

ALBII TIBVLLI
CARMINA
LIBRI TRES

CVM LIBRO QVARTO SVLPICIAE
ET ALIORVM.

NOVIS CVRIS CASTIGAVIT
CHR. G. HEYNE

EDITIO TERTIA EMENDATIOR ET AVCTIOR.

LIPSIAE
APVD IOANNEM GOTTLOB FEINDIVM
MDCCXCVIII.

PRAEFATIO
NOVAE EDITIONIS.

Constantiam in me et fidem in amore ſemel ſuſcepto nemo puto deſiderabit, qui me viderit Tibullo, cui ante XL annos iuuenilem operam, ante XX hos annos curas ſecundas, addixeram, nunc ſenile quoque ſtudium impertire. *Laus in amore mori!* Ne tamen vltimam manum ei admouere recuſarem, mouit me multarum rerum, quas Tibullo debeo, grata recordatio. Nam primum eorum ſtudiorum tirocinia in eo poſueram, ad quae colenda ac docenda aliquando vt euocarer in fatis erat; cum enim aliis ſtudiis addictus, et ad aliud vitae munerumque genus eſſem delatus: poſtea tamen ex ea opera, quam aliquando neceſſitatibus adactus in hoc poëta poſueram, omnis vitae meae ratio ducta eſt; tum conſtituenda Tibulli lectione et interpretatione ſenſum et iudicium veri, boni et pulcri, de quo in hoc litterarum genere iſto tempore nondum magnopere laborabant homines, acueram; quid in litteris graecis et latinis ad formanda ingenia

vtilitatem veram ac vim haberet, animaduerteram, et quo modo ad id consequendum interpretatio classicorum scriptorum instituenda, qua in re continenda esset, perspicere coeperam; tum vero multum illa opera in Tibullo posita mihi profuit ad molliorem aliquem animi sensum habitumque induendum, quo ad beneuolentiam humanitatemque animo imbibendam procliuior essem, ita vt grata aliis facere, iniucunda aliis fugere adsuescerem. Nam, etsi multo potentiora et efficaciora esse possunt multarum virtutum praecepta, solet tamen ita euenire, vt, si non modo verba, sed sententias et res expendimus in scriptoribus legendis et interpretandis, per temporum ac rerum caussas insideat interdum et haereat aliquid animo, aut contrahatur sentiendi habitus aliquis. Non itaque siue ab annis meis siue a studiis, alienum esse visum est, Tibullum recognoscere: cum librarius nuntiasset, velle se ponere operam in recudendo libro; etsi non diffitear, factum id esse tempore meo valde alieno, cum occupationum mearum interualla aliis essent curis destinata. Cum tamen mature didicissem, non mihi res sed me rebus submittere: accinxi me ad operam hanc, ita, vt, poëtae carminibus et notis obseruationibusque iterum perlectis, emendarem, delerem et adderem ea quae aetas et vsus docuerat. Quod enim in grauioribus disci-

ciplinis fieri et ſolet, et debet; id nec minus locum habet in ſcriptorum veterum interpretatione et critica, vt ſi vicies ad aliquem ſcriptorem diligentius recenſendum acceſſeris, vicies videas aliud melius poſſe conſtitui, aliud perperam eſſe tentatum; quae ipſa res homines doctos ad modeſtiam et verecundiam in his ſtudiis adducere debet. Eſt autem inter officia viri boni et docti, vt, quae ſemel euulgauit, quamdiu vixerit, emendare et limare, noua autem lectione et animaduerſione locupletare haud deſinat; etiamſi non licuerit, id quod paucis contigit, in eodem ſemper genere, multo minus in argumento eodem, omnem aetatem conſumere, ſed aliis ſtudiis, aliis curis ſit vacandum. Quae itaque inter legendum paſſim animaduerteram, aliorum quoque ſeu obſeruationes ſeu coniecturas, in Tibullum, locis ſuis adſcripſi; excuſſi quoque tres codices Guelpherbytanos, de quibus in codicum accuratius actum videbis.

Ceterum de ipſo genere interpretandi et commentandi, quod in hoc poëta, poſtea in Virgilio, amplexus ſum, multa hic addere neceſſe haud eſt, quandoquidem aliis iam locis eius conſilium, fines, veros et prauos vſus, declaraui. Cum ſuperioribus aetatibus ad auctoritates fere et ſectas reuocata eſſet veterum ſcriptorum

 tractan-

tractandorum ratio: ipſe allaboraui magno cum ſtudio, vt partim omnem hanc rationem ad certas cauſſas et certa principia reuocarem, partim, quid in ea conſilio, temporibus, hominibus, quibus opera ea eſſet deſtinata, tribuendum ſit, declararem; poſſe adeo diuerſa commentandi eſſe genera vtilia et probanda; curandum modo eſſe, vt primo loco ſcriptoris verba, ſententias et res recte intelligant ii, quibus ſcribimus; in iuuenili vero lectione vt iudicium cum in ſenſu vero eruendo tum in ſententiae veritate perſpicienda acuatur, ſenſus boni pulcrique moueatur et excitetur. Habet ac ſeruat laudem ſuam bona critica; non vero continet ea aut efficit omnia quae quaerimus; vti nec ſine lectionis veritate eſſe poteſt interpretatio bona; ſunto editiones, quae vna in critica occupatae ſint, ſunto aliae, quae in ſola interpretatione; ſunto quae vtrumque amplectantur; ipſa interpretatio inſtituatur paucis, fiat pluribus, prouti lubeat aut tum ſit; occupati ſint alii in conuertendo ſcriptore in ſermonem patrium, alii in interpretandi genere alio; nam verſiones, quas vocamus, et ipſae ſunt genus interpretationis perpetuae; conſtituatur modo vnumquodque genus e natura ſua et ex conſilio et vſu. Relinquatur tamen laus ſua etiam huic interpretandi generi, quo non modo criticas ſubtilitates et argutias ſequi

propo-

propositum habetur, verum etiam sententia exquiritur; quam nisi plane teneas, ne de lectionis quidem veritate plane constare potest, multo minus de sententiarum veritate, de dictionis venustate et de ceteris. In poëtarum autem lectione sensum verum saepe non assequeris, elegantiam autem ac pulcritudinem carminis vix vnquam tenebis, nisi in promtu tibi sit, ad vulgares enuntiationes poëtica reuocare; ita demum claras notiones ac certum iudicium assequi licebit; saepe itaque facilius est criticam exercere quam bene interpretari, etiam ea, quae critico acumine excogitaueris. Laus porro sua esto etiam ei commentandi generi, in quo sententiarum caussae ex ipsa sermonis, seu recte seu vsu constituti, ratione (licet enim eorum, quae legas, sensum qualemcunque animo tenere, vt tamen nec verba singula nec verborum ac sententiarum vim assequaris), ex scriptorum vsu, aetatum opinionibus ac iudiciis, ductae apponuntur; admonitiones quoque breues et vtiles de ipsis sententiis ac rebus aut de vero pulcroque subiiciuntur. Nihil in hoc reprehendi posse video, nisi quod in aliis generibus pari iure reprehendas: si non certo cum iudicio, non cum delectu ac consilio, non sermone et modo idoneo, non ingenue ac modeste, sed aut cum fastu ac supercilio, aut cum cauillatione et contumelia aliorum, id, quod professus sis,

exsecutus fueris. Atqui haec non rerum, sed hominum vitia sunt, quae ab humanitatis studiis quam maxime aliena esse debebant. Consulamus tamen bonis litteris ac moribus saltim in eo, vt istam hominum infirmitatem aequo animo feramus: memores dicti Ciceroniani: *Conueniet — esse aequum et facilem, multa multis de iure suo cedentem.* Scr. M. Maio cIↄIↄccxcvii.

PRAE-

PRAEFATIO
EDITIONIS SECVNDAE.

Prodiit ante hos viginti annos Tibullus iuuenilibus meis curis expolitus; ſed habitu externo tam parum comto et concinno, vitiis autem typographicis tam foede coinquinatus, vt eum inſpicere pigeret puderetque; adeo ſugillata et ſuffuſa erant omnia liuoribus et vlceribus a typographo inflictis. Hoc eſt iniquum illud Germanorum fatum in his litteris, vt, cum apud ceteras nationes libri claſſici ſub prelum reuocati emi a plerisque ſoleant propter nitorem et ornatum typographicum, noſtrorum contra virorum doctorum labores tam ſordida et faeculenta charta, tam obtuſis et exeſis litterarum formis, tam ſupine et vitioſe plerumque excudantur, vt ipſo adſpectu exteris, qui elegantiae commendationi forte plus, quam debebant, tribuunt, faſtidium moueant; quo fit, vt raro claſſicorum ſcriptorum editiones a noſtratibus adornatae extra Germaniae fines exportentur. Cum itaque redemtor libri, honeſtiſſimus vir, Iunius, iam dudum deficientibus exemplaribus, mecum egiſſet, vt

 recogno-

recognoſcerem librum, nuper autem denuntiaſſet, rationes ſuas ita ferre, vt Tibullum ſub prelum quam primum reuocaret; committere nolui, vt, quantum in me eſſet, tam parum honeſto ore et habitu iterum prodiret ſplendidus Eques, Tibullus, quo primum in conſpectum venerat. Profligato itaque Virgilio partem aliquam otii Tibulli olim meis curis vulgati, me vero abſente ab operis excuſi, exemplari emendando impendere conſtitui. Sed, quod fieri ſolet, vt, vbi ad priſtinos amores redieris, iis iterum incaleſcas, idem mihi accidit, vt Tibulli dulcedine adeo caperer, vt modo hunc modo illum locum accuratius excuterem, venuſtates earumque cauſſas exponerem, hoc mutarem, illud polirem, alia melius conſtituerem; tandem etiam ad lectionem poëtae in multis locis emendandam progrederer.

Vt autem quae in noua hac editione praeter correctionem eorum, quae in priore vitioſe excuſa fuerant, praeſtita ſint, melius conſtet, paucis ea in fronte libri ipſe commemorabo. Primum multa aut a conſilio talis editionis aut ab officio boni interpretis aliena reſecui, adieci alia, inprimis in interpretatione et illuſtratione poëtae, quibus elegantiae eius ac venuſtates earumque cauſſae meliore luce illuſtrarentur; neque ideo refugi monere interdum ea, quae paſſim a viris doctis in aliis libris, et ad alios auctores, copioſe expoſita ſunt, ſed quae, vt in memoriam reuocaret,

caret,

caret, necesse videbam esse ei, qui tantam ex Tibulli lectione, quantam licet, voluptatem capere vellet. Cum itaque circumspicerem, quid lectorem aut tenere, aut, nisi animo id hoc ipso temporis momento, quo legeret, obuersaretur, voluptatis fructum deminuere posset: incidi in loca nonnulla, quae et ipse olim expedita et intellectu facilia putaueram, in quibus tamen nunc me haerere sentiebam. Egi quoque hoc, vt ad ea, quae in Tibullo singularia sunt, aut raro obvia, legentis animum conuerterem. Carminum argumenta apposui ita concinnata, vt elegiae cuiusque summam, consilium ac praestantiam cognoscere, qui vellet, posset.

Intactam ab initio reliqueram criticam libri partem; mox tamen inter legendum intelligebam, retractandam mihi esse et hanc, primum quod me Scaligeri et Broukhusii auctoritati, etsi ab ea iam ante in multis locis recesseram, nimium tamen in aliis etiamnum tribuisse videbam; tum quod in lectionis Tibullianae fontibus, et riuulis propagatis, superiores interpretes sequutus, prorsus caecutieram. Erant enim nunc ad manum editiones plures veteres, inque his Vicentina, inprimis autem Aldinarum, vt Gryphianas, Colinaeanas et Plantinianas taceam, apparatus, qui in priore recensione cum ceteris defuerat; aderat etiam maior rei criticae vsus, vt lectionis Tibullianae et carminis per codices et editio-

editiones propagati viciſſitudines et fortunas nunc ſagacius indagare poſſem. Expoſui rei ſummam in commentatione, huic praefamini ſubiecta, de Tibulli lectione ſeu contexto. De ſingulis autem lectionibus in ſingulis locis aut mutaui priores obſeruationes, aut nouas ex noua librorum comparatione ſubnatas ſubtexui. Coruinianum quoque nunc Tibullum adhibui cum varietate lectionis a docta manu veteri editioni Vicentinae adſcripta, et cum alia a Iac. Tollii manu profecta, de qua in eadem commentatione monui diligentius: in qua omnino de toto hoc genere, deque editionibus inprimis Tibulli egi multo accuratius, quam olim a me fieri potuit. Nam, praeter eam, quam 1472 exaratam memorant, vix vlla eſt editio Tibulli, quam non aut olim aut nunc inſpexerim, et lectio vnde deducta ſit, inueſtigaverim. Nec, vt Vitam Tibulli retractarem et vanis ariolationibus reſectis ea, quae cum fide aliqua dici poſſunt, relinquerem, ab officio boni interpretis alienum eſſe putaui: quo omnino ita me defunctum eſſe velim, vt adoleſcentes, qui in hoc genere virium ſuarum periculum facere volunt, habeant exemplum, quo ad alia eaque grauiora tractanda vti poſſint.

Scr. in Georgia Auguſta d. VI. Maii cIↃIↃCCLXXV.

DE

DE
TIBVLLI LECTIONE, PER LIBROS SCRIPTOS PRELO EXCVSOS PROPAGATA; ADEOQVE DE TIBVLLI CODICIBVS ET EDITIONIBVS.

Inter poëtas ſimilis argumenti Tibullus puritate, facilitate et natiua aliqua elegantia, praeſtare ſemper habitus eſt. Non affectat eruditionem intempeſtiuam, quae ſaepe in Propertio taedium facit, nec flagitioſam impuritatem Catulli. Hominem liberalis indolis et amoeni ingenii, mores vrbanioris notae, et animum bona inſtitutione informatum et praeceptis ſapientiae imbutum, aequum, modeſtum, probum, facile agnoſcas. Eundem videas eſſe mollitie animi et facilitate mira, a rebus agendis alienum, in otio honeſto Muſis et amoribus vacantem, nec minus procliuem ad affectus maeroris triſtitiaeque ac vitae taedia. Ab omni honorum fortunarumque cupiditate et ambitione alienus, ſeruauit idem inſtitutum ac propoſitum in ſuis elegis. Non, vt carmine inclareſceret et poëtae nomen conſequeretur, ſed ſibi et amicae ſcripſit. Itaque ſimplicitatem illam orationis et ſententiarum, veritate ſua et natiua aliqua elegantia commendabilem, vnus omnium maxime prae ſe fert. Idem ſibi ſemper ſimilis *) eundem otii et ruris amorem, fortunarum contem-

*) Scaliger Hypercrit. p. 795. *Vniformis ille pene totus eſt, vixque diſcedens a ſe ipſo, eodem pene gyro includitur.* Nihil itaque mirum, ſi ſummis etiam viris in deliciis fuit. Ita

contemtum, eandem morum orationisque formam retinet. Animi affectiones et curas, amoris aestum et tormenta, suspiciones, timores, gaudia, repentinas vices, prae ceteris poëtis ad naturae veritatem egregie expressit, quoniam ad eas deliniendas et sedandas ipso horum carminum solatio vtebatur; multum in hoc praestantior Ouidio, qui ingenii potius lusum sectatus esse quam animi sensus reddidisse videri debet. Tibullus vero in ipso amoris aestu, cum vel maxime animus commotus esset, et amicae desiderio vreretur, elegias suas scripsisse videtur; tam vere, tam viuide singula exprimit: *) prorsus dissimilis poëtarum nostrorum, qui non tenent, sed fingunt puellam, quam tenere se decantent; amoris non sentiunt vim et affectum, sed ingeniosi sunt in eo imitando et probabiliter exprimendo.

Poëtae

Ita Cardinalis de la Vallette dictus eum plurimi faciebat. v. Balsac. in epistola inserta hist. Acad. Francicae ab Oliueto scriptae. p. 62. ed. Par. 1729. Tom. II.

*) Pius Annotat. poster. c. 115. *Princeps elegorum poëtarum — est dubio procul Albius Tibullus, quia vere non dissimulanter aut obnoxie amantem agit, et consequenter insanum, modo superbit, modo supplicat, annuit, renuit, minatur, intercedit, dedignatur, quod voluit, non vult, quod optauit, refugit, secum dissidens, vt in vera Cupidinis rota circumagi credas.* Inter recentiores poëtas nostri ingenium induisse plane videri potest Hercules Strozza, cuius Amoribus nihil mollius, nihil ingeniosius vidi, in comparandis vero illis cum multis nostri locis singularem voluptatem percepi. Sed et Sannazarius, vbi a Propertio suo discedit, non infeliciter nostrum exprimit. Addere posses Pontanum, nisi is nimis mollis et solutus diffueret. Inter Gallos dulcissimus poëta Lafare Tibulli elegantiam aequat, interdum vincit: sua vero interpretatione elegiae principis libri primi, quicquid Romanae venustatis detraxit, Gallico lepore compensauisse videri potest; ne enumerem eos, qui nostra aetate cum inter nos tum inter Britannos Tibulli ingenium induisse videri possunt.

Poëtae igitur huius in summa simplicitate tam venusti et tersi optandum erat plura haberemus carmina, aut saltem integra et incorrupta ad nos peruenissent ea quae supersunt. Enimuero multarum elegiarum fragmenta habemus tantum et membra. Seruauit enim casus, cui maiorem veterum scriptorum partem debemus, veterem aliquem codicem, sed temporis iniuria male habitum et truncatum, e quo ii codices, quos habemus, fluxere. Sunt itaque omnes Tibulli codices saeculo XIV. et XV. exarati; *) nec extare videtur vllus antiquior, si forte Scaligeri excerpta cum fragmento Cuiaciano, nescio an vnum quoque Heinsii Anglicanum, excipias. Argumento huic rei hoc ipsum est, quod in locis mutilis, etiam in manifeste corruptis, conspirant omnes libri in corruptelam; id quod fieri non posset, nisi ex vno omnes fonte fluxissent. Antiquiorem illum librum nunc periisse probabile fit; non enim cum Propertio illo, qui ex cella vinaria fuit protractus, Pontano adolescentulo (h. e. circa a. 1440.), Tibullus videtur coniunctus fuisse; nec Cuiacianus liber, cuius fragmento vsus est Scaliger, ceterorum fons esse potuit, quia lectiones habet a reliquorum omnium fide alienas ac diuersas. Quid? quod nec illud satis exploratum est, codexne ille, cui lacunae Tibulli debentur, fuerit is ipse, e quo recentiores illi descripti sunt. Potuit iam is, et eius exemplar adeo, prodire ex antiquiore aliquo, qui vetustate ac situ aut casu vitiatus erat, isque hanc fortunam experiri potuit haud multo post Tibullum tempore. Nam Augustei aeui monumenta, ingeniorum quoque, maximam partem interiisse videntur, primis statim saeculis, incendiis maxime vrbis, quae sub Nerone et per bellum ciuile,

*) Scaliger in princ. Castigation. in Tibull. *Huius poëtae exemplaria omnia, quotquot in Italia extant, exemplaria recentiora sunt, quam vt inter vetustos libros censeri debeant.*

vile, quod eius mortem insequutum est, facta sunt. Colligo hoc etiam ex eo, quod Domitiano laudi datum est, quod bibliothecas, incendio absumtas, impensissime reparare curauit, exemplaribus vndique petitis: Sueton. Domit. 20.

Cum sub saeculi XV. exitum sub prelo excudi libri veteres coepissent, traditi sunt operis *Tibulli codices*, qui ad manum erant, neque adeo emendatissimi, vt in aliis quoque scriptoribus antiquis factum. *Editionem principem* 1472 nondum quisquam satis accurate excussit; fit tamen probabile, Venetam 1475 ex ea esse expressam, quippe quae etiam Statii Siluas complectitur, quas prior illa continebat. Ex hac, diuturna comparatione instituta, intellexi ductas esse editiones Regiensem 1481, Vicentinam 1482, Lipsiensem s. a. sed, aliam aliter, in nonnullis locis correctas. Praeferunt eae editiones plerumque eas lectiones, quas e libris scriptis viri docti restituerunt. Neglecta tamen, nescio quo fato, a sequentibus editoribus est haec editionum antiquarum classis, nec inspecta, nisi forte Mureto, vna et altera Dousae patri. Obtinuit enim principatum altera, etsi deterior, lectio, per Venetas et Aldinas propagata, quam tandem deprehendi ex *Romana* manasse. Haec igitur *Romana* quasi pro *altera principe* habenda, ducta et ipsa haud dubie ex codice, sed minus emendato, diligenter olim a me excussa, prodiit 1475. subiectis Cyllenii commentariis, quos ille ad codicem suum scriptum adornauerat. Ex hac certatim expressae sunt Brixienses 1486. Venetae 1487. 1491. 1493. 1500. et 1520. sed passim ac varie ex Cyllenii commentariis forte et aliis edd. interpolatae, quibus alius, vt dixi, codex pro fundo fuit. Successere his editiones Aldinae, quae olim, cum Dresdae viuerem, ad manus non erant, nunc autem partim in bibliotheca Georgiae Augustae, partim virorum omni ingenii humanitatisque cultu expolitorum et amicissimorum,

morum, Duuii et Brandesii, tum Kulenkampi, Collegae coniunctissimi, beneuolentia, mihi sunt oblatae ac missae: atque horum demum exemplarium comparatione in tramitem eum deductus sum, quo lectionis Tibulli propagatae vestigia certa deprehenderem. Nam in superiore recensione intellexeram equidem, differre inter se plurimum editiones Colinaeanas, Gryphianas, Basileenses, et reliquas, nec tamen certam rationem, ad quam earum discrepantiam referrem, reperire poteram. Broukhusius enim, qui magnam molem variae lectionis habuit, de editionibus et earum auctoritate parum laborauerat. Nunc igitur intellexi, *Aldinam primam* a. 1502. Venetas modo dictas expressisse, nec tamen vnam, sed correcto hinc inde contextu, partim ex comparatis inter se pluribus huius generis editionibus, partim viri docti iudicio; nam codex scriptus adhibitus non esse videtur. Insequuta est a. 1515. *altera Aldina*, a doctissimo viro curata, et magno eruditionis apparatu correcta, si non libris scriptis comparatis, etsi et hoc esse factum probabile sit, crisi tamen subtili, et, si pauca excipias, felici. In hac editione sublati sunt aut asteriscis notati plerique ex versibus suppositiis, et omnino iactum est emendatiori Tibulli lectioni fundamentum praeclarum. Altervtram ex his Aldinis sequutae sunt editiones sequentes omnes, sed, quod mirum est, delectu non semper cum bono iudicio facto: nam priorem, altera haud dubie longe inferiorem, vnice expressere Colinaeanae et Basileenses; alteram autem Veneta per Scotum 1531. et Gryphianae, numero plures. Nec quicquam innouatum vidi ante *Muretum:* cui doctissimo viro Tibullus non parum debet, plus etiam debere putaretur, nisi Scaliger eum debita laude fraudasset. Nam editus est a Paullo Manutio, aut verius ex ed. Aldina altera repetitus, a. 1554. Tibullus cum Catullo et Propertio a Mureto diligenter castigatus, libro vtique vno

et altero adhibito, vno ſaltem quem ſuum appellat; ſed conſuluerat, quantum comparatione diligenter facta intellexi, hinc illinc editiones veteres ex Veneta pr. ductas, quas tamen more iſtius ſaeculi et ipſas veterum codicum nomine declarat; ſaepe etiam, dum alios ſic vel ſic legere narrat, non libros ſeu ſcriptos ſeu prelo vulgatos, ſed virorum doctorum emendationes protuliſſe putandus eſt. *)

Achilles Statius iam tum Catullo doctis commentariis inſtructo clarus, Venetiis 1567. Tibullum cum commentariis edidit. Sequutus ille eſt Aldinam ſecundam, Mureti, quod ſaepe miratus ſum, vix verbo mentione facta: vt tamen nec eum conuicio vel obtrectatione vellicare videri poſſit. Fertur tamen, cum Italiam adiiſſet, cum Mureto vixiſſe, neque adeo eius de Tibullo merita ignorare potuit. Is librorum bonam copiam habuit, non minus enim decem vſus eſt; certe laudari videas duos Vaticanos, quorum alterum valde antiquum fuiſſe, ex nota ad I, 3, 34. colligas, veterem bonae notae librum Guidonis Aſcanii Sfortiae Cardinalis, Angeli Colotii librum, e quo tamen, vt etiam ex Florentino bibliothecae S. Laurentii et alio vetere libro excerpta tantum habuiſſe videtur; ait enim fere: *in libro Colotii*, *in Florentino*, *in veteri libro*, *ſic fuiſſe affirmant*, *teſtantur;* et ſimilem aliam collationem etiam Heinſio contigiſſe paullo poſt videbimus; porro librum Marcelli, Pontificis Maximi, Patauinum et duos veteres libros ſuos. Idem alios, qui codices contulerant, conſuluerat. Non paucae eius lectiones, id quod per ſe intelligitur, cum Vaticanis Heinſii conueniunt.

Ianus Douſa pater a Lipſio lectionum in Tibullum varietates acceperat, quas ille, dum Romae eſſet,

ſet,

*) Ita v. c. factum in loco lib. I. El. 6, 3.

ſet, *ex antiqua membranaceorum codicum fide* excerpſerat, e quibus inſigniores memorauit in Praecidaneis in Tibullum c. 15. 16. Sunt inter eas nonnullae, quae in nullis aliis libris reperiuntur, vt facile poſſit ſuſpicio ſubnaſci, libro noſtris antiquiore Lipſium vſum eſſe; verum ſunt eae fere eiusmodi, vt e viri alicuius docti ingenio profectae eſſe videri poſſint. Nam quod hoc ſaltem loco a me monendum eſt, cum, litterarum antiquarum ſtudio reducto, ad poëticen Romanam multorum ingenia ſaeculo XIV. et XV. ſe conuerterent, Tibullus inprimis fuit is, quem exprimerent certatim Itali. Laudaui iam ſupra Herculem Strozzam, Sannazarium, Pontanum; videbit alios is, qui Italorum poëtarum delicias adierit. Hoc ingenioſiſſimorum hominum ſtudio factum eſt, vt Tibulli exemplaria circumferrentur paſſim a viris doctis emendata, lacunis etiam ſuppletis, adeoque eiusmodi exemplaria, quae, vero nomine, interpolata erant. Multa igitur eliminanda fuere in primis Mureti recenſionibus; de quibus ſingulis locis monuimus. Atque haec cum non fugiſſent *Ioſ. Scaligerum*, virum iudicii et ingenii vi praeſtantiſſimum, cum ſibi videretur non pauca loca in Tibulli elegiis deprehendere, quae nullo ſenſus vinculo inter ſe comprehenderentur, cum in eo ſubſiſtere deberet, vt plurium elegiarum excerptis primam et ſecundam libri primi conſtare diceret, eo deuenit, vt verſus nonnullos ex minus commodo in commodiorem, vt ei videbatur, locum transferret; quod inſtitutum idem in Propertio, etiam in Manilio, et in Sulpiciae ſatira, Douſa quidem et Barthio probante, ſeruauit. Et noſtri quidem poëtae elegiam primam, vt plerasque libri prioris, plane diſcerpſit, et tanquam Abſyrti alicuius lacera membra, partes eius diſperſit. Enimuero, vt concedam, aliquot paginas, aliquot verſus, quod interdum, v. c. in Luciano, factum vidimus, transpoſi-

tos esse, *) tamen illud incredibile est, in eodem carmine ita laxatos esse versus, vt modo ex extremis in principia, ex his in medium, ex hoc in vtrumque locum alii et alii disiecti sint, et quidem ita, vt, quod, nisi data opera, et magna cum arte, fieri vix potuisset, sensum qualemcunque constituant. Hoc si credere debemus, non iam plura de atomorum fortuito concursu cum Epicuri discipulis disputare licet. Non vero tantum ratione destituitur id consilium, sed etiam periculosum est et aleae plenum. Nam primum in tanta ingeniorum, sensuum ac iudiciorum diuersitate vnusquisque alio alioque modo has transpositiones instituit, pari tamen iure cum semel ex arbitrio agere coeptum sit: **) Tum si semel illud sequi coeperis, intra quos fines

*) Scaliger in comment. p. 216. *Lege vitam huius poëtae apud L. Gyraldum; ibi videbis exemplar, ex quo omnia Tibulli, quae hodie extant, propagata sunt, aliquot pagellis transpositis turbatum fuisse.* Vita ea legitur Dial. IV. p. 222. ed. Iens. sed de eo, quod Scaliger inde memorat, ne vestigium quidem videre potui.

**) Pro exemplo sit quod ante paucos annos factum vidimus a viro elegantis ingenii, *Sam. Henley*, qui nouae editionis specimine proposito Scaligeranas transpositiones iterum alio modo disposuit, in nonnullis etiam satis probabiliter idem vlterius progressus, etiam ordinem elegiarum aliter se constituere professus est (*v. Götting. Gel. Anz.* 1792. p. 1631 sq.) Ingenium et acumen viri docti facile probes, totum consilium vix admittas.

Probabiliorem et tutiorem rationem iniisse mihi videor in eo, quod nos in multis poëtae partibus tantum lacinias et fragmenta habere censui: seu, quia exemplum illud, vnde codices nostri ducti sunt, lacerum erat et mutilum, seu quia illud exemplum tantum excerpta alicuius viri docti opera ex pleniore codice facta continebat. Hinc illae lacunae, hinc hiantes sententiae, distichis comprehensae. Simile eclogarium versauerat Ios. Scaliger. Potuit etiam vtrumque locum habere, vt et excerpta tantum comprehenderet codex iste, et multis locis vitium contraxisset, quia tot pentametri exciderunt: quae lacunae serius opportunitatem interpolandi lubidini fecerunt.

fines consistendum sit, quousque progredi liceat, in aliis quoque scriptoribus, vix definiri potest; et nullum, inprimis elegiacum, quod singulis fere distichis sententiam claudit, carmen erit, in quo non, discerptis et ad certam rationem compositis versibus, sensum satis commodum efficere me velle ausim recipere. Hoc tamen institutum probauere Broukhusius et alii. *) Sed viri docti genium elegiae non satis perspectum habebant. Quid enim quaeso est, in quo maxime illa versatur? an in subtili aliqua et ad dialectices regulas exacta, seuera et acerba rerum vel sententiarum positione et enarratione? an in eo, vt, quae diligenti consideratione et multo iudicio exegeris, diligenti et castigata oratione exponas? Immo vero in hoc eius ingenium et natura continetur, vt animi commoti ac perturbati sensus et affectiones seu molliores seu ex grauiore impetu iam remissas et subsidentes exprimat. **) In hoc regnat; in hoc tota est; hoc praecipuum argumentum sibi tractandum sumit, neque temere ad alia auocari debet. Quare illud? quia, cum singulis distichis sententia finiatur, non nisi singulae et a se inuicem seiunctae sententiae in ea poni possunt. Haec est, si eius indolem recte perspicio, vera caussa, cur motibus animi exprimendis vnice destinata est. Vti principio luctui et tristitiae inseruiebat, ***) ita successu

 tempo-

*) Sed iam illud reprehendit praeter Vulpium Ayrmannus §. 69. §. 71.

**) Recte Boilauius in Arte sua:

Il faut, que le coeur seul
parle dans l' Elegie.

***) *Principio* dixi, Horatium sequutus noto loco Art. 75 sq. non quasi elegi omnino a querimonia processerint: Antiquior eorum vsus fuit in breuibus sententiis ethicis, gnomis et praeceptis vitae. Tales fuere elegi Theognidis, Solonis et aliorum. Translatus quoque ad sensus et affectus animi eorum vsus multum a lamentis abfuit, si Tyrtaeum memineris. Ad molliores sensus reddendos adhibuit elegos Simonides, nondum tamen genere aliquo carminum constituto satis ac definito. Itaque inter sequio-

temporis in amore et eius curis praecipuus elegiae vsus fuit, mansitque etiam apud eos, qui lusus tantum ingenii, non veros amores, carmine persequerentur: id quod iam ab Ouidio factum. In curis vero amoris exprimendis omniane aequaliter procedere possunt, vt alia aliam sententiam, veluti in sermone cum ratione et multa deliberatione composito et diligenter elaborato, excipiat? Non credo; sed vt in amante alius alium animi motum trudit, vrget; ita sententias, non satis sibi respondentes, neque arctiori vinculo iunctas, subiici necesse est. Amatorem modo supplicem esse, modo superbire, nunc precari, obsecrare, modo iurare, minari, tonare, interdum laudare, obiurgare, dolere, gaudere, irasci videmus. Nonne cum ratione insaniret, qui, vt in sedato orationis genere, nulla nisi apta et connexa inter se proferre vellet? Itaque mirari non debemus, si in elegia dissidere interdum aliquid et hiare, eaque se excipere videmus, quorum nexus non a subtili iudicio, sed ab animi districti curis et in contraria rapti impetu proficisci potuit. Scilicet amantis tum sensum quasi induere, eius statum et conditionem

sequiorum etiam aetatum poëtas videbis alios genere elegiaco vsos esse, alios elegias scripsisse. Prioris generis poëtae narrationes, hymnos, et alia argumenta hoc carmine incluserunt; quod se commendabat sensibus per breues strophas facile expeditis; etsi nec de eo satis solliciti erant, vt sententiam stropha, seu binis versibus finirent. Verum arte poëtica magis expolita et carminis genere aliquo ex argumenti indole et tractationis natura accuratius constituto intellectum est, animi affectus molliores tanquam materiem propriam subiectos elegiae esse, in qua illi versandum esset. Nec tamen intra eius fines omnino se continuerunt principes carminis auctores, Callinus, Mimnermus, Philetas, Callimachus, quantum ex fragmentis et aemulantium eos poëtarum Romanorum studiis intelligitur; ita vt omnino *duo* inter se diuersa *carminum genera* constituenda esse videantur, *aliud* genus elegiacum, externo habitu et stropharum breuitate ad diuersa argumenta adhibita notabile, *alia* elegia proprie dicta.

nem subire et te in eius locum in animo tuo surrogare debes. Quae cum ita se habere, non leui iudicio adductus, arbitrarer, alieno semper fui animo a Scaligeranis traiectionibus, quas Broukhusius tam cupide est amplexus. Sed videamus nunc de eius recensione accuratius.

Quam infesto vir summus fuerit animo in Muretum satis constat. Ab iisdem odiis proficisci debuit hoc, quod Mureto plane deserto iterum ad Aldinam primam reuersus est, eamque iterum a se emendatam operis excudendam tradidit. Nam ex Ald. pr. Scaligeranam ductam esse liquido mihi nunc constat; quo ipso factum est, vt plurima, quae in Ald. sec. et mox a Mureto egregie erant emendata, nunc iterum antiquis sordibus coinquinata proferrentur. Cumque Scaligero sensus Tibulliani candoris ac simplicitatis deesset, doctrinae contra exquisitae copiae maximae, multa ille mutauit aut refinxit (docte quidem, quis neget? interdum etiam ingeniose, sed a Tibulli genio abhorrenti more modoque. Cum tamen Broukhusius eum religiose sequatur, Scaligerana recensio, quod nollem factum, pro praestantissima perperam haberi coepit.

Scaliger tres libros habuit: quorum vnius copia ipsi facta erat a Iac. Cuiacio, ICtorum principe, recentis illius et paullo ante typographicam artem inuentam scripti, quo tamen meliorem hodie extare non putabat. Idem excerpta peruetusta, in Chrestomathiae Albianae speciem potissimos locos complexa, possedit, quibus plurimum se adiutum esse, testatur. De iis, quae monuerimus, vide ad II, 6, 19. Sed ei fragmentum quoque peroptimum et quam emendatissimum, a quarta libri tertii elegia ad finem vsque libri quarti, commodatum erat ab eodem magno Cuiacio, quo emendatius vllum antiquum exemplar legere non meminerat. Liber is fere lectionem veram et genuinam exhibet; sed interdum plane a reliquorum

 omnium

omnium lectione discedit; vt tamen nec semper eorum fidem eleuare videatur. Vide ad IV, 1, 175. 200. 5, 10. 6, 16.

Passeratius in pauculis, quas in Tibullum conscripsit, notis saepe e vetere libro lectiones memorat: quem peculiarem ipsius fuisse etiam Broukhusio persuasum fuit. Ego tamen nondum induci possum, vt eum libro vsum esse credam: sed potius de variantibus Statii aut alterius superiorum interpretum intelligo, quando veterem librum laudat. Certe, quotquot harum variantum comparaui, cum vno alteroue Statii libro conuenire vidi: nisi quod I, 2, 79. ex libro affert:

Num Veneris magno violaui numina verbo,

quod a nullo alio memoratum vidi; vt et I, 3, 2. *tuque* pro *ipse*.

Etiam *Ianus Dousa* filius libro vetere suo se vti profitetur in notis: sed nec inde nec omnino de suo multum ad Tibullum ornandum in medium attulit.

Ianus Gebhardus, cum animaduersiones suas concinnaret, sex codices Palatinos, cum excerptis e membranis ab Hier. Commelino suppeditatis, vsurpauerat: sed nec diligentia satis magna, nec sagacitate et ingenio ea in re versatum eum esse dicendum est.

Vir doctus, qui *Cantabrigiensem* editionem adornauit, vno Laudensi, e quo excerpta etiam habuit Broukhusius, Bodleiano, variantibus ex Aldina et libro Ferrarii vsus, nihil tamen memorabile ex iis attulit.

Ianus Broukhusius, elegantis ingenii vir et multarum litterarum, haud dubie is est, cui Tibullus plurimum debet: si non interpretatione, tamen subsidiorum criticorum apparatu. Nam quae boni interpretis munus postularet, parum exploratum habuisse videtur: pro more enim saeculi sui nihil videt, quod illustrandum sit, nisi vbi in exquisitiorem loquendi formam inciderit aut varietatem lectionis offenderit: tum vero

vero exemplorum nube inuoluit et lectorem et poëtam; luce interdum, quam expectabat, subducta magis quam illata; sententias obscuras nec illustrat nec ipse perspicit. Intra singulorum vocabulorum aut enuntiationum cancellos ingenium et animum ille, vt solebant viri docti, continet. Scaligeri recensionem, studio et admiratione magni viri tanquam abreptus, religiose sequi, quam iudicio librorumque auctoritate vti maluit. Deseruit tamen vel sic Scaligerum in nonnullis locis. Nec vero quisquam alius maioribus librorum copiis fuit instructus. Nam et superiorum temporum editiones, et quae a doctis viris, inprimis Statio et Scaligero, e libris notata erant, diligenter excussit, et ipse non contemnendas copias domo secum attulit; tres libros manu exaratos possidebat chartaceos et recentes; excerpta Lipsii e codicibus Romanis a Dousa ad marginem editionis Plantinianae descripta; duo Wittianos membranaceos, quorum alterum *bonae notae librum* vocat; variantes lectiones ex Colbertino codice; alias variantes ex Codice MSto a docta manu in editionis Brixiensis marginem allitas; variantes lectiones e codice Guil. Laudi, Archiepiscopi Cantuariensis; variantes lectiones e libris scriptis excerptas a M. Ant. Poccho; Ant. Perreii Recognitiones adscriptas margini Ald. 1515. Idem ab Heinsio olim in Tibullum parata acceperat: librum chartaceum, variantes lectiones ad editionis Gryphianae, quae in Vaticana erat, marginem notatas, collationes Ang. Colotii Bassi,*) diligentiores illis, quae Statio contigerant; duo Vaticanos; vnum Fuluii Vrsini etiam e bibliotheca Vaticana; librum recentem Scaligeri, cum eius excerptis et Cuiaciano; variantes lectiones ad marginem editionis Venetae 1475. scriptas; excerpta ex vetere

b 5 libro

*) de cuius opera in codicibus emendandis v. Mehus in Vita Ambrosii p. 290.

libro Ge. Falcoburgii, e quibus tamen nihil allatum vidi. *) De toto hoc excerptarum variantium lectionum genere monendum, magna circumſpectione et cautione earum vſum indigere. Nam primum ex vno exemplari deſcriptae et translatae fere ſunt in plura alia, addita iis paſſim a viris doctis alia, quae ii, qui deſcriberent, et ipſa inter varietatem lectionis referrent. Ita in Pocchi, Colotii et Perreii excerptis lectionibus multae ſunt virorum doctorum correctiones vel ſuſpiciones, multa alia ex veteribus editionibus, etiam Aldinis, adſcripta, quae perperam pro noua codicum varietate habita ſunt. Inſpexerat etiam Heinſius duo codices bibliothecae Bodleianae ex dono Archiepiſcopi Cantuarienſis; (quorum alter idem cum Laudenſi eſſe debuit) tres codices Archiepiſcopi Eboracenſis, et inter hos vnum, omnium, quos viderat, vetuſtiſſimum. Ex eiusdem Aduerſariis, poſthac a Burmanno Secundo in lucem datis, caput, in quo multa noſtri illuſtrantur, (libri quarti I. et 2.) adiecit editioni ſuae Broukhuſius; item notas Heinſii, in quibus cum multae eius emendationes, fere tamen ingenioſae potius, quam verae, apponuntur, tum, praeter variantes Statii et Scaligeri, excerpta ex libro Schefferi laudantur. Inſerta iis etiam ea, quae a Guyeto, ſiue ex ingenio, ſiue e libro Thuani, ex excerptis, neſcio quibus, rudi ſtilo conſcriptis et e codice Regio, in noſtrum notata fuerant.

Io. Ant. Vulpius, Profeſſor Gymnaſii Patauini, vir doctiſſimus, Scaligerana luxatorum carminum transpoſitione iterum eiecta, etiam in lectione multis in locis a Scaligero ac Broukhuſio receſſit: vt eius adeo editionem fundum noſtrae facere conſultum videretur. Idem

*) Eodem fere apparatu inſtructus fuit P. Burmann. in noua Propertii recenſione v. praef. Santenii, in qua cum de ceteris, tum praecipue de Perreii Excerptis accurate agitur.

Idem variantes lectiones ex Foroiuliensi MSto codice Guarneriano, bibliothecae S. Danielis, membranaceo saeculi XV. elegantissime scripto, excerptas editionis suae primis paginis inseruit: quae tamen non sunt adeo magni momenti, sed vbique cum ceteris libris conveniunt.

Vulpii, vt modo dixi, vestigiis institeram in priore maxime recensione, nec ab ea recesseram nisi in locis in ipsa praefatione (p. 19.) indicatis. Maiore nunc editorum librorum apparatu instructus, cum perspexissem, Scaligeri maxime in Muretum maleuolentia factum esse, vt, emendatiore Aldinae secundae et Mureti lectione spreta, reuocaretur minus emendata Aldinae prioris lectio, nolui in manifesta deprauatione Scaligero et Broukhusio inhaerere; sed passim reduxi lectionem anteriorem, inprimis veterum editionum classe altera ex Veneta principe ductarum, Regiensi et Vicentina maxime, eam firmante, aut codicibus adstipulantibus.

Versaueram olim, cum ad priorem recensionem accederem, et diligentius, quam opus forte erat, enotaueram librum scriptum in *bibliotheca* tum *Regia* (vnde *lectiones* hae *Regii codicis* nomine designatae a me sunt) nunc Electorali Ducali, quae Dresdae est, seruatum. Liber ille quaternionibus constat, nitide et non indiligenter, saeculo XV. exaratus: nam iam insititios Aurispae, qui circa eius saeculi initia vixit, versus exhibet. Catullum, Tibullum et Propertium continet, non raro, quod inprimis in nouissimo poëta factum, docta manu emendatos. In calce haec leguntur: „*Emtus per me Iasonem de Mayno ano doi septuagesimo nono super millenum quatercentenum. Decimo septimo Klas Octobres circiter decimam octauam horam.*“ Ab hoc de Mayno ad Fabricium Chemnitiensem, et cum huius supellectile libraria in bibliothecam Dresdensem codex

codex is peruenit. Non quidem multa notabilia in poëtae lectione, aut a vulgata diuersa, offerebat; nonnullas tamen lectiones vnius vel paucorum librorum auctoritate subnixas suo suffragio confirmabat. Illud vero in eo inprimis memorabile, quod versus insititios interpolatorum nomine notauerat. Libro I, eleg. 2. post v. 24. vulgo inseritur distichon, quod ille cum duplici pentametro exhibebat:

En ego cum tenebris tota vagor anxius vrbe,
Presidio noctis sentio adesse deam.
Securum in tenebris me facit esse Venus.

Ad priorem pentametrum adscriptum erat: *Seneca sic suppleuit;* et ad alterum: *Aurispa vero sic.* Porro Lib. II, eleg. 3. post v. 17. inseritur:

Ipse deus solitus stabulis expellere vaccas,
Creditur ad mulctram constituisse prius.

notatum ad huius oram: *Seneca.* et eadem elegia post 74.

Ah pereant artes et mollia iura colendi,
O vtinam veteri peragrantes more puellae.

priori versui appictum: *Seneca suppleuit sic;* ad alterum: *Philelfus vero sic.* Iam de Philelpho et Aurispa omnia sunt satis nota: *) sed quis ille Seneca fuerit, nondum mihi liquido constat. Fuisse tamen aliquem veterum auctorum interpolatorem ex illo saeculo hoc nomine, ex Vossio ad Catull. p. 284. discere licet, qui librum

*) De Aurispa egit diligenter Broukhus. ad lib. I, 2, 24. et Mazzuchellius (*Scrittori d' Italia* T. I. h. v.). Confer quoque Kyriaci Anconitani Itinerar. p. 7. et 43. vbi in praef. p. 40. distichon quoque ab eo suppositum Tibullo recitatur. Versio Hieroclis ab Aurispa facta recensetur simul cum aliis a *Io. Bened. Mittarello* in Biblioth. Codd. S. Michaelis ad Murianum p. 82. Est in eum epigramma Iani Pannonii T. I. p. 508.

Tam doctus scribat cur nil Aurispa, requiris?
Credatur multo doctus vt esse magis.

librum mſc. viderat Aeneidis, in quo Seneca priorum quatuor verſuum, qui Aeneidi praemitti ſolent, auctor edebatur; et Lucani codices, in quibus ſeptem primos verſus addidiſſe dicebatur Seneca ſed cum his verbis: *vt quidam volunt auunculus Lucani.* *) In Dresdenſi porro libro prima omnium elegia reliquis quaſi praefixa videbatur, cum hoc lemmate: *Albii Tibulli in libros elegiarum prooemium incipit: in quo deſpectis diuitiis et militia Deliam amare et amari inſeruiendum dicit;* id quod et alii ſibi perſuaſerunt, vt Tibullum tum, cum faſciculum elegiarum ſuperiori tempore ſcriptarum emittere vellet, hanc elegiam praefixiſſe putarent, qua Meſſalae, quem in ea appellat, eum librum inſcriberet. Fugerat me tum, cum priorem recenſionem adornarem, Tibullus e Codice MSto Matthiae Coruini Regis Hungariae a Sam. Koeleſerio a Keres-Eer Claudiopoli 1727. in octonis editus. Nactus ſum eum paullo poſt, lectionemque in noua recenſione comparaui. Pauca tamen in ea obſeruare potui, quae non in ceteris quoque ſcriptis libris occurrerent; et omnino liber ille Coruinianus ſatis recens eſſe debuit, ſaeculo, puto, XV. exaratus. Quantum ex praefatione intelligo, Propertium quoque et Catullum codex continebat: promittit enim Koeleſerius, ſe eos Tibullo comites daturum eſſe. Habet hoc ſingulare codex, quod Elegiarum numerus vsque ad finem continuatur, deſinitque in Elegia XXXVII. *Rumor ait crebro.* etſi ſub libri cuiusque ex trinis initium adſcriptum eſt, nouum librum hic initium habere. Quarti libri notatio

*) Fuit ſane nomen Senecae apud ſeriorum aetatum homines frequentatum indoctiſſime ad plura ſuppoſititia ei aſſignanda; vt ſuſpicari liceat ipſas notas Tironis et Senecae tali commento nomen ſuum debere: inprimis cum idem Seneca Magiſter appelletur in mſſ. de quo v. locum Io. Piſtorii ap. Wernsdorf. P. L. M. To. V. P. III. p. 1467.

notatio nulla eſt, ſed praeſcriptum: *Laudes Cornini Meſſalae heroico carmine deſcribit.*

Expoſita eſt tanquam in ſtemmate *proſapia ac ſtirps lectionis Tibullianae* per tot editiones deducta; eadem opera ſimul enumerati ſunt *libri*, quorum auctoritate noſtri poëtae ſtat lectio; quibus addi poſſunt nonnulli, e quibus vna vel altera lectio prolata eſt, qui tamen per totum librum cum vulgata comparati non ſunt. Ita Fruterius in Veriſimilibus I, 5. II, 1. et vlt. paſſim MStum Danielis laudat. Corradus in Quaeſtura p. 325. edit. Lipſ. codicem memorat a Carolo, ſacrato Equite Hieroſolymano nobili, dono acceptum; lectiones, quas ex eo attulit, ſuis locis notauimus. Salmaſius codices aliquot ſuos Tibulli memorat in Exercit. Plin. p. 492. B. ed. Trai. Doctus Bataauus in Obſſ. Miſc. Vol. II. p. 239. ſeqq. lectiones aliquot e codice ſuo profert, ſed quae a vulgata nihil diſcedunt.

Verum praeter hos non pauci paſſim *in bibliothecis* extant *libri*, quos, quantum iudicari poteſt, magna ſaltem ex parte, eruditorum nemo adhuc excuſſit. Quos magno numero partim e bibliothecarum catalogis, partim aliunde notatos, cum in priore editione recenſuiſſem, vt vno quaſi conſpectu intueri poſſet, qui vellet, quantum nobis in vno hoc tam exiguae molis neque adeo multorum hominum lectione frequentato poëta ſubſidiorum relictum ſit, et quam exigua eorum pars noſtris vſibus inſeruierit; non prorſus alienum a re videbitur, ſi e priore praefatione illum locum huc transſcripſero: additis nonnullis, quae ſe legenti ſponte obtulerunt, etſi fatendum eſt, maximam horum librorum partem eſſe a manu tam recenti, et tam parum fructus et vtilitatis ex comparatione inſtituenda promittere, vt nemini auctor ſim otii in tali opera conſumendi. Initium huius recenſionis faciemus ab *Italia*, codicum quaſi patria, vnde in alias terras, tanquam e natali in peregrinum ſolum abducti fuere.

Et

Et a Montefalconio quidem in bibliotheca MStorum Tom. I. p. 4. inter bibliothecae *Vaticanae* codices memorantur:

n. 1609. *Tibulli codex antiquus in membrana.*

n. 1610. 1611. 2794. 3175. 3270. 3272. *omnes in membrana, sed recentes.* Ex his eos fuisse necesse est, quos Statius et Heinsius versarunt, et forte ille, qui primo loco memoratur, is ipse est, e quo Lipsii excerptae lectiones erant; eodem etiam Statius vsus esse videtur.

In bibliotheca Cardinalis *Ottoboni*, ap. eund. T. I. p. 188. A.

Tibullus, codex recens.

In bibliotheca *Oliuetanorum* Neapoli apud eund. p. 230. C. et in Diar. Ital. c. 21. p. 305.

Propertius, Catullus, Tibullus, Statii syluae; codex ab Ant. Sinibaldo Florentiae descriptus anno 1484.

In bibliotheca *Medicea* Florentina, in pluteo XXXVIII. idem Montefalconius l. l. p. 238. Tibulli quatuor codices memorat, qui disertius describuntur p. 317. nimirum:

n. 36. *membranaceus Albii Tibulli, poëtae clarissimi, elegiae.*

P. Ouidii Nasonis
Fabula versibus elegiacis.
Propertii Aurelii monobiblos
Ouidii de pulice.

n. 38. *Tibulli Equitis Romani, ac poëtae clarissimi Elegiarum libri tres. Sapphus epistola ad Phaonem, multa alia in papyro. 1479.*

n. 39. *membranaceus Albii Tibulli, poëtae illustris, elegiae. Ouidius de Tristibus et de Ponto.*

In Pluteo XXXIII. ib. p. 309.

n. 25. *Mst. membr. Propertii, Tibulli, Catulli, carmina.*

n. 26. *papyr. Propertii atque Tibulli carmina.*

n. 27.

n. 27. *membr. nitidissimus. Catulli et Tibulli carmina, cum epigrammate Guarini in principio. Gherardus Ioannis Delciriago*, (f. del Cyriaco) *ciuis Florentinus, scripsit pro Io. Cosmo de Medicis, optimo ciue. Flor. anno 1457. mense Iulio.*

n. 29. *pap. Propertii et Tibulli carmina, cum eiusdem vita et epigrammate in fine.*

Iste liber Propertii et Tibulli est mei Ant. Iuliani manu propria scriptus. *)

In bibliothecis *Patauinis*, et quidem in Museo Nic. *Triuisani* ib. p. 488. A.

Catullus et Tibullus.

apud Hieronymum de *S. Sophia* ib. p. 489. E.

Tibullus.

In bibliotheca *Ambrosiana* Mediolani, ib. p. 511. C.

Catulli, Propertii, Tibulli, carmina, pergam. ter, bomb. bis.

et p. 524.

Tibullus pergam. quater, bomb. ter.

In bibliotheca Ducis *Mutinensis*, ib. p. 531. D. et in Diar. Ital. c. 3. p. 33.

Tibullus Sec. XV.

Item *Propertius, Tibullus, Catullus, Maximianus*, Codex membranaceus, fol. in bibliotheca Municipii S. Danielis asseruatur, teste Fontanino Hist. litt. Aquilei. p. 48.

Iam apud *Britannos* sequentes codices recensentur in Catalogo librorum MS. Angliae et Hiberniae (Oxonii 1697. fol.) Tom. I. P. I. (ex quo repetiit Montefalconius in Bibl. MSS. T. I. p. 653.)

In bibliotheca *Bodleiana* inter *Laudenses* n. 1190.

Tibulli opera, sed imperfecta.

Ouidii epistola Sapphus ad Phaonem.

1278. *Tibulli et Catulli opera.*

Videtur

*) Ex vno Florentino excerpta habuerat iam Statius: ex iisdem excerpta Perreii Heinsius.

Videtur alter hic esse is, quo editor Cantabrigiensis vsus est; de quo ille: *„Codex MS. anno 1440. conti-„nens Catulli et Tibulli opera; quem bibliothecae Bodle-„ianae Oxon. dono dedit Archiepiscopus Laud. Huic „deest vna vel altera pagina.“*

In MSStis ecclesiae *Westmonasteriensis* Londini ibid. T. II. p. 27. et ap. Montefalc. p. 674.

1146. *Tibullus.*

1147. *alius.* *)

In aedibus *Iacobaeis* Catal. MSS. Angliae T. II. p. 247.

8636. *Tibullus Catullus MS.*

Apud *Batauos* et quidem in bibliotheca publica *Leidensi* inter MSSta bibliothecae quondam Vossianae asseruantur, vt videre est in Catal. Biblioth. publicae Vniuersitatis Lugduno-Batauae, L. B. 1716. fol. p. 386.

n. 13. *Albii Tibulli, equitis regalis Elegiae; Item libri IV. Propertii carminum, Bapt. Guarini Carmina, item Iouiani Pontani; item Valerii Catulli in charta.*

n. 42. p. 387. *Tibulli elegiae, quae incipiunt ab tertia, scriptae anno 1473. in charta.*

n. 59. p. 388. *Tibullus. sequuntur varia carmina. Catullus. scriptus liber 1453. a P. Antonide Presbytero. in membrana.*

n. 76. p. 389. *Valerii Catulli Veronensis poëtae Lyrica — Albii Tibulli liber, qui scribi finiuit VII. Kal. Octobr. anno 1441. in membrana.*

n. 81. p. ead. *Carmen anonymi — Catullus. Albii Tibulli liber. Sulpiciae carmina. Propertius. In membr. rec.*

Iidem

*) Editor Cantabrig. in praef. *„quae Catalogus MSStorum „Oxonii editus* 1697, *Regiae „et Westmonasteriensi Biblio-„thecis tribuit, summopere „scrutanti, nulla occurrebant.“*

Iidem libri Vossiani, sed parum accurate, recensentur in Catalogo MSS. Angl. T. II. p. 68. et ex eo a Montefalc. T. I. p. 680.

Memoratur etiam *Tibullus*, *Catullus*, *Propertius*, *codex*, inter MSS. *Dionysii Villerii*, Canonici et Cancellarii Tornacensis, nunc Ecclesiae Cathedralis, in Elencho MSS. Codicum Belgii, auctore Ant. Sandero. Insulis 1641. 4to. p. 219.

In *Galliis*, et quidem in bibliotheca Regia Catalogus biblioth. Regiae P. III. T. I. p. 418. recenset sequentes, plenius ac Montefalconius Bibl. MSS. Tom. II.

n. 7989. *Codex chartaceus, quo continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV. Sext. Aurelii Propertii elegiarum libri IV. Valerii Catulli Veronensis liber epigrammatum variorumque poëmatum. Epistola Sapphus ad Phaonem. Petronii Arbitri fragmenta, quae edita sunt. Moretum. Claudiani carmen de phoenice. Is codex XV. seculo videtur exaratus.*

De hoc libro, qui notum illud Petronii Fragmentum Traguriaoum continet, vide Montefalc. Bibl. MSS. T. II. p. 758. et Burmanni Praef. in Petron. Spon. Voyage T. I. p. 95.

n. 7990. *Codex membranaceus, quo continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV. subiecta Ouidii de illius morte elegia. Valerii Catulli Veronensis epigrammatum variorumque poëmatum liber. Sext. Aurelii Propertii elegiarum libri IV. Is codex XV. seculo videtur exaratus.*

n. 8118. *Codex chart. olim Baluzianus. Ibi continentur: Byblidis fabula e libro IX. metamorph. Ouidii. Anonymi liber de arte amandi. Albii Tibulli elegiarum libri IV. passim inter lineas glossae. Is codex anno 1464. exaratus est.*

n. 8233.

n. 8233. *Codex membranaceus, olim Memmianus. Ibi continentur: Catulli, Tibulli et Propertii carmina. Is codex 1465. exaratus est.*

n. 8234. *Codex membr. olim Colbertinus. Ibi continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV. Val. Catulli Veronensis carmina. Is codex XV. seculo videtur exaratus.* *)

n. 8236. *Cod. chart. olim Faurianus. Ibi continentur: Sext. Aurelii Propertii elegiarum libri IV. Albii Tibulli elegiarum libri IV. Valerii Catulli Veronensis epigrammatum variorumque carminum liber. Priapeia, quae Virgilio tribuuntur. Is codex XV. seculo exaratus videtur.*

n. 8458. *Codex membr. olim Baluzianus Ibi continentur: Albii Tibulli, Equitis Romani, elegiarum libri IV. cum scholiis. Ad calcem subiiciuntur. Tibulli vita, epitaphium, et non nulla in eius laudem carmina. Sext. Propertii Aurelii elegiarum libri IV. Valerii Catulli Veronensis liber ad Cornelium Nepotem, siue poëmata etc. Is codex XV. seculo exaratus videtur.*

n. 8459. *Codex chart. olim Colbertinus. Ibi continentur: Albii Tibulli elegiae. P. Ouidii Nasonis Epistola in mortem Tibulli. Sext. Aurelii Propertii elegiae. Is codex XV. seculo exaratus videtur.* Eundem inter MSS. bibl. Colbertinae n. 6479. commemorat Montefalc. p. 1014.

In bibliotheca Card. *Radulphi*, quae nunc in Regia est, laudat idem p. 780.

n. 43. *Tibulli, Catulli et Propertii opera;* qui forte est in Regia n. 7990.

In bibliotheca *Thuanea*, quae nunc maximam partem in Regiam translata, in Catal. bibl. Thuan. inter MSS. p. 464.

*) Idem in bibliotheca Colbertina n. 4595. recensetur a Montefalc. p. 988. et videtur esse liber Colbertinus, ex quo variantes Broukhusio miserat Iac. Gallaeus.

Tibullus, Propertius in 16. qui videtur esse is, quem Guyetus, ingeniosus Gallus, versauit. *)

An in Germaniae bibliothecis Tibulli cum ceteris elegiographis carmina laterent, non satis otii erat, vt inquirerem. Catullum cum Tibullo in membrana Gudius habuit, Guelpherbytum ille forte translatus.

Ex his codicibus nouam aberrationum et variantium lectionum farraginem congeri posse non dubito; vereor tamen, vt hoc magnum ad Tibulli lectionem fructum habiturum sit. Itaque non aegre, maxima certe eorum parte, carebimus, cum omnes fere recentiores sint, neque quicquam praeclari polliceantur.

[Cum intelligerem, iure a me expectari posse, vt in hos codices diligentius inquirerem: vix compellatus a me doctissimus vir, *Ernestus Theodorus Langer*, bibliothecae Guelpherbytanae Ducalis praefectus, summa cum humanitate et facilitate codices Tibulli in ea seruatos vsibus meis concessit; cuius viri praestantissimi similes bibliothecis et archiuis praefectos si superiores aetates habuissent multos, maiores haud dubie fructus litteris ex copiis istis litterariis accessuri fuissent. Cum semel eos codices in manibus haberem, quamuis expectare non liceret, vt lectiones multas nouas reperirem, cum codices hi, vt fere omnes Tibulli, recentioris sint aetatis, non potui tamen acquiescere in vna et altera elegia speciminis loco comparata, sed excussi tandem codices totos, nec sine fructu; reperi enim varietates nonnullas memorabiles, tum interpolationum partim vestigia noua, partim alia, quae suspiciones meas de interpolationibus et corruptelis certorum locorum

*) Erat in bibliotheca Ducis de la Valliere Codex, de quo v. *Catalogue*: To. II. p. 73. alius in supellectile P. Ant. Bolongaro de Crevenna To. III. p. 124.

locorum aut lacunis et fragmentis susceptas firmarent; quod critices genus illa aetate, qua ad haec studia accedebam, tam parum adhuc erat frequentatum, vt, cum versus in Tibullo et Virgilio damnandos et eiiciendos notarem, vix hominis temerarii notam effugerem. Nunc quidem, vt fieri solet, postquam similibus iudiciis adsueuerunt homines, non multum offendit viros doctos, ne in sacris quidem litteris, genus hoc *critices*. Verum a me nunc quidem postulari potest, vt codicum istorum recensum faciam diligentiorem.

Codices *Guelpherbytani* sunt quatuor:

I. no. 63. 5. octonis oblongis, pergamenus, nitide et diligenter scriptus. Sunt in eo: *Tibullus*, litteris initialibus Elegiarum pictis, nulla tamen cum inscriptione; subiectum est libro quarto carmen: *Donec erunt ignes*. Virgilii Eclogae et Georgica, etiam sine inscriptione carminum. In fine versibus: *Haec super aruorum* — subscriptum est: „*Clemens Salernitanus feliciter scripsit.*"

II. 82. 6. quaternis oblongis; pergamenus; nitide et a librario sedulo scriptus; inscriptos habet elegiarum numeros et breues titulos, etiam lemmata passim in margine, tum varias interdum lectiones, ab alia tamen manu, sed antiqua, viri quidem, vt apparet, ICti, Pontano, quem excitat aliquo loco, iunioris. Conringium aliquando hunc codicem manu versasse, ex nota sub finem libri tertii inserta intellexi. In fine vna ex Heroidibus Ouidii sine inscriptione ac titulo est subiecta: Epistola Sapphus ad Phaonem: quae est XV. Sunt scilicet plures codices, qui hanc epistolam habent Tibullo subiectam, vt Bodleianus (sup. p. XXXII) Parisinus (p. XXXIV) quod casu suspicor factum, cum vnus aliquis spatium codicis vacuum breui hoc carmine expleuisset.

III. 332. Gud. octonis; in charta pergamena tenuiore nitide exaratus; litteris initialibus librorum et versuum colorum varietate ornatis; est tamen a recentissima, sed docta, manu, litteris cursiuis, quas vocant, exaratus, cum lectionibus var. in margine, ab eadem, vt probabile sit, manu adiectis. Subiectus est Catullus; et in extrema pagina carmen: „De ortu et obitu Hermaphroditi Pulex poëta" (carmen ineptum: quod in Catalectis, et ex iis in Anthologia Lat. Burmanni extat To. I. p. 620. lib. III. CLXXVII.) tum, „Versus Augusti, vt aiunt: *Thrax puer* — (Est epigramma, quod alii Iulio Caesari, alii C. Caesari Germanico adscribunt; extat cum in Catalectis tum in Anthol. Lat. To. II. p. 62. Epigr. XCII.)

IV. 65.'2. octonis oblongis; pergamenus tenuioribus paginis, pictis litteris initialibus. Continentur Catullus (primo folio manum veterem aemulante suppletus) Tibullus; subiecta elegia Ouidii in Tibulli mortem, *Memnona si mater.* et altero carmine: *Iuuenis qui pauper erat:* omisso *Hic.* In fine subiecta est elegia viri docti, manu eiusdem fere aetatis et characteris perscrip[illegible] felicis illa venae, affectus magni, sensusque m[illegible]imi, etsi in ipsis verbis sint quae non satis puri et Romani sermonis sunt, quam si hoc loco adscriberem, haud ingratam me lectori rem facturum esse putabam. *)

Ex

*) Delia feminei specimen venerabile sexus,
O desideriis Delia prima meis,
Quid prius aggrediar de te? quae exordia sumam?
Singula si referam: quis mihi finis erit?
O superis dilecta deis! cui Gratia seruit
Et Venus, et Veneris, iam superatus, Amor!
O merito caeleste genus, diuina propago,
Tu licet humanis conspiciare locis.
Ordine iuncta tribus quamuis postrema venires,
Prima tamen Phrygio iudice dicta fores.

Lumina

Ex his codicibus *primus* et *quartus* in multis conveniunt, inprimis in priore libro et in aliis carminum partibus; possunt quoque in certis partibus ad fontem communem referri *secundus* et *tertius;* nec tamen sic, vt ex eodem vterque exemplari descripti esse videri possint.

Lumina siderea subter radiantia fronte
Qui videat, longas marmoreasque manus,
Flauentemque comam, corpus, gressumque seuerum,
Dixerit: o summo digna puella Ioue!
Tu ne humiles habitare potes, pulcerrima, terras,
Perpetuo aethereis conspicienda choris?
Tu ne potes cupidi contemnere furta Tonantis?
Forma quidem magnis conuenit ista deis.
Ecce tibi volucrem timeo; niveumque iuuencum;
Ecce tibi aureolas in gremio pluuias;
Et quodcunque Iouem vertit; quodcunque refingit
Innumerisque modis ingeniosus Amor,
Tu tamen immotum retinens fortissima pectus,
Praesidio sanctae tuta pudicitiae,
Diuitias animi stabiles, mentisque recessus
Excolis, et veri gaudia summa boni.
Te minor est, quae certa mori; quae, fida marito,
Mors, ait, ipsa animi, mors, tibi testis erit;
Incluta seque tibi submittat Porcia Bruti;
Haec licet ardentes hauserit ore faces.
Iure Minerua suas igitur tibi contulit artes;
Iure suum tribuit Cypria victa decus;
Cynthia propositum, claram Saturnia sortem;
Pegasides linguae dulce dedere decus.
Rara pudicitiae viget et concordia formae:
Tu tamen amplexa es Delia vtrumque decus.

In versu ab extremo quarto poëta prorsus sui dissimilis est; Quid enim hoc esse dicas: *Cynthia propositum, claram Saturnia sortem* (scil. dedit.) *propositum* forte voluit dicere *vitae*, quod aeternam Diana virginitatem seruare voluit. At nec *sortem claram* Iunonis bene dixit. Voluit, ac debuit, laudare Dianae virginitatem, pudorem, aut formae habitusque simplicitatem, Iunonis autem formam augustam orisque dignitatem, incessum et sic porro. Scribere saltem poterat:

Cynthia inornatae, augustae Saturnia formae,
Pegasides linguae dulce dedere decus.

ſint. Scilicet, quod in codicibus comparandis ſaepe miratus ſum, cum conueniant interdum in vno vel altero loco, vel libri parte, vt vnius eiusdemque codicis apographa eſſe videantur, in aliis partibus adeo inter ſe discrepant, vt ad diuerſas ſtirpes eos reuocare neceſſe ſit. Quae res haud animaduerſa ſaepe iudicia praua de codicibus et lectionibus peperit; quod inprimis in Homero factum eſſe vidi. Scilicet inter primum exemplar, e quo apographa facta ſunt, et apographum illud, quod manu forte teneas, multa alia facta erant apographa cum aliis forte comparata aut ex iis refi̇cta, in ſingulis tantum locis ac partibus; tum, quod ſaepe factum deprehendi, deſcriptos habebant viri docti in manibus non totum carmen vel librum, ſed particulas libri, vnam vel plures; quarum particularum exemplaria recentiorum aetatum grammatici vel librarii ita deſcripſerunt, vt codices totum carmen complexos inde exararent.]

Veniunt in codicum cenſum etiam *editiones, variis lectionibus e libris ſcriptis excerptis ad marginem notatae:* quibus tamen raro magna fides tribui poteſt, vt ſupra iam monitum eſt. Transſcribi fere lectiones illae excerptae ex vno in alterum exemplar ſolent, non ſatis diligenter; admiſcentur alia, aut reſcinduntur nonnulla; Tum fides et pretium, quod iis ſtatui debet, a doctrina, cura ac fide eius pendet, qui primus e codice aliquo eas notauit. At libros ſcriptos docte ac rite conferre, quod vulgo vnusquisque in ſe recipit, res eſt magnae doctrinae et ingenii multis variisque litteris verſati ſagacitatisque non vulgaris; inprimis autem artis diplomaticae, criticae ac litterariae, notitia imbutum eſſe opus eſt eum, qui, id, quod e codice enotandum ſit, videre et animaduertere vult. Alias

Alias colligit ac tollit sordes, aurum relinquit. Reperiuntur autem

In bibliotheca *Barberina* Romae, (v. Catal. huius bibl. Romae 1681. fol. T. II. p. 464.)

Aldina 1502. cum notis et variis lect. MSS. quae forte M. Ant. Pocchi sunt: transscriptae eae a multis in exemplaria alia.

In Catal. MSS. Angl. et Hib. T. II. inter libros MSS. Eduardi Bernardi memorantur

n. 7502. *Catullus, Tibullus, Propert. 3. 4. 5. iidem, cum MSS. collati.*

In bibliotheca *Bodleiana*, cuius Catalogus impressorum editus Oxonii 1738. locupletior antiquiori ab Th. Hyde concinnato Oxon. 1674. ibi T. I. p. 206.

Catullus, Tibullus, Propertius, editionis 1502. 8.) 1515. 8. Lugd. 1542. 8. Venetae 1554. 8. omnes hi libri cum MSS. collati. Lugdunensis 1558. cum MSS. collata.*

In bibliotheca *Lugd. Batava* inter Vossianam supellectilem; vide eius Catal. p. 262. qui diligentius exponit, ac Catal. MSS. Angl. et Hibern. p. 71.

Catullus, Tibullus, Propertius. Ald. 1502. collati cum MSS. ab If. Vossio.

Iidem: multa hisce adscripta sunt.

 Iidem

*) Ea vsus editor Cantabrigiensis, qui eam ita describit: *Liber bibliothecae Bodleianae Oxoniensis continens Opera Catulli, Tibulli et Propertii, ex aedibus Aldi Ven.* 1502. *collatus cum MSS. In libri huius principio apparet manu Nic. Heinsii scriptum:* donum clarissimi viri Lucae Holstenii; *vnde vero depromptae sint lectiones, non indicatur. In principio quidem Catulli scriptum est:* M. Ant. Pocchii. *Pars Libri II. Propertii et totus tertius nullas habent collationes.* Videtur esse idem liber, qui in bibliotheca Barberina fuit; ab Holstenio vero ad Heinsium et hinc in Bodleianam peruenisse. Variantes ex ea descriptas etiam Broukhusius habuit a Io. Vlrico Meurero Oxonio missas. Idem editor Cantabr. librum alium eiusdem bibliothecae vsurpauit cum MSS. collarum Octauii Ferrarii, vt videbatur, manu; eius enim nomen in principio et fine libri conspiciebatur.

Iidem Antwerp. 1560. 12. plurimum collati cum MSS. a Iano Grutero. *)

Editio Parif. 1577. 8. multa adſcripta ab Iſ. Caſaubono.

Antwerp. 1582. multa ſunt adſcripta.

, Commelin. 1600. paſſim collatus Propertius. Ceteri ab Iſ. Voſſio conſcripti.

Eadem, plena annott. MSS. Iſ. Voſſii.

Amſt. 1619. aliqua cum MSS. contulit Iſ. Voſſius.

Traiectina 1659. aliqua contulit Iſ. Voſſius. **)

Accedant his editiones aliquot a viris doctis tum variantibus, tum emendationibus et obſeruationibus conſcriptae, nec dum ab Tibulli editoribus excuſſae.

In bibliotheca *Regia* Pariſiis (v. Catalogue des Livres imprimés de la Bibliotheque du Roi. Belles Lettres. Par. 1750. T. I. p. 287.)

n. 779. *Catullus, Tibullus, Propertius, edit. Brixianae 1486. exemplar manu notatum.*

n. 788. *Mureti Veneta 1558. exemplar manu notatum.*

n. 789. *Mureti Veneta 1562. exemplar manu notatum.*

n. 793. *edit. Antwerp. 1582. exemplar manu Tan. Fabri notatum.*

In bibliotheca *Laurentiana* Florentiae teſte Montefalc. in Biblioth. MSS. T. I. p. 309.

n. 24. *inpr. papyr.* conſpicitur *anni 1472.* (quae eſt editio princeps) *cum emendationibus et gloſſis quibusdam, forte Politiani.*

In

*) Fuere forte illi MSS. Palatini, e quorum duobus, altero membranaceo, papyraceo altero, variantes miſerat Gruterus Gebhardo, quas huic per temporis anguſtias examinare non licuit.

**) In bibliotheca Duc. Vinarienſi Catull. Tibull. Propert. cum manu Buchneri et Caſp. Barthii: apud Villoiſon Epiſtolae Vinarienſ. p. 108.

In bibliotheca *Lugdunensi* apud Batauos, v. Catal. p. 333.

n. 200. *Catullus, Tibullus, Propertius, cum commentariis Ant. Mureti Venet. 1558. qui liber fuit Ger. Falcoburgii 1564. qui testatur, notas et coniecturas in margine adscriptas esse fere omnes Lucae Fruterii, quae quidem sunt multae.*

Has copiolas manu Iac. Tollii descriptas, oculis meis subiectas habui, dicamque de iis plura paullo post. Excussit iam ante nos easdem Nic. Heinsius; video enim in apparatu Heinsiano apud Broukhusium p. 410. Excerpta e vetere codice Gerardi Falcoburgi memorata: quem hunc eundem esse arbitror.

Asseruatur etiam *editio Parisina 1577. cum coniecturis Cl. Salmasii ad oram scriptis* inter alios libros manu huius viri notatos in bibliotheca *Buhierii* in suprema Burgundiae curia praesidis v. Abb. Papillonius in Bibliotheca Auctorum Burgundiae, gallice scripta Divione 1745. Tom. II. p. 280.

In bibliotheca *Card. Valletae* Gryphianam editionem memorari vidi cum notis MSS. Scioppii (v. *Neue Bücher-Saal V. Jahr* p. 812.)

In bibliotheca *P. Francii* fuit *Catullus, Tibullus, Passeratii, edit. Paris. 1608. cum emendationibus mss.* v. Catalogum selectiss. libr. P. Francii Amst. 1705. 8. p. 148. *et edit. Scalig. 1582. 8. cum infinitis notis mss. P. F.* (P. Francii.)

Fuit etiam in *Gudiana* bibliotheca editio Catulli, Tib. Prop. manu viri docti emendatt. (Catalog. p. 512. n. 51. 516. n. 101.)

Laudat *Barthius* notas suas in Tibullum in Comment. ad Stat. III. Theb. 276. Crusius in epistola ad Gesnerum, inserta Probab. Crit. p. 74. prope iustos et perpetuos Tibulli commentarios spondere se posse profitebatur.

Commu-

Communicauerat mecum *Brandes*, Ill. Vir, litterarum elegantiorum praeclarus arbiter, et cum in omni ſcientiae genere tum in antiquitate Romana mirifice verſatus, *editionem Mureti* 1558. *cum varia lectione* in margine *Iac. Tollii* manu notata, a. 1674. M. Decembri, vt in fronte praeſcriptum erat. Triplicis ea erat generis. Primo loco e Gerardi Falcoburgi Nouiomagi codice transſcripſerat notas et coniecturas Lucae Fruterii, quem Pariſiis 22. Martii 1566. obiiſſe ſubnotatum erat. Leues eas et iuueniles fere eſſe cognoui; nec maioris momenti alia nonnulla ex eodem codice, ſeu vetere editione, quam in Biblioth. Lugd. Bat. ſeruari ſupra vidimus, translata, quae mera excerpta ex Statio, aut excitata a Falcoburgo Turnebi aliorumue loca erant. Adſcriptae altero loco variae lectiones editionis Regienſis 1481. vulgatae iam ſunt a Broukhuſio. Tertio loco a Tollio ſubtextam videbam variam lectionem, quam ex editione vetuſtiſſima in 8. Biblioth. Lugd. ſe deſcripſiſſe ait, littera K. ſignatam. Verum hanc nihil aliud continere vidi, quam ea, quae Broukhuſius inter Heinſianum apparatum ſub littera V. ex exemplari ſcripto Scaligeri, recenti codice, in lucem edidit.

Ad *editiones Tibulli* peruentum eſt. His recenſendis operam forte nullam inpenderem, niſi Fabricii aliorumque diligentia ea in re nimis anguſta fuiſſet; quod deprehendet, qui cum eorum indicibus recenſum ſequentem comparabit.

Valerii Catulli Veronenſis, poëtae clariſſimi, carmina. Albii Tibulli Equitis Romani poëtae elegiae. Aurelii Propertii Vmbri Meuani Carmina. P. Papinii Statii Surculi Syluarum liber ad Stellam. fol. min. 1472.

Eſt haec *editio princeps*, Broukhuſio nondum viſa; ſed Vulpio primum cognita. Extat ea in bibliotheca Laurentiana Florentiae v. Montefalc. Bibl. MSS. T. I. p. 309. et in Muſeo Britann. e biblioth. Aſkew. Memoratur

moratur a Maittair. T. I. P. I. (siue T. IV.) p. 320. *) In ea Propertius primum excusus est. Nondum editionem hanc critico acumine exploratam esse aegre fero. Ex iis tamen, quae Vulpius commemorat, tum aliis argumentis satis probabile sit, alteram, quam nunc subiiciam, ex ea esse descriptam, adeoque lectionem nos eius iam enotatam habere, dum huius varietatem Broukhusius dederit. **)

Catulli, Tibulli, Propertii Aurelii nautae poëtae et Statii Papinii Syluarum liber. Impressus opere et impensa

*) Notitias alias v. inprimis Audiffredi de edd. Rom. p. 123. Eas cum aliis nunc collegit doctiss. Panzer. Annal. typogr. To. III. p. 87. inter libros Venetiis excusos, *Vindelini Spirensis*, vt probabile fit, opera; quibus adde Denis Supplem. Maitt. T. I. p. 17. cuius exemplum Propertium et Tibullum complectebatur; Pinelli exemplar Catalog. T. II. p. 367. 4920, solum Propertium, Audiffredi, Catullum, Tibullum, Propertium. At Harles Notitia Litt. Rom. p. 35. huius edit. exemplum se habere professus, Catullum, Tibullum, Propertium laudat; in fine tamen Propertii adscriptum memorat annum 1475.

**) Innotuit nunc alia Editio princeps eiusdem anni:

Alb. Tibulli carmina. absque vlla nota 4.
de quo videndus est doct. vir Morellius in Catalogo Biblioth. Pinellii Veneti To. II. p. 383. no. 5051. et ex eo Denis Suplem. p. 680. et Panzer. Annal. To. IV. p. 6. no. 22. Characterem Morellius ait esse Romanum ac perelegantem planeque eundem quo *Florentius de Argentina* Orationem Iacobi Romani pro populo Brixiensi ad Nicol. Tronum Ducem Venet. 1472. excudit; vt adeo ista Tibulli editio ad eundem fere annum referenda esse videatur. Mihi probabile fit, editionem Tibulli 1475. ex ea esse expressam; nisi est eius ipsius exemplum, aut inde expressum apographum.

Memoratur alia editio trinorum poëtarum s. anno, loco et typographo

Catullus, Tibullus et Propertius fol.
apud Maittair. p. 752. ex quo et ex Rossi p. 64. iterum memoratur a Panzero Annal. To. IV. p. 107. no. 298. Huic tamen notitiarum generi, sine curatiore inspectione parum tribuo: potest enim esse antiqua editio, cuius vltima pagina interierat.

pensa Io. de Colonia et Io. Manthen de Gheretzen, qui vna viuunt feliciter. Venetis. *fol. 1475.*

vid. Maittaire h. l. p. 350. Est haec editio, quam Broukhusius principem esse putabat, et ex qua, vt modo diximus, lectionem apposuit sub litt. D. *)

Tibullus Romae 4. 1475. *in cuius calce: Praesens opus Tibulli Albici inprimi fecit G. Tibullus* **) *de Amidanis de Cremona* Romae *anno Iubilei et a natiuitate domini MCCCCLXXV. die mercurii XVIII. mensis Iulii. Sedente clementissimo Sixto Papa Quarto anno eius felici Quarto.*

Tum subiicitur Bernardini Veronensis, vulgo Cyllenii, commentarius: in cuius calce eadem verba, quae ad Tibulli finem, repetuntur; nisi quod: *Sixto Papa Quarto, Anno eius felici Quinto,* legitur; minus recte; nam Sixtus IV. ad Pontificatum peruenit IX. Augusti 1471.

Nulli adhuc superiorum editorum Tibulli, nec ipsi Maittario, haec editio innotuisse videtur. Nobis eam videre contigit in bibliotheca Dresdensi Electorali. Extat etiam in bibliotheca Regia Parisina n. 976. Nota quoque fuit Barthio. v. eius verba mox laudanda. Nonnullae in ea a vulgata diuersitates, inprimis in libro IV. erant: vitia vero scripturae eadem, quae in scriptis occurrunt. Poterat tamen in plerisque cum Italicis Heinsii, inprimis Colotiano, conuenire videri. Primum in hac editione Cyllenii commentarii vulgati fuere, non in Veneta 1493. vt olim Fabricius tradebat. Neque tamen is ipse editionem adornasse videtur, vel verba Tibulli castigasse: ipsius enim lectio perpetuo ab ea abit, quae in textu seruatur. Doctrinam vero illius viri

*) v. Panzer. Annal. typogr. Vol. III. p. 108. n. 189.

**) Erat id nomen illo tempore non infrequens. Apud Montefalc. Bibl. MSS. p. 106. inter Vaticanos n. 2794. referuntur epistolae tres Tibulli I. ad Io. Aucnionensem. II. ad Ge. Trapezuntium. III. ad Percellum.

viri, et ingenium tum in interpretatione, tum in critica, si tempora, in quibus vixit, consideres, satis admirari non possis; vnde Barthius ad Stat. Theb. IV, 445. de eo loquens: — *cuius sane labor multis locis illustrat clarius optimum poëtam, quam ex eius aeuo sperari poterat. Edidit enim sua commentaria Romae 1475.* et ad Stat. Theb. XII, 418. *Bernardinus Cyllenius, non contemnendus in multis Tibulli enarrator; sane talis, vt sublegisse sequentes ex eo non pauca notari possint.* Iterum ad Achill. I, 221. loco ex Tibullo I, 2. laudato: — *recte intellexit — vetus eius interpres non plane malus pro sua aetate Bernardinus Cyllenius.* Laudat eum passim etiam Broukhusius. Cf. *Memorab. bibl. reg. Dresd.* T. I. p. 421. vbi de Cyllenio nonnulla docte disputantur. *)

Tibulli, Catulli, Propertii, cum eorum vita opera, Regii lepidi accuratissime impressa auctoribus Prospero Odoardo et Alberto Mazali Regiensibus, anno salutis 1481. 19. Kl. Octobr. *fol. 1481.*

Paullo frequentior haec est editio, quam superiores. Asseruabatur etiam in bibliotheca Brühliana. Varietatem ex ea descriptam Nic. Heinsius habuerat, et Broukh. quoque in Variantium apparatu apposuit. Esse eam ex Veneta pr. expressam iam supra monui. (Panzer. Vol. II. p. 592. no. 2.)

Catulli, Tibulli, Propert. et Statii Siluae. MCCCCLXXXI. *Actum* Vincentiae *per magistrum Iohannem Renensem et Dionysium Berthochum.* Tum in trinis foliis subiicitur *Carmen Io. Calphurnii, poëtae clarissimi, ad Iohannem Inderbachium Pontificem Tridentinum*

*) De ead. edit. vide Maittair. T. I. p. 348. et Denis Supplem. Maittar. To. I. p. 56. vbi alii sunt laudati, et post hunc Panzer. Annal. Typogr. Vol. II. p. 454. no. 184. De editione Mediolanensi 1480. quam iactant, nondum aliquid exploratum quod sit constat. Est quoque suspecta Panzero Vol. II. p. 40. no. 174.

tinum de laudibus eius, *et de Interitu beati Simonis infantis a Iudaeis mactati.* Vicentiae *fol. 1481.*

Contigit nunc in noua hac recensione versare eam manibus, cum bibliothecae Georgiae Augustae ea nuper illata sit. Praefatur breuiter Io. Calphurnius ad Hermolaum ICtum, et memorat se, ab adolescentibus studiosis rogatum, vt Propertium aut Statii Siluas iis interpretaretur, editionem Venetam percurrere coepisse, tot autem mendis refertam eam deprehendisse, vt longe plura essent vitiosa et deprauata, quam quae emendata; conuenisse itaque se nonnullos impressores et tradidisse iis exemplar correctum; nec tamen eos partibus suis satis omnino fecisse conqueritur. Manifestum adeo cum ex his, tum ex ipsa exemplaris tractatione fit, esse illud ex Veneta pr. descriptum, sed paullo emendatius. Cum impressionis nota non sub extremam calcem, sed Statii Siluis subiecta sit, memorari aliquoties hanc editionem vidi sub titulo veteris editionis sine anno: v. c. in Catalogo Biblioth. Reg. Paris. n. 778. (add. Panzer. Vol. III. p. 515.)

Catullus, Tibullus, Propertius, cum comment. ant. Venetiis *fol. 1485.*

Memoratur a Maittario T. I. P. I. p. 469. sed perperam, vt suspicor, cum de editione 1475. excusa agere vellet. *)

Catullus cum commentariis Parthenii (XI. Kal. Maii) *Tibullus cum commentariis* (XVIII. Febr.) *Propertius cum breuibus elucubrationibus* (XVII. Kal. April.) Brixiae *per Bonium de Boninis de Ragusa.* *fol. 1486.*

Laudatur

*) Est haec prorsus delenda et in eius locum subroganda: *Albii Tibulli Equitis Romani poëtae clarissimi Elegiarum libri cum Comm. Bernardini* (Cyllenii) Veronensis — Venetiis Antonius Battabos Alexandrinus impressit anno salutis M.CCCC.LXXXV. quinto nonas martias. Char. lat. fol. 1485. v. Denis Supplem. Maittar. T. I. p. 205. Panzer Vol. III. p. 224. no. 887. Expressa est quantum video ex edit. Romana 1472. 4.

Laudatur vulgo: *Cat. Tib. Prop. cum elucubrationibus Domitii et aliorum* (v. Bibl. Reg. Parif. p. 287. n. 779. Meliora nunc v. in Panzer. Annal. To. I. p. 248. no. 38.) Sed Domitii Calderini tantum funt in Propertium. *) Vidi exemplaria, in quibus diuerfo ordine fe exciperent particulae; in aliis, quod et in ceteris antiquis edd. faepe factum, Propertius deerat. In Tibullum eft Commentarius Bernardini Veronenfis. Haec editio iam excuffa fuit a Broukhufio. Conuenit eius lectio fere cum Romana, vt tantum non ex ea defcripta videri poffit.

Tibullus, Catullus, Propertius. Impreffi Venetiis *per Magiftrum Andream de Palthafchichis Catarenfem.* *fol. 1487.*

De hac editione, quam ex fuperiore Brixienfi repetitam effe intellexi, repetitis quoque iisdem commentariis, Editor Cantabr. *Tibullus*, inquit, *anno 1487. in quo autem anno Catullus fit impreffus, nulla fit mentio.* Sed Maittarius id definiuit l. l. p. 484. et ipfa res docere poterat: *Ex fignaturis (f. g.) quarum haec illam fequitur, conftat, Catullum ab eodem typographo et anno eodem impreffum fuiffe; quamuis typographi et anni indicium ad Tibulli folius calcem apponatur.* quodque ipfe nunc infpecto exemplari, quod in Guelpherb. Biblioth. Ducali feruatur, didici. Andreas emiferat feorfum Tibullum adiuncto Catullo: etfi fubfcriptio Tibullo fubiecta eft: 1487. Tum aggreffus Propertium edidit 1488. Ab operis tamen, qui volumen compegerunt, praemiffus eft Catullus etiam in iſto exemplari, fubiunctus Propertius, tum Tibullus. In aliis exemplaribus Propertium deeffe, ex eodem Maittario patet, vbi omiffo Propertio, tantum Tibullum et Catullum memorat hunc in modum: *Tibullus cum commentariis*

*) Vulgatae illae erant iam antea libro fingulari Romae 1475. v. Santen. praef. ad Propert. p. XI.

tariis per Andr. de Paraſchiſcis (ita vitioſe appellat, in indice vero de Paltaſchiſcis) *XVIII. Kal. Ian. Et Catullus cum Commentariis Ant. Parthenii Lacifii Veronenſis.* Sed Propertius cum Antonii Volſci interpretationibus ab eodem Andrea de Paltaſchichis excuſus et abſolutus eſt anno ſequente Kal. Februar. Erat etiam in bibliotheca Schwarziana, cuius Catalogus videri poteſt. Non mirum adeo, eum iſtis duobus plerumque comitem dari. Minus accurate in Append. Catal. Bibl. Lugd. p. 513. *Catullus, Tibullus, Propertius Beroaldi* huius anni memoratur; nam is ad an. 1491. ſpectat, vt ſtatim videbimus. Andreae editio intelligenda eſt, quando Broukhuſius *Cyllenianam* vel *Cyllenii commentarios in Tibullum Venet. 1487.* laudat; quanquam minus accurate Cylleniana vocatur; non enim, quod vir doctiſſimus crediſſe videtur, a Cyllenio adornata fuit, neque eius Commentarii tum primum excuſi, ſed e ſuperioribus repetiti fuere. (Add. Panzer. Vol. III. p. 240. no. 987. De Propertio v. Santen. praef. ad Propert. p. XIII. qui ſane non 1487. ſed 1488. prodiit Tibullo tamen et Catullo comes. At Propertius cum Commento Beroaldi primum prodiit Bononiae 1486 et 7. v. Panzer Vol. I. p. 218. no. 105.)

Tibullus, Catullus, Propertius cum Commento. (Bernardini Veronenſis in Tibullum, Antonii Parthenii in Catullum, et Phil. Beroaldi in Propertium.) In fine: *Commentarii in Propertium a Phil. Beroaldo editi anno ſalutis 1487. impreſſi vero* Venetiis *a Boneto Locatello Bergomenſi, cui neceſſaria exhibuit nobilis vir Octavianus Scotus Modoetenſis: anno nonageſimo primo ſupra milleſimum ac quadringenteſimum. V. Idus Decembris.* Venetiis *fol. 1491.*

Mera eſt repetitio ſuperioris editionis Venetae: repetita eadem a. 1497. (Panzer Annal. To. III. p. 297. no. 1368. et de repetita editione 1497. v. To. III. p. 409. no. 2178.)

Noua

Noua repetitio sequens est, nihil amplius: *Tibullus, Catullus, Propertius cum commentariis Bernardini Veronensis, Ant. Parthenii, Phil. Beroaldi. Impressum per Symonem Beuilaqua Papiensem* Venetiis *fol. 1493.*

(Add. nunc Panzer Annal. To. III. p. 339. no. 1674.)

Tibullus cum commentariis Cyllaenii Veronensis. Catullus cum commentariis Parthenii Veronensis, et Palladii Patauini. Emendationes Catullianae per Hieron. Auancium Veronensem, et eiusdem in Priapeias Castigationes. Propertius cum commentariis Philippi Beroaldi. Annotationes in Propertium tum per Domitium Calderinum, tum per Ioannem Cottam Veronensem. Haec omnia sunt ex exemplaribus emendatis Domini Hieronymi Auancii. (Haec in ipsa libri fronte praescripta sunt.) Sub finem: *Impressum* Venetiis *per Io. de Tridino de Cereto alias Tacuinum*, CIↃIↃ. *die vero XIX. Maii. Regnante inclyto principe Augustino Barbadico. fol. 1500.*

Non infrequens est haec editio, (cf. Panzer Annal. To. III. p. 473. no. 2621.) sed plura etsi exemplaria inspexerim, (habeo nunc aliud a Brandesio communicatum,) tamen Domitii Calderini et Ioannis Cottae in Propertium annotationes, in titulo promissas, nusquam reperire potui, quanquam opus absolutum est. Etiam haec editio ex superioribus Venetis repetita est, exemplar tamen ab Auantio mendis typographicis purgatum esse debuit, ante quam operis librariis excudendum traderetur. Conf. inf. a. 1520.

Albii Tibulli, Elegiographorum optimi, elegia de amore et laudibus Messalae per Iac. Thamner. Lipsiae *4. 1500.*

Extat in bibliotheca Electorali Dresdensi, sed sine anni et typographi vlla mentione, quam ex Maittario suppleui. (Nunc Panzer quoque memorat To. I. p.

 497.

·497. no. 249.) Litterarum typi ſunt neogothici. Curatam eſſe editionem a Gregorio Conicenſi, ex Leichii Annal. Typogr. Lipſ. p. 76. didici. Referendam eam eſſe ad claſſem alteram ex Veneta 1475. deductam, iam ſupra ſignificaui.

(Alia Tibulli editio Lipſienſis ſ. a. expreſſa per Conradum Kachelouen memoratur in Panzeri Annal. typograph. To. I. p. 499. n. 274.)

Catullus, Tibullus, Propertius, in aedibus Aldi Venetiis *8. 1502.*

Haec eadem editio, vt in aliis Aldinis factum, ſine anni et loci nota proſtat. Eſt autem haec inter claſſicas editiones habenda, quandoquidem multarum illa ſequentium quaſi parens atque earum quoque, quae emendatiores prodiere, fundus fuit. Expreſſam eam eſſe ex ſuperiore Veneta 1500. liquido mihi conſtat, pluribus lectionibus comparatis, correctiones tamen viri docti ſeu Auantii ſeu Aldi experta eſt, in Catullo vtique Auantii, id quod in praefatione ipſe Aldus teſtatur. Idem ait nonnulla aſteriſco notata *in fine operis aliter atque aliter legi excudenda curaſſe:* quod tamen praeſtitum ab Aldo non vidi; etſi plura inſpexerim exemplaria; habeo enim etiamnum in manibus exemplum Brandeſii beneuolentia communicatum, aliud a Collega coniunctiſſimo, Kulenkampio, commodatum. Nam quae ſub Catulli calcem ſubiectae ſunt Auantii emendationes, Lucretium reſpiciunt. *) Exierant prelo Aldi ad tria millia exemplarium huius libri, vt mirer eum non frequentius reperiri.

Catullus Tibullus Propertius, impreſſi opera et impenſa Philippi bibliopolae Giuntae T. Florentini anno MDIII. Nonis Auguſt. Petro Sotenno Vexillifero feliciſſimo. *8. 1503.*

Etiam

*) At extant illae cum aliis ed. 1500. vbi contra omiſſae in Priapeia et Statii Siluas, in ſunt iſtae in Lucretium ſcriptae.

Etiam haec Aldinae repetitio eſt; vt tot alia exempla Aldina a Iunta repetita ſunt. Sed Aldinae primae ſucceſſit tredecim annos poſt altera

Catullus Tibullus Propertius in aedibus Aldi et Andreae ſoceri Venetiis. *8. 1515.*

Primo intuitu nihil habet haec editio, quo a priore magnopere diſcrepet. Cum tamen accuratius eam compararem, pro noua prorſus recenſione habendam eſſe intellexi; adeo correcta et emendata illa eſt, in Tibullo vtique, a viro docto, etſi eius nomen proditum non eſt. Sequutus ille videtur inprimis rationem criticam, tum vero veteres editiones alterius ſectae paſſim inſpexiſſe, Italicos quoque codices aut excerpta ex iis ante oculos habuiſſe. Merito itaque illa facta eſt plerarumque, quae ſequutae ſunt, editionum fons et fundus, inprimis autem Muretinae 1558. quam vide.

Catullus Tibullus Propertius Lugduni *ſumptu Barthol. Trot. milleſimo quinquageteſimo XVIII. die XXII. Sept.* *8. 1518.*

A Maittario in Ind. p. 242. ea memoratur.

Albii Tibulli elegiarum libri IV. vna cum Val. Catulli epigrammatis, nec non Sext. Propertii libri IV. elegiaci cum ſuis commentariis, videlicet Cyllaenii Veronenſis in Tibullum, Parthenii et Palladii in Catullum, et Phil. Beroaldi in Propertium. Habes inſuper emendationes in ipſum Catullum per Hier. Auancium Veronenſem. Nec non et caſtigatiſſimam tabulam omnium rerum, quae in margine ſunt poſitae, nuper additam et nunquam alias impreſſam. Venetiis *in aedibus Guilielmi de Fontaneto Montisferrati anno Domini MDXX. die XII. Iulii. Inclyto Leonardo Lauretano Principe.* *fol. 1520.*

In hac editione vltima vice Cyllenii commentarii, toties repetiti, excuſi fuere; ex quibus, vti comparando editiones Venetas 1487. 91. 93. 97. 1500. 1520. comperi, pleraſque lectiones, quas ille in ſuo habue-

rat, in ipsa Tibulli verba intulere editores, qui illas cum verbis poëtae recudi curarunt, et quidem sequiores semper maiori cum licentia, quam superiores, ita vt in nouissimis lectio contextus plane immutata sit. Sic I, eleg. 4, 34. in edit. Rom. legitur *tardos dies*, at Cyllenius in comment. interpretatur alteram lectionem *stultos dies*. In Veneta 1487. et sequentibus adhuc *tardos* erat, non quod Cyllenius ita ediderat, et aliud explicuerat, vt Broukh. ait, sed quia is in suo aliter legerat, quam vulgatae tum editiones. At in edit. 1500. et 1520. etiam in textu *stultos* legitur. Nouissimae hae duae editiones plurimum a se inuicem abeunt.

Catullus Tibullus Propertius apud Sim. Colinaeum Paris. *8. 1529.*

Nouo characteris litterarum genere, quod ad calligraphiae elegantiam propius accedit, exarata est haec editio: ex prima Aldina expressa, vt ipsi comparatione facta cognouimus. Repetita eadem a Simone Colinaeo 1533. aut, quem annum aliae praeferunt, 1534. et minima forma 1543. Emendata in his sunt vitia nonnulla grauiora v. c. I, 9, 9. *per freta parentia*, hic est *parentia per freta.*

C. Val. Catulli Veronensis liber I. Alb. Tibulli Equitis Rom. Libri IV. Sex. Aurelii Propertii Vmbri Libri IV. Cn. Cornelii Galli fragmenta. Basileae *excudebat Henricus Petrus mense Martio.* *8. 1530.*

Repetita est ex Aldina prima ad secundam passim correcta, sed parum diligenter; vna cum altera 1539. repetita; multo autem indiligentius triginta annis post 1569. recusa, quae vitiosissima est, cum Horatius Tuscanella, qui eam curauit, ineptus homo, ad rhetorices praecepta poëtas hos exegit et indice singulorum verborum ad Erythraei exemplum in Virgilio stulte instruxit. Repetita etiam haec est 1592. etsi ex Scaligeranis hinc illinc correcta, tamen vel sic nullo loco habenda.

Catullus,

Catullus, *Tibullus*, *Propertius*, *per Melch. Sessam MDXXXI. XX. Sept.* Venetiis. *8. 1531.*

Sequitur nunc editionum genus non contemnendum, Gryphianum, quod tamen totum ex Aldina priore, seu ex Basileensi, quae inde descripta erat, ductum est, etsi passim ex secunda, in sequioribus etiam ex Muretina interpolatum.

Catullus, *Tibullus*, *Propertius cum Gallo apud Sebast. Gryphium* Lugduni. *8. 1534.*

Repetita ea est aliquoties simili forma 1537. 1542. 1544. 1546. 1548. 1551. (forte et 1555.) 1561. 1571. et 1573.

Catullus Tibullus Propertius. His accesserunt Corn. Galli fragmenta. Post omnes omnium editiones summa denuo vigilantia recogniti. Venetiis *apud Hieronymum Scotum.* *8. 1549.*

Splendida sed vana professio. E Gryphiana repetita est ad Aldinam secundam correcta.

Excipit has Mureti recensio doctissime facta, sed Aldina secunda pro fundo substrata. Multa a viro hoc sagaciter partim e critica ratione partim ex veteribus scriptis et editis emendata, vt supra iam dictum est. Prodierat primum

Catullus et in eum commentarius M. Ant. Mureti. Venetiis. *Paullus Manutius Aldi fil.* *8. 1554.*

Isque solus, sine ceteris, nam verum non est, iam tum duos reliquos poëtas coniunctos exiisse. Sed insequuta est quarto anno editio, in qua Tibullus et Propertius accessere:

Catullus et in eum Commentarius M. Ant. Mureti. Ab eodem correcti, et scholiis illustrati Tibullus et Propertius. Venetiis *apud Paullum Manutium.* *8. 1558.*

Recusa est eadem editio Venetiis cum signo Aldi 1562. et Lugduni *apud Guliel. Rouillium.* *8. 1559.*

Multo plura in poëtae verbis mutauit Muretus, quam in scholiis indicauit, quae interpretationi aliquot

locorum destinata erant. Voluit ille iustos Commentarios in hos poëtas edere, vt in calce scholiorum Propertii pollicetur. In librum IV. Tibulli nihil ab eo annotatum est.

Memorabilis sed valde infrequens est editio quae sequitur Statii, de qua supra accurate expositum est.

Catullus cum commentariis Achillis Statii Venetiis. *In aedibus Manutianis*, *1566. 8.* *Tibullus cum commentariis Achillis Statii* Venetiis. *In iisdem Manutianis aedibus* *8. 1567.*

Aldinam secundam ille secutus est, Muretina correctione posthabita, scriptorum autem librorum varietate apposita et erudita annotatione magnam laudem meruit. Recusus est eius Commentarius in edit. Morell. 1604, et Traiecti 1680. Miror idem non saepius factum.

Catullus, *Tibullus*, *Propertius*. Antwerpiae, *ex offic. Chph. Plant.* *12. 1569.*

Non ex infimo censu haec est editio; immo vero inter praestantiores superiorum temporum referenda. E Canteri recensione eam esse profectam narrat Fabricius, quod verum non est; nam Propertius tantum Guil. Canteri scholiis est illustratus. At Catullus et Tibullus a Victore Gisselio et Theod. Pulmanno varia lectione instructi sunt, quae potissimum e Statio descripta est, ex quo etiam, adeoque ex Aldina secunda, quem Statianae lectionis fundum esse ignorabant viri docti, saepe correxerunt, saltem mutarunt lectionem Mureti, quam in ceteris sequuntur. Subiecta Tibullo sunt Galli fragmenta cum praefatione Pulmanni. Quam ab aliis memoratam vidi, editionem Plantin. 1560. vitio numeri nata videtur. (Memoratur tamen etiam in Catalogo Crevenna.)

Catulli, *Tibulli*, *Propertii et Cornelii Galli opera cum indice Horatii Tuscanellae.* Basileae *ex offic. Henricopetrina anno Salutis MDLXIX. mense Martio.* *8. 1569.*

De

De hac v. sup. ad a. 1530.

Catullus, Tibullus, Propertius ex recensione Scaligeri. Accedit eiusdem castigationum liber. Lutetiae Paris. *ap. Mam. Patisson.* *8. 1577.*

Noua sequitur lectionis Tibullianae concinnatio a Ios. Scaligero instituta; cuius classis prima haec est. Spreuerat ille, Mureti obtrectatione adductus, lectionem ab hoc emendatam, et vna cum illa Aldinam sec. rediitque ad Aldinam primam, vt supra monuimus, ex qua reduxit magnum numerum vitiosarum et importunarum lectionum, quas partim suo more correxit partim in contextu reliquit, cum dudum sublatae essent in Ald. sec. et Muretina. Sequutus tamen eum est cum aliis Broukhusius. De codicibus, quos adhibuit Scaliger, supra dictum est. Habuit etiam praeter Aldinam primam, vel Gryphianam inde expressam, edd. Statii et Plantin. vt intelligas de hac v. c. III, 4, 28. vbi sola Plantin. *spirabat* exhibet. Quae sequitur

Catulli, Tibulli, Propertii, noua editio. Ios. Scaliger recensuit. Accedit eiusdem in eosdem castigationum liber. Antw. *apud Aegidium Radaeum.* *8. 1582.*

Est repetitio, sed retractata a Scaligero (v. p. 16.). Ad calcem adiectus est: Mureti Commentarius in Catullum, cum eiusdem scholiis in Tibullum et Propertium. At alia auctior editio a. 1600. prodiit, recusa 1607.

Eodem anno Antwerpiae excusa sunt Iani Dousae patris Praecidanea pro Albio Tibullo, cum Praecidaneis pro Catullo; sequutum est paullo post Succidaneum nuperis ad Tibullum Praecidaneis addendum; in quibus vir doctissimus, sed difficilis ingenii et affectati studii antiquatae Latinitatis, Scaligeri vestigiis insistens loca nonnulla retractauit. Prodiere libelli ex officina Chph. Plantini: in qua eadem aliquot annis post excusi sunt poëtae ipsi ad Scaligeranam recensionem, quod expectari poterat, concinnati.

Cat. Tib. Prop. ſerio caſtigati. Antwerpiae *ex officina Chph. Plantini.* *min. form. 1587.*

Nec alia eſſe videtur Lugdunenſis in Batauis editio huius vel ſequentis anni, quam memorant viri docti. Sed memoratu dignior eſt alia Plantiniana.

Catullus, Tibullus, Propertius, denuo recogniti ac variis lectionibus et notis illuſtrati a Iano Douſa filio. Acceſſere Peruigilium Veneris et carmina graeca, quae aut e latino Catulli expreſſa ſunt, aut a Catullo ipſo latine translata. Item Ioſ. Scaligeri et Henr. Stephani e Tibullo et Propertio verſiones graecae. Iani Douſae filii in Cat. Tib. Propert. coniectanea et notae. Lugd. Bat. *ex off. Plant. Fr. Raphelengius.* *12. 1592.*

Hanc omnium emendatiſſimam editionem appellat Nic. Heinſius ad Virgil. Aen. VII, 110. Repetita eſt a. 1603. fundus autem editio ſuperior 1569.

Catulli, Tibulli, Propertii et Cornelii Galli opera, Horatii Tuſcanellae ſcholiis et indice illuſtrata per Seb. Henricopetrum. *8. 1592.*

v. ſupra ad a. 1530.

Catullus, Tibullus, Propert. Lugduni. *12. 1594.*

Fabricius l. l. Nec videtur eſſe aliud quam Gryphianarum repetitio.

Tibulli Elegia de bello et pace a Fed. Morello graeco carmine reddita et pacis commoda ex Euripide et Philemone ab eodem Morello Latinis verſibus expreſſa. apud Morellum Lutetiae *8. 1598.*

Pauca ſunt folia; graece eſt reddita lib. I. El. 10.

Catulli, Tibulli, Propertii noua editio. Ioſ. Scaliger Iul. Caeſ. fil. recenſuit. Eiusd. in eosdem Caſtigationum Liber auctus et recognitus ab ipſo auctore. In bibliopolio Commeliniano. *8. 1600.*

Multa in Commentariis mutata ſunt. cf. ſup. ad 1577.

Catullus, Tibullus, Propertius. Lugduni. *8. 1603.* Catal. bibl. Bodlei. p. 162. Conf. 1607.

Catul-

Catullus, Tibullus, Propertius, ſerio caſtigati. Antwerp. *Raphelengius.* *24. 1603.*
v. ad 1592.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum variorum doctorum commentariis notis et obſeruationibus in vnum congeſtis: ex typogr. Marci Orry. Lutetiae. *3 Voll. fol. 1604.*

Singulis elegiis praemiſſo contextu ſubiiciuntur notae Cyllenii, Achillis Statii, Mureti, Iani Douſae, Scaligeri: cuius recenſio ad calcem repetita eſt, in noſtro ſaltem exemplari.

Cat. Tib. Propert. noua editio. Ioſ. Scaliger recenſuit: Eiusdem in eosdem Caſtigationum liber auctus et recognitus ab ipſo auctore. Excudebat Iac. Stoer. 12. 1607.

Mera eſt repetitio editionis 1600. in ſordida charta, qua Lugdunenſes eo tempore vtebantur.

Cat. Tib. Propertii opera — ad vetuſtiſſ. cod. bibliothecae Iac. Graſſeri fideliter edita: quibus acc. Cornelii Galli fragmenta Lugd. 1607. 12. *)

Io. Paſſeratii Commentarii in Catullum, Tibullum et Propertium. Pariſiis *ap. Cl. Morellum.* *fol. 1608.*

Praemittuntur ipſa poëtarum verba, ex Scaligerana recenſione. Sequuntur Paſſeratii praelectiones ſeu notae. In Tibullum non nisi breues ſunt, copioſiores tamen in librum quartum.

Opera Catulli, Tibulli, Propertii et Corn. Galli, ſiue Maximiani potius. Cum indice Horatii Tuſcanellae. Editio auctior inſuper poëmatis aliquot, quae vere Corn. Galli. Hanouiae *typis Wechel. apud Cl. Marnium et her. Io. Aubrii.* *8. 1608.*

Eſt repetitio, quantum intelligo, peſſimae Baſileenſis cum Tuſcanellae indice. v. ſup. ad 1530. (Hoc ita ſe non habere, affirmant alii. Videant quibus facultas inſpiciendi et otium eſt). Ex ea repetita editio 1620.

Ex

*) Biblioth. crit. P. III. p. 58.

Ex Tibullo et Propertio Elegiae, ex Catullo, Martiale, Ausonio aliisque scriptoribus tum antiquis tum recentibus Epigrammata selecta et commentario breuissime illustrata. Cadomi. *16. 1610.*

Non magis in censum venit, quam quae sequitur, impressionis tantum loco notabilis:

Cat. Tib. Propertii noua editio ad Ios. Scaligeri emendationem accurate conformata — tituli suppleti — Add. Elegiarum libellus, qui Cornelio Gallo vulgo adscribitur. Brageraci. *8. 1611.*

Mosella Ausonii cum selectissimis Tibulli, Propertii Elegiis, illustrata a Paullo Duizio Mussiponti. 8. 1615.

Poëmatia quaedam Catulli, Tibulli, Propertii selecta graece reddita per Ios. Scaligerum. 8. 1615.

Iani Gebhardi in Catullum, Tibullum et Propertium animaduersiones cum I. Meleagri in Val. Catullum Spicilegio. Hanou. *8. 1618.*

v. paullo post ad 1621.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum Galli fragmentis per Guil. Ianson. tum per Elzeuirios. Amstelodami. *24. 1619. 1630. 1651. 1664. 1670. 1686.*

Quas in manibus habui, ad Scaligeranam recensionem expressae sunt.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum I. Liuineii notis antehac [illegible], *— nec non vberioribus Iani Gebhardi animaduerss. cum I. Meleagri Spicilegio. It. poëmata Galli et index Horatii Tuscanellae.* Frcf. *ex off. Wechel. 8. 1621.*

Librarii industriae debetur haec editio, non viri docti curae, etsi Gebhardus praefatus est. Poëtarum verba ex pessima Basileensi (v. ad 1530.) aut ex Wecheliana superiore 1608. expressa sunt. Io. Liuineii notas eodem anno, et Iani Gebhardi animaduerss. quarto ante anno seorsum editas nunc in vnum volumen redegit librarius redemtor.

Catul-

Catullus, Tibullus, Propertius. Aureliae Allobrogum. *4. 1640.*

Catal. bibl. Bodlei. p. 260. nisi forte Catullus solus est.

Catullus, Tibullus et Propertius, et quae sub Galli nomine circumferuntur, cum selectis variorum Commentariis, accurante Simone Abbes Gabbema. Trai. ad Rh. *8. 1659.*

Vitiis typographicis scatet et farraginem notarum apponit, quibus verba et phrases illustrantur, non sententiae.

Quae Parisiis 1662. et 1668. memorari solent editiones, numerorum vitio natas esse arbitror, nec vere extare.

Poëmata selecta e Catullo, Tibullo et Propertio cum notis Vorstii. Lipsiae. *8. 1675.*

Catullus, Tibullus, Propertius, e recensione I. G. Graeuii, cum notis integris Ios. Scaligeri, M. Ant. Mureti, Ach. Statii, Rob. Titii, Hier. Auantii, Iani Dousae patris et filii, Theod. Marcilii, nec non selectis aliorum. Traiecti ad Rhenum. *8. 1680.*

Graeuii nomen mutuasse tantum videtur astutus librarius ad fraudem faciendam, quanquam eius praefatio in capite legitur. Omnia indiligenter disposita et parum concinne; nec cum cura expressa.

Catulli, Tibulli, Propertii, opera, interpretatione et notis illustrata a Phil. Siluio in vsum Delphini. Paris. *4. 1685.*

Vide de ea iudicium Fabricii p. 56. (94. ed. nou.)

Catulli, Tibulli et Propertii, opera ad optimorum exemplarium fidem recensita. Acc. variantes lectiones e MSS. Cantabrigiae. *4. 1702.*

Splendida et inter ceteras conspicua editio ipsos poëtas emendatissimos exhibet. Editor var. Lect. adiecit cum ex aliorum annotationibus excerptas, tum ex Cod. Laudensi, Collationibus in margine Aldinae adscriptis, aliis collationibus Octau. Ferrarii, item ex antiquis

tiquis edit. Reg. Lep. Brix. Ven. Ald. Colin. Conf. quae fupra de ea dicta funt.

Albii Tibulli, Equitis Romani quae extant, ad fidem veterum membranarum fedulo caftigata. Accedunt notae cum var. lect. libello. (ftudio Iani Broukh.) Amft. 4. 1708.

Satis de ea fupra dictum eft.

C. Valer. Catullus, A. Tibullus, Sex. Aurel. Propertius ex recenfione Io. Ant. Vulpii Bergomenfis, cum eiusdem obferuationibus. Pataui *ap. Iof. Corona.* 4. 1710.

Et adolefcens, et nondum vifa Broukhufiana, hanc emiferat vir doctiffimus. Multa retractauit in editione pofteriore.

In Edd. recentioribus quae fequuntur, obtinere hoc a me ipfe non potui, vt eadem, qua fuperiores, maxime veteres, diligentia recenferem aut iterum fingulas excuterem. Nec id facere operae pretium erat.

Catulli, Tibulli, Propertii opera. Accedunt quaedam eorumdem Poëtarum carmina graece verfa, cum oda Sapphus a Catullo latine reddita, et cum indice copiofo. Londini, *Iac. Tonfon.* 12. 1715.

Michaelis Maittarii cura prodiit, qui plures alios auctores hac forma excudendos curauit; Corpore quoque Poëtarum edito, quo, vt in ceteris Poëtarum Corporibus, Tibullum quoque comprehenfum effe, monere opus non eft. Ex Cantabrigienfi repetita eft, vna cum Var. Lect. Adiecta tabula, qua Scaligeranas transpofitiones comparatae funt, item graeca verfio nonnullorum carminum a Scaligero et Florente Chriftiano facta.

Catullus, Tibullus, Propertius, ad fidem optimorum exemplarium recenfiti, cum MSS. var. Lect. margini appofitis ad celfiffimum Aurelianenfium Ducem. (ftudio et opera Mich. Brochard.) Parif. *Couftelier.* 4. 1723.

Multa praeclara minatur Editor; nil tamen aliud egit, quam vt Scaligeranam recudendam traderet. Tam leuis horum hominum fides eft, fi verborum oftentationem

tionem ad rerum argumenta referas. Ad temporum rationes porro hic commemoranda est editio, de qua supra iam actum est:

Tibullus Coruinianus, seu Albii Tibulli, Triumuiri poëtices, quae supersunt. E codice MSto Matthiae Coruini Regis Hungariae recensuit Samuel Köleserius a Keres-Eer. Claudiopoli. *8, 1727.*

Catullus, Tibullus, Propertius, ad fidem optimorum librorum accurate recensiti, quibus adiectum est Pervigilium Veneris. Göttingae *ex offic. Acad. A van den Hoeck.* *12. 1742. et 1762.*

Catullus, Tibullus, Propertius, pristino nitori restituti et ad optima exemplaria emendati. Acc. fragmenta Corn. Gallo inscripta. Lugd. Batau. (Paris. Coustelier.) *12. 1743.*

Ad Scaligeranam recensionem excusa est; etsi sollenni iactantiae more ad optima exemplaria emendati poëtae in fronte praedicantur.

Albius Tibullus, Eques Romanus, et in eum Io. Ant. Vulpii, Philologi ac Rhetoris in Gymnasio Patavino, nouus commentarius diligentissimus. Excudebat Ios. Cominus. Patauii. *4. 1749.*

Etiam de hac editione inter potiores merito habenda supra dictum est. Non commemorabo alias recentiores ex superioribus repetitas, etsi nitore forte et cura typographica notabiles, qualis Londinensis est 1749. apud Io. Brindley, Parisiensis 1754. apud Barbou, Glasguensis Tibulli et Propertii 1753. 8. ex Broukhusiana expressa, Birminghamiensis typis elegantissimis Io. Baskerville, 1772. Accessit iis nuper editio splendore, elegantia et diligentia atque arte omnes quas vidimus similes conatus superante, *Parmae* curata a Bodonio: *Catulli Tibulli Propertii Opera* 1794. fol. mai. Praefuit ei vir doctus, in Tibullo maxime nostram recensionem sequutus. (cf. *Gött. Gel. Anz.* 1795. p. 1799.) Inserta quoque passim est vna et altera elegia

Chre-

Chreſtomathiis; e quo generè paullo ſerius inſpexi Eclogas vet. poëtar. a doctiſſimo viro, Doering, curatas et bonis notis inſtructas.

Multo minus ad conſilium noſtrum ſpectat, vt verſiones annumerem, etſi ſuperioribus annis nonnullae prodierint elegantes et Tibulli guſtum aliquem iis propinantes forte, qui iis vti volent. Inſpexi inter alias verſionem Anglice exaratam cum notis a Iac. Grainger M. D. Lond. 1758. vt alias taceam; de quibus nunc eo minus neceſſe eſt dicere, quo his diebus prodiit liber praeclarus *Lud. Guil. Brüggemanni* Stettini 1797. *A View of the English Editions, Translations and Illuſtrations of the ancient Greek and Latin Authors with Remarks:* vbi p. 575 ſqq. diligentiſſime factum videbis conatuum in Tibullo recenſum. De Sam. Henleii Viri doct. ſpecimine iam ante dictum eſt: Italicam ſelectarum elegiarum Io. Hieronymi Carli Ven. 1756. Gallicam auctore de Pezay 1771. aliam Gallicam 1771. multo cum ornatu typographico vulgatam; nolo tamen mihi ſumere hoc, vt de iis arbitrium feram. [Multo minus de popularium meorum ſtudiis et conatibus quicquam memorare auſim, cum praeſens periculum ſit ab iis, quos non a primo ſtatim tentamine inter principes retuleris viros. Raro eſt qui meliora doceri ſe aut cupiat aut ſuſtineat: quod tamen vidi factum a viro politi ingenii, qui Tibullum teutonice redditum Turici 1783. ediderat. (v. Gött. Gel. Anz. 1783. p. 1951.)]

Tantum de Tibulli editionibus. Subiici his iuſſi vitam eiusdem, etſi non ſatis eleganter ſcriptam, ex editione Vulpii, ſed reſectis nonnullis nimis otioſe diſputatis.

DE

DE
VITA TIBVLLI.*)

Quod ALBIO TIBVLLO praenomen fuerit, minus compertum habemus; siue id librariorum incuria seu casu exciderit. *a)* Honesto et equestri loco natus est, *b)* Romaene an in municipio aliquo Italiae, non constat. Petrus crinitus et Lilius Gregorius Gyraldus, qui ante duo saecula poëtarum historiam persecuti sunt, annum V. C. DCCXI. quo A. Hirtius et C. Vibius Pansa Coss. praelio Mutinensi aduersus Antonium pro patria occubuerunt, Tibullo simul atque Ouidio natalem fuisse, monumentis litterarum tradiderunt. Id

*) a Vulpio confecta: vt paullo ante dixi.

a) Ingeniose Broukhusius p. 1. *Amisit autem hic noster eques suum sibi praenomen, nulla, vt arbitror, perquisitione iterum reperiundum. Est enim verosimile, in libro illo vnico, vnde ceteri in Italia traduces prodierunt, litteram singularem, quae praenomen signaret, aut vetustate fuisse exesam, aut librarios harum rerum incuriosos, tanquam minime necessariam, neglexisse. Nisi quis coniiciat, A. hoc est, Auli praenomen habuisse: atque hoc elementum ab insequente comparis naturae vel fuisse absorptum, vel potius e binis coaluisse in vnum.*

b) Ortum ducit noster e gente Albia equestri. Fuit alia consularis, e qua, contra Broukhusii monitum, eius genus ducunt Dacerius et Sanadonius ad Horat. I, epist. 4. Ex eo, quod in inscriptione libri, quae fere est: *Tibulli Equitis Romani,* tum in vita incerti auctoris, infra exhibenda, Eques Romanus appellatur, perperam contenditur, eum Romae natum esse.

Id illis persuasit versus quidam pentameter, quem vtriusque poëtae codices praeferunt, vbi ambo de sui ortus tempore verba faciunt:

Quum cecidit fato Consul vterque pari. c)

At Iosephus Scaliger, qua erat sagacitate, primum subodoratus est, hunc versiculum ex Tibulli carminibus, tanquam spurium, expungi oportere; quod ni fiat, magnam temporum confusionem oriri. Calculum adiecit Ianus Douza, qui Schediasmate succidaneo ad Tibullum, *d)* manifesto admodum ostendit, de arca Sulmonensis Equitis a quodam in re aliena nimis officioso Tibulli supellectilem auctam. Quod vtinam humaniore stilo et minus obsoleto praestitisset bonus ille Douza, vt, quae scribebat, et legi libentius, et intelligi facilius possent. Ego vero argumenta, quibus vtitur, summatim proferre non grauabor. Primum igitur, nullo modo Tibullus potuisset Messalam sequi ad bellum Aquitanicum, stipendia merere, gnavi denique militis vicem fungi, (quod ipse de se narrat, *e)*) quindecim annos natus, vel etiam aliquantò minor: tot enim fere intercedunt ab Hirtii et Pansae consulatu ad Messalae victoriam ac triumphum de Gallis, quem egit anno V. C. DCCXXVI. vt ex vetustissimo lapide satis constat. *f)* Deinde Ouidius *g)* libro IV. Tristium,

c) Tibulli III, 5, 18. Ouid. IV, Trist. 10, 6.

d) Schediasmate succidaneo ad Tibullum) quod Praecidaneis suis pro Tibullo adiecit, quodque post Morellum in edit. Parif. 1604. ad calcem editionis suae recudi curauit Broukhusius, qui in Dousae sententiam pedibus transit. Eandem ornate persecutus est Sanadonius ad Horat. I, epist. 4. cf. etiam Masson. vita Horatii ad a. 723.

e) lib. I, eleg. 7, 9. seqq.

f) M. VALERIVS. M. F. M. N. MESSALA. A. DCCXXVI. CORVINVS. PRO COS. EX. GALLIA. VII. K. OCT. Est is annus V. C. 727. Varronianus.

g) IV, Trist. 10, 51.

Virgilium vidi tantum: nec amara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere meae. (A

Successor

Triſtium, Elegia X. vbi, aetatis ordine ſeruato, Elegiae Latinae ſcriptores enumerat, Gallo principem locum tribuit, alterum Tibullo, tertium Propertio, ſibi ipſe poſtremum: ex quo colligimus, Tibullum Propertio atque Ouidio natu maiorem fuiſſe. Niſi quis inepte cauilletur, Naſonem ſerius ad ſcribendum appuliſſe animum; quod in poëtam ingenioſiſſimum, et verſus plurimos nullo negotio fundere ſolitum minus conuenit. Huc pertinet Ode Horatii ad Albium inſcripta, *h)* in qua Venuſinus poëta, ſui exemplo propoſito, Tibullum ob *Glycerae* ſaeuitiam *Elegos miſerabiles decantantem* et *ſibi iuniorem praeferri dolentem* in amore, ab animi aegritudine reuocat, et ſolatur. Quod poëma ſi, vt ordo carminum oſtendit, compoſitum fuit ante aliud de Auguſti Actiaca victoria aduerſus Antonium et Cleopatram, *i)* quam in annum V. C. DCCXXIII. incidiſſe liquet, inueniemus, ſi communi opinioni aſſentire velimus, Tibullum annorum vix duodecim Elegiacum poëtam, Glycerae amatorem, et, quod magis mirabile, tamquam aetate prouectiore, a puella domo excluſum. *k)* Omnibus igitur fucum fecit Ouidianus ille verſiculus, Tibullo, vt ait memoratus Douza, a mala manu adſutus. His docti viri gravibus argumentis liceat mihi leuius quoddam, neque tamen omnino contemnendum, addere de mea penu; ne ſcilicet ad has epulas, quod aiunt, veniam aſymbolus. Vix eſt, vt credere poſſim, Ouidium Tibulli memoriae ſtudioſiſſimum, quum animaduertiſſet, ſe natalem diem, vel ſaltem annum cum illo habere communem,

Succeſſor fuit hic tibi Galle: Propertius illi:
Quartus ab his ſerie temporis ipſe fui.

h) libri I, oda 33.

i) libri I, oda 37.

k) Vrget haec etiam Broukhuſius ad Tib. II, 4, 13. Eſſe tamen hoc argumentum adeo validum non videtur, cum odas Horatii non ſecundum tempus, quo quaeque ſcripta eſt, collocatas eſſe conſtet.

munem, qua erat praecipue diligentia in rebus vel minimis, eiusmodi euentum silentio praetermissurum fuisse. *l)* Verisimilius itaque est, aequalem Horatii Tibullum fuisse, *m)* id suadente ipsius Flacci testimonio, qui Epistola 4. Libri I. ***candidum iudicem sermonum suorum*** eum appellare non dedignatur. Emunctae vero naris hominem, qualis erat Horatius, iam octo lustris viuendo exactis, scripta sua accuratissime elucubrata, homini adolescenti, viginti duobus annis ipso iuniori, castiganda committere, iure ac merito puduisset. Quibus iactis fundamentis, alius error conuellitur, qui iam inualuit, Tibullum videlicet in ipso aetatis flore vita defunctum esse; idque propter auctoritatem Domitii Marsi, qui Romanum hunc Equitem ***iuuenem ad Elysios migrauisse***, in Epitaphio testatur. Huius enim testimonii pondus eleuari facile potest: quum sciamus, eos, qui XLVI. aetatis annum praetergressi nondum forent, ex instituto Seruii Tullii iuniores appellatos: *n)* qui vero excessissent, seniores. Quapropter Sallustius C. Caesarem triginta sex annos natum, quum summi pontificatus apicem peteret, ***adolescentem*** vocare non dubitauit. *o)* Quum igitur ex eodem Marsi Epigrammate intelligamus, paullo post Virgilii mortem Tibullum viuere desiisse; *p)* Donatus vero scripserit, Virgilium denatum C. Sentio Saturnino, Q. Lucretio Vespillone Coss. anno V. C. DCCXXXV. sequitur

l) Est vtique argumentum hoc leuissimum, vt fere omnia eiusmodi argumenta a silentio desumta, vbi memorationis caussa idonea nec necessaria erat.

m) In annum itaque V. C. 690. vel proximos Tibulli natales ponit Dousa, quem sequuntur Broukhusius, Fabricius, Sanadonius, Vulpius.

n) Gellius X. N. A. 28. Sed an ex Seruii instituto, quod dudum obsoleuerat, vsus iste vocabuli ***iuuenis***, etiam de tricenario venerit, valde dubito; quanquam obseruatio ipsa vera est, et a multis viris doctis proposita.

o) Catil. c. 49.

p) conf. Masson. Vita Ouidii an. 735.

ſequitur neceſſario, ſi Tibullum, vt ratio poſtulat, Horatio ſupparem facimus; cuius natalis contigit anno DCLXXXIX. L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torquato Coſſ. eum vltra quadraginta annos vitam produxiſſe. *q)* At de iſtis fortaſſe plus nimio: ad reliqua pergamus.

e 3 Patri-

q) Contra hanc Douſae ſententiam Ayrman. §. 94. ſeqq. diſputat, argumentis tamen, quibus non magis commoueare, quam iis ipſis, quibus Douſa vtitur ad ſuam opinionem confirmandam. Difficultas alicuius momenti proferri potuiſſet haec: quod ex Douſae rationibus anno demum trigeſimo tertio prima ſtipendia feciſſe in Meſſalae contubernio videtur. Ipſe Ayrmannus in laudata Tibulli vita, inprimis §. 90. ſeqq. annum 705. eius natalibus aſſignat; in quam ſententiam propterea maxime conceſſiſſe videtur, quod in lib. III. eleg. 5. verſum, quem ſuppoſititium interpretes delent, ipſe, corruptum tantum eſſe arbitratus, commode emendaſſe ſibi viſus erat:

Cum ceſſit fato Conſul vterque pari.

vt annus V. C. 705. ſignificaretur, quo Claudius Marcellus et L. Cornelius Lentulus Coſſ. cum Pompeio Vrbe Italiaque, Caeſaris aduentu, cedere coacti ſunt. Vt de emendatione parum felici nihil dicam, poſſunt duo inprimis contra haec moueri: primum illud, conſtare ex Ouid. IV. Triſt. 10. Propertium fuiſſe natu minorem Tibullo: eum autem vulgo ferri natum anno 697. vt adeo Tibullus poſt hunc annum naſci non potuerit; quanquam reſponderi ad hanc dubitationem poteſt, Propertii natales non niſi e Douſae coniectura ex eius IV, eleg. 1, 127. ſeqq. ducta in illum annum coniectos, adeoque non omnino certos eſſe; deinde obſeruari poteſt: ipſum Tibullum IV, 1, 183. ſignificare, ſibi lautam fortunam fuiſſe, nunc *deſiderium ſupereſſe, curamque nouari;* iam, quod deſideramus, eius ſenſus nobis fuerit, neceſſe eſſe; quem vero fortunae ſiue melioris ſiue deterioris ſenſum habere potuiſſe ſex annorum puerum? tot enim annos, ex illa quidem ſententia, natus eſſe debuit Tibullus proſcriptionis tempore. Nos, relictis, quae parum veriſimilia ſunt, haec duo pro veris et certis ponemus; primum, verſum illum III, eleg. 5, 18. adeoque annum natalem ab V. C. 711. videri eſſe ſuppoſititios; deinde, videri Tibullum aliquanto maiorem eo anno eſſe: ſed de vero natali anno pronuntiari temere non poſſe.

Patrimonium, quod peramplum habuerat, repente imminutum defleuit: *r)* siue illud luxuria sua ipse prodegerit, *s)* siue militum Caesarianorum vi et latrocinio, quibus tum omnia vastabantur, pessumdatum fuerit. *t)* Hoc alterum verum existimo: Horatius enim, Epistola superius memorata, eum laudat a frugalitate, quod opibus recte ac moderate frui sciret: *Non tu*, inquit, *corpus eras sine pectore. Dii tibi formam, Dii tibi diuitias dederant, artemque fruendi.* Vnde etiam planum fit, Tibullum non esse decoctorem illum et gurgitem, de quo idem Flaccus Satyra 4. libri I. *Nonne vides, Albi vt male viuat filius? — magnum documentum ne patriam rem Perdere quis velit.* Aliud quoque argumentum affertur verae caussae paupertatis Tibulli; nempe Octauianum Caesarem, tanti nominis principem, et de litteratorum laboribus optime meritum, ad quem laudibus ornandum reliqui poëtae vndique certatim accurrebant, a Tibullo, tamquam indignum, prorsus omissum, et quantum in ipso erat, obliuioni traditum: *v)* ob odium, credo, Equitis

r) vide I, 1, 19. seqq. IV, 1, 182. seq.

s) Contra hanc sententiam, quae fontem et originem habet veterem Commentatorem Horatii ad I, epist. 4. (nisi versum Tibulli II, 4, 53.

Quin etiam sedes iubeat si vendere auitas.
Ite sub imperium, sub titulumque, Lares

eo deflexere viri docti) quamque post Scaligerum verbis exornauit Dacerius ad e. l. Horatii, Dousa primum Praecid. c. 20. et post hunc Broukhusius ad IV, 1, 182. declamauit; tanta quidem hic contentione, vt ipsius viri optimi famam et fortunas agi putares.

t) Siue, quod probabile est, communem illorum temporum calamitatem expertus, agros suos ab Triumuiris assignari vidit militibus. v. Ayrman. §. 7. Broukh. ad IV, 1, 182. Dousa Praecid. c. 20. Recte Cyllenius in nostri poëtae vita: *bellorum ciuilium perturbatione egens factus.*

v) His argumentis a silentio et omissione petiris nunquam, vt magnam fidem tribuerem, induci potui. Quis enim definiar, quis status, quae conditio rerum Tibulli fuerit, vt nihil

Equitis noſtri, et moerorem, quo, direptis bonis, conficiebatur. Non ideo tamen ad ſummam inopiam redactus eſt: ſed illi benigno ſemper Copia cornu ſuppeditauit, vnde *famem deſpicere* poſſet. *x)* Ruri certe vitam agere decreuit, *y)* vbi remotus a ſtrepitu rerum

 vrba-

hil ipſi magnopere negotii cum Octauiano intercederet? Et, ſi interceſſit, cur propterea carminibus ſtatim eum celebrare debuit? Ita etiam mirabimur, cur Maecenatem non memorauerit? Otioſa et inanis quaeſtio! Et tamen in his ſibi placent viri docti et nimium quantum argutantur. Sic, cur noſter Horatium, a quo tamen et oden et epiſtolam ad ipſum miſſam legimus, nullo carmine ornauerit, curioſe quaerunt, et tandem eo deueniunt, vt multa haud dubie Tibulli periiſſe tragice declament. Idem in aliis fecerant alii. Virgilium de Horatio, a quo ipſe aliquoties honorifice appellatur, plane nihil memorare, mirantur nonnulli et fere indignantur: fieri omnino non poſſe, dicunt, vt amicum ſuum ſilentio praetermiſerit. Quid multa? Inuenit ecce tibi nuper ingenioſiſſimus Britannus, Orrerius, illuſtriſſimus Comes, in epiſtolis ad filium ſuum et quidem earum XXIII. Horatium in Cretheo, Aen. IX, 774. ſqq. de quo ea fere diei putabat, quae Horatii ingenium et indolem exprimerent.

x) v. I, eleg. 1. extr. Notum *paupertatem*, quam noſter I, 1, 5. non diffitetur, de fortuna, ſi non lauta, at nec tenui et deſpecta, dici ſolere. cf. Broukh. ad e. l. Et praedium ſibi fuiſſe, noſter ipſe teſtatur eadem elegia, (erat vero illud in regione Pedana, hoc eſt, in eo loco ſitum, vbi olim Pedum, Latinorum oppidum, fuerat, medium inter Praeneſte et Tibur. v. Horat. I, epiſt. 4, 2. cf. Ayrman. § 9. 10.) et quidem paternum, ſiue auitum; nam I, 3, 4. *antiquum Larem* et I, 10, 15. *patrios Lares* memorat. Ea res in nouas difficultates induebat Ayrmannum §. 18. qui omnia ipſi bona proſcriptionis tempore erepta fuiſſe pronuntiauerat. Eae tamen nullae ſunt, ſi illud cogites, partem ei tantum bonorum fuiſſe ademtam, parte relicta. vid. I, eleg. 1, 19. Itaque etiam *acciſos agros* legere malim IV, 1, 189.

y) Amore vitae ruſticae, tranquillae illius et ſecurae, ab omni cupiditate et ambitione alienae, eum praecipue ductum fuiſſe, ex nullo non eius carmine apparet. Huic amori nos aequabilitatem illam et ſimplicitatem elegiarum harum debere puto.

vrbanarum *salubres inter siluas z) Epicuri reptaret, curaretque per otium quidquid sapiente bonoque* maxime *dignum* foret. M. Valerii Messalae Coruini, summi viri, triumpho Aquitanico notissimi, cliens et comes perpetuus fuit; *a)* quem quum in Asiam *b)* proficiscentem itinere maritimo secutus esset, Corcyrae graui morbo correptus decubuit. Quum esset in amores paullo procliuior, quibus etiam colendis et agitandis propter oris elegantiam *c)* factus videbatur, inprimis Deliam puellam, *d)* vero nomine Plautiam, vti Apuleius *e)* testis est, dilexit. Nemesin deinceps *f)* libertinae

z) Habet hoc Vulpius ex interpretatione Broukhusii et aliorum versus Horatii I, epist. 4, 4.
An tacitum siluas inter reptare salubres,
Curantem, quicquid dignum sapiente bonoque est.
Sed has siluas cur Epicuri faciant viri docti caussam non video.

a) In eius contubernio fuit noster, vt auctor vitae eius testatur, et ipse Tibullus I, 3, 2. eumque in Gallias sequutus est, vt ex I, eleg. 7. constat. Si Messala ab Actio protinus in Aquitaniam missus est, vt ad I, eleg. 3. probabimus, et ipsum Tibullum in classe fuisse probabile est. Nisi Messalam, antequam in Aquitaniam pergeret, Romam adiisse dicas. Huic noster librum primum et alterum inscripsisse videtur: non vero totum opus; vt Cyllenius in eius vita: *Ad Messalam hoc opus misit in IV. libros digestum.*

b) Ex Galliis in Asiam contendisse Messalam, satis constat. vide ad I, 3, pr.

c) Hanc ipsi tribuit auctor vitae eius.

d) Libertinam, vide I, 6, 67. temere contra id pugnante Ayrmanno §. 65. Hanc primum innuptam, (I, 1. I, 3.) mox alterius coniugem, (I, 2. I, 5. I, 6.) amasse videtur. cf. eund. §. 66. sqq.

e) Apolog. I. vbi alii Planciam, vel Planiam, vel Flauiam legunt. Planiam post alios defendit Broukhusius ad Tib. I, 1, 57. Plancam Ayrman. §. 73.

f) Nemesin esse eandem cum Horatii *Glycera* lib. I, od. 33. vulgo existimant. Potuit tamen etiam alia esse, quam post ceteras, adeoque tum amasse videtur, cum *iuniorem* amatorem ei *praeferri* mirum non esset. Pro eadem puella cum Nemesi Glycera vix haberi potest, nam de Nemesis auaritia, non fastidio, quod senem se sperne-

bertinae conditionis mulierem, vt videtur. Neaeram, puerumque Marathum, Sulpiciam quoque ac Cerinthum, amatorum par, carminibus celebrauit. *g)* Miror autem, cur ab Ouidio duae tantum eius amicae nominentur, Delia et Nemesis; quarum alteram lecto morientis adstitisse, manuque illius deficiente pressam testetur. Fortasse *h)* (nihil enim commodius in mentem venit) sub Lygdami et Neaerae nominibus cuipiam amicorum gratificatus; non suis, at alienis amoribus, castis tamen et coniugalibus, inseruiens. Parum libenter se militasse ipse non semel significat: nam et Pacis cultorem se profitetur, diramque sitim humani sanguinis idemtidem abominatur. Macrum et Horatium *i)* poëtas in familiaribus habuit: etiam T. Val-

 gii,

sperneret, conqueritur. De Neaera dictum est ad lib. III, 1, pr.

g) Sunt ea in librum IV. reiecta, eque viri doctissimi iudicio adeo ad Tibullum auctorem referenda. De qua re tamen tum alii dubitarunt, tum ipse Tibullum auctorem habere ea nego. Verum de hac controversia actum est diligentius ad lib. IV, 2, pr. De Maratho v. ad I, 4, 81. Obss. et I, 8.

h) Modestius quidem haec, nec minus tamen otiose, quam Ayrmannus §. 64. qui *nullum dubium esse* contendit, *quin per Sulpiciam et Neaeram aut eaedem illae* (Delia et Nemesis) *aut plane a nostri amore alienae puellae intelligantur; quoniam, si diuersae fuissent, eas vna cum reliquis Ouidius commemoraturus fuisse videtur.* At eodem argumento affirmabo, non modo Sulpiciam et Neaeram, sed etiam Nemesin fuisse eandem cum Delia, quia hanc vnam Apuleius loco laudato memorat, et Martialis ea, quae Tibullus de Delia pronuntiauit:

Et iuuet in tota me nihil esse domo.

ad Nemesin retulit. Quid, quaeso, ea definire refert, quae affirmare et defendere nec licet, nec quicquam interest. Potuit Ouidius e pluribus Tibulli amicis nominare duas, forte potiore loco habitas aut aliis de caussis inter ceteras insignes.

i) quem ad nostrum oden 33. libri I. et epist. 4. libri I. scripsisse doctissimi interpretes existimant: quanquam non omni ab omni dubitatione exemta illa opinio, mihi quidem, esse videtur. De Macro Tibull. II, 6, 1.

gii, heroico versu excellentis, honorificam mentionem facit. *k)* Eius autem immaturus obitus Nasonis illustri Epicedio defletus est, *l)* qui matrem et sororem suprema illi pietatis officia persoluisse scribit. Quanti autem Elegiae Tibulli aestimandae sint, vel ex vno Fabio Quinctiliano *m)* colligere possumus; qui quum tersum iudicet atque elegantem maxime, simul ei principatum in hoc genere carminis facile tribuit. Horatius Cassio Parmensi praeponit. *n)*. Ouidius *cultum o)* appellat, ejusque carmina nunquam intermoritura vaticinatur. Equidem Tibullo suauiorem poëtam, planiorem, aut magis aptum ad motus animi pingendos non inuenio. *p)* Sunt, quibus Panegyricus ad Messalam minus arrideat; nec iniuria: voluit enim Auctor in illo poëmate egredi gyrum ingenii sui; adeoque nil mirum, si ei non successerit. *q)*

Ex

k) IV, 1, 180. si modo illud carmen Tibulli est. Etiam Catulli III, 6, 41.

l) III, Amor. eleg. 9. subiectam etiam hic inter testimonia.

m) Lib. X. Inst. c. 1, *Elegia Graecos quoque prouocamus: cuius mihi tersus atque elegans maxime videtur auctor Tibullus.* Quinctiliani hoc iudicium explicat ac defendit Ayrman. §. 99. 100. Ingenium et characterem elegorum Tibulli nuper vir doctus bene exposuit in diss. de poëtis Eleg. Rom. (*in Nachträgen zu Sulzern* II B. I St.)

n) Composuerat Cassius ille tragoedias, elegias et epigrammata, quae non magni habebantur. Itaque, cum Horatius dixit Tibullum

Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat,

non tam eum laudare, quam hunc sugillare voluisse dicendus est.

o) I, Amor. 15, 28.

p) Voluit, puto, Vulpius suauitatem et facilitatem cum sententiarum tum numerorum, cum felicitate mira in reddendis affectibus mollioribus animi praedicare.

q) vide, quae ad eum dicentur infra. Verbo: Tibulli carmen illud vix esse videtur.

Ex vetustis codicibus et editionibus. r)

Albius Tibullus, eques Romanus, insignis forma cultuque corporis obseruabilis, ante alios Coruinum Messalam oratorem dilexit: cuius et contubernalis fuit, et Aquitanico bello militaribus donis ornatus est. *s)* Hic multorum iudicio, et maxime Quinctiliani, viri in studio litterarum acerrimae licentiae, *t)* inter elegiographos principem obtinet locum. Epistolae quoque eius amatoriae, *v)* quanquam breues, omnino non inutiles sunt. Obiit adolescens, tempore Virgilii, vt indicat epigramma infra scriptum:

Te quoque Virgilio comitem etc.

r) Scaliger hanc vitam ex libris scriptis protulerat, sed iam in edit. Ven. 1475. et Reg. Lepid. excusam esse Broukhusius p. 2. monuit. Idem eam in quatuor libris inuenerat, vnde correctiorem, ita vt nunc est, exhibuit. Deprauatior erat in Codice Regio; mendosam etiam ex editione principe 1472. Vulpius proposuit. Mendosa quoque est in ed. Romana et aliis, etiam in Coruin. Subiecta fere esse solet Carmini XIV. libri IV. In Coruin. *Eques Regalis* legitur, *et Coruinum Messalam* origine *dilexit;* vtrumque compendiosae scripturae ignoratione.

s) Hoc ex Tibulli scriptis, vel aliunde, non constat. Elici tamen potest ex I, 7, 9. *Non sine me est tibi partus honos.*

t) acerrimae licentiae) scil. in diiudicandis et reprehendendis veterum scriptis. Male Ayrmannus §. 98. emendabat *diligentiae.* Mox scr. *elegographos.*

v) Epistolas has amatorias nullas alias fuisse, quam carmina libri IV. vel a Sulpicia ad Cerinthum, vel ab hoc ad Sulpiciam missa putabat Ayrman. §. 105.

TIBVL-

TIBVLLI

SIMVLQVE

M. VALERII MESSALAE VITAE

Synopsis chronologica, confecta primum a Chr. Fr. Ayrmanno, *nunc recisis iis, quae vel leui vel nulla fide tradebantur, aliis, quae certiora erant, adiectis, recognita et emendata.*

Anni V. C. Varron.	An. aet. Albianae ineuntes.	
695		Hoc anno secundum Eusebium, aut saltem duobus vel tribus ante, natus est praecipuus Tibulli patronus, M. Valerius Messala Coruinus.
705	1	Natus est anno hoc exeunte, vt Ayrmannus putabat, aut, quod contendebat, non ante annum V. C. ıɔcc. Albius Tibullus. At vulgo viri docti natales Tibulli in annum V. C. 690. coniiciunt: Neutrum certa et explorata fide.
711	7	Hirtius et Pansa, Coss. in praelio ad Mutinam occiderunt. Sub anni exitum aduersarum partium proscriptio Romae a Triumviris facta, per quam Tibullus quoque maxima paternarum auitarumque possessionum parte,

parte, praeter vnam forte villam in agro Pedano, exutus esse videtur, patre iam ante id tempus amisso.

Tunc proscriptus est Messala, ideoque ad Brutum et Cassium se recepit.

Eodem anno natus est Ouidius, neque multo ante Propertius. At Catullus post a. 705. obierat.

712 8 Deuicto Bruto et Cassio, Messala ad Antonium, atque inde ad Caesarem transiit.

718 14 Messala in bello Siculo, a Caesare cum Sex. Pompeio gesto, Caesari affuit, et in mercedem fortitudinis ac fidei Augur extra ordinem creatus est.

719 15 Salassi, Taurisci, Iapydes, aliique rebellantes populi, Pannonii item, a Caesare debellati sunt, cui militiae Messalam quoque interfuisse probabile est. v. Dio XLIX, 34-37.

720 16 Hoc aut sequente anno Messala, Legatus Caesaris missus, Salassos aliosque cum iis iterum rebellantes populos deuicit. v. Dio XLIX, 38. inter quos Iapydas, Pannonios, et Arupinos fuisse e lib. IV, 1, 107. sqq. discimus. v. ibi not.

Ad hunc annum Sanadonius Horatii Epist. 4. lib. I. *Albi nostrorum* s. refert.

723 19 Consul vna cum Caesare factus est Messala, et eundem, cum aduersus Antonium iret, sequutus, pugnae Actiacae interfuit; a qua nec Tibullum absuisse contendebat Sanadonius, nulla cum fide.

Hoc anno aut proxime antecedentium aliquo in patrocinium Messalae receptus esse creditur Tibullus. Ei certe se commendare studuisse putatur primo libri IV. carmine in

laudes

laudes Meſſalae per eius conſulatum, et quidem ante aeſtatem, ſcripto; ſi quidem is a Tibullo ſcriptus videri poteſt. Verum etiamſi Scholaſtici alicuius fetus ille eſt, potuit tamen ille rerum geſtarum fidem ad tempora ſequi.

Amaſſe videtur Tibullus iam tum Deliam ſuam, nondum eo tempore viro nuptam.

724 20 Statim a pugna Actiaca Meſſala contra rebellantes Aquitanos miſſus, eos debellauit, et Aquitaniam in prouinciae formam redegit. v. ad lib. I. El. 7.

Eum in Gallias ſequutus noſter Albius, ipſius contubernalis, bello Aquitanico interfuit. v. ibid. Roma proficiſcens ſcripſiſſe creditur libri I, eleg. 10.

Per Tibulli abſentiam Delia alteri nupſiſſe videtur.

725 21 Hoc anno ineunte Meſſala, cumque eo Tibullus, ex Gallia in Aſiam nauigaſſe videtur; ſed hic, cum ad inſulam Corcyram peruentum eſſet, in grauem morbum incidit, ibique a Meſſala relictus eſt. Inde mox, valetudine priſtina recuperata, Romam reverſus eſſe videtur. Scripſit in Corcyra libri I, eleg. 3.

Eodem et proxime ſequentibus annis Meſſala, Caeſaris exercitui praefectus, ipſo abſente, res in Aſia, Cilicia, Syria, Phoenicia et Aegypto conſtituit.

Interea Romam reuerſus Tibullus ad amorem Deliae, tunc coniugis et alii nuptae, rediit, in eoque per hunc et ſequentes annos perdurauit. Quo temporis ſpatio ſcripſit libri I, eleg. 1, 6, et 2.

A. d.

727 | 23 | A. d. vii. Kal. Octobr. Meſſala, ex Aſia Romam reuerſus, de Aquitanis triumphum egit, atque Auguſti iuſſu, inter alios triumphales viros, partem viae Latinae muniendam ſuſcepit. v. lib. I. eleg. 7.

Breui poſt triumphum Meſſalae ſcripta eſt in eius natalem libri I, elegia 7. porro lib. II, eleg. 1. vbi cf. v. 32. 33.

Intra idem tempus, ſi elegiarum ordinem ſequi licet, quod tamen admodum lubricum eſſe fatendum eſt, amauit noſter puerum Marathum. Huc refer libri I, eleg. 4. Is infelici in Pholoën amore vrebatur, quam ei conciliari ſtudet Tibullus libri I, eleg. 8. Idem puer mox Tibullo relicto, alii ſe dedit; in quam perfidiam ſcripta libri I, elegia 9.

Edidiſſe tum librum elegiarum primum, prima ei elegia praemiſſa, videtur, in qua Meſſalam alloquitur; exemplo aliorum ex illo tempore. v. Bentleii praef. in Horat.

728 | 24 | Meſſala primus vrbis Praefectus creatus eſt; quo tamen magiſtratu ſe poſt paucos dies abdicauit.

Eodem anno Cornelius Gallus, primus Aegypti praefectus Auguſtalis, in inuidiam Auguſti adductus, ad necem ſibi inferendam compulſus eſt. Sueton. c. 66.

730 | 26 | Hoc circiter anno, aut certe non longe poſt tempore, Meſſalinus, alter Meſſalae filiorum, in Quindecimuirum collegium cooptatus eſt. In cuius Sacerdotii auſpiciis ſcripſit Tibullus libri II, eleg. 5.

Circa idem tempus Nemeſin amauit, auaram puellam; de cuius moribus conqueritur libri II, elegia 4. Ipſa, eo ſpreto, cum ditiori

tiori amatore rus abierat. Tunc ſcripta libri II, elegia 3. et 4. et Macro, militatum profecto, elegia 6. Parabatur tunc expeditio Aelii Galli in Arabiam ex qua etiam Iccius apud Horatium diteſcere volebat.

Per idem tempus in Cerinthi, cui puella, quam is amabat, pacta erat, natalem libri II, eleg. 2. *) ſcripta eſſe poteſt.

Praemiſſa elegia prima, qua Meſſalam honorifice appellat, vulgaſſe tum librum II. videtur.

Neaeram poſt illam amauit, quam etiam in matrimonium ducere voluiſſe videtur. vide III, 1. extr. 4. paſſim. At illa peregre profecta, ſumma aegritudine confectus amator ſcripſit libri III. eleg. 2. 3. Cumque eam alteri nupſiſſe, incerta fama perlatum fuiſſet, elegiam 4. re vero plane comperta eleg. 6.

Intra hoc tempus graui morbo laborans, ad amicos, qui thermas Etruſcas adierant, miſit libri III, eleg. 5.

Kalendis Martiis neſcio cuius anni libellum III. elegiarum conſcriptum Neaerae dono miſit, elegia prima praemiſſa.

Inter

*) Paullo ante et per idem partim tempus carmina libri IV. ad Sulpiciam, huiusque ad Cerinthum, ſcripta fuiſſe neceſſe eſt. Et ad Sulpiciam quidem Kal. Martiis Carm. 2. eaque aegrotante c. 4. atque in eius natali c. 6. Ab ipſa vero Sulpicia ad Cerinthum venatum profectum carm. 3. in pueri natalem, 5. cum potita eſſet puero, 7. cum timeret, ne a Meſſala rus abduceretur 8. metu ademto 9. Conqueritur de tepore Cerinthi 10. aegrotans ſcripſit ad eum 11. et cum poeniteret pudoris ſui 12.

Inter hos Neaerae amores, siue inter illos Nemesios, siue alterius alicuius, scripta est Horatii oda 33. libri I. qua Glycerae amore excruciatum Tibullum narrat.

Extremos vitae annos in villae suae secessu exegisse videtur Tibullus, grauioribus exinde studiis daturus operam. Quo tempore ad eum Horatius scripsit epist. libri I. quartam. cf. Masson. Vita Horat. p. 155.

735 31 A. d. x. Kal. Octobr. Virgilius obiit. Quem insequutus mox est Tibullus.

751 M. Valerius Messalinus, Messalae filius, Consul fuit.

760 Circa hunc annum idem Messalinus, Dalmatiae Pannoniaeque praefectus, parua manu magnum hostium fudit fugauitque numerum, et ornamentis propterea triumphalibus honoratus est.

746 M. Valerius Messala Coruinus obiit.

CLARORVM ALIQVOT VIRORVM

DE

ALBIO TIBVLLO

Testimonia et Iudicia, ex ceteris, quae passim vulgata sunt, selecta.

Q. Horatius Flaccus Ode 33. Lib. I.

ALBI, ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glycerae, neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi iunior
Laesa praeniteat fide.

Idem Epist. 4. Lib. I.

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat? etc.

Paullo post:

Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam,
Di tibi diuitias dederant, artemque fruendi.

P. Ouidius Naso Lib. 3. Amorum Eleg. 9.

Memnona si mater, mater plorauit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata deas;
Flebilis indignos, Elegeïa, solue capillos.
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit!
Ille tui vates operis, tua fama TIBVLLVS
Ardet in exstructo, corpus inane, rogo.

Ecce,

Ecce, puer Veneris fert euersamque pharetram,
Et fractos arcus, et sine luce facem.
Aspice, demissis vt eat miserabilis alis;
Pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt sparsi lacrimas per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
Egressum tectis, pulcer Iiile, tuis.
Nec minus est confusa Venus, moriente TIBVLLO,
Quam iuueni rupit quum ferus inguen aper.
At sacri vates, et Diuum cura vocamur:
Sunt etiam, qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
Omnibus obscuras iniicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid Mater, profuit Orpheo?
Carmina quid victas obstupuisse feras?
Aelinon in siluis idem pater, Aelinon, altis
Dicitur inuita concinuisse lyra.
Adiice Maeoniden, a quo, ceu fonte perenni,
Vatum Pieriis ora rigantur aquis.
Hunc quoque summa dies nigro submersit Auerno.
Diffugiunt auidos carmina sola rogos.
Durat opus vatum, Troiani fama laboris,
Tardaque nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum, sic Delia, nomen habebunt;
Altera, cura recens, altera, primus amor.
Quid vos sacra iuuant? quid nunc Aegyptia prosunt
Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
Quum rapiant mala fata bonos, (ignoscite fasso)
Sollicitor nullos esse putare Deos.
Viue pius; moriere pius. cole sacra; colentem
Mors tamen a templis in caua busta trahet.
Carminibus confide bonis. iacet ecce TIBVLLVS.
Vix manet e tanto parua quod vrna capit.
Tene, sacer vates, flammae rapuere rogales;
Pectoribus pasci nec timuere tuis?

Aurea ſanctorum potuiſſent templa Deorum
 Vrere, quae tantum ſuſtinuere nefas.
Auertit vultus, Erycis quae poſſidet arces.
 Sunt quoque, qui lacrimas continuiſſe negent.
Sed tamen hoc melius, quam ſi Phaeacia tellus
 Ignotum vili ſuppoſuiſſet humo.
Hinc certe madidos fugientis preſſit ocellos
 Mater; et in cineres vltima dona tulit.
Hinc ſoror in partem miſera cum matre doloris
 Venit, inornatas dilaniata comas.
Cumque tuis ſua iunxerunt Nemeſisque priorque
 Oſcula: nec ſolos deſtituere rogos.
Delia diſcedens, Felicius, inquit, amata
 Sum tibi: vixiſti, dum tuus ignis eram.
Cui Nemeſis, Quid ais? tibi ſint mea damna dolori?
 Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen e nobis aliquid, niſi nomen et vmbra,
 Reſtat; in Elyſia valle TIBVLLVS erit.
Obuius huic venias, hedera iuuenilia cinctus
 Tempora cum Caluo, docte Catulle, tuo.
Tu quoque (ſi falſum eſt temerati crimen amici)
 Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.
His comes vmbra tua eſt; ſi quid modo corporis vmbra eſt.
 Auxiſti numeros, culte TIBVLLE, pios.
Oſſa quieta, precor, tuta requieſcite in vrna:
 Et ſit humus cineri non oneroſa tuo.

Idem Lib. I. Amor. Eleg. 15, 27.

Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
 Diſcentur numeri, culte TIBVLLE, tui.

Idem Lib. III. Artis v. 333.

Et teneri poſſis carmen legiſſe Properti;
 Siue aliquid Galli, ſiue TIBVLLE, tuum.

Idem

Idem Remed. Amor. v. 763.

Carmina quis potuit tuto legiſſe TIBVLLI,
Vel tua, cuius opus Cynthia ſola fuit?

Idem Lib. II. Triſt. v. 447.

Credere iuranti durum putat eſſe TIBVLLVS; *)
Sic etiam de ſe quod neget illa viro.
Fallere cuſtodem demum docuiſſe fatetur;
Seque ſua miſerum nunc, ait, arte premi.
Saepe, velut gemmam dominae ſignumue probaret;
Per cauſſam meminit ſe tetigiſſe manum.
Vtque refert, digitis ſaepe eſt nutuque locutus,
Et tacitam menſae duxit in orbe notam.
Et quibus e ſuccis abeat de corpore liuor,
Impreſſo fieri qui ſolet ore, docet.
Denique ab incauto nimium petit ille marito,
Se quoque vti ſeruet; peccet vt illa minus.
Scit, cui latretur, quum ſolus obambulat ille:
Cur toties clauſas exſcreet ante fores.
Multaque dat talis furti praecepta: docetque
Qua nuptae poſſint fallere ab arte viros.
Nec fuit hoc illi fraudi; legiturque TIBVLLVS,
Et placet, et iam te Principe notus erat.

Idem Triſt. IV, 10, 51.

Virgilium vidi tantum: nec auara TIBVLLO
Tempus amicitiae fata dedere meae.
Succeſſor fuit hic tibi, Galle; Propertius illi;
Quartus ab his ſerie temporis ipſe fui.

Ibid. Lib. V, 1, 18

Delicias ſi quis laſciuaque carmina quaerit:
Praemoneo, nunquam ſcripta quod illa legat:

 Aptior

*) Haec omnia, paullo tantum inflexa, leguntur apud ipſum Tibullum Eleg. 6. Lib. I.

Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,
Aptior, ingenium come, TIBVLLVS erit.

C. Velleius Paterculus Lib. II. Hist. cap. 36.

Paene ſtulta eſt inhaerentium oculis ingeniorum enumeratio: inter quae maxime noſtri aeui eminent, princeps carminum Virgilius, Rabiriusque, et conſecutus Salluſtium Liuius, TIBVLLVSque et Naſo, perfectiſſimi in forma operis ſui.

M. Fabius Quinctilianus Lib. X. Inſtit. Orat. cap. 1.

Elegia Graecos quoque prouocamus, cuius mihi terſus atque elegans maxime videtur auctor TIBVLLVS.

P. Papinius Statius Lib. I. Silu. 2. v. 252.

— Hunc ipſe choro plaudente Philetas,
Callimachusque ſenex, Vmbroque Propertius antro,
Ambiſſent laudare diem, nec triſtis in ipſis
Naſo Tomis, diuesque foco lucente TIBVLLVS.

M. Valerius Martialis Lib. IV. Epigr. 6.

— Qui compoſitos metro TIBVLLI
In Stellae recitat domo libellos.

Idem Lib. VIII. Epigr. 73.

Fama eſt arguti Nemeſis formoſa TIBVLLI:
Lesbia dictauit, docte Catulle, tibi.

Idem Lib. XIV. Epigr. 72.

Vſſit amatorem Nemeſis laſciua TIBVLLVM,
In tota iuuit quem nihil eſſe domo. *)

L. Appuleius Apologia.

Accuſent — et TIBVLLVM, quod ei ſit Plautia in animo, Delia in verſu.

C. Sol-

*) Vide Tibullum Eleg. 5. Lib. I. v. 30.

C. Sollius Sidonius Apollinaris Carm. 9.

Non Getulicus hic tibi legetur,
Non Marfus, Pedo, Silius, TIBVLLVS.

Idem ad Hesperium.

Memineris, quod faepe verfum compleuit Delia cum TIBVLLO.

Diomedes Grammaticus Lib. III. cap. 6.

Quod genus carminis (Elegiam) praecipue fcripferunt apud Romanos Propertius et TIBVLLVS, imitati Graecos Callimachum et Euphormionem.

Ioannes Baptifta Pius Annot. pofter. cap. 115.

Princeps Elegorum poëtarum eft dubio procul ALBIVS TIBVLLVS, quia vere, non disfimulanter aut obnoxie, amantem agit; modo fuperbit, modo fupplicat, annuit, renuit, minatur, intercedit, dedignatur, deuouet, orat, inconftans eft, quod voluit, non vult, quod optauit, refugit, fecum disfidens, vt in vera cupidinis rota illum circumagi credas. Non deeft tamen in tanto lepore verborum fuus nitor et reconditarum rerum cognitio.

Angelus Politianus Nutric. v. 539.

— Vt terfi memorat pia Mufa TIBVLLI,
Mufa fibi primos quae iure adfcifcit honores
Imparibus numeris, ni blanda Propertius ora
Soluat, et ambiguam faciat certamine palmam.

Iulius Caefar Scaliger Lib. VI. Poëtices cap. 7.

Facilius e TIBVLLI locis expediemus cenfuram noftram. Vniformis ille paene totus eft, vixque discedens ab fe ipfo eodem paene gyro concluditur. Audis enim cafas, focos, rura, nemora, praela, fpicas, facra tum faepe, tum multum. Omnium vero cultisfimus, nec redundans in Elegia.

Ioachimus Camerarius in Elementis Rhetoricae.

Ego vero quoties TIBVLLI carmina lego, nihil amplius requiro neque venuſtatis, neque elegantiae: doctrinam autem et eruditionem admiror. Omnia arte ſtudioque ſummo elimata mihi videntur: itaque in maxima facilitate illa tamen cura elaborationis conſpicitur. Verba optima, ſententiae exquiſitae, compoſitio omnibus, vt aiunt, numeris perfecta. Ex quo neceſſe eſt hoc conſequatur, carmina vt ſint et canora, et ſplendida, et concinna.

Hadrianus Turnebus Lib. XVI. Aduerſ. cap. 19.

TIBVLLVS, ille politus ſuauisque poëta, et quidam Phoebeus olor, in quo ſincerus eſſe videtur et ingenuus Latini ſermonis ſapor, nullo peregrino vitiatus ſucco.

Iacobus Sannazarius Eleg. 1. Lib. II.

Battiaden docti ſectatur Muſa Properti:
Flaccus Pindaricos diuidit aure modos.
Paſſeris exſequias fracto canit ore Catullus:
Tu Nemeſin laudas, culte TIBVLLE, tuam.

Iuſtus Lipſius Lib. I. Var. Lect. cap. 21.

TIBVLLVS elegans cumprimis poëta, et in cuius puriſſimis ſcriptis natiua quaedam et vernacula Latinae linguae munditia relucet.

Iſaacus Caſaubonus Lection. Theocrit. cap. 17.

Conferant tamen ſtudioſi poëticarum amoenitatum Idyllium hoc cum poëtae cultiſſimi TIBVLLI Elegia quarta, libro primo. Nam illa videntur ad Theocriti imitationem dicta:

Carmine purpurea eſt Niſi coma: carmina ni ſint,
Ex humero Pelopis non nituiſſet ebur.

Fran-

Franciscus Modius Silu. Carm. 15, ex persona Tibulli.

Vt Cidnus nullas sordes, nitidissimus amnis
Voluit, et a limo purus vbique fluit:
Sic mea, Romanas inter castissima Musas,
Vndique natiuo culta decore nitet.
Ergo aliae placeant ornatu trans mare sumto:
Nostra suo, et patrio si placet vna, sat est.

Andreas Schottus Lib. I. Nodor. Ciceron. c. 7.

TIBVLLVS autem elegans Latini sermonis poëta.

Idem ibidem cap. 8.

Est purus et elegans, bonusque Latinitatis auctor TIBVLLVS, Eques et ipse Romanus, qua tempestate, vt hodieque, nobilium quam plebeiorum cultior ac politior sermo fuit.

Idem Obseruat. Human. Lib. II. cap. 13.

Scitus et elegans tum in verbis, tum in numeris TIBVLLVS: sed qui e Graecis fontibus pleraque expresserit.

Casp. Barthius Lib. IV. Aduers. cap. 11.

Et quis melior TIBVLLI expositor, quam TIBVLLVS? qui tot saeculis parem non habuit, ac ne imitatorem quidem, quem sane nostra saecula legant? Et saepissime miratus sum hoc fatum Romanae Ecclesiae; et floruisse et defloruisse vna aetate Amatoriam eius Venerem, quantum quidem ad nos pertinet: nam Martialis et Papinii aetate, quod ex ipsis et Plinio etiam Iuniore constat, talia non pauci scripserunt. Verum cum ipsis fere nominibus et hi et sequentis aeui interierunt.

Vincenzo Grauina nel Discorso delle Fauole antiche.

TIBVLLO è pieno di soavità, di grazia, di tenerezza, di passione, di purità, e d'eleganza, tanto nel numero quanto nelle parole, mara vigliosa, e perfetta.

Petrus

Petrus Lotichius Secundus.

Talis in Aonidum patria, filuisque beatis
  Perfluit aeternus ſancta vireta liquor.
Illic largifluas vatum chorus omnis ad vndas
  Inter odoratum ludit amatque nemus.
At myrti vacua ſolus gemit vnus in vmbra
  Quem circum lacrimis omnia plena madent.
Hunc quondam facilem pharetrato ſemper Amori
  Ipſa Venus campos duxit in Elyſios.
Hoc duce carpe viam. Sed enim tu mente pudica,
  Caſte puer, caſtis carmina finge modis.
Ipſe quidem, nec vera nego, Sulmonis aquoſi
  Ad Muſas propius monſtrat Alumnus iter:
Sed tantum ſuperat facundi Muſa TIBVLLI,
  Quantum voce alias Daulias ales aues.

Argu-

Argumentorum mythicorum, quae in Parergis docta Rosmaesleri manu caelo ad Io. Dominici Fiorillo delineationes expressa sunt, notatio.

In fronte libri Cupido magna cum animi attentione in volumine legit. Ingeniosum inuentum smaragdo insculptum; opus Romanum, adumbratum illud ad exemplum *Comitis de Caylus Recueil To. IV. pl. LXII.* Aliud sed Cupidinis subridentis exemplum fuit apud *L. B. de Stosch* in sarda: *Winckelmann Description des pierres gravées n. 772. p. 142.*

Ante librum I Elegiarum. Sacrificium. Est gemma exsculpta in Dactyliotheca Th. M. Slade Armigeri inter Britannos, exhibita a *Spilsbury Gems. tab. L.* et iterum in *Tassie's Catalogue — by Raspe: Vol. II. pl. XVI. cf. To. I. p. 80. no. 804.* Mallem sacrum rusticum esse expressum ad versus I, 1, 13. *Et quodcunque mihi pomum nouus educat annus Libatum agricolae ponitur ante deo.* Etenim est sacrificium Cybeles a binis mulieribus, furore Phrygio correptis, factum, accinente puero tibicine; altera pulsat tympanum, altera cultro est instructa. Insidet dea sacello, (ναΐσκῳ) tympanum et ipsa tenens. Apposita poma in ara.

Ante librum II. Cupido explorans arcum; adstant vtrinque sagittae solo infixae: ad II, 1, 70. *Illic indocto primum se exercuit arcu. Heu mihi quam doctas nunc habet ille manus.* Petitum est ex amethysto incisa in dactyliotheca Comitis de Percy, apud *Spilsbury tab. 42.* videtur eadem memorari a *Raspio n. 6620. p. 390.*

Ante librum III. Bacchus errabundus, humeris Sileni innixus, incidit in Ariadnen in Naxo insula a Theseo relictam et in rupe recubantem ac de amantis perfidia

perfidia lamentantem: ad verba III, 6, 39. *Gnosia, Theseae quondam periuria linguae Fleuisti, ignoto sola relicta mari.* Puellae assidet Cupido cum arcu. Est gemma ectypa, *Musei Florent. To. I. pl. 93, 3.* cuius exemplum esse videtur ap. *Tassie T. I. p. 269. 4309.* nisi quod ibi Baccho comes esse dicitur Cupido.

Ante librum IV. Psyche manibus post tergum reuinctis, adstante Cupidine et vincula seu soluente et relaxante, seu adstringente. Conuenit sic cum illo II, 4, 4. *Et nunquam misero vincla remittit Amor.* Lusus expressus ex gemma achatonyche: *Cabinet d'Orleans To. I. tab. 36.* Similis esse debet alia gemma exsculpta, memorata in *Tassie* T. I. p. 416. 7175. Omnino Psyche vincta multis in gemmis est expressa variis modis, modo in genua subsidens, modo columellae adstricta. Placet Mus. Florent. T. I. tab. 79, 4. 5. ipse Cupido columellae alligatus adstante Psyche.

LIPSIAE

EX OFFICINA DVRRIA.

ALBII TIBVLLI

LIBER I.

ELEGIA I.

Diuitias alius fuluo ſibi congerat auro,
Et teneat culti iugera multa ſoli,

Quem

Elegia I.

A Meſſala inuitatus, vt cum ipſo militaret et inde rem familiarem repararet, id quidem facere recuſat, ne a Delia ſua diſcedat. cf. Vitam poëtae. A defenſione ſuae inertiae tandem in affectum ſubtriſtem ac mollem deſinit mira cum ſenſus veritate et orationis elegantia expreſſum.

1. *Diuitias — auro)* Ornate ſtatim hoc. Simplex erat: alius ſibi diuitias paret. Addi poterat: auro congeſto. Inde doctius dictum: congerere diuitias auro. Similis fere locus inf. III, 3, 11. 12. *Nam graue quid prodeſt pondus mihi diuitis auri? Aruaque ſi findant pinguia mille boues?*

Ponit

Quem labor adſiduus vicino terreat hoſte,
Martia cui ſomnos claſſica pulſa fugent:

Me

3. 4. Broukh. ponit poſt v. 44.

Ponit autem, quod Salmaſius de M. V. p. 89. tum Heinſ. ac Vulpius notarunt, duo modos copiarum ac facultatum, quas quis aut in numis aut in fundis habet: reſpectu tamen, vt iam olim arbitrabar, ad duplex ex militia commodum, praedae et aſſignandorum agrorum. Etenim inter modos ſollemnes, quibus opes et facultates ſibi pararent homines, retulerat hoc temporum calamitas bellorumque ciuilium furor, vt militiae nomen darent non modo ſtipendiis auctis, ſed et certis poſt militiam praemiis conſtitutis, certoque agri modo praefinito, quem accepturi erant. Hinc natae illae inter bella ciuilia agrorum aſſignationes, vtque eos naneiſcendi copia adeſſet Triumuiris, proſcribendi dominos mos immaniſſimus. Nec tamen aliter conſcribi aut compleri et inſtrui legiones ad tantum numerum auctae poterant. Accedebat licentia praedandi, inprimis in bellis cum barbaris geſtis, ita vt inter artes ſe ditandi haberetur vulgo ea aetate praeda inter militiam facta. Hinc poëtae toties praedam et diuitias iungunt. et Tibullus I, El. 2, 65. 6. — *praedas et arma* ſequi, et lib. II, 3, 35. ſqq. *Ferrea non Venerem, ſed praedam ſaecula laudant* etc. Confer inprimis Propert. III, 3. *Arma deus Caeſar dites meditatur ad Indos* etc. ibique v. 21. 24. ſqq. 33. ſq. vbi multa ſunt, quae cum Tibullo poſſint comparari. Eodem ſpectant inf. v. 52. *viae*, ob quas puellam flentem ferre nequit.

3. 4. Verba impedita et ne ſatis quidem propria. Sed de hoc v. Obſſ. Senſus omnino hic eſt: Paret alius ſibi aurum et agros per militiae praemia et praedam; id quod fit, dum in moleſta militia verſatur, et modo, aſſidente caſtris hoſte, perpetuo terrore agitatur, modo, vbi tranquille obdormiit, ſignis militaribus excitatur. Ergo *labor* h. l. pro periculo dictus accipiendus eſt. Exempla tamen huius vſus deſidero: neque ea attulit vir doctus in Bibliotheca critica P. III. p. 66.

4. *claſſica pulſa)* Proprium ac ſollemne eſt, *canere claſſicum* aut *flare, inflare;* quandoquidem vel cornu vel tuba ſeu buccina illud canitur. Sicque Propert. III, 3, 41. *Nil tibi ſit rauco praetoria claſſica cornu Flare.* et Virgil. Ge. II, 539. *Necdum etiam audierant inflari claſſica.* Facile tamen intelligas, claſſica *flata*, *canta*, dicere poëtam non potuiſſe: incidiſſe itaque in *pulſa:* tanquam flata,

Me mea paupertas vitae traducat inerti,
Dum meus adſiduo luceat igne focus.

flata, ſpiritus vi impulſa, ad ſonos edendos concitata; vt translatum ſit a pulſis tympanis, cymbalis, crotalis. Ita fere Graeci tubarum ſtrepitum per κτύπον exprimere poſſunt, et exprimunt. v. c. Plutarch. in Numa p. 73. C. Sed v. Obſſ. Nec vero claſſica h. l. eſſe poſſunt alia, quam quae repentino hoſtis incurſu aut alio periculo ac caſu milites ad arma vocant. Nam, quod olim, Broukhuſio obſequutus, purabam, de cantu buccinae, ad quem ſingulae nocturnae vigiliae ordinabantur, vix bene haec accipiuntur, quum quod appoſuit poëta, *vicino hoſte*, ſatis declaret, ad periculoſa tempora et terrores repentinos ex hoſtium acceſſu haec ſpectare: Interpellatur his ſomnus aut nox inſomnis exigitur. Solent porro poëtae belli aut militiae aerumnas aut terrores per ſomnos claſſico interruptos declarare. Vt in noto illo Horatii V. Carm. 2, 5. *Nec excitatur claſſico miles truci.* Lucan. IV, 395. *non praelia feſſos Vlla vocant: certos non rumpunt claſſica ſomnos.* Silius Ital. XV, 48. *Haud vnquam trepidos abrumpet buccina ſomnos.* Quod adiectum hic *trepidos* vides, id ipſum eo ducit, vt ad terrores hoſtiles referendum cenſeas. Auctor Aſtronomicorum in Catalect. Scalig. p. 239. (Anthol. Lat. To. II. p. 326.) *claſſica turbant.* et apud Calpurn. IV, 131. ſunt *claſſica turbida.* Eundem terrorem ex claſſico ſeu tuba repente audita intelligi apud Auctorem Paneg. in Piſon. v. 129.

— nec ſemper in armis
Bellica turba manet: nec tota claſſicus horror
Nocte dieque gemit.

Dixit horrorem claſſicum pro ſono claſſici, qui horrorem incutit. Ceterum, vt obiter moneam, apparet in voce *claſſicum* proprie intelligi *ſignum*; primitus, quod claſſibus populi datum eſſet.

Statius comparat illa Fragmenti Bacchylidis, apud Stobaeum LIII. de Pace. (vnde Stephanus in Fragm. Lyric. p. 252. Vrſin. p. 600. Brunck. Analect. T. I. p. 105. retulerunt)

Χαλκέων δ' οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος
Οὔτε συλᾶται μελίφρων
Ὕπνος ἀπὸ βλεφάρων,
Ἀμὸν ὃς θάλπει κέαρ.
Συμποσίων τ' ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαί,
Παιδικοί θ' ὕμνοι φλέγονται.

Ita enim iſti verſus videntur poſſe conſtitui.

5. *vitae traducat inerti)* h. ad vitam. *Traducere* h. l. aut dictum, vt *tradere, reddere, dare ſe, otio, litteris*, vti quo-

Ipſe feram teneras maturo tempore vites
Ruſticus, et facili grandia poma manu.
Nec Spes deſtituat, ſed frugum ſemper aceruos
Praebeat, et pleno pinguia muſta lacu.
Nam veneror, ſeu ſtipes habet deſertus in agris,
Seu vetus in triuio florea ſerta lapis:

Et

7. 8. 9. 10. Scal. et Broukh. 9. 10. 7. 8. tum vſſ. 29-32. 35. 36.

que παραδοῦναι et δοῦναι. Sic Homer. δοῦναι ὀδύνῃσιν Il. έ, 397. γήραϊ, ἀχέεσσιν Od. τ', 167. ό, 356. Heſiod. Ἐργ. 705. vbi tamen variat lectio ϑῆκε pro δῶκε. aut ad otium traducitur poëta ſc. a vita laborioſa. Vti v. c. ab vna vitae ratione ad alteram traducimur. Senſus: Ego pauper, contemtis diuitiis, vitam deſidioſam, nullo labore et moleſtia vexatam, viuam: 6. dummodo vitae neceſſitatibus haud indigeam. Pro his poſuit vnum genus: focum ardentem.

8. *facili — manu)* h. habili, apta. v. Burm. ad Ouid. I. Art. 160.

9. *Spes)* h. l. Dea, v. Broukh. quam, vt poëta, pro ipſa ſpe bonae meſſis et vindemiae, quae non fallat, ponit. Notandum vero illud, non tantum deam promittere vel ſpondere aliquid; v. II, 6, 27. ſed eſſe eam hic inter deos δωτῆρας ἐάων.

11. *Nam veneror)* Niſi fragmenta haec tantum ſunt elegiae ſiue vnius ſeu plurium, ſententiarum iunctura forte haec eſt: felicem frugum ex agris et vineis prouentum fore, ſperare licet: cum pietas mea diis cordi non eſſe nequeat: nam veneror etc. Intelligendus autem Hermes, vel Hermae, quales Siluani, Panis, Bacchi, Priapi ex ligno vel lapide frequentes in viis agriſque reperiebantur. Ad idem genus ſpectant Termini. Ouid. II, Faſt. 641. *Termine, ſiue lapis, ſiue es defoſſus in agris Stipes.* Hos Terminos ſeu rudia deorum agreſtium ſigna ait poëta ſe *venerari*, debito honore afficere. Fiebat autem hoc, corollis ſigno imponendis, infulis iniiciendis, inprimiſque vt vnguento hermas delibuerent: qua de re v. Apulei. Florid. I. pr. et ibi Colu. p. 164. Clement. Alex. Strom. VI. p. 843. Pott. et ibi Intpp. Add. Cic. Verr. IV, 35. ſ. 76. extr. Extat etiam inter tabulas Herculanenſes depicta talis religio To. IV. vbi v. p. 216. n. 12. — *deſertus)* h. defixus, defoſſus, vti *inſerere* eſt infigere. v. Broukh. et Vulp.

12. *lapis)* ſignum dei agreſtis e lapide: vt ante *ſtipes*, ſignum

ſignum

Et quodcunque mihi pomum nouus educat annus,
Libatum agricolae ponitur ante deo.
Flaua Ceres, tibi ſit noſtro de rure corona
Spicea, quae templi pendeat ante fores;
Pomoſisque ruber cuſtos ponatur in hortis,
Terreat vt ſaeua falce, Priapus, aues.

ſignum e ligno. Interpretibus eſt lapis compitalis. cf. ad Minuc. Fel. Octau. c. 3. Ad ſolum Terminum res reuocari nequit.

13. *nouus educat annus)* h. nouum anni tempus, ſc. ſiue auctumnale, ſiue aeſtiuum, quod poma naſcentia temperie ſua fouet. hoc enim eſt *educat*, vel ſimpliciter profert, gignit: vt in Luſibus 51.

Betasue, quantas hortus educat nullus.

cf. Vulp. *Annum* vocabant quamlibet anni partem, vt notum. v. Broukh. Vulp. Declarat autem poëta ſe omnium fructuum *primitias* apponere. Hinc *libatum*, praecerptum, et *ante*.

14. *agricolae deo)* Abſolute ita dictum *deum agricolam* vix alium putes eſſe, quam Priapum. Sic et inf. El. 5, 27.

Illa deo ſciet agricolae pro vitibus vuam,
Pro ſegete ſpicas, pro grege ferre dapem.

Videtur tamen h. l. obſtare, quod paullo poſt memoratur iterum Priapus. Broukh. et Heinſ. Adu. 1, 2. Vertumnum intelligunt; Vulpius deum quemcunque agriculturae praeſidem. Nihil ſane eſt, quod definiri poſſe putem. Nam et Siluanus et Pan eſſe poteſt *deus agricola*. Dicemus igitur eſſe abſolute poſitum pro vulgari: *agricolis diis ponitur*.

16. *corona ſpicea, quae templi pendeat ante fores)* ex more. Prop. IV, 3, 17.

Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.

quae de templorum, non vrbis, portis accipienda ſunt: paullo infr. v. 57.

Flore ſacella tego.

cf. Paſſerat. ad Prop. IV, 9, 29. *Templum* autem intellige ſacellum, quale eſt, quod infr. memorat lib. I. El. 10, 20. Vt, quantum lyrica oratio ab elegis diſtet, intelligatur hoc exemplo: apponam, quomodo Horat. Carm. Sec. 29. 30. hanc eandem ſententiam, quae in Tibullo eſt, efferat:

Fertilis frugum pecoriſque Tellus
Spicea donet Cererem corona.

17. *ruber cuſtos)* quia minio pictus. Notum ex *Luſibus*.

18. *ſaeua falce)* vt *Virg.*

Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis, agri
Custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuuencos:
Nunc agna exigui est hostia magna soli.
Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
Clamet: io messes et bona vina date.

Iam

24. Post hunc Scal. et Br. 37-40. 33. 34. 41-50. 3. 4. 29-32. Iidem post v. 8. 33. 34. post v. 40. 35. 36. post v. 32.

saeua arma, *saeuus ensis etc.* quo quis saeua facit.

19. *felicis quondam nunc pauperis agri)* *felix* ager, qui proprie ferax, bonus, est, ex oppositionis lege h. l. est diues, copiosus, bene instructus, villa opulenta. Compara vss. 21. 22. Sic Virgil. VII. Ecl. 34. *custos es pauperis horti*, eodem sensu, vt h. l. Respicit autem belli ciuilis tempora, quibus patrimonii partem per proscriptiones amiserat.

20. *Lares)* Vulpius, sequutus Statium, compitales intelligit. Melius Broukh. agrestes siue rurales. Nempe Dii istius agri, siue villae, praesides. cf. Cato de. R. R. 143. Suauiter autem agri fines lati vel angusti declarantur ex lustratione in ambarualibus, alioue festo.

23. *Agna cadet vobis)* Ergo Laribus sacrum h. l. factum intelligendum. Agit autem de sacro, quo lustrantur greges et agri. Tale *ambaruale sacrum* facit argumentum Eleg. I. lib. II. ibi Bacchus et Ceres vocantur, et preces fiunt ad deos patrios v. 17. et sic quoque annuum sacrum Cereri et Baccho factum ad gregis lustrationem extrema hieme, ineunte iam vere Virgil. memorat. Ge. I, 338. sqq. ad 347. *Suouetaurilia* vero Cato de R. R. c. 141. in quibus Marti patri preces faciendas praescribit. Ferias *Sementiuas* Ouid. Fast. I, 658. sqq. Haec et alia adducunt me, vt sacra eiusmodi lustralia plura inter rusticos viguisse existimem; alia forte magis, alia minus sollemnia. Ad haec minus sollemnia et priuata cuiusque religione concipi institique solita refero sacrum lustrale, de quo h. l. agitur. Aliud est, quod paullo post v. 35. memoratur: quod ad lustrationem in Palilibus XI. Kal. Mai. fieri solitam referendum est. Ab omnibus his diuersa sunt Suouetaurilia, publicum festum in lustro condendo celebrari solitum. Vulgo a viris doctis omnia vno eodemque loco et nomine habentur.

Iam modo non poſſum contentus viuere paruo,
Nec ſemper longae deditus eſſe viae:
Sed Canis aeſtiuos ortus vitare ſub vmbra
Arboris, ad riuos praetereuntis aquae.
Nec tamen interdum pudeat tenuiſſe bidentem,
Aut ſtimulo tardos increpuiſſe boues.
Non agnamue ſinu pigeat fetumue capellae
Deſertum, oblita matre, referre domum.
At vos exiguo pecori, fureſque, lupique,
Parcite; de magno eſt praeda petenda grege.

Hic ego paſtoremque meum luſtrare quotannis,
Et placidam ſoleo ſpargere lacte Palem.

25. 26. Nunc tandem ſibi contigiſſe ait, quod diu in votis habuerat, vt mediocri fortuna, quam paupertatem vocat, contentus in villa ſua otietur. Sed de verſſ. his ſeu corruptis ſeu ſpuriis, v. Obſſ. *paruo viuere: paruum* de re modica, paupere, non lautiſſima; vt ſaepe alibi. Notum illud Horatii: *viuitur paruo bene.* et Virgil. Ge. II, 472. *exiguo adſueta iuuentus.* cf. h. l. Broukh. Mox *Canis aeſtiuos ortus* pro aeſtu ſub ortum illum ingruente poſuit ex poëtarum more. *Viam* autem de militia in longinquis terris accipe cf. v. 49. 50. 52. 3.

31. 32. Ad ſenſum humanitatis hoc iucundum eſt: inde delectant verſus. Calpurnii imitationem V, 39. ſqq. iam alii notarunt. Nec abludit Statii locus VII. Theb. 396. de paſtore mane gregem e caula educente:

Ipſe leuat grauidas, et humum tactura parentum
Vbera. ſucciduasque apportat matribus agnas.

33. *exiguo pecori)* h. l. ad numerum ſpectat τὸ *exiguo.* pro exiguo grege dixit.

35. *paſtoremque meum luſtrare)* v. II, El. 5, 87. cf. Ouid. Faſt. IV, 726. ſqq. vnde apparebit, ad Palilia haec eſſe referenda. Conf. modo dicta ad v. 23. Ad religionem poëtae hoc quoque fragmentum ſpectat.

36. *ſpargere lacte:* Videntur

Adſitis, diui, neu vos de paupere menſa
  Dona, nec e puris ſpernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum ſibi fecit agreſtis
  Pocula, de facili compoſuitque luto.
Non ego diuitias patrum, fructusque requiro,
  Quos tulit antiquo condita meſſis auo:
Parua ſeges ſatis eſt; ſatis eſt, requieſcere lecto
  Si licet, et ſolito membra leuare toro.
Quam iuuat immites ventos audire cubantem,
  Et dominam tenero detinuiſſe ſinu!

Aut,

37-40. Scal. et Br. poſt 24. Tunc ſubiiciuntur v. 33. 34.
44. Poſt hunc verſum Henley collocat vſſ. I, 2, 71—78.

dentur adeo non modo vaſa lacte plena appoſita fuiſſe, ſed et lacte adſperſum deae ſignum. Niſi poeta libationem in ara factam declarat; quod verum arbitror.

38. *e puris — fictilibus)* Intelligit patellas, quibus impoſitae fruges offerebantur diis. Trahit autem ad ſimplicitatem vitae h. l. et paupertatem id, quod in ſacris omnino mos retinuerat, etiam poſtquam luxus remp. perdiderat. Qua de re paſſim viri docti egere. cf. ad h. l. Statius et Broukh. Locus claſſicus erat Plinii XXXV, ſ. 46. vbi inter alia: *In ſacris quidem etiam inter has opes hodie — fictilibus praelibatur ſimpuuiis.* De ſimplicitatis vetuſto ritu in ſacris omnino ſeruato v. Porphyr. de Abſtinent. lib. II, 17. 18. *Pura* autem ornans eſt epitheton, tamen h. l. a religione ductum, quae pura et caſta requirit.

39. 40. Cauſam, cur fictilia dii reſpuere non debeant, addit: maiorum morem et vſum. *de facili — luto)* eſt argilla, quae tractari et fingi poteſt: non quia vilis et parabilis eſt. Ouid. Met. XV, 169.

Vtque nouis facilis mutatur cera figuris.

ita enim malim legi, quam *fragilis*, quod ab Heinſio repoſitum fuit. Hinc translatum eſt, vt *facilem* dicamus hominem commodum, non moroſum aut pertinacem.

41. Locus dulciſſimus propter animi ſimplicitatem contenti modico, dummodo otiari et amare liceat.

45. *Quam iuuat)* Haec commemorat reſpectu itinerum militarium terra marique, quae paullo

Aut, gelidas hibernus aquas cum fuderit Auster,
Securum somnos, imbre iuuante, sequi!
Hoc mihi contingat: sit diues iure, furorem
Qui maris et tristes ferre potest pluuias.
O quantum est auri potius pereatque Zmaragdi,
Quam fleat ob nostras vlla puella vias.
Te bellare decet terra, Messala, marique,
Vt domus hostiles praeferat exuuias.
Me retinent vinctum formosae vincla puellae,
Et sedeo duras ianitor ante fores.

50. Scal. et Broukh. hic inferunt v. 3. 4. 25. 28. at Henley ex Eleg. II, 65—70.

paullo post v. 50. 52. comparaturus est cum hoc otio.

48. *somnos imbre iuuante sequi)* h. somno indulgere. cf. Vulp. h. l. Laudant illa Sophoclis ex Cic. II. ad Att. 7.

— κἂν ὑπὸ στέγῃ
πυκνᾶς ἀκούειν ψεκάδος εὑδούσῃ
φρενί,

h. secura mente, vt h. l. Appositum non minus dictum illud veteris Comici;

Ἐξὸν καθεύδειν τὴν ἐρωμένην
ἔχων,

quod laudat inter alios Schol. Eur. Phoen. 481. vbi v. Valk. p. 176.

52. *ob nostras — vias)* itinera negotiationis, vel militiae lucrosae caussa, suscepta, ex more Equitum Romanorum. Itaque dixerat: *sit diues iure, f.* v. 49. 50. cf. El. 2, 66. Propert. II, 7, 67. 68. Ait autem malle se omnibus diuitiis carere, quam parare eas dolente de discidio puella.

54. *Vt domus hostiles)* Mos fuit iste Romanorum, vt foribus spolia hostium praefixa haberent. Propert. III, 7, 26. Virgil. Aen. VII, 183. sqq. Liu. X, 7. cf. Broukh. et Vulp. ad h. l. et iam ante eos Statius, it. Casp. Sagittar. de Ianuis Veterum. c. 29. in Thes. Graeu. T. VI. p. 509. Similiter in Culice 82.

Non, spoliis dum sancta deum fulgentibus ornet
Templa, — — — —
Aduersum saeuis vltro caput hostibus offert.

56. *Et sedeo)* vt perspicias, quam commode hic versus subiiciatur, reminiscendum est, ianitores seruos catenis fuisse foribus alligatos. Sic Ouidius:

Ianitor, indignum, dura religate catena.

Cum hoc igitur comparat se puellae seruientem,

Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
  Dummodo ſim, quaeſo, ſegnis inersque vocer.
Te ſpectem, ſuprema mihi cum venerit hora,
  Te teneam moriens deficiente manu.
Flebis et arſuro poſitum me, Delia, lecto,
  Triſtibus et lacrimis oſcula mixta dabis,
Flebis; non tua ſunt duro praecordia ferro
  Vincta, nec in tenero ſtat tibi corde ſilex.

Illo

v. 58. Poſt hunc inſerunt Scal. et Br. ex El. 2, 71—78. et 65—70.

57. *Non ego laudari curo*) Liuineius et alii de laudatione mortuorum pro roſtris: Broukh. de laudatione caſtrenſi pro concione intelligit: cuius iudicium etiam Vulpius ſequitur. Non video, cur tam arctis finibus huius vocis ſignificatus circumſcribendus ſit. Cur non potius eſt, omnino laudem et gloriam virtute in bello parare? Itaquoque *laus* pro virtute et certamine ſaepiſſime. cf. inf. IV, 1, 88. Vt ad ſuauitatem ſequentium verſuum, ad quos deducitur ea cogitatione, quod vsque ad mortem eum ea viuere cupit, percipiendam animos iuuenum excitemus, neceſſe vix eſt.

64. *ferro vincta*) ſerrea praecordia deſignari, nemo dubitet. Notus is loquendi mos, illuſtratus quoque copioſe, vt ſolet, a Broukhuſio et aliis. Sed id quaeritur, quid ſit *ferro vincta*, et quam commode id dicatur. Proprie ſunt praecordia, quae ferrum ambit et includit: σιδηρόδετα. vt eſt ξίφος σιδηρόδετον capulo ferreo iuncto. Hoc praeclare ſe habet, ſi de corde munito ac tuto agitur; vt apud Horat. illud: *aes triplex circa pectus et robur* h. ilex; de homine audaci. Nunc tamen alio modo cor incluſum eſt ferro, ſcilicet, vt nullum externarum rerum ſenſum habeat. Nam videtur ſubtilius factum, ſi dicere velis, notionem ſimplicem *ferrei pectoris*, (τȣ̃ σιδηρόφρονος) ita ornari, vt ferri natura ſolida et adſtricta declaretur: quia omnino ea quae ex partibus conſtant coniunctis et contextis, habent eas inter ſe vinctas, adeoque ipſa vincta ſunt. *Praecordia ferrea* adeo neceſſe eſt eſſe ferro adſtricta, *vincta*, quaſi compacta, dura. Sic *ferro corda rigent* Claudian. XXVI, 503. Nemeſian. autem Ecl. IV, 56. *ferro praecordia duret* h. induret. Ita et alterum ornavit vſ. ſequ. pro vulgari: non

habes

Illo non iuuenis poterit de funere quisquam
Lumina, non virgo, ficca referre domum,
Tu Manes ne laede meos: sed parce folutis
Crinibus, et teneris, Delia, parce genis.

Inter-

habes cor faxeum: *nec in tenero ftat tibi corde filex.* h. e. *eft* vt Ouid. I. Am. 11, 9. Ornatum adhibuere quoque alii poëtae; et conuenientiffimum quidem Apollon. II, 231.

Οὐδ᾽ εἴ οἱ ἀδάμαντος ἐληλαμένον κέαρ εἴη,

cor ex ferro ductum feu procufum proprie diceres. Alii extulere hoc: *habere* vel *geftare filices et fcopulos et ferrum in pectore: pectus habet filices et ferrum*, vt Ouid. I. Trift. 7, 41. de homine duro proxime ad hunc noftri poëtae locum:

Et tua funt filicis circum praecordia venae,
Et rigidum ferri femina pectus habent.

Primitiua ratio apud Hefiodum extat de aerea aetate Ἐργ. 147. ἀλλ᾽ ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν. Ornate Pindarus in fragmento, quod Athenaeus et Plutarchus feruarunt: qui Theoxeni forma non percuffus ftupet,

Κεῖνος ἐξ ἀδάμαντος ἢ σιδάρου κεχάλκευται μέλαιναν
Καρδίαν ψυχρᾷ φλογί.

de quo cf. Wyttenbach. in praeclaro doctrinae fpecimine, Plutarch. de fera num. Vind. p. 69. (add. nunc Pindari fragm. p. 14.) Tibulli locum ante oculos habuit et expreffit Sannazar. I. El. 9, 7.

Non mihi circumftat folidum praecordia ferrum:
Nec riget in noftro pectore dura filex.

64. *ftat — filex*) pro eft, vt follemne poëtis. Quinctil. Declam. VI. a Gebhardo laudatus: *Non erat illi ferreum pectus, nec cor filice concretum, vt haec pati poffet aequo animo.* Adde Ouid. XIV. Met. 757.

— — paullatimque occupat artus,
Quod fuit in duro iam pridem pectore, faxum.

Ornate autem et hoc poëta dixit, vt modo monui: *ftat*, vel eft, *tibi filex in corde*, pro cor ex filice habes. vt Ouidius in loco modo laudato: *faxum in pectore fuiffe.* Variauit hoc Statius Theb. III, 694. *non fi — Aequoreaeque fuper rigeant praecordia cautes, Ferre queam.* nam fi cor pro caute eft, infixa fane illa et impofita eft praecordiis, quae cor ambiunt.

67. *Tu Manes ne laede meos*) Immodico luctu carorum Manes offendi aut putabant aut poëtae faltem eleganter pronuntiant. v. Propert. IV. El. vlt. 1. cf. Broukh. et Scal. ad h. l. Kirch-

Interea, dum fata finunt, iungamus amores;
Iam veniet tenebris Mors adoperta caput.
Iam fubrepet iners aetas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capite.
Nunc leuis eft tractanda Venus, dum frangere poftes
Non pudet, et rixas inferuiffe iuuat.

Hic

Kirchmann. de Fun. Rom. IV, 10. adde Burmann. Sec. Anthol. To. II. p. 9. 10.

69. *dum fata finunt, iungamus amores*) Propert. II, 11, 29.

Dum nos fata finunt, oculos fatiemus amore,
Nox tibi longa venit, nec reditura dies.

Iungere amores etiam Catullus dixit Carm. 63, 372. et v. 334. *contexere amores.* infr. I, 9, 76. *iungere Venerem.* Ceterum compara cum his Sannazar. I. El. 3, 49. fqq.

70. *tenebris Mors adoperta caput*) Praeclarum phantafma. Mors incedit nube operta; vti alias dii incedunt caput nimbo vel aëre cincti: cf. ad Virgil. Aen. I. Exc. XIII. Conuenit nota illa *Orci galea*, Ἄϊδος κυνῆ, qua qui indutus erat, fpectantium oculis fubducebatur, vt Perfeus. (cf. Hefiod. Scut. 227.) Conuenit hoc Morti furtim fubrepenti. In carmine, quod Neoptolemus Philippo Macedoni cantabat ap. Diod. XVI, 92.

— ' δ' ἀμφιβάλλει
Ταχύπουν κέλευθον ἔργῳ
Σκοτίαν, ἄφνω τ' ἄφαντος
Προσέβα, μακρὰς ἀφαιρού—
μενος ἐλπίδας θανάτῳ, πολύ-
μοχθος Ἅδας.

Praeclari hi Anapaefti, ita emendati, tragicum fpiritum habent; *Ad tanta opera viam tenebris adopertam, expeditam tamen,* (tanquam cuniculis) *agit, et inuifus repente adftat, longas morte auferens fpes, luctuofus Orcus.* Ita enim interpretanda haec funt. Non male imminentem ex occulto Mortem per volatum tenebris tectum declararunt alii, vt Gratius Cyneg. 348.

Stat Fatum fupra: totumque auidiffimus Orcus
Pafcitur et nigris orbem circumfonat alis.

Lepide ad noctem transtulit Io. Iou. Pontanus Amor. II, 1.

Tuque nigram tenebris Nox adoperta comam.

73. *leuis — Venus*) quae leuem decet aetatem, vt fenectutem decent grauia; ita Horat. *iocofam Venerem* dixit: et infr. El. 7, 44. *leuis Amor.*

74. *et rixas inferuiffe iuuat*) h. inferre, ingerere; dictum

Hic ego dux, milesque bonus; vos, signa tubaeque,
Ite procul, cupidis vulnera ferte viris.
Ferte et opes; ego composito securus aceruo
Despiciam dites, despiciamque famem.

ELEGIA II.

Adde merum, vinoque nouos compesce dolores,
Occupet vt fessi lumina victa sopor;
Neu quisquam multo persusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amor.

Nam

ctum est pro simplici: *ferere rixas*. Rixari cum puella, aut omnino, aut, si cum antecedente iunxeris, ante fores. Ouid. III. Art. 71.

Nec tua nocturna frangetur ianua rixa.

Et Propert. II, 15, 5.

Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras.

76. *cupidis — viris)* qui diuitiis inhiant. v. Broukh. h. l. et Dousa pater Praecidan. I.

Elegia II.

Exclusus a Deliae suae marito cum frustra amorem vino obruere voluisset, in ianuam modo minas iacit, modo preces facit, Deliam autem hortatur, vt audacia animum muniat, seque clam in domum admittere ne dubitet. Etiam magae ministerio se prouidisse, vt maritus ne adspiciens quidem furta coram oculis suis credat. Hactenus a v. 1-64.

1. *Adde merum)* βάλ' οἶνον ait Anacr. XXXVI, 10. adfunde, ad puerum; infr. II, 6, 63.

Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.

Vulpius operose docet, esse pro simplici *dare*.

3. *Neu quisquam multo)* Seneca Herc. fur. 1057.

Detur quieti tempus, vt somno grauis
Vis victa morbi pectus oppressum leuet.

Sed hoc in furore: propius ad nostrum illud est apud Theognid. 469.

Μήδ' εὕδοντ' ἐπέγειρε, Σιμωνίδη, ὅντιν' ἂν ἡμῶν
Θωρηχθέντ' οἴνῳ μαλθακὸς ὕπνος ἕλοι.

Mox *multo persusum tempora Baccho*, βεβρεγμένον h. ebrium

Nam posita est nostrae custodia saeua puellae,
Clauditur et dura ianua fulta sera.
Ianua difficilis domini, te verberet imber,
Te Iouis imperio fulmina missa petant.
Ianua, iam pateas vni mihi, victa querelis,
Neu furtim verso cardine aperta sones.
Et, mala si qua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas; capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quae plurima voce peregi
Supplice, cum posti florea serta darem.
Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle;
Audendum est. Fortes adiuuat ipsa Venus.

Illa

ebrium. Nam diduto per corpus, ac venas subeunte, vini calore moxque altius se in caput insinuante, caput adeoque tempora perfundi vino videri possunt. cf. Obss.

6. *dura ianua fulta sera*) obice seu vecte munita ianua; ne de nostro more cogites.

7. *te verberet imber*) pulset. Virg. Aen. IX, 669. *Verberat imber humum.* v. Broukh. et Vulp. ad h. l. Ita *percuti imbre.* v. Burm. ad Valer. Flacc. IV, 48. Ceterum de his amantium ineptis querelis et conuiciis, quae foribus exclusi faciunt, multa collecta attulerunt Broukh. ad Propert. I, 9. et Casp. Sagittar. de Ianuis veterum toto cap. 37. cf. Plaut. Curcul. I. Sc. 1. et Ouid. Met. XIV, 710.

11. *dementia nostra*) ego demens. vt illa: *virtus Catonis, sapientia Laeli etc.* mox: *capiti meo* pro mihi, ex more. v. Heins. ad Ouid. Ep. XX, 127.

13. *voce peregi supplice*) h. dixi, precatus sum. proprie est *ausreden.* Liu. I, 28. *rex cetera, vt orsus erat, peragit.* c. 37. *peragit deinde postulata.* v. Ouid. Fast. V, 680.

14. *posti florea serta darem*) scilicet capiti detracta, cum comissabundus erraret: v. Propert. I, 16, 7. et passim in Anthologia, vbi aliquo loco στέφανοι ἱκέται eleganter vocantur: non aliter ac si de aedibus sacris agereтur. Facit inprimis ad h. l. Lucret. IV, 1171.

At lacrimans exclusus amator limina saepe
Floribus et sertis operit postesque superbos
Vngit amaracino, et foribus miser oscula figit.

Illa fauet, seu quis iuuenis noua limina tentat,
Seu referat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli descendere lecto,
Illa pedem nullo ponere posse sono;
Illa viro coram nutus conferre loquaces,
Blandaque compositis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes, sed, quos nec inertia tardat,
Nec vetat obscura surgere nocte timor.
Nec finit; occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta praemia veste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
Qualibet: insidias non timuisse decet.

Non

18. *fixo dente*) claui dentata serae (h. vecti ligneo) inserta. Salmas. Exerc. Plin. p. 928. Broukh.

22. *compositis — notis*) signis, de quibus ante conuenere inter se. Ouid. III. Am. II, 23. imitatus nostrum:

Quid iuuenum tacitos inter conuiuia nutus?
Verbaque compositis dissimulata notis?

25. *Nec finit*) Eleg. in Maecenat. obitum Albinouano vulgo tributa, hinc petiit illud: v. 29. 30. de Maecenate Praefecto Vrbis:

Nocte sub obscura quis te spoliauit amantem?
Quis tetigit ferro durior ipse latus?

Epigramma a Reiskio olim editum in Miscell. Lips. Nou. Vol. 9. p. 472.

— μεθύων ὅτι, καὶ διὰ κλωπῶν,
Ἦλθον ἔρωτι θρασεῖ χρώμενος ἡγεμόνι.

quod nunc mutatum est a Brunckio Vol. II. Analect. p. 47. Posidippi V. διακλωπῶν, h. e. λάθρα καὶ ἀψόφως περιιών.

26. *praemia*) h. praedam. Horat. Carm. V, 2, 56.

Iucunda captat praemia.

Res nota. v. Broukh. Loquitur vero de praedonibus nocturnis.

27. Cf. cum his Propert. III, 14, 11. seqq. Mox *pigra frigora* proprio ac perpetuo epitheto, ab effectu: rigentibus gelu membris et aegre se mouentibus.

Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis,
Non mihi, cum multa decidit imber aqua.
Non labor hic laedit; referet modo Delia postes,
Et vocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias
Obuia; celari vult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,
Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis et imprudens adspexerit: occulat ille,
Perque deos omnes se meminisse neget.
Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
Is Venerem e rapido sentiet esse mari.

Nec

33. *Parcite luminibus*) auertite oculos; quasi metuenda foret eorum orbitas, vt El. 6, 24. Propert. IV, 9, 53.

Parce oculis, hospes, lucoque, age, cede verendo.
Ita Broukh.

Recte quidem *parcere oculis* iubentur, quibus metuendum est, ne excaecentur; sic Ouid. Met. V, 748.

Parcite luminibus, Perseus ait.

Accedit tamen is significatus ex ceteris adiunctis, quae hic nulla sunt. Sed *parcere oculis* simpliciter est: oculis non vti, non adspicere. ita parcimus verbis, dextrae, ferro. Virg. Ge. II, 339. *hibernis parcebant flatibus Euri.*

36. Nunc *lumina* alio modo dicta, ac paullo ante, v. 33. hic erat: *nolite me propius adspicere;* nunc, *ne facem propius admouete.*

38. *Perque deos omnes — neget*) h. l. iuret per deos omnes, se non meminisse.

39. *is sanguine natam*) is Venerem iratam habebit. Ouid. Met. 1, 162.

Scires e sanguine natos.

propter truculentiam et crudelitatem. Orta vero Venus ex abscissis Coeli genitalibus et in mare proiectis, vt notum.

40. *e rapido sentiet esse mari*) Ductum inde, quod ferocissimos olim, tanquam e mari genitos, Neptuni filios dixere v. c. Cyclopas. v. Gell. XV, 21. cf. Stat. et Broukh. ad h. l. Wolfius ad Anyten, Epigr. 2.

Nec tamen huic credet coniux tuus: vt mihi verax
Pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de caelo ducentem sidera vidi.
Fluminis haec rapidi carmine vertit iter.
Haec cantu finditque solum, Manesque sepulcris
Elicit, et tepido deuocat ossa rogo.
Iam tenet infernas magico stridore cateruas,
Iam iubet adspersas lacte referre pedem.

Cum

41. Nec tamen, si vel maxime aliquis loquax fuerit, et marito furta nostra indicauerit, ei credet maritus: eam ait vim fore carminis magici, quod a maga valde docta acceperit; quod si Delia pronuntiauerit, simulque in sinum despuerit, excaecatum quasi iri maritum adeo, vt nihil videat. Carmen hoc inseruisse, valde dolendum esse dixeris. Est autem Tibullus, vt ceteri huius saeculi poëtae, adeo multus in hac superstitione, vt legentibus nobis taedium faciat. Quod forte eo, quo viuebat, tempore aliter se habuit. Sunt quoque prodigiosae hae narrationes hactenus poëticae tractationi accommodatae, quod et miratione portentorum animum tenent, et poëticum ornatum admittunt. Vnde etiam poëtae argumentum hoc arripuere cu[illegible] et pro episodio fere tra[illegible]uere. In re tamen amatoria, vt procliuis ad superstitionem est animus misere aut infeliciter amantis, probabile fit, a captis superstitione mentibus, quas aegritudo et imbecillitas fregerat, vere haec fuisse credita, quae de veneficarum harum artibus, ad veteris necyomantiae aemulationem, (inde enim pleraque petita videntur) vulgo commemorabantur. Adeoque nec Tibullum ab huius stultitiae opprobrio liberari posse arbitror. Quod si ea autem, quae hic intexuit, ex animi sensu et affectu apposuit, fallitem vt poëta nihil peccauit; nec quicquam in eo est, quod in tali carmine, quod sensus animi exponit, non vero ingeniose imitatur, reprehendi possit.

42. *magico ministerio:* ritu, sacro, opera eius parato.

43. *de caelo sidera:* ductum videtur a meteoro stellarum caducarum, quas dicunt.

45. 46. Euocare sagam animas sepultorum et cadauera rogo imposita in vitam reuocare ait. cf. Obss.

47. *magico stridore)* Sollenne vocabulum de murmure illo sagae magico v. Broukh. ad h. l.

48. *adspersas lacte:* siue

Cum libet, haec trifti depellit nubila caelo:
  Cum libet, aeftiuo conuocat orbe niues.
Sola tenere malas Medeae dicitur herbas,
  Sola feros Hecatae perdomuiffe canes.
Haec mihi compofuit cantus, queis fallere poffes.
  Ter cane, ter dictis defpue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
  Non fibi, fi in molli viderit ipfe toro.
Tu tamen abftineas aliis; nam caetera cernet
  Omnia; de me vno fentiet ipfe nihil.
Quid credam? nempe haec eadem fe dixit amores
  Cantibus, aut herbis, foluere poffe meos;

Et

is ritus fuit in facris magicis; fiue lacte effufo in aram.

50. *aeftiuo — orbe*) h. aeftatis tempore. *Orbis* eft annus, qui in orbem agitur. Tum et tempus anni: vt h. l. Aliter dixit infr. IV, 1, 159.

Seu propior terris aeftivum fertur in orbem.

cf. Pafferat. ad h. l.

51. *Sola tenere malas Medeae dicitur herbas*) *malas* h. noxias; *Medeae herbas*, vt Horat. Carm. V, 5, 62. *venena Medeae*. eas *tenere* dicitur h. *nouiffe*.

52. *Hecatae perdomuiffe canes*) canes, quae Hecatam vlulantes comitantur. Notum Virgilii Aen. VI, 257.

— *vifaeque canes vlulare per vrbem,*
Aduentante Dea.

Has *perdomuit* anus, cum eas exciuit ex inferis et, prodeunte dea, prodire cum ea in fuperas auras coëgit; aut fimpliciter quatenus eorum rabiem placentis mellitis, *μελιττούταις*, et carminibus, placauit. Solet autem dea exorata facris his magicis in praefentiam facrificantium prodire; eiusque inceffum canum, qui eam comitantur, vlulatus praenuntiat. cf. Seneca Oedip. 569.

53. *fallere*) maritum int. Ait autem vf. fequ. Formulam magicam a puella ter effe recitandam, térque defpuendum, hoc quidem ad mala auerruncanda, quae mariti interuentus afferre poterat. Difces v. c. ex Theocr. VII, 127.

55. Suauiter! Etiam Ouid. II. Am. 2, 57. 58. fuauiter:

Crede mihi, nulli funt crimina grata marito —

Vide-

Et me lustrauit taedis; et nocte serena
Concidit ad magicos hostia pulla deos.
Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam; nec te posse carere velim.

Ferreus ille fuit, qui, te cum posset habere,
Maluerit praedas stultus et arma sequi:
Ille licet Cilicum victas agat ante cateruas,
Ponat et in capto Martia castra solo;

65-70. In Scal. et Br. I, 1, 67-72. at Henley post Eleg. 1, 52.

Viderit ipse licet, credet tamen ipse neganti,
Damnabitque oculos et sibi verba dabit.
Nec dissimilia sunt III. Am. 14, 43. sqq.

61. *lustrauit taedis*) h. circumferendo taedas circum me. v. Scalig. ad Seuer. Actn. 350. Profecit autem ex nostro Nemesian. Ecl. IV, 63. sqq.

62. *ad magicos — deos*) Deos inferos, quos in his sacris magicis inuocant. v. Ouid. Met. VII, 192. sqq. Proprie dicendum erat *Concidit diis*, inde *ad aram deorum*. *Hostia pulla*, nigra ouis, ex more sacri magici.

63. *Non ego, t.*) Placet haec amatoris Tibulli constantia. cf. inf. IV, 5, 13-16. Apud Ouid. Met. XIV, 23. 24. Glaucus ad Circen:

Nec medeare mihi, sanesque haec vulnera, mando:
Fineque nil opus est: Partem ferat illa caloris.

65. 67. Non tam de certo aliquo homine haec accipienda sunt, etsi cum respectu ad Messalae expeditionem in Cilicas dicta esse possunt, (v. Obss. ad 65) nec de triumpho e Cilicia, vti accipi solet, et a me ipso olim acceptum erat. Geritur enim res in ipsa expeditione in hostem; fugati hostes sunt et castra in solo hostili posita. Tum de milite, non de duce, agitur, et de praeda, quae pugna facta agitur. Cilicas autem vel sine respectu ad Messalae acta nominare poterat, quoniam is populus semper bellicosus et domitu difficilis (δυσάλωτος) habitus fuit. Igitur sensus poëtae est: Nullum sensum habet, qui te relicta militiam sequi velit, vt inde rem augeat; licet illi fortuna quam maxime propitia fauensque sit.

Totus et argento contextus, totus et auro,
  Infideat celeri confpiciendus equo.
Ipfe boues, mea, fim tecum modo, Delia, poffim
  Iungere, et in folo pafcere monte pecus;
Et, te dum liceat teneris retinere lacertis,
  Mollis et inculta fit mihi fomnus humo.
Quid Tyrio recubare toro fine amore fecundo
  Prodeft, cum fletu nox vigilanda venit?

Nam

71-78. In Scal. et Br. I, 1, 59-66. Henley retraxit poft El. I, 44.

69. ***Totus et argento contextus, totus et auro***, h. indutus vefte contexta ex auro et argento. Broukhufius paludamentum intelligit: fed hoc erat purpureum. v. Ferrar. de Re Veft. P. II. L. 3. c. 15. nec nifi demum fub Impp. aureum. ib. c. 13. neque eo triumphantes vtebantur, fed toga picta et tunica palmata. Ouationem refpici putat Vulpius. Ouantes fane illo tempore equo Romam intrabant; v. Dio LIV. c. 33. neque praetexta, vt ante, rep. libera, fed vefte triumphali vtebantur. v. Dio XLVIII, 31. Aliena tamen omnia haec, et triumphum et ouationem, effe, docet ipfe locus, qui ***tempus victoriae et reditus ex acie*** memorat. Itaque aut ad praemia et munera inter milites ex praeda diuidenda haec fpectant, (cf. Henley p. 28) aut funt ad eam pompam referenda, qua victor ex acie caftra ingreditur v. Obf. ad v. 67. Omnino, vt dixi, totus locus non ad ducem exercitus fed ad militem, puta equeftris ordinis, cui Tibullus adfcriptus erat, fpectare dicendus: is trabea erat indutus: quam tamen auro textam fuiffe non conftat. Forte res ita conftituenda eft: Ex praeda vt ditaret fe, militatum aliquis abierat. Succedit res ex voto: Legiones victrices hoftem perfequuntur, fines hoftiles ingreffi funt, et agros populantur. Praeda oneratus, equo vefte aurea ex praeda inftrato, aureis infignibus, armis, ornamentis, tectus eques in caftra redit. Ceterum verba ***et auro*** refero ad *contextus*, non ad *confpiciendus:* et ita diftinxi.

70. *confpiciendus*) eleganter, περίβλεπτος.

75. *Tyrio — toro*). h. veftibus ftragulis Tyria purpura infectis cooperto. Frequens loquendi mos. ***fine amore fecundo.*** fine amata redamante: qua fi potitur amans, Venerem habet propitiam, amorem fauftum. Henl. ad nuptias, cum puella diuite refert, et de triclinio cogitabat.

76. ***nox vigilanda venit***)

pre

Nam neque tum plumae, nec ftragula picta foporem,
  Nec fonitus placidae ducere poffit aquae.

Num Veneris magnae violaui numina verbo,
  Et mea nunc poenas impia lingua luit?
Num feror inceftus fedes adiiffe deorum,
  Sertaque de fanctis deripuiffe focis?
Non ego, fi merui, dubitem procumbere templis,
  Et dare facratis ofcula liminibus.
Non ego tellurem genibus perrepere fupplex,
  Et miferum fancto tundere pofte caput.

79-91. In Scal. et Br. I, 5, 37. ad f.

pro vigilanda eft. Propertius faepe ita, v. c. I, 5. ult. vbi v. Pafferat.

77. *foporem ducere*) h. adducere fomnum, conciliare. Horat. V. Carm. 14, 3.

Pocula Lethaeos vt fi ducentia fomnos
Arente fauce traxerim.

v. Ouid. II. Met. 735. cf. Gronou. Obf. II, 1.

79. In iis, quae interciderunt, magnum malum, quod in amore expertus effet, expofuerat.

79. cf. inf. III, 5, 13. et notam.

81. *fedes — deorum*) templa. v. Broukh. ἕδη θεῶν. *inceftus*, οὐ καθαρὸς τὰς χεῖρας, fanguine ac caede contaminatus, adeoque execrabilis, κατάρατος.

82. *Sertaque de f.*) hoc ad violationem facrorum et facrilegium pertinet; et de aris floreis fertis coronatis cogitandum eft.

83. *procumbere templis*) Sulpic. Sat. v. 17.

— — purae rurfus procumbere lymphae.

pro *ad lympham*. Ouid. II. Met. 347.

Maxima cum vellet terrae procumbere.

ib. *dubitem*) h. cunctер. v. Gronou. ad Senec. ad Thyeft. 715. Broukhufius in his vff.

83—86 certi alicuius facri expiatorii caerimonias refpici contendit. Tam longe haec petere opus non eft. Refpicit omnino ritus religiofos pufillanimorum hominum in placandis diis, aut in magna calamitate aut in reatu atrocis flagitii. Et haftenus hic locus eft in praecipuis.

At tu, qui laetus rides mala' noſtra, caueto
Mox tibi; non vnus ſaeuiet vsque deus.
Vidi ego, qui iuuenum miſeros luſiſſet amores,
Poſt Veneris vinclis ſubdere colla ſenem;
Et ſibi blanditias tremula componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas;
Stare nec ante fores puduit, caraeue puellae
Ancillam medio detinuiſſe foro.
Hunc puer, hunc iuuenis turba circumterit arta;
Deſpuit in molles et ſibi quisque ſinus.
At mihi parce, Venus; ſemper tibi dedita ſeruit
Mens mea: quid meſſes vris acerba tuas?

ELEGIA III.

Ibitis Aegaeas ſine me, Meſſala, per vndas,
O vtinam memores, ipſe cohorsque, mei!

Me

88. ***non vnus ſaeuiet vsque deus***) h. non idem, non eodem modo ac tenore iras exercebit Amor ſeu Fortuna in me. Conf. Obſſ.

91. ***ſibi blanditias tremula componere voce***) ſecum praemeditari ſermones amatorios, quibus animum puellae aggrederetur. Ita quoque Vulp. Non bene Broukh. de Elegis amatoriis accipit.

92. ***fingere velle***) *velle* abvndat, vt ſaepe v. c. III, 4, 4 v. Broukh. quanquam hic poteſt eſſe *tentare*, *conari*.

94. ***Ancillam — detinuiſſe***) detinere, vt exorata ea puellam ſibi propitiam redderet et ad amorem adduceret.

96. ***deſpuit***) ad auertendum portentum, ſenem ineptum.

98. ***quid meſſes vris acerba tuas***) Aen. V, 672. — *veſtras ſpes vritis.* O Venus, inquit, quid in tuum clientem ſaeuis.

Elegia III.

Tibullus, cum Meſſalam in Aſiam profectum ſequeretur, Corcyrae, morbo implicitus, ſubſtiterat. v. Obſ. Id nunc conqueritur Elegia hac, et modo

Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris.
Abstineas auidas, Mors, precor, atra, manus!
Abstineas, Mors atra, precor; non hic mihi mater,
Quae legat in maeftos offa perufta finus;
Non foror, Affyrios cineri quae dedat odores,
Et fleat effufis ante fepulcra comis;
Delia non vsquam eft: quae me quam mitteret vrbe,
Dicitur ante omnes confuluiffe deos.
Illa facras pueri fortes ter fuftulit: illi
Retulit e triuiis omina certa puer.

do fe fuorum amplexibus priuatum dolet, modo omina finiftra in disceffu ex Vrbe in memoriam reuocat, modo Ifidem inuocat. Tum omnem peregrinandi morem deteftatur, aureique faeculi vitam praedicat. Mox de morte et locis inferis cogitat, redit autem inde ad vota pro falute ac reditu in patriam. Carmen affectuum varietate et fuauitate notabile.

1, 2. Erat Tibullus in Meffalae cohorte feu comitatu, qui feu cum imperio extraordinario feu Legatus Caefaris in Afiam profectus eft anno forte ineunte 725. v. Obff.

3. *ignotis terris)* peregrinis, vti *nota fedes* pro fua, propria; in quibus noti et familiares abfunt.

7. *Affyrios — odores)* funt liquores odorati et vnguenta Syrorum vicinarumque gentium. Broukh. Res nota: Conf. inf. III, 2, 9. fqq. qui clafficus locus eft, ibique v. 23.

dedat) h. det. v. Obf.

8. *ante fepulcra)* ante rogum v. I, 1, 61. II, 4, 46. III, 2, 12. Terent. noto loco:

— — ad fepulcrum venimus:
In ignem pofita eft: fletur.

Alias de farcophago accipi poffet, in quo vrna reponitur, quae offa et cineres continet.

11. 12. Vti in Circo ac foro, fic paffim in viis fediffe vel adftitiffe videntur pueri fortilegi, qui praetereuntes inuitarent, vt fortes experirentur. Incredibile eft, quam late huius fuperftitionis, qua futura comperiri creduntur, genus illa aetate patuerit. Delia igitur, vt de exitu itineris Tibulli fui fcifcitaretur, fortes eiusmodi pueri *fuftulit*. Nam hoc voc. follenne. Cic. de Div. II, 41. *eaque* (arca apud Praeneftinos) *conditas*

Cuncta dabant reditus: tamen est deterrita nunquam,
Quin fleret, nostras respiceretque vias.
Ipse ego solator, cum iam mandata dedissem,
Quaerebam tardas anxius vsque moras.

Aut

conditas sortes, quae hodie Fortunae monitu tolluntur. Et Marmor Mediolanense apud Gruter. CXXXII, 6. *sacro suscepto sortibus sublatis.* Pueri interpretationem sublatae e solo vel area sortis accessisse, inde probabile sit, quod *retulisse Deliae omina certa* dicitur.

13. *Cuncta dabant reditus*) h. pollicebantur, spondebant. Saepe *dare* de praedictione futuri. Minus bene Vulpius *concedere* explicat.

— *tamen est deterrita nunquam,*
Quin fleret) h. non potuit se continere, (nam hoc est h. l. *deterreri*, retrahi, retineri,) quin fleret, et saepe respiceret, licet vtrumque mali ominis esse sciret, et sibi propterea imperare debuisset, ita Gronou. Diatr. Stat. c. 26. Hinc explicandus Rutil. Itiner. I, 45. vbi de discessu suo e Roma:

Oramus veniam lacrimis et laude litamus.

h. Oramus deam Romam veniam, quod in discessu lacrimas effundimus, ne ea res in omen vertat, et nos ad eius laudes conuertimus; quas poëta mox subiicit.

Haec quidem olim. Nunc haec Rutilii interpretatio nimis arguta esse videtur. Quid ni sit: Precamur deam, vt propitia nobis sit. Etiam Gronouiana Tibulli docta est explicatio, fateor, et Broukhusio admodum probata; contorta tamen et a loco aliena; etiam τὸ *tamen* eam excludit: Nam, etsi, inquit, omnia felicem reditum promittebant, tamen non potuit cohibere se Delia, quo minus in ipso discessu fleret et iam dimissa me profectum iterum iterumque respiceret, prae tacita sollicitudine animi et futuri praesensione. Trahit hoc nunc poëta ad malum omen; non autem Delia de omine, quod inesset, tum cogitabat; vt nec alii tot in locis, in quibus similis amicorum vel amantium discessus describitur; sic nec in illis Oenones verbis Epist. Ouid. V, 43. 45. *Flesti discedens — Et flesti et nostros vidisti flentis ocellos.*

15. *mandata dedissem*) vt abeuntes solebant. Ouid. Epist. XV, 105. *Nec mandata dedi* etc.

16. Ouid. Rem. 216. *Flebis — Stabit et in media pes tibi saepe via.*

Aut ego sum caussatus, aues, aut omina dira,
  Saturni aut sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
  Offensum in porta signa dedisse pedem!
Audeat inuito nequis discedere Amore,
  Aut sciat egressum se prohibente deo.
Quid tua nunc Isis mihi, Delia? quid mihi prosunt
  Illa tua toties aera repulsa manu?

17. *Ego sum caussatus*, praetexui caussam, *aut aues aut omina aut Sabbata me* retinere.

18. Ait se praetexuisse morae inter alia hoc, quod Saturni dies is esset, quo iter ingrediendum erat. Fuisse adeo iam tum inter plebem Romanam nonnullos necesse est, qui eum diem male auspicatum haberent, et ominosum putarent eo die aliquid suscipere agendum aut iter facere. Quod si de caussa huius superstitionis quaeritur, viri docti eam inde ortam putant, quod Romani Iudaeos videbant religioni habere, eiusmodi aliquid facere die sabbati, qui in illum diem Saturni incidebat: v. Dio XXXVII, 17. Tacit. Hist. V, 4. Est hoc adeo inter exempla adsciti satis mature inter Romanas religiones ritus Iudaici. Ouid. I. Art. 415.

Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis
Culta Palaestino septima sacra Syro.

Etsi, Iosepho in Apion. II, 39. monente, illa religio hebdomadis omnibus fere antiquis gentibus communis fuisse fertur.

22. *Aut sciat egressum se*) h. sciat, meo exemplo discat, se iter instituere, male auspicato; Amore non propitio, et irato propter discessum, quo amica tristatur. *prohibente deo* est adeo, aduerso et profectioni malum euentum minante. Si ita explices, non plane languebit sententia.

23. Scaliger Deliam pro Tibulli morbo, Broukhusius pro eius nauigatione in casto fuisse contendit. Neutrum verum. cf. Obss. Sed omnino de puellae more ac ritu loquitur poëta. Admodum superstitiosam puellam fuisse Deliam necesse est (nec id genus animorum adeo alienum ab amore esse aiunt) quippe quae etiam peregrina sacra coluit, Isiaca, quae illo tempore Romae inualuerant, vt etiam Isidis templa intra vrbem essent plura; etsi iam tum ea Senatus aliquoties euerti iussisset.

Quidue, pie dum ſacra colis, pureque lauari
Te (memini) et puro ſecubuiſſe toro?
Nunc, dea, nunc ſuccurre mihi: nam poſſe mederi
Picta docet templis multa tabella tuis:
Vt mea votiuas perſoluens Delia voces
Ante ſacras, lino tecta, fores ſedeat;

Bis-

ſet. v. Dio XL, 47. et ibi not. Sacra haec Aegyptio ritu celebrabantur; ex eo ſequentes verſus 24-32. illuſtrandi ſunt, qui de caerimoniis Iſiacis ſunt inter luculentiſſimos.

24. *aera*) ſiſtra. Nec autem ea modo, vt in Graecorum Romanorumque ſacris tibiae, accinebant caerimoniis, verum, vt ex h. l. intelligitur, ii, qui ſacris Iſiacis intererant, ipſi ſiſtra manibus quatiebant inter preces et hymnos faciendos ante aram accenſam. Ritum hunc Iſiacum egregie declarant tabb. LIX. et LX. Picturar. Herculanenſ. it. Admir. Ro. n. 16.

25. 26. Quidue ſc. prodeſt, te etc. Nam in Iſiacis ſacris inprimis lauatio et ſecubitus ceteris religioſis ritibus antecedebat: idque erat *in caſto eſſe*. Per nouem dies noctesque eam caerimoniam duraſſe ex Propertii noto loco conſtat: *Triſtia iam redeunt* etc. lib. II. El. 33. (Broukh. 24.)

28. *Picta — templis multa tabella tuis*) expreſſam in iis tabulis eam corporis partem, quae affecta fuiſſet, exiſtimat Broukh. Verum etiam deae effigies in iis reddi, aut titulus tantum et formula ſollennis, v. c. ob ſeruatum maritum. ex voto. inſcribi ſolebat. Cuius generis tot marmora ſuperſunt.

29. *votiuas perſoluens voces*) vota; h. ex voto ſacrum faciat Iſidi *ſalutari*, quo nomine in ſimilibus marmoribus occurrit, ob ſalutem Tibulli.

30. *lino tecta — ſedeat*) lini vſus in ſacris Iſidis notus. v. Broukh. *Sedebant* vota ſolventes Prop. II, El. 21, (28) 45.

Ante tuosque pedes illa ipſa adoperta ſedebit.
Et quidem in veſtibulis templorum. cf. Vulp. Hoc tamen loco τὸ *ſedere* propius ad Iſiacas religiones ſpectare videtur, dum ſubiicitur *Bisque die*. Sediſſe ſcilicet Delia videtur mane ante fores, vt templi matutinam apertionem opperiretur: quae ſollenni ritu vbi facta eſſet, hymnus canebatur, quã laudes deae continebat. Haec eſt *matutina deae ſalutatio* aut *primae horae nuntiatio* deaeque *excitatio*, quam Iſiacae religioni tribuere ſolent Arnobius et alii; quoniam in

eo

Bisque die, resoluta comas, tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare Penates,
Reddereque antiquo menstrua tura Lari.

Quam

eo hymno salutabatur dea et dies redux nuntiabatur. Conf. Apulei. XI, p. 207. 209. Colu. Ante fores templi autem turba Isiaca etiam cernitur in tabulis Herculanensibus supra laudatis, quae omnino sacrum hoc praeclare illustrant.

31. *Bisque die* —) Bis die canebant laudes Isidis: prima hora, cum sacerdotes templum aperuissent, salutabant deam, (h. e. hymnum canebant in honorem deae. v. ad v. sup.) post, totum diem stipem emendicabant; hinc ad octauam redibant, deam componebant, templumque claudebant: tum altera vice dea laudabatur. Hinc Martialis noto carmine: (X, 48.)

Nuntiat octauam Phariae
sua turba iuuencae.

Haec Scaliger docte ex Apuleii XI, 31. 36. 48. (vbi tamen de sacris Isiacis ad Cenchreas apud Corinthum celebratis agi cogitandum est, Num stipis emendicatio in Isiacis sacris facta sit omnibus dubito, Porro variare debuit religio Isiaca etiam in aliis. Ita quater die hymnos cantasse Chaeremon tradebat apud Porphyr. de Abstin. IV, 8. vbi ἢ τρὶς haud dubie delendum.)

32. *Insignis*) omnino propter pulcritudinem. Vulpius putat, propterea insignem esse, quia comata inter caluos esset. Sed aderat et alia cultorum turba, praeter Gallos, aeque comata, ac Delia. Apuleius XI. *Tunc influunt turbae sacris initiatae, viri feminaeque — illae limpido tegmine crines madidos obuolutae, hi capillum derasi funditus, vertice praenitentes.* Ita etiam in tabula Herculanensi laudata LIX. inter ceteros caluos seu fascia crinem religatos est femina egregie comata solutis capillis. *Turba Pharia* est Isiaca, ministrorum et cultorum Isidis, quia eius sacra ex Aegypto Romam apportata sunt, in qua Pharos, insula, prope Alexandriam: a qua poetae saepe epitheton petunt.

33. *patrios celebrare penates*) h. domum redire: nam ex itinere reduces deos penates salutatum ibant, vt vel ex Terent. Phorm. II, 1, 81. notum. v. Broukh. *celebrare*, seu sacro facto venerari, seu simpl. adire.

Quam bene Saturno viuebant rege, prius quam
Tellus in longas eſt patefacta vias!
Nondum caeruleas pinus contemſerat vndas,
Effuſum ventis praebueratque ſinum,
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Preſſerat externa nauita merce ratem.
Illo non validus ſubiit iuga tempore taurus;
Non domito frenos ore momordit equus;
Non domus vlla fores habuit; non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arua, lapis.

Ipſae

35. *Quam bene Saturno*) Inter loca de aurea aetate a tot poëtis tanta cum arte tractata, quorum magnam partem Broukhuſ. ad h. l. commemorauit, hic, qui ſequitur, Tibullianus inter principes, eſt habendus; nam breuiter et eleganter recitat potiora corruptelarum genera ex illa aetate ſublata cum potioribus eius vitae bonis.

36. *Tellus in longas eſt patefacta vias*) ad longinqua itinera, h. viae in terris factae ſunt. Nam quae peruia fiunt, et frequentari incipiunt, *patefieri* dicuntur. Phaedrus IV, 6. de Argo

Inhoſpitalis prima quae Ponti ſinus
Patefecit.

et Cic. in Maniliana c. 8. *patefactum Romanis legionibus eſſe Pontum* dicit, *qui ante populo Romano ex omni aditu clauſus eſſet:* h. legiones Romanas in Pontum penetraſſe, quem antea nullus exercitus Rom. acceſſerat. Contra *claudi* dicuntur loca, quae adiri nequeunt: *Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis.* Iam conf. Broukh. h. l.

38. *ſinum*) int. velorum.

39. *vagus — nauita*) *Nauita*, h. l. mercator; vt ſaepe. v. c. Horat. I, Carm. 1, 14. *vagus* ille, propter continuos errores et itinera. Nam poëtae *vaga* appellant, quaecunque motu feruntur perpetuo. Docet id exemplorum congeries apud Broukh. *compendia* ſunt lucra. v. infr. IX, 9. et h. l. merces, vnde lucra parantur; itaque ſubiicitur *merce externa.*

44. *Qui regeret c.*) qui definiret, partiretur certo limite. Notum inter ICtos *de finibus regundis.* h. conſtituendis. Inde ductum doctius: *regere arua finibus.* cf. Ouid. I. Met. 135.

Ipfae mella dabant quercus; vltroque ferebant
Obuia fecuris vbera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella; nec enfem
Immiti faeuus duxerat arte faber.
Nunc Ioue fub domino caedes, nunc vulnera femper;
Nunc mare; nunc leti mille repente viae.
Parce, pater, timidum non me periuria terrent,
Non dicta in fanctos impia verba deos.

Quod

45. *Ipfae mella dabant quercus)* non quod fucci loco erant, vt vulgo exiftimare videntur. v. Commentaror. in Seueri Aetnam ad v. 13. fed quod apes, fine hominum cura et opera, in earum truncis mel faciebant, idque tam copiofum, vt in terram deflueret. Ouid. III. Am. 8, 40.

— et in quercu mella reperta caua

In hunc modum explicandi Virg. Ecl. IV, 30. Ge. I, 131. Ouid. Met. I, 112. Horat. V. Carm. 16, 47. II. Carm. 19, 11. Illuftrat rem Schol. Nicandri ad Alexiph. 448. ἔνθα δὲ καὶ κοίλοιο κατὰ δρυὸς etc.

46. *fecuris)* pro, iis. h. *mollia fecura viuentibus otia mente* iftius aetatis hominibus, et ne de victu quidem follicitis. *Vbera lactis*, pro eo quod Virgil. *vbera lactea*. lacte diftenta, plena.

48. *enfem — duxerat)* ducere, ἐλαύνειν, tundendo ferrum in laminam procudere. v. Virgil. Aen. VII, 634.

Aut laeues ocreas lento ducunt argento.

49. *Nunc Ioue fub domino.* Vides ordinem aetatum a diuerfis metallis in Hefiodo aut Ouidio inductum non feruari h. l. vt nec alibi. Aureae aetati ftatim fuccedit haec ferrea, quam per tot faecula viximus.

50. *Nunc mare)* pericula in mari, ex nauigatione. *repente* inopinato. v. Obff.

51. 52. Haec ex vulgari veterum, iam inde ab heroica vita, opinione illuftranda funt, qua mortes praematuras aut celeres et ex morbis acutis, pro magnorum fcelerum poenis ab ipfis diis praefentibus inflictis habebant. Tibullus igitur fe nullius fceleris confcium effe ait, quo in medio iuuentae curfu abripiatur. Tum pergit: Quod fi tamen fato nunc moriendum eft etc. Color orationis idem eft inf. III, 5, 5 fqq. *Pater*, Iupiter. Santen. ad Propert. IV, 11, 18. *Plutonem* intelligit; nec intercedo.

Quod ſi fatales iam nunc expleuimus annos,
Fac lapis his ſcriptus ſtet ſuper oſſa notis:
Hic iacet immiti conſumtus morte Tibullus,
Meſſalam terra dum ſequiturque mari.
Sed me, quod facilis tenero ſum ſemper Amori,
Ipſa Venus Campos ducet ad Elyſios.
Hic choreae cantusque vigent; paſſimque vagantes
Dulce ſonant tenui gutture carmen aues.

Fert

53. *fatales — annos*) a fatis definitos, quos viuere debemus.

54. *Fac lapis his ſcriptus ſtet ſuper oſſa notis*) h. marmor hoc titulo inſcriptum. *Stet ſuper oſſa:* non de noſtris cippis ſepulcralibus cogitandum eſt, ſed aut de ſarcophago, quo vrna conditur; aut de cinerario vel columbario, quo reponitur vrna, appoſito titulo in breui marmore.

57. ſqq. Locus ſequitur ſuauiſſimus de amantium ſedibus in campis Elyſiis. Illud autem nouum, quod Venus eſt pro ψυχοπόμπῳ, tanquam alter Hermes, quae deducat animam ad loca infera: eximium inuentum et dignum quod pictum reddatur. Potuit autem in ſuaue hoc phantaſma tanto magis incidere, quoniam Romani Venerem Libitinam habuere. Etſi caſu potius, quam vllo religioſo more, hoc accidit, cum in Libitinae fano Seruius Tullius pro ſingulis mortuis ſingulos numos reponi iuſſiſſet, mox vero funerum locatio ad id fanum fieri conſueſſet; vt Libitina pro dea haberetur, cui, tanquam Proſerpinae, res inferae cordi curaeque eſſent. Noſtrum poëtam ante oculos habuit auctor elegantiſſimi epitaphii in Lucceium, apud Gruterum, Bonadam et alios obuii, nuper quoque in Anthol. Lat. To. II. Lib. IV, ep. 13. repetiti, vbi v. 27.

Nam me ſancta Venus ſedes non noſſe ſilentum
Iuſſit, et in caeli lucida templa tulit.

Venerem Libitinam in vaſe ſepulcrali edidit Bellorius in Lucernis ant. ſepulcr. P. II. tab. 41. ſed ſine idoneo argumento; eſt enim Venus qualis paſſim exhiberi illa ſolet, ſubducta ad inguina palla; niſi, quod multo magis ſtatuendum, ſimpliciter puellae ſpeciem eam eſſe dicas.

57. *facilis — Amori*) h. l. obſequioſus, obnoxius, deditus.

59. Primae lineae iucundiſſimorum phantaſmatum ſunt

apud

Fert casiam non culta seges, totosque per agros
  Floret odoratis terra benigna rosis.
Hic iuuenum series teneris immixta puellis
  Ludit, et adsidue praelia miscet amor.
Illic est, cuicunque rapax mors venit amanti,
  Et gerit insigni myrtea serta coma.
At Scelerata iacet Sedes in nocte profunda
  Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Tisipho-

apud Pindar. in nobilissimo loco Olymp. II, 128. sqq. Alia dedimus ad Virgil. Aen. VI, 637. sqq. *vigent:* ne tenue illud *sunt* poneret.

61. *Fert casiam non culta seges*) h. terra nullo cultu profert herbas odoratas. Noue dixit *segetem*, primum de agro, in quo seges sementi facta subnascitur; tum de fruticibus, non de frumento. Nam *casia* est frutex ille seu virgultum cortice bene olenti probatum cinnamoque secundum veteres nobilitate proximum. v. Plin. XII, s. 43. et Bauhin. cum in Pinace p. 408. tum in Hist. Plantar. lib. IV. p. 446. sqq.

Esse tamen illam veterum Casiam nullam aliam quam nostram canellam seu cinnamomum, (Canellam Malabaricam s. Iauanensem, inter Lauri genera referri solitam) nunc nemo dubitat. Dubitatum est, an Cinnamomum veterum pro diuerso genere habendum sit; sit tamen probabilius, eiusdem arboris corticem, sed tenuiorum fuisse ramorum, qui vna cum cortice resecti exporrabantur: *Praecipua*, inquit Plinius, *bonitas virgultorum tenuissimis partibus* etc. Alia est casia herba coronaria apud Virgilium Ecl. II, 49. et aliis locis, praeterquam Ge. II, 466. qui locus de casia, quae inter aromata est, accipiendus erat.

64. *praelia*) sunt dulces amantium rixae. Hor. I. Carm. 6, 17. 9, extr. Vulp. Porro *miscet praelia amor:* alias *miscent praelia* pugnantes; h. l. exquisitius auctor pugnae.

65. 66. Aliter instruxit suum Elysium Virgilius l. c. heroibus, vatibus, et viris bonis sanctisque. Sed recte noster, pro argumenti consiliique diuersa ratione. *insigni coma:* ornans epitheton: scilicet, myrtea corona imposita, ipsa coma fit insignis, insignitur, ornatur. Sic est accipiendum h. l. non de coma pulcra.

67. *Scelerata iacet Sedes*) *iacet* ad designandum immensum illud Tartari profundum. Broukh.

Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues
  Saeuit; et huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in porta serpentum Cerberus ore
  Stridit, et aeratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
  Versantur celeri noxia membra rota;

Porre-

Broukh. *Scelerata* h. abominabilis, infausta, στυγνή· vt *Porta scelerata*. Alias esse posset pro *Sedes sceleratorum*.

68. *quam circum flumina nigra sonant*) Nouauit hic aliquid, aut variauit saltem, nisi ex Platonicis commentis illud repetitum malis, quod Tartarum fluminibus ambiri narrat, quae alioqui regna Plutonis, loca infera, omnino intercludunt. Accedit ad ea flumina in ipso Orci aditu, quisquis ex locis superis descendit. Vide Exc. IX. ad lib. VI. Aeneidis. De Ixione, Tityo et ceteris in seqq. commemoratis multa congessit Broukhus. Tu v. praeter Culicem inprimis Aen. VI, 570. sqq. 595 sqq.

69. *impexa feros pro crinibus angues*) habens angues pro crinibus, et vt foedior adspectus esset, horridos eos et impexos. vt dicimus *impexus comas*, et III, El. 2, 11. *longos incomta capillos.*

70. *Saeuit*) verberibus et taedis ardentibus miseros exagitat. v. Aen. VI, 570. et Broukh. ad h. l. Culic. 218

Obuia Tisiphone —
Et flammas et saeua quatit
mihi verbera poenae.

Saeuire eodem modo apud Ouidium II. Met. 399.

— — Colligit —
Phoebus equos: stimuloque
domans et verbere saeuit.

Catal. Poët. vet. p. 204. Scal. (in Anthol. Lat. lib. III, ep. 227.)

Quid saeuis, Sybari? domiti modo terga iuuenci
Quid premis?

In iis, quae sequuntur: *et huc illuc impia turba fugit* inuersionem orationis facile obserues, pro: et huc illuc turbam fugat, circumagit.

71. *serpentum — ore*) quos nempe pro villis et iubis capitis gestat. v. Broukh. et infr. III, 4, 87. Strident igitur serpentes in eius capite: sed doctius ad ipsum canem transtulit poëta. De ceteris v. Obss. Nouum autem hoc, quod hic Cerberus ad Tartari fores excubat. Nam communi poëtarum exemplo sedes eius est sub locorum inferorum ingressum. v. ad Virgil. VI, 417. Exc. VIII. *Portam* Tartari v. ibid. 552 sq.

74. *noxia membra*) h. membra

Porrectusque nouem Tityus per iugera terrae
Adsiduas atro viscere pascit aues.
Tantalus est illic, et circum stagna: sed acrem
Iamiam poturi deserit vnda sitim;
Et Danai proles, Veneris quae numina laesit,
In caua Lethaeas dolia portat aquas.
Illic sit, quicunque meos violauit amores,
Optauit lentas et mihi militias.

At

bra noxii, scelerati, hominis. Mox *nouem per iugera:* tanta enim corporis magnitudine erat Tityus. v. loca ap. Broukhus.

76. *atro viscere)* int. iecur, quod et Graecis *μέλαν ἧπαρ*. Vulp. Virgil. Aen. VI, 597. *rostroque immanis vultur obvnco Immortale* iecur *tondens*. cf. Ouid. in Ibin 184. *Aues* vt poëta etiam de vno vulture dicere potuit. *Assiduas* autem eleganter et proprie dixit.

78. *acrem Iamiam poturi deserit vnda sitim)* ornate pro deserit eum: hoc ornari poterat, eum sitientem et iamiam poturum.

79. *Veneris quae numina laesit)* Veneris coniugalis, caede sponsorum. v. Broukhus. Nota res ex Epist. Hypermnestrae ap. Ouid. et ex Horat. III. Carm. 11.

80. *In caua — dolia)* h. perforata, pertusa, *τετρημένα*. Sic Ouid. I. Art. 432. videtur *cauas aures* dixisse.

Elapsusque caua fingitur aure lapis.

81. *quicunque meos violauit amores)* corruptorem puellae intellige. Ita enim *laedere, violare amorem* et ipsam *puellam* passim et noster et alii dicunt. inf. I, 6, 51. *Parcite quam custodit Amor, violare puellam.* illud Ouidii:

O quater, et quoties numero comprendere non est
Felicem, de quo laesa puel*la dolet!*

Dicit autem *quicunque violauit* eo sensu, quo multa effetimus quotidie: *si quis* fuerit, qui violet.

82. *lentas — militias)* h. difficilem expeditionem, quae in multum tempus protrahitur. Videtur autem hactenus superstitionis priscae aliquid inesse, qua vt diras et imprecationes vim habere, ita etiam malignis votis ac precibus, multo magis carmine ac fascinatione, bona aliorum intercipi, mala autem inferri putabant homines stulti, qui prauum animorum habitum eum prauorum consiliorum effectibus permutabant. Eum

At tu caſta, precor, maneas; ſanctique pudoris
  Adſideat cuſtos ſedula ſemper anus.
Haec tibi fabellas referat, poſitaque lucerna
  Deducat plena ſtamina longa colo.
Ac circa grauibus penſis adfixa puella
  Paullatim ſomno feſſa remittat opus.
Tunc veniam ſubito, nec quisquam nuntiet ante:
  Sed videar coelo miſſus adeſſe tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
  Obuia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor: hunc illum nobis Aurora nitentem
  Luciferum roſeis candida portet equis.

ELEGIA

autem, qui inſidiabatur eius puellae, longam abſentiam precatum eſſe Tibullo credere licet.

84. *anus*) Nutrix poteſt intelligi. v. Ouid. Epiſt. 19, 37. aut verius ipſa Deliae mater. cf. Eleg. 6, 57. Sunt autem, quae ſequuntur, exquiſitae ſuauitatis propter dilectum rerum ad ſenſum et recordationem iucundarum.

87. *Ac circa grauibus penſis adfixa puella*) int. ſeruula, quae circa eam erat, h. eam ſectabatur et eius curam gerebat. Nam *circa* pro *iuxta* vix dictum eſſe poteſt. Niſi melius ſtatuas, poëtice plurium puellarum conſeſſum ſingulari numero eſſe deſignatum: qui tamen vix in conditionem Deliae cadit. Speciem ſimilem oculis ſubiecit Ouidius Faſt. II, 742. Lucretia *nebat*

Ante torum calathi lanaque mollis erat.
Lumen ad exiguum famulae data penſa trahebant.

etc. In Ge. IV, 334. Cyrene, Ariſtaei mater, ſedebat thalamo.

Eam circum *Mileſia vellera Nymphae Carpebant.*

Scaliger *Circa* vult nomen puellae eſſe.

94. *Aurora — Luciferum roſeis candida portet equis*) *Luciferum* pro *die* dixit. *Candida Aurora* a puro nitore, vt *Luciferum album* Ouid. XV. Met. 189. III. Triſt. 5, 57. Poteſt vero, etſi *candida*, tamen vehi Aurora *roſeis equis*, quomodo Virgil. VII. Aen. 26. *luteam roſeis bigis* vectam exhibuit:

Aurora in roſeis fulgebat lutea bigis.

Vter-

ELEGIA IV.

Sic vmbrosa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti soles, ne noceantque niues:
Quae tua formosos cepit sollertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est;

C 2 Nudus

Vterque enim color ad lucem diei orientis spectat. Orationis color similis est in Consol. in Liu. 282.

Hunc Aurora diem, spectacula tanta ferentem,
Quam primum croceis roscida portet equis.

Elegia IV.

Enarrar artes, quibus puerorum animus ad obsequium pellici possit. Sunt eae fere hae: primum omnino amatorem hortatur, vt ab hoc sibi amoris genere caueat; sin persistat aliquis in errore, tum suadet, vt officii assiduitate et obsequii omnis generis pertinacia pueri animum expugnet. Monet tamen malum nunc inualuisse morem, vt pecunia potius quam versibus redimi et parari amor possit. Vt poëta, partes docentis tribuit deo, et quidem Priapo, qui consultus respondet tanquam alter Apollo. Debuit autem eius esse auctoritas ἐν τοῖς παιδικοῖς. Scriptum est carmen ad Titium aliquem, de quo v. Obss. ad v. 73. Est elegia ex elegantissimis, vt vehementer dolendum sit, tam infami argumento eam contaminari.

1. *vmbrosa — tecta)* int. vmbracula arborum, sub quibus poni ille debet. In Lusibus 82.

Placet, Priape, qui sub arboris coma
Soles, sacrum reuinctus pampino caput,
Sedere?

alias sub dio stabat iniuriae aëris obnoxius, vt in Lus. Carm. 64. loco huic simillimo, et saepe alibi. *Sic tibi sint:* formula obtestandi per res carissimas vt inf. II, 5, 121. II, 6, 30.

3. *Quae tua formosos cepit sollertia)* Sensus: Dic mihi quaeso; *sic vmbrosa* etc. obtestor te per vmbram, quam amas, (arborum scilicet sub quibus eius signum poni solebat) vt alias per templa, aras, qua arte et qua calliditate pueros ad amorem tuum pellicere (hoc enim est *capere* cf. v. 13.) potuisti, cum tuus cultus non tam elegans sit, vt eo nomine placere possis. Sic enim ipse de se fatetur deus in Lusib. Ep. 40.

Me pulcra fateor carere forma.

5. hi-

Nudus et hibernae producis frigora brumae,
Nudus et aeftiui tempora ficca Canis.
Sic ego; tum Bacchi refpondet ruftica proles,
Armatus curua fic mihi falce deus:
O fuge te tenerae puerorum credere turbae:
Nam cauffam iufti femper amoris habent.
Hic placet, anguftis quod equum compefcit habenis,
Hic placidam niueo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adeft audacia, cepit; at illi
Virgineus teneras ftat pudor ante genas.

Sed

8. *Poft hunc verfum Scal. et Broukh. vff. 39. 40. collocant: vff. autem 9-14. reiiciunt inf. pone v. 74.*

5. ***hibernae producis frigora brumae***) dictum, vt, ***producere noctem***. Prop. I, 5, 39.

O vtinam tales producas, improbe, noctes!

ante v. 37. *confumere tempora noctis* dixerat. Proprie producuntur conuiuia, lufus, ioci, per noctem; hinc et ipfa nox. Simplex *ducere* frequentius eft in ea notione: fed etiam *trahere* dicimus *noctem*. v. Aen. I, 752. It. *extrahere*, *extendere*, *educere*. v. Burmann. ad Valer. Argon. I, 251. et ad Ouid. I, Met. 683. cf. ad Aen. VIII, 94.

7. ***Bacchi proles.*** Bacchi et Veneris, quod plerique tradunt. Alii poëtae aliter.

9. *O fuge te — credere turbae*) caue omnino adeas ac frequentes coetus puerorum. Nimis lubricum eft, eos adfpicere.

10. *Nam cauffam iufti femper amoris habent*) h. e. dant, praebent. Simillimus Ouidii locus de puellis:

Centum funt cauffae, cur ego femper amem.

Siue eft, — fiue eft. II. Am. 4.

11. *anguftis quod equum compefcit habenis*) equitandi peritiam vno artis genere exprimit. inf. IV, 1, 91. 92.

Aut quis equum celerem artato compefcere freno
Poffit et effufas tardo permittere habenas.

12. *Hic pellit — aquam*) h. hic placet, quia *pellit* — Variat poëta orationem. *pellere aquam* de natantibus. vt III, 5. 30.

Et facilis lenta pellitur vnda manu.

13. *adeft audacia*) pro *eft* inf. IV, 5, 6.

Si

Sed te ne capiant, primo ſi forte negarit,
Taedia; paullatim ſub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
Longa dies molli ſaxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus vuas:
Annus agit certa lucida ſigna vice.
Nec iurare time; Veneris periuria venti
Irrita per terras et freta ſumma ferunt.
Gratia magna Ioui; vetuit pater ipſe valere,
Iuraſſet cupide quidquid ineptus amor.

Si tibi de nobis mutuus ignis adeſt.
cf. Vulp. h. l.

14. *at illi — ſtat pudor ante genas)* quod alias: genis inſidet, ineſt. Sic Horat. IV. Od. 13. de Amore.

— — — — Chiae
Pulcris excubat in genis.

cf. Vulp. Minus bene in hunc modum dixit Lotichius I, El. 5.

Dum roſeas illi ſtat ſopor ante genas.

Et III, El. 7.

Gloria, quae cineres excubat ante tuos.

15. *Sed te ne c.)* ad vulgarem orationem ſic explendum: Si tamen in amorem, quod nolim, incideris, tum haec te monitum eſſe velim.

19. Virgil. Ecl. 9, 49.

Aſtrum, quo ſegetes gauderent fructibus, et quo
Duceret apricis in collibus vua colorem.

20. *Annus agit c.)* h. movet: ſiue, oriuntur et occidunt ſidera non niſi intra tempus ſuum certum ac definitum. *Annus* hoc et ſuperiori verſu eſt pro tempore quocunque ſeu definito ſeu infinito.

21. Locus de periuriis amantium impunitis paſſim a poëtis tractatus. v. Stat. ad h. l. cum reſpectu vero ad h. l. ab Ouidio I. Art. 631. *Nec timide promitte — Iuppiter ex alto periuria ridet amantum* etc. *— venti ferunt irrita:* frequentatum poetis inde ab Homericis Harpyiis. v. Exc. VII. ad Virgil. Aen. III.

24. *ineptus amor)* ſuauiter, de amante, qui male ſedulo et ambitioſe adſtruit fidem iis, quae aliquando ipſe eleuabit et quorum per ſe pondus nullum eſt. Ex notione *inepti* apud Cic. de Or. II, 4. huc vocandum eſt illud: *— aut plura loquitur, aut ſe oſtentat.* Mox de *Dictynna*, h. l. Diana cf. ad Cirin 304.

Perque ſuas impune ſinit Dictynna ſagittas
Adfirmes, crines perque Minerua ſuos.
At ſi tardus eris, errabis; transiit aetas
Quam cito! non ſegnis ſtat remeatue dies.
Quam cito purpureos deperdit terra colores!
Quam cito formoſas populus alba comas!

Quam

26. *crines perque Minerua ſuos*) Inter formoſas deas Minerua etiam alias refertur; ſed coma deae vix alibi in laude praecipua habetur, praeterquam in fabula de Meduſa, cuius capillos in ſerpentes mutatos narrauere nonnulli, quod deae illa ſe praetulerat formae et comae decore. Extat narratio apud Seruium ad Aen. VI, 289. et τῇ Ἀθηνᾷ πρὸς κάλλος ἀντήριζεν eſt apud Tzetzam ad Lycophr. 838. vnde colligi poteſt, olim de Mineruae coma plura in poëtis occurriſſe. Fac tamen hoc ita ſe non habuiſſe: neceſſitas nulla eſt, quae poetam cogeret memorare in dea eandem formae partem, quae aliis a poëtis celebrata eſſet. Apud Propert. II, 21, 14. puella iurauerat *per oculos Mineruae;* quidni nunc *per eius crines? Flauam* eius comam fuiſſe, aliunde conſtat, epitheto adiecto, *flaua Minerua*, ξανθὴ, ἠΰκομος. Ita Statius quoque II, Theb. 238. vbi de Diana et Minerua:

Vtraque torua genis flauoque in vertice nodo.

quo habitu vix vsquam in ſignis veterum occurrunt, ſed coma fere promiſſa. Memoratur tamen apud Pollucem lib. II, 35, καὶ παραπλέκειν τὰς τρίχας, τὸ ἀναπλέκειν. καὶ παραπεπλεγμένη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ἀναπεπλεγμένη. occurrebat hoc epitheto ornata Minerua alicubi in vetere poëta παραπεπλεγμένη, haud dubie ea de cauſa, quod capillum religatum et collectum habebat: *flauum in vertice nodum.* Nam cincinnos e ceruice dependentes vix illud nomen deſignare potuit, quod putabat Winkelmann. Monum. ined. p. 19. et in Annotat. ad Hiſt. Art. p. 48.

27. *At ſi tardus eris*) *tardus* h. l. ignauus, ſomniculoſus, cunctator, qui conſilia exſequenda in diem differt. Ad conſtantiam et pertinaciam in inſtituto adhuc adhortatus erat; nunc illud ſubiicit, quod in quocunque incepto meminiſſe opus eſt: vt nec interea otietur ac ferietur; ſed vt ſuo operi intentus quoduis tempus commodum, quamuis occaſionem opportunam aucupetur: ne interea tempus e manibus elabatur.

29. Sunt fere ipſa Theocriti verba Idyll. XXIII, 28.

Kai

Quam iacet, infirmae venere vbi fata senectae,
  Qui prior Eleo est carcere missus equus!
Vidi ego iam iuuenem, premeret cum serior aetas,
  Moerentem stultos praeteriisse dies.
Crudeles diui! serpens nouus exuit annos;
  Formae non illam fata dedere moram.

Καὶ τὸ ῥόδον καλόν ἐστι, καὶ ὁ
  χρόνος αὐτὸ μαραίνει.
Καὶ τὸ ἴον καλόν ἐστιν ἐν ἔαρι,
  καὶ ταχὺ γηρᾷ.
Λευκὸν τὸ κρίνον ἐστὶ, μαραίνε-
  ται, ἁνίκα πίπτῃ.
Ἁ δὲ χιὼν λευκὰ, καὶ τάκεται,
  ἁνίκα παχθῇ.
Καὶ κάλλος καλόν ἐστι τὸ παιδι-
  κὸν, ἀλλ' ὀλίγον ζῇ.
Ἥξει καιρὸς ἐκεῖνος, ὁπανίκα
  καὶ τὺ φιλάσεις,
Ανίκα τὰν καρδίαν ὀπτεύμενος
  ἁλμυρὰ κλαύσεις.

Vltima prorsus vt mox: *Vidi ego iam iuuenem, pr.*

31. *Quam iacet)* languet, sine vigore et viribus est. *Fata senectae* sunt senectus, quam fato subire cogimur.

32. *Qui prior)* prius, integra aetate. Sed v. Obss. *Eleo — carcere)* Olympiaco. v. Virg. Ge. III, 202.

33. *Vidi ego iam iuuenem)* hominem, qui paullo ante, modo, iuuenis erat. *Serior aetas,* pro senectute. v. Gronou. Obss. II, 19.

34. *stultos — dies)* stulto sibi elapsos; circa quos ipse stultus fuit, quod non in amore eos collocauit. Multorum carminum argumentum hoc! in Anthologia graeca; v. c. Automedontis in Analectis T. II. p. 207, no. II.

35. *serpens nouus exuit annos)* Illustrauimus hoc ad Virgilianum illud:

Nunc positis nouus exuuiis nitidusque iuuenta.

Ge. III, 437. qui locus ex Nicandro Ther. 34. et 137. 8. expressus vtique videtur; at alter Aen. II, 473. etsi et in hoc illum Nicandri locum Ther. 31-34. Maro ante oculos habere potuit, forte cum alio Ther. 285. propius tamen ad Homerum Il. χ, 93-95. manifeste est conformatus. Ouid. III. Art. 77. in simili querela:

Anguibus exuitur tenui cum pelle vetustas.

Colorem hinc duxit auctor Eleg. in Maecenat. obit. II, 113. sqq.

Redditur arboribus florens reuirentibus aetas etc.
— Cur nos angusta conditione sumus?

nouus vero, cui noua iuuentus, posita pelle, redit. Met. IX, 266. Virg. III, Ge. 437. *exuit annos*, ingeniose, pro vetere pelle. Vtuntur poëtae hoc exem-

Solis aeterna eſt Phoebo Bacchoque iuuentas:
Nam decet intonſus crinis vtrumque deum.
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
Cedas. Obſequio plurima vincit amor.
Neu comes ire neges, quamuis via longa paretur,
Et Canis arenti torreat arua ſiti.
Quamuis praetexens picea ferrugine caelum
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel ſi caeruleas puppi volet ire per vndas,
Ipſe leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te poeniteat duros ſubiiſſe labores,
Aut operi inſuetas atteruiſſe manus;
Nec, velit inſidiis altas ſi claudere valles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.

Si

39. 40. Scalig. et Broukh. retrahunt poſt v. 8.

exemplo a ſimilitudine potius quam a rei veritate ducto. Exuviis poſitis ſerpens non magis ad iuuentam redit, quam auis pennis mutatis.

36. *Formae*) h. ἥβη, flori aetatis iuuenilis. Ita ſaepe poëtae formam alteri notioni ſubſtituunt.

37. Res ex fabulis et veterum ſignis nota. Multa loca congeſſit Broukh. Inſignior ceteris eſt Ouid. Met. III, 421. vbi v. Intpp.

38. *Nam decet i.*) Nam hi ſoli dii comam promiſſam habent, iuuentae decus. cf. Obſſ.

40. De hoc obſequio nemo doctius egit quam nequitiarum magiſter Art. II, 177. ſqq.

42. *arenti — ſiti*) aeſtu, qui facit, vt arua areant.

43. 44. *picea ferrugo* ſunt atrae iſtae nubes, quibus caelum obducitur. *arcus imbrifer*, iris, *admittit aquam venturam*, pluuiam imminentem concitare, accelerare videtur. cf. Obſſ.

48. *operi*) int. ruſticum opus. inf. El. 9, 8.

Et durum terrae ruſticus vrget opus.

49. *inſidiis*) indagine, plagis. cf. Obſſ. Prorſus ſimile obſequium de ſe praedicat Oenone apud Ouid. Ep. V, 19. 20. ad Paridem:

Retia

Si volet arma, leui tentabis ludere dextra;
  Saepe dabis nudum, vincat vt ille, latus.
Tunc tibi mitis erit; rapias tum cara licebit
  Oscula; pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo, mox offeret ipse roganti;
  Post etiam collo se implicuisse volet.
Heu, male nunc artes miseras haec saecula tractant.
  Iam tener adsueuit munera velle puer.

Retia saepe comes maculis distincta tetendi.
Saepe citos egi per iuga longa canes.

Sed omnino placet sibi Naso in hoc obsequii exemplo: Art. II, 189. Milanion Atalantam adamans:

Saepe tulit iusso fallacia retia collo etc.

et Met. X, 171. Apollo Hyacinthi comes:

Immemor ipse sui non retia ferre recusat,
Non tenuisse canes. etc.

Sed et inf. lib. IV. in Sulpiciae carmine suauis est professio El. 3, 11, 12.

— vt tecum liceat per rura vagari,
Ipsa ego per montes retia torta feram.

51. De exercitatione in armis loquitur; notum est *ludere* esse exerceri in armis, id quod fit *rudi:* cf. Barth. ad Rutil. I, 257. Ouid. IV. Trist. I, 72. similiter vt h. l.

Nec nisi lusura mouimus arma manu.

Dare latus et *nudum latus,* quod patet ictui, notum, ex eadem campestri disciplina petitum esse v. Broukh.

54. *Oscula — apta)* quae non nimium detrectanti, sed os praebenti, ore commode et apte applicato, dantur. v. Ouid. Ep. XV, 131, 132.

Oscula cognosco, quae tu committere linguae,
Aptaque consueras accipere, apta dare.

Monui, quod Vulpio non facile esset dicere.

57. Etiam hic transitus ad aliam sententiam paullo abruptior est; vt mirer Scaligerum non et hic transpositionem pro ponte iniecisse. Sed volebat Poëta monere, carminibus esse deliniendum amantis animum; dum in eo est, vt id agat, recordatur mores saeculi, quibus eo res rediit, vt munerum appetentiores sint homines quam versuum, quos sibi offerri videant. Itaque *artes miseras* intellige *τὰς μουσικὰς*, poëticen. Versum:

At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
  Quisquis es, infelix vrgeat ossa lapis.
Pieridas, pueri, doctos et amate poëtas,
  Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint,
  Ex humero Pelopis non nituisset ebur.

Quem

Iam tener adsueuit munera velle puer respicit mox v. 62. ***Aurea nec superent munera Pieridas.***

59. ***Venerem — vendere)*** Est locus hic de amore venali et corrupta pretio fide multis et antiquis et recentibus poëtis tractatus; a nullo disertius quam ab Ouidio I. Am. 10. vbi v. inprimis 31. sqq. vt taceam Stratonis Epigr. XV.

60. ***infelix vrgeat ossa lapis)*** vt contra precabantur: ***sit tibi terra leuis. infelix*** simpliciter notionem abominandi habet; propter hoc ipsum, quod molliter ossa cubare vetat: vt arbor infelix.

63. ***Nisi coma)*** Notum, hunc Megaris Regem vnum habuisse purpureum crinem, quo seruabat regni sui fatum. v. Ouid. Met. VIII, 80. sqq. Ciris et quos Broukh. ad h. l. laudat. Fuit autem argumentum a multis olim poëtis tractatum. Mox, ***ni sint*** debebat esse, ***ni essent*** ex accuratissimis Grammaticorum regulis. De *Pelopis* eburneo humero res notissima, vel ex prima Pindari Olymp. v. Ouid. Met. VI, 403.

63. 64. *Carmine p.)* Etiam hic locus, carminibus seu immortalitatem seu celebritatem venire, saepe ac varie est tractatus a poëtis. Praecipuos locos apud Theocrit. Idyll. XVI. et Horatium IV. Carm. iam alii laudarunt, et recordabitur facile quisque pro se; Addi possunt plura e Pindaro et ex Lyricorum fragmentis. Propior ad nostrum et ex eo tantum non transscriptus est Ouidii locus III. Am. 12, 21. sqq. Sententia autem non plene est pronunciata. Purpureus, inquit, crinis Nisi non fuisset creditus purpureus, nec Pelopis humerus eburneus, nisi poëtae ita tradidissent. Pergit: ***Quem referent Musae, viuet*** — h. carmina immortalitatem dant. Ex quo sententiam poëtae hanc esse obuium est: De Niso et Pelope nihil sciremus; dudum eorum memoria ac nomen esset sepultum; nisi poëtae illud seruassent. Hoc ornate et suauiter extulit, fabulosas adeo res credi propter poëtarum de iis narrationes.

Quem referent Musae, viuet, dum robora tellus,
Dum caelum stellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Musas, qui vendit amorem,
Idaeae currus ille sequatur Opis;
Et tercentenas erroribus expleat vrbes,
Et secet ad Phrygios vilia membra modos.

Blandi-

66. Illud *vehet* h. l. nota figura, Zeugma eam appellant Grammatici, tribus verbis iunctum est, cum proprie vltimo tantum accommodatum esset. pro latiore voc. habebit, feret. *referent* vero paullo ante, vt *dicere*, carmine memorabunt.

67. *non audit Musas) audit* cum vi est dictum; non delectatur audiendo, non mouetur carmine, spernit versus amatorios, et praefert aurum, quod alii forte offerunt. Apud Pindarum diis iratis nati ἀτύζονται, βοὰν Πιερίδων ἀΐοντα.

68-70. *Idaeae currus*) esto Gallus Matris Deum, exsectis virilibus. Graue vero supplicium! etsi et ii, qui auro amores expugnant, ab exsectorum natura plerumque parum absunt.

69. Hi Galli deam suam gestabant per vrbes et stipem colligebant. *explere errores per vrbes trecentas* vulgare esset; hoc doctius extulit poëta: *explere vrbes erroribus*, vt tot alia poëtae, vt exquisitiora haberent, ratione hac immutarunt.

70. *vilia membra)* quae vilia sibi esse hoc ipso declarabant miseri, quod ea sibi abscindebant. Etiam Ouid. sic IV. Fast. 243. molles ministri — *Caedunt iactatis vilia membra comis:* h. virilia. Iuvenalis Sat. II, 115. *superuacuam carnem* dixit alio tamen forte modo. Ceterum versum hunc simpliciter aliquis ad lacerationem corporum, quae flagellis fiebat, referre possit: cui similis est illa membrorum laniatio inf. El. 6, 45. sqq. in sacerdote Bellonae; et in Gallis: v. c. Apulei. VIII. p. 141. et al. Propert. II, 22, 15. (II, 18, 15.)

Cur aliquis sacris laniat
sua brachia cultris
Et Phrygis insanos caeditur ad numeros.

vti h. l. *secet ad Phrygios modos.* Et *secare* de verberibus saepe dictum: inf. El. 9, 22. *et intorto verbere terga seca.* et Horat. Epod. 4, 11. *Sectus flagellis hic triumuiralibus Praeconis ad fastidium.* Martial. X, 5. — *seueri sectus Aeaci loris.* Verumtamen proprium in hoc Gallorum more virilia auferendi est *secare:* Ouid. Fast. IV, 221. *Vnde venit,*

Blanditiis vult esse locum Venus ipsa; querelis
  Supplicibus, miseris fletibus illa fauet.
Haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore;
  Sed Titium coniux haec meminisse vetat.
Pareat ille suae: vos me celebrate magistrum,
  Quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuique sua est; me, qui spernentur, amantes
  Consultent; cunctis ianua nostra patet.
Tempus erit, cum me Veneris praecepta ferentem
  Deducat iuuenum sedula turba senem.

Heu

nit, dixi, sua membra secandi Impetus? Atqui de Atti mox agitur euirato, et in Ibide 275. *Sic aliquis tua membra secet: Saturnus vt* etc. et quam proxime ad h. l. v. 455.

Attonitusque seces, vt quos Cybeleïa mater
Incitat, ad Phrygios vilia membra modos:
Deque viro fias nec femina nec vir, vt Attis.

73. Hactenus poëta, non tam tanquam Priapi propheta, seu sacerdos, qui sortem a deo acceptam redderet, quam potius tanquam responsum dei recitans, quem consuluerat sup. v. 7.

Sic ego: tum Bacchi respondet rustica proles.

Petierat autem sortem, tanquam θεοπρόπος ad deum consulendum a Titio missus. Verum is interea in puellae amorem inciderat, quae omnem alium amorem ex eius animo excusserat.

75. *vos me celebrate magistrum*) frequentes ad me conuenite. v. Vulp.

76. *male habet*) torquet, exercet.

77. 78. 80. Haec iam omnia iuris verba sunt, de iis, qui de iure respondent: quibus se assimulat. *Spernere* notam fastidii habere, operose docet Broukh.

79. *praecepta ferentem*) dantem. Nec hoc alienum ab eius, qui de iure respondet, persona; nam *docet* ille, adeoque praecipit. Deducunt eum in forum et ex foro domum partim clientes, quibus respondit, partim iuuenes nobiles, qui ad eum deducti erant, vt leges ac iura discerent.

80. Ex Fragm. Callimachi, vt notauit Statius, petitum est: (p. 420. inter fr. Bentl.)

Γηράσκει δ' ὁ γέρων κεῖνος ἐλαφρότερον,

Κῆροι

Heu heu quam lento Marathus me torquet amore!
Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam,
Cum mea ridebunt vana magisteria.

ELEGIA V.

Asper eram, et bene discidium me ferre loquebar;
At mihi nunc longe gloria fortis abest.
Nam-

Κῶροι τὸν φιλέουσιν, ὃν δέ μιν, οἷα τοκῆα,
Χειρὸς ἐπ' οἰκείης ἄχρις ἄγουσι θύρην.

Sedula turba est officiosa: nam *seduli* interdum sunt, qui alteri adsunt, apparent, officium praestant, v. Gronou. Obs. I, c. 23.

81. *Heu heu q.*) Suaue hoc, quod poëta seuero magisterio se iactans paullo post ipse in eodem luto se haerere profitetur. Cui non in mentem veniat illud Horatii persimile IV, Carm. I, 33. sqq. *Sed cur, heu, Ligurine, cur Manat rara meas lacrima per genas?* etc. De Maratho v. Obss. et inf. Eleg. 8.

Elegia V.

Irae inter amantes Deliam et Tibullum intercesserant. Puella, vt eum grauiter pungeret, alium amatorem admiserat; at Tibullus, puellae perfidiam multum incusans, ea se carere facile posse crediderat. Nunc amore iterum exardescente, iniuriam puellae a se factam deprecatur; quam bene de ea, cum ex morbo aegrotaret, meritus sit, commemorat; spes de vita feliciter cum ea exigenda inaniter conceptas exponit; inde a v. 37. si modo eiusdem elegiae sunt, tentata frustra amoris leniendi remedia enarrat, imprecatur lenam, quae diuitem amatorem ad Deliam adduxerat, et, quantum pauper amator diuite praestet, docet seque eo ipso nomine puellae commendat.

1. *Asper eram*) eram ferox et proteruus, et me non ita a Delia teneri, quo minus ea tantisper carere possem, iactabam.

2. *At mihi nunc longe — abest*) excidit animo. dictum vt apud Ouid. IV. Met. 649.

— vade procul, ne longe
gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe
tibi Iupiter absit.

cf. Broukh. *gloria fortis*, quod se

Namque agor, vt per plana citus sola verbere turbo,
Quem celer adsueta versat ab arte puer.
Vre ferum et torque: libeat ne dicere quicquam
Magnificum posthac; horrida verba doma.
Parce tamen, per te furtiui foedera lecti,
Per Venerem, quaeso, compositumque caput.
Ille ego, cum tristi morbo defessa iaceres,
Te dicor votis eripuisse meis.
Ipseque ter circum lustraui sulfure puro,
Carmine cum magico praecinuisset anus.

Ipse

se fortem et duri animi esse gloriabatur.

3. *turbo*) στρόμβος, στρόβιλος, βέμβιξ, quo pueri ludunt. diuersus a *trocho*, quem Gesnerus illustrauit Relat. de libb. nouis Fasc. VIII. p. 498. Multa promiscue dedit Loens. Epiphyll. VII, 23. cf. similem locum Virgilii Aen. VII, 378. et ibi not. adde Callimachum Epigramm. I. Praeclara autem est comparatio ad animi turbati agitationem exprimendam. Mox *versat*, στρέφει, δινεῖ, apud Maronem *exercet*. et δονεῖσθαι v. c. Bion IV, 5. *ab arte*, pro, arte, vt alia similia apud poëtas.

5. *Vre ferum et torque*) Petitum a seruorum tormentis. cf. inf. El. 9, 21. Omnibus se puellae cruciatibus offert ad luendam poenam pro superbia. *horrida verba*, sunt aspera, ferocia; os proteruum doma.

7. *furtiui foedera lecti*) Sic Ouid. II. Art. 462. *concubitus foedera* dixit. vt *coniugii*, *tori*, *foedus*, alia. Nam omne id, in quo aut per quod iunguntur duo vel plures, *foedus*, etiam sine pactione.

8. *compositumque caput*) h. iunctum cum meo. Laudatur Ouid. Epist. III, 107.

Perque tuum nostrumque caput, quae iunximus vna.

9. *morbo defessa*) aegra, exquisite; sic *fessus* inf. IV, 4, 10. 11, 2. multis obseruata elegantia.

10. Similis locus est Propert. II, 7, 63.

Haec mihi vota tuam propter suscepta salutem sq.

Nec vero languere putanda est oratio in: *dicor te eripuisse.* Sed est: constat inter homines hoc.

11. 12. Cantum morbis mederi creditum fuisse nota res est. Puellam aegrotantem poëta, adhibita maga, quae carmen decantaret, ipse lustrauit solito ritu,

Ipse procuraui, ne possent saeua nocere,
  Somnia, ter sancta deueneranda mola.
Ipse ego, velatus filo, tunicisque solutis,
  Vota nouem Triuiae nocte silente dedi.
Omnia persolui: fruitur nunc alter amore,
  Et precibus felix vtitur ille meis.
At mihi felicem vitam, si salua fuisses,
  Fingebam demens, sed renuente deo.

Rura

situ, quo mala ab ea depelleret: sulfure ter circumlato circa puellam decumbentem.

13. 14. Iunge: *Ipse procuraui saeua somnia, ne possent nocere; procurare* esse expiare, omen auertere, notum vel ex Phaedro III. f. 3. *somnia saeua*, infra *crudelia*, sunt, quae triste, et violentum atque funestum aliquid portendunt. *mola salsa* h. l. dicitur *sancta*, alias *casta* h. quae a castis et puris est foco imponenda. *deueneranda* h. deprecanda, precibus amolienda, auerruncanda, vt Statius et Muretus docent. Sic *venerari* est precari. Virg. Aen. III, 34.

— — *Nymphas venerabar agrestes,*
Rite secundarent visus.

Propert. II, 16, 33.

Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.

Credendum autem, puella aegrotante incidisse terrores ex nocturnis somniis, quae mortem puellae portenderent; haec vt procuraret Tibullus, certum sacrum fecit, quo molam salsam ter in ignem arae spargeret.

15. 16. *velatus filo)* h. vitta cf. Obss. *tunicisque solutis)* notum, nihil in sacris nexi vel vincti esse debuisse. forte tamen in sacris magicis aliqua peculiaris religio fuit circa hoc. *Vota nouem — dedi)* nouem noctes deae operatus sum ex voto, cum Delia conualuisset. Est autem Hecate, cui vota fecerat, Delia aegrotante. *vota dedi* h. l. persolui.

17. *fruitur nunc alter amore)* amore mihi debito; seu puella mea: vt amor pro amante saepe ponitur.

18. *precibus — vtitur ille meis)* h. valetudine tua meis precibus a diis concessa.

19. sqq. Suauissimus qui sequitur locus sententiarum simplicitate, affectus veritate, rerum in animum reuocatarum iucunditate.

Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
Area dum messes sole calente teret.
Aut mihi seruabit plenis in lintribus vuas,
Pressaque veloci candida musta pede.
Consuescet numerare pecus; consuescet amantis
Garrulus in dominae ludere verna sinu.
Illa deo sciet agricolae pro vitibus vuam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.

Illa

22. *Area dum messes — teret)* Vulgari loquendi forma messes, fruges, teruntur in area. Sed exquisitior est altera forma, adeoque poëtis frequentata. Rationem ea habet ex hoc, quod solum induratum resistit ei, quod teritur, adeoque ad tritionem et ipsum facit; vt fundus mortarii non minus terit quam pistillum. cf. Obss.

23. *plenis in lintribus) lintres* sunt aluei, quibus vuae portabantur in vindemia. v. Seru. ad Ge. I, 262. iidem dicti *nauiae*. v. Stat. ad h. l. cf. Broukh.

25. *Consuescet numerare pecus)* „haec de Delia: at reliqua de Tibullo intelligenda.“ Ita olim perperam statuebam. Immo de Delia totus locus agit. Ea adeo rei rusticae adsuefaciet animum, vt puerulum ex verna natum gremio insidentem teneat, eiusque ex garrulitate voluptatem capiat. Inuersa tantum a poëta est oratio: Proprie ipsa consuescet ludere cum verna. Nunc autem verna consuescet ludere in dominae, eum amantis, sinu. Tenendum autem est, inter rusticas opes habitum fuisse, si quis multos pueros haberet domi natos et nutritos: cf. inf. II, 1, 23. et hos *vernas* liberalius habitos ceteris seruis ac *mancipiis*. Hinc dicacitas illa vernarum, quae etiam *vernilitas* dicta. In seqq. 27. 28. iterum religiosam puellae mentem repraesentauit.

27. 28. *deo — agricolae)* Priapo puto. v. Obss. cf. sup. El. 1, 14. Aut vero ei primitias apponit puella vindemiae, messis et feturae, aut vota pro iis ac preces facit. *Daps* autem proprie dicta in vetere agrestium religione, de sacro ante arationem et sationem facto. v. Cato RR. 131. 132. et Festus: *Daps apud antiquos dicebatur res diuina, quae fiebat aut hiberna semente aut verna.* Potuit ergo eadem pro fetu *gregis* h. ouium vel caprarum fieri, vt ex h. l. intelligi posse videtur. Ita etiam in

Palilibus

Illa regat cunctos, illi sint omnia curae;
Et iuuet in tota me nihil esse domo.
Huc veniet Messala meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahet arboribus.
* Et, tantum venerata virum hunc, sedula curet,
* Huic paret atque epulas ipsa ministra gerat.
Haec mihi fingebam, quae nunc Eurusque Notusque
Iactat odoratos vota per Armenios.

Saepe ego tentaui curas depellere vino;
At dolor in la:rimas verterat omne merum.

Saepe

37. *Nouam hic Eleg. VI. orditur Scaliger; attextis ad finem huius Elegiae vss. 79-98. ex El. II. Num Veneris magnae.*

Palilibus Ouid. Fast. IV, 745. post liba: *Adde dapes* etc. etsi locus paullo obscurior est.

30. *Et iuuet in tota)* Hinc Martialis illud XIV, 193.

Vssit amatorem Nemesis lasciua Tibullum,
In tota iuuit quem nihil esse domo.

33. *venerata)* h. l. de officio, quo prosequimur hospitem et amicum, cum significatione honoris. Sic apud Silium XIII, 704. *aduenerafus euntes Prosequitur oculis.* De reliquis v. Obss.

36. *Iactat odoratos vota per Armenios)* Cum vota inania longe a ventis auferri dicere vellet, *Armenios* pro longinqua regione dixit. *odoratos* vero, propter frutices bene olentes, qui apud eos nascuntur, inprimis amomum. v. Vulp. Certe Plin. XII, s. 28. de amomo. — *Nascitur et in Armeniae parte, quae vocatur Otene.* Dubitandum tamen est, an poëta hoc tam accurate tenuerit. Immo vero Armenios nominauit, quum simpliciter regionem Orientis declarare vellet, apposito epitheto a Syris et Arabibus petito, quod ad vicinos Armenios traduxit.

37. Sequitur diuersi carminis fragmentum. Amatore diuite a lena adducto, mens amicae alienata erat a Tibullo. Nullo aestuantis animi leuamine reperto, diris ille anum deuouet, seque pauperem puellae commendat, multis commodis enu-

 meratis,

Saepe aliam tenui; ſed iam cum gaudia adirem,
Admonuit dominae deſeruitque Venus.
Tunc me deuotum deſcendens femina dixit,
Et, pudet heu, narrat ſcire nefanda mea.
Non facit hoc verbis; facie tenerisque lacertis
Deuouet et flauis noſtra puella comis.

Talis

meratis, quae a paupere amatore expectanda ſint.

39. *tenui*) in amplexibus habui. Notum dici de re Venerea. v. infr. II, 7, 34. vti mox *gaudia*.

40. *Admonuit dominae*) proprie ac ſignanter *admonuit* me poſitum: ſic enim dicitur, quicquid cum aliquo aculeo nobis in memoriam redit. Ouid. Met. IX, 324.

Dixit et admonitu veteris
commota miniſtrae
Ingemuit.

v. Broukh.

41. *deuotum — dixit*) *deuotus* eſt veneficio contactus, cui alieno ſcelere vis maſcula deperiit: idem *defixus* dicitur, quod eorum imagines cereas vel laneas acubus confodiebant. Ouid. Epiſt. VI. Hyps. v. 91. et Heinſ. ad III. Am. 7, 29. v. Stat. et Broukh. ad h. l. Niſi tamen *defigere* in his ſimpliciter eſt immobilem reddere; adeoque *defixus* iners, immotus: vt defigi metu, ſic cantu. Conuenit ex parte τὸ θέλγειν, debilitatis aut mentis aut corporis viribus.

42. *narrat ſcire nefanda mea)* Vulpius *narrat ſcire* accipit, dicit, profitetur ſe ſcire torporem nerui mei. Alia eſt Broukhuſii expoſitio, vt *ſcire nefanda* per graeciſmum ſit, vulgat paſſim impotentiam meam, quam ſcire in vulgus nefas eſt. Fatendum tamen eſt, hunc verſum non minus, quam ipſum Tibullum, languere. v. Obſſ.

43-47. *Non facit hoc*) vt ſic deuotus ſim, non deuouet me puella, Delia, carmine; ſed formae venuſtate: qua illa ipſa Thetide non inferior eſt. Difficile dictu eſt, vnde potiſſimum in hanc poetae mens inciderit. Debuit Thetidis pulcritudo celebrata eſſe priſcis poëtis, qui Achillis et Pelei fata expoſuerant. v. vel Catull. in Epithalam. Ex iisdem petitum eſſe debet, quod Thetis ad Peleum delphine vecta venit: etſi omnino Nereides belluis marinis vehi ſolent. Varie autem fabula tractata a Graecis eſſe videtur, vt ex Romanis poëtis, quorum alius alium ſequutus eſt, intelligitur. Apud Pindarum et alios, in his apud Ouid. Met. XI, 235. ſqq. opprimitur

illa

Talis ad Haemonium Nereïs Pelea quondam
  Vecta eſt frenato caerula piſce Thetis.
Haec nocuere mihi: quod adeſt huic diues amator;
  Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
  Triſtia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animae circum ſua fata querentes
  Semper, et e tectis ſtrix violenta canat.
Ipſa, fame ſtimulante furens, herbasque ſepulcris
  Quaerat, et a ſaeuis oſſa relicta lupis;

D 2 Currat

illa inopinato a Peleo in ſpecu Aemoniae ſeu Theſſalici littoris. At apud Valer. Flacc. I, 130. ſqq. vbi Thetidos nuptiae in Argo pictae ſunt, lubens illa ad Peleum deducitur, delphino inſidens. Nec de vi facta quicquam apud Catullum. Sponte illa ad Peleum accedere etiam h. l. intelligenda eſt. Quod pulcerrima dea *caerula* appellatur, ex more dearum marinarum, h. l. non ad corporis colorem retrahendum eſt; alias admodum abſurdum eſſet.

47. Nocuit mihi porro et deuotum me fecit illa recordatio, quod alium illa amatorem habet, et quod lena adeſt illi, quae eam corrupit. De iuncturae vitio cf. V. L.

50. *Triſtia — pocula*) h. amara. Notum illud: *Media fert triſtes ſuccos.* Mira vero imprecatio aniculae, vt illa crudas carnes deuoret et potum ex felle mixtum bibat. *pocula cum felle* pro, pocula fellea, potus ex felle. Similia alia paſſim a viris doctis obſeruata ſunt. Noſtrum ante oculos habuit Ouid. I. Am. 8. Adde Propert. IV. El. 5. Cogitandum autem de dirarum et imprecationum vi et exitu certiſſimo: *Diris agam vos; dira deteſtatio Nulla expiatur victima* ex Horatio notum eſt.

51. *Hanc volitent animae circum*) ſimulacra exſanguia mortuorum amantium, quos illa laeſit corruptis puellis. v. Horat. V. Carm. 5, 91. cf. Broukh. h. l.

52. *ſtrix violenta*) quae funeſta et triſtia ominatur, vt v. 13. *ſomnia ſaeua.* Sic Seneca Thyeſt. 693.

— Ipſe funeſta prece
Letale carmen ore violento
canit.

Cyllenius ab eo violentam dictam putabat, quod pueris noceat. Diſerte de ea Ouid. Faſt. VI,

Curratet inguinibus nudis, vluletque per vrbes,
Poſt agat e triuiis aſpera turba canum.
Euenient; dat ſigna deus; ſunt numina amanti,
Saeuit et iniuſta lege relicta Venus.
At tu quam primum ſagae praecepta rapacis
Deſere: nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit praeſto tibi, praeſto pauper adibit
Primus, et in tenero fixus erit latere.
Pauper in anguſto fidus comes agmine turbae
Subiicietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducit amicos,
Vinclaque de niueo detrahit ipſe pede.

Heu

VI, 131. ſqq. De *ſtrige* ex hiſtoria naturali ad h. l. disputare velle, ineptum eſſet. Fabuloſam auem eſſe, iam Plinius cenſuit XI, ſ. 95.

55. *vluletque per vrbes)* h. furore agatur. Vulpius de eo furoris genere intelligit, cum ſe lupos eſſe arbitrantur, ideoque vlulantes discurrunt; nimis argute. Nam exprimitur tantum anus prae fame furens. *aſpera* ad iram canum refer.

57. *ſunt numina amanti)* eſt deus, qui amantium curam habeat, iniuriam a perfidis puellis factam vlciſcatur.

58. *iniuſta lege)* ſimpliciter accipe, ratione, modo iniuſto. Praeceptorum vero iſtorum, quae ab aniculis his impertiri ferebantur, formulam videre licet ap. Propert. IV, 5, 21. ſqq. *Venus* autem *relicta* dicitur, cum puella perfida amantem deſeruerit, qui ſub deae fide et tutela eſt.

60. *nam donis vincitur omnis amor)* h. quam primum dona admittes, ſis licet caſtiſſima femina, tamen fides tua ſtatim victa erit. Donis autem et muneribus a diuite amatore miſſis aggredi puellam anus perductrix putanda eſt. *rapax* vero h. e. auara anus, quatenus et ipſa mercedem ab amatore accipit.

64. *Subiiciet manum)* ſubmittet et interponet inter puellae corpus et turbam, vt hanc amoueat. Sed cf. Obſſ.

65. *Pauper ad occultos furtim deducit amicos)* Hic fugit nos ratio vitae et conſuetudinis illius aetatis. Amatores, ad quos perducat Tibullus amicam, vix licet intelligere.

An

Heu canimus frustra, nec verbis victa fatiscit
  Ianua, sed plena est percutienda manu.

At tu, qui potior nunc es, mea fata timeto:
  Versatur celeri Fors leuis orbe rotae.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
  Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit;
Et simulat transire domum, mox deinde recurrit,
  Solus; et ante ipsas exscreat vsque fores.

In v. 70. finit Elegiam, quae ipsi sexta est, Scaliger; et versus reliquos reiicit in Eleg. sequ. post v. 32.

An sunt amici communes, in quorum domo clam ex condicto conuenire volebant Tibullus et Delia! Sed laborare videtur ipsa lectio. cf. Obss.

66. *Vinclaque d)* officii puellis praestiti genus. Ouid. II. Art. 212.

Et tenero soleam deme vel adde pedi.

De Diana: III. Met. 168. *Vincla duae pedibus demunt.*

68. *plena est percutienda manu)* Broukh. ad oppugnationes forium nocturnas refert, quae huius loci esse non videntur. Ego cum Vulpio Cyllenii antiquam interpretationem probo, vt *manus* sit *plena auri.* v. infr. El. 9, 52.

Et pretium plena grande referre manu.

in Lusib. 15.

— — — poma
Nausicaam pleno saepe tulisse sinu.

69. De fragmento hoc deperditi carminis v. Obss. Monet riualem, vt ne secundae aurae nimium credat; puellae, quam ille non sine fraude ac malitia a Tibulli amore auocaverat, iam nunc insidiari clam alium amatorem. Fatendum est, ferendum fuisse damnum, si et hoc fragmentum intercidisset; illiberalis amor ille est, et inuenusti hominis, qui in his versibus regnat. *qui potior nunc es)* elegans vocis vsus de eo, qui praefertur riuali. Horat. III. Od. 9.

Donec gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidae
Ceruici iuuenis dabat.

v. Broukh.

70. *Fors)* Fortuna, insistens rotae, vertit se facile. cf. Obss.

Nescio quid furtiuus amor parat; vtere quaeso,
Dum licet; in liquida nat tibi linter aqua.

ELEGIA VI.

Semper, vt inducar, blandos offers mihi vultus;
Post tamen es misero tristis et asper, Amor.
Quid

Eleg. VII. in recens. Scalig.

75. *Nescio quid furtiuus amor parat)* amor pro amatore, qui clandestinum aliquid molitur, qui clam adrepit. Totius vero distichi sententia flagitiosa et molesta. cf. Obss.

76. *in liquida nat tibi linter aqua)* Copia tibi, puellae desideratae amore fruendi, satis opportuna data est. Dictum prouerbialiter, vt fere Propert. II, 3, 11.

Tranquillo tuta descendis
flumine cymba.

et in praeclaro illo Cleopatrae epitaphio, quod ex Capaccii Hist. Neap. lib. I, c. 7. dedit Reinesius, hinc Gorius et Muratorius cum Bonada:

Ζῆθι, πάλιν τείνας οὔριον εὐφροσύνας.

Laborarunt nuper in eo epigrammate emendando Valken. Diatr. p. 236. Brunck. Anal. T. III. p. 313, 743. Lect. p. 299. Versus, quem apposuimus, conuenit cum Pindarico Pyth. IV, 230. Iason iis conuiuio excepit *πᾶσαν ἐν εὐφροσύναν τάγυεν.*

Elegia VI.

Adducta in suspicionem puellae fide, misere anxius amator multa perperam comminiscitur, quibus aut furta eius arguere, vel intercipere, aut eam ad meliorem mentem reuocare conatur. Tandem, vt amantium animi ad miserationem proni sunt, matris puellae recordatur summo cum affectu, cum eam studiosam sui et amoribus propitiam expertus esset: hanc, vt filiam in fide retineat, enixe hortatur. Est inter praestantiores Elegias facile annumerandum hoc carmen, inprimis affectus veritate et varietate.

1. *vt inducar) Inducere* est fallaciis quibusdam pellicere, vt decipias; ductum a feris, quae in casses pertrahuntur. v. Broukh.

blandos offers mihi vultus) h. fictos, falsos, ad decipiendum compositos. v. Broukh. opponitur *tristis* h. crudelis, saeuus, et *asper*, durus, immitis. Loquitur autem poëta aut de pluribus amoribus, in quibus

Quid tibi, saeue puer, mecum est? an gloria magna,
Insidias homini composuisse deum?
Iam mihi tenduntur casses; iam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat: sed credere durum est,
Sic etiam de me pernegat vsque viro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes; heu, heu, nunc premor arte mea.
Fingere tunc didicit caussas, cur sola cubaret:
Cardine tunc tacito vertere posse fores.
Tum succos herbasque dedi, queis liuor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.

bus semper primos aditus experiri solebat faciles et secundos, aut de solius Deliae amore, cum qua saepe discidio facto, redierat tamen ad pristinum seruitium, meliore spe de eius fide suscepta.

3. Conueniunt versus Alcaei Messenii: Anthol. Steph. p. 481. Brunck. T. I. p. 486. ἐχθαίρω τὸν Ἔρωτα — τί πλέον, εἰ θεὸς ἄνδρα καταφλέγει; ἢ τί τὸ σεμνὸν, δῃώσας, ἀπ' ἐμῆς ἆθλον ἔχει κεφαλῆς; Et Virgiliana:

Egregiam vero laudem et spolia ampla refertis
Tuque puerque tuus; magnum et memorabile numen:
Vna dolo diuum si femina victa duorum est.

Aen. IV, 93.

4. *insidias — composuisse*) struxisse, molitum, machinatum esse. v. Broukh.

7. *tam multa*) adeo multum negat: pernegat hoc, sed v. Obss.

9. cf. similem locum Ouid. III. Am. 1, 49. sqq.

10. *nunc premor arte mea*) sic Ouidius *torqueri*, *vrgeri* dixit II. Am. 18, 20. 19, 34. de iis, quae molesta sunt, obsunt, nocent.

12. *Cardine tunc tacito vertere posse fores*) n. suffusa aqua: saltem apud Plaut. Curcul. I, 3, 3. etsi plures fraudes viguisse facile credas. *tacere* de ostio ibid. I, 1, 20.

13. *succos herbasque dedi*) earum aliquot genera recenset Broukh. ex Plin. XIII, 22. XXII, 4. 22. 25. et al. *Dare* Vulp. h. l. explicat monstrare, docere. Virg. Ecl. I, 19.

Sed tamen, iste deus qui sit, da, Tityre, nobis.

At tu, fallacis coniux incaute puellae,
  Me quoque feruato, peccet vt illa minus.
Neu iuuenes celebret multo fermone, caueto;
  Ne ve cubet laxo pectus aperta finu.
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
  Ne trahat, et menfae ducat in orbe notas.
Exibit quam faepe, time; feu vifere dicet
  Sacra Bonae, maribus non adeunda, Deae.

At

16. *Me quoque feruato*) obferuato, cuftodito, vt Φυλάττειν. Terent. Eun. V, 2, 63.

— — quin Pythias,
Tu me feruato. P. Neque pol feruandum tibi
Quicquam dare aufim, neque te feruare.

Vulp. Senfus vero, quicquid viri docti commententur, hic: malim, mihi quoque aditus ad coniugem tuam interclufus fit, vt ea carere oporteat, quam vt ille aliis, iuxta me, pateat.

17. *Neu iuuenes celebret multo fermone*) h. ne tam faepe cum adolefcentibus verfetur, fermones ferat, et confabuletur. *Celebrare* dicimur homines, quibus cum frequenter fumus aut aliquamdiu moramur. Cic. ad Att. IV, 1. *fimilis et frequentia et plaufus me vsque ad Capitolium celebrauit.* Hoc vnum ex omni exemplorum nube apud Broukhufium ad rem facit: quod vero ablatiuum illuftret, nullum eft. Nempe vt v. c. *conuiuium fermone laetitiaque* celebratur apud Cic. Verr. I, 26. fic *fermone celebramus* eos, quibuscum frequenter confabulamur: vti ap. Ouid. II. Met. 252. cygni dicuntur *celebrare Cayftri ripas carmine* h. frequentes cantus in illis exercere. Ita etiam inuerfe *celebramus fermones, feria ac iocos* Liu. I, 4. Vulpii interpretatio minus idonea: *ne nimia fit in laudanda iuuenum forma:* imprudens vero femina, quae viro coram id faceret!

19. *Neu te decipiat nutu*) dictum graece: μή σε λάθῃ ἂν διανεύσασα, ne, te non obferuante, innuat riuali. De nequitiis autem his amantium nota loca funt Ouidii Ep. XVII, 75-92. Art. I, 569-579.

22. *Sacra Bonae, maribus non adeunda, Deae*) Notum vel ex Cic. Harufp. Refp. c. 17. ad Bonae Deae facra non nifi feminas fuiffe admiffas, et quicunque illa vir vel imprudens adfpexiffet, eum oculis orbari creditum fuiffe, vnde mox: *Tunc mihi* etc. Ceterum in

iftis:

At mihi ſi credas, illam ſequar vnus ad aras.
Tunc mihi non oculis ſit timuiſſe meis.
Saepe, velut gemmas eius ſignumue probarem,
Per cauſſam memini me tetigiſſe manum.
Saepe mero ſomnum peperi tibi; at ipſe bibebam
Sobria ſuppoſita pocula victor aqua.
Non ego te laeſi prudens; ignoſce fatenti.
Iuſſit Amor: contra quis ferat arma deos?
Ille ego ſum, nec me iam dicere vera pudebit,
Inſtabat tota cui tua nocte canis.
Quid tenera tibi coniuge opus? tua ſi bona neſcis
Seruare, ah fruſtra clauis ineſt foribus.
Te tenet, abſentes alios ſuſpirat amores,
Et ſimulat ſubito condoluiſſe caput.

32. Poſt hunc verſum Scaliger inſeruit e ſup. Eleg. vſ. 71, ad fin.

iſtis: *ſeu viſere dicet S.* ſententia eſt ἀνανταπόδοτος, quod et Vulpius notauit; nam deeſt alterum *ſeu quacunque alia de cauſſa prodire ſe dicet.*

24. *non oculis ſit timuiſſe meis)* h. non timeam ego. Infr. IV, 3, 3. *Nec tibi ſit duros acuiſſe in praelia dentes.* graece dictum ἔςι μοι. Pindar. P. I, 56. εἴη Ζεῦ τὶν ἁνδάνειν. cf. Paſſerat. ad Prop. I, 20, 13. Cur oculis ſuis parcere nolit, dictum ad v. antec. conf. Gronou. Obſ. III, 3.

25. et 26. Etiam hoc inter amantium artes alibi occurrit. Broukh. laudauit Plaut. Aſin. IV, 1, 33. *gemmas ſignumue,* docte pro ſigno in gemma anulari, exquiſitae forte ſcalpturae. *Per cauſſam)* nos: ſub praetextu. v. Broukh.

28. *Sobria — pocula)* eleganter ita vocat, quae ipſe multa aqua affuſa diluerat. Sic II. El. 1, 46. *ſobria lympha.* et Plato aquam τὸν θεὸν νήφοντα vocat; de quo v. Plutarch. aud. Poët. c. 3.

30. *Iuſſit Amor: contra)* Trita et obuia amantium excuſatio: ſimiliter Eurip. Iphig. Aul. 1396. cf. Callim. in Apoll. v. 25. et Epigr. 44.

34. *clauis ineſt foribus)* h. vectis, peſſulus. cf. ſup. 2, 28.

36. *Et ſimulat ſubito)* En Gallorum noſtrorum *Vapeurs.*

At mihi seruandam credas, non saeua recuso
  Verbera, detrecto non ego vincla pedum.
Tunc procul absitis, quisquis colis arte capillos,
  Effluit effuso cui toga laxa sinu.
Quisquis et occurret, ne possit crimen habere,
  Stet procul, aut alia stet procul ante via.
Sic fieri iubet ipse deus; sic magna sacerdos
  Est mihi diuino vaticinata sono.

Haec

37. *At mihi seruandam credas)* int. *si credas*. vt et infr. v. 53. Dicit vero se ianitoris loco futurum.

ib. *non saeua recuso verbera)* int. si me custodem Delia fefellerit.

39. 40. Vides et hic puellas Romanas nostris feminis similes: quandoquidem delicatuli illi, quorum omnis cura in comae cultu et vestitus elegantia sita erat, puellis primo loco probabantur. Hos itaque Tibullus, custos puellae constitutus, omnium primos ab eius aditu prohibiturus est.

Effluit effuso) h. molles homines: hos primo loco a puella remotos esse vult, tum omnino vnumquemque, qui propius ad Deliae aedes accesserit: v. 41. 42.

43. *ipse deus)* h. numen diuinum in genere. Cum mox Bellona memoretur, vti solet graecum *θεὸς*, pro dea femina positum putat Vulpius. mox *diuinus* est *μαντικός*. Fuit autem Bellonae sacrum inter superstitiones peregrinas, quae Romam inter bella ciuilia inuaserant. Etsi enim Bellonae aedes ad Circum Flaminium extra vrbem iam dudum ab Appio Claudio ex voto erat exstructa: vix tamen fanaticos homines admittere potuit Romanorum religio a maioribus accepta. Sed paullo ante haec tempora, cum omni vaticinatorum genere, plura sacra cum furore celebrari solita, Cybeles, Deae Syriae, Bellonae, hoc forte ex Cappadocia illatum, hominum animos tanquam veneficio defixos tenuere. Est autem locus hic de Bellonae sacris classicus, vnde discimus, fuisse eius sacerdotem feminam, quae deo plena furere videri et eadem futura praedicere volebat; eadem fanaticorum more adeo mente capta insaniebat, vt igni, flagris et vulneribus in corpus suum saeuiret; eodem modo quo Galli et Isiaci; vnde eos vno ore memorat Valer. VII, 635. 636. Iuuenal. Sat. VI, 511. sqq. (cf. eund. Sat.

IV,

Haec vbi Bellonae motu eſt agitata, nec acrem
Flammam, non amens verbera torta timet.
Ipſa bipenne ſuos caedit violenta lacertos,
Sanguineque effuſo ſpargit inulta deam.
Statque latus praefixa veru; ſtat ſaucia pectus;
Et canit euentus, quos dea magna monet:

Parcite,

IV, 123. ſqq.) et Lucan. I, 565-7. Praeter magnam autem Bellonae ſacerdotem alios quoque ſacerdotes virilis ſexus fuiſſe neceſſe eſt; certe eos memorat Lactant. I. Inſt. 21, 16. 17. Ciſtophorus aedis Bellonae Pulvinenſis in Inſcriptt. ap. Murator. T. I. p. CLXXVIII. occurrit. Bellonarii tamen, latioris ſignificatus vox, gregem et turbam ſignificare videntur hominum, qui ſacris his miniſterium ſuum addixerant, vt Iſiacorum grex: cf. van Dale Disſert. ant. ill. p. 149. ſqq. Inter eosdem numerandi *fanatici*. *Fanaticus de aede Bellonae Puluin.* occurrit apud Gruter. pag. CCCXIII, 1. Vide aliud Marmor vitioſe exſcriptum p. antec. n. 7. et ap. Spon. Miſc. erud. ant. p. 30. Eiusmodi Bellonarium exhibitum credunt viri docti in gemma Dactylioth. Gorlaeanae To. II. n. 664. Eſt tamen is, non minus, quam in Auguſtini tab. 171. P. I. Diomedes, male ſeu exſculptus ſeu delineatus.

45. *Bellonae motu*) h. l. inſtinctu: *κάτοχος ἐκ τῆς θεοῦ. ἔνθεος.*

46. *verbera torta*) h. flagella. v. I, 9, 22. Virg. Ge. I, 105. Sollenne autem hoc fanaticis illis, vt ſe ipſos flagris caederent, vrerent, laniarent; more, qui primum ad placandos deos in magnis calamitatibus, aut in magno reatu inter criminum poenitentes, ortus erat, verſo in ludibrium et praeſtigias. (*τερατείαν*) Parum ſcite Broukh. ſuperſtitionem hanc ab eo deducebat, quod Bellona flagro inſtructa pingitur.

48. *inulta*) non ad deae ſignum, nec ad *τὸ ſpargere*, ſed ad vulnera trahendum eſt, quae mirum ſit non dolorem, febrem ac mortem inferre his hominibus. Ita ſe caedunt, quaſi dolorem inde non ſentiant. Scilicet *ſuſpenſa manu* hi *ſecandi lacertos ſuos artifices* brachia atque humeros cruentabant, vt ex Seneca de Vita beata c. 27. conſtat. Quamobrem Commodus Bellonarios vere exſecare brachia praecipiebat, crudelitatis ſtudio, vt ex Lampridio c. 9. notum eſt.

49. *Statque latus praefixa veru*) h. tenui lanceola cutem a ſagina diductam traiicit, ita

vt

Parcite, quam custodit Amor, violare puellam:
Ne pigeat magno post didicisse malo.
Attigeris; labentur opes, vt vulnere nostro
Sanguis, vt hic ventis diripiturque cinis.
Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas;
Si tamen admittas, sit, precor, illa leuis!
Non ego te propter parco tibi: sed tua mater
Me mouet, atque iras aurea vincit anus.
Haec mihi te adducit tenebris, multoque timore
Coniungit nostras clam taciturna manus.

Haec

vt prae latere ea transuersa stet, de voce *veru* v. Intpp. Minuc. Fel. c. 21. Mox 50 *mouere* esse varum, notissimum est. v. Broukh. cf. Burmann. ad Ouid. II. Met. 639.

51. sqq. Sunt haec pro sacerdotis Bellonae vaticinantis oraculo habenda, quod illa consulta a poëta super amore ac fide Deliae edidit. Minatur illa summa mala iis, qui puellam sollicitaturi sint, petita rei similitudine a sanguine ex sectis membris defluente et a cinere arae: ad quam inter sacra adstans illa deo capta furere putanda est.

51. *violare puellam*) h. fidem puellae sollicitare et ab amante suo eam abducere. Hinc mox: *Et tibi — dixit poenas*, nempe, si minus casta et fidelis amanti esset.

53. *Attigeris, labentur opes*) si attigeris, h. fidem eius labefactare ausus fueris, dilabetur, dissipabitur res familiaris, in poenam sceleris.

56. *Si tamen admittas, sit*) male hic Scaliger: si hoc tibi cordi est. Sed explicandum: si admiseris flagitium hoc, vt a fide recedas; si pecces adultero, si fidem fallas: at vana et mendax illa Bellonae sacerdos sit. Suauissime dictum, et perdite amante dignum!

58. *aurea — anus*) optima et carissima. Horat. I. Carm. 5, 9.

Qui nunc te fruitur credulus aurea.

v. Broukh. cf. Propert. IV, 5, 21. 7, 85. Ita Graeci voc. χρυσᾶς vsurpant.

59. *Haec mihi te adducit*) praestolata amatorem ante fores, vt clam eum intra Deliae tectum recipiat: vt ex seqq. intelligitur. cf. inf. ad I, 9, 43.

Haec foribusque manet noctu me affixa, proculque
Cognoſcit ſtrepitus me veniente pedum.
Viue diu mihi, dulcis anus: proprios ego tecum,
Sit modo fas, annos contribuiſſe velim!
Te ſemper, natamque tuam te propter, amabo.
Quicquid agat, ſanguis eſt tamen illa tuus.
Sit modo caſta, doce; quamuis non vitta ligatos
Impediat crines, nec ſtola longa pedes.
Et mihi ſint durae leges, laudare nec vllam
Poſſim ego, quin oculos appetat illa meos.

Et,

61. *Haec foribus*) iunge: manet me, affixa foribus.

63. *proprios tecum contribuiſſe annos*) pro, *tibi*. Eſt adeo *contribuere cum aliquo*, tribuere vna cum, confundere, immiſcere, vt alterius annis proprii anni admiſceantur.

66. *ſanguis — tuus*) h. progenies. Notum Horatii II. Od. 20.

— *Non ego pauperum*
Sanguis parentum — obibo.
cf. Stat. h. l.

67. *caſta)* vno me amatore contenta. v. El. 3, 83. nam viro nupta erat, vt ſupra vidimus.

ib. *quamuis non vitta ligatos*) Vittis et ſtolis ſolae vtebantur matronae et virgines ingenuae, vt notum. v. Broukh. Has pudicas eſſe oportebat. In libertinis autem amor et furta permiſſa erant; quatenus matrimonium et nuptiae iuſtae erant inter ciuilia inſtituta, quae ad ſolos ciues ſpectabant; vnde iſtas hoc nomine indicat Plautus Curcul. I, 1, 25.

Num tu pudicae cuipiam
inſidias locas?
Aut quam pudicam oportet eſſe?

h. ingenuae. Apparet itaque, Deliam fuiſſe libertinam: fruſtra contra nitente Ayrmanno in Vita Tibull. §. 65.

69. *Et mihi ſint*) Venerat igitur et ipſe Tibullus in ſuſpicionem laeſae fidei. Vt expedita ſententia in ſeqq. ſit, ſtatuendum: frigusculo inter amantes ſimili de cauſſa orto mutuas iras intercesſiſſe: amatorem prae ſe tuliſſe, quaſi Deliam derelinquere vellet: illam, vt vreret amatorem, admiſiſſe alios amatores. *durae leges*) quales victis imponuntur; inde ductum. v. Broukh. Quae ſequuntur, de ſua amica etiam conqueritur Ouid. II. Am. 7, 7.

Si quam laudaui, miſeros
petis vngue capillos.

Et, ſi quid peccaſſe puter, ducterque capillis
  Immerito, pronas proripiarque vias.
Non ego te pulſare velim; ſed, venerit iſte
  Si furor, optarim non habuiſſe manus.
Nec ſaeuo ſis caſta metu; ſed mente fideli
  Mutuus abſenti te mihi ſeruet amor.
At, quae fida fuit nulli, poſt, victa ſenecta,
  Ducit inops tremula ſtamina torta manu,
Firmaque conductis adnectit licia telis,
  Tractaque de niueo vellere ducta putat.

Hanc

Ceterum haec et alia, quae de incredibili amantium furore, rixis, verberibus, occurrunt, vt ſupra v. 13. 14. morſiunculae aut morſus potius, quorum notae reſtarent, etiam fores expugnatae, excubatio ante ianuas et alia, neſcio ſintne inter morum veteris Romae characteres, an inter calidioris ſanguinis argumenta habenda. Teſtantur ſaltem, exquiſitiorem *τοῦ καλοῦ* ſenſum ab iſtorum hominum moribus et ingeniis multum abfuiſſe. Bene ſaltem nobiscum agitur, quod a noſtris moribus aliena illa ſunt.

72. *pronas — vias*) deſcendentes a collibus in planitiem, vt in vrbe Roma viae fere erant decliues.

74. cf. Ouid. I. Am. 7, 23. ſqq. Arguunt vel hae amicarum pulſationes, cuius conditionis illae fuerint; nec de noſtris matronis vel ingenuis puellis hic cogitandum eſſe. Libertinae erant aut peregrinae mulieres, quarum amores ſectari per leges licebat.

79. *Firmaque conductis adnectit licia telis*) ait illam operas diurnas texendae telae locare. *Telam* h. l. pro iugo, ſuper quo ſtamen extenditur, accipit Broukhuſius, parum conſtans in huius loci interpretatione. Sed iugo licium non annectitur. Itaque potius trama ſtaminis (*die Werfte*) intelligenda per *telam*, cui *licia* (*μίτος*), h. ea fila, annectuntur, quibus pectinis ope discriminatis ſubtemen radio immittitur. (*die Drümmern, woran die Werfte angedreht wird*, quo more *tela* vulgo dicta conficitur, h. *veſtis:* quam nos pannum vel linteum appellamus.) Sic Virgil. dixit Ge. I, 285. *licia telae addere*. Eodem ſenſu *tela* apud Ouid. VI. Met. 54.

Et

Hanc animo gaudente vident iuuenumque cateruae
Commemorant, merito tot mala ferre senem.
Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
Spectat, et, infidis quam sit acerba, monet.
Haec aliis maledicta cadant; nos, Delia, amoris
Exemplum cana stemus vterque coma.

ELEGIA VII.

Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes
Stamina, non vlli dissoluenda Deo:

Hunc

Eleg. VIII. e recens. Scalig.

Et gracili geminas intendunt stamine telas. nam sequitur: *Tela iugo vincta est.* et Auson. Mosella v. 397.

— *tenuique aptas subtemine telas*
Percurrent — —

h. subtemen inter tramas staminis traiicient. *conductam* vero intelligo, quia ipsa opus faciendum conduxerat, operam vero suam locauerat. (Minus bene Broukhusius cum Scaligero.)

80. *Tractaque de niueo vellere ducta putat) lanam carminat.* Scilicet *tracta* sunt manipuli lanae rudis, qui *putantur* h. caruntur, (κείρονται, carminantur) instrumento quodam ferreo a sordibus purgantur, vt docte exponit Scaliger ad h. l. Etsi vox aliunde, quam e Varrone et e glossis nota non est. Explicant versum verba Claudiani II. in Eutrop. 382. sqq.

— *doctissimus artis*
Quondam lanificae, moderator pectinis vnci.
Non alius lanam purgatis sordibus aeque
Praebuerit calathis: similis nec pinguia quisquam
Vellera per tenues ferri producere rimas.

82. *senem)* h. l. de anu. Est enim *senex* adiectiuum. v. Broukh.

85. *maledicta cadant)* eueniant. v. infr. II, 2, 17. *vota cadunt.*

Elegia VII.

Celebrat poëta natalem M. Valerii Messalae paullo post eius triumphum Aquitanicum, actum V. C. 727. v. Obss. sup. ad Eleg. 3, 1. Enumerat, quod

poëtae

Hunc fore, Aquitanas poſſet qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atur.
Euenere; nouos pubes Romana triumphos
Vidit, et euinctos brachia capta duces.
At te victrices lauros, Meſſala, gerentem
Portabat niueis currus eburnus equis.

Non

poëtae facere ſolent, loca, in quibus Meſſala praeterea res geſſit, et Aegypto commemorata incidit in Oſirin, quem tandem cum Genio ad diem natalem celebrandum aduocat, et pro Meſſala vota facit.

1. *Hunc cecinere diem Parcae*) Natalem intelligi patet ex v. 63. Cogitandum eſt de carmine ſimili illi, quod Parcae canunt apud Catullum in Epithalamio Thetidis de Achille naſcituro, quo eius fata, res geſtae et laudes conſtituuntur. cf. inf. IV, 5, 3. Mox *ſtamina non disſoluenda*, non reſolvenda, quae non reſolui ac retorqueri poſſunt ab vllo deo.

3. *Hunc fore*) *hunc* n. diem h. eum, qui eo die natus fuerit. Quod vix ferri poteſt; probabile ergo fit, *Hoc fore*, ſcriptum fuiſſe. v. Obſſ. *poſſet qui fundere* pro qui funderet: more noſtri poëtae.

4. *Atur*) fluuius Galliae Aquitanicae, *Adour*. v. ad Auſon. Moſell. 468.

5. *Euenere*) Meſſala, M. Antonii partibus relictis, ad Octauianum transierat: a quo Conſul in ipſius Antonii locum ſuffectus (V. C. 723.) et paullo poſt claſſe aduerſus Antonium ducta inter Legatos claſſi praefectos (V. C. 724.) eſt allectus: Conſtiterat ea circa Actium, cum, nuntiata Galliae defectione, miſſus eſt ab Octauiano Meſſala proconſulari cum imperio: qui eodem anno Galliam pacauit, Aquitanos debellauit. Hinc memorantur a noſtro poëta flumina et vrbes Aquitaniae et Narbonenſis. Inde euocatus Meſſala ab Octauiano ad res Aſiae conſtituendas, ſi Tibullus cum cura nomina locorum poſuit, in Cilicia, Syria, Phoenice et Aegypto cum imperio extra ordinem fuiſſe debet Meſſala. Conf. ſup. Obſſ. ad El. 3. pr. et ſup. Vita Tibulli. Reducem ex hac profectione Meſſalam triumphum de Aquitanis egiſſe ſatis conſtat V. C. 727.

ib. *pubes R.*) pro exercitu, vt et alibi v. c. apud Maronem.

Non fine me eft tibi partus honos. Tarbella Pyrene
Teftis, et Oceani littora Santonici.
Teftis Arar Rhodanusque celer, magnusque Garumna,
Carnuti et flaui caerula lympha Liger.
An te, Cydne, canam, tacitis qui leniter vndis
Caeruleis placidus per vada ferpis aquis?
Quantus et, aetherio contingens vertice nubes,
Frigidus intonfos Taurus arat Cilicas?
Quid referam, vt volitet crebras intacta per vrbes
Alba Palaeftino fancta columba Syro?

Vtque

9. *Non fine me eft tibi partus honos.* Interfuit ergo expeditioni, et, vt probabile fit, triumphali pompae ipfe Tibullus. *Tarbella Pyrene*) Pyrene funt montes Pyrenaei, quos Tarbelli, Aquitaniae populus, verfus littus Aquitanici maris accolunt; hinc *Pyrene Tarbella* feu *Tarbellica*, vt Alpes Rhaetiae. *honos* autem h. l. eft ipfe ille triumphus.

10. *Oceani — Santonici*) a Santonibus, gente Aquitanica inter Ligerim et Garumnam, verfus idem littus fita, nunc *Saintonge*.

11. *magnusque Garumna*) propter aeftuaria, quae facit.

12. *Carnuti et flaui caerula lympha Liger*) Carnuti vel Carnutes Galliae populus fupra Ligerim, *flaui* dicti a colore capillorum, vt omnino faepe Galli. *Caerula* appellatur lympha Ligeris, h. aequorea, quia Oceanus intrat per oftia, et aeftuaria facit.

13. *An te, Cydne, canam*) Transit ad res a Meffala in Afia, Syria, Phoenice et Aegypto aliquot ante annis geftas. v. ad v. 5. et Obff. ad El. 3. pr. Cydni autem amnis purus et curfus placidus. Curt. III, 4. itaque ille dicitur *tacitis vndis leniter placidus ferpere*, immittere fe, *per vada, caeruleis aquis*, h. e. in mare.

16. *Taurus arat Cilicas*) diuidit, dirimit Ciliciam, per mediam regionem perpetuo iugo extenditur. v. Obff. *intonfos*, vt barbaros, omnino incultos.

18. *Alba Palaeftino fancta columba Syro*) Syria, vt late patebat, praeter Coelen, Phoenicen, etiam Palaeftinam continebat. Syros a vefcendis columbis abftinuiffe, etiam ex libro, qui Luciano tribuitur, *de*

Vtque maris vaſtum proſpectet turribus aequor
 Prima ratem ventis credere docta Tyros?
Qualis et, arentes cum findit Sirius agros,
 Fertilis aeſtiua Nilus abundet aqua?
Nile pater, quanam poſſum te dicere cauſſa,
 Aut quibus in terris, occuluiſſe caput?

Te

Dea Syria, notum eſt. Loca collegere Broukh. et quos laudat, tum Munker. ad Hygin. f. 197. Declarat igitur Tibullus Syriam per rem ſingularem eique domeſticam, columbarum candidarum greges paſſim volantes: Leuis ſane et ne elegiae quidem exilitate digna ſatis memoratio; vt ab hac poëtam abstinuiſſe malis, niſi repures, rem religioſam hanc eſſe. adeoque dignitatem aliquam exinde habere.

19. *proſpectet turribus*) Turres ſunt alte exſtructae domus, in quarum tectis interdum turres eminent, quales excitaſſe Tyrii memorantur, vnde mare proſpicerent. v. Strab. XVI, p. 757. (1098. A.) Talis fuit *turris Maecenatiana* ap. Hor. III. Carm. 29. v. Broukh. Statius de nauium propugnaculis accepiſſe videtur.

20. Tyriis tribuit, quod omnino de Phoenicibus praedicari ſolet; res et apud ſcriptores obuia, v. quos Broukh. laudat, adde Dionyſ. Perieg. 907. ſqq. et a recentioribus ad monumentorum fidem et ſuſpicionum ſubtilitatem accuratius declarata. Poſt Bochartum videndi inprimis Mignot (in *Mem. de l'Acad. des Inſcr.* To. XXXIV.) et Bryant (*Analyſis of ancient Mythology* p. 225. ſqq.)

21. *arentes cum f.*) Nili auctus fit ille quidem inde ab Aprili, in locis tamen Aegypti circa Memphim non niſi inde a Iunio ſub obſeruationem hominum venit, vsque ad Septembrem exeuntem; adeoque Caniculae ortus in illud tempus incidit, Sole in Leonem tranſeunte.

23. Notum eſt Nili fontes olim ignoratos fuiſſe. Res tamen nunc quidem Iac. Brucii narratione ſatis ad liquidum perducta. Praeclare phyſicas notiones poëtico ore extulit in ſplendido loco de Nilo Thomſonus (in *Summer* 773. ſqq. 792-810.) Nilus *pater* dicitur communi fluuiorum epitheto. *Occuluitque caput* etiam Ouid. II. Met. 255. Rem ingenioſe in ſigno Nili redditam habemus, quod Fancellus ad Bernini manum effinxit in Capitolio, capite

pite

Te propter nullos tellus tua poſtulat imbres:
Arida nec Pluuio ſupplicat herba Ioui.
Te canit, atque ſuum pubes miratur Oſirim
Barbara, Memphiten plangere docta bouem.
Primus aratra manu ſollerti fecit Oſiris,
Et teneram ferro ſollicitauit humum.
Primus inexpertae commiſit ſemina terrae,
Pomaque non notis legit ab arboribus.

E 2 Hic

pite Nili patris velato apud Rubeum Stat. ant. XCVII.

26. *Pluuio — Ioui*) a quo pluuia mittebatur. Graecis Ὑέτιος. Multa congeſſere Gebh. Broukhuſ. et Vulpius. Agnoſcitur nunc vulgo Iouis Pluuii ſignum in Columna Antoniniana: vt a Santeſ. Bartolio expreſſa ea eſt n. 15.

27. *miratur Oſirim*) h. reveretur, veneratur. v. Cuper. II. Obſſ. 1. Fuit autem Nilus cum Oſiride inter praecipua Numina ab Aegyptiis culta; quod illuſtrare ſaltem poſſunt dicta a Iablonſkio de Diis Aegypt. lib. IV, 1. et de Oſiride lib. II, 1.

28. *Memphiten plangere docta bouem*) int. Apim. *plangere bouem* h. ſe propter bovem. v. Obſſ.

29. ſqq. Memorabilis locus de Oſiride, quem cum Baccho confuſum eſſe a Graecis iam inde ab Herodoto (lib. III, 42.) ſatis conſtat: et illuſtrauit copioſe Iablonſk. Panth. lib. II, c. 1. §. 5. Cum Tibulli amica ſacris Iſiacis initiata eſſet (vt ex El. 3, 23. ſqq. colligi poſſe videtur) ſuſpicari licet, in ipſis initiis Iſiacis, cuiusmodi ea Romae erant, hoc idem traditum fuiſſe. Ad hunc autem Oſiridem non modo, vt ad Bacchum, vitium ſationem, verum etiam arationis et conſitionis arborum inuentionem retuliſſe eos homines, ex hoc Tibulli loco diſcitur. Adde Diodor. I, 14. peſſimum rerum Aegyptiarum interpretem, dum Graecum ſcriptorem neſcio quem temere ſequutus eſt, qui Graeca cum Aegyptiis miſcuerat.

29. *manu ſollerti*) nempe inueniendis rebus ſollertia hominis maxime continetur.

30. *teneram ferro ſollicitauit humum*) mouit, vertit, dimouit, reuellit, eruit, vt alii in ea re. v. Broukh. *teneram* vocat terram, quia recens adhuc orbis erat; ideo mox quoque *inexpertam*. Valer. Flacc. I, 69. *ignaras Cereris terras* dixit.

Hic docuit teneram palis adiungere vitem;
Hic viridem dura caedere falce comam.
Illi iucundos primum matura fapores
Expreffa incultis vua dedit pedibus.
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Mouit et ad certos nefcia membra modos.
Bacchus et agricolae magno confecta labore
Pectora triftitiae disfoluenda dedit.

Bacchus

34. *dura — falce*) nobis, culter hortenfis. *dura*, vt Hor. IV. Carm. 4.

Duris vt ilex tonfa bipennibus.

propter rigorem ferri. agit autem de amputatione vitium.

36. *incultis — pedibus*) Cyllenius explicat: *ftercore et paedore oblitis.* Nimis inculte. Sed eft aut ab inculta aetate, incultis et agreftibus hominibus petitum, aut *incultis* eft idem quod *fqualidis* a mufti afperfione. v. inf. II, 5, 85.

Oblitus et mufto feriet pede rufticus vuam.

Propert. III. El. 15, 18.

Et noua preffantes inquinet vua pedes.

cf. Gebh. ad h. l. Ouid. IV. Faft. 897. et II. Met. 29. *autumnum calcatis vuis fordidum* appellat. Apud Brunck. Analect. Vol. II. p. 239. XI. in carmine Quinti Maecii ipfe Bacchus vuas calcat. *Sapores* fuperiori verfu funt *fucci.*

37. *voces inflectere cantu*) h. variare, fonos numerofe mutare. v. Broukh.

38. *ad certos — modos*) funt modulationes tibiae vel fiftulae variae, ad quas flectuntur faltantium artus. v. Broukh. *nefcia membra*, eleganter, corpus indoctum.

39. fqq. *Bacchus et*) Nolim putare, Bacchum nunc Ofiridis perfonae fubftitui moxque iterum ad Ofiridem rediri: fed Bacchus nunc eft vinum.

39. *magno confecta labore*) opere ruftico fracta et debilitata.

40. *triftitiae disfoluenda dedit*) h. a triftitia: genitiuus hic graece ponitur. Sic ap. Cic. *legum folutus.* v. Broukh. Eiusmodi funt et alia. v. c. apud Propert. III, 7, 54.

Parthorum aftutae tela remiffa fugae.

h. a fuga. v. Gronou. Obff. I, 11. *disfoluenda dedit* pro disfoluit vt III, 6, 28. *diripienda ferant* pro diripiant. Ouid. II. Faft. 521. *flammis torrenda dedere.*

Bacchus et afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulfa fonent.
Non tibi funt triftes curae, nec luctus, Ofiri,
Sed chorus, et cantus, et leuis aptus amor;
Sed varii flores, et frons redimita corymbis;
Fufa fed ad teneros lutea palla pedes;
Et Tyriae veftes, et dulcis tibia cantu,
Et leuis occultis confcia cifta facris.

 Huc

dedere. Λυσιμέριμνος autem Bacchus noto epitheto.

42. *Crura licet d.*) De vinctis in ergaftulo loqui poëtam puta. cf inf. II, 6, 25. Simile autem hoc aliis vini laudibus apud poëtas, v. c. Horat. III. Carm. 21, 17. fqq. et Ouid. I. Art. 239.

44. *leuis — amor*) v. ad I, 73. *eft aptus*, quod alias, te decet, tibi conuenit. Ouid. III. Met. 554. de Baccho:

Quem neque bella iuuant, nec tela, nec vfus equorum;
Sed madidus myrrha crinis mollesque coronae,
Purpuraque et pictis intextum veftibus aurum.

Qui verfus ex ipfo Tibullo advmbrati effe videntur. Horatius autem de eodem Baccho II. Carm. 19, 25.

Quanquam choreis aptior et iocis Ludoque dictus etc.

46. *Fufa fed ad teneros lutea palla pedes*) crocota ποδήρης. *Fufa* fuauiter, vt eodem modo *fluere* talis veftis dicitur; apud Virgil. *talos veftis defluxit ad imos*, et Propert. III, 17. (15) 35. de Baccho:

Et feries nudos vefte fluente pedes:

et in elegantiffimis verfibus, haud dubie ex meliore poëta furreptis in Epitaphio: Maffei Muf. Veron. p. 467.

Detrahe ferta comis, et amorum oblita tuorum,
Triftis, inops, pulla vefte, Thalia, veni.
Non manus Idalia lafciviat improba virga,
Nec fluat ante tuos lucida palla pedes.

Luteus h. flauus color erat fefti ornatus et laetitiae index, v. Catull. 58, 14. cf. Broukh.

48. *leuis occultis confcia cifta facris*) quae habet in fe reconditas res facras et myfticas, quae in facris Liberi patris portabantur. *Confcia* faepe poëtis ea dicuntur, quae aliquid in fe continent vel inclufum habent. Sic Ouidius *litteram confciam* dixit, et inf. El. 8, 3. *fibra confcia deorum.* Senec. Thyeft. 633.

Quis

Huc ades, et centum ludis Geniumque choreis
  Concelebra, et multo tempora funde mero.
Illius e nitido ftillent vnguenta capillo,
  Et capite et collo mollia ferta gerat.
Sic venias hodierne: tibi dum turis honores,
  Liba et Mopfopio dulcia melle, feram.
At tibi fuccrefcat proles, quae facta parentis
  Augeat, et circa ftet veneranda fenem.

Nec

Quis hic nefandi eft confcius monftri locus?
Valer. Flacc. Argon. I, 5.
— — *Cymaeae confcia vatis*
— *cortina.*
Seuer. Aetn. 83.
Quicquid et interius falfi fibi confcia terra eft.
h. quae fub terra apud inferos effe feruntur.

49. Genii religio praecipua effe debuit in celebrando natali. Vocatur a poëta Ofiris, qui amat fefta et lufus, vt fefto in Genii honorem celebrando interfit. Nouum vtique hoc, non tam quod deus alterius honori et facro, quam quod Ofiris Genii feftiuo honori adeft.

50. *tempora funde mero)* perfunde, fc. venis vino incalefcentibus per eas diffufo. v. ad El. 2, 3. Obff.

51. *Illius e)* n. Genii. cf. II, 2, 5. 6. 7. 8. vt adeo Genius vnctis coronatisque capillis die hoc fefto aut fit, aut effe fingatur, quippe ipfi facro ac follenni. Sic vnguentis delibuti et coronis ornati funt omnino ii, qui epulis et follennibus interfunt. Sed v. 55. ad Meffalam oratio conuerfa. Sic fubinde mutatae perfonae et paullo infuauiores transitiones inf. El. 8, 27. 9. 61. 63. II, 2, 21. 22. *vnguenta* de *amomo* intelligit Broukhufius, nefcio cur folo? *Collo* autem *ferta* gerit, vt mos eft in epulis hilarioribus. Loca dedit veterum Broukhuf. Ouid. II. Faft. 739. Horat. II. Sat. 3, 256.

53. *hodierne)* pro hodiernus h. hodie. ad Ofirin haec.

54. *Mopfopio — melle)* h. Attico. Nam Μοψοπία, ἡ Ἀττικὴ, ab antiquo Athenienfium rege Mopfopo. Notum autem in Attica fuiffe Hymettum mellificio nobilem. Ait igitur fe Ofiridi tus et liba mellita effe oblaturum; quod et ipfum ad Ofiridis religionem notabile eft. Alias Genio liba appofita: inf. II, 2, 8.

55. *At tibi fuccrefcat proles)*

Nec taceat monumenta viae, quem Tufcula tellus,
  Candida quem antiquo detinet Alba Lare.
Namque opibus congefta tuis hic glarea dura
  Sternitur; hic apta iungitur arte filex.
Te canet agricola, e magna cum venerit vrbe
  Serus, inoffenfum retuleritque pedem.
At tu, Natalis, multos celebrande per annos
  Candidior femper candidiorque veni.

les) Albinou. (cuius vulgo habetur) III, 29.

Et tibi fuccrefcant iuuenes
bis Caefare digni.

vbi v. Scal.

55. *quae facta parentis Augeat)* fc. aliis praeclare factis, nifi *facta*, τὰ κλέα, pro ipfa fama et gloria dicta malis. Duo autem Meffalae filii v. inf. ad II, 5. pr.

56. *circa ftet veneranda fenem)* h. formae dignitate, vt Vulpius praeclare interpretabatur, et omnino rebus geftis et honoribus confpicua et clara. v. Ayrman. Vita Tib. §. 58. Virg. Aen. IX, 275. *Euryalum venerandum puerum* appellat. inf. IV, 2, 10.

Seu comfit, comtis eft veneranda comis.

57. *Nec taceat monumenta viae)* h. Tufculani et Albani celebrent magnificentiam Meffalae in munienda parte Viae Latinae, vt iam Cluuerius e Strabone (lib. V, p. 362. A.) docuit, quam iuffu Augufti, vel nouam, vel vetuftate collapfam, fternendam fumferat Meffala inter ceteros viros triumphales, quibus vias partim ex manubiis partim ex fuis pecuniis reficiendas diftribuerat. cf. Sueton. Aug. 30. et Dio LIII, 22. *monumenta* h. l. funt opera publica. Opus autem praeclarum et ad faecula duraturum illud fuiffe ex Martialis verfibus colligas, qui aeternam libri famam fic ominatur lib. VIII, 3, 5.

Et cum rupta fitu Meffalae
faxa iacebunt.

Item lib. X, 2, 9.

58. *antiquo Alba Lare) antiquo Lare:* propter vetuftatem vrbis, n. quia inde Roma colonia ducta. *Alba candida.* Sufpicor feu montem ipfum, feu aedificia ex longinquo profpicientibus candorem exhibuiffe.

59. *glarea — filex)* v. Liu. XLI, 27. *Cenfores vias fternendas filice in vrbe, glarea extra vrbem fubfternendas marginandasque primi omnium locauerunt.*

ELEGIA VIII.

Non ego celari possim, quid nutus amantis,
Quid ve ferant miti lenia verba sono.
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorum;
Praecinit euentus nec mihi cantus auis:
Ipsa

Eleg. IX. ex Scalig. recens.

64. *Candidior — candidiorque*) v. Ouid. V. Trist. 5, 13. cf. Cort. ad Sallust. Catil. 5, 7. *veni* pro redi, vt alias quoque.

Elegia VIII.

De amore Marathi in Pholoen agit hoc carmen. Erat Marathus formosus puer, multorum, etiam Tibulli, (I, 4, 81) votis expetitus, ipse cultu sibi et ornatu placens; quem in grauem puellae amorem incidisse multis argumentis poëta deprehenderat. Nec tamen (vt ex vss. 25. 26. 49. 61. 62. intelligitur) nouus ille erat amor, sed ex longa cum Pholoe, quae prior formosum puerum appetiverat, consuetudine natus: quo obseruato Pholoe, ad puellares artes facta, superbe et fastidiose puerum habuit, eumque, solita cum calliditate, modo elusit, modo excruciauit. Immiscet poëta monita et obiurgationes puellae, ne puerum illa vlterius torqueat. Et facit hoc more suo, qui elegiam decet, cum mira sensus et affectus, dum alius alii succedit, varietate et vicissitudine creberrima. De Maratho supra ad El. 4, 81. vidimus. Pholoe inter claras eius aetatis puellas etiam ex Horatio nota est, vbi I. Carm. 33, 7. *aspera puella* Cyrum fastidit, alium mollem puerum; et II, 5, 17. est ea *Pholoe fugax*. Chloridis eam filiam fuisse, idem Horatius colligere iubet nos lib. III, 15, 7. 8.

1. *Non ego celari possim*) ita Latini loquuntur. Cic. p. Cluent. c. 66. *Non est profecto de illo veneno celata mater.* v. Broukh. Ceterum de sententia et arte hac amatoris sensus ex certis signis coniectandi videri potest Epigr. Callim. 45. et Propert. I, 9, 5. sqq. III, 7. (6.) 9. sqq.

2. *miti lenia verba sono*) Sunt *lenes susurri*. Horat. I. Carm. 9, 19. *σύνθοι ὀαρισμοί.* Call. Fragm. p. 238.

3. Tria ponit diuinandi genera: sortes, quas supra vidimus Eleg. 3, 11. extispicium, augurium. cf. II, 5, 11. v. Broukh. Verum est, inquit, non sum fortilegus, nec extispex, nec aruspex; enimuero ab ipsa Venere edoctus haec noui.

ib.

Ipſa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non ſine verberibus.
Deſine diſſimulare; deus crudelius vrit,
Quos videt inuitos ſuccubuiſſe ſibi.
Quid tibi nunc molles prodeſt coluiſſe capillos?
Saepeque mutatas diſpoſuiſſe comas?

ib. *conſcia fibra Deorum)* v. ad El. 7, 48. Prop. IV, 1, 100.

Aut ſibi commiſſos fibra locuta deos.

et apud Tacitum, affectatorem poëticae elegantiae, German. 10. *equos deorum conſcios*, e quibus voluntas deorum cognoſcitur, dictos videas.

5. *magico religatum brachia nodo)* fune in nodum magicum, ad certam ſuperſtitionis legem factum, conſtricto, ne poſſet renodari aut ſolui. v. Broukh. Reſpicit autem modum caſtigandi ſeruos in ergaſtulis, qui manibus fune ſuſpenſis verberibus caeduntur. Ad eum igitur modum ſe ſuſpenſis manibus caeſum a Venere fingit, vt diſceret ſingula, quae amori inſunt, adeoque et ea, quae amorem arguunt; nodum autem, vt firmum et ad ſoluendum difficilem declararet, magicum appellauit. *religatum* pro ligato dixit.

6. *Perdocuit)* n. artem intelligendi notas amatorias. Propert. l. I. I, 9, 7. rem clarius expreſſit:

Me dolor et lacrimae merito fecere peritum.

et III, 6, 17.

His ego tormentis animi ſum verus aruſpex:
Has certas didici ſaepe in amore notas.

Praeclarum eſt Centauri ſignum in Villa Borgheſia, qui ab Amore verberibus domatur. v. Statuas a Rubeo vulgatas tab. LXXII. Adde tabulam in Pictur. Herculan. To. I, n. 25.

9. ſqq. Ad Marathum Pholoes amore captum. Declarant haec puerum mollem et delicatum, cuiusmodi illa aetate, qua luxus Aſiatici omnis corruptela in Italiam transierat, multi Romam confluebant, a parentibus vel propinquis adducti, vt ex flore aetatis infame lucrum facerent. Etiam de artibus, quibus placere volebant hi formoſuli, notabilis eſt locus: nec modo de cura circa comae cultum, verum etiam de genis ſeu fucatis ſeu raſis, et de veſtibus ſubinde mutatis et corrigia calcei adducta. Illa v. 10. *Saepeque mutatas diſpoſuiſſe comas* apud Callimachum L. P. 22.

Quid ſucco ſplendente genas oneraſſe? quid vngues
  Artificis docta ſubſecuiſſe manu?
Fruſtra iam veſtes, fruſtra mutantur amictus,
  Anſaque compreſſos colligit arta pedes.
Ipſa placet, quamuis inculto venerit ore,
  Nec nitidum tarda comſerit arte caput.
Num te carminibus, num te pollentibus herbis
  Deuouit tacito tempore noctis anus?
Cantus vicinis fruges traducit ab agris,
  Cantus et iratae detinet anguis iter.
Cantus et e curru Lunam deducere tentat;
  Et faceret, ſi non aera repulſa ſonent.
Quid queror, heu, miſero carmen nocuiſſe? quid herbas?
  Forma nihil magicis vtitur auxiliis.
Sed corpus tetigiſſe nocet, ſed longa dediſſe
  Oſcula, ſed femori conſeruiſſe femur.

Nec

22. ſunt: Πολλάκι τὰν αὐτὰν δὶς μετέθηκε κόμαν. Simile his verſibus eſt Epigramma Pauli Silentiarii ap. Brunck. Anal. T. III. p. 78. XXII.

11. *ſucco ſplendente*) eſt incruſtatio faciei, σμῆγμα, forte ex madido pane, cuius illitu genis ſplendorem conciliabant. v. Scal. et Vulp.

13. *veſtes — amictus*) *veſtes* ſunt indumenta interiora; *amictus*, vt notum, quicquid veſtibus ſuperiniicitur. v. Broukh.

17. Etiam hoc exemplo apparet, quod ſup. I, 2, 41. monuimus, quantopere delectata fuerit illa aetas rerum magicarum narratione, cum ſtatim a v. 19. episodii more eam intexat iterum Tibullus. Nota haec portenta per ſe ſunt, et cf. Obſſ. Sic quoque anilis ſuperſtitio de deliquio, quod Luna ab incantatione experitur, et de more defectui per aerium attritum et tinnitum ſuccurrendi, notiſſima: illuſtrauit tamen Broukh. cum Vulpio.

18. *Deuouit*) incantatione ad amorem adegit.

25. 26. Pholoen ex proteruarum puellarum (quas nos *Coquettes* appellamus) numero fuiſſe

Nec tu difficilis puero tamen eſſe memento;
Perſequitur poenis triſtia facta Venus.
Munera ne poſcas; det munera canus amator,
Vt foueas molli frigida membra ſinu.
Carior eſt auro iuuenis, cui laeuia fulgent
Ora, nec amplexus aſpera barba terit.
Huic tu candentes humero ſuppone lacertos,
Et regum magnae deſpiciantur opes.
At Venus inueniet puero ſuccumbere furtim,
Dum tumet, et teneros conſerit vsque ſinus,
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oſcula, et in collo figere dente notas.

Non

fuiſſe neceſſe eſt. Formoſum puerum illa ſuis illecebris et amatoriis nequitiis leuioribus ad ſui amorem pellexerat; ſed vlteriora pueri vota repreſſit. cf. v. 49.

27. *Nec tu* —) alloquitur nunc Pholoen.

28. *triſtia facta*) crudelia, ſaeua. pro, triſtitiam, h. ſuperbiam et faſtum erga amantem. v. Vulp.

34. *regum*) h. diuitum. Res nota. Eſt quod Eleg. I. *deſpiciam dites.*

35. *At Venus inueniet*) Cum dixiſſet: hunc tu in amplexus tuos recipere ne refuge: opportunitas, inquit, amplexui haud deerit. Ipſa Venus parabit, demonſtrabit viam, ſuppeditabit locum, vt poſſis puerum in amplexus accipere. Sic Graecis *εὑρεῖν*. Incido in locum Luciani de Peregr. 19. *τότε μεν ἐπὶ τὸν Δία καταφυγὼν, εὗρε τὸ μὴ ἀποθανεῖν ὁ γεννάιος.* inf. v. 58. *dare* dicitur. Tenendum autem, Pholoen eluſiſſe pueri deſideria per cauſſam cuſtodiae, qua teneretur, conf. inf. v. 55. ſqq. Vnde intelligitur, fuiſſe et ipſam Pholoen ſeu libertinam, ſeu peregrinam, quae marito nupta eſſet; cui feminarum generi tuto per leges peccare licebat.

36. *Dum tumet*) *ὀργᾷ, σπαργᾷ* de deſiderio: (at *οἰδᾷν* de ira, fluctibus, tempeſtate.) nec tam turpiter dictum accipiam, vt Horat. II. Sat. 7, 49. *turgere* dixit.

et teneros conſerit vsque ſinus) Neſcio quid obſceni hic quaerunt Interpretes; eſt, coniungere

Non lapis hanc gemmaeque iuuent, quae frigore sola
  Dormiat; et nulli sit cupienda viro.
Heu sero reuocatur amor, seroque iuuentas,
  Cum vetus infecit cana senecta caput.

Tum

iungere pectora per arctos complexus, vnde subiicit: *et dare oscula*. Hinc *iungere pectora* saepe de Venere Ouid. II. Met. 604.

— et illa suo toties cum pectore iuncta.

Epist. XV, 191.

At quanto melius iungi mea pectora tecum,
Quam poterant saxis praecipitanda dari.

Miscere pectora dixit Statius II. Silu. I, 206. *ponere* Catal. vet. poet. p. 204. v. Scal.

Quaeque puella tuo cum pectore pectora ponit.

Idem vult noster, quod Plaut. Curcul. I, 3, 32. *Viden' vt miseri moliuntur? nequeunt complecti satis.*

39. *Non lapis hanc*) Sententiarum nexus forte hic est: Noli superba esse in puerum te amantem. Sis facilis et admittas amantum desideria, dum iuuenta flores. Succedet senecta, qua nullis artibus ad amorem tui allicere poteris: sic 39 — 48. Iam 39. 40. Noli excludere amantem: omnibus Veneribus et Gratiis careat puella superba et dura! Lapides vel lapilli sunt vniones, margaritae, vt Ouid. I. Art. 432.

Elapsusque caua fingitur aure lapis.

v. Broukh. h. l. *iuuent* ad ornandum corpus, nullam venustatem, quia placeat, addant. Sensus vero: ἡ μονοκοιτοῦσα ἀνεπαφρόδιτος καὶ ἄχαρις ἔστω, vt egregie Scaliger.

ib. *frigore*) hieme. Notum illud:

Non mihi lac aestate nouum, non frigore desit.

cf. Statium h. l. Additum sup. El. 2, 29. *hibernae frigora noctis*. Et *frigus* omnino *frigus noctis* apud poetas. Possis quoque putare, frigus omnino ad τὸ μονοκοιτεῖν spectare, vt sit pro, quae sola, adeoque frigida, dormit. Sed prius verius est.

41. 42. *Heu sero reuocatur amor*) *Sero* fieri dicuntur, quae fiunt nimis sero, quod nos dicimus, frustra, iam amissa occasione; sic in illo: *Sero medicina paratur*, *cum* etc. v. Broukh. *vetus caput* mox pro senili, v. inf. v. 50. adeoque pro canis. *Inficere* est *tinguere*. v. Broukh.

Tum ſtudium formae; coma tum mutatur, vt annos
Diſſimulet viridi cortice tincta nucis.
Tollere tunc cura eſt albos a ſtirpe capillos,
Et faciem demta pelle referre nouam.
At tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
Vtere; non tardo labitur illa pede.
Neu Marathum torque; puero quae gloria victo?
In veteres eſto dura, puella, ſenes.
Parce, precor, tenero; non illi ſontica cauſſa eſt;
Sed nimius luto corpora tinguit amor.

Vel

44. *coma — viridi cortice tincta nucis)* Nota res. Plin. XV, 22. *rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis.* Illuſtratum a Cyllen. et Broukh.

46. *Et faciem — nouam)* Hoc nemo illuſtrauit. Aut de fuco illito, ita vt natiua cutis lateat et ſublata eſſe videatur; aut de ſmegmate intelligendum, v. 11. quo laeuigatur cutis. *pelle*, h. e. rugis.

48. *non tardo labitur illa pede)* Noli putare, *labi* celerem curſum non bene exprimere. Ouid. III. Art. 65.

— cito pede labitur aetas.

49. *puero quae gloria victo)* h. amore ſubiugato et ita perdomito, vt omne faſtidii et ſuperbiae genus in eum impune exercere poſſis. cf. paullo ante ad v. 25. 26. De *Maratho* v. Obſſ. ad I, 4, 81.

50. *veteres — ſenes)* contemtim *veteres* dicit, quaſi vietos, rancidos et cariofos, ait Broukh. neſcio quam bene. Ornat ſimpliciter epithcton illud. Sic et Horatius *veterem ſenectutem* dixit Epod. 8, 3.

51. *Parce precor tenero)* Parce puero; nam vides, quantopere amore tui conſumatur; vides eum pallere, lamentari et lacrimari. *tenero*, abſolute poſitum adiectiuum, vt amat noſter. v. II, 1, 74. *iratae.* II, 4, 50. *ſecurae.* III, 5, 92. *duri.* IV, 2, 3. *violente.* Sic Albinou. II, 56. *exorientem* ſimpliciter pro *ſole exoriente* dixit.

ib. *non illi ſontica cauſſa eſt)* nempe, cur luteo colore ſit et palleat, ſed amor eum pallere facit. *Cauſſa ſontica* eſt morbus ſonticus ſiue quiuis vehementior, inprimis epilepticus. v. Scal. h. l. *Cauſſa* pro morbo ponitur, quod morbo excuſari interdum ſolemus. v. Vulp. h. l. Gronou. Obſſ. III, 14. Geſner. in Theſ. h. v.

52. *luto)* h. pallore. *Lutum*

Vel miser absenti maestas quam saepe querelas
Coniicit, et lacrimis omnia plena madent.
Quid me spernit? ait: poterat custodia vinci;
Ipse dedit cupidis fallere posse deus.
Nota Venus furtiua mihi est; vt lenis agatur
Spiritus, vt nec dent oscula rapta sonum.
Et possim media quamuis obrepere nocte,
Et strepitu nullo clam reserare fores.

Quid

tum est color inter flauum et album. Horat. Epod. 10, 16. *pallorem luteum* dixit: etsi latius quoque *croceum lutum* dixere alii, vt Virgil. Ecl. IV, 44. conf. Broukh. ad nostri locum. Vide, qui de hoc colore egerunt, laudatos a Titio ad Nemes. Cyneg. 319. Nunc vide doctiss. nostrum Collegam, Io. Beckmann *Beyträge zur Geschichte der Erfindungen* IV, 1. p. 44. qui docuit esse *lutum* nostrum *Wau*, resedam luteolam, quae colorem flauum gignit.

53. 54. *Vel miser*) Iunge *vel absenti* quasi hoc iam euidens amoris satis signum esset: multo magis praesente puella. Terent. Hec. I, 1, 3.

Vel hic Pamphilus iurabat
quoties Bacchidi etc.

v. plura ap. Broukh. —

— *querelas Coniicit*) h. iactat, iacit. Cic. de Diuin. I, 14.

Vocibus instat, et assiduas
iacit ore querelas.

Sic *iacere minas*, *verba* etc. et *coniicere maledicta*, *voces*, etc. legitur. Porro: iacit querelas *absenti*, pro in absentem puellam; obuio vsu casus tertii: nec modo in verbis lugendi, dolendi aut querendi: quod genus notat Musgrau. ad Eurip. Supplices 840. Ad v. 55. cf. ad v. 25. 26.

56. *Ipse dedit cupidis fallere posse deus*) *dedit* h. dare solet. deinde *dare* h. l. est monstrare, docere. v. not. ad El. 6, 13. cf. sup. 2, 19. *Cupidi* sunt amantes, vt v. 74. II, 5, 56. Saepe etiam adulteri, vt I, 9, 58. cf. Broukh. ad I, 10, 58. Passerat. ad Propert. I, 2, 12. Huiusmodi sollennia verba poetis sunt magno numero, vt doctrinae alicuius genus constituant; facilius tamen paratu, quam disciplinae grauiores sunt. Ipse amor, inquit, docet amatores furta sua occultare.

57. *Nota Venus f. mihi est, vt l.*) dictum pro, Nota mihi Venus furtiua, et notum mihi est, vt, vel quomodo. qualia congessit Bentleius ad Horat. I, Od. 1.

Quid profunt artes, miferum fi fpernit amantem,
    Et fugit ex ipfo faeua puella toro?
Vel cum promittit, fubito fed perfida fallit:
    Eft mihi nox multis euigilanda modis.
Dum mihi venturam fingo, quodcunque mouetur,
    Illius credo tunc fonuiffe pedem.
Defiftas lacrimare puer: non frangitur illa,
    Et tua iam fletu lumina feffa tument.

Oderunt

Poft v. 66. inferfit Scaliger vff. 75-78. ex lib. II. El. 3.

61. Vt fententiarum iuncturam affequaris, finge haec fic dicta effe, vt pergat puer querelas iacere in Pholoen. At illa, inquit, omnibus artibus me ludificatur, callida et malitiofa puella; nam iam admiffum et receptum fubito illa deftituit ac deferit.

63. *Vel cum p.)* v. de his artibus Terent. Heaut. IV, 3, 3. fqq.

64. *Eft mihi nox multis euigilanda modis)* Exprimit aeftuantem amantis decepti animum. v. Propert. II, 18, 45. fq. II, 13, 57. fqq. Dictum vero vt: *omnibus modis aliquem cruciare*, ita omnibus modis noctem exigere vigilando, et elegantius, euigilare. Ouid. III. Art. 160. quanquam paullo aliter:

Quarum funt multis damna pianda modis.

66. *fonuiffe pedem)* Sic in illo Carmine inter Lufus liberos, quod Tibullo tribuitur:

Sed ille quum redibit, aureus puer,
Simul fonante fenferis iter pede etc.

67. *Defiftas lacrimare) defiftere* ait Broukh. non eft plane idem, quod *definere;* habet enim quandam mutatae mentis et confilii fignificationem, vt in illo: *Mene incepto defiftere victam?* Recte hoc obferuari poterat, fi de propria verbi vi quaeritur; fic *definere* aliquis poteft etiam confilio non mutato, fed difficultate victus, aut focordia, aut opere profligato et fic porro. Sed vulgari vfu ifta fubtilitas fublata eft.

ib. *non frangitur illa)* vt *flecti* dicuntur homines mitiore ac faciliore ingenio, fic *frangi,* quibus eft durior natura et inclementior. Sen. Thyeft. 200.

— noui ego ingenium viri:
Flecti non poteft: frangi poteft.

v. Broukh. Etiam haec obferuatio ad proprietatem fermonis

fpectat

Oderunt Pholoe, moneo, faſtidia diui;
Nec prodeſt ſanctis tura dediſſe focis.
Hic Marathus quondam miſeros ludebat amantes,
Neſcius vltorem poſt caput eſſe deum.
Saepe etiam lacrimas fertur riſiſſe dolentis,
Et cupidum ficta detinuiſſe mora.
Nunc omnes odit faſtus; nunc diſplicet illi,
Quaecunque appoſita eſt ianua dura fera.
At te poena manet, ni deſinis eſſe ſuperba.
Quam cupies votis hunc reuocare diem!

ELEGIA IX.

Quid mihi, ſi fueras miſeros laeſurus amores,
Foedera per diuos, clam violanda, dabas?
Ah

Eleg. X. e Scalig. recenſ.

ſpectat, quae in vulgari loquendi more non ſemper auctores coërcet. Mox *et tument* dictum eſt, vbi proprie eſſe debebat: etſi.

69. 70. De Pholoe v. ſup. ad pr. Eleg. *Nec prodeſt ſanctis tura dediſſe focis:* hoc eſt, crimen eſt inexpiabile; ſaltem magnum, cui dii iraſcuntur, vt nec preces ſuperbae puellae admittant.

72. *vltorem poſt caput eſſe deum)* alias *a tergo* eſt Nemeſis. Sen. Herc. fur. 385.

Sequitur ſuperbos vltor
a tergo deus.

cf. Pium Poſter. c. 70. Similiter tamen, vt noſter, de amore Propert. II, 23, 59. (II, 30, 7.) *Inſtat ſemper Amor ſupra caput.*

77. *poena manet:* ſeu vltio numinis, ſeu Poena, Nemeſis.

78. Eodem modo Auſon. epigr. 13.

— *obrepſit non intellecta ſenectus:*
Nec reuocare potes, qui periere dies.

Elegia IX.

Cum tot praeclara vetuſtatis monumenta interierint, mirum eſt, tot alia eſſe ſeruata, quae interiiſſe malimus! Huius ipſius elegiae iacturam nemo facile aegre ferret; in ſumma enim carmi-

Ah miser, etsi quis primo periuria celat,
Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.
Parcite, caelestes; aequum est impune licere
Numina formosis laedere vestra semel.
Lucra petens habili tauros adiungit aratro,
Et durum terrae rusticus vrget opus.

Lucra

carminis elegantia et nitore pudet pigetque deterrimae istius aeui corruptelae foedaeque libidinis, ad quam eius argumentum comparatum est. Pueri, muneribus a pecunioso aliquo homine, negotiatorem fuisse ex vss. 13. sqq. colligo, corrupti, auaritiam et perfidiam grauiter accusat poëta; hinc acerbe inuehitur in corruptorem, eique mala summa apprecatur, vxoris adulteria et sororis temulentiam; puero autem poenitentiam facti praedicit.

1. *laesurus amores)* v. Obss. ad I, 2, 89. est h. l. fidem datam fallere ac violare.

2. *Foedera per diuos clam violanda dabas)* Ordo: *dabas foedera, per diuos, clam violanda.* *Foedus* pro conuento ac promisso. *Dare foedera* dictum vt, *dare fidem, iusiurandum, promissa.* Etiam Ouid. II. Met. 757. *contra data foedera.* cf. Drakenb. ad Silium V, 304. *clam violanda* h. quae clam a te violantur.

4. *Poena venit)* h. Nemesis, quae celata illa periuria, h. ea, quae, contra promissi fidem, clam commissa sunt, in lucem proferat, et vlciscatur. Proxime Albiana ad Horatii illud III. Carm. 2, 31.

Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede Poena claudo.

Res per se est notissima.

5. Reuocat se miser amator et deprecatur poenam periurii. Similiter Ouid. II. Am. 14, 42.

Di faciles, peccasse semel concedite tuto.
Id satis est; poenam culpa secunda ferat.

Cf. sup. I, 4, 21.

6. *Numina — laedere)* n. periurio. v. sup. El. 3, 79. cf. h. l. Broukh. Poëtam in argumentatione agnosce. In pedestri scriptore haec desiderabas: Parcite dii — Venia dignum est, lucro captum aliquem semel fidem fefellisse. Lucri caussa homines quid non suscipiunt! Lucri spe adductus rusticus arat, nauta nauigat.

7. *habili — aratro)* quod facile haberi, h. tractari et regi potest. v. Burman. ad Ouid. II. Met. 531. et hinc *habilis* omnino idoneus, aptus, facilis. Gratius Cyneget. 122.

Quo

Lucra petituras freta per parentia ventis
Ducunt instabiles sidera certa rates.
Muneribus meus est captus puer; at deus illa
In cinerem et liquidas munera vertat aquas.
Iam mihi persoluet poenas, puluisque decorem
Detrahet et ventis horrida facta coma.
Vretur facies, vrentur sole capilli,
Deteret inualidos et via longa pedes.
Admonui quoties: auro ne pollue formam;
Saepe solent auro multa subesse mala.
Diuitiis captus si quis violauit amorem:
Asperaque est illi difficilisque Venus.

Vre

Quocirca et iaculis habilem perpendimus vsum:
Neu leue vulnus eat, neu sit breuis impetus illi.

Vbi Gronou. Obss. II, 13. corrigit, *iaculis habiles praebebimus vsum.* Minus bene; cum *perpendimus* sit: effecimus, vt iaculis commode, recte, vti possimus, et quidem librando et iustum teli pondus exigendo. *Opus* vero de agricultura dici, notum in vulgus. v. Broukh. h. l.

10. *sidera certa)* quia duces nauigationis certi. cf. Horat. II. Carm. 16, 3. Valer. Flacc. I, 19. 20. *instabiles rates*, quae communiori epitheto *vagae*.

12. *In cinerem et liquidas munera vertat aquas)* h. in nihil. conf. Prop. II, 13, 46. Ouid. III. Am. 8, 66. Non est argutandum, quasi sit ex chemia petitum, vt sit, in elementa sua redigat. Notus iam versus Homeri:

Ἀλλ' ὑμεῖς μεν πάντες ὕδωρ
καὶ γαῖα γένοισθε.

13. *Iam mihi p.)* intellige, puerum cum locuplete amatore, qui forte negotia in prouinciis habebat, peregre abiisse. *Decorem detrahere* est imminuere, deterere, auferre.

15. *vrentur sole capilli)* flauo crine in fuscum mutato. Prop. IV, 9, 46. *Libyco sole perusta coma.*

17. *auro ne pollue formam)* tanquam rem sacram. *auro* h. dum auro te corrumpi pateris. Recte vero hoc dictum, quia, quae formae gratia est, deperit et imminuitur auaritia. Mox *subesse* est minus proprie dictum pro subsequi, comitari, adesse. *violare amorem* h. fidem in amore.

Vre meum potius flamma caput, et pete ferro
Corpus, et intorto verbere terga feca.
Nec tibi celandi fpes fit peccare paranti.
Eft deus, occultos qui vetat effe dolos.
Ipfe deus tacito permifit lena miniftro
Ederet vt multo libera verba mero.
Ipfe deus fomno domitos emittere vocem
Iuffit, et inuitos facta tegenda loqui.
Haec ego dicebam; nunc me fleuiffe loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuiffe pedes.
Tunc mihi iurabas, nullo te diuitis auri
Pondere, non gemmis vendere velle fidem;
Non, tibi fi pretium Campania terra daretur,
Non, tibi fi Bacchi cura, Falernus ager.

21. *Vre meum potius)* Vre me potius, nempe, quam vt datam fidem, auro corruptus, fallas. Memorat autem extremos cruciatus, quales fervorum fere ac noxiorum in quaeftionibus habendis, cum lamina candens admoueretur. v. Broukh. cf. fup. I, 5, 5. Ouid. III. Met. 698. Auctoramenti antiqui verba expreffiffe Poëtam, putabat Vulpius ex Lipfii Saturn. II, 5. Qui enim fe laniftae auctorabant, in haec tria iurabant, Vri, Vinciri, Ferro necari: h. e. libertate depofita feruili forte vti, mancipii loco haberi, Petron. 117. iisdem poenis, fi peccaffent, affici, quibus ferui puniebantur, nunquam ingenui. v. Horat. II. Sat. 7, 58. 59. Sed ad poenae tormenta reuocat nos, quod fubiicitur, de verberibus: *intorto verbere*, flagello, vt I, 6, 46.

25. 26. Saepe diuino numine factum effe ait, vt vel tacente feruo lena per ebrietatem perfidiam retegeret ac proderet.

27. v. Lucret. V, 1157. fqq. Addit alia Broukh.

29. 30. Sequi debebat: Haec ego dicebam flens et ad genua pueri aduolutus. Poëtica arte haec inuertit.

31. *diuitis auri)* quod diuitem reddit, diuitias continet.

33. *Non, tibi fi pretium)* h. merces ftupri, vt faepe. v. Broukh. cf. Heinf. ad Ouid. II. Met. 701. Gronou. Obff. II, 25.

Illis eriperes verbis mihi, sidera caelo
  Lucere, et puras fulminis esse vias.
Quin etiam flebas: at, non ego fallere doctus,
  Tergebam humentes credulus vsque genas.
Quid faceres, nisi et ipse fores in amore puellae?
  Sit, precor, exemplo sit leuis illa tuo!
O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,
  Ipse comes multa lumina nocte tuli?
Saepe insperanti venit tibi munere nostro,
  Et latuit clausas post adoperta fores.
Tum miser interii stulte confisus amari.
  Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.
Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam.
  At me nunc nostri Pieridumque pudet.
Illa velim rapida Vulcanus carmina flamma
  Torreat, et liquida deleat amnis aqua.

Tu

ib. *Campania terra)* dictum, vt *terra Italia*, *terra Hispania*, et alia: cuiusmodi exempla multa congessit Vulpius.

35. 36. *Illis eriperes verbis mihi)* h. vel inuitum, contra animi et oculorum sensum, credere cogeres, non lucere solem, nec fulmen pura luce micare. cf. Obss.

39. *fores in amore puellae)* h. eam amares. v. Vulp. Si Marathus puer est, de Pholoe loqui videri potest. Conf. El. 8. pr.

43. *munere nostro)* alii vulgo dicunt: *beneficio meo*, *opera mea.*

44. *Et latuit — fores)* Cum tu ante puellae aedes querelas funderes, quod non admittebaris: ecce mea opera illa tibi inopinanti adducta venit, et stetit pone fores clausas adoperta et velata; ita vt foribus repente apertis illa te reciperet in domum. cf. Obss.

46. *ad laqueos)* insidias et fraudes. *Nam p.* h. enimuero. at. cf. Obss.

47. *attonita — mente)* h. percussa, contacta, forma pueri: vt alii poëtae diuino numine acti et percussi canunt. cf. Vulp.

49. Ad loquendi morem cf. Horat. I. Od. 16, 3.

Quem

Tu procul hinc abſis, cui formam vendere cura eſt,
Et pretium plena grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es auſus,
Rideat aſſiduis vxor inulta dolis;
Et, cum furtiuo iuuenem laſſauerit vſu,
Tecum interpoſita languida veſte cubet.
Semper ſint externa tuo veſtigia lecto,
Et pateat cupidis ſemper aperta domus.
Nec laſciua ſoror dicatur plura bibiſſe
Pocula, vel plures emeruiſſe viros.

Quem criminoſis cunque voles modum
Pones Iambis; ſiue flamma,
Siue mari libet Adriano.

52. *plena — manu)* v. ſup. ad El. 5, 68.

54. *vxor inulta)* h. impune rideat ſiue ludat. *doli* ſunt furta.

55. *cum furtiuo iuuenem laſſauerit vſu)* in Luſibus liberis, Carm. 47.

Illius vxor aut amica riualem
Laſciuiendo languidum precor reddat.

Vſus eſt vocabulum nequitiae etiam apud Ouidium. v. Remed. 357.

56. *interpoſita — veſte)* ſiue ſtragula lecti, ſiue veſte nocturna. v. Vulp. Idem commode laudauit Lucian. D. Meretr. XI. *καὶ τέλος διετείχισες τὸ μεταξὺ ἡμῶν τῷ ἱματίῳ, δεδιὼς, μὴ ψαύσαιμί σου.* Similiter Horatius *extrema ſponda cubare.* Epod. 8. extr.

57. *externa — veſtigia)* Nota illa Lucretiae apud Liuium: *Veſtigia viri alieni, Collatine, in lecto ſunt tuo.* v. Broukh.

58. *cupidis)* h. moechis. v. ſup. ad El. 8, 56.

60. *emeruiſſe viros)* h. confeciſſe, eneruaſſe, peregiſſe: vt Ouidio: *emeritum latus.* Sed notandus adiectus caſus. Tum *plura*, quam vxor tua. Sit vxor tua tam temulenta et adultera quam ſoror tua. *Sororem* vero ſeu impudicae vxoris, ſeu mariti intelligere licet. Hoc forte melius. Eſt enim vſitata illa conuiciandi acerbitas, propinquorum flagitia et turpitudinem iis, quos odimus exprobrare.

Illam saepe ferunt conuiuia ducere Baccho,
Dum rota Luciferi prouocet orta diem.
Illa nulla queat melius consumere noctem,
Aut operum varias disposuisse vices.

At

61. *Illam f.)* int. sororem, etiam v. 63. 64. cui opponitur v. 65. vxor, quae a sorore eadem flagitia didicit. *Conuiuia ducere Baccho* h. producere in multam noctem. notum. v. sup. ad El. 4, 5.

62. *Dum rota Luciferi prouocet orta diem) rotam Luciferi* dictam olim statueram pro orbe seu disco stellae, male Dousae, Broukhusio et Vulpio obsequutus: et in iis ipsis exemplis, quae ille laudat, *rota Solis* nulla alia est, quam currus Solis, poëtico sollenni phantasmate: v. c. apud Lucret. V, 434. *Hic neque tum Solis rota cerni lumine largo Altiuolans poterat.* vbi ipsum epitheton *rota Solis altiuolans* ad currum nos retrahit. At Luciferum nemo veterum curru vectum dixit. Recte; ergo Tibullus primus dixit: et dixit satis commode ex analogia Solis, Lunae, Aurorae. Nec aliter vetustiores saltem poëtae tradere potuere; nam ab iis omnia, quae ad deos spectant, ad vitam heroicam accommodate inuenta sunt: ad eam autem spectat hoc quoque, vt curru vehantur dii non equo; visumque adeo hoc audacter nouatum esse a Bathycle, qui primus Castorem equo insidentem sculpsit. Etiam in Lucifero hoc tanquam vulgatius obtinuit, vt eques exhiberetur a poëtis et sculptoribus; nunc etiam bigis. Laudaui iam olim Auct. Carm. in Obit. Maecen. 132. *Quem nunc — Luciferum contra currere cernis equis.* ad quem nunc cf. Excurs. Wernsdorf. Poet. Lat. Min. T. III. p. 509. Adde Claudian. IV. Cons. Honor. 462. et Intpp. et Ouid. Met. XV, 189. plura exempla qui desideret, adeat Burman. ad Rutil. I, 511. et Secundum Anthol. To. II. p. 8. adde exemplum aliud To. I. p. 279. v. 7. 8. Barth. ad Stat. Theb. VI, 239. 240. van Staveren ad Hygin. f. 65. *prouocet diem*, nempe quia cum antecedentem Sol sequitur. Virgilio *diem ducere* dicitur Aen. II, 802.

63. *melius consumere noctem)* Ouidius II. Am. 10, 27. — *lasciuae consumto tempore noctis.*

64. *operum varias disposuisse vices)* h. formas, figuras seu σχήματα Veneris, variare aeque bene nulla calleat. *operum*, operis. Petron. 100. *etiam cum voluerit aliquid sumere, opus anhelitu perdet.*

At tua perdidicit; nec tu, ſtultiſſime, ſentis;
Cum tibi non ſolita corpus ab arte mouet.
Tu ne putas illam pro te diſponere crines?
Aut tenues denſo pectere dente comas?
Iſta haec perſuadet facies, auroque lacertos
Vinciat, et Tyrio prodeat apta ſinu.
Non tibi, ſed iuueni cuidam vult bella videri,
Deuoueat pro quo remque domumque tuam.
Nec facit hoc vitio, ſed corpora foeda podagra
Et ſenis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noſter puer; hunc ego credam
Cum trucibus Venerem iungere poſſe feris.
Blanditias ne meas aliis tu vendere es auſus?
Tu ne aliis demens oſcula ferre mea?
Tunc flebis, cum me vinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna ſuperba tuo.

66. ***non ſolita***) n. quam aliunde addidicit. ***ab arte***, vt I, 5, 4. et alibi. ἐκ Graecorum pro διά.

68. *denſo — dente*) nempe pectinis: quod elicitur ex adiuncto *pectere*.

69. *Iſta haec p.*) εἰρωνικῶς. Scilicet hic foedus tuus vultus ſatis illecebrarum habet, vt illa tibi placere cupiat. Subint. *vt vinciatque et prodeat*. Ornata autem oratio pro: vt armillas gerat et purpura veſtita ſit.

70. *Tyrio prodeat apta ſinu*) h. in tunica purpurea: ſinum veſtis purpureae habeat aptum h. fibula ſeu alio vinculo comprehenſum. *Apere* enim eſt nectere, iungere. v. Broukh.

72. *Deuoueat pro quo remque domumque tuam*) h. cuius amore adeo inſanit, vt rem familiarem et totam domum tuam eius gratia perdat. *Deuouere* h. l. fere cum Gallorum *ſacrifier* conuenit. ***res*** eſt familiaris. v. Vulp.

73. *vitio*) vitio ac prauitate animi, libidine; ſed odio mariti podagrici ac ſenio decrepiti.

77. *Blanditias ne meas*) h. mihi debitas, vt mox *oſcula mea*,

At tua tum me poena iuuet, Venerique merenti
Fixa notet casus aurea palma meos:
Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
Dedicat, et grata sis, dea, mente, rogat.

ELEGIA X.

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
Quam ferus, et vere ferreus, ille fuit!
Tunc caedes hominum generi, tunc praelia nata:
Tunc breuior dirae mortis aperta via est.
At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
Vertimus, in saeuas quod dedit ille feras.

Diuitis

Eleg. XI. e Scalig. recensione.

mea, et *gremio* — *tuo*, nam de Tibulli gremio est intelligendum.

81. *Venerique merenti*) dictum ex formula.

82. *aurea palma*) h. parma, clypeus votiuus cum titulo. cf. Obss.

Elegia X.

Militaturn abiturus poëta detestatur bellum, et belli caussam, auaritiam; vota facit Laribus, laudat bona pacis inque his Amoris lusus. Scriptam hanc ante Elegiam III. arbitratur Broukhusius, tum, cum in cohortem Messalae allegeretur inuitus, et Deliae suae amore irretitus. Nec tamen poëta aut Deliae aut amoris sui vsquam in hoc carmine disertam mentionem facit.

1. *protulit enses*) inuenit, excogitauit. Exempla congessere Broukhusius et Vulpius.

2. *ferreus*) iam inde ab Homero Odyss. ψ, 172. ἦ γὰρ τῇγε σιδήρεος ἐν φρεσὶ θυμός.

4. *mortis aperta via est*) *via mortis*, vt sup. El. 3, 50. cf. h. l. Broukh. *via aperta* v. ead. v. 36.

5. *ille miser*) qui nullo suo merito incusatur.

6. *in saeuas quod dedit ille feras*) Rutil. I, 363.

At contra ferro squalentia rura coluntur:
Ferro viuendi prima reperta via est.

Saecula

Diuitis hoc vitium eſt auri; nec bella fuerunt,
Faginus adſtabat cum ſcyphus ante dapes;
Non arces, non vallus erat; ſomnumque petebat
Securus varias dux gregis inter oues.
Tunc mihi vita foret, vulgi nec triſtia noſſem
Arma, nec audiſſem corde micante tubam!
Nunc ad bella trahor, et iam quis forſitan hoſtis
Haeſura in noſtro tela gerit latere.
Sed patrii ſeruate Lares; aluiſtis et iidem,
Curſarem veſtros cum tener ante pedes.
Neu pudeat priſco vos eſſe e ſtipite factos;
Sic veteris ſedes incoluiſtis aui.
Tunc melius tenuere fidem, cum paupere cultu
Stabat in exigua ligneus aede deus.

Saecula Semideum, ferrati neſcia Martis,
Ferro crudeles ſuſtinuere feras.

7. *diuitis — auri*) vt ſup. El. 9, 31.

10. *Securus varias dux gregis inter oues*) Vt multae aliae in hac elegia, ſic haec grata rei ſpecies, paſtor recubans inter oues, ſeu late errantes, ſeu procumbentes. De *varias* v. Obſſ.

11. *vita foret*) pro fuiſſet, et int. Vtinam. ib. *vulgi — arma*, quae vulgo, non ſapientibus, qui pacem colunt, conueniunt. Sed v. Obſſ. Similes ſententias v. in Culice v. 80. ſqq.

14. *in noſtro — latere*) nam latus praecipue petebant depugnantes, quod notum eſt, et a Broukh. copioſe illuſtratum; hinc omnino latus in vulneribus inferendis memorare ſollenne eſt. Sed praeſtat obſeruare, quam ingenioſe vulgaris ſententia in hoc verſu ornata ſit. Mox v. 15. *aluiſtis et iidem* puta eſſe inuerſam orationem: vos Lares, qui aluiſtis me.

v. 16. *Curſarem*) ſuauis rei imago. Sic inf. II, 2, 21. de Natali Genio:

Ludat et ante tuos turba nouella pedes.

19. *Tunc melius tenuere fidem*) inuerſa oratio pro, *vos tenuiſtis. Obligamur* diis *votis:* itaque et *illi obligati* ſunt *ad*

Hic placatus erat, seu quis libauerat vuam,
Seu dederat sanctae spicea serta comae.
Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat,
Postque comes purum filia parua fauum.
At nobis aerata, Lares, depellite tela:
Hostia erit plena rustica porcus hara;

Hanc

ad fidem praestandam in iis, quae precamur. Diligentius tum dii, cum lignea eorum signa essent, custodiae suae mandatos tuebantur et praesentiori numine eos voti compotes reddebant. Iuuenal. Sat. XI, 115.

Hanc rebus Latiis curam praestare solebat
Fictilis et nullo violatus Iupiter auro.

Propert. IV, 1, 5.

Fictilibus creuere Diis haec aurea templa.

v. Cyllen.

ib. *paupere cultu)* h. neque auro ornatus, neque ex pretiosa materia factus. Mox *in exigua aede* seu pro, domo, seu de facello in agris.

23. *voti compos)* quod vulgo, ex voto; vt, quod vouerat, nunc persolueret. *purum fauum;* quia proprie *purum mel.*

25. *Lares)* int. rurales. v. 20. *patrii* dicuntur, quia ab auis inde in isto agro culti, tutelares agri dii habiti erant. Male Sellius Obss. misc. Specim. c. 7. contra haec disputat. Discimus autem ex hoc Tibulli loco: fuisse Larium parua sigilla, nunc ex ligno facta, quibus, vindemia et messe facta, vua apponeretur, aut corona spicea imponeretur capiti. Alias pater familias cum liberis sacrum facit libis appositis et melle; interdum adeo porco mactato, haud dubie, si sollennius sacrum esse debuit; tum ipse pater familias candida veste indutus et myrto coronatus incedit; myrto ornatae etiam res sacrae, vt calathus, quo liba, molam salsam, vinum, affert.

26. *Hostia)* Similiter Ouid. III. Am. 13, 16.

Et minor ex humili victima porcus hara.

Lus. lib. Carm. 66. *Hic* [illegible]*i* —
Caeditur e tepida victima porcus hara.

Suauis autem tanquam in tabula imago sacri rustici Laribus facti: cf. similem locum Petronii c. 133. et Anthol. Lat. lib. I. Ep. 51. Vide eiusmodi sacri apparatum in Picturis Herculanens. To. IV. t. 13. De Laribus autem eorumque religione multa adhuc obscura sunt, partim propter summam superstitionis

Hanc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
Vincta geram, myrto vinctus et ipse caput.
Sic placeam vobis; alius sit fortis in armis,
Sternat et aduersos Marte fauente duces:
Vt mihi potanti possit sua dicere facta
Miles, et in mensa pingere castra mero.
Quis furor est atram bellis arcessere Mortem?
Imminet, et tacito clam venit illa pede.
Non seges est infra, non vinea culta; sed audax
Cerberus et Stygiae nauita turpis aquae.
Illic exesisque genis vstoque capillo
Errat ad obscuros pallida turba lacus.

Quam

stitionis varietatem, partim propter virorum doctorum prauum morem, argutandi et ariolandi pro suo ingenio aut saeculo, vbi res seu ex auctoritate seu ex analogia veteris moris exponenda erat. Haec tenenda inprimis iis, qui Gorium v. c. Inscriptt. Etrusc. To. II. p. 129. Passerat. Paralipom. ad Dempster. p. 118. et alibi euoluerint, Sufficit tenere, *Lares* esse domus, *Penates* familiae, *Genios* vnius cujusque.

27. *pura cum veste*) int. simpliciter νεοπλυνῆ, recens lotam, candidam. *myrtoque c.*) Horat. III. Od. 23, 15. 16. vbi ad Phidylen de Laribus:

Paruos coronantem marino
Rore deos fragilique myrto.

31. *possit sua dicere facta*) pro *dicat* vt saepe. Horat. v. c. Carm. Sec. 13.

— possis nihil vrbe Roma
Visere maius.

v. Broukh. Suauitatem autem loci facile quisque sentit.

32. *pingere castra mero*) Notus locus Ouidii Ep. I, 31.

Atque aliquis posita monstrat fera praelia mensa
Pingit et exiguo Pergama tota mero.

Et rem variatam vide apud eund. Art. II, 127. 129. sqq.

36. *audax Cerberus*) h. proteruus, saeuus, vel furens. Seneca Herc. fur. 1105. *ferocem* dixit. Idem Med. 838.

— — ter latratus
Audax Hecate edidit.

at illa trina capita canina habebat.

ib. *nauita turpis*) squalidus. cf. Virg. Aen. VI, 298. sqq.

37. *exesisque genis*) h. carne nudatis a rogo, tum *vsto capillo*. Tales enim ad inferos vmbrae.

Quam potius laudandus hic eſt, quem prole parata
  Occupat in parua pigra ſenecta caſa.
Ipſe ſuas ſectatur oues, at filius agnos;
  Et calidam feſſo comparat vxor aquam.
Sic ego ſim, liceatque caput candeſcere canis,
  Temporis et priſci facta referre ſenem.
Interea Pax arua colat. Pax candida primum
  Duxit araturos ſub iuga curua boues.
Pax aluit vites, et ſuccos condidit vuae,
  Funderet vt nato teſta paterna merum.
Pace bidens vomerque vigent: at triſtia duri
  Militis in tenebris occupat arma ſitus.

Ruſti-

vmbrae deſcendere ſeu credebantur, ſeu poëtis fingebantur, eaque forma, quam ſub ipſum mortis tempus exhibuiſſent. Sic Deiphobus lacer erat ap. Virg. Eurydice *paſſu* incedebat *de vulnere tardo* ap. Ouid. X. Met. 49. conf. Heinſ. Aduerſ. IV, 1.

42. *comparat vxor aquam*) h. parat. Similia iſta Horatii:

Sacrum vetuſtis extruat
lignis focum
Laſſi ſub aduentum viri.

44. vt III, 5, 26. *Et referam pueris tempora priſca ſenex.*

47. *aluit*) h. alere ſolet. Praeclarus eſt qui ſequitur locus, et Elegiae conuenienter tractatus, h. e. eleganter, at ſobrie et ſuſpenſa quaſi manu, non morosе. Eſt alius locus Ouidii cum hoc comparandus Faſt. I, 697. ſqq. Illa vero v. 49. 50. de armis per pacem robigine corrumpendis ſententia iam apud Theocritum occurrit Idyll. XVI, 96.

ἀράχνια δ' εἰς ὅπλ' ἀράχναι
Λεπτὰ διαστήσαιντο.

Simile quid verſui ex Sophoclis Inacho apud Suidam in Ἀράχνη ineſt:

Πάντα δ' ἐρίθων ἀραχνᾶν βρίθει.

Sed omnibus praeiuit Bacchylides in fragm. ap. Stobaeum ſupra ad I, 1, 4. laudato:

Ἐν δὲ σιδαροδέτοις
Πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν ἱστοὶ
πέλονται.

48. *teſta paterna*) Sic Horat. I. Od. 37, 6. *cellas auitas* dixit. Suauis autem haec adiuncta alteri illi ſuperiori notio.

Rusticus e lucoque vehit, male sobrius ipse,
  Vxorem plaustro progeniemque domum.
Sed Veneris tunc bella calent; scissosque capillos
  Femina perfractas conqueriturque fores.
Flet teneras subtusa genas; sed victor et ipse
  Flet, sibi dementes tam valuisse manus.
At lasciuus Amor rixae mala verba ministrat,
  Inter et iratum lentus vtrumque sedet.
Ah lapis est ferrumque, suam quicunque puellam
  Verberat; e caelo deripit ille deos.

Sit

51. *e luco*) vbi sacra fecerat et in epulis sacris cum vxore liberisque potarat. Horatianum quis non meminerit: I. Carm. 4, 11.

Nunc et in vmbrosis Fauno
decet immolare lucis

etc. Aen. XI, 740. *lucos vocet hostia pinguis in altos.* et Gratius in Cyneg. 483.

Idcirco aeriis molimur compita lucis,

h. celebramus compitalia; (quem locum illustrauit Excursu Wernsdorf. Poet. Lat. min. To. I.) vti hic in luco, sic simili more inf. II, 1, 21. videmus messe facta in ipso agro sacrum cum epulis a patre familias factum.

53. *Sed Veneris tunc bella calent*) strenue, magno cum animorum motu geruntur, vt Cicero dixit: *Iudicia nunc calent.* Ita *Feruere* etiam dicitur: vt in illo Virgiliano: *Feruet opus.* Contra *frigere* de otio et ignauia: vnde Rutilius I, 389. *sabbata frigida* dixit. *Bella Veneris* pro iris et rixis amantium: vt Propert. III, 3, 24.

Stant mihi cum domina
praelia dura mea.

56. *dementes tam valuisse manus*) Propertius *peruersas* dixit IV, 8, 64.

Et mea peruersa sauciat
ora manu.

Sic Horat. I. Od. 37, 7. *dementes ruinas*, a demente femina paratas. Locum ex hoc nostro adumbratum Calpurnii vide Ecl. III, 71. sqq. Simillimus est alius inf. II, 5, 101. sq.

57 *mala verba*) conuicia, iurgia. (nobis *bittre Vorwürfe*) tum *lasciuus* h. petulans.

58. *lentus — sedet*) ita vt nihil animo commoueatur. Imago rei iucundissima.

59. Hinc Ouid. III. Am. 6, 59.

Ille habet et silices, et viuum
in pectore ferrum,

Qui

Sit ſatis, e membris tenuem reſcindere veſtem;
Sit ſatis, ornatus disſoluiſſe comae:
Sit lacrymas mouiſſe ſatis; quater ille beatus,
Quoi tenera irato flere puella poteſt.
Sed manibus qui ſaeuus erit, ſcutumque ſudemque
Is gerat, et miti ſit procul a Venere.
At nobis, Pax alma, veni, ſpicamque teneto;
Perpluat et pomis candidus ante ſinus.

Qui tenero lacrimas lentus in ore videt.

60. *e caelo deripit ille deos*) prouerbialiter dictum: tam dirum facinus committit, quam ſi, gigantum more, deos caelo exturbare voluerit: ita Vulpius. Verum ſic τὸ *deripit* nondum planum eſt. Puto reſpici ad ſuperſtitiones magicas et male creditas artes deos eliciendi. v. Ouid. III. Faſt. 317. ſqq.

64. *flere — poteſt*) pro *flet* v. ad v. 31. Eandem rem ſic expreſſit Ouidius II. Art. 447.

O quater, et quoties numero comprendere non eſt,
Felicem, de quo laeſa puella dolet!

65. *ſcutumque ſudemque Is gerat*) h. miles ſit. *Sudes* poteſt genus teli militaris intelligi, vel, quod praeſtat, vallus, qui a milite portabatur.

67. *Pax alma, veni, ſpicamque teneto*) Et ita in nummis ſaepe Pax cum ariſtarum faſciculo etiam ariſtis ac pomis gremio onuſto, conſpicitur. v. Broukh. cf. Starium. *Pax alma* ſiue a bona copia, quam affert, ſiue ſimpliciter *venerabilis*, *ſancta*, vt *alma fides*, *Venus* etc. *candidus — ſinus*) h. candidae veſtis. Tale ſignum Genii volantis, forte Abundantiae, ſinum collectum ante ſe ferentis, videas in Onyche nobiliſſimo Brunſuicenſi, quo Cereris ſacrum exhibetur. Elegiae autem ſini ſimilis eſt exitus Idyllii Theocritei VII. vbi poëta memorat vinum in ſacro Cereris hauſtum generoſius: *ἇς ἐπὶ σωρῷ Αὖθις ἐγὼ πάξαιμι μέγα πτύον. ἁ δὲ γελάξαι, Δράγματα καὶ μάκωνας ἐν ἀμφοτέρῃσιν ἔχοισα.* Dea, inquit, propitia ſit, quae vtraque manu manipulos et papauera tenet.

ALBII

ALBII TIBVLLI

LIBER II.

ELEGIA I.

Quisquis ades, faueas; fruges lustramus et agros,
Ritus vt a prisco traditus extat auo.

Bacche

Elegia I.

Sacrum ambaruale describit, quod fiebat vere. v. Virg. Ge. I, 338. sqq. Certe eiusmodi sacrum, quo lustratio agri fieret. cf. not. sup. I, 1, 23. Baccho et Cereri illud fieri, ex ipso carmine v. 3. 4. intelligitur, et quidem agno mactato. Ad Sementiuas ferias Ouidius totum hoc argumentum transtulit. Fast. I, 658. sqq. vbi ei Tibullum ante oculos fuisse manifestum est. Est autem hoc ex praestantioribus nostri poetae carminibus. Indicit primo loco festum diem, tum preces facit ad deos, commemorat epulas

festas,

Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus vua
  Pendeat, et fpicis tempora cinge, Ceres.
Luce facra requiefcat humus, requiefcat arator;
  Et graue fufpenfo vomere ceffet opus.
Soluite vincla iugis; nunc ad praefepia debent
  Plena coronato ftare boues capite.
Omnia fint operata deo; non audeat vlla
  Lanificam penfis impofuiffe manum.
Vos quoque abeffe procul iubeo, difcedite ab aris,
  Queis tulit hefterna gaudia nocte Venus.
Cafta placent fuperis; pura cum vefte venite,
  Et manibus puris fumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes vt eat facer agnus ad aras,
  Vinctaque poft olea candida turba comas.

Dii

feftas, et inter vota Meffalae mentionem facit ingeniofe. Inde ad laudes ruris conuertitur, quas praeclare tractat et genio talis carminis accommodate. De tempore, quo fcripta fit, vid. ad v. 32.

3. *tuis e cornibus)* De cornibus Bacchi res nota. (v. Spanhem. de Vfu et praeft. numifm. Disf. VII.) Broukh. tamen hoc et cetera copiofe illuftrauit. Sunt autem 3. 4. dicta pro follenni: Bacche, racemis, Ceres fpicis ornata, adefte propitii facro in veftrum honorem facto.

7. 8. Hinc Ouid. l. c.
State coronati plenum ad praefepe iuuenci etc.
Tum *foluite vincla iugis*, h. e. lora iugorum, quibus illa boum collis alligantur; demite iuga.

9. *Omnia fint operata deo)* h. ferientur, celebrent hunc diem. cf. Horat. III. Od. 14, 6. *deo.* numini, indefinite: Statius explicat *deae*, Vulpius *diis*.

15. *vt eat facer agnus)* igitur fponte ibat: nam quae reluctabatur victima, cum ad aram duceretur, ea litari non potuiffe, notum eft. Hoc tamen loco tantum de hoc cogitandum: hoftiam duci adeoque ire. Comitatur eam familia Tibulli oleagineis fertis coronata. Talem comitatum paullo ante vidimus I, 10, 27, 28.

Dii patrii, purgamus agros, purgamus agreſtes,
  Vos mala de noſtris pellite limitibus.
Neu ſeges eludat meſſem fallacibus herbis,
  Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confiſus ruſticus agris
  Ingeret ardenti grandia ligna foco;
Turbaque vernarum, ſaturi bona ſigna coloni,
  Ludet, et ex virgis extruet ante caſas.

Euen-

17. ſqq. Memorabile exemplum precum ad deos factarum: multo minus priſca ſuperſtitione et oratione antiquata horridum, quam eae, quae apud Catonem occurrunt de R. R. *Dii patrii* autem nunc latius de diis maiorum religione coli ſolitis, accipiendi; nec tantum de Penatibus.

19. *Neu ſeges eludat meſſem fallacibus herbis) eludere meſſem* h. operam meſſorum, ſiue ſpem de meſſe; alias *decipere, fallere, mentiri* de ea re dicitur. v. Broukh. h. l. *Herbae* ſunt calami, dum virent. Notum illud: *et adhuc tua meſſis in herba eſt. Fallaces* vero, quod inanes et ſine granis ſunt. Videtur vero etiam hoc diſtichon feſtum ac carmen ad vernum tempus reuocare.

21. *Tunc)* cum ſeges meſſem non eluſerit, adeoque meſſe larga facta, ruſticus laetus *agris plenis*, frumenti copia ſacrum faciet ſtrue lignorum in ara accenſa et vernis ante eam ludentibus. Conf. Obſſ.

22. *ardenti — foco)* int. eum, in quo ſacrum fit: et quidem in ipſo agro, ſub dio, vt ſup. I, 10, 51. in luco. Fieri id potuit ad ſigna deorum agreſtium paſſim in agris poſita. Non itaque focus frigoris cauſſa igni lucidus h. l. intelligendus, vt ap. Horat. in ſimilibus verbis I. Od. 9, 5.

Disſolue frigus, ligna ſuper foco
Large reponens.

23. *ſaturi bona ſigna coloni)* quae arguit herum *ſaturum* ex copia et diuite penu, quem inſtruxit ex largo frugum prouentu. Calpurn. IV, 125.

Vt quoque turba bono plaudat ſatiata magiſtro.

24. *extruet ante caſas)* ante focum ſacrum vmbracula, ſub quibus potarent et luderent: *pergulae* dictae, *trichila, hypampeli:* v. ad Copam v. 8. et cf. inf. Not. ad II, 5, 97. Cuiusmodi vmbracula fuere quoque in Veneris ſacro, cuius Peruigilium habemus, 5. 6. et 44. caſae e myrteis frondibus factae.

Euentura precor. Viden' vt felicibus extis
 Significet placidos nuntia fibra deos?
Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
 Consulis, et Chio soluite vincla cado.
Vina diem celebrent; non festa luce madere
 Est rubor, errantes et male ferre pedes.
Sed, bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat;
 Nomen et absentis singula verba sonent.

Gentis

25. *Euentura precor*) I, 5, 57. *Euenient: dat signa deus.*

26. *nuntia fibra*) III. El. 4, 5. *venturae nuntia sortis Exta.* Sup. I, 8, 3. *conscia fibra deorum.* Est adeo *fibra* h. l. proprie dicta de pulmonis seu iecinoris lobo. Patet autem ex h. l. etiam in priuatis sacris extispicium fuisse adhibitum.

27. *fumosos veteris proferte Falernos Consulis*) *Falernos* int. cados vini Falerni, *fumosos*, qui ad veterem condendorum vinorum morem, dum meliorem ignorabant, fumo maturitatem contraxerunt. v. Lambin. et Torrent. ad Horat. III. Od. 8, 11. conf. Demster. Etrur. Reg. I. c. 11. Ouid. V. Fast. 517.

Quaeque puer quondam primis diffuderat annis,
Prodit fumoso condita vina cado.

veteris Consulis vero, quia, vt notum, annos vini a Consulibus computari solitos cadis inscribebant. v. Horat. III. Od. 21, 1.

28. *Chio soluite vincla cado*) h. relinite cadum, corticem adstrictum pice dimouete. vid. Horat. III. Od. 8, 10. conf. Vulp. Chium vero cum Falerno miscebant, quippe alterum dulcius alterum austerius. v. Hor. I. Sat. 10, 24. cf. Broukh. Adde Plin. XIV, 14. f. 17.

29. *Vina diem celebrent*) pro vulgari: vino dies celebretur; compotatione dies exigatur. Mox *madere* vt *βρέχειν* de ebriis, notum. v. Obss. ad I. El. 2. pr.

31. *bene Messalam*) sc. valere, rem gerere precor. vid. Broukh.

32. *singula verba*) dictum aut prouerbii more, qui nobis quoque est, vt singulis verbis adiecta, hoc est, saepius iterata dicatur Messalae mentio, aut, vt *singula verba* sint: singulorum verba; quotquot adsunt conuiuae, Messalam valere iubeant.

Gentis Aquitanae celeber Meſſala triumphis,
Et magna intonſis gloria victor auis,
Huc ades, aſpiraque mihi, dum carmine noſtro
Redditur agricolis gratia caelitibus.
Rura cano, rurisque deos; his vita magiſtris
Deſueuit querna pellere glande famem.
Illi compoſitis primum docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire domum.

33. v. ad lib. I. El. 7. pr. Poſſunt autem v. 31. ſeq. videri declarare, carmen hoc ſcriptum eſſe paullo ante illud alterum, cum Meſſala *abſens* adhuc eſſet v. 32. adeoque nondum ex itinere rediiſſet. Verum *abſentis Meſſalae* rationem habere poteſt Tibullus etiam, quatenus *ruri* diem feſtum celebrabat, dum Meſſala ad vrbem eſſet.

34. *intonſis — auis*) ita dicit, vt Meſſalae nobilitatem innuat. Tonſores enim non niſi poſt 454. in Italiam venere, vt e Varrone de RR. II, 11. docent Broukh. et Vulpius ad h. l.

35. *Huc ades adſpiraque mihi*. tanquam numen inuocat eum: quem propitium ſibi eſſe vult.

37. *his vita magiſtris D.*) vita, *βίος*, h. homines, humanum genus. Egregius autem qui ſequitur locus de primo vitae cultu primisque humanitatis initiis, quae haud dubie ruri debentur, quatenus ea ab aratione profecta ſunt: cum eadem exſtruere ſibi coepere homines tecta, quibus frumenta conderent, et ipſi habitarent; tum inuenere plauſtra, ad frumenta deuehenda; tum conſeuere arbores, et herbas hortenſes, et vites. Mox mellificium inuentum. Feſti autem poſt meſſem conditam dies carminibus et cantui fiſtulae et choro ducendo originem dederunt. Ruri etiam religiones deorum ortum habuere (v. 59.) Ruri lanificium primum inuentum cum textura. Ruri tandem amor primum in humana pectora ſaeuire coepit.

Notandum vero et illud in poëta, quod diis agreſtibus vitae cultioris initia tribuit; quandoquidem eorum beneficio factum, vt homines mitiorem victum cultumque excogitarent. Etſi et vulgari more Cereri Bacchoque hoc tribuitur, vt monſtraſſe ac docuiſſe ea omnia dicantur. Sunt porro ſuauiſſimi verſus per totum hunc locum cum numerorum miro laeuore, tum orationis venuſtate et lepore.

Illi etiam tauros primum docuisse feruntur
 Seruitium, et plaustro suppofuisse rotam.
Tunc victus abiere feri; tunc consita pomus,
 Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc pressos pedibus dedit vua liquores,
 Mistaque securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cum sideris aestu
 Deponit flauas annua terra comas.
Rure leuis verno flores apis ingerit alueo,
 Compleat vt dulci sedula melle fauos.

Agri-

41. 42. Ornate. tum aratio et vectura reperta.

43. *victus — feri*) h. ferorum hominum, ferae vitae. sc. glandes istae, arbuta, corna etc.

44. *Tunc — aquas*) quam ornate! tum primum horti facti, et olera coli coeperunt. *irriguas aquas* h. l. actiue, quae hortos irrigant. v. Broukh. *bibere.* vt Virgil. IV. Ge. 34.

— *irriguumque bibant violaria fontem.*

cf. Stat.

45. *pressos pedibus*) vetere more. Sed proprie *vua premitur*, liquores autem *exprimi* dicendi.

46. *securo — mero*) quod securos et curis solutos reddit. *Sobria lympha*, vt I, 6, 28., suauiter dicta ex opp. vini inebriantis. Pertinet autem et hoc ad vitae mitioris progressum aliquem iam factum, quod non merum bibi, sed misceri vinum coepit.

47. *Rura ferunt*) scil. ab illo inde tempore. Nam manendum est in eodem vitae mansuetioris exordio.

ib. *calidi — sideris*) h. Solis, vt toties sidus. Nec de canicula nunc quaeritur. cf. Vulp.

48. *annua terra*) quae annuas vicissitudines experitur, vt feratur, demetatur, etc. v. Broukh. nisi malis adiectiuum pro aduerbio positum esse.

49. *Rure leuis verno f. a. i. alueo*) *verno* referendum ad *alueo*. v. Broukh. quia in Italia ab ipso aequinoctio verno apes mellificare incipiunt, vt Columella de RR. IX, 14. docet.

50. Omnia ornatissima, vt de singulis moneri vix possit. *Sedula* obserua pro *ea*.

Agricola aſſiduo primum ſatiatus aratro
Cantauit certo ruſtica verba pede:
Et ſatur arenti primum eſt modulatus auena
Carmen, vt ornatos diceret ante deos.
Agricola et minio ſuffuſus, Bacche, rubenti
Primus inexperta duxit ab arte choros.
Huic datus, a pleno memorabile munus ouili,
Dux pecoris hircus: duxerat hircus oues.

51. *aſſiduo — ſatiatus aratro)* *ſatiatus* h. ſatur ex aratione, frumento parato, aſſiduo opere ruſtico facto. cf. Obſſ. *aſſiduum aratrum*, quod aſſidue tractatur. Mox *certo pede* eſt certis numeris.

54. *ornatos — deos)* h. coronatos v. 59. die feſto. Repetit adeo poëta, quod antiquiores iam docuerant: poëticam ab hymnis deorum initia habuiſſe: hos autem primum inter agreſtes tentatos: eosque lyrici ſtatim generis eſſe debuiſſe, ex eo facile intelligitur, quod ad fiſtulam canebantur et choro, qui ducebatur, adaptati erant. Conf. Lucret. V, 1378. ſqq. 1397.

55. *minio ſuffuſus, Bacche, rubenti)* Primordia rei ſcenicae, et primo loco tragoediae, doctus poëta ab agricolarum feſtis eſſe repetenda docet: nota narratione. v. Horat. Art. 275. Diuerſa ab ea eſt, nec cum illa permiſcenda, vt vulgo faciunt, origo rei ſcenicae in Italia, quam idem Horat. expoſuit II. Ep. 1, 139. 145. ſqq. Liu. VII, 2. Vtramque Virgilius attigit et diſtinxit Ge. II, 380. et 385. ſq. Bacchum appellat, quia *chori*, qui Tragoediae initia fuerunt, vel maxime in eius honorem inſtituebantur. Ideo autem minio inficiebant ſe, quia ipſe Bacchus eo illinebatur, (v. Broukh. et ante eum Cyllen.) ſeu, quod probabile mihi quidem ſit, quod in rudi et paupere populo, vt adhuc inter barbaras Americae gentes, rubeus color pro vnico ornamenti genere parabili erat; itaque manſit etiam per ſeriora tempora in religioſis rebus, in quibus vetus mos pertinacius, quam in aliis ſeruatur, vt et ſe et vero etiam deos minio pingerent in feſtorum dierum ſollemnibus.

56. *inexperta duxit ab arte choros)* *inexperta ars*, cuius nullum factum periculum, noua, intentata. *ab* poëtis ita abundare ſolet. v. ſup. I, 5, 4.

Rure puer verno primum de flore coronam
  Fecit, et antiquis impofuit Laribus.
Rure etiam, teneris curam exhibitura puellis,
  Molle gerit tergo lucida vellus ouis;
Hinc et femineus labor eft; hinc penfa colusque;
  Fufus et appofito pollice verfat opus:
Atque aliqua affiduae textis operata Mineruae
  Cantat, et applaufo tela fonat latere,

Ipfe

62. *Molle gerit t.*) Verfus fuauiffimus artificiofa epithetorum collocatione. *lucida ouis* eft candida. v. Broukh. Non minus eleganter Ouid. IV. Faft. 773.

Lanaque proueniat, nullas laefura puellas,
Mollis et ad teneras quamlibet apta manus.

63. *Hinc et femineus labor eft*) Ouid. I. Am. 13, 23.

Tu, cum feminei poffint ceffare labores,
Lanificam reuocas ad fua penfa manum.

v. ib. Heinf. *Hinc*, a lana, a vellere.

64. *Fufus — verfat opus*) alias *fufus verfari* dicitur Ouid. VI. Met. 22.

Siue leui teretem verfabat pollice fufum.

Met. IV, 221.

Laeuia verfato ducentem ftamina fufo.

Epift. 19, 37.

Tortaque verfato ducentes ftamina fufo.

hic vero *fufus verfat opus* h. verfando fufum, fit opus, netur filum. Sic etiam filum, quod deducitur, *verfari* dicitur. IV. Met. 34.

Aut ducunt lanas, aut ftamina pollice verfant.

et hoc *filum*, quod netur, h. l. per *opus* declaratur.

65. *affiduae textis operata Mineruae*) operari *Mineruae* h. arti et operi textorio operam dare, vt dicimus, *operari Mufis*. *Textis* eft cafus fextus, vt Ouid. III. Art. 635.

Cum fedeat Phariae fiftris operata iuuencae.

Melius tamen iunguntur *texta Mineruae*, vt *colus calathique Mineruae* ap. Virg. Aen. VII, 805. et *operari* textis, operam adhibere, cf. II, 5, 36. Ita videtur Broukh. accepiffe, nam laudat verfum ex Aen. III, 136.

Connubiis aruisque nouis operata iuuentus.

66. *tela fonat*) h. ipfum textum v. Obff. *Latus*, corpus, *applaufum*, cum ftrepitu appulfum, allifum, *telae*, iugo texto-

Ipse interque greges interque armenta Cupido
Natus et indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum se exercuit arcu.
Hei mihi, quam doctas nunc habet ille manus!
Nec pecudes, velut ante, petit; fixisse puellas
Gestit, et audaces perdomuisse viros.
Hic iuueni detraxit opes; hic dicere iussit
Limen ad iratae verba pudenda senem.
Hoc duce, custodes furtim transgressa iacentes,
Ad iuuenem tenebris sola puella venit;
Et pedibus praetentat iter, suspensa timore,
Explorat caecas cui manus ante vias.
Ah miseri, quos hic grauiter deus vrget! at ille
Felix, cui placidus leniter afflat Amor!

textorio, machinae, cui illud, inserendo stamen liciis, subinde admouetur, *sonat*. Nunc inuerse dicta *tela sonare applauso*, alliso, corpore.

67. *Ipse interque greges*) Etiam amoris ignibus prima agrestium pectora fuere quae incalescerent. Molles in hanc rem versus sunt Peruigilii Veneris 76. sqq.

69. sqq. Suauissima et admodum ingeniosa narratio de Amore artem sagittandi experiente.

72. *perdomuisse*) h. l. telo traiicere; sed ab effectu, quod telo transfixa sternuntur, vincuntur, δαμᾶσθαι solent.

74. *iratae*) iterum absolute, pro irata puella. cf. ad I, 8, 51.

75. sq. Suauis et haec memoratio: Amor in caliginosa nocte dux puellae meticulosae. Nec vero accipiendum, quasi ea per vias ad iuuenum aedes perduci se patiatur: sed, vt supra vidimus lib. I, 9, 43. 44. I, 6, 59. 61. puella e cubiculo egressa per domus atria et porticum reseratis clam foribus amatorem recipit. Hinc h. l. *custodes iacentes*, seruus ianitor.

78. *caecas — vias*) sunt viae, quae cognosci et videri nequeunt.

79. 80. Belli versus et sententia et orationis ornamentis; *vrget* potens verbum et efficax, aut de maiore vi, cui resisti nequit; vt si Phoebus vrget vatem, Pythiam, si furor Bacchicus

Sancte, veni dapibus festis; sed pone sagittas,
Et procul ardentes, hinc procul, abde faces.
Vos celebrem cantate deum, pecorique vocate
Voce; palam pecori, clam sibi quisque vocet:
Aut

chicus ingruit mentibus; aut de malis, a quibus respirandi nullus locus nec tempus est; petitum autem illud a procella ac vento grauiter incumbente et ingruente; hinc natum, vs. sequ. *afflat.* Κύπρις γὰρ οὐ φορητὸν, ἢν πολλὴ ῥυῇ, proxime ad nostrum dixerat Euripides Hippol. 443. vbi v. illustrationem Valkenarii. Alterum *cui placidus leniter afflat Amor* sumtum est ab aura secunda, qua fauor et studium toties exprimi solet; est adeo: cui Amor propitius est, ᾧ ἐπιπνεύσῃ ἐνδέξιος, dixeris secundum Callimachi illud Epigr. IX. et Theocr. XII, 10. Εἴθ' ὁμαλοὶ πνεύσειαν ἐπ' ἀμφοτέροισιν Ἔρωτες. Alia, etsi non multum dissimili, ratione dixit idem de Berenice Idyll. XVII, 51. Πᾶσιν δ' ἤπιος ἥδε βροτοῖς μαλακοὺς μὲν Ἔρωτας Προσπνέει. quod ab afflatu deorum petitum, quo ἐνθουσιῶν homines dicuntur. Sic quoque inf. El. 4, 57. *vbi indomitis gregibus Venus afflat amores.* Tertius afflandi modus est serpentum, pestilens et exitiosus, petitus a leui tactu, odore, halitu. cf. ad Aen. I, 591.

82. *hinc procul abde)* h. remoue. v. Gronou. Pec. vet. p. 308. *Dapes* autem festae h. l. vix aliae sunt, quam eaedem epulae sacrae, quas celebrat poëta cum vernis.

83. *Vos c. cantate)* Vos, qui festis adestis caerimoniis. *celebrem — deum)* est, qui valde celebratur, frequentatur, ad quem frequentes adeunt. v. inf. IV, 4, 23. *Iam celeber, iam laetus eris. pecori vocatur* Amor, vt feturam laetam et copiosam det.

84. *clam sibi quisque vocet)* Vota parum honesta, aut nimis improba aut etiam inuidiosa, inprimis si verendum erat, ne adesset, qui contraria vota faceret, tacite concipiebant. v. inf. IV, 5, 17. 18. conf. Scalig. et Broukh. Vulp. ad Catull. LXIII, 104. Fundus superstitionis in Homero est Il. η, 194-6. Adduxit ea sublimem sententiam Senecae Epist. X. *Tunc scito te esse omnibus cupiditatibus solutum, cum eo perueneris, vt nihil deum roges, nisi quod rogare possis palam.* et Persianum illud: *aperto viuere voto* Sat. II, 6. Haec quidem commemoraui ad interpretum communes rationes, quas tamen tantum non alienas ab h. l. arbitror. Amorem quisque

Aut etiam ſibi quisque palam: nam turba iocoſa
Obſtrepit, et Phrygio tibia curua ſono.
Ludite, iam Nox iungit equos, currumque ſequuntur
Matris laſciuo Sidera fulua choro.

G 5 Poſt-

quisque vocat ſibi, vt amoribus ſuis propitius ſit votaque rata faciat, quae forte pro puella ſua quisque facit. Ad amatoria adeo vota ſpectat locus, et ad pudorem amantium, vota ſua ac gaudia non palam fatentium, nec in vulgus efferentium. Nec aliter inf. IV, 5, 17. 18.

86. *Phrygio tibia curua ſono*) Tibia Phrygia inter ſacrificandum cani ſolita, ne ſiniſtri quid audiri poſſet: vt velato capite precabantur, ne quid poſſet videri. habebat ea cornu ſue codonem curuum adfixum, cum aliae rectae eſſent. v. Gronou. Obſſ. I, 17. Burman. ad Ouid. III. Met. 533. Vulp. ad Catull. LXII, 22. et h. l. Broukh. Erat autem eius ſonus multo grauior, quam noſtrae tibiae.

87-90. Quatuor hi verſus longe pulcerrimi, etſi cumulatis perſonis ſymbolicis Noctis, Stellarum, Somni, Somniorum, reprehendendi. Vt alii *Lunae*, ſic nunc *Nocti* tribuit *equos* et *currum*, vt multi alii. v. Statius, Douſa F. in not. c. 4. et Broukh. conf. inf. III, 4, 17. Deinde *Nox mater ſiderum*, quam ſequuntur Stellae tanquam liberi, quod ſumtum ab Euripide Ion. 1150. Scaliger pronuntiat:

Μελάμπεπλος δὲ Νὺξ ἀσείρωτον ζυγοῖς
Ὄχημ' ἔπαλλεν, ἄστρα δ' ὡμάρτει θεᾷ.

vbi ſaltem *Nox agitare currum*, cui equi non funibus alligati ſunt, ſed ſolis habenis reguntur, *eamque ſidera ſequi* dicuntur. Sed et aliorum poëtarum vſu frequentata eſt haec ratio; Etiam Hymn. Orphic. 6, 3. Ἀστέρες οὐράνιοι, Νυκτὸς φίλα τέκνα μελαίνης etc. Et quod Sidera Noctis currum ſequuntur: Theocrit. Idyll. 2. fin. χαίρετε δ' ἄλλοι Ἀστέρες, εὐκήλοιο κατ' ἄντυγα Νυκτὸς ὀπαδοί.

88. *laſciuo Sidera fulua choro*) Propter modulatum et conſonum motum *choreae* et *chori* ſideribus tribuuntur. v. Lucian. de Saltat. c. 7. conf. Douſa l. l. et Vulp. h. l. Simili modo apud auctorem Carm. in Maecen. obitum, qui vulgo Albinouanus habetur: II, 129.

Quaeſiuere chori iuuenem ſic Heſperon illi.

Scaliger *choros* abſolute dictos de aſtris intelligit, quae Lucifer

Postque venit tacitus fuscis circumdatus alis
Somnus, et incerto Somnia nigra pede.

ELEGIA

ſer antecedit ortu ſuo. Ego malim de turba adoleſcentum ludentium ſub veſperam accipere et lego adeo *chori iuuenum*. De reliquis iſtius loci v. Wernsdorf. Poet. Lat. min. To. III. p. 506 ſq. docte disputantem. *Laſciuus* vero, proprium eſt ſaltationis epitheton propter exſultationem liberiorem aut motum molliorem: v. Ouid. III. Met. 685.

89. *Poſtque venit t.) Somnus* alatus fingebatur, quod in vulgus notum. v. Broukh. Sic et aeternus ille Somnus. v. Anthol. III, 25. Epigr. 69. Ornatum hoc ab aliis poëtis egregie. Ita alis ſuis obumbrat Somnus eos, quos ſopire vult: v. Orphei Argon. 1009. Simili modo *alata Somnia;* vnde Eurip. Hecuba 71. Πότνια Χθὼν, μελανοπτερύγων μᾶτερ Ὀνείρων. et *Nox alata:* vnde Aen. II, 360.

Nox atra caua circumuolat vmbra.

Idem VIII, 368. eleganter:

Nox ruit et fuſcis Tellurem amplectitur alis.

vt ap. Euripid. Bacch. 380. crater ἀνδράσιν ὕπνον ἀμφιβάλλει. Profecit hinc Statius Achill. I, 620.

— totis vbi Somnus inertior alis
Defluit in terras, mutumque amplectitur orbem.

Alata etiam Nox in veterum monumentis occurrit; in Monum. ined. Winckelmani No. 27. cum alis veſpertilionis: etſi forma adoleſcenti propior. et apud Callimach. in Del. 234. *ἐπερείδειν πτερὸν Ληθαῖον* Ὕπνος dicitur, h. vrgere, alis applicitis, impactis, impreſſis, vt fit in artiore amplexu. Propert. in noto loco I, 3, 35. nimis ad verbum reddidit: *Dum me Sopor impulit alis.* Aliud phantaſma Virgilius habet Aen. V, 854. vbi Somnus Palinuro aquam Lethaeam inſpergit in oculos. At Callimachi locus adumbratus eſt ex Pindar. Pyth. I, 13. ſqq. Imaginem pueri alati cum papauere et lacerta in anaglyphis obuiam de Somno explicant; ſic iam Tollius in Epiſtola ad Cuperum. v. Fortuita eius p. 277. Sed de hac antiquitatis parte copioſe d ſputatum eſt nuper a viris doctis, qui de Mortis ſigno ac ſymbolis apud veteres diſſerere inſtituerunt.

90. *incerto Somnia n gra pede) Incerto pede* h. inf mo, claudo, ferri Somnia qu de cauſſa dicantur, coniectura aſſequi neceſſe eſt, cum do rina veterum certa nulla ad no: pervenerit. Sunt autem ulta quae ſimilitudinem aliqua habeant, vt in ſymbolicis fieri)let.

ELEGIA II.

Dicamus bona verba, venit Natalis, ad aras;
Quisquis ades, lingua, vir mulierque, faue.
Vrantur pia tura focis, vrantur odores,
Quos tener e terra diuite mittit Arabs.

Ipse

solet. Possunt *pedes incerti* et incessus claudicans referre Somniorum naturam incertam, ambiguam et obscuris ambagibus inuolutam: aut, eandem ad caussam, qua *Somnus* titubare et inconstanti gressu incedere fingitur: vt solent somno gravati. Potest quoque Somniorum natura adumbrata esse hactenus, quod simulacra illa levia et volubilia menti et oculis obuersantur inconstanti gressu et incerto.

Elegia II.

In natali puellae Cerintho desponsae sacrum indicit poëta Genio, votaque eius pro puellae connubio et constanti amore rata fore auguratur. Cerinthum puerum lib. IV. El. 2. et sqq. a Sulpicia amari videbimus; sed puellae tam illustri gente prognatae libertinus homo, saltem Graeculus, adeoque peregrinus, despondere vix potuit. De alia igitur paris sortis puella haec accipio.

1. *Dicamus bona verba*) hoc *fauere* dicitur. Bona verba sunt εὔφημα, boni ominis. cf. Ouid. V. Trist. 5, 5. 6. Ea *ante aras*, inter sacrum, inprimis obseruabantur: conf. paullo ante ad El. I, 86. De *Natali deo* obscura religio est: nec nisi ariolationes sunt, quae viri docti de eo disputant, inprimis Passer. Paralipom. Demsteri p. 99. Vasa Etr. To. I. p. 51. 55. 60. 61. 63. 72. vt omnis de Geniis res parum ad liquidum perducta est aut perduci potest. Noster paullo post v. 5. Genium a Natali distinguere videtur. *Deum Natalem* inf. videbimus lib. IV, 5, 19. Eum iam adesse sacris ait.

3. *pia tura*) *pia* quia Diis cremantur pietatis testandae caussa. *odores* v. ad I, 3, 7. vbi *Assyrii odores.*

4. *tener — Arabs*) h. mollis, effeminatus bonitate soli. v. Broukh. Scilicet, quod non omnes tenent, illo tempore, praeter tus etiam aliae res odorae in ara adoleri solebant: sic croci flos v. c. Ouid. Fast. I, 76. cinnamomum et casia — *quae diis per singulas micas dantur*, ait Plin. XII, 18. s. 41: nardi folia ac spicae etc.

Ipse suos Genius adsit visurus honores,
Cui decorent sanctas mollia serta comas;
Illius puro destillent tempora nardo;
Atque satur libo sit, madeatque mero.
Adnuat et, Cerinthe, tibi, quodcunque rogabis.
En age, quid cessas? adnuet ille; roga.
Auguror, vxoris fidos optabis amores;
Iam reor hoc ipsos edidicisse deos.
Nec tibi malueris, totum quaecunque per orbem
Fortis arat valido rusticus arua boue;

Nec

6. *Cui d.)* I, 7, 52.

Et capite et collo mollia serta gerat.

7. *puro — nardo) purum nardum* est tenue ac simplex, oleum nardinum, contra *vnguentum* erat crassum ac mixtum. v. Spanhem. ad Callim. in Apoll. v. 38. qui cum nostro comparari potest:

Αἱ δὲ κόμαι θυόεντα πέδῳ λείβουσιν ἔλαια.

etiam in Hymno Homerico in Vestam 3.

Αἰεὶ σῶν πλοκάμων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον.

destillare est guttas deorsum mittere. conf. I, 7, 51.

Illius e nitido stillent vnguenta capillo:

etiam de Genio. At de Apolline: III, 4, 28. Graphice autem descripta est religio alioqui perobscura. Dum Genio sacrum fit ture aliisque odoribus accensis, et appositis libis et libato vino: Genii simulacrum, adolescentis speciem referens, corollis ornatur, nardo aliisue vnguentis delibutis capillis. Institutum hoc forte eo, vt tanto magis epulis ille adesse suis videretur; quandoquidem conuiuiorum ille mos perpetuus erat, vt coronati essent et vncti conuiuae. Conf. sup. lib. I, 7, 49. sqq. Itaque libis etiam saturari et vino inebriari fingitur h. l. Genius.

11. *vxoris)* spe quidem et voto. vid. v. 17. 18. Et omnino puellae amatae eo nomine saepe appellantur.

12. *Iam reor h.)* quod tacite iam votum istud concepit. v. ad sup. Eleg. 85.

14. Versus admodum scitae structurae, ex indole Latini sermonis, qui tales iuncturas variatas admittit: modo non ad fastidium adhibitas. Contra ad nostri sermonis ingenium ratio ista erit damnanda. Hactenus probabo iudicium Lessingii.

Nec tibi, gemmarum quidquid felicibus Indis
Nafcitur, Eoi qua maris vnda rubet.
Vota cadunt. Viden' vt trepidantibus aduolet alis,
Flauaque coniugio vincula portet Amor?
Vincula, quae maneant femper, dum tarda fenectus
Inducat rugas, inficiatque comas.
Hac venias, Natalis, aui, prolemque miniftres:
Ludat et ante tuos turba nouella pedes.

ELEGIA III.

Rura meam, Cerinthe, tenent villaeque puellam:
Ferreus eft, eheu, quisquis in vrbe manet.
Ipfa

15. 16. *felicibus Indis)* diviribus. et *Eoi qua maris vnda rubet*, fole oriente.

17. *Vota cadunt*) rata funt. vt I, 6, 85. *Haec aliis maledicta cadant.* cf. h. l. Vulp. Praeclarum autem φάντασμα Amoris aduolantis et vincula coniugalia apportantis. De tali vinculo iugali interpretatur vittam, quae faepe in Etrufcis vafis occurrit, Pafferius To. I. p. 32. p. 45. 58. et v. Index.

18. *Flauaque coniugio vincula portet Amor*) *Coniugio* fcil. legitimo. *Vincula* funt *flaua*, quia is color, vt omnino laetitiae, fic nuptiarum eft. v. Ouid. X. Met. 1. conf. ad I, 7, 49.

21. *Hac — aui*) hoc augurio. v. Obff. *prolemque miniftres:* Expectatum igitur et a Genio etiam hoc beneficium; quod tamen fibi ipfi parandum eft ab vnoquoque. Verum a diis quoque agreftibus feturam expectari vidimus. v. inf. II, 5, 91. 92.

22. *ante tuos — pedes*) non Cerinthi, fed Natalis Genii. v. Obff.

Elegia III.

Amica rus abducta rufticari et ipfe geftit Tibullus, fi vel opus rufticum fit faciendum, feque tuetur Apollinis exemplo. At v. 33. ad v. 60. diras imprecatur auaritiae faeculi fui, et de puellae cupiditate conqueritur. Inde a v. 61. et ipfi ruri mala precatus propter puellam in rus abductam. De ceteris v. Obff. Eft prior Elegiae pars inter fuauiffima carmina.

v. 1. Imitatus eft Statius V. Silu. 2, 1.

Rura

Ipsa Venus laetos iam nunc migrauit in agros,
  Verbaque aratoris rustica discit Amor.
O ego, cum dominam adspicerem, quam fortiter illic
  Versarem valido pingue bidente solum,
Agricolaeque modo curuum sectarer aratrum,
  Dum subigunt steriles arua serenda boues.
Nec quererer, quod sol graciles exureret artus,
  Laederet aut teneras pustula rupta manus.
Pauit et Admeti tauros formosus Apollo;
  Nec cithara, intonsae profuerunt ve comae.
Nec potuit curas sanare salubribus herbis:
  Quicquid erat medicae, vicerat, artis, amor.

Tunc

Rura meus Tyrrhena petit saltusque Tagetis Crispinus etc.

4. *Verbaque* —) Ouid. I. Pont. 8, 55.
Et discam, Getici, quae norint verba, iuuenci.
Suauissima autem haec facies Amoris: quae in gemmis quoque antiquis occurrit, vt vomerem seu rastrum teneat, et in Moschi poematio.

8. *steriles — boues*) n. testiculis demessis, et si feminae sunt, vulua extracta. cf. Vulp.

11. *Admeti*) ad Pheras Thessaliae, quem amabat, cuique se sponte mancipabat. v. Broukh. qui adscripsit auctorum loca, quibus haec fabula exponitur. Sed principes hi sunt: Homer. Il. β, 763-7. Callimach. in Apoll. 47. sqq. Ouid. Met. II, 680. sq. vbi v. Intpp. etiam de sede Admeti. Apollodor. I, 9, 15. Ceterum locum hunc nostri ante oculos habuit Ouid. Epist. V, 147. sqq. Adde inf. III, 4, 67. sqq.

12. *Nec cithara)* Similiter Ouid. X. Met. 170. sqq. et Albinou. II, 79. Scilicet dicitur Admeti amore seruiisse. Alii poëtae aliter fabulam tractarunt.

14. cf. Ouid. I. Met. 521. sqq. et hinc alii poëtae saepe idem sequuti sunt. Praeiuit forte omnibus Bion in fragm. X. in Hyacinthum.

15.

Tunc fiscella leui detexta est vimine iunci,
  Raraque per nexus est via facta sero.
O quoties, illo vitulum gestante per agros,
  Dicitur occurrens erubuisse Soror.
O quoties ausae, caneret dum valle sub alta,
  Rumpere mugitu carmina docta boues.
Saepe duces trepidis petiere oracula rebus,
  Venit et e templis irrita turba domum.
Saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
  Quos admirata est ipsa nouerca prius.
Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
  Adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.

Delos

15. *detexta est vimine iunci*) Virg. Ecl. 2, 72.

Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget vsus,
Viminibus mollique paras detexere iunco.

v. Broukh. cf. Ouid. II. Met. 554. IV. Fast. 435. Copa 17. *Fiscellae* vero erant calathi in vsum cogendi lactis. Columella VII, 8, 3. Eas detexere otiosorum et erat et est pastorum. cf. *Shaw* Travels p. 168. Suaue autem in carmine hoc Tibulli illud, quod ad tam leues operas praestandas amorem adduxisse deum narrat.

16. *Raraque p.*) Ouid. IV. Fast. 769.

Dentque viam liquido vimina rara sero.

17. *vitulum gestante*) v. sup. I, 1, 32.

Non agnamue sinu pigeat foetumue capellae
Desertum, oblita matre, referre domum.

Soror est Diana vel Luna. Expressit h. l. Valer. Fl. lib. I, 447. 8.

19. *valle sub alta*) ita Latini pro *in valle*. v. Burman. ad Ouid. I. Met. 689.

21. *trepidis — rebus*) h. in magno periculo et discrimine. Saepe Liuius.

22. *irrita t.*) pro aduerbio positum. mox *nouerca* est Iuno.

26. *Phoebi quaereret ille comam*) Notus nunc loquendi modus de re desiderata, quae periit vel abest, post Broukh. ad h. l. Gronou. Obss. II, 11. et Burman. ad Ouid. II. Met. 239. cf. Vulp. h. l. *solutos* autem dixit, cum alias in nodum elegan-

Delos vbi nunc, Phoebe, tua eſt? vbi Delphica Pytho?
Nempe amor in parua te iubet eſſe caſa.
Felices olim, Veneri cum fertur aperte
Seruire aeternos non puduiſſe deos.
Fabula nunc ille eſt; Sed cui ſua cura puella eſt,
Fabula ſit, mauult, quam ſine amore deus.

At tu quisquis is es, cui triſti fronte Cupido
Imperitat, noſtra ſint tua caſtra domo.

Ferrea

v. 33. Sequitur haud dubie fragmentum alterius Carminis vsque ad v. 60. Scaliger reiecit infra in El. 6. poſt v. 14. et continuat Elegiam hanc v. 61. At tibi dura Ceres.

eleganter collecti ſint, vt vel in Vaticano Apolline vides.

27. *Delphica Pytho*) eſt ipſa vrbs Delphi, olim eo nomine appellata. cf. Broukh. et Vulp. et inprimis Callimach. in Apoll. 35. et Intpp. ad e. l. Suauiter autem mutat. ſunt tempora. Debebat enim eſſe: *vbi tunc erat?*

31. *Fabula nunc ille eſt*) v. ſup. I, 4, 83. *ne turpis fabula fiam.* Horat. Epod. XI. *Heu me! per vrbem — Fabula quanta fui! ille* n. qui aperte, palam, amori indulgeat. ib. *cui ſua cura puella eſt*) cui puella ſuus amor eſt. Animoſum autem amatorem vides.

33. *At tu quisquis is es.* Disſident haec prorſus a ſuperioribus ſententiis et numeris. Antea de puella in rus abducta, nunc de auara agitur et ab amatore diuite abducta. Non itaque vnius carminis partes eſſe potuere. Nemeſin nunc nomine apponit v. 51. *triſti fronte Cupido Imperitat*) non modo, cui puella dura et ſaeua eſt, ſed etiam quod ſequentia docent, quem puella excluſit diuite amatore admiſſo, quique adeo amore parum ſecundo vtitur: vt ſup. I, 6, 2.

Poſt tamen es miſero triſtis et aſper, Amor.

34. *noſtra ſ.*) vide, vt aliter expreſſerit eandem rem. I, 4, 77. 78.

Ferrea non Venerem, sed praedam saecula laudant;
Praeda tamen multis est operata malis.
Praeda feras acies cinxit discordibus armis;
Hinc cruor, hinc caedes, mors propiorque venit.
Praeda vago iussit geminare pericula ponto,
Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus.
Praedator cupit immensos obsidere campos,
Vt multo innumeram iugere pascat ouem;
Cui lapis externus curae est; vrbique tumultus,
Portatur validis mille columna iugis;

Claudit

35. *praedam*) h. l. latius patet, et est quoduis lucrum, opes, diuitiae, quas quis quaerit: vna cum significatu cupiditatis, qua illae appetuntur. Nam auaritia est, de qua sequentia praedicantur.

36. *Praeda tamen multis est operata malis*) *est operata* h. operari solet. *Operari malis* est mala committere, patrare, vt *sacris operari* est sacra facere, sacris operam dare. Sever. in Aetn. 381.

— magnis operata rapinis
Flamma micat, latosque recens exundat in agros.

h. quae magnas fecit rapinas, dum multam materiam secum rapuit, abstulit.

37. Auaritia instigati homines ad bella et pugnas prolapsi sunt. Ad v. 38. cf. I, 10, 3. 4. et I, 3, 49. 50.

39. *geminare pericula*) dum periculo ex mari additur periculum ab hoste vel piratis et praelio nauali. Similiter de telis venenatis Ouid. I. ex P. 2, 17.

Qui, mortis saeuo geminent vt vulnere caussas,
Omnia vipereo spicula felle linunt.

40. *dubiis — ratibus*) h. fluctuantibus, vento et fluctibus iactatis. Ouid. I. Art. 558.

— coelo spectabile sidus
Saepe reges dubiam Cressa Corona ratem.

cf. II. Art. 514. II. ex P. 5, 62. III. Trist. 2, 15. Male Statius explicabat, *vtrinque rostratis*. *rostra* autem tantum erant in triremibus, in belli vsum instructis.

41. *Praedator*) h. l. auarus est. vide ad v. 35. Is agros saltusque coëmit, pascuorum caussa.

43. *lapis externus*) marmor peregrinum, quod elegan-

Claudit et indomitum moles mare, lentus vt intra
  Negligat hibernas piſcis adeſſe minas.
At tibi laeta trahant Samiae conuiuia teſtae,
  Fictaque Cumana lubrica terra rota.
Heu, heu, diuitibus video gaudere puellas;
  Iam veniant praedae, ſi Venus optat opes;
Vt

ter *vrbi tumultus* dicitur, propterea, quod, cum per vias portaretur, mole ſua vicina aedificia, inprimis altiora, vehementer concuteret. Plin. Paneg. 51. *Itaque non, vt ante immanium transuectione ſaxorum vrbis tecta quatiuntur; ſtant ſecurae domus; nec iam templa nutantia.* Hinc ſatisdationes illae redemtorum pro cauenda aedium ruina, quoties ingentia ſaxa deuectanda per vias eſſent. *cui*, ſc. praedatori, pro ei.

44. *mille columna iugis*) iunge: *mille iugis:* eſt eadem ὑπερβολή ac modo *innumeram — ouem.* cf. Propert. III, 3, 27.

Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur.

mille columna, pro *columnae*, vt Vulpius vult, Latinum non eſſet.

45. *Claudit et i. moles mare*) Nota res de his piſcinis marinis, molibus in altum iactis, ne piſcium marinorum diverſi greges, ne mari quidem tempeſtuoſo, deeſſent, vel ex Horat. III. Od. 1, 33. II. Od. 15, 1. Locus claſſicus Varro de R. R. III, 17. Ex eo genere erat lacus Lucrinus: de quo in Portum Iulium conuerſo v. Virgil. Ge. II, 161 ſq. Mox *Negligat adeſſe minas* quod ſollenne, contemnat minas, ſpernat, aut, negligat minas, nude.

47. *At tibi*) ref. ad v. 33. n. tibi, qui militaturus es mecum in caſtris Cupidinis, praeda ex vulgari militia contemta. Ita olim cum Broukhuſ. et Vulpio parum ſcite. Immo vero puellam alloqui putandus eſt. Mox ſe ipſum admonet, fruſtra ſe hoc puellae perſuadere velle.

ib. *trahant Samiae conuiuia teſtae*) h. trahantur tibi conuiuia, celebres conuiuia, vaſis fictilibus Samiis, frugalia quidem, ſed laeta.

48. *Fictaque Cumana lubrica terra rota*) *Rota* in re figlina. v. Horat. Art. v. 21. *Cumana vaſa* olim nobilia fuere. Plin. XXXV, 12. Conf. Broukh. Sunt autem haec inter vaſa Campana, quae vulgo nunc Etruſcis accenſeri ſolent: cuius generis pleraque Hamiltoniana ſunt. Eſtque adeo hic locus inter ea, quae memoriam iſtorum vaſorum ſeruarunt.

Vt mea luxuria Nemefis fluat, vtque per vrbem
Incedat donis confpicienda meis.
Illa gerat veftes tenues, quas femina Coa
Texuit, auratas difpofuitque vias.
Illi fint comites fufci, quos India torret,
Solis et admotis inficit ignis equis.

H 2 Illi

51. *Vt mea luxuria Nemefis fluat*) *fluere*, *diffluere* de mollitie et luxu. v. Propert. II, 22, 26. Terent. Heaut. V, 1, 72.

52. *Incedat*) ornatius quam *fit*. notum eft, ineffe huic verbo notionem faftus. v. Broukh. h. l. cf. Propert. III, 11, 11.

54. *auratas difpofuitque vias*) Salmafius in epift. Sarrau. 139. de vefte reticulato opere contexta intelligebat, vt fila aurea reticulatim vel fcutatim intexta *viae* fint. cf. eund. ad Infcript. Herodis Attici p. 271. Broukhufius de vefte virgata, h. virgis, fiue ductibus aureis variegata. Sed fimpliciter *vias* de fubtemine accipio, quod aurum erat quomodocunque intertextum ftaminibus alterius coloris. Ita et de loco Virgil. IV. Aen. 264. et XI, 75. fentiendum:

— *et tenui telas difcreuerat auro.*

Quod ad *veftes Coas* attinet, tenuitate infames, de iis haec tenenda: fuiffe eas bombycinas, ex vermibus fui generis in Co infula confici ac texi folitas; alias ex Affyria importatas, eiusdem cum ferico materiae, vermium feu eorumdem, quos noftrates alunt, feu fimilium lanuginem; diuerfi tamen paratus ac pretii, forte et mollitudinis, fubtilitatis, ac leuitatis. Loc. claff. Plin. XI, 23. f. 27. VI, 17. f. 20. vbi v. Harduin. contra Salmaf. ad Tertull. de Pallio p. 226. fqq.

55. *comites fufci*) Eft hic locus notandus de mancipiis ex Aethiopia iam tum Romae inter feminarum luxus inftrumenta referri folitis. Antiquior auctoritas eft Terentii Eun. I, 2, 85. *Nonne vbi dixti, cupere te ex Aethiopia ancillulam, relictis rebus omnibus quaefiui?* Nigritam quoque videbis obferuatam in Moreto v. 32 fq.

56. *Solis et admotis inficit ignis equis*) cum Theodectis carmine comparat Cafaubonus ad Strabon. XIII. p. 1019. et h. l. Scaliger:

Ἧς ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν
Σκότεινον ἄνθος ἐξέχρωσε λιγνύος
Εἰς σώματ' ἀνδρῶν· καὶ συνέστρεψεν κόμας,

Μορφὰς

Illi felectos certent praebere colores,
  Africa puniceum, purpureumque Tyros.
Nota loquor; regnum ipfe tenet, quem faepe coëgit
  Barbara gypfatos ferre catafta pedes.

At

Μορφαῖς ἀναυξήτησι συντήξας πυρός.

Solem ait imbuere corpora nigrore. At μορφὰς πυρὸς vix explices, et ineft vltimis ftribligo; fed de fenfu conftat: cauffa crifpae comae eft idem Sol, qui radiis fuis, omne incrementum tollentibus, contabefacit, adeoque impedit, quominus promittatur coma. cf. Tibull. inf. IV, 2, 19. Propert. III, 11, 16. IV, 3, 10. vbi v. Broukh. Senec. Thyeft. 603. Scilicet notum nunc in vulgus eft, Indorum nomine latiffime vfos veteres in Afiae auftralis et Africae orientalis populis defignandis; eosdem porro fufcum colorem a nimio fole repetiiffe mirum non eft.

58. *Puniceum colorem* a cocco repetunt viri docti; eft certe color vegetus et exuberans, vt apud Gellium eft, et fulgens; et Africae coccum a Plinio recitari conftat lib. XXII. f. 3. Fuit tamen Africana quoque purpura, floridi et illa ruboris.

59. *Nota loquor)* fc. cum dico, puellas gaudere diuitibus amatoribus.

ib. *regnum ipfe tenet)* Praefertur a puella diues libertus, olim inter mancipia peregre adductus et venditus. — *regnum tenet* amator qui praefertur aemulis. v. fup. I, 9, 80. et ibi Obff.

60. *Barbara gypfatos ferre catafta pedes) Catafta* erat locus, tabulatum, fiue pegma, vbi venales exponebantur emturis. v. quos laudat h. l. Broukhufius. *Barbara,* quia in ea ferui, natione barbari, exhibebantur: vt Statius II. Silu. I, 72. *barbaricam — cataftam* dixit. *Gypfati pedes* dicuntur, quia venalium feruorum trans mare aduectorum pedes creta vel gypfo fignabantur. Plin. XXXV, 17. f. 58. cf. Propert. IV, 5, 51. et ibi Broukh. Ouid. I. Am. 8, 64. *Saepe coëgit*, faepius redhibitus propter vitiofitatem inquit Scaliger; vel fimpliciter, quia faepe dominum mutauit. Praeclare autem huc facit fragmentum Anacreontis ad h. l. a Scaligero laudatum: eft illud quaerendum ap. Athenaeum XII. p. 533. F.

At tibi, dura Ceres, Nemefim quae abducis ab vrbe,
Perfoluat nulla femina terra fide.
Et tu, Bacche tener, iucundae confitor vuae,
Tu quoque deuotos, Bacche, relinque lacus.
Haud impune licet formofas triftibus agris
Abdere; non tanti funt tua mufta, pater.
O valeant fruges, ne fint modo rure puellae;
Glans alat, et prifco more bibantur aquae.
Glans aluit veteres, et paffim femper amarunt;
Quid nocuit fulcos non habuiffe fatos?
Tum, quibus adfpirabat Amor, praebebat aperte
Mitis in vmbrofa gaudia valle Venus.

v. 61. Iterum hic ad argumentum prioris carminis redit poëta, poteftque adeo illi fubtexi, vt Scaliger facit: cui hi verfus funt 33. et fic porro: fubiecti illis: Fabula nunc ille eft.

61. Nunc puellam in rus abductam indignatus amator omne rus, rurisque opes et amoenitates, periiffe mallet.

62. *nulla — fide*) v. inf. ad El. 6, 22. Meffis vero tempore rufticatum abiiffe puella putanda eft, fi Ceres eam abduxit. Forte tamen hoc argutius expofitum, quam neceffe eft. Ceres fimpliciter pro ruri poni putanda: haud dubie doctius ac venuftius, quam fi ipfum rus, ipfum agrum alloqueretur eique diras faceret. Rufticatum abierat puella a viro abducta.

64. *deuotos — lacus*) diris defixos, vt vina corrumpantur.

65. *triftibus agris*) ingratis, qui triftitiam afferunt amatori, quia puellam ab eo abfentem retinent.

67. Superiores imprecationes nimis atroces forte funt; at haec, quae fequitur, lepore non caret: etfi et in his locum habet id quod fupra legebamus: *Iuraffet cupide quicquid ineptus amans.*

69. *paffim femper amarunt*) h. promifcue. v. Doufa Praecid. c. 7. et Broukh. h. l.

71. *adfpirabat Amor*) propitius erat. vt II, 1, 80. *afflat Amor*, vbi vide Notam.

Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
Ianua: si fas est, mos precor ille redi.
* * * * *
Horrida villosa corpora veste tegant.
Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,
Heu miserum, in laxa quid iuuat esse toga?
Ducite, ad imperium dominae sulcabimus agros,
Non ego me vinclis verberibusque nego.

ELEGIA IV.

Hic mihi seruitium video, dominamque paratam.
Iam mihi libertas illa paterna, vale.

Serui-

vss. 75-78. Scaliger reiecit in lib. I. El. 8. (ipsi 9.) post v. 66. Hoc saltem defendam: v. 77. 78. alienum locum hic occupare. Sed probabilius est totum fragmentum ex alio carmine adhaesisse.

76. *Horrida v.)* cf. Propert. III, 11, 35. in loco a v. inde 15. cum hoc comparando.

78. *in laxa — esse toga)* toga laxa, h. laxo sinu, erat delicatorum. Eadem sententia ap. Ouid. Epist. XV, 77. 78.

80. *Non ego m.)* v. I, 6, 37. 38. Dicit adeo se serui loco opus velle facere; amica, puto, opus exigente.

Elegia IV.
Nemesis amore deuinctus, cum ea munera postularet, de eius auaritia acerbe conqueritur, deos hominesque accusat, diras facit puellae; constituit tamen miser vel paternis bonis venditis extundere munera, quibus illam expugnet. Tersa et nitida est oratio, et commode sententiis interspersa; inprimis autem affectus varietate ac dissidentis secum amatoris aestu aestimanda est.

1. Cum vulgari vsu Amor cum seruitute comparetur: poëta amoris aerumnas per seruitutis mala et miserias declarauit,

Seruitium ſed triſte datur, teneorque catenis;
  Et nunquam miſero vincla remittit Amor.
Et ſeu quid merui, ſeu quid peccauimus, vrit;
  Vror, io, remoue, ſaeua puella, faces.
O ego ne poſſim tales ſentire dolores,
  Quam mallem in gelidis montibus eſſe lapis,
Stare vel inſanis cautes obnoxia ventis,
  Naufraga quam vaſti tunderet vnda maris!
Nunc et amara dies, et noctis amarior vmbra eſt;
  Omnia iam triſti tempora felle madent.
Nec proſunt elegi, nec carminis auctor, Apollo;
  Illa caua pretium flagitat vsque manu.
Ite procul Muſae, ſi nil prodeſtis amanti;
  Non ego vos, vt ſint bella canenda, colo:
Nec refero Soliſque vias, et qualis, vbi orbem
  Compleuit, verſis Luna recurrat equis:

3. *Seruitium ſ. triſte*) Propert. I, 5, 19.
Tum graue ſeruitium noſtrae cogere puellae
Diſcere.
Seruitium vero pro ſeruitute vt II, 1, 41. v. Broukh. et Vulp.

4. *nunquam vincla remittit*) h. perpetuo vrget, premit. II, 1, 79.
Ah miſeri! quos hic grauiter deus vrget.
De v. 5. videndae Obſſ.

6. *faces*) ſunt h. l. cruciatus ſeruilis inſtrumentum. v. ad I, 9, 21. *poſſim ſentire* mox pro, ſentiam, vt toties Tibullus.

10. *Naufraga — vnda*) quae cauſſa eſt naufragiis. Sic Ouidius fretum Siculum *naufragum* dixit XIV. Met. 6. cf. Vulp.

12. *tempora felle madent*) haec ſunt amara tempora. *Madere* e re infectoria de iis, quae imbuta, illita ſunt, adeoque plena. cf. Broukh. Ouid. II. Am. 520.
Quae patimur, multo ſpicula felle madent.

14. *caua — manu*) graphice. v. Sueton. Veſpaſ. c. 23.

17. Sic ſolent poëtae, vbi grauiora carminum argumenta comme-

Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.
Ite procul, Musae, si nihil ista valent.
At mihi per caedem et facinus sunt dona paranda,
Ne iaceam clausam flebilis ante domum;
Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis:
Sed Venus ante alios est violanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem
Dat mihi; sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat, quicunque legit viridesque zmaragdos,
Et niueam Tyrio murice tingit ouem!
Hic dat auaritiae caussas, et Coa, puellis,
Vestis, et a rubro lucida concha mari.
Haec fecere malas; hinc clauem ianua sensit,
Et coepit custos liminis esse canis.
Sed, pretium si grande feras, custodia victa est;
Nec prohibent claues, et canis ipse tacet.

Heu,

commemorare volunt, naturam rerum, siderum cursus, excitare: v. c. Propert. III, 5, 25. sqq. (Scal. 3, 47. sqq.) Virgil. Ge. II, 475. sqq.

19. *faciles aditus*) Sic Virgilius Aen. IV, 423. *molles aditus* dixit.

23. *suspensa sacris insignia fanis*) docte reddidit ἀγάλματα. *insignia* pro ornamentis. Loquitur autem de donariis. *Venus* Veneris fana: haec primo loco sacrilego ausu diripienda sibi esse ait.

27. *O pereat, q.*) cf. Propert. II, 24, 27. Anacr. Carm. 46. v. 8. Color orationis qui sup. I, 1, 51. sq.

29. *Hic dat auaritiae caussas, et Coa, p*) Iunge: Hic, n. qui legit smaragdos, et lanam purpura tingit, et praeterea vestis Coa et margaritae dant caussas auaritiae puellis. Ita fere iam Statius et Vulpius. cf. Propert. III, 11, 1. sqq.

30. *concha*) bacca, quae est in concha, vnio. v. Burm. ad Ouid. III. Art. 124. et inf. IV, 2, 19.

31. *malas*) h. auaras, rapaces, periuras. cf. inf. v. 45.

ib. *hinc clauem i.*) h. pessulum. v. sup. I, 6, 34. Sensus

vero:

Heu, quicunque dedit formam caeleſtis auarae,
Quale bonum multis addidit ille malis!
Hinc fletus rixaeque ſonant; haec denique cauſſa
Fecit, vt infamis hic deus eſſet Amor.
At tibi, quae pretio victos excludis amantes,
Diripiant partas ventus et ignis opes.
Quin tua tunc iuuenes ſpectent incendia laeti,
Nec quisquam flammae ſedulus addat aquam.
Seu veniet tibi mors: neque erit, qui lugeat, vllus,
Nec qui det moeſtas munus in exequias.
At bona quae, nec auara, fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atque aliquis ſenior, veteres veneratus amores,
Annua conſtructo ſerta dabit tumulo,
Et, bene, diſcedens dicet, placideque quieſcas,
Terraque ſecurae ſit ſuper oſſa leuis!

vero: hinc coepere puellae fores occluſas et cuſtodiam habere, vt amatores, qui admitti volebant, auro emungerent. Docent hoc ſeqq.

38. *vt infamis hic d.*) vt male audiret hic deus, Amor, quippe qui, puellarum auaritia, iuuenes bonis exuat et perdat. Color autem orationis fere vt I, 3, 47. ſq. I, 10, 3. ſq. II, 3, 38.

42. *addat aquam)* doctius, quam afferat, apportet.

44. *moeſtas munus in exequias*) n. ex more iniiciendi pretioſiſſima quaeque ſaltem vnguenta et odores, in rogum. Haec proprie erant *munera.* Virgil. XI. Aen. 198. cf. Broukh. Sunt tamen et ipſae *inferiae* pro munere. *Exequias* dixit vt *funus*, ſeu pro rogo, ſeu pro cinere ac tumulo. Et hoc puto melius ſtatuas.

45. *At bona, quae, nec auara, fuit*) *bona* opponitur rapaci, auarae, cf. inf. El. 6, 44. Horat. IV. Od. 1, 1. v. Broukh. Sic *mala* ſupra v. 31. pro auara.

48. *Annua c.*) ex vulgari more coronas imponendi tumulo ſeu monumento. conf. Kirchman. de Fun. Rom. IV, 3.

50. *ſuper oſſa ſecurae*) pro vulgari *oſſa tua.*

Vera quidem moneo; ſed proſunt quid mihi vera?
Illius eſt nobis lege colendus amor.
Quin etiam ſedes iubeat ſi vendere auitas,
Ite ſub imperium, ſub titulumque, Lares.

Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
Quidquid et herbarum Theſſala terra gerit,
Et quod, vbi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidae ſtillat ab inguine equae,
Si modo me placido videat Nemeſis mea vultu,
Mille alias herbas miſceat illa, bibam.

52. *Illius — lege*) conditionibus ab ipſa praeſcriptis, n. vt pecuniam afferam.

54. *Ite ſub imperium, ſub titulumque, Lares*) ſub titulum eunt aedes, quae proſcribuntur, h. publice propoſita tabula venales declarantur. v. Salmaſ. de M. V. c. 15. et h. l. Vulp. conf. Ouid. Rem. 302. Sed quid ſit *ſub imperium ire*, nemo interpretum dixit. Nempe is, qui bona, in quorum poſſeſſionem miſſus eſt, vendit, qui magiſtratus auctoritate auctionem habet, is *dominus* vocatur, vt ſaepe apud Ciceronem. vid. Orat. pro Quinct. c. 5. et ibi Graeu. cf. c. 15. et ibi Hotoman. itaque ei *imperium* tribuitur. v. Gronou. Obſſ. II, 6. conf. Salmaſ. l. l.

55-60. Omnia ſe ſubiturum eſſe ait, etiam grauiſſima quaeque, modo Nemeſin ſibi propitiam reddere poſſit. Hoc extulit: ſe vel omne venenorum genus epoturum eſſe. cf. Obſſ.

57. *gregibus Venus afflat amores*) *gregibus* h. equis. *afflat* h. libidine exſtimulat. v. II, 1, 80. cf. Barth. ad Stat. V. Theb. 194.

58. *Hippomanes*) humor ex equae, vbi Veneris ſtimulis incaluit, locis eliquatus. v. Virgil. Ge. III, 280-3. quo in veneficiis et philtris vtebatur aniculatum ſuperſtitio.

60. *bibam*) n. ſuccum herbarum, quas miſcuit.

ELEGIA V.

Phoebe faue; nouus ingreditur tua templa sacerdos;
Huc, age, cum cithara carminibusque veni.
Nunc

Elegia V.

M. Valerio Coruino Messalae duo erant filii, alter Marcus, qui Consul fuit cum L. Cornelio Lentulo V. C. 750. et Proconsul Dalmatas vicit; alter Lucius, datus in adoptionem genti Aureliae, et dictus L. Aurelius Cotta Messalinus Volusus, *fratre ei cognomen suum relinquente*, vt Vellcius ait II, 112. Alteri eorum (nam inane est contendere cum Broukhusio et Ayrmanno in Vit. Tib. n. 61. vel Pighio Annal. T. III. ad a. 758. vter fuerit) gratulatur Tibullus, quod in collegium Quindecimuirorum sacris faciundis et inspiciundis libris Sibyllinis cooptatus fuerat. Primum Apollinem inuocat, vt sacris huius diei sollennibus adsit; deberi eius beneficio Sibyllina carmina. Narrat inde praeclarum Sibyllae oraculum, quo ea sub Aeneae a capta Troia discessum fatalem eius accessum ad Italiam, nouam vrbem, Albam Longam, inde Romam condendam, orbemque terrarum sub eius imperium cessurum praedixit. Pergit hinc v. 62. ad librorum Sibyllinorum argumentum. Cum ex iis peterentur prodigiorum procurationes, de ipsis prodigiis multa in iis tradita esse debuere. Repetit igitur poëta prodigia sub illa tempora visa; habetque in votis, vt ea porro abolita et sublata sint; contra memorat meliora omina ex lauro in ara accensa, et exponit bona, quae inde sint consequutura, inque his bonam messem, vindemiam, ac feturam pecudis, fecundaque matrimonia: inde festos dies ab agrestibus hilariter peragendos (v. 95.) inque iis lusus amatorios; inter quos sui ipsius amoris parum secundi meminit: facit tandem vota pro Messalino eiusque patre, M. Messala. Est autem paullo maioris spiritus hoc carmen, in priore saltem parte, quo illud ad vaticinium adeo assurgit. Solet autem talis locus grandiorem orationem ornatumque exquisitiorem admittere; estque adeo, id quod passim ad Virgilium monuimus, inter poëtarum artificia, res gestas in vaticinium futurorum euentorum conuertere.

His puto rationibus ab initio expositis, factisque suis in locis parenthesibus, distinctisque a primario argumento episodiis effectum

Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc, precor, ad laudes flectere verba meas.
Ipse, triumphali deuinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua sacra veni:
Sed nitidus pulcerque veni; nunc indue vestem
Sepositam; longas nunc bene pecte comas:
Qualem

effectum esse, vt carmen, per se satis obscurum, lucis foeneretur quantum satis sit. Conf. inf. ad v. 39.

1. *nouus — sacerdos*) erat enim inter sacerdotia etiam hoc Quindecimuirorum libris Sibyllinis adeundis. *tua templa*, int. aedes Apollinis Palatini, ab Augusto exstructas cum porticu illa magnifica, de qua Propert. lib. II, 23. pr. In iisdem Apollinis signum ex marmore lyra canentis (ibid. v. 5.) qualem habitum Tibullus h. l. exprimit; et sub eius basi in binis forulis libri Sibyllini, qui ab Augusto delecti habito probati erant, conditi. Sueton. c. 31.

4. *ad laudes flectere verba meas*) h. cantum modulari ad carmen meum. Videtur hoc a choro ductum, cui incedenti ad numeros praeit choragus, et, cantum exorsus, cum voce tum cithara chorum moderatur. Tractum hoc ad Apollinem, qui poëtae cantum moderatur modo voce modo cithara, qua tacta numeros modosque iustos eum docet quibus vtendum sit. Nunc poëta Messalinum sacerdotium auspicantem carmine est celebraturus; rogat vt praeeat Apollo partim lyra impulsa, partim voce, ad quam ipse poëta modos suos accommodet. V. Obss. 5. repetendum memoria, quod Apollinis signa plura sunt capite laureato.

6. *Dum cumulant aras*) n. seu ture in ara cumulato, seu proficiis arae impositis. Virg. XI. Aen. 50.

— cumulatque altaria donis.

7. *nitidus*) h. l. ad vniuersum cultum refertur. (Galli *proprement mis*) Horat. III. Od. 24, 20.

— nitido fidit adultero.

Ita Broukhusius. Sed et *nitor* corporis est, simpliciter pro pulcritudine.

8. *vestem Sepositam*) n. ad dies festos: *quae semel toto vestis sumitur anno*, vt Ouid. V. Trist. 5, 7. int. vero pallam. v. III, 4, 35. et omnino is citharoedorum habitus, vt vel ex Herodoti I. libro de Arione constat. Quo minus autem haec, ex nostris illa moribus aestimanti, inepte dicta videantur, recordandum est, partim

Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
  Victori laudes concinuisse Ioui.
Tu procul euentura vides; tibi debitus augur
  Scit bene, quid fati prouida cantet auis;
Tuque regis sortes; per te praesentit aruspex,
  Lubrica signauit cum deus exta notis;
Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est,
  Abdita quae senis fata canit pedibus.

Phoebe,

tim solere ad deos referri ea, quae homines agunt ac faciunt, adeoque etiam ornatum in sollenni sacro; partim in festorum sollennibus signa deorum comta et ornata fuisse.

9. 10. Paullo exquisitior fabula. Fuit haud dubie in laudibus Iouis argumentum frequens tractatum. Tribuuntur autem laudes Iouis cantui Phoebi et Musarum. Vnde Horatius: *Scimus vt impios Titanas* etc. Carm. III, 4, 42. ad Camenas; Senecam Agam. 331. iam alii laudarunt: ad Phoebum:

Licet et chorda grauiore sones,
Quale canebas, cum Titanas
Fulmine victos videre dii;

Videntur eo referri posse gemmae nonnullae, quarum sculptura Apollinem refert cithara canentem, apposita Victoriola in columella; etsi etiam victoriam in certamine musico declarare ea potest.

11. *Tu p.*) Apollo vates. augur. cf. III, 4, 47. 48. Attingit autem in his diuersa vaticinandi genera: augurium, oracula, aruspicinam, et libros Sibyllinos. Compara similem locum de laudibus Apollinis apud Statium I. Theb. 696-705. sqq. *tibi debitus augur:* cuius ars tibi est debita. *Sortes* v. 13. de oraculo accipio; vt toties, et paullo post v. 19. non cum Broukh. de sortibus proprie dictis, vt sup. I, 3, 11. quae plebis superstitio esset nimis tenuis inter has laudes publicas. Nisi sortes Praenestinas huc voces.

15. *Sibylla*) n. Cumaea v. Virgil. Aen. VI, 9. sqq. 69. sqq.

16. *Abdita quae*) manifestum hinc hexametris libros Sibyllinos exaratos fuisse: saltem eos, qui tum habebantur, substituti antiquioribus in bello Sullano cum Capitolio crematis; de quibus omnino nihil certi constitit inter Romanos.

Phoebe, facras Meffalinum fine tangere chartas
Vatis: et ipfe, precor, quid canat illa, doce.
Haec dedit Aeneae fortes, poftquam ille parentem
Dicitur et raptos fuftinuiffe Lares,
Nec

18. *et ipfe — doce*) quandoquidem vaticinia nemo facile interpretari poteft, nifi qui et ipfe mentem habeat, quae deum recipere, afflatuque divino concitari poffit. Neque aliter res fe habet in facris Iudaeorum vatibus legendis, quorum interpretes non alia de cauffa habemus tam paucos tolerabiles.

19. fqq. Nouum hoc, quod hic a Tibullo commemoratum videmus: Aeneae ab Ilio conflagrato foluenti, (nam hoc credere iubent v. 21, 22.) Sibyllam hanc, quae librorum Sibyllinorum auctor habita, futura praedixiffe. Non fine vetere aliqua auctoritate hoc proditum effe, iam olim ad Virgil. Exc. V. ad Aeneid. lib. VI. fufpicatus fum ex eo, quod apud Dionyf. I, 55. narratio antiqua eft de Sibylla Erythraea ab Aenea conuenta, antequam ex Troade difcederet, quae monuerat, vt verfus occidentem nauigaret vsque dum menfas comefturus effet. Videtur autem antiquiffima alicuius vatis feminae memoria fuiffe, cui varia vaticinia tribuerent, etiam ii, qui res Troianas poft Homerum verfibus conderent. Appellant eam alii *Erythraeam*, ab Erythris, Ioniae vrbe, alii *Cumanam;* et hanc quidem modo Cyma Aeolidis oriundam, modo Cumis Italiae vaticinatam tradunt; alterum hoc plerique fequuntur. Nulla in his fides certa, quam fequi liceat, nec vlla fcriptoris alicuius auctoritas fatis grauis. Confundi quoque *Cumen* (Κύμην Aeolidis) et *Cumas*, notatum eft, inprimis a Salmafio ad Solin. p. 52. fq. Videtur tamen Erythraea antiquioris effe auctoritatis; (v. Strabo XIV. p. 984. C) altera, Cumana, a Romanis potiffimum fcriptoribus effe celebrata. Mihi fic ftatuenti fidem facit Varro ap. Lactant. I, 6. et Paufan. X, 12. quae funt claffica loca de Sibyllis. Vt autem Sibyllae Erythraeae nomen tandem in Sibyllam Cumanam transiret, faltem vtraque confunderetur et pro vna eademque haberetur, factum eft forte propterea, quod Cumae in Italia, a Chalcidenfibus Euboeae conditae, tamen ex opinione aliorum nouos ex Cuma Aeolidis colonos feu accepere, feu accepiffe creditae funt; v. Scymnus Chius in Perieg. 237-9. Strabo V. p. 372. B. Cum igitur in Italia non minus Sibyllae alicuius prifcae vatis memoria circumferretur,

Nec fore credebat Romam, cum moestus ab alto
Ilion ardentes respiceretque deos:
(Romulus Aeternae nondum formauerat Vrbis
Moenia, consorti non habitanda Remo.

Sed

ferretur, Cumana illa et Erythraea pro eadem a nonnullis haberi coepit, tanquam quae ex Aeolide ad Italiam accessisset. Eodem ducit locus de Admir. Aristoteli tribui solitis §. 90. (c. 97.) Ita tribus verbis componi possunt altercationes virorum doctorum super his Sibyllis; v. inprimis Salmas. ad Solin. l. c. qui perturbate de his egit, vti et in ceteris Sibyllis mirum est eos, qui de iis egere, omnia et singula ad historicam veritatem adducere voluisse, cum hoc vnum teneri et possit et debeat: fuisse multis in locis vetera vaticinia, quae ad vatem aliquam obscuri nominis ac famae referrentur; eas vates Sibyllarum adeo nominibus esse declaratas, diuersa vtique suspicione, probabilitate ac ratione, pro cuiusque ingenio seu doctrina; ita quoque, cum fama acceptum esset, libros Sibyllinos a Sibylla aliqua ad Tarquinium fuisse perlatos, cum, quae illa fuisset, quaesitum esset, Cumana fuisse credita est; cum autem tempora nimium quantum discreparent, longaevitate Sibyllae memorata dubitationi occurri posse visum est. Lucem hinc foenerabimur etiam inf. ad vss. 67. sqq.

20. *Lares)* Nota Lares manifeste h. l. pro Penatibus positos.

21. *Nec fore credebat Romam)* suauiter, nihil tale cogitabat; nondum norat, Romam aliquando fore, quae Troiae desiderium eximeret.

22. *ardentes — deos)* deorum templa. v. Passerat. ad Propert. II, 5, 28. Sellius Obss. c. 15. et h. l. Broukh. Valet autem hic loquendi modus ad ἐνάργειαν.

23. *R. Aeternae nondum formauerat vrbis Moenia)* *Aeterna vrbs* solenni nomine Roma vocatur. v. Dousa Praecid. c. 8. Broukh. et Vulp. h. l. *formare* est proprie describere et delineare aedificium, antequam excitatur. Vnde formae aedificiorum. v. Scaliger. Lect. Auson. c. 4. Sed h. l. simpliciter accipiendum, condere, exstruere. Nam nimis argute interpretantur Broukh. et Vulp. de eo, quod Romulus futurae vrbis speciem atque imaginem animo, tanquam in aliqua membrana, praeformauerit; aeque ac si quis illa Callimachi ita exigeret, H. in Apoll. 55.

Φοίβῳ δ' ἑσπόμενοι πόλιας διεμετρήσαντο.

Placent

Sed tunc pafcebant herbofa Palatia vaccae,
Et ftabant humiles in Iouis arce cafae.
Lacte madens illic fuberat Pan ilicis vmbrae,
Et facta agrefti lignea falce Pales;
Pendebatque, vagi paftoris in arbore votum,
Garrula filueftri fiftula facra deo:
Fiftula, cui femper decrefcit arundinis ordo;
Nam calamus cera iungitur vsque minor.
At qua Velabri regio patet, ire folebat
Exiguus pulfa per vada linter aqua.

Illa

Placent autem fibi plures poëtae in comparatione hac inter veterem locorum fitum et futuram Romae magnificentiam inftituendam; nec quicquam ad mirabilem rerum fpeciem effingendam opportunius: Vide principem poëtam, Aen. VIII, 337. fqq. Propert. IV. Eleg. I. Ouid. Faft. I, 509. fqq. Catmentae oraculum. Atque haec loca comparent inter fe, fuadeo, generofioris indolis adolefcentes, nec tamen, vt verba tantum inter fe et formulas comparent, verum vt rerum varietate alant et excitent mentem; nec enim aliter *εὐφαντασίωτος* fieri aliquis poteft.

24. *conforti — Remo*) de fratre dixit, regni focio, vt Ouid. XI. Met. 347. XIII. Met. 663.

25. *Palatia*) montem Palatinum. Quae mox v. 26. de Capitolio meminit, ornatiora dedit Virgil. Aen. VIII, 347. fqq. Quod autem *vaccas* memorat, non *tauros*, ad elegiae indolem deflexum eft.

27. *Lacte madens*) I, 1, 36.
Et placidam foleo fpargere lacte Palem.
Suauiffimus autem hic locus fimplicitatis fpecie.

28. *facta — falce*) Culex 85.
Illi falce deus colitur, non arte politus.
falx autem pro ferro, fecuri, cultro, vt alibi quoque.

29. *Pendebatque*) tanquam donarium, ex voto: v. Virgil. Ecl. 7, 24. cf. Broukh. qui etiam de *fiftula* feptem cannis inaequalibus compacta, multa congeffit. *vagus* paftor: v. ad I, 3, 39. *Silueftris deus:* haud dubie Siluanus: etfi et de Pane accipi poffit; fed is praecefferat.

33. *Velabri regio*) erat planities inter Capitolinum, Palatinum et Auentinum. conf. Propert.

Illa saepe gregis ditis placitura magistro
Ad iuuenem festa est vecta puella die:
Cum qua fecundi redierunt munera ruris,
Caseus et niueae candidus agnus ouis.)
Impiger Aenea, volitantis frater Amoris,
Troïa qui profugis sacra vehis ratibus,
Iam tibi Laurentes adsignat Iupiter agros;
Iam vocat errantes hospita terra Lares.

Illic

42. *Post hunc versum interposuit Scaliger distichon inf. v. 61. 62.*

Propert. IV, 9, 5. in quam olim Tiberis exundare solebat, antequam cloacae substructae stagnantibus aquis et paludibus exitum fecerant. Saepe hoc poëtae attingunt v. c. Propert. IV, 9, 5. IV, 2, 7. 8. et inprimis Ouid. Fast. VI, 401. sqq. In seqq. autem 35-37. iterum agnosco Tibulli ingenium etiam in epicis ad simpliciora et humiliora procliue. ***Ad iuuenem***, puta ad ludos ac sollennia rustica celebranda inter pastores.

35. ***gregis ditis***) dicitur ita, qui et numerosus est, et noua quotannis foetura suppletur. v. Broukh. Si tamen dictum velis, vt ***aurum diues*** sup. I, 10, 7. III, 3, 26. ***ager diues*** Virg. Aen. VII, 262. erit ***grex*** propterea ***diues***, quia facit diuitem, inprimis quod isto tempore diuites censebantur ex copiosis gregibus.

39. Positis his a v. 23. ad 38. in parenthesi, subiici nunc puta ipsum vaticinium Sibyllae, in quod praeclare res gestas et in annalibus narratas mutauit et transtulit. cf. Exc. XIV. ad lib. VI. Aeneidis. Simili artificio in hac re vsus Ouid. in l. c. Fast. I, 509. sqq. vbi ex Carmentae vaticinio eadem fata Romae exponuntur. ***frater Amoris***) ex matre, Venere. cf. Aen. I, 667. Totus locus est inter splendidissimos, et memorabilis etiam ex hoc, quod in elegia occurrit, quodque nouo ac proprio aliquo modo est tractatus.

40. *Troïa — sacra*) sunt ipsi Dii, siue Deorum simulacra. v. Aen. II, 717. conf. Exc. IX. ad Aen. II.

42. *Iam vocat — terra Lares*) *Vocare* nos terra, vrbs dicitur, seu, qua libenter et benigne excipimur, seu quae gratam et iucundam sedem ostendit. alias *inuitare*.

Illic fanctus eris, cum te veneranda Numici
Vnda Deum caelo miserit Indigetem.
Ecce fuper feffas volitat Victoria puppes;
Tandem ad Troianos diua fuperba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia caftris.
Iam tibi praedico, barbare Turne, necem.

Ante

43. *Illic fanctus eris, quum te veneranda Numici Vnda Deum caelo miferit Indigetem) Sanctus* h. diuus. v. Broukh. ad II, 7, 13. (6, 31.) Aeneas fiue in ipfo flumine, fiue in praelio iuxta ipfum, periiffe et ad deos abiiffe ferebatur. v. Liu. I, 2. Numicius autem eum *mififfe caelo*, ad caelum, *deum* dicitur, feu, quia, quicquid mortale in Aenea erat, eo flumine ablutum fuerat. v. Ouid. XIV. Met. 600. fqq. feu fimpliciter, quia is, qui illo amne merfus fuerat, inter heroes feu deos indigetes fuit relatus. *De Indigete* res nota ex Liu. I, 2. apud Dionyf. Hal. I, 64. eft *θεὸς χθόνιος πατήρ*. v. Virgil. Aen. XII, 794 fq. *Veneranda* vnda dicta, vt omnino fluuii *fancti*, quia ipfis numen ineffe credebant.

45. *feffas — puppes*) longa nauigatione. v. Heinf. ad Virg. Ge. I, 303. *Volitat* vero *Victoria*, nam alatam effe deam, notum; eaque volitans occurrit multis in numis Siciliae et Italiae; etiam fuper prora nauis in numis gentis Memmiae et Terentiae. Alias ea eft *gradiens* aut *in trigis vecta:* fi ad naualem victoriam fpectat, *prorae nauis infiftit.* Placet autem, quod volitantem Victoriam nobis repraefentat pro victoria a Troianis in praelio cum Latinis facto reportata.

46. *Tandem ad T.)* ad Troianos ab Achiuis toties victos. Ouid. XIV. Met. 572.

— tandemque Venus victricia nati
Arma videt.

47. *Ecce mihi lucent*) Ergo neceffe eft, fuiffe inter veteres de Troianorum rebus in Italia fabulas etiam aliquam narrationem de caftris Turni ab Aenea captis et incenfis, etfi a Virgilio praeteritam. Nam Laurentum ab Aenea oppugnatum vix huc trahi poteft, etfi vnus in Aen. XII, 596. verfus eo reuocari poffit:

Regina vt tectis venientem profpicit hoftem,
Inceffi muros, ignis ad tecta volare.

Sed res ibi ad terrorem aucta, ex eo, quod metui poterat.

48.

Ante oculos Laurens castrum, murusque LauinI est,
  Albaque ab Ascanio condita Longa duce.
Te quoque iam video, Marti placitura sacerdos,
  Ilia, Vestales deseruisse focos;
Concubitusque tuos furtim, vittasque iacentes,
  Et cupidi ad ripas arma relicta dei.

I 2 Carpi-

48. *barbare Turne*) *Barbarum* esse h. l. Italum, Latinum, vt interdum apud Plautum, post Statium statuunt Broukh. et Vulp. Apud istum tamen alia res est, cum Graecanicae sint istae fabulae, et Graeci inducantur loquentes. Ego intelligo crudelem, ferocem, saeuum, audacem, vt saepe Virgilio audit. Ita et in Ouid. XIV. Met. 574. *barbarum ignem* accipere malim, quam cum Interpretibus tot difficultates mouere.

49. *Laurens castrum*) sedes regia Latini, quae modo castrum, modo *arx Laurens*, vt Aen. VIII, 1. modo *vrbs*, vt Aen. VII, 862. nomine communi *Laurentum* appellatur. v. Seru. ad e. l. Vulpius oppidum ab Aenea escensu in Latio facto munitum intelligebat, vt esset *Castrum*, de quo Virgilius Aen. VII, 158. 159. loquitur, *Troia* vero nomine dictum; quod etsi firmare possim alio Virgilii exemplo, qui libr. X, 635. eandem Nouam Troiam *Laurentia Castra* appellavit; non tamen accedendum puto: quandoquidem celebrius nomen est alterum oppidum, Latini regia. Vide de his locis Exc. III. ad lib. VII. Aen.

eod. *murusque LauinI est*) *Lauinium* in honorem Lauiniae, coniugis, ab Aenea conditum.

53. *Concubitus — furtim*) h. furtim peractos, furtiuos.

eod. *vittasque iacentes*) Vittas, virginitatis insigne, abiectas. v. Ouid. III. Am. 6, 56. vbi Anio ad Iliam:

Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris?
Vitta nec euinctas impedit alba comas?

etiam ibi Burmannus vittam Iliae abfuisse narrat, quia vitiata erat. Sed hoc forte argutum magis quam verum: non enim ea, cui virginitas erepta est, statim illud reminiscitur, aut si reminiscitur, id curat, vt vittas virginitatis insigne de capite tollat. Ilia porro vittam gerebat tanquam Virgo Vestalis. Verum vittae defluere debebant puellae reluctanti et vim a deo inferen-

Carpite nunc, tauri, de ſeptem montibus herbas,
  Dum licet, hic magnae iam locus vrbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
  Qua ſua de caelo proſpicit arua Ceres,
Quaque patent ortus, et qua fluitantibus vndis
  Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tum ſe mirabitur, et ſibi dicet
  Vos bene tam longa conſuluiſſe via.
Vera cano, ſic vsque ſacras innoxia laurus
  Veſcar, et aeternum ſit mihi virginitas.

Haec

v. 61. 62. ſupra collocarat Scaliger poſt u. 42. nullo cum fructu.

inferendam depellenti. Suaue nec minus illud, quod Mars diſcedens arma de humo tollere obliuiſcitur.

57. *Roma, tuum nomen terris fatale regendis*) *Nomen Romanum* eſt populus Romanus. v. c. Ouid. I. Met. 201. imperium Romanum. Sed hic *tuum nomen* dictum pro *tu. Fatale* h. a fatis deſtinata es, vt orbis terrarum imperium teneas.

58. *Qua ſua d.*) h. qua orbis habitabilis eſt; Verbis Horatii: *qua ſol habitabiles illuſtrat oras.*

60. *amnis*) int. oceanus terram ambiens. Iterum ſic inf. III, 4, 18. Sic Homero ποταμὸς (adiecto tamen ποταμὸς Ὠκεανός. vt Od. λ, 638. μ, 1.) v. Douſa Not. c. 7. Broukh. h. l. *Oceani amnes* dixit Maro IV. Ge. 234.

61. *Troia q. tum ſe mirabitur*) n. cum ex ſuis ruinis h. e. ex iis qui excidio ſuperſtites erant, tantam vrbem ſurgere videbit.

62. *Vos b.*) o Aenea, et comites fugae. Propert. IV, 1, 59.

Huc melius profugos miſiſti, Troia, Penates.

63. *ſic vsque ſacras innoxia laurus Veſcar*) Sic h. l. in aſſeueratione; paullo aliter ac I, 4, 1. et inf. II, 5, 121. Vates lauri folia manducabant, quae futuri praeſenſionem afferre credebantur. v. Spanhem. ad Callim. in Del. 94. *Veſci* h. l. cum quarto caſu, vt paſſim. v. Broukh. *Innoxia* h. l. paſſiue, cui non nocetur, vt ap. Lucan.

Haec cecinit vates, et te sibi, Phoebe, vocauit,
  Iactauit fusas et caput ante comas.

Quicquid Amalthea, quicquid Mermessia dixit;
  Herophile Phoebo grataque quod monuit;

Lucan. IX, 892. et sic *innocuus* v. c. ap. Virg. X. Aen. 302. Furor enim iste, cum numine Dei afflaretur vates, noxius et fatalis ne esset, verendum erat.

64. *aeternum sit mihi virginitas)* nam perpetuam eam retinuit Sibylla Cumaea. v. Ouid. XIV. Met. 129. sqq. Quandoquidem enim deo consecratae videri poterant sacerdotes ac vates feminae, non poterant mortalium contactu pollui.

66. *Iactauit f. et caput)* more vaticinantium, omniumque fanaticorum, iactauit caput; hoc dixit: i. comas, fusas ante caput. v. Obss. Sic de Carmenta Ouid. Fast. I, 503. *Vtque erat*, immissis *puppim stetit ante* capillis.

67. *Quicquid* etc.) Exciderunt hic nonnulla, quibus poëta ad argumenta librorum Sibyllinorum exponenda progrediebatur: inque iis prodigia et ostenta, quae bellorum ciuilium tempore multis hominum sermonibus ferebantur. Haec igitur et cuncta prodigia, quae praedixerant reliquae Sibyllae: *haec fuerint olim.* Ita iungenda puto; vt vss. 71-79. *ἐν παρενθέσει* sint. *Mermessia* dicta a Mermesso, vico in monte Ida; alias *Hellespontica* appellatur, v. Lactant. I, 6, 12. apud Steph. Byzant. autem in Μέρμησσος Erythraea.

68. *Herophile Phoebo grataque quod monuit)* nam fuit Apollinis Sminthei sacerdos. *Monere* non minus quam *admonere* de vaticiniis, ominibus etc. dici notum. v. Cic. de N. D. II, 66. cf. Broukh. ad I, 7, 56. Distinguuntur autem inter se h. l. plures Sibyllae, tanquam diuersae, quae ab aliis passim confundi solent: v. Salmas. Exerc. Plin. p. 53. sqq. et, si tanti est, Olear. de poëtriis graecis p. 127. nec potuit facile in his rebus, quae vulgi superstitionibus inter se diuersissimis continebantur, explorati aliquid ac certi vnquam tradi; et inanis esset opera, si quis haec ad liquidum perducere vellet.

Quasque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
 Portarit, sicco pertuleritque sinu,
Hae fore dixerunt, belli mala signa, cometen,
 Multus vt in terras deplueretque lapis.
Atque tubas, atque arma ferunt crepitantia caelo
 Audita, et lucos praecinuisse fugam.

Ipsum

69. 70. Etsi lectio distichi dubia est, teneri tamen potest hoc, fuisse veterem aliquam nunc parum notam narrationem de Sibylla aliqua, quae vaticiniorum librum per medium flumen portauerit et ab aqua intactum volumen seruauerit. Seruauerat rei memoriam signum deae Tibure in fano ad Anienem constitutum, manu librum tenens, quod in Anienis gurgite inuentum ferebatur: vt ap. Lactant. I, 6, 12. legitur; qui simulacri habitus et fatum forte fabulae originem et caussam fecerat.

71. *Hae fore dixerunt* —) Iunge: *Hae dixerunt fore Cometen, et vt multus lapis deplueret; quae sunt belli mala signa.* v. de hac iunctura Bentl. ad Hor. I. Od. 1. Sunt autem, quod tenendum est, inter vatum praedictiones etiam prodigia aliquando futura cum declaratione, quid per ea dii monituri sint, et cum expositione procurationum, quibus malorum minae auerti possent. Similis locus est in Ciceronis verss. de Diu. I, 12.

Atque ea, quae lapsu tandem cecidere vetusto,
Haec fore, perpetuis signis clarisque frequentans,
Ipse deum genitor caelo terrisque canebat.

Respicit autem Tibullus haud dubie prodigia et portenta, quibus belli ciuilis terrores per genus humanum illa aetate cumulati fuerant: in quorum commemoratione copiosi sunt et scriptores et poëtae: duobus maxime temporibus: primum sub initium belli inter Caesarem et Pompeium gesti, v. Dio XLI, 14. et duo amplissima poëtarum loca Lucani 524. sqq. et Petronii c. 122. sqq. tum sub Caesaris necem: vbi loc. class. est Virgil. Ge. I, 466. sqq. et Ouid. Met. XV, 782. sqq. quae loca conferant inter se poëticam copiam sitientes: coniuncto Ciceronis diserto loco de portentis sub a. V. C. 689. visis et altero anno post a se Consule expiatis: de Diu. I, 10. sqq.

73. Nunc ἐμφατικῶς vaticinia Sibyllae ab euentu suo memorat: *atque etiam ferunt* etc. quando

Ipſum etiam Solem defectum lumine vidit
Iungere pallentes nubilus annus equos,
Et ſimulacra deum lacrimas fudiſſe tepentes,
Fataque vocales praemonuiſſe boues.
Haec fuerint olim. Sed tu iam mitis, Apollo,
Prodigia indomitis merge ſub aequoribus,

I 4 Et

quando debebat pergere: eas praedixiſſe plura alia portenta; armorum tubarumque ſtrepitum in caelo etc.

74. *lucos praecinuiſſe fugam)* h. vocem ex luco redditam. Virg. Ge. I, 475.

Vox quoque per lucos vulgo exaudita ſilentes
Ingens.

Lucan. I, 569.

Tum fragor armorum, magnaeque per auia voces
Auditae nemorum et venientes cominus vmbrae.

Praeiuit Romanis poëtis in his prodigiorum generibus Apollon. IV, 1280-1288. loco valde luculento, quem Intpp. Statius, Broukh. Vulp. qui multa congeſſerunt, non meminerunt.

75. *ſolem defectum lumine)* Reſpicit Tibullus *prodigioſum et longiorem ſolis defectum, qui fuit Iulio Caeſare occiſo, totius pene anni pallore continuo*, vt Plinius teſtatur II, 30. Plutarch. Caeſ. extr. Dio XL, 7. cf. Virg. Ge. I, 466. ſq. Douſa Not. c. 5. Scaliger de Emendat. temp. L. V. p. 441.

76. *annus nubilus vidit*, quia *totius pene anni pallore continuo* fuit is ſolis defectus.

77. Etiam Lucan. I. c. I, 556. *Indigetes fleuiſſe deos. — Tum pecudum faciles humana ad murmura linguae.* et Ouid. Met. XV, 792. *Mille locis lacrimauit ebur* etc.

80. *Prodigia indomitis merge ſub aequoribus)* non modo monſtroſi partus, expiationis cauſſa, in mare proiiciebantur, de quo v. Broukh. et Vulp. ſed et quaecunque prodigia aut portenta aboleri poterant. Ita Apollinis ſimulacrum, quod per tres dies fleuerat, paullo ante mortem Scipionis Africani minoris, conciſum et in mare proiectum (καταποντωθὲν) memorat Dio Exc. Peireſc. n. 98. Conf. Auguſtin. C. D. III, 11. iam a Vulpio laudatum. Conſtabat ſaltem ſibi in hoc ſuperſtitio, ſi eae res mala portendebant, vt eas e medio tollerent: ſublata cauſſa videri potuit ſublatus effectus.

Et fuccenfa facris crepitet bene laurea flammis;
  Omine quo felix et facer annus erit.
Laurus, io, bona figna dedit: gaudete, coloni;
  Diftendet fpicis horrea plena Ceres.
Oblitus et mufto feriet pede rufticus vuas,
  Dolia dum magni deficiantque lacus.
At madidus Baccho fua fefta Palilia paftor
  Concinet; a ftabulis tunc procul efte lupi.
Ille leuis ftipulae folennes potus aceruos
  Accendet, flammas tranfilietque facras;

Et

81. *Et fuccenfa f.*) Non in promtu eft ex ipfis verbis intelligere, fueritne aliqua propria huic Quindecimuirali facro religio haec, vt lauro incenfa fuper ara aufpicium inde caperent; an ad vulgarem et priuatam hominum fuperftitionem hoc pertineat.

82. *facer annus*) fauftus, felix, feftus.

84. *Diftendet f.*) elegans loquendi forma de magna copia: quae *diftendere* et *rumpere* dicitur penum feu horreum aliumve locum, quo feruatur. vid. Obff.

87. *Palilia*) celebrabantur XIII. Kal. Maias v. Ouid. IV. Faft. 721. fqq. Vina horna iam tum apponebantur in menfis veteris Italiae. *Concinet:* pro celebrabit; forte cum refpectu carminum paftoritiorum: v. II. El. 1, 51. fqq.

88. *a ftabulis tunc procul efte lupi*) num quia laetitiae dediti minus curam habebant pecoris? an potius: quia etiam ad lupos arcendos ifta follennitas agebatur. vid. Ouid. l. l. 765. in precibus Pali deae factis:

Neue minus multo redigam, quam mane fuerunt;
Neue gemam referens vellera rapta lupo.

Videntur quoque ouium greges tum primum in pafcua dimittere e ftabulis paftores per Italiam. cf. Calpurn. Ecl. 5, 24. fq. Certe admiffurae tempus vernum tum erat, vt ex Varr. R. R. VII, 3, 11. conftat.

90. *tranfiliet*) v. Ouid. Faft. IV, 781. et Propert. IV, 4, 75. 76.

Et fetus matrona dabit, natusque parenti
  Oscula comprensis auribus eripiet.
Nec taedebit auum paruo aduigilare nepoti,
  Balbaque cum puero dicere verba senem.
Tunc operata deo pubes discumbet in herba,
  Arboris antiquae qua leuis vmbra cadit;
Aut e veste sua tendent vmbracula sertis
  Vincta: coronatus stabit et ante calix.

91. 92. Palilibus pro felici ouium fetu vota faciebant: v. Ouid. l. c. IV, 771, 2. et Dionys. Halic. I, 88. at hic memorabile est, quod etiam ex istius diei religione expectatur laetus puerorum prouentus. Suauiter autem ea res narrata 91-94. Porro *Et fetus m. dabit:* apposita tanquam effectus istius lustrationis; pro vulgari modo: Vt fetus matrona det.

92. *Oscula* —) Decet elegiam moris simplicitas. v. Obss.

94. *Balbaque cum puero dicere verba senem*) Broukhusius in eo laborat, vt doceat, non esse balbutire h. l. sed blaesam linguam habere, quod nobis *lispeln*. Quin potius omnino corruptam, sed amabilem puerorum, *dimidiata verba tentantium, loquelam, ipso offensantis linguae fragmine dulciorem*, vt Minucii c. 2. verbis vtar, intelligi malim.

95. *operata deo*) v. ad II, 1, 9. Ceterum exponitur hic hilaritas illa rustica festaeque dapes, de quibus sup. ad II, 1, 21-24. vidimus. Simile prorsus festum, re diuina facta Annae Perennae, comparare iubeo ap. Ouid. III. Fast. 523-540.

97. *sertis Vincta*) Scaliger intelligit *sertas* h. funiculos, σχοινία. Sed cur obscuram hanc vocem h. l. inferciamus, caussa idonea nulla est: serta sunt rami ac frondes cum floribus ac foliis, quae ad viminum et iuncorum morem pro vinculis esse possunt. Occurrunt huiusmodi vmbracula, de quibus iam dicta sunt plura sup. ad II, 1, 24. passim in antiquitatis monumentis, v. c. Pictur. Herculan. To. III. p. 59. In vasis Etruscis et Campanis (vide v. c. Monum. ined. Winkelm. tab. 200.) et in gemmis, quae Faunos et Bacchos exhibent, nihil his pergulis et hypampelis frequentius. In ipsa illa nobili gemma, quae Michaelis Angeli annulus vulgo dicitur, talem pergulam videre licet. E pellibus factum vmbraculum dabunt Admiranda Rom. n. 44.

At ſibi quisque dapes et feſtas extruet alte
Ceſpitibus menſas, ceſpitibusque torum.
Ingeret hic potus iuuenis maledicta puellae,
Poſtmodo quae votis irrita facta velit.
Nam ferus ille ſuae plorabit ſobrius idem,
Et ſe iurabit mente fuiſſe mala.
Pace tua, pereantque arcus, pereantque ſagittae,
Phoebe, modo in terris erret inermis Amor;
Ars bona: ſed, poſtquam ſumſit ſibi tela Cupido,
Heu, heu, quam multis ars dedit illa malum!
Et mihi praecipue, iaceo cum ſaucius annum,
Et faueo morbo; tam iuuat ipſe dolor;
Vixque cano Nemeſim, ſine qua verſus mihi nullus
Verba poteſt, iuſtos aut reperire pedes.

At

112. Poſt h. v. traduxit Scaliger in hanc locum e ſequente Elegia vſſ. 15-18. Aeer Amor etc.

104. *mente fuiſſe mala*) h. ſe inſanum, vecordem fuiſſe, vt contra *bona mens*. Ex formula ducit Broukhuſius poſt Douſam Praecid. c. 8. Memineris ſimilem locum ſup. I, 10, 55. ſqq.

105. ſq. Abrupta ortio. Cum in amoris curas et aerumnas incidiſſet, quibus ipſe tum cummaxime laborabat, totum hoc curarum genus, omnem amorem, e genere humano eliminatum eſſe vult. Suauiter autem *Pace tua:* cum ſagittas et ipſe Phoebus geſtet. *Ars bona:* facile ſuppleri poteſt: tractandi arcum et ſagittas.

108. *dedit — malum*) nocuit. cf. Vulp. Sic in illo noto e Mauro Terentiano de Metris:

Et Naeuio poetae,
Cum ſaepe laederentur,
Dabunt malum Metelli.

110. *Et faueo morbo*) eſt, ſibi placere cum morbo ſuo, eum omni ope fouere et nutrire, eique indulgere: id quod ignauiam et inertiam illam creat, qua miſer amator victus amori ſuccumbit. Ouid. II. Am. 5, 11.

Ferreus eſt, nimiumque ſuo fauet ille dolori,
Cui petitur victa palma cruenta rea.

At tu; nam diuum ſeruat tutela poëtas;
Praemoneo, vati parce, puella, ſacro:
Vt Meſſalinum celebrem, cum, praemia belli,
Ante ſuos currus oppida victa feret.
Ipſe, gerens laurus, lauro deuinctus agreſti,
Miles, io, magna voce, Triumphe, canet.
Tunc Meſſala meus pia det ſpectacula turbae,
Et plaudat curru praetereunte pater.
Adnue; ſic tibi ſint intonſi, Phoebe, capilli,
Sic tua perpetuo ſit tibi caſta ſoror.

ELEGIA VI.

Caſtra Macer ſequitur; tenero quid fiet Amori?
Sit comes? et collo fortiter arma gerat?

Et,

113. ſqq. Suauis reditus ad argumenti, quod orſus erat, ſummam et caput.

116. *oppida victa*) n. eorum ſimulacra, quae in triumpho portabantur.

117. *gerens laurus*) n. manu, propter ſequens: *lauro deuinctus.*

119. *pia det ſpectacula turbae*) praebeat ipſe, ipſe ſit ſpectaculo pater triumphantis. *pia,* quia amorem in filium teſtatur.

121. *Adnue; ſic tibi ſint*) h. e. precor te *per tuos promiſſos capillos* et *per tuam ſororem* perpetuo virginem, Dianam, vt adnuas et me exaudias. Formulam hinc habet Sidon. Carm. V, 600.

Adnue, ſic veſtris reſpiret Byrſa tropaeis.
Licentius in carm. ad B. Auguſtinum praeceptorem in Epiſt. 26. Tom. II. Opp. Auguſt. p. 41.

Adnue, ſic nobis verum ratione pateſcat.
Vſum hunc τοῦ ſic iam vidimus I, 4, 1. Praciuit Apollon. II, 710. Ἱλήκοις αἰεί τοι, ἄναξ, ἄτμητοι ἔθειραι, Αἰὲν ἀδήλητοι. τὼς γὰρ θέμις.

Elegia VI.

Affectus magni et varii plenum carmen. Aemilio Macro ad militiam profecto, hoc idem ſe facere velle minatur, vt puella relicta militatum diſcedat.

At

Et, seu longa virum terrae via, seu vaga ducent
Aequora, cum telis ad latus ire volet?

Vre,

At enim quam impar tali auso, vt puellam relinquat, futurus sit, mox reputat, et ex eo intelligit, quod toties, cum exclusum se vidisset, indignabundus iurauerat, se ad puellam nunquam esse rediturum, mox tamen ad puellae fores rediit. Inde (v. 15.) se summos amoris cruciatus experiri testatus, nil se habere ait, quo minus vitam abiiciat, praeter spem, quae tantum in rebus humanis valet. Tum ad miserationem conuersus Nemesim obtestatur per Manes Sororis, quae circa illud tempus violenta morte, de fenestra praecipitata, interierat. Culpam vero leuitatis aut superbiae puellae in malitiosam lenam transfert. Scaligerum sententiarum nexus hic desiderasse nolim. Ad meum sensum est hoc ex praestantissimis sui generis carmen, tersum, nullo naeuo dehonestatum, inprimisque affectus grauitate notabile, quam vix putares elegiam decere posse.

1. *Macer* hic est Aemilius Macer Veronensis, nobilis poëta, Ouidio natu maior, Virgilio et Tibullo fere aequalis. Scripsit Ornithogoniam, Theriaca, et de Herbis. Multa de eo docte congessit Broukhusius ad h. l. adde Maffei Veronam illustr. P. II. pr. Circumfertur nunc sub eius nomine Liber de viribus Herbarum. Diuersus ab hoc fuit is, qui *Iliaca* scripsit (de quo v. ad Virgil. lib. II. Exc. I.) quem confusum cum illo, etiam a Broukhusio et a me, post alios iterum discreuit Wernsdorf. P. L. M. To. IV. p. 579. 580.

2. *collo — arma gerat*) Ve humeris et ex humeris, ita collo et e collo portamus ea, quae ex eo appensa aut ei imposita sunt. Arma gestant milites; et Romanus quidem miles arma cum vallis, vasisque. Quaesitum est h. l. etiam a Vulpio, Amorine militis an calonis persona induatur. Verba vtrique sunt accommodata: prius quidem militi potius: *collo fortiter arma gerat*. Alterum *cum telis ad latus ire* caloni; etsi et miles alter alteri est παραστάτης, ad latus incedit vel stat. Cum tamen *puer* Amor sit: videri potest hoc alterum accommodatius, vt caculae seu serui militaris ei partes tribuantur. Sententiarum ordo ita luculentior: Macer militatum abit, puella deserta; quid Amori fiet? An sequetur ille tanquam armiger Macri et calo! Id vero cum expectari nequeat, alterum subiicit poëta: Immo vero, Amor, retrahe eum ex militia, reuoca eum a profectione. Alioqui si tua tormenta effugere licet militia suscepta, en me qui extem-

Vre, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit,
Atque iterum erronem sub tua signa voca.
Quod si militibus parces, erit hic quoque miles,
Ipse leuem galea qui sibi portet aquam.
Castra peto: valeatque Venus, valeantque puellae:
Et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est.
Magna loquor, sed magnifice mihi magna locuto
Excutiunt clausae fortia verba fores.

Iura-

extemplo militatum iturus sim. In seqq. proprietas sermonis et elegantia obseruanda. *Otia* proprie dicta respectu *militiae*. *Aequora vaga*, v. 4. propter vagos nautas et maritimos errores. sup. I, 3, 39. *ducunt viae et aequora* elegantius, quam vt quis terra marique iter faciat. *Vrere* v. 5. iterum de cruciatu accipe, de quo sup. ad II, 4, 5. non eo sensu, quo alias Amor vrere dicitur. Eleganter tandem erro sub signa Amoris reuocatur, ad militiam Amoris, in quam sacramento adactus fuit.

7. *erit hic quoque miles Ipse*) δεικτικῶς de se loquitur Tibullus. Notum illud Virgilii:

Est hic, est animus lucis contemtor.

conf. Horat. I. Sat. 9, 47. v. Broukh. et Vulp. Sellium Spec. Obss. misc. c. 5. Sensus vero: *Quod si tu, o Amor, militi parcis: iam mihi certum est militare vel in imis ordinibus.* Nam extremum hoc designari debet per ista: *Ipse leuem g.* Cum gregarius miles calonem non haberet, ipsum aquam victumque sibi petere necesse erat. Itaque galeam dixit *leuem*, leviorem vtique velitis, quam hastati, principis, aut triarii.

10. *Et mihi s.*) h. etiam ego is sum, qui militare possim, qui munera militaria obire queam.

11. *Magna loquor*) est gloriari. v. Ouid. I. Met. 751. Idem est *magnifice loqui*, vt et sup. I, 5, 6. cf. Broukh. et Vulp. Passerat. ad Propert. II, 19, 71. Praeclare Seneca Ep. 82. *Magna verba excidunt, cum tortor poposcit manum, cum mors propius accessit.* et Seneca Tragicus Troad. 575.

Magnifica verba mors prope admota excutit.

12. *Excutiunt clausae fortia verba fores*) *fortia verba* sunt eadem magna, aspera, superba verba. Propert. I, 5, 14.

Quum tibi singultu fortia verba cadent.

Excutere vero eleganter hoc sensu: Cic. pro Sulla c. 8. *qui*

si

Iuraui quoties, rediturum ad limina nunquam?
  Cum bene iuraui, pes tamen ipse redit.
Acer Amor, fractas vtinam, tua tela, sagittas
  Ilicet extinctas aspiciamque faces!
Tu miserum torques; tu me mihi dira precari
  Cogis, et insana mente nefanda loqui.
Iam mala finissem leto; sed credula vitam
  Spes fouet, et fore cras semper ait melius.

Spes

14. Magnas turbas hic mouit Scaliger. Primum vss. 15-18. retraxit ad sup. Eleg. inter v. 112 et 113. Porro subiecit hoc loco post illa: pes tamen ipse redit verss. 33-60. ex lib. II, el. 3. At tu quisquis is es. et in iis finiuit elegiam hanc: Barbara gypsatos ferre catasta pedes. Tum nouam eamque septimam Elegiam orsus est cum verbis: Finirent multi leto mala: credula vitam etc.

si attulerint neruos et industriam, mihi crede, excutient tibi istam verborum iactationem. v. Broukh. cf. loc. Ouid. II. Am. 1, 15.

14. *pes tamen ipse redit*) cf. Horat. Epod. XI, 30. Propert. II, 19, 59. Broukh. *ipse redit* est vltro redit.

15. *Acer Amor*) *Acre* dicitur, quod vrit, vrget, stimulat, vt *acris flamma, acer dolor.* Ouid. Ep. 4, 70.

Acer in extremis ossibus haesit amor.

Hinc ad animum traductum, de ira, crudelitate, vehementiore omni motu et affectu sollenne est. Ergo est saeuus Amor. Redit inf. IV, 2, 6.

15. 19. De sententiarum nexu dictum ad Eleg. pr.

19. sqq. Sequitur locus dulcissimus de Spe, Felicitatis, quandoquidem eam dari mortalibus fas non erat, succedanea. Est alius de ea locus apud Ouidium I. ex Ponto 6, 29. sqq. et elegans Elegia in Catalectis vet. poët. et Anthol. Lat. To. I. lib. III. ep. 82. in qua multa ex Tibullo adumbrata sunt. Quanto beatior is, cui licet epitaphii pulcerrimi verbis vti:

Inueni portum: Spes et Fortuna valete.
Sat me lusistis. Ludite nunc alios.

Quod

Spes alit agricolas, ſpes ſulcis credit aratis
  Semina, quae magno foenore reddat ager.
Haec laqueo volucres, haec captat arundine piſces,
  Cum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam valida ſolatur compede vinctum;
  Crura ſonant ferro, ſed canit inter opus.
Spes facilem Nemeſim ſpondet mihi; ſed negat illa.
  Hei mihi, ne vincas, dura puella, deam!
Parce, per immatura tuae precor oſſa ſororis;
  Sic bene ſub tenera parua quieſcat humo.

Illa

23. In recenſ. Scalig. El. 7, 5. ſq.

Quod carmen adumbratum eſt ex Graeco Anthol. I, 25. (Analect. To. III. p. 286.) Ἐλπὶς καὶ σὺ Τύχη, μέγα χαίρετε. τὸν λιμέν' εὗρον. οὐδὲν ἐμοὶ χ' ὑμῖν. παίζετε τοὺς μετ' ἐμέ. Corrupit breuitatem et vim verſuum Palladas Analect. T. II. p. 437. no. 140.

20. *et fore cras ſemper ait melius*) Notum illud Theocriti Idyll. IV, 41.

Θαρσεῖν χρή, φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.

21. *Spes — credit — foenore reddat*) Haec ſollennia de aratione et meſſe. v. Star. et Broukh. ad h. l. cf. Heinſ. ad Valer. Flacc. I, 69. hinc et *fides* ſegeti tribuitur. Horat. III. Od. 16, 30. et Seuer. Aetn. 263. *terra fidelis ſiluis*, vbi v. Intp. contra *fundus mendax* Hor. III. Od. 1, 30. Ad potentiam autem deae et vim ſpei ad animos humanos declarandam valent vtique cetera: an vero et illud ſatis accommodatum ſit, quod v. 23. 24. ab aucupio et piſcatione petitur, dubitare licet; etſi et hoc vitae tolerandae genus ſpe capturae ſuſtentatur: abeſſe tamen malim.

26. *inter opus*) quod ruri facit. Loquitur de mancipio ex ergaſtulo. Ouidius iam aliis laudatus IV. Triſt. 1, 5.

Hoc eſt, cur cantet vinctus quoque compede foſſor.
Indocili numero cum graue mollit opus.

29. *per immatura — oſſa ſororis*) immatura morte raptae, ante diem in oſſa verſae.

30. *ſub tenera — humo*) quae leuis ſit. Res nota. *Sic bene.* Obteſtandi formula: per id, quod in votis habetur, vt oſſa

Illa mihi ſancta eſt; illius dona ſepulcro
Et madefacta meis ſerta feram lacrimis;
Illius ad tumulum fugiam, ſupplexque ſedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret vsque ſuum te propter flere clientem;
Illius vt verbis, ſis mihi lenta, veto:
Ne tibi neglecti mittant mala ſomnia Manes,
Maeſtaque ſopitae ſtet ſoror ante torum,
Qualis, ab excelſa praeceps delapſa feneſtra,
Venit ad infernos ſanguinolenta lacus.

Deſino,

35. *In recenſ. Scalig. El. 7, 17. ſq.*

oſſa quieſcant, obteſtatur Nemeſin.

31. ***Illa mihi ſancta eſt)*** *Sancti* vocantur piorum Manes. Noti verſus Virgil. XII. Aen. 648.

> *Sancta ad vos anima, atque*
> *iſtius inſcia culpae*
> *Deſcendam.*

cf. Broukh. Sic Callimachus mortem boni viri bene appellat ὕπνον ἱερὸν in Epigr. Anth. III. c. 1. (Callim. Epigr. X.) quod male in aliam partem trahunt Intpp. Mox inferiarum ***dona*** ſunt munera, libationes, vnguenta. v. II, 4, 44. et III, 2, 19. ſqq. Totus hic locus mirifice ad affectum concitandum elaboratus.

33. ***Illius ad tumulum fugiam)*** tanquam ſerui a domino male habiti ad aſyla. Mox ***ſedebo*** ex more ſupplicum. v. Broukh. et Vulp. cf. Nodell. Not. crit. p. 74. At illa v. 34. ***Et mea cum muto fata querar cinere*** in ipſis praecordiis haerent. Quot autem eſſe putamus miſeros et aerumnis confectos, quorum aegritudinem hoc vnum leuat, quod cum cinere cariſſimorum fata ſua queruntur! eaque vna ſpe ſe ſuſtinent, fore, vt paullo poſt ſua oſſa cum eorum oſſibus ſepulta quieſcant!

35. ***clientem)*** h. l. ſupplicem.

36. ***lenta)*** h. e. dura, quae precibus non mouetur. v. I, 10, 58.

39. ***Qualis ab e.)*** tales enim Manes apparebant, quales vita ex-

Desino, ne dominae luctus renouentur acerbi.
  Non ego sum tanti, ploret vt illa semel.
Nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces.
  Lena nocet nobis; ipsa puella bona est.
Lena necat miserum Phryne, furtimque tabellas
  Occulto portans itque reditque sinu.
Saepe ego, cum dominae dulces a limine duro
  Agnosco voces, haec negat esse domi.
Saepe, vbi nox promissa mihi est, languere puellam
  Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.
Tunc morior curis, tunc mens mihi perdita fingit,
  Quis ve meam teneat, quot teneat ve modis.

Tunc

excesserant: exemplum Aen. II, 268. sqq. v. sup. ad I, 10, 37. et h. l. Broukh. Meurs. ad Lycophr. p. 306.

eod. *ab excelsa — fenestra*) igitur habitabat in coenaculo, vt pauperes. v. Vulp.

41. 42. *Desino — Non ego sum t.*) Hoc vero vnice Tibullianum et pectore molli ac tenero dignum. Ipse puellae superbae amore excruciatus et ira exasperatus tamen dicere ea veretur, vnde ea dolere possit.

45. Ouid. Art. III, 621.
— — — *tabellas,*
Quas tegat in tepido fascia lata sinu:
strophium mammis subligatum.

50. *aut a, ext. minas*) aut esse periculum aliquod, quod illa extimescat. *Minae* pro malo, aut pro periculo, saepe.

51. *Tunc morior curis*) Ouid. II. Fast. 753.
Mens abit et morior, quoties pugnantis imago
Me subit.
III. Am. 14, 37.
Mens abit et morior, quoties peccasse fateris,
Perque meos artus frigida gutta fluit.
Sic *morientes* intelligendi ad mortem afflicti, perituri. In Sulpiciae Sat. v. 14.
Quasque dedit quondam, morientibus eripit artes.

K male

Tunc tibi, lena, precor diras; satis anxia viuas,
Mouerit e votis pars quotacunque deos.

male mutant. Sic et *pereo, perditus sum*, inprimis in Comicis.

eod. *mens — perdita)* aegritudine et moerore confecta, vt *perditus metu*. Ouid. I. Trist. I, 43.

Carminibus metus omnis abest: ego perditus ensem
Haesurum iugulo iam puto iamque meo.

53. *satis anxia) satis* h. l. intendit et auget. *satis cum periclo* ap. Terent. I. Andr. 1, 104. v. Broukhus. h. l.

54. *Mouerit)* h. si vel minima dirarum pars eos mouerit, vt ad effectum eas perducant.

ALBII

ALBII TIBVLLI

LIBER III.

ELEGIA I.

Martis Romani festae venere Kalendae;
Exoriens nostris hinc fuit annus auis.

 Et

Elegia I.

Kalendis Martiis ex more mittit munus ad Neaeram suam Tibullus, idque carmen hoc, in volumine pulcre adornato perscriptum. Neaera quae fuerit, aliunde non constat; Sed ex iis, quae sequuntur, carminibus discimus haec: Amatam eam esse a Tibullo et speratum eius coniugium, (El. 1, 25-28.) Discessit mox illa Roma, cum matre: quod discidium aegerrime fert amator Eleg. 2. et 3. expectabat tamen reditum (3, 25.) Mox somnio territus eam alii nubere velle suspicatur (El. 3, 51. sqq.) qua de

Et vaga nunc certa discurrunt vndique pompa
  Perque vias vrbis munera perque domos.
Dicite, Pierides, quonam donetur honore
  Seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.
Carmine formosae, pretio capiuntur auarae.
  Gaudeat, vt digna est, versibus illa meis.

Lutea

de re paullo post certiore nuntio allato leuitatem ac perfidiam puellae grauiter incusat (El. 6. inprimis 29. sq.)

Haec ex ipsis carminibus tenenda sunt et teneri possunt. Inani studio Interpretes multa quaesiuere, quae nec sciri possunt nec scire quicquam refert: cum aut in Delia, aut in Nemesi, aut in Glycera, Neaeram quaesiuere; aut mirati sunt, cur Ouidius in noto carmine in obitum Tibulli (III. Am. 9.) Deliam et Nemesin tantum memorauerit; aut contendunt, ex alia persona haec carmina Tibullum scripsisse, aut in ficto argumento lusisse. Quam inania captant saepe viri docti, vtilibus ac necessariis posthabitis! Ipsa affectus veritas docere debebat, non haec carmina ex animi lusu proficisci potuisse. De Neaera forte haec suspicari licet: fuisse eam origine Graeca, saltem peregrinam; non adeo nuptias iustas cum ea iungere potuit Eques Romanus, sed tantum pro concubina eam habere: quod etiam Lex Papia Poppaea facere permisit. Itaque ille ei erat *frater* mox futurus *coniux*: III, 1, 23. 26. cf. ad III, 4, 51. 52. Porro Neaeram nec humili loco, sed in domo honesta et liberali (El. 4, 92-94.) eductam esse probabile sit. Cum eadem (El. 4, 57.) *Carminibus celebrata tuis formosa Neaera* sit: videntur plura in eam scripta a Tibullo carmina fuisse, quam quae nunc extant.

1. *Kalendae Martiae* et maritis et amantibus pro sacris et festis erant sub Matronalium nomine. v. Intpp. ad Horat. III Od. 8. et Ouid. III. Fast. 167. sqq. Pars erat festiuitatis, vt puellis munera mitterentur: vt simili more strenae mitti solebant Kal. Ianuar.

3. *certa discurrunt vndique pompa — Munera*) *Pompa*, quia palam et cum ostentatione, a longa serie puerorum gestantium, portabantur. *certa* vero, quia singula suis personis destinata. Ad talem *pompam munerum* respicit Propert. loco pulcerrimo III, 11, 27. sqq.

8. *vt digna est*) quippe quae formosa sit.

Lutea sed niueum inuoluat membrana libellum,
Pumex et canas tondeat ante comas;
Summaque praetexat tenuis fastigia chartae,
Indicet vt nomen, littera facta, meum:
Atque inter geminas pingantur cornua frontes;
Sic etenim comtum mittere oportet opus.

9. *Lutea sed niueum inuoluat membrana libellum*) int. de volumine conuoluto. Voluminis, quod tantum in interiore parte perscriptum erat, summae orae, in auersa charta, membranae frustum adglutinari solebat, quod conuoluto libro tegumenti loco esset, et fere croco, vt h. l. vel minio vel purpura *tingebatur*. Heinsius quidem ad Ouid. I. Trist. 1, 5. non haec ad velamentum libri, sed ad ipsum volumen referri volebat. Verum membrana ipsam membranam inuoluere commode dici nequit. In inuolucro illo, quod tamen non semper adglutinatum fuisse puto, si tamen erat, in eo scribebatur titulus voluminis. Ouid. IV. ex P. 13, 7.

Ipse quoque, vt chartae titulum de fronte reuellas,
Quod sit opus, videor dicere posse, tuum.

vti intus in πρωτοκόλλῳ, siue prima pagina h. fronte (v. Scalig. ad h. l.) index siue summa libri. De alterutro accipiendi v. 11. et 12. Equidem malim de titulo in membranula ista picta. At Schwarzius, qui tribus dissertationibus de ornamentis librorum, post Is. Vossium ad Catull. p. 52. rem librariam praeclare illustrauit, de indice praefixo summae parti voluminis interpretabatur.

10. *Pumex et c.*) pumice membranas laeuigatas fuisse, vt *comae* h. pili tollerentur, notum est.

11. v. ad v. 9. Sensus est: Littera facta praetexat fastigia summa tenuis chartae, vt indicet nomen meum: h. e. in summa ora voluminis seu exteriore, (vt malim) seu interiore, inscriptum esto: *Tibulli Carmen.*

11. *tenuis — chartae*) in tenuitate ac teneritate praestantia chartae cernebatur etiam in inuolucro. Martial. III. epigr. 2.

Te purpura delicata velet.

13. *Atque inter geminas pingantur cornua frontes*) Extremae voluminis orae impactus erat teres bacillus, cui volumen circumuolueretur, qui *Vmbilicus* dicebatur. Vmbilici huius eminentes vtrinque partes, auro, argento vel alio metallo praemuniri solitae et varie pictae, dicta *cornua. Frontes*

Per, vos, auctores huius mihi carminis, oro,
Castaliamque vmbram Pieriosque lacus,
Ite domum, cultumque illi donate libellum,
Sicut erit; nullus defluat inde color.
Illa mihi referat, si nostri mutua cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primum nympham longa donate salute,
Atque haec submisso dicite verba sono:

Haec

Frontes libri, quae sint, disputatur inter viros doctos. Vossius l. l. et Schwarzius Diss. altera §. 17. qui iusto breuior in hac parte est, bases cylindri intelligunt, puto, vtrinque oras laterum chartae, quae, vt fere nunc nostrorum librorum trinae frontes, circumcidebantur et pumice poliebantur. Ita tamen potius frontes inter cornua erunt, quam haec inter illas: et essent *geminae frontes inter duo cornua:* non, duo cornua inter geminas frontes. Sed Burman. ad Ouid. I. Trist. 1, 11, vbi

Nec fragili geminae polian-
tur pumice frontes.

post Manut. ad Cicer. III. ad Diu. 7. summam intelligit ipsius voluminis partem interiorem et exteriorem inscriptione et titulo insigniram: Hoc bene; nam *frons libri* seu voluminis alia non esse potest quam summa ora seu pars summa chartae; adeoque *geminae frontes*, interior et exterior. At doceri volebam, quae sint *cornua duo inter geminas frontes.*

15. *Per, vos, auctores huius mihi carminis, oro, Castaliamque v.—)* Iunge: *Oro vos* (Pieridas) *auctores mihi huius carminis, per umbram Castaliam,* h. nemus circa fontem Castalium, in monte Parnasso, *et per lacus Pierios*, h. fonres Pieriis his puellis in Parnasso et Helicone sacros, *Aganippen, Hippocrenen*, alios.

18. *Sicut erit*) Formula frequens v. Vulp. vetat vero libellum manibus multum tractari et atteri.

20. *An minor*) scil. cura, amor tepidior et inferior meo in ipsam. Tres gradus quasi in amore constituit. cf. Propert. I, 11, 5. 6. 7. Inest tamen ludicri aliquid in hac gradatione: sed v. Obss. Paullo ante *si* est pro vtrum. *pectore deciderim*) alias *excidere, effluere*, v. Broukh.

22. *submisso — sono*) hoc est, tanquam a verecundo et timido amatore mandata ferentes. cf. Obss.

Haec tibi vir quondam, nunc frater, caſta Neaera,
Mittit, et, accipias munera parua, rogat;
Teque ſuis iurat caram magis eſſe medullis:
Siue ſibi coniux, ſiue futura ſoror.
Sed potius coniux; huius ſpem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

Qui primus caram iuueni, carumque puellae
Eripuit iuuenem, ferreus ille fuit.
Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Viuere et erepta coniuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc; non haec patientia noſtro
Ingenio; frangit fortia corda dolor.

23. ***vir quondam, nunc frater***) aliquando coniux futurus, nunc amator. v. Obſſ. adeoque *ſoror* mox pro ***amica***.

28. *pallida Ditis aqua*) ***Pallidus*** omnino rerum inferarum epitheton eſt: idque ſatis eſt, cur *Styx* dicta ſit ***pallida***, vt ***pallida regna*** et alia; hic tamen colorem liuidum et luridum Stygis indicare poteſt ex Broukhuſii explicatione, quem v. Sic χλωρὸν χεῦμ' Ἀχέροντος in Anthol. III, 32, 12. Vt *Lethen*, eiusque munus, obliuionem, huc voces, licet forte facere, neceſſe non eſt.

Elegia II.

Scripta haec et ſequens Elegia poſt diſceſſum puellae. v. ſup. ad Eleg. I. pr. cumque ipſi diſcidium hoc intolerabile malum ſit, vitae taedio victus, vt ſolemus tum eſſe ad mortis et funeris cogitationem procliues, multo cum affectu et ad miſerationem mouendam idonea memoratione, iuſta ſibi perſoluenda exponit. Scripta autem eſt munda ſimplicitate et ingenuo nitore commendabilis elegia ſub Lygdami nomine, quo Albium nomen graece reddidiſſe videtur; nam ex ipſius poëtae perſona haec eſſe ſcripta, affectus veritas docet.

4. ***erepta coniuge***) h. puella amata, vt ſaepe. v. Broukh.

5. ***non haec patientia noſtro***

Nec mihi vera loqui pudor eſt, vitaeque fateri
  Tot mala perpeſſae taedia nata meae.
Ergo cum tenuem fuero mutatus in vmbram,
  Candidaque oſſa ſuper nigra fauilla teget:
Ante meum veniat, longos incomta capillos,
  Et fleat ante meum maeſta Neaera rogum.
Sed veniat carae matris comitata dolore;
  Maereat haec genero, maereat illa viro.
Praefatae ante meos Manes, animamque precatae,
  Perfuſaeque pias ante liquore manus:
Pars quae ſola mei ſuperabit corporis, oſſa
  Incinctae nigra candida veſte legant;

Et

ſtro Ingenio) Patientia eſt rerum durarum atque difficilium aequo animo perpeſſio. v. Broukh. *fortia corda* h. e. etſi fortia: etiam fortia.

9. *tenuem — in vmbram)* definit Ouid. V. Faſt. 463.

— elapſa rogi flammis, et inanis imago.

Eſt autem locus, qui ſequitur, claſſicus de re funebri Romanorum.

12. vt I, 1, 61.

Flebis et arſuro poſitum me Delia lecto.

14. *genero — viro)* Spe quidem atque animo. v. III, 1, 23. Sunt vero vel ſexti, v. Cic. Lael. 4. vel tertii caſus, datiui *cui* dicti. Paullo ante *matris comitata dolore* ad notam figuram dictum eſſe patet, pro, matre dolente.

15. *Praefatae)* Notum: *magna Manes ter voce vocaui.* Aen. VI, 509. *Praefari* ergo h. l. quod affari, nomine compellare; v. e. Aen. II, 644. dixit autem *praefari*, quoniam h. l. fit, antequam oſſa leguntur. *animam precari* autem referendum videtur ad ſollenne illud Haue, anima, vale, leuiter quieſcas: precando compellare animam.

17. *oſſa — legant)* quae quomodo a reliquo cinere diſcerni potuerint, quaeſiuit docte poſt Kirchman. de Fun. Rom. III, 7. Berger. Eclog. Corſic. II. §. 18. Iungenda vero *Praefatae legant oſſa, quae pars* etc.

18. *Incinctae nigra — veſte)* h. ſuccinctae, praecinctae. Ouid. V. Faſt. 217.

— pictis incinctae veſtibus Horae.

cf.

Et primum annoſo ſpargant collecta Lyaeo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent;
Poſt haec carbaſeis humorem tollere velis,
Atque in marmorea ponere ſicca domo.
Illuc, quas mittit diues Panchaia merces,
Eoique Arabes, pinguis et Aſſyria,
Et noſtri memores lacrimae fundantur eodem;
Sic ego componi, verſus in oſſa, velim.
Sed triſtem mortis demonſtret littera cauſſam,
Atque haec in celebri carmina fronte notet:

K 5 *Lygda-*

cf. Heinſ. ad II. Faſt. 633. Nec vetat, quod Sueton. c. 100. Auguſti reliquias legiſſe ait primores ordinis equeſtris *tunicatos et discinctos pedibusque nudis:* voluit enim haec narrare Suetonius tanquam inſolita: forte tanquam heroi ac deo facta.

19. *ſpargant — Lyaeo)* cf. Kirchman. l. l. qui, vt et Douſa Praecid. c. 10. male legem Numae, *rogum vino ne reſpergito*, huc referunt. Agitur hic, non de rogi, ſed de cineris et oſſium adſperſione; quae ad religionem quidem ſpectabat, quam tamen teter odor vſtulatorum oſſium et cineris neceſſario poſtulabat.

22. *in marmorea — domo)* ita ſepulcra et monumenta appellabant. v. Broukh. In inſcriptionibus ſollenne *aeterna domus*.

23. *quas mittit — Panchaia) Mitti* dicuntur merces peregrinae. v. Burman. ad Ouid. III. Art. 213. Virg. Ge. I, 57.

India mittit ebur.

illuc autem, in cinerem; non, in *domum*.

25. *noſtri memores lacrimae)* quas memoria et recordatio noſtri exprimit. Vſi ſunt h. l. homines ad vaſa lacrimatoria comminiſcenda: cum eſſent vnguentaria.

26. *Sic ego componi) Componi* dicuntur cineres atque oſſa, cum, vaſculis ſuis incluſa, in monumentum condebantur. v. Broukhuſium, qui tamen negare non debebat, *componi* etiam dici de mortuis in feretro collocatis. v. Ouid. XIV. Met. 753. et de toto funebri apparatu ſingulisque eius partibus.

27. *triſtem — cauſſam)* Cauſſa mortis inſcripta titulo ex more: (v. Broukh. h. l. Kirchman. de Fun. Rom. III, 20.) vt ex tot marmoribus ap. Gruter.

Lygdamus hic situs est; dolor huic et cura Neaerae,
Coniugis ereptae, caussa perire fuit.

ELEGIA III.

Quid prodest caelum votis implesse, Neaera,
Blandaque cum multa tura dedisse prece:
Non, vt marmorei prodirem e limine tecti,
Insignis clara conspicuusque domo;
Aut vt multa mei renouarent iugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret:

Sed,

Gruter. et alios patet. Etiam in morte violenta v. c. eius, qui sibi ipsi manum intulerat.

28. *in celebri — fronte*) quae in eam partem spectat, qua frequens hominum iter et transitus est; adeoque eius sepulcrum ex communi more propter viam publicam fuit. Mox *cura N.* est desiderium, aegritudo ex amore eius parum secundo concepta.

30. *caussa perire*) pro *pereundi* ex graecismo. *Lygdamus* vero videtur *Albium* exprimere, ex graeca interpretatione: Lygdinum marmor est candidissimum.

Elegia III.

In eodem discidio perscriptum et hoc carmen nitidum ac molle, ornatum tamen: vota sibi ait fuisse nulla, nisi vt cum Neaera vitam exigeret; sine ea si viuendum sit, vitae munus deprecatur.

1. *Quid prodest* — Puta verba haec erumpere ore poetae grauissimo affectu oppressi; adeoque supplendum: si tamen longa absentia ab amica disiunctus sum!

2. *Blanda* — [illegible]) Voc. *blandus* tribuitur precantibus et supplicibus: vnde et ipsae *preces*, *voces*, *hostiae*, et h. l. *tura blanda* dicuntur, quia cum ista animi affectione Diis offeruntur.

4. *Insignis clara — domo*) pro vulgari habens domum magnifice factam. Cic. Off. I, 39. *Cn. Octauio honori fuisse accepimus, quod praeclaram aedificasset in Palatio et plenam dignitatis domum.*

5. *Aut vt multa mei renovarent iugera tauri*) Ouid. I. Am. 3, 9.

Nec meus innumeris renouatur campus aratris.

cf. Vulp. Non latifundia votis suis expetierat.

Sed, tecum vt longae ſociarem gaudia vitae,
  Inque tuo caderet noſtra ſenecta ſinu;
Tunc cum, praemenſae defunctus tempora lucis,
  Nudus Lethaea cogerer ire rate?
Nam graue quid prodeſt pondus mihi diuitis auri?
  Aruaque ſi findant pinguia mille boues?
Quid ve domus prodeſt Phrygiis innixa columnis,
  Taenare, ſiue tuis, ſiue, Caryſte, tuis?
Et nemora in domibus ſacros imitantia lucos?
  Aurataeque trabes, marmoreumque ſolum?

Quid

7. 8. Suaues verſus notionum dilectu ac verborum ornatu. *ſociarem* h. e. vna tecum caperem. *caderet noſtra ſenecta)* h. ego ſenex, expleto tempore vitae, occiderem. Sic paullo ante El. 2, 13. *matris comitata dolore.* Ad ſenſum non minus ſuauiter Virg. Ecl. 10, 43. *longo tecum conſumerer aeuo.* Suauius Horatius: *Tecum viuere amem, tecum obeam libens.* Quod ſexcenties repetitum a recentioribus quis non meminit!

9. *praemenſae — lucis)* h. vitae iam in ipſo ortu a Parcis aſſignatae et definitae. Sic Iuvenal. Sat. IX, 127. *portionem vitae* dixit. *ire rate* eſt vehi. *Lethen* nunc ponit, cum alii Stygem memorent. Eſt Λη-θαῖος. Sic iterum inf. 5, 24.

11. *pondus — diuitis auri)* ornate, pro *auro* ſimpliciter. v. alia exempla ap. Vulp.

13. 14. Marmora, *Synnadicum*, purpureis maculis diſtinctum, ex Phrygia, *Taenarium* ex Laconica, quod viride erat, *Caryſtium* ex Euboea inſula etiam viride, valde iſto tempore fuiſſe probata, oſtendit Broukhuſius; et res ex Plinio nota eſt.

15. *nemora in domibus)* Is erat luxus iſtorum temporum, vt viridarium in impluuio haberent. Horat. I. Ep. 10, 22.

Nempe inter varias nutritur ſilua columnas.

idem III. Carm. 10, 5. 6. Adde Senec. Thyeſt. 652. qui expreſſit Virgil. VII. Aen. 171. A multis obſeruata res: v. quos laudant Broukh. et Vulp. et Sitzman. ad Rutil. Itin. I, 111.

16. *Auratae trabes)* deſignant lacunar auro obductum; et *marmoreum ſolum* aut ſimpliciter e marmore, aut, quod eius aeui luxus ferebat, opere teſſellato ſeu muſiuo.

Quid ve, in Erythraeo legitur quae littore, concha,
Tinctaque Sidonio murice lana iuuat?
Et quae praeterea populus miratur? in illis
Inuidia est; falso plurima vulgus amat.
Non opibus mentes hominum curaeque leuantur;
Nam Fortuna sua tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum iucunda, Neaera;
At sine te regum munera nulla volo.
O niueam, quae te poterit mihi reddere, lucem!
O mihi felicem terque quaterque diem!
At si, pro dulci reditu quaecunque vouentur,
Audiat auersa non meus aure deus:

Nec

17. 18. cf. sup. II, 2, 15. 16. IV, 2, 19. 20.

19. *in illis Inuidia est*) Invidiam ista bona fortunae, quae populus miratur, faciunt.

20. *falso plurima vulgus amat*) Hinc *falsas populi voces* Horat. II. Od. 2, 19. dixit, et Senec. Thyest. 447.

— *falsis magna nominibus placent.*

21. *mentes hominum curaeque leuantur*) Zeugma. nam aliter *animus*, aliter *cura* levari dicitur. Ita fere Ouid. X. Met. 368.

— *curasque et pectora somnus*
Soluerat.

Ita in noto illo Homerico:

Καμάτῳ ἀδδηκότες ἠδὲ καὶ ὕπνῳ.

22. *Nam Fortuna sua tempora lege regit*) Ita haec cum superioribus connexa: Non divitiae animo tranquillitatem comparant; potest aliquis in summis rerum copiis miser esse; nam conditio nostra innumeris fortunae casibus obnoxia est, quos copiae illae vel a ditissimo auertere nequeunt. *Tempora* sunt diuersi status et conditiones hominum.

24. *regum munera* h. l. sunt opes; nihil amplius. Mox

25. *poterit reddere:* ex Tibulli negligentia, pro reddet.

28. *Audiat auersa non meus aure deus) Oculos, aures, vultum auertere* indignantium est atque iratorum. cf. Broukh. *non meus deus* h. inimicus, aduersus, iratus. v. Aen. II, 396.

Vadimus immixti Danais haud numine nostro.

Contra

Nec me regna iuuent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec, quas terrarum fustinet orbis, opes.
Haec alii cupiant; liceat mihi, paupere cultu,
Securo cara coniuge poffe frui.
Adfis, et timidis faueas, Saturnia, votis,
Et faueas, concha, Cypria, vecta tua.
Aut fi Fata negant reditum, triftesque Sorores,
Stamina quae ducunt, quaeque futura canunt:
Me vocet in vaftos amnes nigramque paludem
Diues in ignaua luridus Orcus aqua.

ELEGIA

Contra *Dii fui* funt propitii. Ouid. IV. Met. 373.

Vota fuos habuere deos.

cf. Vulp. v. Parrhaf. Ep. 35.

29. *Lydius aurifer amnis)* Pactolus. v. Ouid. XI. Met. 90.

34. *concha Cypria vecta tua)* Nota res vel e Luciani DD. extr. cf. Strozzae elegantiffimam Elegiam Amor. II, 5. v. etiam h. l. Broukh. Occurrit Venus ita vecta in antiquis fignis, ac gemmis, et nuper in Pictur. Herculan. Tom. IV, tab. 3.

35. *triftesque Sorores)* Parcas dicit, *triftes* h. feueras, inexorabiles, vt *triftis iudex;* cf. Broukh. et omnino res inferorum eo epitheto infigniuntur.

37. *vaftos amnes)* Stygios. Albinou. II, 6. *ratis*

It redit in vaftos femper onufta lacus.

Nec ad latas ripas, verum ad locorum inferorum vaftitiem eft referendum.

38. *Diues in ignaua luridus Orcus aqua) Orcus* eft Dis Pater, Pluto, vt Seruius docet ad Aen. VI, 273. Cic. de N. D. III, 17. is dicitur *diues* h. potens, quia tam lata et ampla regna tenet in locis inferis, quae per *ignauam aquam*, vt toties per amnes ac fluuios, Cocytum, Stygem, Acherontem, defignantur. Ergo *aqua* eft fluuius ex modo dictis *ignaua*, quia ftagnans aut certe languide labens. *luridus*, vt pallidus, epitheton rerum inferarum.

ELEGIA IV.

Di meliora ferant, nec ſint inſomnia vera,
Quae tulit extrema peſſima nocte quies.
* Ite procul. Vanum falſumque auertite viſum;
* Deſinite in vobis quaerere velle fidem.
Diui vera monent; venturae nuntia ſortis,
Vera monent Tuſcis exta probata viris:
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falſa timere iubent.
At natum in curas hominum genus omina noctis
Farre pio placant et ſaliente ſale.

Et

Elegia IV.

Elegia haec ſomnium exponit ſatis diſerte, per quod Apollo ei apparuerat et de Neaerae inconſtantia dataque alii viro fide monuerat: deteſtatur poëta viſum et meliora precatur. v. Obſſ.

1. *Di meliora ferant)* abominantis et a ſe deprecantis aliquid formula. v. Virgil. Ge. III, 513.

Di meliora ferant errorem-que hoſtibus illum!

cf. Stat. et Vulp. εὐφήμει. Iam Pacuuius apud Varronem de LL. VI. p. 81. dixerat: *Di monerint meliora atque amentiam auerruncaſſint.* De verſſ. 3. 4. ex quibus nihil, quod ſanum ſit, elici poſſit v. Obſſ. Forma orationis *Ite procul* redit inf. El. 6, 7. et lib. I, 1, 76.

6. *Tuſcis — viris)* aruſpicibus Etruſcis. *Monere* vt I, 6, 50. Ergo duo haec diuinandi genera illo tempore in praecipua auctoritate erant: aruſpicina et deorum monitus ſeu per vates ſeu per oracula; ſi modo *diui monent* non generaliore notione dictum eſt de omni diuinatione.

7. *Somnia fallaci ludunt t. nocte)* Somniorum adeo fides eleuatur, comparatione oraculorum et extiſpicii. *Ludunt* apte de ſomniis. Horat. III. Od. 27, 40. cf. Broukh. *fallacem noctem*, vt *ſomnum fallacem* dixit, qua nos falſae ſpecies et imagines ludunt, fallunt.

9. *natum in curas)* ad aerumnas ac metus facti homines; δειλοὶ βροτοὶ Homeri. *omina noctis)* ſomnia. vid. Propert. IV, 4, 21. conf. Broukh.

10. *Farre pio — et ſaliente ſale)*

Et tamen, vtcunque eſt, ſiue illi vera monenti,
Mendaci ſomno credere ſiue volent:
Efficiat vanos noctis Lucina timores,
Et fruſtra immeritum praetimuiſſe velit:
Si mea nec turpi mens eſt obnoxia facto,
Nec laeſit magnos impia lingua deos.
Iam Nox aetherium nigris emenſa quadrigis
Mundum caeruleo lauerat amne rotas:

Nec

ſale) h. mola ſalſa. *Far pium* ſollenne eſt, quia pietatem in deos teſtatur. *Sal ſaliens* h. micans in igne, etiam Horat. III. Od. 23. extr. *placant*, proprie, expiant.

11. *ſiue illi*) h. ſiue homines malunt credere diuis et aruſpicibus, quos dixi vera monere, ſiue ſomniis fallacibus: quicquid, inquam, eſt, hoc meum ſomnium dii auerruncent! Sententia non adeo praeclara eſt: ſed lectio ceteris verior. v. Obſſ.

13. *noctis — timores*) ſunt ſomnia. *Timor* res, quae timetur. *δεῖμα νύκτερον* etiam Sophocl. Electr. 412. et *δείματα νυχίων ὀνείρων* Apollon. IV, 685. dixere. Longe alii ſunt *Φόβοι νυκτερινοί*, quos Vulpius ex Pſ. XCI. laudat. *Lucinam* eſſe Iunonem, lucis auctorem, Broukhuſius contendebat. Verum docere debebat, ad Iunonem quoque ſomnia pertinere. Ea vero ad Hecaten, adeoque ad Dianam ſpectant; inprimis vbi de eorum procuratione agitur. Diana autem Lucina nec minus dicitur. Mox *immeritum* pro aduerbio poſitum.

15. 16. Ad religioſum poëtae animum haec ſpectant: mala ſibi portendi per ſomnum non poſſe a diis infligenda propter impie commiſſum aliquod vel dictum: cuius ſibi ipſe conſcius non ſit.

17. *aetherium — Mundum*) *Mundum* pro caelo multi dixere. v. h. l. Broukh. et Vulp. Gronou. Obſſ. I, 9. Heinſ. ad Ouid. II. Met. 157. Caſtal. ad Rutil. I, 17.

eod. *nigris — quadrigis*) alii Nocti bigas tribuunt: v. Broukh. ad II, 1, 87. quam ob rem valde in h. l. laborat. Sic Aurorae modo bigas Aen. VII, 27. modo quadrigas Aen. VI, 535. dat Virgilius; et ſimiliter alii poëtae variant alia, quae ad rem non faciunt.

18. *amne*) Oceano. v. II, 5, 60. Exeuntem noctem declarauit per deſcenſum Noctis in Oceanum.

Nec me fopierat menti deus vtilis aegrae,
Somnus; follicitas deficit ante domos.
Tandem, cum fummo Phoebus profpexit ab ortu,
Preffit languentis lumina fera quies.
Hic iuuenis, cafta redimitus tempora lauru,
Eft vifus noftra ponere fede pedem.*
* Non illo quicquam formofius vlla priorum
* Aetas, humanum nec videt illud opus.
Intonfi crines longa ceruice fluebant;
Stillabat Syrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem praefert Latonia Luna,
Et color in niueo corpore purpureus:
Vt iuueni primum virgo deducta marito
Inficitur teneras, ore rubente, genas:

Vt,

20. *follicitas deficit ante domos*) defetifcitur, viribus destituitur, vt in domum ingredi nequeat, quam fcil. aegritudo et curae obfident; ante hanc igitur fubfiftit, nec eam intrat, eam praeterit.

21. *cum fummo Phoebus profpexit ab ortu*) Cum *fumma* relatiue dicantur, *fummus ortus* h. l. effe debent primi fupra finitorem feu horizontem emicantis Solis afcenfus et euectiones: ita ille *profpicere* videri poteft fiue in altiores illas caeli partes, quas mox curfu fuo emenfurus eft, fiue in terras has noftras, quas primis radiis fuis imbuit et illuftrat.

23. *cafta — lauru*) Nota fabula de Daphne ex Ouid. Met. I. vnde *cafta*. De v. 25. 26. v. Obff.

28. *Stillabat Syrio myrtea rore coma*) *Myrtea coma* a colore, qui eft inter flauum et nigrum: caftaneus nobis color. v. Scalig. *Syrius ros* funt vnguenta, quae e Syria veniunt, ftacte, malobathrum, balfamum. Vulpius nardum intelligebat. *Stillare* dictum vt Graec. ψεκάζειν, ἀποστάζειν. v. fimilem noftro locum in Callim. in Apoll. 38. et ibi cf. Spanh.

32. *ore rubente*) non pendet ab *Inficitur*: fed eft, ita vt os rubeat. *deducta* autem h. l. aliter ac fup. I, 6, 59. *deducit* in nonnullis occurrebat; nunc honefte, de fponfa in domum mariti ducta; Propert. IV, 3, 13.

Vt, cum contexunt amaranthis alba puellae
  Lilia; vt autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla;
  Namque haec in nitido corpore veſtis erat.
Artis opus rarae, fulgens teſtudine et auro,
  Pendebat laeua garrula parte lyra.
Hanc primum veniens plectro modulatus eburno,
  Felices cantus ore ſonante dedit.
Sed poſtquam fuerant digiti cum voce loquuti,
  Edidit haec dulci triſtia verba modo:
Salue, cura deum; caſto nam rite poëtae
  Phoebusque et Bacchus Pieridesque fauent.

Sed,

3, 13. *Quae mihi deductae fax omen praetulit* etc. Res nota.

35. 36. Pallam expectabam in Apolline; quandoquidem is proprius deo amictus, (cf. ſup. II, 5, 8.) olim omnino vatibus, hinc citharoedis communis. Verum in ea deſcribenda laborare adeo Tibullum aegre fero. Pentameter ſaltem friget vel maxime.

39. 40. 41. Referemusne haec ad praeludium, προοίμιον, toties memoratum veteribus, vbi de Lyricis agunt? In praecipuis locis Pindaricus Pyth. I, 6.

Πείθονται δ' ἀοιδοὶ σάμασιν,
Ἀγησιχόρων ὁπόταν φροιμίων
Ἀμβολὰς τεύχῃς ἐλελιζομένα.

Praeludebatur ſcilicet chorum ducentibus et communem cantum inſtituentibus; h. l. vero oraculo edendo praeluditur. Quod neſcio an alibi occurrat.

40. *Felices cantus*) poſſunt eſſe propitii, fauorem Numinis oſtendentes. Virgil. I. Aen. 334. *Sis felix noſtrumque leues quaecunque laborem;* aut, quod cum Vulpio malo, faciles et feliciter prouenientes. Poſſunt etiam eſſe excellentes, praeſtantes, diuini, vt Horat. IV. Od. 13, 21. *felix facies.* Fere ſic inf. IV, 2, 13. *felix Vertumnus.*

43. *caſto rite poëtae.* Proprie caſtus in ſacris parandis et obeundis, purum corpus ſeruans; ſic ſacerdos caſtus; hinc omnino religioſus, pius; etiam res caſtae, vt ſup. II, 1, 13. *caſta placent ſuperis.* ſacra rite parata. Nunc *caſtus poëta*, vt alias

Sed, proles Semelae, Bacchus doctaeque Sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens:
At mihi fatorum leges, aeuique futuri
Euentura, pater posse videre dedit.
Quare, ego quae dico non fallax, accipe, vates,
Quodque deus vero Cynthius ore feram.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
Quantum nec cupido bella puella viro:
Pro qua sollicitas caelestia numina votis;
Quae tibi securos non sinit ire dies:
Et, quum te fusco Somnus velauit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus:
Carminibus celebrata tuis, formosa Neaera
Alterius mauult esse puella viri:

Diuer-

alias sacer, sanctus, pius, qui se addixit sacris Musarum; rite ea colit; in studiis poëticis occupatus. Aliis in locis accedit notio vitae purae a violentia et rapinis alienae.

48. *pater — dedit*) Non de suo habere, sed a Ioue patre futuri praedictiones accipere Apollinem, nunc vulgatum est. Hymn. in Mercur. 471. conf. Virg. III. Aen. 251. Broukh.

51. 52. Mirum, p[illegible]m amorem suum Neaerae, *speratae* coniugis, comparare cum amore matris in filiam et mariti in vxorem suam. Neutra, vereor, comparatio vt satis commoda sit. Ipse eius vsum adhuc habuerat; mox eam in concubinatu habiturus: v. sup. ad libri princ. Mirum et illud, quod a deo docetur poëta, puellam se deserto alii velle nubere. Scilicet id dignum deo erat futura prouidente!

55. *quum te fusco Somnus velauit amictu*) v. Obss. iniecto suo velo seu peplo obtexit et obnupsit. Peplum autem Noctis frequentatum est poëtis; vt in illo Euripidis sup. ad II, 2, 87. laudato: Μελάμπεπλος Νύξ.

56. *Vanum n. fallit i.*) ita vt ipse vanus sis; h. illusum, deceptum, fingentem inania. Vulpius hic haerebat.

57. *Carminibus celebrata tuis*) Videntur adeo plura a Tibullo in Neaeram scripta intercidisse.

Diuerſasque tuis agitat mens impia curas,
Nec gaudet caſta nupta Neaera domo.
Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!
Ah pereat, didicit fallere ſi qua virum!
Sed flecti poterit; mens eſt mutabilis illis.
Tu modo cum multa brachia tende prece.
Saeuus Amor docuit validos tentare labores;
Saeuus Amor docuit verbera poſſe pati.
Me quondam Admeti niueos pauiſſe iuuencos,
Non eſt in vanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere ſonora,
Nec ſimiles chordis reddere voce ſonos;
Sed perlucenti cantus meditabar auena,
Ille ego Latonae filius atque Iouis.
Neſcis, quid ſit amor, iuuenis, ſi ferre recuſas
Immitem dominam coniugiumque ferum.

L 2 Ergo

60. *caſta — domo*) Sollenne de poëtis, v. ſup. v. 43. propter innocuos mores, et quod alieni ſunt a ſcelere, caede et rapinis, vitamque, ſecus ac illi, qui diuitias et honores parant, a ſcelere puram et integram agunt. *Nupta domo*, pro in domum; et eſt graeca ratio: *non gaudet nupta*, ſe nuptam eſſe, nubere.

61. *nec fidum femina nomen*) h. perfidae feminae ſimpliciter. Saepe *nomina* pro hominibus. cf. h. l. Scaliger. et Bentl. ad Horat. III, 27, 34. Mox *ſi qua* in poëtis eſt pro quaecunque.

6[illegible] *Me quondam Admeti*) [illegible] II. 3, 11. Paullo ante [illegible] *pati*, pro ſeruitium fe[illegible]. cf. ſup. II, 4, 3. 4.

74. *coniugiumque ferum*) h. cum muliere fera h. indomita atque intractabili. *coniux* pro amica, ſic *coniugium* pro amoris foedere ſimpl. Eſt adeo pro *amica ſuperba* dictum *coniugium ferum*.

Ergo ne dubita blandas adhibere querelas.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod si vera canunt sacris oracula templis,
Haec illi nostro nomine dicta refer:
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse.
Felix hoc, alium desine velle virum.
Dixit, et ignauus defluxit pectore somnus.
Ah ego ne possim tanta videre mala!
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
Nec tantum crimen pectore inesse tuo.
Nam te nec vasti genuerunt aequora ponti,
Nec flammam voluens ore Chimaera fero,

Neo

75. 76. Proprietas verborum cum elegantia. *Adhibere querelas*, vti: adhibere preces, sollenne et publicum est. cf. Burman. ad Ouid. III. Met. 376.

O quoties voluit blandis accedere dictis
Et molles adhibere preces.

Proprium quoque *blandae preces.* cf. sup. III, 3, 2. Sententia verborum ipsa centies a Propertio, Ouidio et aliis retractata est: cf. Propert. I, 1, 9-16.

81. *defluxit pectore somnus.* suauiter, nam dormientes, pulmonibus plenis proflantes spiritum, attollunt pectus. cf. Obss.

83. *votis* meis *contraria* tibi esse *vota;* vt amantium vota dici solent, pro ipso amore.

85. *Nam te nec vasti)* Nota loca Homeri Iliad. Π, 34. sq. Virg. Aen. IV, 366. sqq. Subiicit Tibullus plura alia, sed ea copia, quae fastidium faciat, necesse est. cf. ad Elegiae principium. inprimis cum eiusmodi phantasmata iam nimium trita sint a poëtis, nec satis placeant, nisi nouitatem habeant pro condimento.

86. *flammam voluens)* eleganter pro, vomens, vt exprimat vndantis flammae globos, spiras et volumina. conf. Virgil. Aen. VIII, 255. Ouid. VII. Met. 109. de tauris Colchicis:

Pectora sic intus clausas voluentia flammas,
Pectoraque vsta sonant.

Nec consanguinea redimitus terga caterua,
Cui tres sunt linguae tergeminumque caput,
Scyllave virgineam canibus succincta figuram:
Nec te conceptam saeua leaena tulit,
Barbara nec Scythiae tellus, horrenda ve Syrtis;
Sed culta, et duris non habitanda, domus,
Et longe ante alias omnes mitissima mater,
Isque pater, quo non alter amabilior.
Haec deus in melius crudelia somnia vertat,
Et iubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus vnda,
Vnda sub aestiuum non adeunda Canem,

87. *Nec c.*) de Cerbero loquitur, cuius capita anguibus horrent.

89. Scylla vtero in belluam marinam exeunte duplici cauda intertextos habet canes marinos. v. Obss.

90. *tulit*) n. vtero, protulit. edidit, Illustratum vide a Mitscherl. in Lectionib. p. 107.

95. *Haec Deus*) Ad verbum Moschus Id. 2, 27. Ἀλλά μοι εἰς ἀγαθὸν μάκαρες κρίνειαν ὄνειρον.

Elegia V.

Ad amicos scripta est, qui thermas in Etruria adierant, a poëta ex febri grauiter laborante. Verens ille, ne in mortis periculo versetur, deprecatur iram deorum, tanquam caussam morbi, ob facinus, vel nefas, inflicti; vota facit pro salute et amicos suos vota pariter facere iubet.

1. *Etruscis manat quae fontibus vnda*) De thermis Etruriae agi, dubitari vix potest: v. Obss. Etiam inf. 29. *Tuscae numina lymphae.* Habuit autem et olim et nunc Etruria aquas salubres pluribus locis. De nostro aeuo v. Baccium de Thermis p. 54. et de vetere aetate Dionys. Halic. lib. I, 37. (p. 29.) et Strabo lib. V. p. 347. Alm. πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν Τυῤῥηνίαν. Τῷ δὲ πλησίον

Nunc autem facris Baiarum maxima lymphis,
Cum fe purpureo vere remittit humus.

At

πλησίον εἶναι τῆς Ῥώμης, οὐχ ἧττον εὐανδρεῖ τῶν ἐν Βαΐαις, ἃ διωνόμασται πολὺ πάντων μάλιστα: Ita locus ille conftituendus videtur; qui vulgatus eft, vitio laborat. Fuere inter eas thermas inprimis clarae Caeretanae. v. Strabo lib. V. p. 337. C. Aquae Clufinae, fed eae frigidae. v. Horat. I. Epift. 15, 19. Tauri thermae v. Rutil. I, 250. Et thermae Pifanae etiamnum fctis celebres, de quibus Ant. Cocchius peculiari libello egit. Quaenam illae fuerint thermae, quas Tibulli amici adierant, quaerere viros doctos potuiffe mirarer, nifi tot alias inanes quaeftiones, gravioribus praeteritis, motas meminiffem.

2. *Vnda fub aeftiuum non adeunda Canem)* Mirum eft hoc a poëta moneri; quandoquidem in iftis regionibus per dierum canicularium aeftum vix quisquam fanus calidis aquis vtetur; quin immo inftante grauiore aeftu difcedunt homines ex thermis in agros. Idque faciebant haud dubie etiam olim: Martial. IV. Ep. 57, 5.

Horrida fed feruent Nemeaei pectora monftri,
Nec fatis eft Baias igne calere fuo:
Ergo facri fontes, et littora facra, valete,
Nympharum pariter Nereidumque domus.
Herculeos montes gelida vos vincite bruma,
Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

Igitur etiam Martialis ait hieme commorandum effe Baiis, propter caeli clementiam, at aeftiuo tempore fecedendum effe in agrum Tiburtinum. In Martiale hoc commode memorari poterat; non aeque in hoc Tibulli loco: in quo aeftuans ex febri et ex metu inftantis mortis poëta vix huic obferuationi vacare poterat: v. Obff. ad v. 3.

3. *Nunc autem facris Baiarum maxima lymphis) Baiarum maxima,* inquit Broukh. h. e. faluberrima. Si vir doctus interpretandi artem tam bene tenuiffet, quam criticam, facile vidiffet, hoc vix latine fieri poffe. Fac enim hoc ita fe habere, *Baias* appellatiue non modo Puteolanas illas, fed quascunque alias thermas dici, quod tamen, nifi certa aliqua ratione et poëtica forma, fieri dubito, ferri tamen vix poteft, vt *Baiarum maxima* efferatur, fed *Baiarum maximae,* vti *nuptiarum follenniffimas* dixeris. non *follenniffimam.* Nihil dicam de noto graecifmo, quo non modo *adiectiua*, quae nume-

At mihi Persephone nigram denuntiat horam:
Immerito iuueni parce nocere, dea.
Non ego tentaui, nulli temeranda virorum,
Audax laudandae sacra docere Deae.

numerum designant, vt: *militum vltimi: quorum pleraque;* verum etiam, quae proprietatem et naturam rei declarant, substantiue ponuntur; vt *lunarum nigrae:* De quo genere v. Ruhnken. ad Vellei. II, 80. p. 337. et Hemsterh. ad Lucian. To. I. p. 117. quem ille laudat. Ergo alia via ineunda est. Possunt autem verba illa et sic iungi: *vnda maxima Baiarum*, inter Baias praecipua vnda. Enimuero primum hoc durum et absonum vixque Latinum est; (nam quod e Virgil. Aen. VII, 83. laudari potest,

— nemorum quae maxima sacro
Fonte sonat;

de Albunea, et per se diuersum est, et aliter expediri potest) tum vero a vero alienum, Etruscas thermas fuisse maximas ac seu saluberrimas, seu potius celeberrimas (quod *maximae* significarent) inter thermas, etiam Baiis Campaniae praelatas, quae Martiali *principes Baiae* dictae, lib. VI. Ep. 42, 7. id quod nemini in mentem venit. Verum est tertia verborum iungendorum ratio eaque haud paullo melior: *vndae maxima lymphis sacris Baiarum*, praestans, praeclara, per s. propter aquas h. fontes suos salubres, quos lymphas Baiarum appellat a similitudine. Hanc saltem inire debebant, qui locum defenderent. — *sacris lymphis* dixit, quia omnes fontes, multo magis salubres diis sacri erant. Martial. l. c. *Nympharum pariter Nereidumque domus.* Mox *ver purpureum*, pulcrum; vt saepe poëtae: illustratum a Vulpio.

5. *nigram denuntiat horam) denuntiat*, minatur. Copiose de hoc Broukh. et Vulp. *nigram:* quatenus omnia, quae ad mortem et inferas res spectant, eo epitheto ornantur; etiam nostro sermone. Quod autem v. 7. sqq. vt iridem sup. I, 3, 51. sqq. se innocue vixisse testatur, ad communem illam opinionem referendum est, qua grauiores morbi, acutae febres, furores ex morbo, a deorum ira repetebantur; vnde etiam ad religiones confugiebant, quibus deos placarent. Sollennis autem similis sceletum, quae quis non commiserit, enumeratio in poëtis v. c. Claudian. de R. Pros. II, 255. sq. Petron. c. 133. a nostro illa ad fastidium est producta.

7. 8. Sunt *Sacra Bonae mari-*

Nec mea mortiferis infecit pocula fuccis
Dextera, nec cuiquam tetra venena dedit;
Nec nos facrilegos templis admouimus ignes;
Nec cor follicitant facta nefanda meum;
Nec nos, infanae meditantes iurgia linguae,
Impia in aduerfos foluimus ora deos.
Et nondum cani nigros laefere capillos;
Nec venit tardo curua fenecta pede.

* Nata-

maribus non adeunda Deae, quas fupra vidimus I, 6, 22. *Laudandam* dixit pro bona. cf. Obff.

9. *infecit pocula)* Virgil. II, Ge. 126.

Pocula fi quando faeuae infecere nouercae.

Poculum vero frequens de veneno. v. Broukh. qui tamen male, contra Pafferatium, eo refert locum Propertii II, 12, 48.

Laeferunt nullos pocula noftra deos,

nam eft intelligendus ille de periuriis et conuiciis in deos iactis inter compotationes.

12. 13. 14. Iungendae hae fententiae, ne languere videatur genus *facta nefanda* inter figillatim narrata interpofitum: quod bonus poëta non committat. Sed voluit dicere: nec facto nec dicto deorum iram prouocaui. cf. III, 4, 15. 16. Hoc alterum fic extulit, vt diceret: fe non iracundia et furore abreptum in numen diras imprecationes impie euomuiffe. vt fup. I, 2, 79.

Num Veneris magnae violaui numina verbo,
Et mea nunc poenas impia lingua luit.

Et lib. II, 6, 17. 18. ac IV, 4, 14. Abominandas has in deum execrationes, nos blasphemias vocamus, inter piacula etiam veteres ifti homines habuere: quis ferat inter nos eas frequentari?

12. *follicitant)* h. l. eft follicitum et anxium habent. vid. Cic. pro Rofc. Amer. c. 24. *Sua quemque fraus* etc. Quae Broukh. exempla hic laudat, nihil huc faciunt.

15. *laefere capillos)* h. colorem immutauere, vt Ouid. III. Art. 204.

Pallefcunt frondes, quas noua laefit hyems.

v. Vulp. Sic colores, qui mutantur, *violant* lanas.

* Natalem nostri primum videre parentes,
* Cum cecidit fato consul vterque pari.
Quid fraudare iuuat vitem crescentibus vuis?
Et modo nata mala vellere poma manu?
Parcite, pallentes vndas quicunque tenetis,
Duraque sortiti tertia regna dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Lethaeamque ratem, Cimmeriosque lacus:
Cum mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atque vtinam vano nequicquam terrear aestu!
Languent ter quinos sed mea membra dies.
At vobis Tuscae celebrantur numina lymphae,
Et facilis lenta pellitur vnda manu.

18. *Cum cecidit f.)* V. C. 711. quo Hirtius et Pansa Coss. bello Mutinensi perierunt. Sed v. Obss.

20. *mala — manu)* nocente, perniciosa, vt Virg. Ecl. 3, 11.

Atque mala vites incidere falce nouellas.

v. Broukh.

22. *Duraque — tertia regna) tertia* a. ex sortitione, vt notum, pro tertia portione. *dura*, quae dure, crudeliter a Plutone duro rege exercentur. Deinde hic vni substantiuo duo epitheta iuncta sunt, nempe alterum *tertia* cum suo nomine quasi vnum vocabulum efficit, alterum ornatus caussa apponitur. Et ita se res habet in omnibus fere exemplis a Broukh. hic allatis. Vt vero vtrumque epitheton qualitatem rei et naturam, siue quantitatem vel numerum exprimat, hoc, nisi vitiose, fieri posse non puto.

26. *Et referam)* Hoc suaviter adiectum. Sic sup. I, 10, 44.

Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
Temporis et prisci facta referre senem.

29. *Tuscae — numina lymphae)* h. Tuscae aquae, salubres (quibus numen inesse credebatur. v. ad v. 3.) frequentantur a vobis. Praesunt fontibus salubribus Nymphae, *numina*.

Viuite felices, memores et viuite nostri,
Siue erimus, seu nos Fata fuisse volent.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
Et niuei lactis pocula mixta mero.

ELEGIA VI.

Candide Liber, ades; sic sit tibi mystica vitis,
Semper sic hedera tempora vincta geras.
* Aufer

30. *Et facilis lenta pellitur vnda manu)* Singula verba accommodatissima sunt. *Pellere* sup. I, 4, 12.

Hic placidam niueo pectore pellit aquam.

Auson. Mosell. 344.

— — mox amne refotos
Plaudenti gelidum flumen pepulisse natatu.

Facilis vnda, vt Propert. I, 11, 12.

Alternae facilis cedere lympha manu.

cf. Rutil. I, 247. vbi leg. *natatibus.*' *Lenta manu* pulcre luctantia brachia exprimit. Ouidius Epist. 19, 48.

Lentaque dimotis brachia iactat aquis.

cf. Epist. 18, 96. et ibi Burman. Erant vero natationes, piscinae dicebantur, in balneis, siue ad exercitationem, siue ad sanandos morbos. cf. Baccium de Thermis L. VII. c. 8. et 24.

32. *nos fata fuisse volent)* h. vixisse, per εὐφημίαν, vt notum. v. Heins. ad Ouid. Epist. XVII, 192.

33. *nigras pecudes promittite Diti)* n. tanquam compensationem pro meliore anima hominis. cf. Vulp. *promittere* est vouere, spondere. vid. Broukh. et Dousa Praecid. c. 12. Vult adeo poëta amicos diis inferis facere vota pro sua salute.

Elegia VI.

Amoris curas et sollicitudines vino diluere instituit poëta, nec tamen felici satis successu. Aestuat miseri amantis animus in omnes partes distractus: imprecatur puellae, deprecatur; excitat se ad hilaritatem, redit ad tristitiam; suo exemplo alios monet puellarum perfidiam timere, cum hac ipsa tamen perfidia amicae memoriam animo dimittere nequit. Est haud dubie inter praestantiores sui generis Elegia haec, affectus inprimis varietate et veritate.

1. *Candide Liber)* h. pulcer,

* Aufer et ipſe meum pariter medicande dolorem:
  Saepe tuo cecidit munere victus amor.
Care puer, madeant generoſo pocula Baccho;
  I, nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum, curae, genus, ite labores;
  Fulſerit hic niueis Delius alitibus.
Vos modo propoſito, dulces, faueatis, amici,
  Ne ve neget quisquam me duce ſe comitem.
Aut ſi quis vini certamen mite recuſat,
  Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos deus: ille ferocem
  Contudit, et dominae miſit in arbitrium.

Arme-

cer, formoſe, perpetuo Bacchi cognomine; vt iam Cyllen. accepit. v. Broukh. ad h. l. et ad IV, 4, 17. Sic et Horat. I. Od. 18, 11. Senec. Oedip. 503.

ibid. *ſic ſit tibi*) h. oro te per vitem tibi ſacram et per hederam, capitis inſigne. v. ad I, 4, 1.

ib. *myſtica vitis*) quia eius vſus in myſteriis atque orgiis Bacchi cum reſpectu certae religionis erat: vt Virgil. *myſtica vannus Iacchi*, cuius inſtar habetur in ſacris Bacchi. vid. Gronou. Obſſ. IV, 9.

3. *et ipſe — pariter medicande*) h. cui non minus medela et auxilium opus eſt, vt animi morbo iſto, amore, libereris, quo in Ariadnen teneris. Sed haec putida ſunt. v. Obſſ.

5. *madeant*) Placuit poëtae tenue vocabulum: alius *ſpument* aut ſimile poſuiſſet.

8. *Fulſerit hic niueis Delius alitibus*) pro *fulgeat*. *ales* pro omine, vt *auis* II, 2, 21. vt poëta plurali extulit. Bono omine haec dies exorta ſit, fauſta et laeta ſit. *Delius* pro ſole et die; dictum ad formam: hic Phoebus.

13. *Ille — deus*) n. Amor. Male alii Bacchum intelligunt. Parum cohaerere videri poteſt ſententiarum ordo. Sed hoc ipſum decet poëtam valde animo commotum. Puellae mentione facta, Amoris potentiam memorat: tum Bacchi; mox vtrumque comparat, et vt amici Bacchum potando placidum ſibi reddant, hortatur. *Contudit*, *miſit*, et reliqua, pro *contundere*, *mittere ſolet*.

ib.

Armenias tigres et fuluas ille leaenas
Vicit et indomitis mollia corda dedit.
Haec Amor, et maiora valet; sed poscite Bacchi
Munera; quem vestrum pocula ficca iuuant?
Conuenit ex aequo, nec toruus Liber in illis,
Qui se, quique vna vina iocosa colunt.
Iam venit iratus nimium nimiumque seueris;
Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his poenas qualis quantusque minetur,
Cadmeae matris praeda cruenta docet.

Sed

ib. *ferocem Contudit)* graue verbum, domuit, fregit. vid. Broukh.

14. *dominae misit in arbitrium)* in pedestri debuisset dicere: mittere sub imperium, subiugare.

18. *pocula sicca)* vacua.

19. *Conuenit ex aequo)* Alii interpretes silent; et Broukh. vt solet, fatis habuit illustrare: *toruus in illis* dictum nota elegantia pro *in illos;* vt *aequus in hoste* et similia. Sed nunc quaeritur, quid sit: *Conuenit ex aequo;* Cyllen. ait: vtile et conueniens est ex aequo, id est, iusta parte; quae hic locum non habent. Vulpius interpretatur: *Libero patri cum bene potantibus nulla discordia est. Ex aequo* h. aequaliter, aeque: vt sit dictum vt: conuenit inter eos. Sed hoc redolet triuium et vulgus. Malim *conuenire* accipere pro adire, itare ad, et quartum casum subintelligere: *Hos Bacchus aequus et lenis conuenit, iis praesens et propitius est. ex aequo* est pro aequus, placidus, vel placide. Sed semper duri quid manet, nec magis propitiam et facilem Mineruam habeas, si ad Amorem et Liberum reuoces: *Conuenit ex aequo*, pariter, Libero cum Amore; Liber et Amor dii inter se coniuncti et amici sunt; bene inter eos conuenit.

20. *vina iocosa)* h. compotationem inter ludum et iocos. Sic in Luf. lib. *Venus iocosa.* Contra *seueri* sunt fobrii. Laudatur Catull. 27, 6. *abite lymphae, vini pernicies, et ad seueros migrate.*

24. *Cadmeae matris praeda cruenta)* Pentheus a matre Agaue et Bacchis furentibus discerptus. v. Ouid. III. Met. 701.

Sed procul a nobis hic sit timor; illaque, si qua est,
Quid valeat laesi, sentiat, ira dei.
Quid precor, ah, demens? venti temeraria vota
Aëriae et nubes diripienda ferant!
Quamuis nulla mei superest tibi cura, Neaëra,
Sis felix, et sint candida fata tua.
At nos securae reddamus tempora mensae.
Venit post multos vna serena dies.
Hei mihi difficile est, imitari gaudia falsa;
Difficile est, tristi fingere mente iocum;
Nec bene mendaci risus componitur ore;
Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curae.
Odit Lenaeus tristia verba pater.

Gnosia,

25. *illaque, si qua est*) si viuit, si superat. cf. Obss.

26. *laesi — dei*) irati · Bacchi iram deprecatur in illam.

28. *diripienda ferant*) h. diripiant. vt sup. I, 7, 40. *dissoluenda dedit* pro *dissoluit*.

30. *sint candida fata tua*) laeta, bona, felicia. v. sup. I, 7, extr.

31. *reddamus tempora*) tanquam debita commissationi, ait Vulpius: siue omnino, *demus, impendamus, consumamus*. Mensam *securam* dixit, ad quam ipse curis vacare volebat.

33. Vides aestuantem amatorem et a se ipso dissidentem ac discordantem. Praeclare haec et vere; vt et antea v. 25. 7. 9.

36. *ebria verba*) sermones, quales ebriorum esse solent; nempe, non tam leues et inconsiderati, vt volunt, sed liberiores, procaces, petulantes, lubrici. Ouid. Epist. XVI, 245.

Quin etiam, vt possem verbis petulantius vti,
Non semel ebrietas est simulata mihi.

37. *turpes — curae*) quae conuiuatorem non decent. Cyllenius, quod hominem turpem reddunt; male. ita quot non homines turpiter viuerent! (Saltem ista ad h. l. accommodate dicta sunt; non autem vniuerse

si

Gnosia, Theseae quondam periuria linguae
Fleuisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
Ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo: Felix, quicunque dolore
Alterius disces posse carere tuo.

Nec

si *luctus turpis* dicitur, si *aegrimonia deformis* apud Horatium: est ea haud dubie, quae deformem et turpem reddit macie, squalore, habitu toto corporis.)

39. *Gnosia*) Ariadne, Minois, Cretae, cuius Gnosus vrbs erat, regis filia.

40. *Fleuisti ignoto — mari*) h. ad mare. cf. I, 10, 64. Sic apud Propert. I, 15, 9. Calypso

Desertis olim fleuerat aequoribus.

Respicit autem noster Carmen Catulli LXIII, 129. sq. (idem etiam Seuerus Aetn. v. 21.)

41. *doctus — Catullus*) perpetuum hoc Catulli, et omnino poëtarum, epitheton, respectu multarum, inprimis Graecarum litterarum, quae iis tenendae tum erant. Notabilis autem locus inter ea, quae testimonia vocant, de Catullo, ipsa memoratione Catulli ab alio poeta qui sub ea fere tempora vixit.

43. *Vos ego n.*) Optime haec et superiora conciliat Vulpius: *Sodales et compotores alloquitur, tanquam si diceret: Monuit puellas Catullus, ne virorum iuramentis fidem haberent, proposito exemplo Thesei et Ariadnae: ego vicissim iuuenes moneo, vt sibi caueant a muliercularum leuitate, exemplo proposito Neaerae.* Similiter Propert. I, 15. extr.

Quis ego nunc pereo, similes moniturus amantes,
O nullis tutum credere blanditiis!

44. *posse carere tuo*) h. euitare caussam dolendi. *posse carere* pro *carere* simpliciter, vt saepe. Sup. I, 2, 64. hoc ipsum:

— nec te posse carere velim.

Carere dolore recte dictum, nam *carere* dicimur etiam malis rebus. vid. Vulp. h. l.

Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda ſordida lingua prece.
Etſi perque ſuos fallax iurarit ocellos,
Iunonemque ſuam, perque ſuam Venerem:
Nulla fides inerit; periuria ridet amantum
Iupiter, et ventos irrita ferre iubet.
Ergo quid toties fallacis verba puellae
Conqueror? ite a me, ſeria verba, procul.
Quam vellem longas tecum requieſcere noctes,
Et tecum longos peruigilare dies!
Perfida, nec merito, nobis, nec amica merenti!
Perfida, ſed, quamuis perfida, cara tamen.
Naida Bacchus amat; ceſſas, o lente miniſter?
Temperet annoſum Marcia lympha merum.
Non ego, ſi fugiat noſtrae conuiuia menſae
Ignotum cupiens vana puella torum,

Solli-

46. *ſordida lingua)* eſt auarae puellae, quae blanditias eo conſilio adhibet, vt miſerum amatorem exſpoliet.

48. *Iunonemque ſuam)* n. vt Genius virorum, ſic Iuno feminarum erat. Ita Iunonem meam iratam habeam! Res notiſſima. v. poſt alios Burman. ad Petron. 25. cf. inf. IV, 13, 15. Mox 49. iunge: *Etſi — nulla* tamen *fides inerit.*

55. Iunge: *nec merito perfida nobis, nec merenti amica.* h. mihi immerito perfida, alteri amatori non merenti amica.

57. *Naida Bacchus amat)* h. aqua miſceri vinum poſtulat.

58. *Marcia lympha)* a Q. Marcio Rege in vrbem ducta, et a Q. Marcio Rege Praetore, iterum ab Agrippa, reſtituta. Plin. XXXI, 3. ſ. 24. *Clariſſima aquarum omnium in toto orbe, frigoris ſalubritatisque palma, praeconio Vrbis, Marcia eſt; inter reliqua deum munera Vrbi tributa* etc.

60. *vana puella)* leuis, inconſtans. v. Broukh. *ignotum,* puto,

Sollicitus repetam tota suspiria nocte.
  Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.
Iam dudum Syrio madefactus tempora nardo
  Debueram sertis implicuisse comas.

puto, simpliciter esse alienum, nisi mauis, obscuri, ignoti hominis consuetudinem.

62. *liquidum fortius adde merum) fortius* potest esse aduerbium. Nisi malis duo epitheta iungi vno nomini. v. sup. ad Eleg. 5, 22. Ita est τὸ ζωρότερον.

ALBII

ALBII TIBVLLI

LIBER IV.

CARMEN I.

Te, Meſſala, canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, vt infirmae nequeant ſubſiſtere vires:
Inci-

Carmen I.

Carmen hoc ad Meſſalam panegyricum eſt. Laudes Meſſalae canere aggreſſus poëta, primum excuſat tenuitatem ingenii ſui; v. 1 - 27. Inde laudem orditur a virtutum praedicatione, quod eae proſapiae vetuſtate illuſtriores ſint; Inde (v. 39.) laudem diſpeſcit in caſtrenſem et forenſem; quod ad hanc attinet, comparat Meſſalam cum Vlyſſe; cuius mentione facta, in errores eius euagatur; (vsque ad v. 105.) Inde res Meſſalae bello geſtae:

M (117.

Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
Deficiant, humilis tantis sim conditor actis,
Nec tua, praeter te, chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis vt non maiora supersint:
Est nobis voluisse satis. Nec munera parua
Respueris. Etiam Phoebo gratissima dona

Cres

(117. sqq.) et maiórum rerum omina ex auspiciis Consulatus Kal. Ian. V. C. 723. suscepti. (119-134.) Commemoratis terris ac populis, ex quibus triumphos habiturus esset Messala, incidit poëta in descriptionem orbis terrarum diuersarumque eius plagarum sub diuersis caeli partibus; (v. 151-176.) Inde iterum excusat virium tenuitatem, etiam ex languore animi aduersis casibus fracti; (177-189.) addictum tamen se Messalae profitetur in perpetuum: 190 ad fin. Vt emendando et interpretando carmen constituimus: non plane indignum lectu illud esse apparebit.

1. *me cognita virtus*) seu poëtae facultas poëtica, seu, quod magis placet, Messalae virtus, amplissimarum laudum materies. Ea iubet vereri, vt ne etc.

2. *nequeant subsistere vires*) Passerat. *excipere ac sustinere vim et pondus argumenti.* Tu interpretare: timendum esse, vt pares sint vires, vt sufficiant. Cic. XI. ad Diu. 10. *Non, si Varronis thesauros haberem, subsistere sumtui possem*, vbi interpolarant, *sustinere sumtum*, et duo Manutii, *sufficere sumtui.* De forma, *vereor vt nequeant* v. Obss.

3. *At meritas si — Est nobis voluisse satis*) huc vsque sensus continuandus est. In *humilis sim* supplenda est copula. *meritas si carmina laudes Deficiant*, h. si laudes tuae virtuti debitas carmine meo assequi et aequare non possim. ἐὰν τὰ ἔπη ἀπολειφθῶσι τῶν κλεῶν. Simillimus autem locus Panegyr. in Pison. 202. sqq.

Quod si digna tua minus est mea pagina laude,
At voluisse sat est etc.

5. *chartis intexere*) mandare litteris, sed satis digne; rerum gestarum a Messala historiam conscribere, quae res illustret, non obscuret. Paullo aliter Ciris 39. vbi poëta vult Messalam

Naturae rerum magnis
intexere chartis.

8. *etiam Phoebo gratissima dona Cres tulit*) In diuersas partes, quotquot sunt, Interpretes

Cres tulit; et cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus; vt puro testantur sidera caelo,
Erigoneque Canisque, neget ne longior aetas.
Quin etiam Alcides, deus ascensurus Olympum,
Laeta Molorcheis posuit vestigia tectis.
Paruaque caelestes pacauit mica; nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

M 2 Hic

pretes abeunt, quis ille Cres sit. De sacrificio agi, constat ex verbis, *dona ferre*, quae sunt sacrificii offerendi. vid. Passerat. et Broukh. h. l. Vnice vera est Barthii sententia Aduers. III, 6. fabulam ab Homero Hymno in Apoll. 382. memoratam respici. Apollinem, cum, occiso Pythone, templum condidisset, ex omnibus sibi terrarum incolis, qui sacra facerent, homines quosdam probos ac pios ex Gnoso, Cretae vrbe, delegisse. Hos per Cretem, Κρῆτα, collectiue, singulari numero, declarat. In hac sententia acquiescunt etiam Broukhusius et Vulpius.

9. *et cunctis B. — Icarus)* Icarus Atticam incolebat. Accepto a Baccho, quem hospitio liberaliter exceperat, vtre vini pleno, vicinos quosdam pastores largiter eo inuitauit. Hi, venenum sibi propinatum rati, occisum eum insepultum proiiciunt. Canis, Moera, latratu suo filiam Erigonen in eum locum allexit: quae spectaculo tristi perculsa se suspendit. Sed a Baccho inter sidera relata est vna cum patre et cane. Virginem eam esse volunt. Parer Arcturus, Canis facta Canicula. v. Hygin. Astron. II, 4.

11. *longior aetas)* remotior ab illa aetate, serior. Vt alias simpliciter, *longa aetas, longum aeuum.*

13. *Molorcheis — tectis)* Hercules, cum ad leonem Nemeaeum interficiendum proficisceretur, iuxta Cleonas a Molorcho, vinitore, paruae casae hospitio exceptus est. v. Apollodor. II, 5, 1. qui locus classicus est. Alia v. ap. Broukhus. Hospitalitatem Molorchi etiam aliis locis poëtarum celebratam videas, vt a Martiale IV, 64. extr. *Laeta vestigia,* quia lubenter, non inuitus, cum ipso fuit: ipse laetus, lubens.

14. *Parua — mica)* siue turis, siue salis. *pacauit*, graeco more pro, pacare solet, pacat: *ἱλάσατο, ἵλεων καὶ εὐμενῆ παρεῖχε τὸν Θεόν.*

15. *inaurato — cornu)* v. Homer. Odyss. Γ, 384. et 425. sqq. Notus hic antiquitatis, etiam

Hic quoque ſit gratus paruus labor, vt tibi poſſim
Inde alios aliosque memor componere verſus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi:
Qualis in immenſo deſederit aëre tellus;
Qualis et in curuum pontus confluxerit orbem,
Et vagus a terris qua ſurgere nititur aër;
Huic vt contextus paſſim fluat igneus aether,
Pendentique ſuper claudantur vt omnia caelo.
At, quodcunque meae poterunt audere Camenae,
Seu tibi par poterunt, ſed quod ſpes abnuit vltro,
Siue minus, certeque canent minus, omne vouemus
Hoc tibi; nec tanto careat mihi nomine charta.
Nam, quanquam antiquae gentis ſuperant tibi laudes:
Non tua maiorum contenta eſt gloria fama,
Nec quaeris, quid quaque index ſub imagine dicat;

Sed

etiam heroicae, mos: v. Broukh. Ceterum oppoſitio haec in diis placandis ſeu victima ſeu ture frequens eſt poëtis. v. Burman. To. I. Anthol p. 37.

18. *Alter*) pro alius. Sup. I, 9, 79. v. Broukh. Senſus autem; alius coſmogoniam ſibi carminis argumentum faciat.

19. *Qualis in i.*) terram, vt grauiſſimum elementorum, imas cepiſſe ſignificat. Eſt ergo: elementis diſcretis, quomodo terra ſubſederit.

21. 22. et quomodo aër et aether ſummum locum teneant. v. Obſſ.

25. *tibi par*) h. carmen tuis meritis et laudibus par, dignum. De v. 27. v. Obſſ.

28. *antiquae gentis*) Valeriae, gentis nobiliſſimae. *Superant*, abunde ſunt.

29. *tua — gloria*) h. tu. Propert. II, 6, 17.

Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen.

30. *index ſub imagine*) intelligit titulos. v. Lipſ. Elect. I, 29. h. e. nec curas te maiores habere tot honoribus et triumphis claros, vt eorum laude contentus ipſe ignauus deſideas.

Sed generis priscos contendis vincere honores,
Quam tibi maiores, maius decus ipse futuris.
At tua non titulus capiet sub stemmate facta;
Aeterno sed erunt tibi magna volumina versu,
Conuenientque tuas cupidi componere laudes
Vndique, quique canent vincto pede, quique soluto.
Quis potior, certamen erit; sim victor in illis,
Vt nostrum tantis inscribam nomen in actis.
Nam quis te maiora gerit castris ve, foro ve?
Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus maior ve, minor ve;
Iusta pari premitur veluti cum pondere libra,

 Prona

32. *futuris*) posteris. Saepe Homer.

— ἐσσομένοισιν ὀπίσσω.

33. Ieiuna laus. Tot eius fore praeclare facta et merita, vt ea breuis titulus nomini in stemmate subiectus non capiat, sed vt longo carmine opus sit.

36. *quique canent vincto pede, quique soluto*) In eundem fere modum Statius II, Silu. 7, 22.

— qui vos geminas tulit per artes,
Et vinctae pede vocis et solutae.

Canere proprie ad alterum tantum pertinet; sed hic ad alterum simul refertur nota satis figura.

38. *tantis inscribam nomen in actis*) h. insigne, celebre reddam. Vt in illo Ciceronis I. Tusc. *Ipsi Philosophi, in libris de contemnenda gloria, suum nomen inscribunt.*

39. *castrisue, foroue*) belli domique. Fuit enim summus orator Messala.

41-43. *Iusta pari p.*) Si iunxeris, vt faciunt, et vt ipse olim feceram: *Veluti quum libra premitur* etc. *qualis* (tum illa) *natat* etc. vt scilicet *inaequatum* v. 43. pro *aequatum* dictum sit; vt inauratum et alia: comparatio versatur in aequilibrio; ab eo autem alieni sunt versus 43 et 44. quibus lances inaequali pondere oneratae describuntur. Igitur ad comparationem tantum ista spectare necesse est: veluti cum libra aequatis lancibus est, nec altera lance depressa altera eleuatur: id quod fiat, si pondere in-

Prona nec hac plus parte ſedet, nec ſurgit ab illa:
Qualis, inaequatum ſi quando onus vrget vtrinque,
Inſtabilis natat, alterno depreſſior orbe.
Nam ſeu diuerſi fremat inconſtantia vulgi:
Non alius ſedare queat; ſeu iudicis ira
Sit placanda: tuis poterit miteſcere verbis.
Non Pylos aut Ithace tantos genuiſſe feruntur
Neſtora, vel paruae magnum decus vrbis Vlixen;
Vixerit ille ſenex quamuis, dum terna per orbem
Saecula fertilibus Titan decurrerit horis:

Ille

inaequali impoſito lances incerto motu aguntur. Comparatio adeo abſoluitur in illis:

Iuſta pari premitur veluti cum pondere libra,
Prona nec hac plus parte ſedet, nec ſurgit ab illa.

Sequitur: quomodo id fieri ſolet, vt modo ſedeat, modo ſurgat lanx, *inaequatum ſi quando onus vrget vtrimque.* Priora ſic reddidit: *qualis*, qualiter, quomodo illa (libra) *inſtabilis natat, alterno depreſſior orbe*, adeoque modo hac plus parte ſedet modo ſurgit ab altera, ſi quando onus inaequale vtrinque lancibus impoſitum eſt. Ornant adeo vſſ. hi duo, 43. 44. comparationem: non vero continuant. Ait vero ſatis putide: laudem eius forenſem et caſtrenſem tanquam trutina penſitatam exacte vtramque parem eſſe et aequalem.

42. *Prona nec hac plus parte ſedet)* h. propenſa eſt. Minuc. Octau. c. 6. *vt libram teneas aequiſſimi iudicis, nec in alteram partem propenſus incumbas.*

44. *natat)* fluctuat, vacillat. *alterno orbe* h. lance, ſcutula, modo hac, modo illac eleuata.

45-47. Suaſorium et iudiciale dicendi genus reſpicit, cum ſeu pro concione ſeu in foro verba facit. Fuit autem inter clariſſimos oratores Meſſala: vt vel ex Quinctiliano conſtat.

51. *fertilibus — horis) horas* dictas graece pro partibus anni, atque adeo ipſis annis, accipio. *Fertiles* eae, Ὧραι εὔκαρποι, quia earum viciſſitudo fertilitatis cauſſa eſt. Sic *annus fertilis* inf. v. 122. et *fecundus* v. 113. *per orbem* eſt *in orbem. decurrerit* eſt decurrendo exegerit, emenſus ſit.

Ille per ignotas audax errauerit vrbes,
Qua maris extremis tellus excluditur vndis.
Nam Ciconumque manus aduersis repulit armis;
Nec valuit Lotos coeptos auertere cursus.
Cessit et Aetnaeae Neptunius incola rupis,
Victa Maroneo foedatus lumina Baccho.
Vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos.
Incultos adiit Laestrygonas, Antiphatenque,

53. *excluditur*) clauditur: v. Obss.

54. *Ciconum*) Thraciae gentis, quorum vrbem Ismarum cum diripuisset, accitis auxiliis Cicones manus conseruerunt: at sub vesperam victi recesserunt. Odyss. I, 39-61. *Nam* ponitur initio narrationis, quam hic de erroribus Vlyssis instituit. In *aduersis armis* haerere non debebat Passerat. nunquam de successu infelici dicta sunt. Sed *aduersus* poëticum epitheton est omnino de pugna, bello, odio etc. Conf. inf. 84. 90.

55. *Lotos*) cum ad Meningem insulam Africae obiectam fuissent delati, ibid. v. 83. sqq. Atqui Lotos

Impia, quae socios Ithaci moerentis abegit,
Hospita dum nimia tenuit dulcedine captos.

Culic. v. 124. Scilicet vi in nauem retrahendi fuere.

56. *Neptunius incola*) Polyphemus, Neptuni filius. vid. Odyss. A, 68. sqq. Res agitur Od. I, 106. sqq. Sequitur autem Auctor noster eos, qui Cyclopum sedes sub Aetna fuisse tradiderant; vna cum Virgilio Aen. III. vbi cf. p. 324. not.

57. *Victa Maroneo foedatus lumina Baccho*) Iunge: *lumina victa Baccho* h. oppressa somno per vinum arcessito; v. I, 2, 2. Vinum Maroneum, quod Ismaro direpta secum abstulerant Odyss. I, 164. sq. ab vrbe Thraciae dictum. Plin. XIV, 4. *Vino antiquissima claritas Maroneo, in Thraciae maritima parte genito, vt auctor est Homerus. Foedatus lumina* h. cruentata habens, effossa. Vocabulum hoc proprium de vulneratis, vel aliqua parte truncatis, vel etiam sanie et cruore oblitis, vnde *foedus* adspectus fit.

58. praeter Homerum II. K. v. Ouid. XIV. Met. 223. sqq. *Vexit* h. habuit secum in naui ventos ab Aeolo vtribus inclusos.

59. *Incultos — Laestrygonas*)

Nobilis Artacie gelida quos irrigat vnda,
Solum nec doctae verterunt pocula Circes:
Quamuis illa foret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaque vel cantu veteres mutare figuras,
Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces:
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Siue supra terras Phoebus, seu curreret infra.

Vidit,

nas) λιτόγης h. feros, inhumanos; nam erant ἀνθρωποφάγοι. Inhabitabant Formias Campaniae. Rex eorum erat Antiphates. v. Odyss. K, 80. sqq. et Ouid. Met. XIV, 233. sq.

60. *Artacie*) v. Hom. Odyss. K, 107. *quos irrigat*, quorum in regione fluit. Alius fons eo nomine ad Cyzicum fuit Argonautarum accessu nobilitatus: vid. Apollon. I, 957. Orphica v. 492.

61. *doctae verterunt pocula Circes*) inf. *veteres mutare figuras docta*, vt Virg. *daedala Circe* Aen. VII, 282. *Solum* autem sc. inter socios, qui ad Circen accesserant.

64. *Cimmeriorum*) ad fines Oceani collocat ipse Homer. Odyss. Λ, 13. locorum situ mythice mutato: cum vera sedes antiqua fama credita fuisset in conualle inter Baias et Cumas. Seru. ad Aen. VI, 107. (vbi v. Exc. II. To. II. p. 648.) cf. Broukh. ad h. l. Sed locus classicus apud Strabonem est lib. V. p. 374. (244.)

65. 66. *Queis nunquam c. — Siue supra terras*) Perpetuas tenebras, quibus Cimmeriorum terra prematur, his versibus declarari, obuium est. Sed, quod altero versu adiectum: *Siue supra terras Phoebus, seu curreret infra* tenere aliquem potest. Antipodas hic agnoscere Tibullum videri, obseruat Vulpius. Subtilitatem hanc in poëta, inprimis in hoc, locum non habere, facile intelligitur. Accipiebam olim de annua Solis conuersione, vt simpliciter hieme ille *infra terras currere* diceretur, quatenus versus tropicum capricorni recedit: et sic vice versa *supra terras*. Ad verbum fere redditi sunt Homerici versus Odyss. Λ, 15. 16.

— — οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
Οὔθ' ὁπότ' ἂν στείχῃσι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Οὔθ' ὅταν ἂψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν προτράπηται.

'Αλλ'

Vidit, vt inferno Plutonis subdita regno
Magna deum proles leuibus discurreret vmbris,
Praeteriitque cita Sirenum littora puppi.
Illum inter geminae nantem confinia mortis
Nec Scyllae saeuo conterruit impetus ore,
Cum canibus rabidas inter freta serperet vndas:

Ἀλλ' ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται δειλοῖσι βροτοῖσι.

In Homero autem simplicissimum est, de diurnis cursus Solis vicibus dicta accipere. Ascendit caelum Sol mane euectus, et versus terram descendit occidens. Adeoque Sol nec oriens nec occidens, nec adeo per totum diem, Cimmeriis in conspectum venit. Nec aliter verba Homerica accepere poëtae, qui ea ante oculos habuere: Virgil. Ge. III, 357-9.

Tum Sol pallentis haud vnquam discutit vmbras,
Nec quum inuectus equis altum petit aethera, nec quum
Praecipitem Oceani rubro lauit aequore currum.

et, quem ibi laudauimus, Ouid. Met. XI, 592-5.

Est prope Cimmerios — spelunca —
Quo nunquam radiis oriens, medius ve cadens ve
Phoebus adire potest.

Noster tamen poëta, nisi admodum improprie locutus est, vix eandem sententiam animo tenere potuit in his; *Siue supra terras Phoebus, seu curreret infra;* dicendumque adeo est, eum alio modo accepisse versum Homericum, et ad accessum recessumque Solis versus tropicos retulisse.

68. *Magna deum proles)* *θεῶν ἐρικύδεα τέκνα* Od. Λ, 630. (Ita et Pausanias eo loco legerat lib. X. p. 871. non *ἀριδείκετα*, quod Plutarchus protulit) heroes, quos Vlysses euocauerat. Hos vidit discurrere *inter vmbras*. Sed v. Obss.

69. De *Sirenum* forma puellari in auem desinente multa h. l. congessit Broukhusius. conf. Bochart. Hieroz. P. II. L. 6. c. 8. *Sirenum littora*, tres Sirenum scopulos obiectos promontorio Surrentino. cf. Virg. Aen. V, 864.

70. *inter geminae nantem confinia mortis)* h. inter Scyllam et Charybdin. v. Aen. III, 685. *nantem* h. nauigantem.

71. *Scyllae — impetus)* h. Scylla, quae impetum in socios Vlyssis faciebat. v. Homer. Od. M, 245. Sic v. 45. *inconstantia vulgi* pro vulgo ipso.

72. *canibus rabidas — vndas)* latratu canum, quibus succincta erat Scylla: vt sup. III, 4, 89. Sed corrupta est lectio. v. Obss.

Nec violenta ſuo conſumſit more Charybdis;
Vel ſi ſublimis fluctu conſurgeret imo,
Vel ſi interrupto nudaret gurgite pontum.
Non violata vagi ſileantur paſcua Solis,
Non amor, et fecunda Atlantidos arua Calypſus,
Finis et errorum miſero, Phaeacia tellus.
Atque haec ſeu noſtras inter ſunt cognita terras,
Fabula

74. *fluctu — imo)* qui ex fundo conſurgit, *βυσσόθεν*, vt in illo:

— atque imo Nereus ciet
aequora ponto.

Eſt autem Charybdis nihil aliud quam inſignior aliquis vortex in mari vorticoſo: nam totum fretum reciproco maris Tyrrheni et Aegaei aeſtu agitatur. cf. Doruill. Sicula p. 7. ſqq.

75. *nudaret pontum)* quod I. Aen. 106.

— — his vnda dehiſcens
Terram inter fluctus aperit.

Hic illud fit, dum vortex aquas reſorbet et in gurgitem iterum recolligit. cf. Virgil. Aen. III, 420. ſqq.

76. *vagi paſcua Solis)* vt luna, ſidera, vaga dicuntur. v. ſup. Broukh. ad I, 3, 39. Paſſerat. ad h. l. *Paſcua* h. l. pro armentis, quae paſcuntur: h. l. Soli conſecrata, *ἀνειμένα*, quibus haud pepercit Vlyſſis ſociorum ingluuies: Odyſſ. M, 260. ſqq. Monuerat tamen Circe v. 227. ſq.

77. *fecunda A. arua Calypſus)* Nam praeter *ὕλην τηλεθόωσαν*, etiam in ea inſula

Ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ ἴου ἠδὲ σελίνου
Θήλεον.

v. Homer. Odyſſ. E, 72. Nolim itaque aruum genitale Calypſus intellectum eſſe a clariſſimo Interprete.

78. *Phaeacia tellus)* vt I. 9, 33. *Campania terra.* et ſaepe alibi.

79. *Atque haec ſeu noſtras inter ſunt cognita terras)* *inter* pro *intra*. v. Gronou. ad Liu. I, 10. Nempe dubitabatur inter Veteres, Vlyſſis errores in noſtro, an extra noſtrum orbem, in Oceano Atlantico contigiſſent. De quo copioſe ſecundum vetuſtiores egit Strabo Lib. I. Fabuloſe haec omnia in Odyſſea eſſe narrata, nemo dubitet; pro ſuo quisque ingenio facile conſtituat; ad certam vero geographicam rationem nemo reuocet, niſi qui variarum rerum ignoratione ſibi plus confidat, quam prudentiores licere ſibi iudicent. Igitur *cognita* ſunt viſa, quae euenerunt.

Fabula siue nouum dedit his erroribus orbem:
Sit labor illius, tua dum facundia maior.
Iam te non alius belli tenet aptius artes:
Qua deceat tutam castris praeducere fossam;
Qualiter aduersos hosti defigere ceruos;
Quem ve locum ducto melius sit claudere vallo:
Fontibus vt dulces erumpat terra liquores,
Vt facilisque tuis aditus sit, et arduus hosti,
Laudis et adsiduo vigeat certamine miles:
Quis tardam ve sudem melius, celerem ve sagittam

Iecerit

83. *tutam — fossam*) quae castra tuta reddit. Procedit nunc versificator ad laudes militares. A v. 83-87. de castrametatione agit: inde ad exercitationes castrenses procedit; quibus 98 subiungit tacticen.

84. *ceruos*) Sunt stipites furcati in formam cornuum cervinorum. Nostris, *equites Hispani*. v. Broukh. et ad Frontin. Strategem. I, 5, 2. notas.

86. *erumpat terra liquores*) h. effundat, actiue. vid. Broukh. et Passerat. Sic et simplex *rumpere*. Seuerus in Aetna:

— *ruptique cauis fornacibus ignes.*

h. emissi, erumpentes se. Spectant autem haec vss. 86. 87. ad opportunitates castrorum, inter quas hoc ipsum referendum est, quod v. 88. sequitur, vt exercitationi militum campestri locus idoneus relictus sit. Sunt nonnulla his similia apud Claudian. de IV. Consl. Honor. 320. sqq.

88. *Laudis et assiduo — certamine*) De exercitatione campestri agi manifestum fit. cf. Obss. quam tanquam poëta exornat vss. seqq. vsque ad 97. quae omnia pro illustratione versus 87. habenda sunt: recte haec nec ne hic interposita sint, alia est quaestio. *Laus* igitur h. l. vt saepe alias pro virtute, labore, opere, facto, quo laus parari solet aut potest; vt *κλέος*.

89. *Quis*) Vulgo sic accipiunt, vt ad Messalam referant: Quis te, o Messala, melius etc. Hoc vero plus quam dici potest putidum est. Ipsa structura docet, esse haec accipienda ita, vt ad militum certamina reuocentur: *Quis* sc. inter eos. cf. Obss.

ib. *tardamue sudem*) *Sude*

ad

Iecerit, aut lento perfregerit obuia pilo;
Aut quis equum celerem arctato compescere fraeno
Possit, et effusas tardo permittere habenas;
Inque vicem modo directo contendere cursu;
Seu libeat curuo breuius compellere gyro;
Quis, parma seu dextra velit seu laeua tueri,
Siue hac siue illac veniat grauis impetus hastae,
Amplior, aut signata cita loca tangere funda.
Iam, simul audacis veniunt certamina Martis,
Aduersisque parant acies concurrere signis;
Tunc tibi non desit faciem componere pugnae;
Seu

ad missilia iacienda exercebantur milites. *Tarda* propter pondus.

90. *aut lento perfregerit obuia pilo*) ornate pro: pilum iecerit. Proprium autem eius propter magnum ferri pondus, vt rumpat et perfringat obuia, *lento* autem, quod intortum sedet nec frangitur. Male Passerat. interpretatus erat.

91. 92. *celerem* et *tardum* equum ex rei natura interpretabere concitatiore aut remissiore, quam par erat, cursu incedentem. Comparandus est *locus in Pison.* 49. sqq.

93. *modo — Seu libeat*) dicta pro: *modo contendere*, *modo compellere.* Scilicet *modo* bis repeti debebat. Sed ita optimi quique scriptores et poëtae similes particulas permutare solent, modo variare.

94. *curuo — compellere gyro*) h. in gyrum. cf. Obss.

95-97. Funditores describit, qui illa aetate Velitibus, si non substituti, saltem attributi erant. Velites hastam velitariam cum parma habebant. Intelligendum autem: *Quis — amplior* sit, *κρείσσων*, superior ceteris, h. vincat. Ita *amplus* de honore, laude, victoria dicitur: vt ferri h. l. *amplior* debeat.

97. *signata — loca*) vel nota distincta, vel oculis designata: nihil enim refert, vtro modo accipias.

98. In seqq. tactices scientia excellere Messalam pronuntiat.

100. *non desit*) sc. copia, facultas, vt alias *est*, *sit*, *adest*, sc. facultas. Habet hic locus, etsi ad tacticam memorabilis, difficultates quas non facile expedias. De lectione

falc-

Seu ſit opus, quadratum acies conſiſtat in agmen,
Rectus vt aequatis decurrat frontibus ordo;
Seu libeat duplici ſeiunctim cernere Marte,
Dexter vti laeuum teneat, dextrumque ſiniſter
Miles, ſitque duplex geminis victoria caſtris.
At non per dubias errant mea carmina laudes:
Nam bellis experta cano. Teſtis mihi victae
Fortis Iapydiae miles; teſtis quoque fallax
Panno-

ſalebroſa v. Obſſ. In interpretatione difficultatem facit cum ipſa res, tum ambigua oratio, agaturne de *acie* an de *agmine:* In illis: *faciem componere pugnae*, expectes aciem. At ſequitur mox *quadratum agmen.* Enimuero *agmen* pro *acie* ſaepe a Liuio et aliis ponitur; et *quadrare* non modo de quaternis dicitur; verum eſt quoque ſimpliciter aptare, inſtruere: vt adeo acies recta fronte pugnans bene dicta eſſe poſſit *acies quadrata.* v. Naſt *Antiqq. milit.* p. 234.

101. *quadratum acies conſiſtat in agmen) Conſiſtat* eſt ſurgat, ſe erigat in, formet agmen quadratum, quod e vulgari vſu opponitur agmini oblongo, et fit, cum frons et tergum in latum extenſa ſunt. Hoc ducitur, quoties ab hoſtili impetu metus eſt. Noſtris hominibus: *Bataillon quarré.* Cum tamen reliqua ad aciem ſpectent, videtur poëta non *agmen*, ſed *aciem* deſcribere, improprie *quadratam* appellatam, quae erat acies Auguſteo aeuo vſitata per cohortes binis ordinibus conſtitutas, ſine interuallis manipulorum, et ad phalangis exemplum facta: ita *ordines decurrunt fronte aequata*, quae et ipſa *quadrata* dicta eſt, h. e. recta, directa.

102. *Rectus — decurrat — ordo)* h. vt ordines dirigantur, explicentur aequata fronte. Quicquid porrigitur in longum, hoc decurrit, *διατείνεται.*

103. *duplici — Marte)* cum praelium committitur duobus cornibus: nulla media acie interpoſita. *Cernere* eſt decernere, pugnare.

104. *Dexter vti l.) dexter* ſcil. dextrum Romanorum cornu *teneat* h. aduerſum ſe habeat *ſiniſtrum* n. hoſtium.

105. *geminis — caſtris)* exercitibus: h. cornibus. De ceteris in h. l. v. Obſſ.

108. *Iapydiae)* Iapydes, qui Liburniae partem tenebant, nunc

Pannonius, gelidas passim disiectus in Alpes,
Testis Arupinas et pauper natus in armis;
Quem

nunc *Morlachiam* appellant, cum aliis Illyrici ac Pannoniae populis rebellarant V. C. 718. et 719. perdomiti ab Augusto, partim ab ducibus eius, et Salassi quidem, Inalpinus populus, qui cum iisdem armorum societatem inierat, a. 720. ab Messala. v. Dio XLIX, 34-38. et quos laudat Broukhusius. cf. Noris. Cenot. Pis. Diss. II, 16, 14. Ayrman. Vit. Tib. §. 33. Eius tamen et in reliquis subigendis eximiam operam fuisse, ex h. l. colligas. Illud vero mirum, eos, qui potissimum memorari debebant, Salassos nostrum silentio praetermisisse.

108. *fallax Pannonius*) Scaliger propterea sic appellatum putat, quod Sisciae, quae eorum vrbs fuit, incolae, iam deditione facta, iterum portas clauserant. v. Dio XLIX, 37. Sed omnino sic vocatos malim, quia rebellarant.

109. Alpium extremi fines per Iapydiam continuantur, (Strab. VII. p. 482. B.) Alpes enim Iuliae seu Carnicae in montes Albios desinunt. Itaque bello circa Sisciam gesto Pannonios fugatos in Alpium latebris se abdidisse mirum non est.

110. *Arupinas*) *Arupinus*, (s. Arupinum, forte et Arupium) oppidum Iapydum. v. Strabon. VII. p. 483. vbi cum Metulo et aliis obscurioribus locis memoratur. In Carniola igitur, ea quidem, quam mediam vocant, eius situs est indagandus: Metulum enim dubitari nequit ad illos fines spectasse, siue idem fuerit cum oppido, quod *Möttling* est, non longe ab amne Kulp, siue, quod probabilius est, eo loco situm fuerit, quo nunc pagus *Metule* visitur, haud procul ab oppido *Laas*. (v. Valuassor. in descript. Carniolae lib. XIII. p. 96. T. IV.) Arupinorum nomen in arce *Auersperg* superesse putatur. Habitant nunc per eosdem fines Craini cum Vskokis (qui Vlachi origine sunt) et Croatis permixti: quos non minus producta et vegeta senecta vti armisque tractandis gaudere constat. Arupinum a Caesare Octauiano captum fuit (a. 719) Appian. Illyr. p. 1203. *Arupini* (sic expressum) *qui plurimi et bellicosissimi ex Iapodum natione referuntur, ex villis* (immo ex *vicis ἐκ τῶν κωμῶν*) *ad vrbem recesserunt: appropinquante quoque illo* (n. Augusto) *inter siluas latuerunt. Caesar capta vrbe ignem iniici neutiquam passus est, ratus eos se tandem illi esse dedituros. Quo facto vrbem vt incolerent, permisit.* (Graeca edidit

Quem ſi quis videat vetus vt non fregerit aetas:
Terna minus Pyliae miretur ſaecula famae.
Centum fecundos Titan renouauerit annos:
Ipſe tamen velox celerem ſuper edere corpus
Audet equum, validisque ſedet moderator habenis.
Te duce non alias conuerſus terga domator
Libera Romanae ſubiecit colla catenae.
Nec tamen his contentus eris; maiora peractis
Inſtant; compertum eſt veracibus vt mihi ſignis,
Queis Amythaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio ſubtemine veſtem
Indueras

edidit Hoeſchel. 1599.) *Pauper* propter ſterilitatem agrorum inter aſpera montium iuga et ſiticuloſa. Strabo l. l. de Iapydibus omnino: λυπρὰ δὲ τὰ χωρία, καὶ ζειᾷ καὶ κέγχρῳ τὰ πολλὰ τρεφόμενοι. De Pannoniis idem praedicat Dio XLIX, 36. quod ad ſuperiorem Pannoniam inprimis ſpectare putandum. Ordo autem: *Teſtis et* (etiam) *Arupinas.*

111. *vetus — aetas*) pro ſenectute, vt ſup. I, 8, 50. *veteres ſenes.*

112. *Pyliae — famae*) h. Neſtoris, ſenis Pylii, tam celebris.

112. *renouauerit*) ſubint. quamuis. *fecundos — annos* vid. v. 51. ornans epitheton.

114. *edere corpus*) librare, tollere, inſilire in equum.

116. *domator*) n. equorum. De Arupinate loquitur. Sed v. Obſſ.

120. *Queis — nequeat certare M.*) quibus veriora ne optimus quidem augur afferre vel nuntiare poſſit. Magnum Melampodis inter augures nomen: v. Apollodor. I, 9, 11. ibique notas.

121. *fulgentem*) *Tyrio ſubtemine veſtem*) Subtemen h. l. craſſius pro filo dictum puto. In veſte enim purpurea et ſtamen et ſubtemen purpura tinctum eſſe debuit. Iam autem aut dicendum eſt, togae purpureae vſum iam tum inter conſularia ornamenta fuiſſe, ita vt nouus Conſul purpura indutus prodiret; aut de praetexta, quae inter inſignia conſularia erat, eſt accipiendum. Nondum enim

Indueras oriente die duce fertilis anni:
Splendidior liquidis cum Sol caput extulit vndis,
Et fera discordes tenuerunt flamina Venti,
Curua nec adsuetos egerunt flumina cursus;
Quin rapidum placidis etiam mare constitit vndis,
Nulla nec aerias volucris perlabitur auras,
Nec quadrupes densas depascitur aspera siluas;
Quin largita tuis sunt muta silentia votis.
Iupiter ipse leui vectus per inania curru
Adfuit, et caelo vicinum liquit Olympum,
Intenta-

enim illo aeuo purpurae vsus promiscuus erat: repressus paucis annis ante edicto Augusti: cf. Dio XLIX, 16. Ex loco Ouidii IV. ex P. 4, 25.

Purpura Pompeium summi velabit honoris

nihil conficitur pro alterutra sententia.

122. *oriente die duce f. anni)* h. Kalendis Ianuariis, quibus Coss. noui tum vota sollennia nuncupabant. v. Ouid. IV. ex P. 4, 23. sqq. Erat hic annus V. C. 723. quo Coss. fuere Imp. Caesar III. M. Valerius Messala Coruinus.

124. *tenuerunt flamina Venti)* h. compresserunt, cohibuerunt. cf. Passerat. Habet igitur pro laeto augurio poëta serenitatem caeli et tranquillitatem veris sub auspicia Consulatus Messalae.

126. *placidis mare constitit vndis)* dum, seu, ita vt, vndae essent placidae. Passeratius explicat: *cum* vndis, fere vt illud Virgil. *vento rota constitit*, et, *Cum placidum ventis staret mare.*

128. *quadrupes — aspera)* vel villosa, vt caprae, vel fera, saeua, vel horrida, inculta. Propert. I, 1. *hirsutas — feras* dixit. Hoc vero altae tranquillitatis per rerum naturam exemplum satis longe est petitum; sc. a gregibus inter saltus et a feris in siluis, et prorsus alienum ab hoc tranquillitatis genere, quod pro ostento et omine erat. Melius poterat ferri in bucolico carmine Ecl. V, 24-26.

129. *silentia votis)* hoc est, quod *fauere* dicebant.

130. *Iupiter ipse leui vectus per inania curru)* h. per aëra, vt saepe Virgil. v. Gronou. Obss. III, 7. *leui* propter celeritatem cursus.

131. *caelo vicinum — Olympum)* montem Macedoniae intellige.

Intentaque tuis precibus se praebuit aure;
Cunctaque veraci capite adnuit. Additus aris
Laetior eluxit structos super ignis aceruos.
Quin hortante Deo magnis insistere rebus
Incipe; non iidem tibi sint aliisque triumphi.
Non te vicino remorabitur obuia Marte
Gallia, nec latis audax Hispania terris;
Nec fera Theraeo tellus obsessa colono;
Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaspes
Profluit, aut rapidus, Cyri dementia, Gyndes
Radit

tellige. At Dousa Not. c. 7. deorum sedem caelo superiorem facit; vt sedeat sic Iupiter in *Olympo*, ei *vicino*, quia proximus ex eo in caelum descensus est. Non memini ab alio poëta Iouem sic inductum.

133. *veraci capite*) quia, quod adnuit, verum est, h. e. euentum habet.

134. *structos — aceruos*) grana turis aggesta intelligit Vulpius. vt inf. 6, 1. Seneca Oedip. 501. a Broukh. laudatus:

Arasque dono turis Eoi exstrue.

Nec tamen video, cur non de victimae partibus arae impositis hoc idem accipi possit.

135. *hortante Deo*) n. his ominibus. *Quin — incipe.* Idem color in Laudat. in Pison. 32.

Quin age maiorum, iuuenis facunde, tuorum
Scande super titulos et auitae laudis honores,
Armorumque decus praecede forensibus actis.

138. *audax Hispania*) esse graue verbum h. l. paene tantumdem, ac scelestum, docet Broukhusius. Sed potest simpl. esse fortis, ferox. Horat. IV. Od. 5, 27. *feram Iberiam* vocat.

139. *Theraeo tellus obsessa colono*) Africa, et inprimis Cyrenaica. cf. Obss.

140. *regia lympha Choaspes*) Res nota. Plin. III, 31. *Parthorum reges ex Choaspe tantum bibunt, et eae aquae, quamuis in longinqua, comitantur illos.* v. Broukh.

141. *Cyri dementia, Gyndes*) Fluuius Babyloniae, in quo per canaliculos (qui v. seq. *ostia*) CCCLX passim deriuando Cyri dementia conspecta est: totam enim aestatem in

Radit Arectaeos haud vna per oſtia campos;
Nec qua regna vago Tomyris finiuit Araxe;
Impia nec ſaeuis celebrans conuiuia menſis
Vltima vicinus Phoebo tenet arua Padaeus;
Quaque Iſtrus Tanaisque Getas rigat atque Moſynos.
Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
Nulla tibi aduerſis regio ſeſe offeret armis.
Te manet inuictus Romano Marte Britannus,
Teque interiecto mundi pars altera ſole.

Nam

opere conſumſit et Babyloniis opportunitatem reliquit vires augendi et colligendi. Res eſt nota ex Herod. I, 189, 202. V, 52.

142. *Arectaeos — campos*) Campi Babylonii, ab Arec, quod iam Gen. X. memoratur. v. Scalig. h. l. Ad Babyloniam latius dici poſſunt ſpectare: proprie fuerunt Aſſyriae, in qua regio Artacene apud Strabon. XVI. p. 1072. B. quam Scaliger *Araccenen* legebat; circa Arbela.

143. *Nec qua regna vago Tomyris finiuit Araxe*) h. qua regni fines fecit Araxem, Cyro, qui eum transgreſſus erat, occiſo.

144. 145. *Impia nec*) h. e. *Nec* (te tellus remorabitur) *qua* Padaeus tenet arua. *Padaei*, Indiae populus, vlteriora ad orientem inde ab Indi oſtiis incolens, mactare ſolitus aegrotantes vel ſenio confectos. v. Herod. III, 99. Eundem barbarum morem tribuit Eſſedonibus Solinus c. 26.

146. *Hiſtrus* vel *Hiſter*, *Iſter*, Danubius, ad quem *Moſyni* Getae habitant. Inter Ponticos populos numerantur a Plinio VI, 4. Iidem Moſynoeci. Occurrit eorum mentio apud Herodotum et Diodorum; etiam in Argonauticis Orphicis v. 740. et Apollon. II, 379. *rigat* vid. v. 60.

149. Britannia vsque ad Claudii Imp. tempora Romanis armis intacta fuit. Nam Caeſar tantum eſcenſionem in litus fecerat. conf. Epigr. 84. ſqq. lib. II. Anthol. Lat.

150. *interiecto mundi pars altera Sole*) intellige terras vltra tropicum, ſiue vltra zonam torridam; in qua ſolis via, ſeu orbita eſt. Nam tantum duas zonas eſſe habitabiles, in ſeqq. docet, v. 166.

Noſtra-

Nam circumfuso confidit in aere tellus,
Et quinque in partes toto disponitur orbe;
Atque duae gelido vastantur frigore semper.
Illic et densa tellus absconditur vmbra,
Et nulla incepto perlabitur vnda liquore,
Sed durata riget densam in glaciemque niuemque;

Nostraque et huic aduersa solo pars altera nostro.) et Messalam *vtroque in orbe* h. non tantum in nostra zona, sed etiam in illa temperata, quae versus austrum est, famam sui nominis esse propagaturum. Similiter de Augusto Virgil. Aen. VI, 795.

— super et Garamantas et Indos
Proferet imperium: iacet extra sidera tellus,
Extra anni solisque vias, vbi caelifer Atlas
Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Minuc. in Octau. c. 6. de Roma: *sic imperium suum vltra solis vias propagauit.* Ad. v. 151. cf. sup. notata ad v. 18.

152. *disponitur*) dispescitur, describitur. Ouid. I. Met. 47. *distingui* dixit. Ad seqq. cf. Virgil. Ge, I, 231. sqq. qui eandem zonarum descriptionem, at quanto elegantius! et quanto opportunius! pro episodio persequutus est. Adde Ouid Met. I, 45. sqq.

153. *vastantur frigore*) vastae et incultae sunt propter frigus.

154. *densa tellus absconditur vmbra*) non arborum, vt Passerat. quae in terra frigore exusta nulla est, vnde Horatii illud:

Pone me, pigris vbi nulla campis
Arbor aestiua recreatur aura.

Sed *vmbra* hic est caligo, tenebrae, nebulae. Virgil. Ge. I, 247.

Illic, vt perhibent aut intempesta silet nox
Semper, et obtenta densantur nocte tenebrae.

et in nobili descriptione frigoris Scythici III, 357.

Tum Sol pallentes haud vnquam discutit vmbras,
Nec cum inuectus equis altum petit aethera: nec cum
Praecipitem Oceani rubro lauit aequore currum.

155. *incepto — liquore*) eo liquore, fluento, adeoque cursu, quo primum coepit currere; simul ac manare incipit, gelu constringitur et consistit aqua.

156. *in glaciemque niuemque*) h. glaciem niuosam. et

157.

Quippe vbi non vnquam Titan fuperingerit ortus.
At media eft Phoebi femper fubiecta calori,
Seu propior terris aeftiuum fertur in orbem,
Seu celer hibernas properat decurrere luces.
Non ergo preffo tellus confurgit aratro,
Nec frugem fegetes praebent, nec pabula terrae.
Non illic colit arua deus Bacchus ve, Ceres ve,
Nulla nec exuftas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter pofita eft, interque rigentes,
Noftraque, et huic aduerfa folo pars altera noftro;
Quas vtrinque tenens fimilis vicinia caeli

Tempe-

157. Sol non infert fe iftis terris, eo vsque pertingens. Pro *infert*, *ingerit fe*, dixit *ortus fuos*.

159. *Seu propior terris aeftiuum fertur in orbem*) *propior terris* n. zonae temperatae feptentrionali, quam nos habitamus. *Fertur in orbem aeftiuum* h. percurrit illud fpatium verfus Tropicum Cancri, quod cum emeritur, apud nos aeftas eft. Dixit illud *orbem*, quia in orbem eundo fol peragrat. Contra hiemem v. fq. ab exiguis dierum fpatiis declarat: *decurrit* Sol *luces*, dies, tanquam per tot fpatia curfu exigenda.

161. *preffo tellus confurgit aratro*) h. non aratur. *preffo*, quod et Ouidius dixit III. Met. 104. h. impreffo, *depreffo*, vt Virgil. Ge. I, 45. *Confurgere* tellus videtur per fulcos, qui *fufcitari* dicuntur Virgilio Ge. I, 97. v. Pafferat.

164. *Nulla nec exuftas h.*) haec, vti quaedam in fuperioribus, ex antiqua opinione. Noftris temporibus certiora de iis regionibus innotuere.

166. *huic aduerfa*) zona temperata auftralis.

167. *Quas vtrinque tenens fimilis vicinia caeli Temperat*) cum caelum in vtraque zona tantumdem remotum eft; h. e. in vtraque temperata. Zona interuallo pari a terraqueo orbe abeft: ad fenfum hominum fi aeftimes. *fimilis*, pro, par. ita vt eae *vtrinque*, ab vtraque parte, habeant hinc gelidam, illinc feruidam, quam appellamus, caeli plagam: vnde interpofita plaga temperatum habet aerem. Caelum vicinum, feu *vicinia caeli* dicta, vt *vicinus Sol* dictus erat modo v. 145.

Temperat, alter et alterius vires necat aer.
Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.
Hinc et colla iugo didicit ſubmittere taurus,
Et lenta excelſos vitis conſcendere ramos;
Tondeturque ſeges maturos annua partus;
Et ferro tellus, pontus confinditur aere.
Quin etiam ſtructis exurgunt oppida muris.
Ergo, vbi per claros ierint tua facta triumphos,
Solus vtroque idem diceris magnus in orbe.
Non ego ſum ſatis ad tantae praeconia laudis,
Ipſe mihi non ſi praeſcribat carmina Phoebus.
Eſt tibi, qui poſſit magnis ſe accingere rebus,
Valgius; aeterno propior non alter Homero.

v. 145. *vicinus Phoebo Padaeus* ſeu Indus. *Tenens,* complectens, ambiens.

168. *alter et alterius vires necat aer)* Calor aeris ex torrida ſpirantis extinguit, perimit, ſiue temperat frigus aeris, qui ex frigida ſpirat. Ouid. Met. I, 51.

Temperiemque dedit, mixta cum frigore flamma.

169. *per tempora)* n. illa quatuor anni.

172. *Tondeturque ſeges)* h. l. pro terra conſita, pro ſatis. v. Broukh.

173. Acumen parum gratum. De aratione, quam per *ferrum,* vomerem declarat, iam egerat. *aes,* roſtra ad navigationem ſpectant.

175. *per claros ierint tua facta triumphos)* h. habuerint meruerint, triumphos res a te geſtae. v. Obſſ.

176. *vtroque — orbe)* in vtraque zona temperata, ſeptentrionali, et auſtrali, vt recte Vulpius. vid. ad v. 150. Minus bene Broukh., et Vir doctus ad Callim. in Del. 168. Aſiam et Europam intelligi volunt.

180. T. *Valgius* Rufus poëta nobilis epicus, ad quem Horatii Carmen eſt lib. II, 9. De eo docte ad h. l. diſſerit Broukhuſius. Non tamen inde conſtat, quidnam epici argumenti aut ſcripſerit aut meditatus fuerit. Memorantur eius elegi, epigrammata, et bucolica: de his conf. Wernsdorf. P. L. M. To. IV. p. 804. et p. 586.

Languida non noster peragit labor otia, quamuis
Fortuna, vt mos est illi, me aduersa fatiget.
Nam, mihi cum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine fulci
Horrea, fecundas ad deficientia messes,
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, et nimium furique lupoque:
Nunc desiderium superest: nam cura nouatur,
Cum memor anteactos semper dolor admouet annos.

Sed

181. *Languida non noster peragit labor otia)* Quamuis fortuna aduersa vtar, qua fractum animum ad poëtica studia obtundi necesse est, tamen me non patior abstrahi a laudibus tuis canendis: vt inf. 190. 191. repetit: *Sed licet — Non te deficient nostrae memorare Camenae.* Deest copula: Nec tamen vel sic labor noster, h. e. ego allaborans, peragam otium. v. Obss.

183. *magnis opibus domus alta niteret)* Horat. II. Sat. 5, 12.

Res vbi magna nitet, domino sene.

Contra in paupertate omnia *squalent*, *sordescunt*.

184. *ditantes ordine fulci Horrea)* seu ordinem fulcorum animo subiicias, seu *ditantes ordine* iungas, quia tempore segetes quaeque suo, non cunctae simul, maturescunt, vt Broukh. faciebat. Sed v. Obss.

185. *Horrea, deficientia ad messes fecundas)* minora, non satis ampla. *distenta spicis horrea* sup. II, 5, 84. vbi v. Obss. Talia horrea *rumpi* dixit Maro Ge. I, 49. et proventu annum *vincere* horrea Ge. II, 518.

187. *nimium furique lupoque)* cf. I, 1, 33. 34. hoc vero dicit, quia

Exilis domus est, vbi non et multa supersunt,
Et dominum fallunt, et prosunt furibus.

188. *Nunc desiderium superest)* cf. sup. I, 1, 9. sqq. Communem temporum illorum calamitatem expertum, et paternorum auitorumque bonorum parte meliori, veteranis ab Augusto assignata distributaque, spoliatum fuisse Tibullum probabile est.

189. Sine intermissione, recordatione fortunarum amissarum, animus dolet. Nunc v. Obss.

Sed licet asperiora cadant, spolierque relictis,
Non te deficient nostrae memorare Camenae.
Nec solum tibi Pierii tribuentur honores:
Pro te vel rapidas ausim maris ire per vndas,
Aduersis hiberna licet tumeant freta ventis;
Pro te vel solus densis subsistere turmis,
Vel paruum Aetnaeae corpus committere flammae.
Sum quodcunque, tuum est: nostri sit paruula cura.
Sit tibi, quanta libet; si sit modo: non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi;
Posse Meleteas nec mallem mittere chartas.
Quod tibi si versus noster totus ve, minus ve,
Vel bene sit notus, summo vel inerret in ore:
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
Quin etiam mea cum tumulus contexerit ossa;
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,
Longa manet seu vita; tamen, mutata figura

Obss. Quae inde a v. 192. sequuntur adulatore digniora sunt, quam ingenuo homine; nec minus ieiuna et ingrata.

199. *Gylippus* a Lacedaemoniis Syracusas aduersus Athenienses dux missus, satis notus ex Thucydide. cf. Obss.

200. *Meleteas — chartas*) Homericas. Meles, Μέλης, fluuius Smyrnam alluens, ad quem Homerus natus, quin et, poëtico loquendi more, ipsius esse filius ferebatur, inde Μελησιγενὴς dictus. vid. Intpp. h. l. Heins. ad Ouid. II. Met. 247. Barth. ad Stat. II. Silu. 3, 60.

205. *matura dies*) h. l. praematura, praeceps, festinata. vide alia exempla ap. Broukh. Redit proprie res ad camdem notionem; quando aliquid praecocem maturitatem consequitur.

206. Nouum hoc est quod a poëta Pythagoreorum doctrina de metempsychosi in carmen assumitur: cum alias non nisi loca infera, Elysium et campi Piorum, memorari soleant. *tamen*

Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum; seu tardi pecoris sim gloria taurus;
Siue ego per liquidum volucri vehar aera penna;
Quandocunque hominem me longa receperit aetas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis.

men — *subtexam* v. 211. iungenda sunt. vbi illa forma, alicuius animantis, in quam mutatus erit, exuta iterum humanam formam post longum tempus receperit, *seu figura mutata finget me equum:* ipse, *figura*, specie corporis, *mutata*, fingar, transformatus ero, in equum percurrentem campos. Nos videmus poëtam pergentem carmina pangere, vbi iterum reuixerit: ita vt ne sic quidem ab hac malorum poëtarum peste liberatos nos fore sperare liceat.

208. *tardi pecoris sim gloria taurus)* Ouid. I. Art. 290.

Candidus, armenti gloria, taurus erat.

cf. Virg. Ecl. 5, 34. *Pecus* pro armento.

210. *Quandocunque hominem m.)* nam spiritus, vt Ouid. XV. Met. 167.

—*eque feris humana in corpora transit*
Inque feras noster.

211. *subtexam carmina)*. Nempe *texere*, *contexere*, *detexere* et reliqua composita transferuntur ad ingenii opera. v. Broukh.

SVLPI-

SVLPICIAE ET ALIORVM ELEGIDIA.

Sequuntur carmina ad meum sensum mellitissima et venustissima ex tota antiquitate Romana: diuersae vtique indolis adeoque diuersi coloris a superioribus, vt, quomodo a viris doctis Tibullo tribui potuerint, vix intelligas; nam quod grammaticis et librariis hoc placuerit statuere, minus mirandum. Broukhusius quidem ea Tibulli non esse videbat (ad Tibull. Comment. p. 384.) Tibulli tamen studiosum fuisse auctorem arbitrabatur, in quo me quidem assentientem non habet. Sulpiciae autem ea cum Barthio tribuebat, quae sub Domitiano floruit, et cuius adhuc Satiram de corrupto reip. statu habemus, (in minor. Poëtis Burmanni sub f.) tum alia, vix duo vel tria, eius fragmenta, quae post alios iterum collecta dedit vir doctus in Misc. Obss. crit. Vol. VII. To. III. Et fuisse Sulpiciae et Caleni amores valde notos, quippe quos ipsa puella carminibus celebrauerat, ex Martiale constat, qui ea aetate vixit, lib. X, 35. fuerat tamen illa iam quindecim annos nupta Caleno, vt statim ex ep. 38. eiusdem libri apparet. Sed hanc Broukhusii sententiam recte destructum iuerunt Vulpius ad lib. IV, 2. et Vir doctus in Misc. Obss. Vol. VII. p. 337. argumentis cum aliis tum his potissimum, quod Sulpicia castos in Calenum maritum amores carmine celebrauit, nostra autem Sulpicia furtiuos cum Cerintho amores prosequitur, et quod Messala, Carm. VIII. memoratus, idem ille esse videtur, in cuius contubernio Tibullus vixit; quod si ita se habeat, dubitari vix posse, quin ad eius aetatem ea carmina referenda sint. Adiiciunt alia viri docti, in quibus tamen minus roboris et firmamenti esse videtur. Nam Cerinthum Sulpiciae amatorem eundem esse cum molli puero, quem Horatius I. Sat. 2. 81. vellicat, quis affirmet? Illud autem nimis leue est, quod Quinctilianus, qui in Instit. Orat. I, 11. extr. verba ex lib. IV, 2, 6. 7. respicere videtur, feminae adhuc viuentis versibus vix vsurus fuisset; necesse itaque esse, vt illa Augusteo aeuo vixerit. Servius tandem Sulpicius an idem ille Ciceronis familiaris fuerit, dicendi non minus arte quam iuris scientia clarus, pronunciari nequit, cum plures Seruii praenomine inter Sulpicios fuerint. Etiam inter eos, qui

versibus minus seueris luserint, Seu. Sulpicium aliquem refert Plin. Epp. V, 3.

Vulpius, cum Sulpiciam, quae Domitiani tempore vixit, recte ex hac disputatione submouisset, in alterum tamen illud incidit, vt Tibullo illa carmina assertum eat, inprimis propter dictionis et numerorum similitudinem. Easdem partes Ayrmannus in Tibulli vita tuebatur §. 74. sqq. vt adeo Cerinthus ipse Tibullus, Sulpicia autem eadem cum Delia esset; esse carmina ea in ipso iuuentae flore scripta, primosque Tibulli amores celebrari; inde genus dicendi, quod caetera cum Albiano satis conueniat, vbertatem aliquam prodere. In quo docti viri iudicium equidem desidero; exilitatem potius ac tenuitatem in iis agnosco, tum defectum curae et diligentiae in poliendo carmine; sed eiusmodi defectum, cui cum vrbanitate, elegantia ac venustate non male conuenit, et qui pulcre in eodem opere vna moratur. Porro si Cerinthus Tibullus habendus est, nonnulla in his carminibus tam absurda sunt, vt nihil supra; v. c. IV, 4, 15. 6, 8. Ita etiam lib. II, 2. quae ad Cerinthum scripta est a Tibullo, ad seipsum ab eo scripta est. Delia autem Sulpicia, Seruii Sulpicii filia esse non potest vel propterea, quod libertinam illam fuisse ex nostro, lib. I, 6, 67. probatum est. Tandem Tibullum, nostrorum poëtarum more, ludere voluisse in fictis argumentis, a more et sensu antiquitatis abhorret; necdum in vllo ficto argumento, ne in diuina quidem Popii epistola Eloisae, tantam sensus veritatem ac simplicitatem vidi, quanta in his carminibus est. Drama autem aliquod ex hoc elegidiorum numero componere velle, suauem ingenii lusum esse concedam equidem, sed ad meum sensum haud probabilem.

Relictis itaque iis, quae ab aliis temere et iudicio ante caussam cognitam constituto posita sunt, videamus, quid ex ipsis carminibus intelligi vel colligi possit. Constat igitur primum, esse ea in Sulpiciam puellam, Seruii Sulpicii f. (IV, 10, 4.) et in Cerinthum, ab ea amatum puerum, scripta. Porro esse alia ex Sulpiciae persona scripta (Carmen III. V. VII. VIII. X. XI. XII. forte quoque VI.) vt tamen pro certo affirmari nequeat, sintne eius manu an poëtae alicuius lusu exarata: et sunt pauci alii Elegi ad Cerinthum vel Sulpiciam, qui alium, quam alterutrum, auctorem manifeste habent: v, Carmina mollissima II. et IV. Discriminis tamen aliquid inter hos et illos elegos ex carminis indole vel colore deprehendi non potest. Etiam illud notabile, Sulpiciae confidentiam aliquam in amoris confessione, Cerinthi vero pudorem ac timorem, (v. inprimis El. V.) tanquam admodum adolescentuli obseruari.

Atque

Atque hoc probabile facere potest, aetate eam puerum anteisse; forte etiam Cerinthum non aeque illustri loco natum fuisse. Sulpiciae quidem gentis nobilitatem fuisse summam, nota res est. Cerinthus autem formosus puer et quem multae puellae adamarent (Carm. V, 3. 4.) humili et obscuro adeo loco natus esse vix potuit; valde enim blandis et honestis verbis a Sulpicia eum compellatum videas. Itaque dubito an libertinae conditionis haberi possit. Forte ille fuit peregrini ortus, vt pater Graecus esset natione, qui domi illustri loco natus esse poterat, Romae tamen ciuitatis ius non habebat. Ex quo enim omnis terrarum orbis Romam confluere coeperat, multi ex opulentioribus Graeciae Asiaeque splendide satis ibi viuebant, litteris quoque et vitae elegantia conspicui, Fuit forte Cerinthus ex hoc genere: Neque adeo mirum, Eleg. III. venationi vacare eum, cuius studium vt parenti ille relinquat, puella precatur. Illud certe per omnia haec carmina animaduertere mihi videor, fuisse Sulpiciae amorem talem, qualis v. c. futurus esset, si regia puella nostro tempore nobilem hominem amaret. Fuit tamen puella mirae venustatis et quae ipsam Venerem ipsasque Charitas referret ore et toto corporis habitu (Eleg. II.) petita illa et procata a multis iuuenibus (Eleg. IV, 20.) inter quos Messala fuit, hoc est, vnus ex Messalarum familia; plura enim inferri non possunt ex Carm. VIII. Puellam autem ipsam a poëtica non alienam fuisse, hoc docet, quod Carm. VI, 2. *docta puella* appellatur.

Etsi iraque res ad liquidum perduci nequit, probabile tamen fit, lusus hos esse variorum hominum elegantium et nobilium, variis temporibus variisque de caussis compositos, sed ea aetate, qua Romae in nobilissimis gentibus vigebant litterarum studia cum vrbanitate coniuncta, qualis illa Augusteo aeuo fuit. Ab ipsa Sulpicia magnam partem ea esse profecta, nihil est quod credere prohibeat. Vt in Tibulli codicem ea reiicerentur, cum aliae caussae casusque ferre potuere, tum argumenti similitudo, et temporum forte, quibus ea scripta sunt, a Tibullo non remotorum ratio. Tum vero lib. II. Tibulli duae sunt elegiae ad Cerinthum scriptae, qui vtique idem cum hoc haberi potest, quem Sulpicia amauit: etsi puella, quam sibi e. l. desponsam habet, Sulpicia esse nequit.

Redeunt haec omnia ad probabilitatem aliquam, cui nondum vidi quod repositum esset, nisi alia ab alia probabilitate petita, quae per se nihil habet, quo se commendet, nisi iam opinationem aliquam animo conceptam attuleris. In re itaque quae in varias partes disputari potest, suo vt vnusquisque fruatur iudicio, aequum est.

CAR-

CARMEN II.

Sulpicia est tibi culta tuis, Mars magne, Kalendis;
Spectatum e caelo, si sapis, ipse veni.
Hoc Venus ignoscet; at tu, violente, caueto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis, cum vult exurere diuos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam, quicquid agit, quoquo vestigia mouit,
Componit furtim subsequiturque Decor.

Seu

Carmen II.

In Sulpiciam Kalendas Martias celebrantem scriptum est carmen. quod si miram venustatem cum vrbanitate Romana natiuoque orationis lepore coniunctam cogito, inter elegos Latinos praestantissimos facile hosce habendos esse arbitror. Occurrunt porro in eo notiones exquisitiores et doctiores, scilicet decori, τῆς χάριτος, vix alibi obuiae. Certe in hoc carmen nunquam incidi, quin novam, eamque miram voluptatem ex eo perciperem.

1. *tuis — Kalendis*) Martiis. Eas autem vxoribus et puellis sacras festasque habitas fuisse, sup. III, 1. vidimus.

2. *si sapis*) si iudicium et sensum elegantiae habes. Propert. IV, 6, 83.

Gaude, Crasse, nigras si quid
sapis inter arenas.

h. si sensum habes.

3. *Hoc Venus ignoscet*) propter summam puellae pulcritudinem. Propert. II, 21, 3. a Broukh. laudatus, ad Iouem, vt puellae aegrotanti succurrat:

Hoc tibi vel poterit coniux
ignoscere Iuno.

4. *Ne tibi miranti t.*) Ita saepe poëtae de iis, qui magna miratione perculsi sunt. Propert. IV, 4, 21.

Obstupuit regis facie et regalibus armis
Interque oblitas excidit
vrna manus.

Alia exempla Vulpius congessit. Propior ad h. l. spiritus est in Petron. c. 126. extr.

5. *Illius ex oculis*) Hoc acumen placere poterat illa aetate, qua nondum vulgaris vsus illud obtrudisset nec in contemtum adduxisset.

8. *Componit f. — decor*) h. omnem eius habitum cultumque decor temperat. *Componere* est ornare, decenter disponere. v. Burman. ad Petron. c. 67. ad Ouid. I. Art. 160.

Seu soluit crines: fusis decet esse capillis;
Seu comsit: comtis est veneranda comis.
Vrit, seu Tyria voluit procedere palla:
Vrit, seu niuea candida veste venit.
Talis in aeterno felix Vertumnus Olympo
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna est, cui mollia caris
Vellera det succis bis madefacta Tyros,
Possideatque, metit quicquid bene olentibus aruis
Cultor odoratae diues Arabs segetis,

Et

10. *veneranda comis*) augusta, πότνια. cf. sup. ad I, 7, 56. Vulpius comparat *laetos honores* Virgilii I. Aen. 588. quanquam *honor*, si pro pulcritudine ponitur, potius ductus est ex graeco καλόν.

11. *Vrit seu T.* —) Est illud exquisitissimae et rarae formae, vtrumque colorem, et purpureum et candidum, eandem feminam decere, neque quicquam vel gratiae vel venustatis detrahere. Plerumque enim, vt ait Ouid. III. Art. 180. loco a Vulp. laudato: *Pulla decent niueas — Alba decent fuscas* — (Ita olim scripsi: vereor tamen vt hoc de colore nimis subtile et argutum sit. Vt poëta, simpliciter dixit, omnigenum vestitum eam decere.) *voluit procedere*, procedit: vt solet Tibullus.

12. *venit*) it, prodit, simpl.

13. Vertumnus, priscis Italis symbolum anni vicissitudinum ac temporum, mox poëticis fabulis tractari et ornari coepit. Locus class. apud Propert. IV, 2, 21. sqq. At Ouidius multa nouauit Met. XIV, 642. sqq. In nostro autem loco illud notabile est, quod in Olympo Vertumno locus est; cum alias inter deos agrestes ille sit. Similem obseruationem v. ad Virgil. Aen. XI, 532. Eleganter etiam et ad rem accommodate pro formis *ornatus* ei tribuit. *felix* autem, quatenus aliquid praecipui habet ea in re prae aliis diis; vt in illo: *Felix arte sua.*

15-20. Suaue hoc: dignam illam esse omnibus ornamentis vel exquisitissimis, quippe quae eam vnice deceant: nullam aliam puellam tam mirifice ornent. *bis madefacta vellera*, purpura dibapha. et quae *possideat*: ellipsis paullo durior.

Et quascunque niger rubro de littore conchas
Proximus Eois colligit Indus equis.
Hanc vos, Pierides, festis cantate Kalendis,
Et testudinea Phoebe superbe lyra.
Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos.
Dignior est vestro nulla puella choro.

CARMEN III.

Parce meo iuueni, seu quis bona pascua campi,
Seu colis vmbrosi deuia montis, aper:
Nec tibi sit duros acuisse in praelia dentes;
Incolumem custos hunc mihi seruet Amor.
Sed procul abducit venandi Delia cura.
O pereant siluae, deficiantque canes!

Quis

20. *niger — Indus*) Aethiops, qui ad mare Arabicum accolit. Sic sup. II, 3, 56.

— comites fusci, quos India torret,
Solis et admotis inficit ignis equis

Notissimus vocis Indorum et Indiae vsus. cf. ad Virgil. Ge. II, 116. IV, 293. vbi v. Burm. Siue *mare rubrum* latius dictum putes, ipsos Indos orientales intelligere licet. (Et hoc haud dubie praestat facere: cum hic Indus *proximus Eois equis*, h. e. Soli orienti, adeoque plagis Orientis remotissimis, memoretur.)

22. *testudinea — lyra*) lyra testudine distincta et ornata. Sic Phoebo supra lib. III, 4, 37. erat *fulgens testudine et auro lyra.*

24. *Dignior est vestro nulla puella choro*) Non videtur esse: quae a vobis in chorum asciscatur, in Musarum numerum referatur. Nimis argutum forte hoc et a sententia alienum. Cantare enim puellae laudem Musae iubebantur. Igitur *chorus* h. l. de cantu chori accipiendum: nulla est dignior, quae vestro carmine celebretur.

Carmen III.

Sulpicia conqueritur, Cerinthum suum venatum abiisse.

3. *Nec tibi sit — acuisse*) ne acuas. v. ad I, 6, 24.

5. *abducit venandi Delia cura*) Diana eum abducit cura et studio venandi. cf. Obs.

Quis furor eſt, quae mens, denſos indagine colles
Claudentem, teneras laedere velle manus?
Quid ve iuuat furtim latebras intrare ferarum?
Candidaque hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, vt tecum liceat, Cerinthe, vagari,
Ipſa ego per montes retia torta feram.
Ipſa ego velocis quaeram veſtigia ceruae,
Et demam celeri ferrea vincla cani.
Tunc mihi, tunc placeant ſiluae; ſic, lux mea, tecum
Arguar ante ipſas concubuiſſe plagas.
Tunc veniat licet ad caſſes, illaeſus abibit,
Ne Veneris cupidae gaudia turbet, aper.

Nunc

8. *teneras laedere velle manus) laedere velle* pro *laedere*, vt I, 2, 92. III, 4, 4. hoc vero pro ſecare, cruentare. Supra II, 3, 10.

Laederet aut teneras puſtula rupta manus.

Sic *laeſae genae* pro vngue dilanitatis. ap. Ouid. I. Am. 7, 40. et alibi. Idem I. Met. 509.

Me miſerum! ne prona cadas, indignaue laedi
Crura, ſecent ſentes.

10. *hamatis crura notare rubis) Notare*, cruentare. Proprie exprimit ſulcos et cicatrices, quae in cute diſcerpta remanent, vt Ouid. I. Am. 7, 5. *vngue notare genas.* Sic *notae* in collo apud Horatium et Ouidium ſunt veſtigia dentis in lenta cute.

11. *vt t.)* dummodo. *vagari*, per ſaltus et ſiluas, quod alias adiici ſolet.

12. *retia torta)* quia ex filis tortis, ſiue ex lino torto ſeu cannabi. Ad ſententiam conf. ſup. I, 4, 50. *Nec — Dum placeas, humeri retia ferre negent.* Propert. II, 15, 17. *Ipſe ego venabor* etc. et ſimilem locum Phaedrae ad Hippolytum in Ouid. Epiſt. 4, 37. ſqq. et de Venere cum Adonide vagante X. Met. 533. ſqq.

16. Docte dictum pura pro: requieſcam tecum in propatulo, in aprico.

18. *Ne V. — turbet)* inverſa eſt oratio pro vulgari; amori noſtro vacantes patiemur eum illaeſum abire, ne in medio curſu turbentur gaudia noſtra.

Nunc ſine me ſit nulla Venus; ſed lege Dianae,
Caſte puer, caſta retia tende manu;
Et quaecunque meo furtim ſubrepet amori,
Incidat in ſaeuas diripienda feras.
At tu venandi ſtudium concede parenti,
Et celer in noſtros ipſe recurre ſinus.

CARMEN IV.

Huc ades et tenerae morbos expelle puellae,
Huc ades, intonſa Phoebe ſuperbe coma.
Crede mihi, propera, nec te iam, Phoebe, pigebit
Formoſae medicas applicuiſſe manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis candida membra color;
Et quodcunque mali eſt, et quicquid triſte timemus,
In pelagus rapidis deuehat amnis aquis.
Sancte, veni, tecumque feras, quicunque ſopores,
Quicunque et cantus corpora feſſa leuant.

Neu

21. *ſubrepet amori)* amorem mihi debitum intercipiet, ad ſe auertet.

Carmen IV.

Ad Apollinem pro aegrotante Sulpicia; vt et ei deus ſuccurrat et Cerinthum amatorem anxio metu liberet.

3. *nec iam te — pigebit)* puto, pro, nec te pigeat; more graeco: *μὴ κατοκνήσεις* pro *μὴ κατόκνει.*

6. *Neu notet informis candida membra color)* *color informis* eſt luridus, pallor. *Notare* h. l. eſt deformare; nam et macula, naeuus et omne vitium notae genus eſt.

8. *In pelagus r.)* ductum a genere expiationis, purgamentis in aquam profluentem deportatis. v. Intpp. ad Virg. Ecl. 8, 101.

9. *ſopores)* medicamenta ſomnum facientia, *ὑπνωτικά.* v. Corn. Nep. Dion. 2. cf. h. l. Broukh.

10.

Neu iuuenem torque, metuit qui fata puellae.
Votaque pro domina vix numeranda facit;
Interdum vouet, interdum, quod langueat illa,
Dicit in aeternos aspera verba deos.
Pone metum, Cerinthe; deus non laedit amantes.
Tu modo semper ama: salua puella tibi est.
Nil opus est fletu; lacrymis erit aptius vti,
Si quando fuerit tristior illa tibi.
At nunc tota tua est; te solum candida secum
Cogitat; et frustra credula turba sedet.
Phoebe, faue, laus magna tibi tribuetur, in vno
Corpore seruato restituisse duos.
Iam celeber, iam laetus eris, cum debita r[illegible]et
Certatim sanctis laetus vterque focis.

Tunc

10. *corpora fessa)* exquisite de aegris dicit. Ouid. Epist. 21, 14.

Adiuuor et nulla fessa
medentis ope.

Sic inf. Eleg. 11, 2. sup. I, 5, 9. v. Intpp. ad Seuer. Aetn. 624.

11. *puellae)* dandi casu accipit Statius; argutius quam facere necesse est.

18. *tristior)* irata. Propert. I, 6, 10.

— — *Illa minatur,*
Quae solet ingrato tristis
amica viro.

conf. Broukh.

19. *candida)* pulcram explicat Broukh. vt sup. III, 6, 1. Sed magis placet Vulpii interpretatio, vt sit, simplex, aperta, sine dolo, ex animo amatorem redamans.

20. *credula turba)* amatorum. *sedet*, expectat, putat se amari.

22. *restituisse duos)* n. saluti. seruasse duos.

23. *Iam celeber, iam laetus eris.* Vidimus *celebrem deum* iam sup. II, 1, 83. cuius nomen celebratur laudibus et carminibus. Magnum et omnium vocibus celebratum erit nomen tuum, o Phoebe. *Laetus*, quandoquidem sacris votisque gaudent dii: sed v. Obss.

23. *debita)* ex voto.

Tunc te felicem dicet pia turba deorum,
Optabunt artes et ſibi quisque tuas.

CARMEN V.

Qui mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi ſanctus,
Atque inter feſtos ſemper habendus erit.
Te naſcente nouum Parcae cecinere puellis
Seruitium, et dederunt regna ſuperba tibi.
Vror ego ante alias; iuuat hoc, Cerinthe, quod vror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adeſt.
Mutuus adſit amor, per te dulciſſima furta,
Perque tuos oculos, per Geniumque rogo.
Magne Geni, cape dona libens, votisque faueto;
Si modo, cum de me cogitat, ille calet.
Quod ſi forte alios iam nunc ſuſpirat amores:
Tu precor, infidos, ſancte, relinque focos.

Nec

Carmen V.

Sulpicia ad Cerinthum, in cuius die natali vota pro amoris mutui conſtantia facit.

1. *hic mihi ſanctus) honoratum diem* Virgilius dixit Aen. V, 49.

3. *Parcae cecinere*) vid. I, 7, 1. Elegantiſſimi ſunt verſus molliſſimi carminis.

4. *dederunt regna ſuperba tibi) regna ſuperba* v. I, 9, 80. *dederunt*, tibi vaticinati ſunt, promiſerunt. Ita et alias *dare* pro deſtinare, adeoque etiam pollicendo.

6. *de nobis mutuus ignis*) de noſtro igni quaſi particula aliqua. alias eſſe deberet *in nos* vel *noſtri*.

10. *Si modo — calet*) amore contactum et commotum habet animum, quoties mei memoria ſubit. v. Obſſ. *Genium* autem in carmine in diem natalem recte compellari ſenties.

11. *ſuſpirat amores*) vt I, 6, 35.

Te tenet, abſentes alios ſuſpirat amores.

vbi v. not.

12.

Nec tu ſis iniuſta, Venus; vel ſeruiat aeque
Vinctus vterque tibi, vel mea vincla leua:
Sed potius valida teneamur vterque catena,
Nulla queat poſthac quam ſoluiſſe dies.
Optat idem iuuenis, quod nos, ſed tectius optat;
Nam pudet haec illum dicere verba palam.
At tu, Natalis, quoniam deus omnia ſentis,
Adnue; quid refert, clam ve palam ve roget?

CARMEN VI.

Natalis Iuno, ſanctos cape turis honores,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.

O 2 Tota

11. *inſidos — focos)* focos in domo perfidi amatoris.

15. *Sed potius valida)* Idem color orationis ac ſup. I, 2, 59. 60. 63. 64.

Non ego, totus abeſſet amor, ſed mutuus eſſet,
Orabam, nec te poſſe carere velim.

17. *tectius optat)* ad pudorem ingenui adoleſcentuli referendum. v. Obſſ.

19. *Natalis — deus)* Notandus hic locus eſt de deo Natali, ſeu Genio, non ſaepe in poëtis obuio. Conf. ſup. II, 2, 1.

Carmen VI.

Ad Iunonem in natali puellae, quam Sulpiciam eſſe credere licet, ſi reliqua carmina compares. Sunt hi elegi mirifico lepore et vere vrbana venuſtate imbuti. An ab ipſa puella ſcripti ſint, quis affirmet vel neget, cum auctoritas idonea nulla ſit.

1. *Natalis Iuno)* Vt viri Genio ſuo, ita mulieres Iunoni ſacrificabant natali ſuo. cf. ſup. III, 6, 48. vid. Douſa Praecid. c. 19. vbi ille ad taedium vſque copioſus eſt in diluendo hoc, quod Iuno matronalis pudicitiae dea ab impudica puella inuocatur; nec tamen rem expedit. A Iunone matrona diverſiſſima notio eſt Iunonis, quatenus illud nomen erat Genii mulieris ſeu Geniae. In Vaſis Etruſcis, quae vocant, illa paſſim occurrere putatur ſub alatae ac comtae puellae habitu. Eſt enim omnis haec Geniorum religio ex Etruria propagata per Italiam:

Tota tibi eſt hodie; tibi ſe laetiſſima comſit,
  Staret vt ante tuos conſpicienda focos.
Illa quidem ornandi cauſſas tibi, diua, relegat;
  Eſt tamen, occulte cui placuiſſe velit.
At tu, ſancta, faue, ne nox diuellat amantes;
  Sed iuueni quaeſo mutua vincla para.
Sic bene compones; vlli non ille puellae
  Seruire, aut cuiquam dignior illa viro.
Nec poſſit cupidos vigilans deprendere cuſtos;
  Fallendique vias mille miniſtret Amor.
Adnue, purpureaque veni perlucida palla.
  Ter tibi ſit libo, ter, dea caſta, mero.

Praeci-

Italiam: alio modo quam Δαίμων per Graeciam.

2. *docta puella* ſpectat ad poëtices ſtudium.

3. *Tota tibi eſt hodie*) h. totam ſe hodie tuo cultui et honori deſtinauit et quaſi conſecrauit; fere vt Galli loqui ſolent. *laetiſſima*, feſto ornatu. Nam quae feſta ſunt, eadem dicuntur laeta.

4. *conſpicienda*) vt I, 2, 70. *Inſideat celeri conſpiciendus equo.*

5. *ornandi cauſſas tibi, diua, relegat*) ad te refert. Paterc. II, 64, 2. *Inuidiam rei in auctorem relegans.* cf. h. l. Vulp.

7. *faue, ne nox d.*) effice, vt noctu ſimul ſint: ne veniat nox alteri ſine altero vigilanda. *Sancta:* v. ad II, 5, 43.

8. *Sed iuueni q. mutua vincla para*) fac vt ille mutuo puellam amet.

9. *Sic bene compones*) Sic par praeclarum erit. Ductum a re gladiatoria. cf. Vulp. et *ſeruire* de amore toties vidimus.

13. *purpureaque veni perlucida palla*) *Palla* deorum communis veſtitus, vt operoſe ad h. l. et ad I, 7, (8) 46. docet Broukhuſius: cf. III, 4, 35. Etſi hoc ipſa res ſatis docere poterat. Quis enim ferat deum tunicatum aut alte praecinctum! *perlucida*, quia ipſa palla erat pellucida, e tenui byſſo texta. Notae ſunt Coae veſtes. v. ſup. II, 4, 29. Non igitur corpus deae putandum eſt fuiſſe pellucidum, vt nuda deae membra per byſſum oculis metiri

Praecipit en natae mater ſtudioſa, quid optet;
Illa aliud tacita clam ſibi mente rogat.
Vritur, vt celeres vrunt altaria flammae;
Nec, liceat quamuis, ſana fuiſſe velit.
Sic iuueni gratis, veniet cum proximus annus,
Hic idem votis iam vetus adſit amor.

CARMEN VII.

Tandem venit amor, qualem texiſſe pudore,
Quam nudaſſe alicui, ſit mihi fama minor:

tiri liceret. Id quod ne per pallam quidem tenuiſſimam fieri poterat: nam ſuperiniecta illa erat tunicae, plerumque etiam aliis veſtimentis interioribus. Aliter res ſe habet, ſi membrorum formam et circumſcriptionem (τύπον καὶ χαρακτῆρα) iſtum habitum prodidiſſe dicas; vt in ſignis ſcite factis fit.

14. *Ter tibi ſit libo) ſit*, vt Virg. Ecl. 3, 77. *Cum faciam vitula* etc. *Libo*, v. II, 2, 7. I, 7, 53. Occurrunt puellae Geniis liba ferentes paſſim in Vaſis Etruſcis, quae vocant, ſi modo, quod probabile ſit, interpretatio recte ſe habet. cf. Paſſerii Vaſa Etruſca T. I. p. 68.

15. *mater ſtudioſa*) n. filiae, ſtudens eius commodis.

18. Prorſus vt II, 5, 110.

Et faueo morbo: tam iuuat ipſe dolor.

et vt ille in Anthol. Lat. lib. III. ep. 194.

Hic furor, hic, Superi, ſit mihi perpetuus!

fuiſſe, eſſe, *ſana*, non vri.

19. 20. *Sic iuueni —*) Cum proximo anno natalis redierit, hic idem, tum iam vetus, amor adſit iuueni, votis gratis. vel: votis gratis iuueni. At v. Obſſ.

Carmen VII.

Potita votis ſuis puella et amatoris amplexibus perfruita exultat prae gaudio. Videtur carmen reſpondere ſuperiori. v. ad Carm. II. pr.

1. *Tandem venit amor*) de amoris fructu, qui tandem ipſi obtigit, accipio; quem prae pudore celare, minus honorificum ſibi ducendum putat, quam palam eum fateri.

Exorata meis illum Cytherea Camenis
  Attulit, in noſtrum depoſuitque ſinum.
Exſoluit promiſſa Venus; mea gaudia narret,
  Dicetur ſi quis non habuiſſe ſuam.
Non ego ſignatis quidquam mandare tabellis,
  Ne legat id nemo, quam meus, ante, velim:
Sed peccaſſe iuuat; vultus componere famae
  Taedet; cum digno digna fuiſſe ferar.

CARMEN

3. *illum*) int. puerum, vt recte Vulpius. Tum *meis Camenis exorata* quod ait, credere iubet, puellam carminibus luſiſſe, in quibus Venerem ſibi propitiam precibus ac votis redderet.

5. *Exſoluit promiſſa Venus*) quaenam? roges. Nempe, quae ſacris et votis factis a diis expetuntur, in ea quaſi conſentire, ea promittere ipſi, honorum memores, videntur.

6. *Dicetur ſi q.*) h. narrent ſane meos amores et furta, ferant fabulis, inuidia ſcilicet ſtimulante, qui ipſi ſua potiri non ſunt; nam hoc eſt, habere ſuam puellam. Propert. III, 6, 22.

Me doceat liuor, mecum habuiſſe meam.

7. 8. *Non ego — Ne legat*) Tam longe ſe ab omni cautione, ne diuulgetur amor ſuus, abeſſe ſignificat puella, vt ne ſignatis quidem tabellis animi ſenſa et gaudia includat, quibus effici poterat, vt praeter amantem nemo alius ea legere poſſet: Immo vero palam amorem ſuum fatetur et peccaſſe iuuat.

8. *Ne legat id nemo*) ne quis intercipiat, capter, et cognoſcat. Nam ne alii, praeter eum, ad quem mittuntur, legant tabellas, eas ſignamus. At illa ne obſignatis quidem tabellis amorem ſuum credere ſuſtinebit; palam vult eum prae ſe ferre. Propert. III, 6, 26.

Aut tua cum digitis ſcripta ſilenda notas.

9. *vultus componere famae*) Datiuus cui, in cuius rei gratiam.

10. *digna fuiſſe*) Honeſtum nequiriae vocabulum *eſſe*, *fuiſſe*. Ouid. II. Am. 8. extr.

Quoque loco tecum fuerim etc.

cf. Broukh.

CARMEN VIII.

Inuisus natalis adest, qui rure molesto
Et sine Cerintho tristis agendus erit.
Dulcius vrbe quid est? an villa sit apta puellae?
Atque Eretino frigidus annus agro?
Iam nimium Messala mei studiose quiescas,
Non-tempestiuae saepe propinque viae.
Hic animum sensusque meos abducta relinquo,
Arbitrii quoniam non finis esse mei.

CARMEN IX.

Scis, iter ex animo sublatum triste puellae;
Natali Romae nunc finit esse suo.

Carmen VIII.

In villam ad natalem suum celebrandum abducta Sulpicia se ab amatore suo diuelli aegre fert. Messalae fuisse in eo itinere et festo apparatu partes aliquas, ex vs. 5. colligitur, vnde etiam suspicio fit, Messalam amauisse Sulpiciam. An vero Messala ad natalem celebrandum rus eam inuitauerit, quod Scaliger tanquam exploratum ponit, equidem non diserte commemoratum video. Quid? quod nec illud admittendum videtur, quod ad natalem suum in villa celebrandum illa abducta putatur. Nam e sequenti carmine potius sic statuendum: quauis alia de caussa rus illam abiisse: incidisse tantum iter in illum ipsum diem, qui puellae natalis erat. Nam Cerinthi vix esse potest, quia *inuisus* adiectum est.

4. *frigidus annus)* anni pars, hiems. v. sup. ad I, 1, 17. *Eretino agro*, in Sabinis v. Obss.

6. *Non tempestiuae saepe propinque viae.* Assiduitatem Messalae molestam et importunam deprecatur puella. Sed verba antiqua non tenemus. v. Obss.

7. *Hic)* n. in vrbe, dum Cerinthus hic est.

eod. *sensusque meos)* ita vt ruri nullum sensum, nullam voluptatem et delectationem perceptura sim.

Carmen IX.

Paullo obscurior horum versiculorum sententia est, quod ignora-

Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti iam tibi forte venit.

CARMEN X.

Gratum est, securus multum quod iam tibi de me
Promittis, subito ne male inepta cadam.

Si

ignoramus, ad quem et a quo scripti illi sint. Videntur ab aliquo, qui puellae et Cerinthi amoribus fauebat, alliti fuisse tabellae ceratae atque ad sodalem missi. Solebant enim homines ingeniosi, equestri quoque loco nati, in domibus illustrium hominum versari, vt in Maecenatis, Messalae, forte etiam sic domum Sulpiciorum frequentabant. Certe scribit aliquis ad alterum, nuntiatque, Sulpiciam, itinere sublato, Romae mansuram, adeoque contingere hoc, vt natalis hilariter celebrari possit ab omnibus, nemine ruri absente.

1. *iter ex animo sublatum*) vt dicimus, *eximere metum, curas*. Scaliger: sustulit iter ex animo puella, hoc est: decreuit non ire. Forte res ita se habuit. Potuit tamen et ab iis, in quorum manu puella erat, consilium mutari.

2. *nunc finit* sc. is, qui puellam in potestate habet, seu maritus, seu qui sperat coniugio puellae se esse potiturum, Messala, seu quia alius, *esse* eam Romae natali suo. v. Obss.

3. *nobis natalis agatur*) vel, ille dies natalis nobis omnibus agatur, vel ille dies nobis natalis nostri instar agatur, hoc est hilariter, vtpote qui fortuna tua, aeque ac nostra, laetamur, vt Ayrman. §. 82. explicat. Vtrumque langUet.

4. *forte venit*) forte fortuna, cum non speraremus fore, vt manente in vrbe puella celebrare eum contingeret.

Carmen X.

Etsi obscura res est, tamen aliquid incidisse necesse est, cur Sulpicia Cerintho irasceretur. Forte ille vulgaris puellae amore captus aut erat aut esse putabatur. Sulpicia nobilitatis sui generis suaeque dignitatis memor amara ironia eum exagitat et amorem se suum in digniores iuuenes transferre velle minatur.

1. *Gratum est*) Ironice dictum: vti alias, placet. Iuuat vero, inquit puella, quod de me, h. e. mei amoris erga te pertinacia tam multum tibi promittis, et me ne iniuria quidem

Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
Scortum, quam Serui filia Sulpicia:
Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
Ne cedam ignoto, maxima cura, toro.

dem prouocatam moueri putas, vt ne alieno amori succumbam.

2. *subito ne male inepta cadam) ne* ab voce *securus* pendet: *securus ne cadam*, nihil metuens. *Cadere* verbum nequitiae, vt *succumbere*, *subsidere*, pro peccare. Sed *male inepta* h. nimis stolida, quorsum pertinet? nempe, quae posthaberet tam pulcrum iuuenem alii forte minus formoso. Ita Propert. II, 22, 14.

Haec te non meritum totas expectat in horas:
At tu nescio quas quaeris, inepte, fores.

Sententia autem puellae stomachabundae omnino haec est: Tu tibi adeo bellus homo esse videris, vt, quod ardorem meum erga te refrigeret, nihil esse posse putes: ne iniuriam quidem acceptam a te.

3. *Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo Scortum) Cura* est amor. *Toga* h. l. pro *togata*, h. e. meretrice, quia meretricibus stola interdictum adeoque toga vti necesse erat, vt notum vel ex Horat. I. Sat. 2, 63. *Quasillum* est calathus, seu vas vimineum, in quo ancillae, cum lanam faciebant, pensa diurna reponebant: cf. Propert. IV, 7, 37. et Intpp. ad Cicer. Phil. III, 4. itaque eum tenere, portare, adeoque *quasillo premi*, servile erat. Ouid. Epist. 9, 73.

Inter Ioniacas calathum tenuisse puellas.

Sensus adeo est: Si Sulpiciae meretricem togatam ancillamque quasillariam praefers, in eaque detineris.

5. *Solliciti — pro nobis)* noua constructio. Laudant ex, Gell. XIX, 1. *sollicitus pro vita.* Ait autem, esse alios amatores quibus ipsa cordi sit. Pro nobis, nostri caussa et loco, solliciti sunt illi, quibus illa mea maxima cura, *ne cedam ignoto toro*, h. ne praeferri videam mihi a te vulgare scortum, *dolori est:* h. qui dolent, me puellam nobilem, quamque ipsi petunt frustra, tam indigno metu teneri, ne posthabear a te ignotae puellae. At v. Obss.

CARMEN XI.

Eſt ne tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
Dum mea nunc vexat corpora feſſa calor?
Ah ego non aliter triſtes euincere morbos
Optarim, quam te ſi quoque velle putem.
Nam mihi quid profit, morbos euincere: vbi tu
Noſtra potes lento pectore ferre mala?

CARMEN XII.

Ne tibi ſim, mea lux, aeque iam feruida cura,
Ac videor paucos ante fuiſſe dies;
Si quicquam tota commiſi ſtulta iuuenta,
Cuius me fatear poenituiſſe magis,
Heſterna quam te ſolum quod nocte reliqui,
Ardorem cupiens disſimulare meum.

CARMEN

Carmen XI.

Ex febri laborans puella vnice de Cerinthi ſui amore ſollicitam ſe eſſe ait. Eſt ſuauiſſimum poëmatium puellae dulciſſimae. Quid enim amabilius eſſe poteſt hoc ingenio! hoc affectu in amantem! — Bene placideque quieſcas!

Terraque ſecurae ſit ſuper oſſa leuis!

2. *calor*) eſt febris, dicta quoque Lucretio *calida:* vt a contrario effectu *frigus* dicitur apud Horat. I. Sat. 1, 80.

Carmen XII.

Puella neſcio quo animi impetu abrepta amatorem ſuum deſeruerat. Hinc irae et iurgia inter eos. Nunc excuſat illa amanti ſtultitiam ſuam. Etiam hi verſiculi in tabellis ceratis perſcripti ad iuuenem miſſi eſſe videntur.

1. *Ne tibi ſim* —) eſt h. l. aſſeuerantis. ita non tam ardenter a te amer, vt ante paucos dies amabar, ni ſtulte feciſſe mihi videor ipſi. Ita fere Scaliger quoque; qui tamen perperam alia fingit, quibus haec poëmatia vltro citroque miſſa ad certum temporis ordinem redigit.

CARMEN XIII.

Nulla tuum nobis ſubducet femina lectum.
Hoc primum iuncta eſt foedere noſtra Venus.
Tu mihi ſola places; nec iam, te praeter, in vrbe
Formoſa eſt oculis vlla puella meis.
Atque vtinam poſſis vni mihi bella videri!
Diſpliceas aliis! ſic ego tutus ero.
Nil opus inuidia eſt; procul abſit gloria vulgi,
Qui ſapit, in tacito gaudeat ille ſinu.

Sic

Carmen XIII.

Iurat poëta puellae ſuae, ſe ei vni perpetuo eſſe ſeruiturum. Mox cum ſe praecipitanter hoc iuraſſe intelligat, cum puella hac conſtantiae profeſſione adduci poſſit, vt de eius amore nimis ſecura in alios ipſa amores procliuis ſit, ad preces ſupplices confugit.

1. *ſubducet femina lectum*) h. ſurripiet, auferet, et quidem doloſe, blanditiis ſuis abducens me á te. Propert. I, 8, 45.

Nec mihi riualis certos ſubducet amores.

furtim ſubrepere amori dixit ſup. IV, 4, 21. *Lectus* pro coniugio et h. l. omnino pro amore et conſuetudine. v. ſup. I, 5, 7. Propert. III, 6, 37.

— qui noſtro nexiſti retia lecto.

quod hic *ſubducere lectum*. Statius comparat illud Sophoclis in Electra 114. *ὑποκλέπτεσθαι τὴν εὐνήν.*

2. *Hoc primum iuncta eſt foedere noſtra Venus*) h. hac lege, hac conditione. Virgil. Aen. I, 66.

— — regemque dedit, qui foedere certo
Et premere et laxas ſciret dare iuſſus habenas.

Propert. III, 19, 11.

— vbi non certo vincitur foedere lectus.

Modo *iura*, *legem*, *pignora* eodem ſenſu dixerat. *Venerem iungere* hic ſimpliciter eſt amores iungere, vt ſup. I, 1, 69.

7. *gloria vulgi*) h. inter vulgus, quae a vulgo venit. Carere vult ea celebritate inter homines, ea fama, quod puellam pulcritudinis laude praeſtantem amet. At Cyllen, Douſa pater, Statius, de iactantia vulgarium hominum explicant,

Sic ego secretis possim bene viuere siluis,
Qua nulla humano sit via trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
Lumen, et in solis tu mihi turba locis.
Nunc licet e caelo mittatur amica Tibullo,
Mittetur frustra, deficietque Venus.
Haec tibi sancta tuae Iunonis numina iuro,
Quae sola ante alios est mihi magna deos.
Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.
Iuraui stulte; proderat iste timor.

Nunc

plicant, qui, quae pulcra habent, ostendunt.

8. *in tacito gaudeat ille sinu*) prouerbialiter dictum. cf. Broukh. et Vulp. fruatur ille tacite et cum nullius inuidia, adeoque tuto et secure, suo bono, quod obtigit.

9. *Sic*, sine inuidia, sine gloria ac vana ex eo laude, quod tam pulcram puellam amem. *possim bene viuere*, h. beatus esse, feliciter agere vitam; non, genio indulgere; vnde enim? de herbis et radicibus? Sunt autem dulcissimi versus, qui sequuntur.

14. *deficietque Venus*) ipsa Venus suas artes et illecebras frustra in me experietur; omnia licet molita in me fuerit, tandem abstinendum ei erit a consilio meum animum a te abalienandi. Vulp. cum Statio accipiunt, vt sup. I, 5, 40.

Admonuit dominae deseruitque Venus,

perperam puto.

15. *tuae Iunonis*) tui Genii. v. III, 6, 48.

eod. *Haec — numina iuro*) haec tibi iuro *per* numen: sine praepositione, vt Virgil. XII. Aen. 197.

Haec eadem, Aenea, terram, mare, sidera, iuro.

vbi v. Seru. cf. h. l. Broukh.

17. *heu heu mea pignora cedo*) h. illud, quo eam illigatam et deuinctam mihi habebam, scilicet illo metu et sollicitudine de fide et constantia mea, et ne desereretur aliquando a me.

18. *proderat iste timor.* Metus de fide mea et constantia proderat ad te in fide retinendam; nunc sublato illo metu sublatum est amoris tui pignus et fides.

Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius vres.
Hoc peperit miſero garrula lingua malum.
Iam faciam, quodcunque voles; tuus vsque manebo;
Nec fugiam notae ſeruitium dominae:
Sed Veneris ſanctae conſidam vinctus ad aras;
Haec notat iniuſtos, ſupplicibusque ſauet.

CARMEN XIV.

Rumor ait, crebro noſtram peccare puellam.
Nunc ego me ſurdis auribus eſſe velim.
Crimina non haec ſunt noſtro ſine iacta dolore.
Quid miſerum torques, Rumor acerbe? tace.

CARMEN

19. *Nunc tu fortis eris*) ferox. vt ſup. I, 5. *gloria fortis.*

eod. *nunc tu me audacius vres*) non tam, amore incendes, quam, cruciabis, dolere coges, curam et ſollicitudinem animo iniicies; vt ap. Terent. Eun. III, 1, 47.

Si quando illa mentionem Phaedriae facit,
Aut ſi laudat, te vt male vrat.

cf. ibi v. 43.

21. Mite amatoris ingenium agnoſce. Quandoquidem ſemel ſe in manu et poteſtate puellae eſſe ſentit: nolle ſe profitetur iugum detrectare, ſed in ſeruitute perdurare.

23. *Sed Veneris ſanctae conſidam vinctus ad aras*) n. tanquam ſupplex. v. II, 6, 33. vt ſolebant ſerui male a dominis habiti. *Veneris ſanctae* vt v. 15.

24. *Haec notat iniuſtos*) flagellis notas inurit, vt ap. Horat. III. Od. 26, 11. Venus ſublimi flagello tangit Chloen. Ita Vulpius. Poſſis et omnino interpretari, punit, caſtigat, vlciſcitur. Nam *notare* eſt non modo reprehendere et reprobare, verum etiam damnare et punire, proprie cum ignominia.

Carmen XIV.

Miri leporis et vrbanitatis epigramma. Placet amator, qui, de puellae perfidia ſollicitus, tantum hoc in votis habet, vt ipſe ſurdus ſit. An Tibullum auctorem habeat, credere licet et non licet.

1. *peccare*) v. ſup. IV, 7, 9.

CARMEN XV.

DOMITII MARSI.

Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors iuuenem campos misit ad Elysios:
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

Carmen XV.

Domitius Marsus vixit temporibus Augusti, et Epigrammatum scriptor habitus est inprimis nobilis atque excellens. Multa de eo eiusque fragmentis docte disputat Broukhusius.

4. *Aut caneret forti regia bella pede)* bella, quae inter reges fuere. Virgil. Ecl. 6, 3.

Cum canerem reges et praelia.

Contra de Tragoedia intelligendus Horat. I. Sat. 10, 42.

— — Pollio regum
Facta canit pede ter percusso.

conf. Heinf. ad Ouid. IV. ex P. 2, 1. *forti pede*, heroico. Horat. eod. loco:

— — forte epos acer,
Vt nemo, Varius.

Tibull.

OBSERVATIONES

IN

TIBVLLVM.

IN LIBR. I.

ELEG. I.

In toto Tibulli volumine vix vnquam maiores difficultates obiiciuntur interpreti, quam in ipſa fronte. Hiant enim inter ſe ac disſident ſententiae; ſunt etiam verſus ſenſu commodo deſtituti. Luxatione igitur et corruptela laborare carmen hoc, vt nonnulla alia, in promtu eſt. Ioſ. Scaliger, quo erat acumine, transpoſitione verſuum tanto malo mederi voluit. Sed an boni medici partes ea in re tuitus ſit, qui nihil niſi idoneis de cauſſis, re explorata, et probabili ſatis cum ſpe boni euentus moliatur, valde dubites: ita enim pro lubitu et auctoritate magis, quam cum ratione certa et perſpecta verſatus eſt. Statim v. 3. et 4. poſt v. 44 collocatum voluit, quod tamen Broukhuſius demum executus eſt. At reliqua in ipſa Scaligerana editione nouata ſunt: primum v. 9. 10. ante v. 7. 8. et poſt v. 10. inſerti ſunt vſ. 29-32. 35. 36. poſt v. 24. autem vſ. 37-40. hinc 33. 34. et 41-50. quibus ſubiiciuntur ii, quos paullo ante diximus, v. 3. 4. inde 25-28. eosque excipiunt: vſ. 51-58. Tum ex altera Elegia huc retracti ſunt vſ. 71-78. et 65-70. Iam primum ſi quaeras, cur mutationes hae ac translocationes hoc nec alio modo factae ſint, nullam aliam defenſionem eae habent, quam ſententiarum ſimilitudinem aliquam; ita tamen, vt non minus commode ſatisque opportune plures alias ſimiles transpoſitiones inſtituere poſſis: quo iure autem Scaligerana aliis rationibus praeferenda ſit, dicere non habeas. Tum vero illud multo magis moleſtum eſt, quod ipſa illa dilaniatione corporis nihil effectum videas: hiantes enim ac disiunctae ſententiae in Scaligerano contextu non minus occurrunt et multae et importunae. Itaque Scaligerana a Broukhuſio adſcita perturbatione carminis liberandum eſſe poëtam cum Vulpio cenſuimus. Nunc vero et illud adiicimus: Luxata eſſe multa, In primis maxime elegiis, recte vidit Scaliger; verum idem non vidit, nos non habere nonnullarum elegiarum niſi particulas et ex-

cerpta e pluribus carminibus. Haec autem vulnera nequaquam eiusmodi sunt, vt vlla medela critica sanari possint; verum ea indicasse satis est. Cum enim, quod alias nos statuere ostendimus, Tibulli vnus codex seruatus post longum tempus, casu ne an viri alicuius docti sollertia, in lucem esset protractus: lacer ille et attritus multis paginis, prioribus inprimis, legentis et describentis librarii oculos fugisse videtur. Descripta igitur sunt, relictis ceteris, ea, quae legi poterant; signa tamen, quibus interualla inter excerpta diuersa designarentur, aut apponere oblitus est librarius, aut apposita ab iis, qui inde noua exemplaria petierunt, neglecta sunt. Atque ea quidem multis in locis facile reperiri possunt, vt in ipsa nostra recensione signa apponere non dubitauerimus. In aliis satis quidem probabili iudicio suspicari licet eiusmodi hiatus; sed accessere aliae perturbationum caussae, quae iudicium implicent et impediant. Nam extitere primum iam superioribus saeculis, qui consulere sensui carminis, et modo coagmentare et reponere luxata, modo hiatus supplere insititiis versibus male instituerent. Alii tantum loca, quae videbantur praestantiora, forte etiam quae castiora, exscripsere: eius generis erant Scaligeri excerpta, quae ait fuisse peruetusta. Elegias porro in antiquioribus libris non fuisse distinctas inter se, nisi forte obscuriore signo, in aliis rubro, aut vacuo spatio relicto, satis constat. Has disiunxere adeo ac distinxere homines non omnino doctissimi. Nec tamen nouare multa ne in his quidem consultum est; primum, quoniam pauca tuto satis nouare licet in hoc genere, tum, quia Scaligeranae traiectiones iam satis docuere, plus incommodi et molestiae ista discrepantia numerorum in editiones auctorum inferri. Relinquere igitur satius est inprimis ea, quorum correctio satis explorata non est, et de iis in obseruationibus criticis monere, quae nobis aliter constituenda forte videbuntur.

Inscriptiones librorum librariis aut grammaticis deberi notum est. In libris est fere praefixum: *Albii Tibulli equitis Ro. poëtae clarissimi primus liber.* Sic quoque Guelf. 4. In Guelf. 2. *Albii Tibulli poëtae illustris elegiarum liber I. incipit de Amoribus Deliae.* Alii libri omni rubro carent.

2. *culti iugera magna soli*] Ita in plerisque scriptis, teste Broukh. et sic etiam in Cod. Reg. et Coruin. et Guelf. omnibus, vulgatum, idem in omnibus, quas noui, edd. etiam vett. vtriusque sectae. Probant Goesius a Broukhusio laudatus, et Vulpius, et nuper Henley. Debes

bes itaque *iugera* accipere simpliciter *rura, arua:* aut cum Vulpio dices, esse illud perpetuum iugeri epitheton. Quidam tamen Codd. *iugera multa* praeferunt: quod sequuti sunt Statius, Scaliger et Broukh. quia iugeri certa magnitudo, neque aliud paruum est, aliud magnum. Et verum est dixisse veteres fere *iugera multa*, vel *pauca*. v. Broukh. ad h. l. cf. Ouid. III. Fast. 192. IV. ex P. 9, 86. (Adde Burmann. ad Virgil. Ge. IV, 127. Rutil. I, 556. Burmann. Sec. Anthol. Lat. To. I. p. 260.) Et sic ipse Noster inf. III, 3, 5. II, 3, 42. vnde tamen potest videri *multa* in hunc locum venisse. Nunc *iugera multa* retraxi, quoniam librorum auctoritate nihil hic expediri potest: ad sensum autem *multa* praestant, *magna* et otiosa sunt et molesta. Nam si quem possidere audio *agros multos*, etsi poeticum non est, desiderabo enim *iugera mille* aut aliud quid, elegia tamen indignum non est, etsi tenue vocabulum; at si quem possidere audio *magna iugera*, *magnos agros;* sentire videor aliquid incommode dictum, inprimis pro elegiae simplicitate.

3. 4. Reiecit hoc distichon post vs. 44. Bronkhusius ad Scaligeri arbitrium. Accedo in hoc viris doctissimis, quod cum tota sententia male illud cohaerere et ipse fateor. Vt autem eo, quo inseruere loco, opportuniorem illud stationem acceperit, vereor. Tum vero in ipsis verbis nonnulla sunt, quae totum distichon aut suspectum faciunt aut certe interpolatum arguunt. Sed primum videamus, quam male illud locum suum tueatur. Non agi potest nisi de eo qui in castris versatur, hosti ex aduerso positis; vt adeo partim perpetuus metus ab adsidente hoste, ne castra adoriatur, legionarium agitet, partim, vbi somnus obrepserit, repente classicum auditum quietem interpellet, cum aduersus hostem vallum tuendum sit: nam si quis sensus verborum est, hic fere esse debet.

Sic autem ei primum distichon parum respondet. Nam qui adhuc sub signis habetur, etsi forte ille congerere diuitias dici possit, nondum tamen ille *tenet* culti iugera soli; aut, si tenet, alienum tamen hoc nunc a tota sententia. Alioqui bene conuenit hoc, quod in nota posui, duplex ex militia lucrum, praedae et assignatorum agrorum h. l. respici. Cogitabam de veteranis limitaneis, in imperii finibus aduersus barbaros collocatis, qui et agros tenere, et simul militiae terrores experiri poterant; Tibulli aetate nondum legiones in limitibus habebantur. Ita vero versus a seriore poëta insertos credere necesse est. Sunt porro alia,

quae in his versibus premnnt. Nam vocabulum *adsiduus* statim tertio hinc versu redit: vnde etiam nonnulli eo devenere, vt illo versu *exiguo igne* reponerent. Sed non minus hoc altero loco vitium quaeri poterat. Tum vicino hoste recte terreri aliquis se dicat: sic Ouid. IV. ex P. 9, 82.

Et quam vicino terrear hoste, roga.

At illud parum accurate dictum videtur, quod vicino hoste *labor terrere* dicitur. Quomodo hoc fieri possit, vt labor terreat? Quod apud Silium legitur lib. XV, 52. *partique timore labores*, non minus in vitio cubare videtur. Recte quidem *terror* et *labor* iunguntur, tanquam militiae comites; *terrent* tamen ea, quae metuuntur, terrent mala, pericula, discrimina; *labor* autem, quippe qui tolerandus est, premit, vrget, exercet. Placetne hoc substituere: *Quem labor assiduus vicino exerceat hoste!* quod et in mentem venerat Musgrauio, vt nunc ex Henley didici. An labor pro periculo, tanquam labor mentis dictus? an is mutandus in *pauor*, qui frequenti lapsu librariorum cessit alteri: cf. Markland. Epist. crit. p. 113. terreri sane metu, pauore, dicimur. Ouid. IV. Met. 801. vt *attonitos formidine terreat hostes*. Vix tamen in militem cadit *pauor assiduus*. Etsi perpetua trepidatio in castris, quae ab hoste circumdata sunt, esse potest, et poëtae ea ipsa notione vniuerse in re bellica vtuntur: *puer — Vitamque sub diuo et trepidis agat In rebus* — Vulpius quem vnum inter Interpretes hoc loquendi modo, vt *labor terrere* dicatur, offendi vidi, laudabat amici coniecturam parum felicem: *torreat*. An olim fuit: *Quem clamor subitus vicino terreat hoste*. Ita legi posse, inquis, non dubito; sed an olim ita scriptum fuerit, quo pignore contendas? Recte: ergo relinquamus hoc, quod ad liquidum perduci nequit. Vides alterum non minus improprie dictum: *classica pulsa*, quae cani vel inflari dicuntur, non pelli. Poterat tamen vitari hoc: erant poëtae ad manus *classica rauca*. Aut igitur exoleuerant litterarum ductus in vetere charta et male separati sunt, aut debetur totum distichon homini docto ex seriore aeuo: ei classica *pulsa* esse poterant, quoniam *tympana pulsa* cogitabat, quae nunc signis militaribus edendis adhibentur. Nodell in Not. crit. p. 70. *tibiam pulsatam* ap. Lucret. comparat. Verum ibi est *tibia digitis pulsata*. IV, 589. et V, 1384. At *classicum* canitur *tuba* vel *lituo*.

5. *Me mea paupertas vitae traducat inerti*] Ita vulgo legitur. *vita — inerti* Coruin. cum Guelf. 2. et Vincent. Bellou.

Bellou. Speculo morali VI. c. 81. vt olim coniiciebat Fruter. Verisim. I, 6. parum commode, si *traducere* h. l. dicas esse *παραδειγματίζειν*, deridendum praebere aut in contemtum ex ignauia adducere; melius est, si dicas *vita* esse pro *per vitam*. Vt *vitae* est *iter, cursus:* quidni et *ductus per* eam? Exposui in notis quantum facere licuit versus sententiam e vulgari lectione. *Ad vitam inertem eum adducit paupertas*, h. e. vt inertem agere vitam possit, consequitur eo, quod paupere vita contentus est. Admodum tamen insolentem et insuauem loquendi modum hunc esse bene sentio; et pro inutili nota super alliteratione in *Me mea* malim Broukhusium vsum illum loquendi declarasse: *paupertas traducit me vitae inerti*. At est aliud dicendi genus satis frequentatum: *traducere vitam*, etiam, *vitam otiosam, tranquillam;* et Petron. 14. *Ipsi qui Cynica traducunt tempora coena*, h. e. victu tenui.

6. *assiduo — igne*] Ita vulgo editum vsque ad Scaligerum, etiam in vett. edd. vtriusque sectae. Sic quoque scriptorum pars, et Cod. Reg. cum Coruin. Alii scripti, eum Vincent. l. l., Guelf. 2. pro var. lect. *exiguo*, quod cum Scaliger reposuisset, a Broukh. reiectum est. Placere potest vtraque lectio. Codicum auctoritas fere par: si omnino in Tibullo ex librorum auctoritate quicquam constitui potest; nam *numero* fere *librorum* lis transigi solet, quandoquidem *vetustatis* vel *diligentiae* et *doctrinae auctoritas* vix de vno et altero codice prodita est ab iis, qui eos versauerunt. *exiguo igne* se commendat, ne bis occurrat intra paucos versus vox *assiduus*. Reprehendunt quidem eam, quod *exiguus* et *parcus ignis* in foco vix esse potest in laude. Enimuero exteriuare solemus ea, quibus nos contentos esse significamus. Contra verum poëtae votum declarat alterum *assiduo*, quod hactenus maiorem veritatis speciem prae se fert. Ita ex hoc ipso versu dixisse creditur Martialis X, 47. *focum perennem* et e quo stabilit lectionem Jortin (*Tracts* T. II. p. 448.) Theocritus Idyll. XI, 51. *ἀκάματον πῦρ:* etsi haec tantum illustrant lectionem non stabiliunt. Nec *ἀκάματον* est quod *assiduus*, sed est perpetuum ignis epitheton ex natura eius petitum quod materia suppetente non extinguitur. Addit Broukh. et hoc, *lucere* non nisi de magnis ignibus a poëtis dici: quod tamen et ipsum leue est. Respexit hunc locum Statius I. Silu. 2, 255.

diuesque foco lucente Tibullus.

Verum ad lectionem dubiam nullum praesidium inde nanciscimur.

cifcimur. Omnibus expenfis pronior fum in alteram lectionem *exiguo*.

7. 8. Diftichon hoc pro fragmento a ceteris diuerfo habendum effe videtur.

11. *ftipes — defertus*] qu. Palat. *defectus*, male. Salmaf. de Cruce p. 514. malebat *defixus*, vt inf. I, 3, 43. *fixus in agris lapis*. Burmann. ad Virg. Aen. II, 714. *defertum ftipitem* accipiebat, vt *defertam Cererem* illo in loco, h. e. vetuftate relictum et parum frequentatum fignum dei. Nec vidit vir doctus obftare *florea ferta*; quae fi habebat, non erat prorfus defertus deus. *Deferere* pro defigere accipiendum, vt in nota monitum. Sic quoque *deftituere*. Apud Varron. R. R. I, 20, 2. *furcae deftitutae*, vbi v. Intpp. cf. Burmann. Sec. Anthol. Lat. lib. III, 174. vbi eft *defiftere*.

12. *florea ferta*] nos *Feftons* dicimus. Alii libri, etiam Regius et Coruin. habent: *florida ferta*, quod vbique in edd. vifitur: fed recte illud praetulit Broukh. quem vide. Eadem varietas El. 2, 14.

14. *Libatum agricolae ponitur ante deo*] ita Muretus correxit. plures libri, etiam Regius, et vett. edd. cum Ald. pr. habent *deum*: nempe mutatum propter *τὸ ante*, quod non meminerant Tibullo abfolute poni. v. II, 1, 24. 5, 66. III, 1, 10. hoc loco, antequam ipfe poma guftem. alii adeo *agricolam* repofuere, fcilicet vt *τῷ deum* conueniret. Ald. fec. vnus Gebh. et pro var. lect. Guelf. 3. *deos*; quod et Barthio placuit, vt effet *agricolas deos*.

15. *tibi fit*] in Reg. *fit* deeft. pro *rure* vitiofe *thure*. In nonnullis interpolatum *fit*. Sed eft dedicantis *fit*; vt iam Broukh. monuit. *Flaua* autem *Ceres* eft pulcra: quis dubitet? Male ad meffem referas.

17. *ponatur*] Maluere viri docti apud Broukh. *donatur*: qui defendit alterum: effe verbum proprium, vt notet fedem certam ac ftabilem etc. Hoc argutari eft. *Poni* proprium eft de ftatuis et fignis, quae collocantur. Nihil amplius.

18. *Terreat et*] Coruin. ficque vnus Statii. cum Guelf. 3. Nec difplicet. *curua falce* vnus Broukh. *fceua* duo: ex more librariorum. vnus *fceuas*; et quartus Palat. *fcaeuas*, quo alii alludebant, vnde veram lectionem effe putabat Gebhardus *fcaeuus aues*. Broukhufius miratur eum non vidiffe *fcaeuas* ad auguria et aufpicia fpectare. Poffunt tamen *fcaeuae aues* effe finiftrae, odiofae, moleftae, inprimis in poëta.

19. fe-

19. *felicis quondam nunc pauperis agri Custodes*] Cod. Reg. *felices*, vt etiam alii ap. Broukh. et Guarnerianus, minus bene: sic enim oppositionis perit gratia. porro pro *agri* Vulpiana vtraque habet *horti*, operarum, puto, vitio: nam in nulla Edit. neque Cod. reperitur, praeterquam in Exc. Lipf. Nisi hoc forte viro docto ex *Lusibus* in animo sedebat; nam Carm. 21.

— custos es pauperis horti.

et 86. quod est Catulli:

Herique villulam hortulumque pauperis.

20. *Custodes*] vnus Broukh. *Cultores* male. *vestra*] Ed. Lipf. cum ceteris edd. vett. Guelf. 3. cum altero in marg. *nostra*. et v. 23. *nobis*.

22. *hostia magna*] *magna* comparatiue, ratione angustorum finium habita et tenuitatis agelli. Sic et Cod. Reg. quod recepit Scaliger, a Mureto iam e libris, propter sensus rationem, praelatum alteri lectioni, quae in plerisque libris, omnibus Guelff. et edd. ant. etiam Rom. et Lipf. cum Cornin. est, *hostia parua*. habet et haec lectio, quo se tueatur, si cogites opes poëtae accisas; et vim habet ad multo magis extenuandam fortunam. Pro suo quisque sensu de his statuet. Nam sunt innumera, inprimis in poëtis, de quibus nulla nec iudicii subtilitate nec auctoritate pronuntiari potest, ita vt arrogantiae aut pertinaciae sit, alios ad assensum cogere velle.

24. *clamet*] Reg. *clamat*, vt et alii scripti et editi ap. Broukh.

25. *Iam modo non possum contentus viuere paruo*] Broukhusius magnopere contendit, alteram negationem deesse, cum esse deberet: *non possum viuere non contentus.* Huius loquendi rationis exempla collegisse ait Manutium ad Cic. ad Diu. I, 9. Muretum Var. Lect. X, 7. Verum illa tum locum haberent, et cum nostro committi possent, si hic esset; *non modo possum — sed ne quidem.* Ita enim comparatum est cum omnibus exemplis, quae ab istis viris doctis, item ab Horatio Tursell. et aliis laudantur, vt primum *non modo*, nunquam *modo non*, sit, deinde vt vel *ne quidem*, *sed vix*, vel *sed etiam*, *verum etiam* sequatur: v. c. Cic. ad Diu. I, 9. *non modo praemiis — sed ne periculis quidem compulsus vllis.* Vnum exemplum est, ab nemine tamen horum notatum, quod huc conferri possit in Cic. ad Att. XIV, 5. *eos — tantum non laudari atque amari, sed parietibus contineri.* Verum Broukh. adeo *non possum* simpliciter pro *non possum non* poni posse putauit:

culus rei exemplum extare non putem. Vulpius *modo non* pro *non modo* positum accipit: quod primum nescio, an bene fieri possit; deinde sententia languens inde efficitur: *non modo modico contentus possum viuere — Sed etiam aestum vitare sub vmbra.* Scaliger Excerptorum suorum fidem sequitur, in quibus est: *Quippe ego iam possum.* Sed hoc interpolatricem manum nimis aperte prae se fert: (quae omnino in illis Excerptis saepe sententiarum capita aliter constituit: nimirum vt iis sensus constaret seorsum lectis.) Ego *modo non* aliter posse accipi non puto, quam pro *μονονουχὶ*, fere, propemodum. Ita video etiam Statium sensisse, qui laudat illa Aeneidis IX, 141.

— penitus modo non genus omne perosos
Femineum.

vt sensus sit: *Iam fere possum, iam tandem animum meum ita paraui, vt deposito illo diuitiarum per militiam parandarum studio,* in agro *meo otium ferre possim,* quod Horat. II. Carm. 6, 5. dicere voluit:

Tibur Argeo positum colono
Sit meae sedes vtinam senectae!
Sit modus lasso maris et viarum Militiaeque!

Illa verba: *contentus viuere paruo*, respondent istis: *Me mea paupertas;* ista vero: *Sed Canis* etc. his: *vitae traducat inerti: Deditus esse viae*, dictum videtur, quia iter illud, animo ad diuitias comparandas intento, instituitur, cf. v. 49. Ne quis porro ad *riuos praetereuntis aquae* offendat, et forte *ripas* hic quaerat, tenendum, *riuum aquae* etiam alios v. c. Horat. III. Carm. 16, 29. Virgilium et ipsum Liuium dixisse. Particula vero *sed* maxime referenda ad v. 26. quanquam fere reponendum putem *et:* v. ad I, 9, 44.

Ita quidem locum expediri posse olim putabam. Sed languet et friget vel sic sententia, nec videtur versus tam male concinnatus: *Iam modo non possum*, a Tibullo proficisci potuisse. Tum sequentia quoque luxata esse arguit hiatus inter sententias. Ad sensum saltem praeferam *Iam modo, iam possum*, elegantius quam, *Iam modo nunc:* quod in codd. est Guelf. 3. Nisi forte iuncta fuit superioribus sententia: *Agna cadet vobis — Si modo nunc possum.* Exciderat profecto vna ex particulis eaque male suppleta est. Sed alterum *Nec semper longae deditus esse viae* multo magis laborat. Contorti et ingenii et sermonis est: *longae viae deditum esse.* Ad litterarum ductum prope quod accedat,

accedat, nihil fuccurrit, cui fatis fidam. Sententia fere haec effe debuit: *Nec femper longae taedia ferre viae.* In Copa v. 5. eft: *longa feffus abeffe via.* Totum autem diftichum h. l. fublatum effe velim: infertum forte ea de cauffa, quod fequens verfus *Sed Canis* legitur deprauate ex: *Sit, Canis aeftiuos ortus vitare.* h. Contingat hoc, liceat. vt inf. I, 5, 23. *Tunc mihi non oculis fit timuiffe meis.* Mox *Canis aeftiuos ortus* fufpectos habebat Bentleius ad Horat. I. Sat. 6, 126. non enim tempus Caniculae, fed aeftum vitari poffe fub vmbra. Sed velificabatur ille cauffae fuae, dum ea fcribebat ad Horatii lectionem antiquam reuocandam. Canicula enim et ipfa, et eius ortus, pro aeftu poni et poffunt et vbique folent. Multo minus admittemus viri fummi coniecturam: *Canis — ictus.* Ad fenfum cf. Prop. III, 4, 6. feqq. (III, 3, 6. fqq. Scal.) et Alcaei fragmentum a Mureto comparatum:

— — λασίας θάμνῳ ὑπὸ πλατάνου
Καύματ' ὀπωρινοῖο φυγὼν κυνός.

Ait fe fub vmbrofae platani fronde aeftum fugere Caniculae fub aeftatem adultam.

29. *Non tamen*] Colot. *pigeat bidentem.* Reg. Guelf. 3. (et Coruin.) *bidentes,* vt alii. Verfu fequ. idem vn. Broukh. pro *increpuiffe* vitiofe, *implicuiffe.*

31. *Non agnamue finu pigeat — referre*] *Nunc — agnamque — foetumque* Colbert. et ed. Brix. *pudeat* Ed. Rom. vt etiam ex Colot. notauit Broukh. ex aliis Statius. Repetitum eft ex v. 29.

34. *de magno praeda petenda grege eft*] *Eft* in finem reiecit Broukh. fequutus aurium iudicium, ex vno Heinfii. Nihil tamen molefti ineft alteri, quod vbique legitur: *de magno eft p.* Ab aliis Statii aberat *eft.* Deinde Ed. Rom. *praeda tenenda:* valde obuio errore. Ad fenfum fimilis eft lufus Catulli 9, 19.

Quare hinc, o pueri, malas abstinete rapinas.
Vicinus prope diues eft, negligensque Priapus,
Inde fumite.

Inf. IV, 1, 187. *Et domino fatis et nimium furique lupoque.* Poft hunc verfum aliqua intercidiffe nullus dubito. Reliqua bene cohaerent vsque ad finem Elegiae.

35. *Paftorumque deum* vel *Paftoremque deum,* fc. Panem, male coniiciebat Pafferatius. cf. Broukh. Tum *Nunc ego* Comelin. mf. apud Gebhard.

36. *Palen* alii ap. Statium.

37. *Adsitis diui*] Scal. Exc. *Vos quoque adeste dei.* v. inf. ad II, 6, 19. *neu vos* bene reuocauit e libb. Broukh. pro *nec.* mox Reg. Guelf. omnes, (et Coruin.) vt multi, *e paupere mensa.* Sic et Edit. Lipf. at ex Rom. praepositio excidit. Primus Broukh. mutauit. Hoc loco nil refert, vtrum ferues: fed ap. Cornel. Nep. in Themist. 2, §. 6. *quidnam facerent de rebus suis:* non male legeris *e rebus suis.* Porro *mensa* h. l. non est facra mensa, etsi inter vtensilia facra id genus habebatur: fed Tibulli mensa, in qua appositae fruges ac poma sunt: vnde pars praelibata diis in ara ponitur.

38. *nec e puris spernite fictilibus*] Scaliger ex vetusto suo codice reposuerat *paruis*, quod possit placere, quia conuenit magis istis: *de paupere mensa.* Sed comparare debes *fictilia* et *pauperem mensam;* quae bene sibi respondent. Sustulit *paruis* iterum Broukh. quem vide.

39. *primum*] vulgo legitur. *primus* Witt. pr. cum binis Anglic. Heinsii.

42. *auo*] *agro* Exc. Lipsii et Palat. quint. Guelf. 3. cum altero in marg.

43. *Parua seges satis est, satis est requiescere lecto Si licet, et solito membra leuare toro.*] Principio in quibusdam scriptis (in Guelf. 2. in marg.) legitur: *parua satis mensa est:* quod videntur refinxisse ii, qui in suis habebant *messis: mensa* enim et *messis* permutari solent, (vid. inf. ad IV, 1, 185.) non minus ac *messis* et *seges* v. I, 8, 19. *messis* autem antecedebat v. 42. Itaque nec *mensa* locum habet: nam respondet hoc distichon antecedenti, in quo erant *fructus* et *messis.* Alii aliter interpolarunt. *Parua* quoque fuere, qui mallent. Pro *satis est* altero loco, in quibusdam est *vno*, vel *paruo:* (hoc et Guelf. 3. cum altero in marg.) nempe intrusum ab iis, in quorum libris *satis est* semel tantum exaratum erat. *Lecto* habent omnes libri: cum tamen modo *torus* sequatur, Fruterius coniecerat *tecto*, et recepit Broukh. qui etiam in hoc argutatur, quod tectum stramineum ex *segete* proxime memorata infert. *Requiescere* tamen *lectum* postulare videtur; et vix bene dicitur: *tecto requiescere* pro sub tecto; *torus* autem et *lectus* multo magis iuxta memorari poterant, quoniam proprie diuersae res sunt: nimirum puluinus spondae impositus. itaque malui cum Vulpio retinere, et dicere: paullo languidius et indiligentius haec videri a Tibullo dicta; inprimis cum eodem modo *vndae* et *aquae* inf. I, 7, 13. 14. se excipiant. Quid? quod eundem fere in modum El. 4,

71.

71. cum Cerberum *in porta* esse dixisset, subiicit fere *ταυτολόγως*,

— et aeratas excubat ante fores.

Heinsius ad Ouid. I. Fast. 287. pro *lecto* coniecerat *fesso*, Guietus, *lento*. Pro *membra leuare toro*, Stat. vnus et duo Palat. Gebhardi habebant: *membra referre toro:* dictum, vt *referre se, reddi quieti*. Pro *Si licet* mendose in edd. vsque ad Scaligerum et in libris, etiam Reg. Guelff. est *Scilicet*. Mox in *solito toro* magna est suauitas: non peregre, sed in domo sua. Scaliger ex Exc. suis maluit *solo*, ac si solus torus Tibullo superfuerit, aut ille solus in toro cubare maluerit; nam, quod docet exemplis Broukh. *solus torus* esset latine in quo solus, sine puella, recubat. Rom. Ed. vitiose *solido*, frequenti errore. v. Burm. ad Ouid. I. Art. 94.

45. *Quam iuuat*] Reg. *quem*. Heinsius malebat *quam iuuet*. *audire* superscripto *sse* Guelf. 3. *immunes* a pr. m. 2.

46. *Et dominam tenero continuisse sinu*] Haec est vulgaris lectio, quam et in priore editione ex Vulpio seruaveram. *Continere* tamen de complexu puellae dici non memini. In vno Palat. emendatissimo, Gebhardo teste, libro, et in Exc. Colot. fuit *detinuisse:* idem Coruin. habet; idque recepit Broukh. et est sane elegantius. Composita per *con* et *de* saepe permutantur, sic IV, 1, 102. *decurrat*, vbi alii *concurrat*. Deinde Vulpius iungit: *dominam tenero sinu:* sed facilius sinum Tibulli intelliges, cui se puella applicat. Sic El. 2, 74. *teneros* sibi *lacertos* tribuit: ead. v. 96.

Despuit in molles et sibi quisque sinus.

conf. Propert. IV, 3, 23. alioquin legi posset *tepido:* Ouid. Epist. III, 114.

Te tenet in tepido mollis amica sinu.

III. Amor. 6, 68.

Spargebat tepidos flebilis imbre sinus.

vbi in quatuor Heinsianis legebatur *teneros*. Sed nil mouendum: est epitheton simpliciter ornans.

48. *Securum somnos, imbre iuuante, sequi*] Ita primus reposuit Scaliger (suffragante Guelf. 2.) vulgg. *igne iuuante;* hoc et pars Codd. etiam Guelf. 1. 3. et Coruin. et sane ille calore suo membra soluit et somnum conciliat: sed alienus ignis est ab h. l. et e librariorum lapsu ortum esse, docuit Broukh. qui eodem modo *imbre* pro *igne* reposuit apud Propert. III, 3, 58.

49.

49. *Hoc mihi contingat*] Ed. Lipf. *Non.* Male. Albinou. III, 15.

Hoc mihi contingat: iaceam tellure fub aequa.

ib. *fit diues iure, furorem*] Cod. Reg. *fit laetus:* et verf. fequ. pro *qui* Ed. Lipf. *quis*. Guarner. *fim:* vnde fcribi poffet:

— fim laetus rure; furorem
Quis maris, et triftes ferre poteft pluuias?

Rure etiam Exc. Scal. habuiffe videntur, cum mf. Comelin. Sed vulgata multo melior.

50. *furorem qui maris et triftes ferre poteft pluuias*] Ita, quicquid vsquam librorum eft, legit, praeterquam quod in Exc. Scalig. ad euitandum in fine trifyllabum interpolatum eft:

Qui maris, et coeli nubila ferre poteft.

de quo v. inf. ad III, 6, 20. Primus Broukh. ex Nic. Heinfii emendatione repofuit *Hyadas* pro *pluuias*, quod effe elegantiffimum, non nego; et fic, quoties de tempeftate agitur, cum alii poëtae (cf. Heinf. ad Virgil. Aen. III, 516.) tum Horat. I. Od. 3, 14.

Nec triftes Hyadas, nec rabiem Noti.

Verum non video, quomodo hoc illius loco in textum venire potuerit, nifi dicas, quod poëtis faepe *pluuiae Hyades* dicuntur, propterea *pluuias* a quopiam adfcriptum fuiffe, idque tanquam magis notum alterum librarium arripuiffe. Nam pro interpretamento vix adfcriptum effe potuit. *Pluuiae* et *Pliades* permutantur interdum, v. Heinf. ad Virg. Aen. III, 516. fed non *pluuiae* et *Hyades*. Sed neque in vulgata aliquid defideres, modo de itinere terreftri, fiue de militia, cum fub dio agendum eft, accipiatur. *Hyadas* autem ne conuenire quidem carminis huius fimplicitati cenfeo.

51. *potius pereatque*] Ordinem hunc, vt concinniorem, ex vno Statiano refinxit Broukh. et iam Liuineius ita coniecerat. vulgo: *pereat potiusque.* Scripturam *zmaragdi* tuetur Broukh. ad h. l. et ad Propert. II, 13. 44. Ei accedit Burmann. ad Ouid. Met. II, 24. Res tanti non eft: fed vitiofam eam librariorum et artificum fcripturam effe probabilius fit: non enim fuppetit ratio, cur σμάραγδος non efferatur *fmaragdus*.

53. *hoftiles — exuuias*] Reg. *exiles*, vt alii ap. Broukh. Male. *perferat* et *praeferat* Guelf. 2.

55. *Me retinent vinctum formofae vincla puellae*] Non placebant haec Heinfio, nempe quod vincla vinctum retinent.

nent. Atqui Tibullum ea negligentia decet. Fuit in vno Broukhusii: *me retinet vinctum f. cura puellae.* minus bene. Ouid. Remed. 213.

Tu tantum i, quamuis firmis retinebere vinclis.

inf. II, 4, 3.

— — — *teneorque catenis,*

Et nunquam misero vincla remittet amor.

56. *Et sedeo duras ianitor ante fores*] Heinsius mallet: *et sedeo vt d.* sed id subintelligitur: et saepe ipsum Heinsium hoc obseruare memini. supra v. 8. *Ipse seram* — *Rusticus*, h. tanquam rusticus. vide ibi Vulp. Horat. I. Epist. 2, 41.

— *Viuendi recte qui prorogat horam,*

Rusticus expectat, dum defluat amnis —

v. Gronou. de Pec. Vet. I, 1. *diras* vn. Broukh.

57. *laudari curo*] recte Broukh. tanquam exquisitius praetulit e libris alteri lectioni: *cupio*, quae est etiam in Ed. Rom. et hinc in ceteras fluxit; at Vicent. forte cum aliis vett. edd. *curo.* quod in Guelf. 3. est in marg.

59. *Te spectem* — *Te teneam*] vtroque ioco Reg. Guelf. 2. 4. item Edd. Rom. et Lips. cum Venetis *Et:* vitiose. priore loco mutatum in Guelf. 1. Hemistichium, *suprema mihi cum venerit hora* repetiit Auson. Ephem. Orat. 72.

60. *Te teneam m.*] Alii (et Guelf. 3.) *Et teneam* vel *Et tenear*, hoc etiam Coruin. Expressit Ouidius III. Am. 9, 58.

Me tenuit moriens deficiente manu.

61. *Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto*] *Ante meum veniat* — *maesta Neaera rogum* inf. III, 2, 12. Et *arsuro lecto* Ouid. XIV. Met. 747.

Luridaque arsuro portabat membra feretro.

Dictum autem exquisite pro: *flebis me arsurum.* Beckius coni. *mea Delia.*

62. *Tristibus et lacrimis*] In Reg. vitiose *testibus.*

63. *Flebis; non tua sunt duro p.*] in Reg. *Non tua sunt in me duro* interpolatum. v. ad IV, 1, 39.

64. *ferro Vincta*] Reg. Ed. Rom. cum aliis *iuncta*, perpetua varietate. v. Broukh. h. l. Heinf. ad Ouid. I. Met. 121. VIII, 248. cf. Horat. I, 25, 1. *iuncta* Guelf. 3. cum altero in marg. vt 2. *vincta* c. altero. Apud Rutil. I, 489. recte emendarunt, *vincta fluenta gelu.*

71. *nec amare decebit*] Reg. et Ed. Lipſ. *licebit:* vt alii, et Guelf. 3. pro var. lect. Sed iam reiectum a Broukh. Notum illud:

Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor.

72. *cano — capite*] e ſcriptis, adde Guelf. 2. 3. 4. Ita Muretus et Statius emendarunt, recepit Scaliger. Vulgg. *capiti*, qui antiquus ablatiuus foret, ſed hic parum gratus. cf. Vulp. h. l.

74. *et rixas inſeruiſſe iuuat*] Heinſ. coniicit: *inſeruiſſe ſerae*, ingenioſe quidem, ſed parum probabiliter. Nec placet hoc *rixari cum ſera*. Malo dicere *inſerere* eſſe dictum pro ſimplici *ſerere*, facere, rixas, et poëtam dulces amantium rixas omnino commemorare. An *in* natum ex *con? conſerere rixas*, vt pugnam. Sic *committere rixam.*

78. *Deſpiciam dites*] Ordinem hunc ex MStis, adde Guelf. 2. induxit Broukh. Alii, etiam noſtri, languide: *Dites deſpiciam*. Alias eleganter variatur verborum poſitus, etiam ab hiſtoricis, aliisque pedeſtri oratione vtentibus. v. Cort. in Sall. Cat. 2, 2.

ELEGIA II.

De lacunis huius carminis v. inf. ad v. 65. et 79.

1. *Adde merum*] Bene in Guelf. 2. adſcriptum ex Ouid. Rem. 809.

Aut nulla ebrietas, aut tanta ſit, vt tibi curas
Eripiat; ſi qua eſt inter vtramque, nocet.

nouos compeſce dolores] Ed. Ald. ſec. cum iis, quae inde expreſſae ſunt: *graues dolores* habet: firmat id pars librorum apud Muretum, et, quantum ſenſu valeo, malim hoc ſolum lectum. Nunc critica praecepta iubent minus ſollemne praeferre; et magna pars librorum *nouos dolores* tuetur, vt adeo poëtae relinquendum ſit. Nec tamen *nouos* dicam cum Broukhuſio ſuper veteres nouos; ſed recentes. Nam redierat paullo ante ab occluſa puellae ianua: vina popoſcerat. In aliis *nouos — furores* legi teſtatur Broukh. qui et ipſi non male locum tueri poſſent. Sed permutantur fere inter ſe *dolor* et *furor*. v. Burm. ad Ouid. Epiſt. VI, 140. Praeſtat igitur tenere vulgatum.

2. *lumina victa*] tanquam ſomno obnitentia, cf. Broukh. Scripti nonnulli *vincta*, quae et ipſa recte dicuntur. Homerus ſaepe: *μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ*. Eurip. Bacch. 383.

Κισσοφόροις δ' ἐν θαλίαις
Ἀνδράσι κρατὴρ ὕπνον ἀμφιβάλλῃ.

ita vt difficile fit pronuntiare, vtrum praeftet cum h. l. tum alibi. Non raro enim in libris ita variatur: vid. inf. IV, 67. et Cirin 206. alterum tamen firmare poteft Propert. III, 15. extr.

Atque hoc follicitum vince fopore caput.

Et Ouidius *fuccumbere oculos* dixit I. Met. 714.

3. *multo perfufum tempora Baccho*] Ita editum conftanter: ficque noftri cum multis aliis fcriptis. Alii libri pari forte numero in his Guelf. 2. *percuffum*, tuente Heinfio. cf. Doufa in not. c. 1. et 7. hoc et ipfe verius puto, faltem tanquam exquifitius: vt Gr. *βεβολημένος*. Notum illud Ouidii Remed. 146.

— multo tempora quaffa mero.

Habet quoque rationem, fcil. vt tangi, percelli adeoque et percuti videatur caput, dum vino turbatur; *hominem vini vis cum penetrauit Acris et in venas difceffit diditus ardor — quod vehemens violentia vini Conturbare animam confueuit.* Lucret. III, 47. Et ita Graecis *οἰνόπληξ* dicitur: quod tanquam attoniti et fulmine tacti mentis compotes effe definunt ebrii: vt omnino mente capti *icti* dicuntur. cf. Heinf. Notas in Propert. III, 6, 14. quas eius Aduerfariis P. Burmannus attexi curauit; nunc Burmannus inferuit editioni fuae. *Tempora* vero, quia ea pars capitis, vino largiter haufto, maxime incalefcit et acriores pulfus facit: quod iam Cyllenius vidit: hinc Propert. III, 15, 13. *feruida tempora* dixit. et Ouid. I. Am. 6, 37.

Hinc Amor et modicum circum mea tempora vinum
Mecum eft.

Dicerem adeo cum Burmanno ad Valer. Flacc. VIII, 81. *percuffum tempora* vnice verum effe: habet enim rationem hoc; quod modo vidimus; et fimiliter de fomno ibid. *percuffus nube foporis*, quemadmodum in Orphic. Argon. 540. *γλυκερῷ βεβολημένος ὕπνῳ*. Contra autem, tametfi *vino perfundi* bene dici videtur per fe, vti et fimilia: *vino madere*, *tingui* (Horat. IV, 12, 23.) *proluere fe* (Virg. Aen. I, 739.) dilui, *τέγγεσθαι*, *βρέχεσθαι*, non tamen, quomodo aliquis *tempora vino perfufus* dici poffit, facile eft docere. Id nihilominus dici poffe, manifeftum fit inf. ex lib. I. El. 7, 50.

multo tempora funde mero.

Videtur vinum, cum calore per venas diffufo concitatiores per caput motus facit, hactenus etiam caput ac tempora perfundere dici poffe. Sunt quoque *vda Lyaeo tempora* ap. Horat. I, 7, 22. Omnino vterque tropus tam fre-

quenti vsu habetur, vt vtrumutrum praeferre recte possis. Apud Horat. II. Serm. I, 24. *iustum caput;* et v. 9. *irriguum corpus* dixerat. Broukhus multa, vt solet, exempla coaceruauit, nullo delectu adhibito. Aliud enim est, si vino diffunditur animus et vultus, aliud si quis perfundi dicitur. Difficultatem autem faciebat nec hoc nec illud; sed quod *tempora perfundi* dicuntur.

4. *infelix dum requiescit amor*] Ita omnes Codd. At in Edd. ant. esse *amans*, ait Broukh. Inueni hoc in Ed. Reg. Lep. et Lips. et est pro var. lect. in Guelf. 3. at in Romana, et quae hinc fluxere, Venetis 1491. 1493. 1500. et 1520. etiam in Vicent. 1481. et in Ald. pr. constanter *amor* legitur. At Ald. sec. iterum *amans* intulit, quod sequuntur edd. inde expressae. Similis varietas est inf. El. 9, 1. *amores* — *amantes.*

5 *nostrae*] In Broukhus. libro pro diu. lect. erat, *mater.* forte ex vocis compendio: *nr.*

6. *dura ianua fulta sera*] *fulta* recte Broukh. reposuerat; quanquam Vulpius denuo reuocauit *firma*, quod in aliis est, etiam in Cod. Reg. Guelf. 1. 4. et Edd. Lips. et Rom. Est hoc haud dubie istius interpretamentum. cf. inf. ad El. 8, 76. Ita etiam variatur in Metam. Ouidii XIV, 780.

— portasque petunt, quas obiice firmo
Clauserat Iliades.

quae Priscianus, teste Heinsio, ita laudat:

— — quas obiice fultas
Clauserat Iliades.

Art. II, 244.

Atque erit apposita ianua fulta sera.

Duo Burmanni: *ianua firma.* Etiam Virgil. VIII. Aen. 227.

— fultosque emuniit obiice postes.

7. *difficilis domini*] int. maritum Deliae. Alii cum iis Guelf. 4. et 1. a pr. m. *dominae* quod tuetur vir doctus in Biblioth. crit. P. III. p. 67. ex compendio scripturae *dn.* Vtrumque bene!

12. *Ignostas*] Coruin. *ignosces.*

14. *florea serta*] secundum Statii libb. Broukhus. edidit: pro vulg. *florida*, quod et nostri retinent. Haec sunt *munera* ap. Propert. I, 16, 36. in simillimo loco. v. sup. ad I, 1, 12.

16. Aberat hic vs. in Colot. et in Ald. sec. hoc versu omisso lacuna stellulis insignita est. Damnauit eum quoque Achilles Statius non idonea de caussa.

17. *seu quis iuuenis*] in multis Stat. *iuuenum.*

19. *furtim molli descendere lecto*] *Descendere* Broukh. reposuit e coni. Dousae patris; vulgo vbique est *decedere*. Ciris 208.

Cum furtim tacito descendens *Scylla cubili.*

Erat tamen in quibusdam *discedere*, quod saepe cum *descendere* permutatur. v. Heins. ad Ouid. Rem. 121. et I. Met. 397. et al. quia nempe pingebant *discēdere*. Gruterus e Cod. Frisingens. ap. Gebhardum notarat *derepere*, quod probabat Heins. ad h. l. Ceterum cf. cum his Ouid. III. Am. 1, 51. 52.

21. *nutus conferre loquaces*] *Conferre*, quia mutuo fiunt: ita *conferre sermones*, quos mutuo facimus, *consilia* dicimur: itaque melius, quam *proferre*, quod Statius laudat, quodque est in Exc. Ital. In vno Broukh. Guelf. 2. etiam *vultus*, ex interpretatione; etsi sic Ouid. I. Am. 4, 17. qui hac de re classicus est:

Me specta nutusque meos vultumque loquacem.
Excipe furtiuas et refer ipsa notas.

fere vt in nostro. Propert. III, 6, 25.

Tecta superciliis si quando verba remittis.

22. *Blandaque compositis abdere verba notis*] Plerique male *addere*, Statiani *reddere*. Regius, Guelf. 2. tenet *abdere*, quod et magna pars libb. Broukh. tuetur. Tum pro *notis* vnus Broukh. *modis*, Guarner. *iocis*. Ouid. I. Art. 490.

Neue aliquis verbis odiosas offerat aures,
Quam potes, ambiguis callidus abde notis.

23. *Nec docet*] Vett. edd. Ven. et Ald. et quae inde fluxere: *Nec decet*, male. Mox vn. Broukh. *sed quas:* hoc non male. Nam metus in puellas cadit: et de iis in antecedentibus actum.

24. Post hunc in libris et primis Edd. aliud distichon sequitur:

En ego cum tenebris tota vagor anxius vrbe,
Securum in tenebris me facit esse Venus.

Sic quoque Guelf. 1. 3. 4. In primo versu pro *cum* Ed. Rom. habet *quin*, forte pro *qui in:* in altero pro *esse*, *ipsa*. hoc quidem cum Guelf. 4. Sed Pentameter variis modis effertur; in aliis: (vt in Coruin.)

Non mihi nocte quies, non mihi nocte sopor.
vel *Ille deus certae dat mihi signa viae.*
vel, vt in Guelf. 2.
Vsque meum custos ad latus haeret Amor.

vel in cod. Sfort. apud Statium:

Praesidio nostis sentio adesse deam.

v. Stat. et Gebhard. ad h. l. In Guelf. 3. adscripti in marg. aliter: *Praesidio* — et *Nos mihi.* Haec varietas versum iam olim suspectum reddidit viris doctis. Iam Pocchus et Statius notarant, ab Aurispa, homine Siculo, qui saec. XV. vixit, et Eugenio IV. P. M. ab epistolis latinis fuit, illum, quem primo loco posuimus, Pentametrum *Securum in t.* et a Pontan. illum: *Vsque meum c.* suppositum esse. v. Broukh. In Cod. Reg. post longiorem versum ille: *Praesidio nostis* etc. deinde alter: *Securum in t.* etc. ponitur: sed in margine ab eadem manu ad priorem: *Seneca sic suppleuit;* ad alterum: *Aurispa vero sic*, adscriptum est. Conf. de his Praefat. De eo igitur constat, Pentametrum esse κίβδηλον. Sed quid de Hexametro dicemus? Sustulit et hunc Scaliger, Broukh. et Vulpio suffragantibus. At si neque is Poëtae est, quomodo in mentem venit interpolatoribus Pentametrum supplere? Fit ergo probabile, eum Tibulli esse, Pentametrum autem excidisse. Confirmat ita statuentem Guarnerianus, in quo solus versus prior, teste Vulpio, legitur. cf. inf. ad II, 3. 14. III, 5, 17. Aiunt etiam Muretus et alii lacunam pro Pentametro esse in nonnullis. Sic apud Ouidium haud semel accidit, vt alius Pentameter substitueretur, cum verus excidisset. Potuit tamen hoc quoque euenire, vt, cum adscripsisset aliquis in margine distichon: maiore versu seruato, excidisset aut obscuratus esset in aliquo apographo minor versus, isque adeo ab aliis aut omissus aut suffectus.

25. *occurrat*] Reg. *accurrat*, impetum vt significet. Horat. I. Sat. 9, 3.

Accurrit quidam notus mihi nomine tantum.

Ouid. Fast. II, 372.

— accursu praeda recepta Remi.

vbi in aliis *occursu*. Similia loca, in quibus variant Codices, congessit Heins. ibi et ad Fast. III, 757.

26. *aut rapta praemia veste petat*] Broukh. reposuerat *ferat* pro *petat;* retinuit Vulpius: sed auctoritate duorum tantum librorum et quidem recentium. Variant saepe haec duo verba. v. Burmann. ad Ouid. V. Trist. 8, 30. et ad Ibin v. 20. vbi *petit* recte tuetur. Sed *praemia petere* rarius occurrit altero, ideoque retinendum. Occurrit tamen v. c. apud Propert. III, 11. (13) 46. *Siue petas calamo praemia, siue cane.* Sup. El. 1, 34.

— *De*

— *De magno praeda petenda grege est.*
Pro *praemia* Reg. *vulnera.* obuersabatur librario ex initio versus: *Vulneret.*

28. *Qualibet*] duo ap. Broukh. *quolibet.* Coruin. *quaslibet.* mox liber Statii: *nec*, idque melius. At illud deterius quod pro *decet* legitur in binis et pro var. lect. in Guelf 3. *iuuat.*

29. *hibernae frigora noctis*] In Reg. *sidera*, nimis graue vocabulum pro elegiae simplicitate; ceterum aberratio librariorum valde obuia. v. Heinf. ad Claudian. VI. Conf. Hon. 444. Gronou. Obff. III. 15. Burm. ad Ouid. V. Met. 281. vbi *frigus* haud dubie vera lectio. In Catal. Virg. carmine, quod incipit: *Pauca mihi* etc. (Anthol Lat. lib. II. ep. 122. vbi v. Burmann. p. 297. 8. in Catalect. Virgil. XI.) v. 45.

Immoderata pati nunc frigora nuncque calores,
minus bene Scalig. ex aliis praefert *sidera.*

31. *Non labor hic laedit*] forte rectius *laedat.* Regius: *laedet*, et mox pro *Delia Lydia.* sed aliis in locis vulgatum retinet. *Delia* etiam amicae nomen memoratur in Catal. Poet. vet. p. 202. Scalig. sed ex Scaligeri emendatione.

33. *seu vir seu femina fias Obuia*] *Fias* etiam Reg. Sed Edd. antiquiores Rom. et Lipf. et pars librorum *fiat*, minus docte.

35. *Neu sit.*] Reg. et Ed. Lipf. *Ne.* Rom. *Nec.*

37. *Si quis*] nonnulli ap. Broukh. *Si quid.*

40. *rapido*] recte defendit Broukh. Alii *rabido*; quod et ipsum potest defendi. Nec refert. Mox multi *sentiat*, c. Guelf. 4. Abest quoque *e* ab vno Pal. et Witt. Iunges autem sentiet *natam esse.*

44. *Fluminis haec rapidi carmine vertit iter*] Reuocaui vulgatam (etiam in Coruin. Guelf. 1. 2. 3. 4.) lectionem, quae erat ante Broukh. Is ex vno suo *Fulminis* quae var. lectio adscripta Guelf. 2. et ex alio vno *sistit* pro *vertit* reposuerat: quod arridere potest etiam propter *τὸ rapidi*, et quia *coelum* et *sidera* modo memorata fuerunt; videtur tamen illud docta manus refinxisse ex illis Ouidii: *obliquaque fulmina sistit*, Epist. 6, 87. vbi tamen eadem varietas: *flumina* quidem defendit Heinf. quod et h. l. faciendum arbitror. Certe vni isti libro parere, spreta omnium librorum et edd. auctoritate nolui. *Vertit iter* vero est *facit*, vt versus caput et fontem flumen reuertatur. Ouid. IV. ex P. 6, 65.

— — — — *Ister*
In caput Euxino de mare vertet iter.

I. Am. 8, 6.

Inque caput liquidas arte recuruat aquas,

cf. Lucan. VI, 473. Claudian. I. in Ruf. 160. Petron. c. 134. extr. Vulpius *vertit* reuocauerat, sed retenta voce *fulminis:* verum fulmen *sistere* dicuntur sagae, non *vertere.* vid. Broukh. ad h. l. cf. Heins. ad Ouid. Epist. VI, 87.

46. *tepido deuocat ossa rogo*] Regius a prima manu *rapido.* Ouid. I. Trist. 6, 20.

Imposui rapidis viscera nostra rogis.

et docet sane Lucan. VI, 533. ardente adhuc rogo id fecisse sagas:

— — *ardentiaque ossa*
E mediis rapit illa rogis.

Sed teneamus vulgatum; leguntur omnino ossa, vbi ignis in cinerem subsedit; et saepe *rapidus* et *tepidus* permutantur. v. Heins. ad Ouid. Fast. II, 311. et hic modo *rapidum* mare v. 44. praecesserat. Videtur nostrum in animo habuisse Naso Epist. VI, 90.

Certaque de tepidis colligit ossa rogis.

In Guelf. 4. est *deuorat.* Etiam Cyllenius, qui hunc versum laudat, legit *deuorat*, voluit *deuocat*, ex hoc, puto, loco. Ceterum haec vulgo eo referunt Interpretes, vt ossa e cineribus legat venefica, quibus ad maleficium vtatur. Enim vero enumerat Poëta miras istas et stupendas plane sagae potentissimae praestigias. Quantum autem illud est, ossa de rogo legere? Nisi forte in eo artis summa posita est, quod videntibus et praesentibus iis, qui in funeris officio sunt, cadauer e rogo subducit. conf. Lucan. h. l. Malim tamen ita accipere, quasi anus cadauer in rogo positum descendere faciat et vitae restituat. Hoc est quod apud Statium Theb. IV, 507. *attollere bustis corpora*, et *plenas antiquis ossibus vrnas egerere* dictum. Similem narratiunculam in Apuleio (lib. II. sub f.) legere memini. Continuatur quoque Manium euocatio vs. sequ.

47. *Iam tenet infernas*] Ita iam Statius e suis malucrat: et Broukh. cum etiam in aliis inuenisset, recepit. Vulpius tacite reuocauit id, quod ante legebatur, quodque etiam nostri exhibent, *ciet.* Sed *tenet* hic multo accommodatius est, ne idem bis dicatur, cum iam fuerit: *Manesque sepulcris Elicit;* et quia sequitur, *referre*

ferre pedem. *Ciet* vero aliquis vel adſcripſit, vel inferſit, quia fere dici ſolere norat: *excire, ciere Manes*, vt Seneca Oedip. 568.

Grauiore Manes voce et attonita ciet.

Sed potiſſimum ex Virg. Aen. IV. 490. interpolatum eſſe videtur, quo loco et alia ſimilia his noſtri:

Siſtere aquam fluuiis et vertere ſidera retro;
Nocturnosque ciet Manes.

Porro *magico ſermone* tres ap. Broukh. et pro var. lect. Guelf. 3. perperam.

48. *adſperſas lacte*] Nouum hoc eſt, quod lactis adſperſione animae reuerti ad inferas ſedes coguntur. Dicas hoc interponi: *adſperſas lacte:* pro, *eas*, tanquam animarum epitheton amplificans: nam ſacrum in hac euocatione fit ſanguine, vino et lacte in ſpecum defuſo: v. c. Senec. Oedip. 565. vt omnino in inferiis, vti inf. III, 5. extr. Manet tamen ſic mos minus notus *adſpergendi lacte Vmbras.* cf. not.

50. *aeſtiuo conuocat orbe niues*] Hanc lectionem, quam magna pars librorum, etiam noſtri, tuentur, reuocauit Vulpius. Broukh. aliam receperat, praeeunte iam Statio:

— *aeſtiuas conuocat ore niues.*

quae non minus in multis Italicis libris eſt, etiam in vetuſtis Exc. Perreii, etiam in Guelf. 2. Librorum itaque par fere auctoritas: vtraque lectio elegans; niſi quod haec altera potius a correctoris manu veniſſe videtur, cum ſemel peccatum eſſet, vt pro *orbe* ſcriberetur *ore.* Sane *orbe* et *ore* ſaepiſſime in libris permutantur, vt interdum difficile ſit, dicere, vtrum verius ſit: ita Ouid. Met. XV, 247, de Lyco fluuio:

Exſiſtit procul hinc alioque renaſcitur ore.

in perquam multis eſt *orbe*, quod fere praetulerim. v. ib. Heinſ. cf. Burm. ad Flacc. II, 57. Cum itaque hic aliquis haberet *ore*, mutauit alterum, vt ſenſus procederet, in *aeſtiuas.* Inſolenter tamen dictum *aeſtiuo ore.* Ouidius, qui hunc locum ante oculos habuiſſe videtur, legit etiam *orbe:* nam I. Am. 8, 9. de venefica:

Cum voluit, toto glomerantur nubila caelo;
Cum voluit, puro fulget in orbe dies.

Conuocat etiam verius, quam quod in libris Mureti Guelf. 1. et 4. et in Edd. Brix. et Rom. et aliis *prouocat;* nam Ouidius modo dixerat: *glomerantur nubila.* Broukh.

 laudat

laudat lectionem antiqui libri, quae quid sibi velit, diuinare non potest:

Quum libet aestiuo fulgerat orbe deos.

Nempe hoc voluisse videtur: *aestiuo fulgerat orbe dies:* quod ex Ouidio forte, loco modo laudato, I. Am. 8, 9. interpolatum.

51. *malas Medeae — herbas*] Quidam apud Statium et Gebh. *artes.* Lucan. VI, 486.

Omne potens animal leti genitumque nocere,
Et pauet Haemonias et mortibus instruit artes.

Sed vulgata verior inprimis propter epitheton *malas herbas.* Etsi et simpliciter *Medeides herbae* occurrunt apud Ouid. II. Art. 101.

Non facient, vt viuat amor, Medeides herbae.

cf. Broukh.

52. *Hecatae*] recte Broukh. e libris. Insuauiter nostri *Hecates* cum vulgatis. *feros* pro var. lect. Guelf. 3.

54. *despue*] v. inf. v. 96. Ed. Rom. cum aliis et Guelf. 3. *exspue*, alii *conspue.* cf. Broukh.

56. *si in molli*] Exciderat *in* nonnullis apud Broukh. cf. mox 74. Tum libri nonnulli: *viderit esse toro.* Aldina 1515. autem *esse sinu:* et ex ea alii. Petitum forte ex El. 1, 46. *Et dominam tenero detinuisse sinu.*

57. *Tu tamen*] *Tu tantum* aliquot Statiani, sicque add. Ven. Guelf. 1. et 4.

58. *sentiet ipse nihil*] Broukh. tacite recepit *ipse;* vulgo *esse.* Reg. *ille*, et hoc mollius ad meum sensum est. *ipse* etiam Coruin.

60. *amores Cantibus aut herbis soluere posse meos*] In Statianis erat *fallere;* languide. Proprium in hac re *soluere.* v. Broukh. ad h. l. Propert. I, 4, 15. *nostros contendis soluere amores* vbi v. notas.

63. *Non ego, totus abesset amor*] Reg. *Non totusque abesset;* vitiose. v. ad IV, 1, 39. nempe *ego* primum exciderat, vt etiam in aliis et Ed. Lips. factum. alii pro eo habent *vt:* quod Ald. sec. dederat, vnde alii vulgauerunt; inuito iam Statio.

65. *Ferreus ille fuit, qui*] Broukh. contendit certum hominem designari, et coniicit, eum esse C. Sosium, Syriae et Ciliciae ab Antonio praefectum. Ego non video, cur eo deuenire, et tam incertam rationem amplecti necesse sit, et cur non potius ὑποθετικῶς dictum accipiamus, pro *fuerit*, vel *sit;* quod vel illa: *maluerit, agat, ponat,* exigunt. Nam si *fuit* absolute positum est, debebat

debebat sequi *maluit*. Neque necesse, cum Scaligero *fuat*, vel cum Heinsio, *sinu* reponere: Indicatiuus saepe pro potentiali ponitur. Seruem adeo etiam, quod in nonnullis est, *possit*. Ceterum haec belle cum superioribus cohaerent, nec a Scaligero in primam post v. 66. reiici debebant: Te carere nolim: nam qui id ferre possim? Ferreus sim etc.

Quod tam belle cohaerere haec dicebam, id mihi nunc secus videtur; nam diuersa illa ratio est, qua puellam aeternum se amare velle dicit, nec vnquam eius amore solui velle ac liberari; alia, si quis puella relicta ad militandum discedat. Itaque aut intercidisse hic alia, aut hoc fragmentum alterius Elegiae esse necesse est. Porro si in his vss. 65. 67. certum aliquid sibi propositum habuisse dicendus erat poëta: ad ipsum Messalam respexisse eum dicerem. Nam eum Ciliciae res sub haec tempora constituisse, satis intelligas ex El. 7, 13-16. cf. post ad El. 3. pr.

67. *victas agat ante cateruas*] *Victas* etiam nostri: Broukh. quod in quibusdam est, *vinctas* tacite reposuit; Liuius v. c. VII, 27. *eos vinctos Consul ante currum triumphans egit.* pro vulgata est Horat. I. Carm. 11, 54.

Ille seu Parthos Latio imminentes
Egerit iusto domitos triumpho.

Nec tamen haec de triumpho accipi possunt propter versus sequentis sententiam; sed potius aut de eo tempore, cum victor ab persequendis hostibus in castra rediens, ex iis captos ante se agit; aut *victas agat ante cateruas* de ipsa hostium fuga accipere praestat. v. notam.

68. *capto Martia castra solo*] Regius *campo;* nempe in animo habebat librarius campum Martium.

69. *contextus*] vnus Stat. *contectus.* minus docte, expeditius tamen ad interpretandum: praeda onustus: vt adeo criticis praeceptis etiam h. l. sententiae rationes obstent, vtque non absim ab existimatione, veram lectionem esse *contectus*. Ita quoque censebat Schrader. Emendat. p. 112.

71. *mea sim tecum modo*] nostri etiam Guelff. cum aliis: *mea si.* inf. El. 6, 64. *sit modo fas*, idem *si modo fas.* Broukh. ex vno Statii ordinem mutarat: *modo sim tecum, mea D.* eod. versu Ed. Rom. cum Guelf. 1. 4. *possum.*

72. *in solo — monte*] Reg. et Guelff. et Ed. Lips. vitiose cum aliis *solito.* Rom. *solido.*

73. *liceat teneris*] In aliis: *teneris liceat*, quod iterum expulit Broukh.

74. *mollis et inculta sit mihi somnus humo*] Ita etiam nostri. Propert. I, 8, 28.

Et datur inculto tramite dura quies.

Broukh. e Statianis et aliis *mollis in inculta:* et potest *et* insertum videri ab eo, in cuius libro *in* geminatum non esset: quod saepe factum. In quibusdam *in nuda*, vt Ouid. Art. II, 238.

Frigidus et nuda saepe iacebis humo.

vbi etiam in aliis *in nuda*. Dousa fil. in notis c. 1. coniecit *in dura:* et sic Propert. III, 13, 16.

Et caput in dura ponere iussit humo.

Virg. in Catal. p. 91. (h. leg. ad Messalam v. 46.)

Stertere vel dura posse super silice.

et hoc esset elegans propter τὸ *mollis*, vt ap. Ouid. XIV. Met. 709.

— *posuitque in limine duro*
Molle latus.

Albinouanus *non stratam* dixit El. 2, 96. (Anthol. Lat. To. I. p. 273, vbi v. Burmann. Sec.)

Membra nec instrata sternere discat humo.

h. *in non constrata*, vt Virg. Ge. III, 230.

— — — — *inter*
Dura iacet pernix instrato saxa cubili.

77. *nam neque tum plumae*] *nunc* pro *tum* Guelf. 2. Ed. Ven. 1520. it. Palat. secundus Guelf. 1. et 4. *pluuiae:* posset placere ex El. I, 48 nisi *stragula* sequerentur. Sententiam ipsam ornate expressit Propert. I, 14, 15. sq. Locum hunc, cum aliis huius elegiae scite imitatus est Sannazar. I. Eleg. 1, 61. sqq.

78. *possit*] Coruin. *posset:* c. Guelf. 1. 2. 4. etiam 3. sed adscr. *i*.

79. *Num Veneris magnae*] *Non* male intulerat Ald. sec. Reg. hic et v. 81. cum aliis *quin*, et mox cum vno Heinsii *magni*. Passerat. e vet. libro *magno* praefert, vt etiam Gebhardus coniecerat. *magnum verbum* est superbum. vid. Broukh. ad II, 6, 11. Sed *magnae* saepe dicuntur deae potiores v. IV, 4, 16. Sic *verbum* simpliciter positum est pro verbo impio. Ceterum antiqui Interpretes hic aliquot versus desiderari putauere, idque Statius etiam vetere suo libro admonebatur, quia haec, quae sequuntur, cum superioribus non bene cohaerent. Neque ego nexum, qui inter ea intercedat, animo assequi possum, quan-

quanquam Vulpius fibi eum inueniffe videbatur. Scaliger in Elegiae quintae extrema reiecit: quod vt vix eft probandum; ita tutius eft ftatuere, fragmentum hoc effe novae Elegiae, In iis, quae periere, magnam calamitatem, quae fibi acciderat, expofuiffe videtur: forte non disfimilem illam ab ea, quam inf. El. 5, 41-42. exponit. Conf. fimilem locum Petron. 128. Obfcenitas loci fuit forte cauffa, cur verfibus expunctis lacunam habeamus.

80. *et mea nunc*] Ed. Lipf. Guelf. 2. *num.* mox pro *luit* quidam *tulit*, vt ap. Ouid. Epift. 10, 99. *nec fata luiffes* multi *tuliffes*. Quidam etiam h. l. *Vt — luat.*

82. *deripuiffe*] Ita ex Turnebi lib. XVI, 4. emendatione legitur, primum in Ed. Plant. pro vulgato *diripuiffe*. Rom. Ed. cum cod. Guelf. 1. 4. *eripuiffe*, vt etiam Brixiana et Statiana: non vero Cyllenius: is in notis laudat *diripuiffe*. Tum malim *Sertaue*.

83. Afdina altera v. 85. 86. huic praepofuit.

85. *perrepere*] Cyllen. laudat: *prorepere* quod in Guelf. 1. 2. 4. et explicat *obrepere*. male.

86. *fancto — pofte*] Stat. et Colb. *tacto*.

87. *qui laetus rides*] Broukh. mallet *lentus*. Sed *laetus* bene conuenit τῷ *ridere*. Ceterum huius Difttichi, quod nondum fatis expeditum habeo, triplex eft interpunctio; in Scalig. et Broukhufiana: (vt iam in vett. edd. v. c. Ven. 1491-1493. et codd. Guelf. 1. 4.) *At tu q. — noftra, caveto Mox tibi: non vnus faeuiet vsque deus.* non vnus adverbialiter, vt *non idem*, non eodem modo, οὐχ' ὁμαλῶς, non conftanter ita in me faeuiet fortuna. Et hoc tenendum effe arbitror. In vetuftiffimis Excerptis Perreii eft: *non vni:* fc. mihi. Poffis hoc probare; Scilicet primum *s* adhaeferat ex fequenti voce: tum *vnis* mutatum fuiffet in *vnus: deus* autem eft *amor.* vt adeo fit: *caueto mox tibi: non vni faeuiet vsque deus;* non in vnum me fed etiam aliquando in te. Ita tamen minus accommodatum τὸ *vsque*. Alii cum Vulpio (etiam Coruin.) ita diftinguunt: *At tu q. — noftra, caueto: Mox tibi non vnus faeuiet vsque deus:* tanquam non vnum, fed omnes deos infeftos habiturus fit. Quod parum placet: et fic *caueto* nude pofitum; cui rei medentur Edd. Bafil. Plant, et al. cum Guelf. 2. in quibus ita diftinctum: *At tu, qui laetus rides, mala noftra caueto: Mox tibi non* — Porro pro *non vnus* multi, etiam editi, cum Ed. Rom. *non vanus;* Sic quoque Ald. pr. in altera etiam *ipfe* quod retinent editiones ex ea profectae, Aberratio haec frequens; v. ad El. 5, 74. *non vanus deus* eft,

est, potens, grauis, adeoque metuendus. Placebat quoque Medebachio in Amoenit. litter. p. 67. qui explicabat potens, pollens, vt Ouid. Met. III, 560. Ferri potest: sed sententiae naturalis cursus, quem h. l. expectabam, is profecto non est. Illustrauit ex Eurip. et Aeschylo Nodell Not. crit. p. 71.

89. *Vidi ego, qui iuuenem miseros lusisset amores*] Hanc ego ante Broukh. vulgatam vnice veram lectionem esse iudico: cum et omnium fere librorum, etiam nostrorum, etiam Guelff. omnium, auctoritate nitatur, tum quoque vnice sensui conueniens sit. Irrisori infelicis sui amoris similem aliquando, et quod turpius est, in senectute, sortem, ab aliorum exemplo, qui tam parum humaniter sentirent, vt miseros amantes exagitarent, minatur, vt Propert. I, 9, 1.

Dicebam tibi venturos, irrisor, amores.

Ludere est h. l. ludificari, irridere, ludibrio habere. cf. inf. I, 8, 71. *Amores iuuenum* actiue dicuntur, quibus in puellas ipsi feruntur. *Miseri amores*, vt inf. Eleg. 8, 75. *miseri amantes* et El. 9, 1. et al. In nonnullis legitur *lesisset* vel *laesisset*, quod in libris idem est, variatione sollenni. v. inf. Eleg. 9, 1. II, 3, 10. Ouid. III. Am. 3, 4. Auctor Ciris 240.

Laedere vtrumque vno studeas errore parentem.

vbi Scaliger corrigebat *ludere*, quod nimis tenue pro *scelere nefando* in superiori versu. Sed *laedere amores* est amantium, qui fidem datam fallunt, vt inf. Eleg. 9, 1. vbi vide Broukh. aut eorum, qui aliis amicas subducunt et corrumpunt, vel quocunque modo violant. Sic de Sole, qui amores Veneris vulgarat, Ouidius IV. Met. 191.

Inque vices illum, tectos qui laesit amores,
Laedit amore pari.

Sed horum neutrum recte huc facit. Scaliger tamen, qui etiam in suo *lesisset*, deprehenderat, inde aliam lectionem confecit:

Vidi ego, qui iuuenem seros desisset amores.

duriori sane traiectione, nec commodo sensu: vt mireris Broukhusium eam recepisse, quod Scaliger ipse ausus non erat. Sane τὸ *desinere* ex loquendi vsu esse deberet deferere, deponere. v. Heins. ad Ouid. II. Art. 735. at hic de relicto amore, eoque fero, non agitur; etiamsi *feros amores* dicas esse, qui diu iam viguerunt, non nuper demum nati. Apud Ouid. IV. Met. 156.

Vt, quos certus amor, quos hora nouissima iunxit.

vnus

vnus Mureti habet *ferus amor*, eleganter, si eo sensu accipias. Scaligeri tamen lectionem retinuerat Broukhusius. Doctus Britannus (Jortin: in *Tracts* Vol. II. p. 450.) in Obs. Miscell. Vol. II. p. 241. veram lectionem esse credebat:

Vidi ego, qui iuuenis feros lusisset amores.

nec facili nec commoda sententia: et recte ibi eruditissimus Batauus vulgatam praeferebat. Ceterum *iuuenem* etiam Editio Lips. cum libris Statii habet, vnde hic legebat: *Vidi ego, qui iuuenem miseros l. Miseros* in *feros* mutauit quoque Broukhusius in Propertio I, 15, 21.

Coniugis Euadne feros elata per ignes.

Sed omnes libri constanter seruant: *miseros — ignes.* Optime. Ouid. Fast. VI, 492.

Moesta Learcheas mater tumulauerat vmbras;
Et dederat miseris omnia iusta rogis.

potiori iure vsus est Burm. in Ouid. III. Trist. 13. 3. *Durel* (Natalis) *quid ad miseros veniebas exulis annos!* Color autem orationis in his verss. ante oculos fuisse videtur Ouidio ex P. I, 1. 51.

Vidi ego linigerae numen violasse fatentem
Isidis, Isiacos ante sedere focos.

Ceterum virorum doctorum disputationem ad h. l. in Biblioth. crit. P. III. p. 69. adeat, cui otium est; contra eam Hufchke p. 105. disputat.

95. *turba circumterit arcta*] dictum vt *premere, vrgere.* et ita Reg. cum melioribus: alii, sicque editum in Aldina vtraque et iis, quae inde fluxere, *circumsistit*, quod istius est glossema. Scaliger inde faciebat, *circumstrepit.* Vnus Palat. cum binis Broukh. *circumuenit.* Pro *arcta* in Guelf. 1. pro var. lect. *atra.*

97. *dedita*] Apud Broukh. nonnulli c. Guelf. 2. *debita.* cf. Statius. Tum Scal. et Broukh. edidere *feruiit.*

ELEGIA III.

M. Valerius Messala Coruinus anno pugna Actiaca notabili, ab V. C. Varr. 723. cum Octauiano Caesare Consul fuit, eumque eodem anno in Graeciam, aduersus Antonium, profectum sequutus, et classi praefectus est. Cum autem Octauiano circa Actium haerenti Gallorum defectio nuntiata esset, in Galliam Proconsule missus est Messala, vt diserte tradit Appian. Ciu. IV. p. 984. Neque adeo ei Gallia ex more prouincia decreta fuit, neque ex magistratu, sequente anno, in eam abiit, vt Ayrmannus putabat in

in Vita Tib. §. 39. Iam ex nostri, tum hac, tum Eleg. VII. et ex Dione p. 638. l. 66. ed. Reimar. apparet, Messalam in Asia, Syria et Aegypto fuisse; sed quo tempore? id quaeritur. Istud constat, eum post annum 724. (nam Dio l. l. voce ὕστερον, n. post apud 724. acta, eam commemorationem orditur) et ante 727. quod triumphum ex Aquitania egit, in istis terris commoratum esse. Probabile itaque est, eum, Gallia pacata et Aquitania in prouinciam redacta, quod ante annum 725. quo Ianus clausus est, factum esse debet, a Caesare esse euocatum. Is autem anno altero post pugnam Actiacam, V. C. 724. bellum in Aegypto contra Antonium et Cleopatram gesserat; inde redux, hieme in Asia transacta, circa aestatem anni 725. in Italiam rediit. Vtrum vero Caesarem in Aegyptum sequutus sit Messala, vt Noris. Cenotaph. Pis. Diss. 2. c. 16. §. 7. contendit, et Broukhusio luculenter demonstrasse putatur, cui a Tibullo commemorata Cilicia, Syria, Tyrus et Aegyptus fauere videtur, quas Octauius, ex Aegypto redux, itinere perlustrauit, an decedente eo ad res Asiae constituendas relictus sit, quod Ayrmanno l. l. placet, donec anno 727. Romam reuocaretur, et triumphum de Aquitanis haberet, in neutram partem pro certo affirmari potest: quanquam posterior sententia verosimilior est. Ita enim probabilis ratio reddi potest, cur post tam longum interuallum demum triumphauerit. Neque etiam illud definire ausim, vtrum Legatus Caesaris, an cum imperio extraordinario in Asia fuerit, de quo disputat Ayrmannus contra Norisium; nam coërcitio ista gladiatorum apud Dionem l. l. neutrum exigit; neque etiam scire refert. Tibullus Messalam ex Gallia sequutus, in itinere in morbum inciderat, eoque decumbens in Corcyra insula substitit. Haec paullo copiosius disserere volui, quod coniecturis doctorum virorum alia incerta reddita, alia, quae tamen nulla auctoritate nituntur, pro certis venditata videbam. Ceterum inter Catalecta Virgilii est Carmen:

Pauca mihi, niueo sed non incognita Phoebo.

p. 90. Collect. Scal. Anthol. Lat. Burm. To. I. lib. II. ep. 122. Catalect. Virgil. XI. quod in hunc Messalae triumphum a Virgilio scriptum esse Scaliger et Barthius Aduers. XV, 22. putant. Vt concedebam, propter v. 40. alicui ex gente Messalarum scriptum esse: ita dubitabam, an huic nostro. Nam poëta recentior eius auctor esse mihi videbatur: quippe qui v. 48. *Saepe audendo mare* vltimam in

audendo

audendo corripiat, quod antiqui non faciunt. v. inf. ad III, 6, 3. Nunc hoc leuius esse argumentum, quam vt ei multum tribui possit, video, et versum illum emendatiorem exhibuit Burmann. Sec. *Saepe mare audendo vincere saepe hiemem.* Vide nunc disputata in notis ad Catalecta Virgilii To. IV. ed. Lips. p. 184.

2. *ipse*] Passerat. liber *tuque.*

3. *ignotis — terris*] argutatur Broukh. cum *tectis* mauult: in hospitium enim alicuius viri Corcyraei eum deuertisse videri. Illud maxime vrebat Tibullum, quod ignota terra mori, adeoque contumulari timebat. Hoc enim graue et infaustum. v. Ouid. III. Trist. 3, 29. seqq. vbi inter alia:

Tam procul ignotis igitur moriemur in oris?
Et fient ipso tristia fata loco?

Et III. Am. 9, 47. hunc ipsum locum expressit:

Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
Ignotum vili supposuisset humo.

4. *mors; precor, atra, manus*] Reg. Edit. Rom. cum aliis Guelf. 1. 4. et in marg. 3. *mors violenta*, quod recte, vt et alteram lectionem, *mors modo nigra*, (quae in Guelf. 2. sed superscripta melior lectio, in Coruin. etiam occurrit) reiecit post ceteros Broukh.

7. *Assyrios cineri quae dedat odores*] *dedere* h. l. durius dici visum est Broukh. ideoque maluit legere *fundat*, quod sollenne est ea in re. Verum si hoc a Tibulli manu fuerat, quomodo tam obuium verbum in illud deprauari potuit. Modestius foret *reddat* legere, inprimis cum id cum altero in libris saepe permutetur. v. Burm. ad Ouid. XIII. Met. 662. 664. Accommodatius etiam forte: *didat:* nam diduntur, dispergunter seu diffunduntur per cinerem vnguenta. Vocabulum Lucretio inprimis frequentatum. *Dedere* Vulpius explicat dedicare: ego simpliciter pro *dare* positum puto, quod alias in hoc more solitum. Albinou. II, 5.

Semper serta tibi dabimus, tibi semper odores.

8. *effusis — comis*] pro *fusis*, quod vsitatius. Sed et Lucanus sic I, 188.

9. *quae me, quam mitteret orbe, Dicitur ante omnes consuluisse deos*] h. ante quam me dimitteret, antequam ego ab ea discederem. *Quam* est ex emendatione Dousae in Praecid. c. 2. receptum a Broukh. Omnes scripti et impressi habent *quum* sollenni errore e compendio *qm* orto. In Guarneriano etiam erat: *Delia non vsquam, et*

quae:

quae: voluit nempe: *Delia non vsquam est; quae me quam:* Non male, ne *quam*, bis se excipiens, offendat aurem. *est* habet quoque Coruin.

10. *omnes consuluisse deos*] Quid consulere deos sit, bene noui. At Romae quot oracula aut dii fatidici fuerint, qui adiri et consuli de euentu itineris Tibulli potuerint, ignoro. Priuatas huiusmodi superstitiones plures fuisse necesse est: forte Isidis, Serapidis, Fortunae. Ad vrbem fuere sortes Antiatinae, Praenestinae, et forte plura oracula. Certe Tiberius apud Sueton. c. 69. dicitur *oracula vrbi vicina* disiicere conatus esse. Vt *consulere deos* simpliciter pro, adire deos, dictum esse statuamus, vix admitti potest.

11. *Illa sacras pueri sortes ter sustulit; illi Retulit e triuiis omina certa puer*] Dicit eam sortibus expertam esse de reditu suo. *E triuiis*, quod et inf. El. 5, 56. ita positum, contra omnium librorum consensum in *e trinis* mutauit Broukh. ex emendatione doctorum virorum, nempe quia *ter sustulit*. Sed ab Tibullo tam exactam diligentiam exigere non licet. Erant haud dubie Romae passim in viis eiusmodi sortilegi, qui praetereuntes, vt sortibus vterentur, inuitarent: certe in Circo frequentes fuere, vt vel ex Horatio notum. Hos intelligo: non cum Scaligero puerum e triuio, τὸν τυχόντα, nec cum Broukhusio Camillum aliquem de templo Fortunae. *Ter* vero *sustulit* sc. ex vrna h. duxit, quia tertium demum omen priora confirmat. Vulpius alterum versum ad Praenestinas, alterum ad vulgares sortes trahit: quod factum nollem.

Fateor tamen, nunc parum me abesse, quin virorum doctorum emendationem non modo pro venustiore, sed et pro vnice vera habeam. Ita enim fert perpetuus poëtarum mos: *ter e trinis*. Et *e triuiis* impeditum quid habet; *puer e triuiis* alium offert sensum; et erit pro *sustulit in triuio*. Quod *pueri* et *puer* se excipiunt, non modo vsu defendes, sed erunt, qui inter elegantias referant. At Burmann. ad Propert. IV, 5, 34. se offendi professus legit: *Illa sacras pure sortes ter sustulit*. Tam diuersa virorum doctorum sunt iudicia.

11. *illi R.*] *ille*, sc. puer, Coruin. cum vno Stat. vno Passerat. et vno Falkenb.

13. *reditus*] vn. Laud. *reditum*. et sic Ald. sec. cum sua secta. Sed poëtam decebat alterum. *nusquam* plerique libb. etiam Coruin. et edd. Pocchi var. lect. cum aliis: *tamen haud d. frustra est.*

14. *Quin*

14. *Quin fleret*] Ita recte legitur inde ab Aldina pr. In antiquioribus et in codd. male *Quum*, *Cum*, *Quom*. Etiam Coruin. *Cum*. mox Reg. *despiceret*. At *respicere* eſt ἐντροπαλίζεσθαι Homericum.

15. *dediſſet* pro var. lect. Guelf. 3. ſcil. Delia.

17. *Aut ego ſum cauſſatus aues, aut omina dira, Saturni aut ſacram me tenuiſſe diem*] Iungenda ſunt: *ſum* cauſſatus, aut aues me tenuiſſe, aut omina, aut ſabbata. In omnibus libris et editt. ante Scalig. eſt: *Aut ego ſum cauſſatus, aues dant omina dira:* hic primus *dant* in *aut* mutauit ex ingenio, vt videtur: neque ſane illud ſequente infinito modo locum habet. Sed idem non recte repoſuerat: *omina dira Saturni ſacra me t. die.* Scilicet in edd. et in magna librorum parte *aut* non legitur. Exulat quoque e noſtro Reg. Guelf. 1. 2. 3. et Ed. Rom. et Corvin. Legi tamen in vett. libris *aut* teſtatus eſt Statius, adde duo alios cum edit. quam principem appellat Broukh. Primum *aut* receptum video in Plantin. Tum in vett. libb. Statii erat *timuiſſe*. Ceterum *cauſſari* ita vt ſit, cauſſam praetexere, culpam in aliquem conferre, dixit Propert. IV, 4. 21.

Saepe illa immeritae cauſſata eſt omina Lunae.

Iungunt vulgo idem verbum cum caſu et cum infinitiuo: vt ſaepe v. Bentl. ad Horat. I. Od. 1. *cauſſatus aut aues aut tenuiſſe*. Melius diſtingues, quod fecimus, vt *aues*, *omina*, referantur ad *tenuiſſe*. Sic σκήπτεσθαι quoque. In Guelf. 2. appoſita eſt lectio *aues dare numina diras:* ex interpolatione. *Saturni diem* ominoſum habuiſſe Romanos, quod Iudaeis religioni videbant eſſe, die ſabbati iter facere, aut ſolita negotia peragere, in nota monuimus. Scaliger hinc ab Seuero in Aetna 242. *Saturnum tenacem* dici volebat: ſed reliqua ibi docent, eum ad horoſcopum referendum eſſe.

21. *neu quis* Guelf. 2.

22. *aut ſciat egreſſum ſe prohibente deo*] Vnus Palat. *aut faciat egreſſum*. In Anglicanis deerat: *aut;* an fuit: *Sentiet egreſſum ſe prohibente deo*. h. magno ſuo malo iter, inuito deo, faciet. *Aut ſciet* malit Döring. leniore ope. In ſup. v. pro *ne quis* Reg. *neuquis*.

23. *Iſis mihi*] Ita Scaliger refinxit ex vetere ſcriptura apud Statium et al. Sic quoque Coruin. Antea vbique editum *tibi*, Guelf. 1. 3. 4. ſic quoque Lipſ. et Rom. *ſis tibi*. Quod non video cur diſplicere debuerit. Nam et ipſa Delia ſe ſua religione nil profeciſſe videbat. Ceterum

Interpretes, Turnebum sequuti, propterea Deliam in Isidis castu fuisse autumant, vt deae, in cuius fide ac tutela nauigantes essent, vt ex noto Luciani dialogo probant, amatorem suum mari iter facturum commendaret. Sed nusquam reperimus, Isidem ista aetate Romae eo nomine cultam fuisse: tantum in curandis morbis potens habebatur. Nihil etiam h. l. de periculo maritimo, in quo dea suam opem desiderari passa sit, sed de morbo agitur, quicum confli͏ctatur poëta; et v. 27., eo nomine laudat deam, quod *mederi* possit, non quod nauigantes seruare. Neque aliter accipiebat Ouidius, qui in Epicedio Tibulli v. 33. hunc locum expressit:

Quid vos sacra iuuant? quid nunc Aegyptia prosunt
Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?

nimirum cum vester amator nihilominus ex morbo perierit. Haud dubie Tibullus ea tempora respicit, cum adhuc Romae esset, et Deliam frequenter pro sua vtriusque salute Isidi sacra facere videret: itaque addit ***toties***. pro ***aera*** quidam *sistra:* quod eius interpretamentum, quanquam et Ouidius hoc expressit l. l.

25. ***Quidue, pie dum sacra colis, pureque lauari Te (memini) et puro secubuisse toro?***] ***Memini***, vt iam Statius voluit. cum Vulpio ἐν παρενθέσει posui, nam repeti debet ἀπὸ κοινοῦ ***prodest:*** ea omissa, iungendum esset: ***Quidve memini***, quod minus commode fieret. In vulgg. edd. distinguebatur vitiose: ***Quidue pie dum sacra colis? pureque lauari Te memini et p.*** Interea, quoquo te vertas, τὸ ***memini*** semper importunum, certe otiosum est. Coniiciebam aliquando: ***pureque lauari Te membra, et puro secubuisse toro.*** Certe *purum torum* dixit, quem Ouidius ***vacuum*** dicere fere solet, vt l. l. v. 34. cf. III. Am. 10, 2. Deinde pro *colis* Reg. *facis*, pro *secubuisse succubuisse* haud insolito errore. Negligentius omnino elaboratum distichon: etiam interiectis illis: *pie dum sacra colis.* Poterat tamen exarari: ***Quidue pie tibi sacra coli? pureque lauari Te*** etc. Nulla varietas notata est praeter Exc. Lips. ***deum dum s.*** ferrem si esset: *deae dum*, scil. Isidis.

27. *Nunc dea, nunc succurre mihi: nam posse m.*] Ed. Bas. *Nunc — mihi iam. posse m.* pro *mederi* Reg. *videri.*

29. *Vt mea votiuas persoluens Delia voces A.*] ***persoluat*** Coruin. et sic multi libb. ***Et mea — persoluet*** Guelf. 2. a pr. m. Tum *votiuas voces:* haec constans est librorum lectio; et videntur ***voces votiuae*** dictae vt ***preces votiuae*** pro

pro voto ipſo, quod bene perſolui dicitur: nam *voces* de hymnis cum Statio accipere nolim. Scaliger tamen e coniectura, primo adſpectu probabili, repoſuit *noctes*. Haec duo vocabula ſaepe permutantur. v. Heinſ. ad Ouid. VI. Faſt. 140. II. Art. 308. vbi vulgatam praefero, Burm. ad Epiſt. III, 116. et Broukh. ad Propert. III, 5, 20. Ita in Propert. IV, 8, 60. lubenter legerim:

Omnis et inſana ſemita voce ſonat.

Enimuero *noctes* inter vota eſſe docendum erat; tum vero iſtas noctes non ſedendo ante fores exactura fuiſſet. Vulpius neutra lectione contentus, ex ingenio *poenas* repoſuerat: quod factum nolim. pro *vt* Reg. cum aliis *et*, frequenti errore: qui etiam in Propert. I, 2, 10. commiſſus videtur. Certe eo loco melius leges:

Vt veniant hederae ſponte ſua melius!

Cum v. 30. conuenit Ouid. Am. II, 13, 17. ad Iſidem de Corinna:

Saepe tibi ſedit certis operata diebus,
Qua cingit lauros Gallica turba tuas.

32. *dicere — debeat*] minus elaborate dictum videri poteſt; pro *dicat*. Sed adiuncta eſt notio, quod ex voto illud fit. *Ex voto* autem quae fiunt, ſunt diis *debita*.

33. *At mihi*] vnus Stat. *Ac* et in marg. *Fac*, inanis argutiola.

34. *menſtrua tura*] Duo ap. Broukh. cum Coruin. id, quod iam Muretus in aliis eſſe dixit, habent *maſcula*, minus bene hoc loco, quo ad religionis ſignificationem valet, quod ſingulis menſibus Laribus ſacra facit poëta: more religioſorum hominum, qui ſingulis menſibus et quidem ſub nouilunium Laribus litabant: vt ex Horatio conſtat III. Carm. 23, 1. *Caelo ſupinas ſi tuleris manus* etc. Sup. verſu, pro *patrios*, *primos*. Ed. Romana.

37. *pinus contemſerat vndas*] Guelf. 2. vel *conſcenderat*, Regius *contexerat*, vt et alii ap. Broukh. quod eos forte ea ex cauſſa occupauit, quia *texere* et *contexere* ſaepe de nauium ſtructura dicitur: vt Ouidii illa: *Pinea texta ſonant.* Si ſit a *tegere*, multo minus placet de vna naui. Nam claſſes tegunt mare; non vnum nauigium. Vellem vtique, vt alia lectio ad manum eſſet: nam vulgata pro Tibulli ſimplicitate mihi nimis grauis et magnifica videtur; quanquam non magis tenuia illa Ouidii Met. I, 134.

Fluctibus ignotis inſultauere carinae.

40. *preſſerat externa nauita merce ratem*] onerauerat, adeoque aduexerat. hoc ſenſu accipio Virgilii Ge. I, 303.

 preſſas

pressas carinas, vbi, vt Burmanni dubitationi occurratur, legi posset, *prensae:* quae ex procellosi maris periculo saluae euasere: sed nil necesse.

47. *Non acies, non ira fuit, non bella*] Pro corruptis haec post Heinsium, qui, *Non acies ferriue*, legit, habet Broukh. et corrigit, probante etiam Vulpio: *Non animi, non ira fuit:* quae duo verba sane iungi solent. v. Burm. ad Ouid. I. Met. 166. Sed quomodo ex *animi* potuerit fieri *acies*, non video. Procliuior fuisset error, si librarius habuisset in suo: *Non rabies, non ira fuit.* quod etiam in mentem venisse video Viro docto in Obss. Misc. Vol. II. p. 240. Alius eod. loco: *Non acris tunc ira fuit.* Sed hi viri dignam Horatio aliquo vel Virgilio curam et diligentiam in dilectu verborum et ordine ab Tibullo exigunt, qui sane in hac parte non ita morosus erat: in hac saltem elegia *acies* aut pro pugna, aut pro ferro, quod acuerunt homines, dictum accipi debet: hoc saltem malim. Etiam Jortin (*Tracts Vol. II.* p. 449.) loco frustra tentato in hoc acquiescit. Paullo post *ensem* Reg. sed Ed. Rom. et Lipf. *enses* cum aliis.

48. *immiti — arte*] nil habet, quod offendat. Vir doctus in Actis Soc. Trai. p. 191. coni. *aere.*

49. *nunc vulnera*] *nunc* Broukh. e libris Statii. Vulgo *et*, vt etiam nostri.

50. *nunc leti mille repente viae*] Hanc vulgatam lectionem reduxerat iam Vulpius. Broukhusius ex vno Vatic. *multa reperta via.* quod pro var. lect. habet Guelf. 3. Simplicitate sua se probare haec lectio poterat: modo non e correctione venisse videretur. *Repente* in libris scriptum *repēte:* hinc in aliis *reperte* legi coepit et contaminatius *referte*, in aliis *repertae:* quod cum metro quis repugnare videret, ita effinxit, vt in illo libro est. Apud Rutilium etiam I, 434. tale quid videtur euenisse:

Sic dubitanda solet gracili vanescere cornu,
Defessisque oculis Luna reperta latet.

Commodius enim legatur: *repente latet*, nempe cum prorsus euanuit. Defendi tamen potest vulgata. Etiam *via reperta* ap. eundem legitur lib. I, 364.

Ferro viuendi prima reperta via est.

Mille vero et *multa* permutantur inf. II, 3, 42. et 44. *Repente* existunt istae viae, seu modi mortis, quas Propertius et Ouidius IV. ex P. 7, 12. *caussas* dixere, (cf. Gronou. Obss. II, 9.) quia improuisae et inexpectatae; vt Vulpius illas explicat. Neque τὸ *nunc* morari debet, est enim pro *tunc*

tunc positum, vt rem tanquam praesentem gestam exhibeat. v. Burm. ad Ouid. I. Met. 321. Infra I, 10, 4. ita expressit:

Tunc breuior dirae mortis aperta via est.

vtrumque belle imitatus Fracastorius in Epicedio Ant. Turriani, carmine plane Catulliano v. 126.

Et via non vni plurima aperta neci.

Pro *leti* Broukh. ex vno *leto* reposuerat. *Nunc maris et let.* alius liber apud eund.

51. *tumidum non me*] Guelf. 3.

54. *his scriptus*] Broukh. reposuit ex aliquot libris, in aliis, *his scriptis.* vulgo, etiam nostri, *inscriptis.* nempe fuit primum *is scriptus.* Nisi contendas, *inscriptus* ab initio fuisse. Rutil. II, 8.

Qui notat inscriptus millia crebra lapis.

Quinctil. Inst. IV, 5, 22. *Non aliter quam facientibus iter multum detrahunt fatigationis notata inscriptis lapidibus spatia.*

55 *morte*] vn. Statii *Marte*, recte damnatum a Broukh.

57. *quod f.*] Guelf. 3. *qui.*

58. *Campos ducet in Elysios*] Reg. et Ed. Rom. cum multis *ad.* Guelf. 1. a pr. m. 2. a sec. m. recte, vt solent poëtae ea, quae vulgari oratione per *in* efferuntur, pronuntiare per *ad.* Etiam sic in hac ipsa re et h. l. respiciens Domitius Marsus:

Mors iuuenem campos misit ad Elysios.

Eleganter vero nostro Venus est ψυχαγωγὸς, cum reliquorum sit Mercurius. v. Vulp. In Anal. Brunck. To. III. p. 304. est epitaphium, in quo Proserpinae hoc idem tribuitur: Ἀλλὰ σύ — τήν δ' ἄγ' ἐς εὐσεβέων χῶρον ἑλοῦσα χερός.

63. *Hic iuuenum series teneris immixta puellis*] *Hic* Broukhusius ex vno libro Colotiano (cui Coruin. accedit) recepit: in aliis *hac*, *ac* vel *at.* (quod vltimum praelatum mallem.) Pro *immixta* forte elegantius dixisset *innexa*, nam de choreis agi docet voc. *iuuenum series*, et *iuncti* inuicem *alterno terram quatiunt pede*, vt Horat. I. Od. 4, 6. Ouid. VI. Fast. 329.

— — — *pars brachia nectit*
Et viridem celeri ter pede pulsat humum.

Herel V. C. coni. *immissa.* Venustius adhuc extulit auctor epigrammatis in Erinnam, Anthol. III, 25, 67.

— — οὔ σε — . —
Φθῖσθαι, ἔχειν δὲ χοροὺς ἄμμιγα Πιερίσιν

 64. *assi-*

64. *assidue praelia miscet amor*] Doctus Britannus (est is Jortin *Tracts* To. II. p. 449.) in Obss. Miscell. Vol. II. p. 241. malebat *assiduus*, sed et pro elegia durius nec necesse. recte id a Batauis improbatum eod. loc. *amor* nescio an melius sit ipse deus, vt adeo scribendum sit *miscet Amor*.

67. *iacet sedes in nocte profunda*] Regius, *in parte p.* Sic et alibi peccatum. v. Burman. ad Ouid. II. Art. 138. Vir doctus in Probab. Crit. p. 9. legi etiam volebat: *tacet sedes*. Sed vide notam.

69. *inpexa feros p. c. angues*] hoc elegantius quam in Culice 217.

— *Tisiphone, serpentibus vndique comta.*

Regius cum Coruin. *implexa:* quod iam viri docti coniecerant, et facile aliquis coniiciat ex Virg. Ge. IV, 482.

— *caeruleos implexae crinibus angues*
Eumenides.

Sed id altero multo foret deterius. v. Not. Tum etiam in aliis locis permutantur haec duo verba. v. Heins. ad Claud. R. Pros. II, 359. Alias etiam *innexa* aliam varietatem afferre solet. Sed *Tegumen leonis Terribili impexum seta* dixit quoque Virgil. Aen. VII, 667. Porro pro *feros* Ed. Rom. *ferox*. Simile mendum apud Ouid. III. Met. 213. in nonnullis libris.

71. *Tum niger in porta serpentum Cerberus ore*] *in porta* bene poëta ponere non potuit, cum statim sequatur: *ante fores:* Nec tamen aliter libri meliores legunt, quos Scaliger sequutus est; et decet forte negligentia grata poëtam. Antea vulgatum erat: *in turba*. In vno Stat. *Hic niger*. Cum haec adeo placere non possent, Scaliger probante Barthio ad Stat. Theb. IV, 486. legit: *Tum niger in porta serpens: tum C.* et intelligit Hydram ex Aen. VI, 287. vbi ibid. in Orci aditu occurrit cum ceteris monstris, aut ex v. 576. vbi in Tartari atrio excubat. Sed male sic Cerberus ore (suo) stridit. Heinsius vero: *Tum niger intorto serpentum* vel *serpentes C.* Jacobs Animadvers. p. 13. *impuro — ore.*

72. *Stridit et — excubat ante fores*] Ieiunus versus et hoc poëta vix dignus: *Stridit et excubat*. Debebat saltem esse: *Stridens excubat*. Totum distichon ab aliena manu venisse suspicor. *Stridit* recepit Broukh. ex emendatione Statii: vulgo *stridet.*

74. *Versantur*] Colbert. ap. Broukh. *vexantur*. Male inf. El. 5, 70. *Versatur celeri Fors leuis orbe rotae.*

77.

77. *et circum ſtagna*] Scal. in prima editione: *et circat* h. *circumit:* (de qua voce v. ad Propert. IV, 9, 35. Burmann.) quod ipſe videtur poſtea damnaſſe, et merito. Seuerus Aetna v. 80.

Sollicitant magna te circum Tantale poena,
Sollicitantque ſiti.

vbi Scaliger *circum* etiam mutabat in *ſiccum*, vel *curuum*. Sed vult Poëta, ei ex omni parte cupidinem incendi.

79. *Veneris quae numina laeſit*] Reg. *munera* vulgari errore. v. Heinſ. ad Ouid. I. Met. 4: 1. *numina* verum h. l. eſt. vt inf. I, 9, 6. *numina veſtra laedere.* — *quae* Broukh. e libris: vt etiam Reg. et Rom. Lipſ. Edd. quibus adde Coruin. vulgo *quod*. Guelf. 3. *quia*.

82. *lentas* — *militias*] Heinſ. coniiciebat: *delitias* ſc. *amatorias*. At *militias* egregie dictas puta pro abſentia, militandi cauſſa. Porro Vulpius pro *optauit* et *violauit* legendum exiſtimat *optarit* et *violarit*, quia de re nondum conſtabat. At v. not. ad 81.

86. *pleno colo* aliquot libb. ex lapſu librarii, non antique dictum, vt recte cenſet Broukh. *deducat* vel *deducas* Guelf. 2.

87. *Ac c.*] *At* alii ap. Broukh.

88. *opus*] Scaliger ex ſuo malebat *onus*. Sed illud h. l. eſt penſum.

89. *ne quisquam*] ita Broukh. ex aliquot libris: in aliis, etiam noſtris, *nec quisquam*. Mox

90. *coelo miſſus* ex θεόπεμπτος.

93. *Hoc precor: hunc illum*] *Hoc* Broukh. ex ſuo libro mutabat in *hunc*, quo alludebant alii; et ita iam Statius maluerat: *illum* vero in *vtinam*, ſed ſine vlla auctoritate. Vulgatam defendebat Richterus in Specim. Obſſ. crit. Ienae 1713. edito, ex Aen. VII, 255, 272.

ELEGIA IV.

1. *vmbroſa tecta*] Vulpius quaerit, quomodo niuem arbores, amiſſis frondibus, prohibere poſſint. Oportet locum eſſe συνηρεφῆ, qui certe aliqua parte ramorum mutuis vinculis eum tegat. priori loco *nec* in Ed. Lipſ. eſt, pro *ne*.

4. *nec t. c. c.*] duo Broukh.

5. *hibernae* — *frigora brumae*] Reg. Ed. Rom. cum aliis *tempora*.

7. *rustica proles*] Reg. cum Coruin. et tribus ap. Broukh. *pubes*. Sed hoc est collectiuum, et huc venit ex El. 1, 23. Contra inf. El. 7, 27. pro *pubes* duo Statiani *proles* exhibent. porro iidem cum Lipf. Edit. et passim alii Guelf. 2. *respondit:* Rom. Ed. etiam, cum aliis ap. Broukh., *cum* pro *tum*. Fortior oratio in simili loco Martialis VI, 10.

Sic ego: sic breuiter posita mihi Gorgone Pallas.

Et sane Muretus etiam h. l. *sic* in quibusdam legi tradit.

8. Versus in nonnullis Mureti deerat: etsi quos ille veteres viderit, non constat.

9. *te credere turbae*] Rom. Ed. *tradere* cum aliis ap. Broukh. et Guelf. 1. 4. permutatione crebra: vid. Burman. ad Ouid. II. Met. 378.

11. *angustis quod equum compescit habenis*] Reg. *armatis*, voluit nempe *artatis* vel *arctatis* h. adductis. Sic IV, 1, 91.

Aut quis equum celerem arctato compescere freno.

Ceterum versus 9 - 14. Scaliger reiecerat post v. 74. et eorum loco posuerat v. 39. 40.

13. *hic, quia f. adest audacia, cepit*] Rom. Ed. cum aliis Guelf. 1. 4. *huic*, forte verius: *Huic quia fortis adest audacia, cepit*. certe venustius. quo spectant alii, v. c. Ed. Reg. Lep. et Lipf. cum Coruin. in quibus *hunc*. Similis positus esset, ac ap. Ouid. II. Am. 4, 25.

Haec quia dulce canit flectitque facillima vocem,
Oscula cantanti rapta dedisse velim.

14. *Stat pudor ante genus:* inest genis; alioqui potest *Pudor* scribi, qui ante genas stat, tanquam qui tueatur, qui in iis excubet.

15. *negarit*] Broukh. reposuit ex emendatione Heinsii: vbique vulgo, *negabit*. paullo ante in aliis: *Sed ne te capiant*. Concinniorem ordinem Broukh. reduxit ex Sfort. et Thuaneo.

22. *per freta summa*] non placebat Broukh. itaque ex vno, sed antiquo, codice reposuerat *per freta longa.* Verum Vulpius *freta summa* defendebat: leuitatem enim illorum periuriorum bene ita exprimi; quae enim leuia sunt, non deprimuntur, sed in superficie feruntur, et *dorsum maris radunt summisque fluctibus tonsis emicant*, vt Minucius Felix loquitur in eleganti loco Octau, c. 3. Haec omnia arguta magis quam vera sunt. Sed *summa* poëticus ornatus est, a natura rei petitus, quatenus ventus summum mare h. e. superficiem, verrere ac crispare solet. Eleganter

Eleganter adeo dictum est. *Longa* vero in illo libro esse, nihil mirum, cum saepe haec duo verba permutentur: Sic apud Ouid. Epist. 5, 20. *per iuga summa*. Heins. ex aliis reposuit *longa*, vide et III. Met. 195. *et loca summa* Guelf. 2.

23. *pater ipse*] Heinsii auctoritatem sequntus rescripserat Broukh. *pater ille:* quia optimus quisque auctor ita loquutus est, vt multis docet ad h. l. cum ea, quae ab Heinsio copiose ad Aen. VII, 110. notata sunt, intercidisse putaret. Vulpius h. l. exempla pro vulgata affert, sed ea maximam partem ab Heinsio l. l. corriguntur. cf. Drakenb. ad Liu. I, 24. Burman. ad Sulpiciae Carm. v. 12. Dubito tamen, an eiusmodi elegantia vbique intrudenda sit, etiam vbi nulla lectionis varietas eo ducit, et nec sententia loci nec suauitas quicquam inde lucratur, vt h. l. cf. inf. IV, 2, 2.

24. *Iurasset cupide quicquid ineptus amor*] *cupidae* Guelf. 2. *cupide* h. calide, exprimit studium et contentionem amatoris. Sed cur *ineptus?* an, quod ea iurat, quae neque seruare postmodo possit, neque velit? an forte simpliciter stultus? Sed v. Notam, nolim enim indulgere coniecturae, fuisse olim *inultus*, n. quia ista periuria non vindicantur: quanquam duo ista permutantur, vt inf. I, 6, 48. *inulta* et *inepta*.

25. *finet*] Broukh. ex vno: vulgo, *finit;* quod seruatum malim, et nunc reuocaui.

26. *crines perque Mineruae suos*] Comam in Minerua non inepte laudari, in nota docui. Sufficeret vnum exemplum Ἀθηναίης ἠϋκόμοιο ex Homero Il. Z. 92. Manet alterum, post *sagittas* Dianae expectari posse simile quid ex armis Mineruae; de quibus si circumspexeris, habes *hastam*, *galeam*, *scutum*, vnde coniecturae duci possunt, vti *clipeos* coni. vir doctus Biblioth. crit. T. III. p. 73. magis tamen per lusum ingeniosum quam ex re et veritate.

27. *At si tardus eris*] pergit Priapus tradere praecepta sua: tanto antem opportunius hoc, quod sequitur, cum flos aetatis tam cito depereat. Sed Scaliger ex alia persona, nempe amantis, dici putabat ad puerum, et esse μίμησιν: propterea legit: *Ah! si t.*

ib. *transiit aetas Quam cito!*] ita Broukh. ex tribus libris rescripsit: cum in libris scriptis et editis, etiam in nouissima editione, legatur *transiet*, quod antique dictum volunt pro *transibit*. Sed vix hoc tam culto Poëta eaque aetate, qua vixit, dignum: quae vero ad illud tuendum

tum alii, tum Vulpius afferunt, ex inquinata recentiorum, inprimis Afrorum, dicendi ratione petita funt. Quid tandem Vir ille Cl. cum Plauti *depoliet*, quod *depolibit* debuerit effe, fibi velit, non affequor. At *transiit* pro *transit* elegante et poëtis follenni enallage dictum: nec quicquam ad temporum fugam et aetatis h. ἥβης breuitatem tempore hoc praeterito accommodatius; etfi hoc omnino aoriftum tempus eft. Simili modo *mollibit* olim edebant apud Horat. III. Carm. 23, 19. vbi nunc *molliuit*.

28. *ftat remeatue dies*] In vno Colot. *it*, quod ex vitio fcripturae ortum; nifi forte erat adfcriptum, vt explicaretur *non ftat*. Si tamen fequi hoc malis, antiqua etiam interpunctio feruanda erit: *Transiit aetas. Quam cito non fegnis it remeatque dies!* et tunc *remeare* eft *iterum ire*. *Non fegnis*, vt I, 8, 48. *non tardo pede*. Porro *remanetque* Bodlei. *ve* fecundum Heinfium repofuit Broukh. pro *que*.

30. *populus alba*] perpetuum populi epitheton: itaque h. l. praetuli cum Broukhufio et Heinfio Aduerf. II, 12. inprimis quia hic coloris nomen conuenientius videtur, quam altitudinis et menfurae. v. Horat. II, Carm. 3, 9. Et tuentur id pars codd. in his Guelf. 1. et edd. vet. vt Ven. 1491. In aliis, etiam Regio, et Coruin. eft *alta*, quod Vulpius praetulit. Hoc etiam Edd. ante Broukh. pleraeque habebant inde a vett. et Aldinis. Scaliger in vno inuenerat *ante*, quod ita accipiebat cum Pafferatio, vt *ante comae* effent αἱ πρὶν κόμαι, hornotina folia: cuius formae exempla congeffit Lamp. Alardus Epiphyll. philol. c. 10. Sed ex obfcurata fcriptura et hoc natum videtur. Nec placet Tibulli nitori iftam robiginem affricare.

32. *Qui prior Eleo eft carcere miffus equus*] Broukh. rogat: *quomodo hic prior dici poffit, qui cum aliis aliquot centenis curreret? quum prior non nifi de duobus dicatur*. Scilicet accepit ille *prior*, vt fit priore loco vel tempore: adeoque hoc monere voluit: τὸ *prior* non bene conuenire τῷ *carcere mitti*. Nemo enim hic vel prior vel ferior eft, fed aequato paffu profiliunt equi. At in curfu effe poteft alius prior, attingere metam prior vel primus. vt Horat. Art. 84. *equus certamine primus*. Heinfius iam coniecerat: *Victor ab Eleo carcere miffus equus* meo iudicio non male: et τὸ *ab* facile excidere potuit. Sic in fimili loco Sulpiciae v. 26.

Deinde velut ftadio victor qui folus Achaeo
Languet, et inmota fecum virtute quiefcit.

vbi

vbi legendum eſt: *ignota* — *virtute* h. ignobilis; forte etiam pro *ſecum* ponendum *ſegnis*. Virgil. Aen. VII, 655.

Poſt hos inſignem palma per gramina currum
Victoresque oſtentat equos.

Broukh. illam Heinſianam emendationem longius abire putabat: ipſe refingebat: *Qui prius;* ſed neſcio, cur *prior* non poſſit pro *prius* poſitum accipi, vt ſaepe adiectiua pro aduerbiis. Vulpius *prior* retinuit et exponit praeſtantiſſimum, excellentiſſimum; id quod tamen paullo durius eſt ſic nude poſitum, pro eo, qui prior, ſuperior eſt ceteris curſu. *prior* enim eo ſignificatu poſitum aliquid adiectum fere habet, vt ex ipſis laudatis ab eo exemplis apparet. *prior* igitur, ſi tenendum illud eſt, malim prius, ante, exponere. Poſſit tamen legi: *Firmior*, *Acrior*, (aut quod praeferam, *Acer ab) Eleo carcere miſſus equus:* omiſſo *eſt*, quod a quibusdam abeſt. Ita *acrior* et *infirma ſenecta* ſibi reſpondent. Ouid. Met. VII, 542.

Acer equus quondam, magnaeque in puluere famae,
Degenerat palmas.

II. ex P. I, 21.

Acer et ad palmae per ſe curſurus honorem,
Si tamen horteris, fortior ibit equus.

V. Triſt. 9, 29.

Vtque fores nondum reſerati carceris acer
Nunc pede, nunc ipſa fronte laceſſit equus.

cf. III. Met. 704. Acer etiam bene de iuuenili vigore. Ouid. III. Met. 540.

— *vosne*, *acrior aetas*
O iuuenes, *propiorque meae.*

Tamen vel ſic nunc, ſi de elegantia carminis quaeritur, praefero Heinſianam lectionem: *Victor ab E.* Eſt enim hoc perpetuum *victor equus*. v. Virgil. Ge. III, 299. Ouid. Triſt. IV, 10, 95.

Poſtque meos ortus Piſaea victor oliua
Abſtulerat decies praemia victor equus.

Sed dubitatio ſupereſt illa: An a poëta hoc loco id, quod elegantius erat, profectum ſit. Potuit autem paullo negligentior in fingendo verſu eſſe. Similis ieiunitas in Ciri v. 33. *Qui prius* h. antea. Dubitaui aliquando, an omnino verſiculus hic Tibulli ſit, nec potius, cum in libris excidiſſet, ex Ouidiano illo ſuppletus ſit:

Vt celer Eleo carcere miſſus equus.

Epiſt. XIII, 166.

33.

33. *Vidi ego iam*] *ego* Broukh. ex quibusdam infe- ruit: etiam a nostris abest. *iam* vel pro modo; vel, *iam vidi.* Remotius esset; *iam praeteriisse. premeret quem* Coruin. eleganter. deinde in vno *segnior aetas.* Color orationis similis in Nemesian. IV, 33.

Ver erat et vitulos vidi sub matribus istos,
Qui nunc pro niuea coiere in praelia vacca etc.

34. *stultos — dies*] Minus bene Ed. Rom. cum Ven. 1487. habet: *tardos — dies*, quos Passeratius mutabat in *tacitos*. In Exc. Pocchi fuit *celeres;* et hic est forte liber, in quo ita legi narrauerant Statio; sed est illud ab interpolatore. Ne vero quis emendet: *stulto* sc. sibi, adeat notam.

35. *exuit*] Broukh. e duobus: *exuat*, quod sane est elegantius, minus tamen commodum.

36. *non vllam — moram*] Sic et Reg. et praetulit Broukh. Alii: *non illam*, quod nescio quam vim prae altero habet Sic et Guelf. 1. 4.

37. *iuuenta* Guelf. 1. 4.

38. *Nam decet intonsus crinis vtrumque deum*] Caussam videntur haec reddere, cur Bacchus Phoebusque perpetuo iuuentutis flore gaudeant; nempe quod eos deceat suus crinis prolixus. Quod cum non recte collectum sit, Brouknusius reposuit: *Tam d.* hac mente: Apollinem et Bacchum coma esse tam decora, vt deorum omnium soli hoc ipso crinium beneficio semper sint ephebi. Sed id ipsum contortum est, et languet. Vulpius, vt iam Cyllenius fecerat, vulgatam ita explicat: colligere Poëtam, Phoebum et Liberum semper esse iuuenes, quod eorum simulacra promissa fingantur coma: tonsi autem capilli eos nullo pacto deceant. Ita non est vrgendum illud *decet*, quod pro substantiuo verbo *est* ponitur. Signum nempe, vnde appareat, eos semper iuuenes esse, intonsi crines sunt. Iacet tamen hoc non minus quam illud superius. Necdum tamen vidi, quod omni ex parte probarem: v. c. *Hinc decet. En decet. Quam decet!* Praestaret simplex copula: *Et*, vt sit: *Et decet*, et ornat adeo vtrumque deum capillus iuuenilis promissus. Ceterum *iuuentas* in sup. versu Regius recte cum aliis ap. Broukh. reliqui: *iuuenta.* Coruin. *iuuentus.* cf. Heins. ad Ouid. IV. Met. 17. Virg. V. Aen. 398.

39. 40. Retraxerat hos versus Scaliger supra ante vs. nonum: At h. l. vix iis carere possumus, et *Neu c.* manifeste orationem continuat. Deficit autem particula, quae in

in pedeſtri ſermone negligi non poſſet: *Tu* autem porro *cedas in omnibus puero.* Guelf. 2. *licebit, Credas — vincet.*

43. *picea ferrugine*] hanc lectionem, quae eſt in quatuor Heinſianis, et in Edit. prima, recepit Vulpius. Vulgatam, *picta*, tuetur Broukh. vt colores illi in arcu caeleſti confuſi exprimantur. Sed recte Vulpius monet, non magis ferruginem, quam purpuram aut alium colorem pictum vocari poſſe; ſed caelum pictum eſſe ferrugine dicitur. In vno Broukh. erat *nigra*, interpretamentum τȣ̃ *picea*. Sic Ouid. XV. Met. 789. *ferrugine atram* et Virg. I. Georg. 467. *obſcuram* dixit. Similis dubitatio eſt in Horat. II, 5, 10.

— iam tibi liuidos
Diſtinguet Autumnus racemos
Purpureo varius colore.

vbi *Autumnum varium colore purpureo* recte dici negat Bentl. Sed poteſt ibi iungi: *autumnus varius diſtinguit racemos liuidos colore purpureo.*

44. *venturam admittat imbrifer arcus aquam*] *admittat* eſt incitet, impellat, vt, *admittere equum*, quia iride conſpecta largi imbres non magno poſt interuallo cadere ſolent. Ita malim cum Scaligero interpretari, quam cum aliis ita accipere, vt *portendere* ſit. Longe enim alia ratio eſt, quando aues *admittere* ſeu addicere dicuntur, quam ſi *iris*. Tamen hinc varians lectio profecta eſt, alterius gloſſema: *annuntiet*. Guelf. 1. in litura habet, *annutet* 2. *annutiat* cum illo in margine. In quibusdam inuenitur *amiciat*, quod Scaliger, modo *amiiciat* ſcribatur, praeferebat: ſed haud dubie natum eſt ex ſcriptura: *ammittat*. *Admittere* alii accepere ſurſum attrahere, vt ſit ex vulgari veterum opinione dictum: Ouid. I. Met. 271. *Concipit Iris aquas*. v. Paſſerat. ad Propert. p. 430. D. Cerda ad Ge. I, 380. et cf. Vulp. h. l. Sed dubito de iſto verbi vſu. pro *imbrifer arcus* in quibusdam eſt *nubifer:* vnde Heinſius faciebat: *nimbifer:* eleganter; hocque eſt in marg. Guelf. 2. In Edit. Baſ. *hymbrifer Arcas.*

47. *duros ſubiiſſe labores*] ita iam edd. Aldinae cum ceteris: idque Scaliger retraxit, cum in Ald. tertia Ven. 1558. a Mureto nec monente illatum eſſet in vulgg. Edd. *duro — labori*. quae ſollennis eſt varietas, ſaepius ad Virgilium notata. Vnus Pal. *obiiſſe.*

48. *aut operi iniuetas atteruiſſe manus*] Edd. fere omnes antiquiores, Romana, Veneta 1500. et 1520. Aldinae et hinc profectae *operi;* et ſic etiam Regius habebat:

bebat et Guelf. 1.: cum tamen Broukh. id in nullo Codice reperisset; Ita *insuetas operi* intelligendum erit. aut *operi* habendum pro antiquo ablatiuo. vid. Vulp. ad I, 1, 72. Codices fere, vt et Guelf. 2. *opera* exhibent: vnus Palatinus: *opere*, sicque Guelf. 3. superscr. *i.* quod Broukh. recepit et retinuit Vulpius; nec quicquam refert. Bene enim *opere atteri* dicentur manus, vel etiam *insuetae opere manus:* nam ita Latini interdum. v. Curt. V, 12, 9. conf. Heusingeri Patris Emendatt. p. 212. 215. et Gronou. ad Liu. XXIV, 48. Praeterea *atteruisse*, quod inde ab Aldina sec. ed. legitur, pro *attriuisse* constanter libri, praeter paucos, in quibus *attenuasse*, quod et edd. vett. Ven. 1491. et al. cum Ald. pr. habent. Hoc oriri potuit ex vitio simili illi, quod est in Ed. Rom. *attenuisse*. cf. Liuinei. ad h. l.

49. *insidiis altas si claudere valles*] Enim vero expectabam *saltus*, vel *montes*, in quibus retia fere tendi solent. Ouid. Rem. 202.

Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci;
Nunc tua frondosis retia tende iugis.

cf. II. Met. 427. X, 172, 535. Epist. 5, 20. et noster inf. IV, 3.

— densos indagine colles
Claudentem.

vt adeo aliquis paullo calidior mutandum esse censeat *altos — colles*. Et non raro haec duo voc. permutantur. v. ad Ouid. VI. Fast. 327. et Burman. ad Val. Flacc. VII, 391. Verum etiam in vallibus retia et tenduntur, et poëtis tendi narrantur. Gratius 102.

Per non adsuetas metantem retia valles.

inprimis si apros venantur. vide Ouid. I. Art. 46. VIII. Met. 331. 334. 338. Virgil. Aen. X, 707. *Claudere* vero proprium venationi voc. Seneca Thyest. 493.

Plagis tenetur clausa dispositis fera.

add. eund. Hippol. 46. 47. Manil. V, 186.

— claudunt campos formidine mortis.

v. Intpp. ad Gratium v. 49. Atque ea vox restituenda videtur Rutilio I, 625.

Funditur insidiis et rara fraude plagarum
Terribilisque cadit fulmine dentis aper.

Immo vero *Cluditur* vel *Clauditur*.

50. *humeri retia ferre negent*] Ed. Rom. cum paucis aliis et Coruin. cum Guelf. 1. 3. a m. pr. 4. *humeris r. f. neges*. quod vulgare esset. Ouid. Art. II, 189. de Milanione:

Saepe

Saepe tulit iusso fallacia retia collo.
conf. Statium ad h. l.

53. *Tunc mihi*] tres ap. Broukh. *rapias tum c. l. Oscula* Reg. et Ed. Rom. *capias.* male h. l. v. Heinf. ad Ouid. Ep. XIII, 120. II. Met. 603. Cyllenius vero *rapias* in suo legerat.

55. *mox offeret ipse roganti.*] Ita primum Scaliger ex suo, cui maxima librorum Statii et aliorum pars accedit, reposuit, *volenti* Guelf. 1. 4. cum antea inde a Rom. edd. Ven. et Aldinis lectum esset: *post offeret ipse volenti.* Vir doctus in Biblioth. crit. P. III. p. 71. emendat: sed *male rapta dabit:* vt sit male et vix cum difficultate aliqua erepta. Feram hoc si est, *male dabit.* At *male rapta* sunt inscite rapta. Tum *post* Reg. cum Ed. Ven. vtraque retinet; item Guelf. 3. cum var lect. *mox.* pro *ipse* Reg. *ille,* Ed. Lipf. *ipsa.* Ed. Vicent. *mox adferet ipse roganti.* Guelf. 2. *post afferet.* — Mox *velit* Coruin.

57. *tractant*] vn. Heinf. *damnant.* Omnino negligentior est versus dictio: *male tractant artes* male habent, contemnunt. Alio modo dicitur aliquis *tractare artem,* qui in carminibus est occupatus: *male,* infeliciter, nullo cum successu.

59. *At tibi, q.*] Sic Broukh. ex optimis libris; ante erat: *Iam tu.* quod et Guelf. 1. 2. retinent. in edd. Reg. Vicent. et in codd. parte *Iam tua,* vt etiam Regius habet, quod equidem praeferam. in aliis *at tu.* Coruin. *Iam tibi.* mox Ed. Rom. *primis.*

61. *Pieridas*] Ed. Rom. Lipf. *Pierides.* v. Heinf. ad Ouid. I. Met. 152. *doctos adamate* Guelf. 1. in litura.

63. *Carmine purpurea est Nisi coma*] Reg. *purpureae Nisi comae:* nempe primo scriptum erat per compendium: *purpurea e.*

64 *non viruisset* Guelf. 2. cum var. *nituisset.*

69. *Et ter centenas erroribus expleat vrbes*] v. Notam. *explere* magis ad numerum refertur, quasi dicat: vrbes adeat vsque ad trecentas. (v. not. ad h. l.) *Implere* in ea re Ouidius dixit VIII. Met. 166.

— ita Daedalus implet
Innumeras errore vias.

et Fast. II, 223.

Sic Fabii latis vallem discursibus implent.

et hoc ipsum exhibet Ed. Rom. cum multis aliis; etiam Guelf. 1. 4. — *erroribus impleat vrbes,* quod forte ferri possit, sed non est elegantius. Vnus Italicus Heinsii *explicet;*

plicet: verum ėtiam sic *explicare errores*, non *vrbes* dicendum esset, vt *explere errores* proprie dictum, non *vrbes*. Quae Vulpius affert, sensum potius illustrant, quam verba. Broukh. plane praeteriit. Statius vero ad emendationem confugiebat: *et tercentenos erroribus expleat orbes* hemenses. Male. Galli Deam suam circumgestabant et oppidatim vicatimque stipem mendicabant. Nota res vel ex Apuleio. In Ed. Rom. et Comelin. *tercentenis — erroribus.*

71. *Blanditiis* etc.] Scaliger haec ita concinnauerat:

Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.
Supplicibus miseris flentibus ipsa fauet.

flentibus enim in multis est, etiam nostris: sed recte reiecit Broukh. In Ed. Basil. ita distinctum: *Blanditiis vult esse locum Venus, ipsa querelis Supplicibus, miseris flentibus illa fauet;* non male; sed concinnius erit, etiam primo loco, *illa* legere et hoc modo distinguere:

Blanditiis vult esse locum Venus: illa querelis
Supplicibus; miseris fletibus illa fauet.

Habent tamen et haec quod displiceat. Docta est nota Burmanni ad Propert. IV, 6, 72. vbi ipse emendat:

— Venus ipsa, querelis
Supplicis, et miseris fletibus illa fauet.

Videtur totum hoc distichon aut inter alia, quae exciderunt, nudum sic adhaesisse, aut in alienum locum illatum esse.

73. *Haec mihi quae canerem Titio, deus edidit ore*] Priapum tanquam *oracula edentem*, se, tanquam sacerdotem, *canere* fingit, monente Broukh. (sed cf. not.) Scaliger et Menagius, vt de hoc Heinf. Aduers. II, 8. prodit, e ICti persona dicta putabant, et corrigebant, *cauerem:* sed in Iuris notiones non incidit, nisi in seqq. Nam ad ICtum pertinent illa: *consultent, ianua nostra patet, deducat;* sed interposita est alia notio *magistri* v. 75. Porro *Titium* Iurisconsultorum personam ὑποθετικὴν esse putabat Scaliger. Sed docte Broukh. monuit, Titium non Iure consultorum, sed eorum, quorum caussam agi fingebant, (vt etiam Caii et Sempronii nomine vtuntur ICti) esse nomen. Ipse Titium Septimium, nobilem ea aetate poëtam, Horatio familiarem, (ad quem huius Carmen 6. Lib. II. scriptum: quemque ille commendat Tib. Claudio Neroni L. I. Epist. 9. et laudat I. epist. 3.) sed vnico nominis argumento vsus, intelligi contendit, et erudite de eo disputat. Ayrmannus in Vita Tibulli §. 63. aliquem, cui illude-

illudere voluerit, bene sibi notum hominem, isto ICtorum loquendi more, notari existimat. Sed quid scire refert, quis iste *αἰσχροδιδάσκαλος* fuerit? Tum vero ipsa res satis docet Titium esse ex poëtae amicis, in cuius gratiam hoc carmen scripsit.

75. *qui spernentur*] Nusquam legi video: *qui spernuntur*.

79. 80. *tempus erit, cum me — Deducat i.*] Nimis accurate ex grammatico canone dictum videtur; forte putes refingendum esse, quod poëtae amant, *Deducet. Tempus erit, quum me deducet.* Nam sic v. c. Ouid. III. Art. 69.

Tempus erit, quo tu, quae nunc excludis amantem,
Frigida deserta nocte iacebis anus.

I. Fast. 529.

Tempus erit, cum vos orbemque tuebitur idem:
Et fient ipso sacra colente deo.

Adde I. Art. 213. Sed et alterius moris exempla sunt: Statius Theb. VIII, 206.

Iamque erit ille dies, quo te quoque conscia fati
Templa colant, reddatque tuus responsa sacerdos.

et III. Sylu. 2, 127.

Ergo erit illa dies, qua te maiora daturus
Caesar ab emerito iubeat discedere bello.

Ouid. III. Met. 519

Iamque dies aderit, iamque haud procul auguror esse;
Qua nouus huc veniat, proles Semeleia, Liber.

Porro pro *ferentem*, in vno Medic. Statii *canentem;* sicque vnus Heins. Miror neminem coniectasse *ferentem*. *Diducat* et *diludat* aberrationes. v. Gebhard. qui et pro *senem* edidit *domum* e Scalig. notis.

81. *Heu heu quam lento*] Minus concinne in aliis *quam Marathus lento;* vt taceam *eheu* legi. *Marathum* fuisse puerum Asiaticum, a Phoenicum vrbe, Maratho, dictum, putat Broukh. verum eius nomen esse *Cyrum*, ap. Horat. I. Carm. 33, 6. ibi enim Pholoe eum fastidire memoratur, quam Tibullus ei conciliare studet infra Eleg. 8. Pro *torquet* forte rectius legeretur *torret*, quod melius conueniret *lento amori*, vt Horat. dixit: *lentis vri ignibus*.

83. *ne turpis fabula fiam*] Legebatur ante Broukh. *turbis:* quod et in libb. vt Guelf. 3. etsi Statius iam e libb. monuerat, esse *turpis* scribendum; et sic iam editum video in Vicent. et in Reg. Lep. Nec aliter Coruin.

ELEGIA V.

1. *discidium*] ante Broukh. *dissidium* legebatur, sollenni errore. *ferre* pro *laturum esse*, vel, *ferre posse*, dixit. pro *abest* Ed. Rom. *habet*, quod in binis Broukh. erat: nimis argute.

3. *turbo*] Statius et Scaliger ex Charisio *turben*; vt saltem inde constet, olim in libris etiam hoc lectum fuisse. cf. Broukh. mox pro *celer* duo *tener*.

5. *libeat ne d.*] Ed. Rom. cum aliis *liceat*, ex mox *posthaec*: et interpungunt ante hanc vocem. Tum *aspera verba* aliquot codd. apud Broukh. Forte etiam *neu* legendum pro *ne*, vel *nec* Guelf. 1. vt coniungantur inter se ista. Ita occurras quoque Statii suspicioni, esse suppositos versus, cum bis eadem res dicatur. In Guelf. *ferum* mutatum in *feri*: haud inscite.

7. *parce tamen per te f.*] pro *per te* nostri cum antiquis fere Edd. et libris *parce* importune repetunt. Sed iam in Ed. 1520. est *te per*. In Guelf. 2. autem diserte *per te*. vt et in 3. in 1. erasum et *parce* refictum.

11. *Ipseque ter circum lustraui sulphure puro*] *puro* a vi purificandi. Broukh. corrigendum arbitratur *sulphure viuo*, quod perpetuum fere sulphuris epitheton est, sequutus Heinsium in Ouid. Fast. IV, 739. Sed vide ibi Burman. cf. Art. II, 329. et ibi Burman. Pro *ter* alii, etiam nostri *te*, quod probarat Scaliger. Sed est aberratio librarii. Sic sup. I, 3, 11. Ed. Rom. etiam *te* sustulit.

12. *Carmine cum magico praecinuisset anus*] ita in optimis. At veterem scripturam esse *procubuisset*, Scaliger contendebat, idque receperat, quasi anus procumberet, carmen immurmurans. Nec tamen nisi in vno Statii ita lectum videas: alius *pertimuisset* et tertius *praetimuisset*, quod contorte explicat Statius ad I, 2, 41 *Praecinere* vero vel *praecantare* dicebantur ἐπῳδοί. v. Gronou. Obss. II. c. 1. Cantum morbis mederi creditum fuisse, notum est.

13. *Ipse p*] *Ipse ego curaui* Flor. Statii. *saeua* — *somnia* quidam *scaeua*. cf notam.

14. *sancta* — *mola*] vetus erat lectio, cui Aldina sec. substituerat *salsa*, quod iterum eiecit Scaliger, suum librum sequutus, cui adstipulantur plerique alii. *semina* Guelf. 1. 4. *omina* pro var. lect. Guelf. 2.

15. *velatus filo*] recte reuocauit hanc lectionem Vulpius. *filum* est vitta, infula. Liu. I, 32. *capite velato filo*, (*lanae velamen est*) vt ibi cum Drakenb. interpungendum.

Brouk-

Broukhusius nulla auctoritate mutarat in *lino:* quod et in Guelf. 2. pro var. lect. Multa ille tradidit parum accurate ad hos versus.

16. *Vota nouem Triuiae n. s. dedi*] *Triuiae* Scaliger cum melioribus libris, etiam Regio et Guelf. 3.; ante legebatur: *Veneri:* Sic quoque Guelf. 1. 4. quidam libri *circum,* sic Guelf. 2. Guarnerianus: *Craemae,* vtrumque ex *Triuiae* factum. Hoc iam Corradus in Quaestura p. 326. Ed. Lipf. e codice antiquo reponebat, inuito tamen magistro suo Egnatio, qui *Veneri* defendebat ex Virg. Ecl. 8, 73, 78. Sed et ibi res sacra fit dis magicis vel inferis, minime vero ad aras Veneris. pro *dedi,* quod est *reddidi, persolui,* Statius habuisse videtur *tuli.*

20. *sed renuente deo*] Santen. ad Propert. p. 917. malebat *et.*

21. *Area dum messes sole calente teret*] h. fruges terentur in area. v. not. Ita etiam Hor. I. Sat. 1, 45.

Millia frumenti tua triuerit area centum.

Virg. Ge. I, 192.

Ne quicquam pinguis palea teret area culmis.

Martial. IX, 92.

Messes area dum teret crepantes.

Senec. Thyest. 357.

Non, quicquid Libycis terit
Feruens area messibus.

Sole calente vero ex Romanorum more: tum, quia area patebat: erat enim, quod iam in Homero occurrit Il. Υ, 496. locus in ipso agro editior, in quo frumentum statim ex agro congestum terebatur, non, vt nunc, in horreis: v. Geopon. II, 261. Schoettgen. in Antiqq. Triturae §. 4. tum, quia triturae tempus in Augusto erat: messis vero fiebat in Italia mense Julio et Augusto: Geopon. III, 11. *ἕως δὲ τῆς πρὸ ϑ Καλανδῶν Σεπτεμβρίων ἀλοήσομεν. οὐ γὰρ ὄμβροι οὐδὲ δρόσοι ἐν ταύταις γίνονται ταῖς ἡμέραις,* quem locum debemus eidem, dum fuit, doctissimo viro. Vt tamen talem morem sequi possint homines, necesse est eos viuere sub caelo clementiore, et minus variabili. In Lusitania etiamnum manipulos in agro relinquunt, et, quando commodum tempus incidit, terunt: vix ante Octobrem in horrea deuehunt. Vnde a. 1766. factum, vt pluuiis insolito more per ipsam aestatem ingruentibus tota messis corrumperetur. Hinc Virg. Ge. I, 298.

Et medio tostas aestu terit area fruges.
et v. 190.
Magnaque cum magno veniet tritura calore.
In Ed. Bas. legitur: *sole cadente:* (quod et Coruin. exhibet) male, nam sub ipsum meridiem tundebantur frumenta. v. Virg. III. Ge. 132. 133.

23. *Aut mihi s.*] *Haec* vulgatae habent, inquit Broukh. Hoc nomine appellare videtur edd. Plantin. ductas ex Mureti editione, qui illud intulit. In libb. *Et.* (quod et Coruin. habet) *At. Ac.*

24. *candida musta*] ita Edd. ante Broukh. et maxima pars librorum, etiam nostri. Cum tamen ea deteriora fuisse reliquis, e Plinii XXIII, 1. constet; Broukh. e nonnullis libris reposuerat, *pinguia*. Sed videri hoc debet ex Eleg. I, 10. ab aliquo refictum esse. Quomodo enim pauperis agelli dominus praestantiora vina condidisse credendus? Tum ne quidem vilia ista vina fuere, sed tantum secundo loco a fuscis ac nigricantibus. Idem Broukh. de conditura vinorum haec accipi volebat; etiam hoc argute magis, quam vere. Seruat vuas et mustum Delia dum assidet. Deinde *musta* plurali dixit numero, vt supra eod. loc. vbi v. Broukh. et Burman. ad Ouid. I. Am. 15, 11.

26. *verna*] mira in hac voce suauitas et homine elegante digna: pueri enim domi nati blaesa sua garrulitate et familiari quadam consuetudine dominis accepti esse solebant.

27. *Illa deo sciet agricolae p.*] Dacerius Siluanum, Broukhusius Bacchum, Vulpius autem deos agriculturae praesides omnino intelligit. Nil refert: malo tamen ex sollenni religione Priapum: nam in eius Lusibus Carm. 85.
Mihi corolla picta vere ponitur:
Mihi rubens arista sole feruido:
Mihi virente dulcis vua pampino:
Mihi glauca duro cocta oliua frigore.
adde Carm. 84. et 86. ex quo eodem v. 15. 16. et aliis locis constat, Priapo hircum vel porcellum aut aliam victimam fuisse mactatam, v. ad eum loc. Burman. Sec. Custodia vero non hortorum solum Priapo, sed et agri et vineae et villae committebatur. v. Carm. 30, 86. 87.

28. *pro segete spicas*] Vtraque Edit. cum multis: *et spicas*, vt scilicet versum fulcirent. Cod. Reg. *spicam.*

29. *Illa regat*] *reget* duo Angl. apud Broukh. cum Guelf. 2.

30. *et iuuet*] alii vt Reg. Guelf. 2. 3. et Ed. Lipf. *adiuuet*, vel *adiuuat*, vel *at iuuet:* volunt nempe, *ac iuuet*.

32. *detrahet*] Cod. Reg. Guelf. 1. 4. cum vtraque Ed et Coruin. *detrahat*, vt multi ap. Broukhufium, quod conuenit fequentibus.

33. *virum hunc fedula curet*] *τὸ m* in *virum* non eliditur, vt faepe fit: adeoque eo quidem nomine non mutem: mihi tamen *τὸ hunc* durius h. l. et otiofe pofitum et vtriusque verfus oratio male iuncta videtur, etfi mutata interpunctione emollii verfum. Nam vulgo interpungitur: *Et tantum venerata virum, hunc f. c.* Ayrmann. §. 66. Vitae Tibullianae legit: *tunc*, et id Corvin. quoque firmat: etfi et ipfum languet. Verfus fiet rotundior, fi legas: *nunc fedula curet; Nunc paret atque epulas ipfa miniftra ferat:* (et hoc legitur in Guelf. 3. diferte) vt latius fit *curare*, quod ad omne officium, quo hofpitem excipimus, balneo, vefte, foco, referri debet. Broukh. malebat, quod in quibusdam eft, *huic*, quia *curare* cum tertio cafu iunctum legitur. Ita ftribliginis in his verff. fatis nondum erat? In vno Statii et in Guelf. 2. et in marg. hunc *affecula*, pro ancilla *hunc et*, in Ed. Lipf. *virumque* ad fulciendum verfum. Vt ex animo dicam, quod fentio: quale illud nunc habemus, vix hoc diftichon a Tibulli manu venire potuit. Nitor omnis abeft et ipfa fermonis ratio.

34. *ipfa*] Reg. *illa*.

35. *Eurusque Notusque*] *Eurum*, quod iam in Vicentina video expreffum, Broukh. e XX. libris recepit: quia ille vicinus alteri et fere cum ipfo iungitur; vulgo fuit *Caurus*, vt etiam Rom. Ed. Ex hoc tamen illud potius fieri potuit, quam hoc ex illo.

37. Vellem vtique carminis fuperioris venuftatem non effe contaminatam foeda lacinia, quae attexta eft. Sententiarum tamen ordo ac nexus non omnino eos refpuit. Scaliger non modo nouam Elegiam exorfus eft: *Saepe ego* etc. verum etiam fuperiori carmini attexuit verfus ex El. II. huc retractos, qui molliffimae Elegiae non minus nitorem obfcurant. Quod per bonae criticae leges facere licet, hoc feci. Seiunxi verfus tanquam nouae elegiae feu initium, feu, quod credere malo, fragmentum. Romanos autem illos a Platonico vel Petrarchico amore fatis alienos fuiffe, vel ex h. l. facile quisque intelligat.

40. *deseruitque Venus*] quod Ouid. III. Am. 4, 17.

Tacta tamen veluti gelida mea membra cicuta,
Segnia propositum destituere suum.

Etiam in Tibullo duo ap. Broukh. et Regius, haud dubie ex interpolatione, *destituitque* legunt.

41. *Tunc me deuotum descendens femina dixit*] Reuocaui lectionem, quam Broukh. ex aliquot libris recte induxerat: vulgo *Tunc me discedens deuotum f.* Similis aberratio erat sup. El. 2, 19. Ouidius in eadem re *desiluit* dixerat III. Am. 7. Metus Vulpii, ne quis ita, vt apud Catull. carm. 110. accipiat, inanis est, cum hic de femina, non de mare, sermo sit.

42. *et pudet heu! narrat scire nefanda mea*] est ex emendatione Scaligeri; Vulgo *et pudet et n.* quod natum ex *et pudet ei.* An altera versus pars a Tibullo profecta sit, dubito. Extrita forte ea erat a pio homine in codice, inde ab alio restituta. In Tollianis excerptis narratur ab aliis legi: *Et dominae narrat scire nefanda meae.* ' Sic ipsi Deliae renuntiat puella rem. Ab Aurato refingi coepit: *Et dominae narrat sacra nefanda meae.* Quod si semel eam viam ingredimur, liceat refingere: *femina dixit, Et, pudet heu!* (sc. dixit) *dominam scire nefanda meam:* h. e. veneficiis eam vti. Tum nexum habent quae sequuntur: *Non facit hoc verbis.* Nodell. Not. crit. p. 72. non multum abfuit ab hac coniectura, dum legebat: *Et, pudet heu, narrat, scire nefanda meam.*

43. *non facit hoc verbis*] quidam, sed pauci, *herbis:* quod tueri possis ex Propert. III, 4, 25.

Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.

et infra El. 8, 23.

Quid queror, heu, misero carmen nocuisse? quid herbas?

ib. *facie tenerisque lacertis*] quidam boni libri ap. Broukh. et Regius noster cum Guelf. 3. *niueis:* vt Virgil. Aen. VIII, 387. de Venere:

— niueis hinc atque hinc Diua lacertis
Cunctantem amplexu molli fouet. —

et hoc placere possit etiam propterea, quia in altero versu etiam color memoratur: *flauis — comis:* eadem ratione, qua Scaliger et Bentleius apud Horatium I. Carm. 13. tuentur *lactea brachia* propter *roseam ceruicem.* et qua dixit Virgil. VII. Aen. 605.

Filia prima manu flauos Lauinia crines
Et roseas laniata genas —

Retinui

Retinui tamen *teneris*, quia id vocabulum nostro in deliciis est. v. I, 1, 46. 64. 68. I, 2, 73. et al. In vno fuit *mutis*, deprauatum ex *niueis*.

45. *Nereis quae Pelea*, interposito *quae*, multi codd. et vett. edd. vsque ad Ald. pr. quod non videbant librarii, *Nereis* trisyllabum esse. In Ed. Lipf. inferciebatur *quem*. At *Nereis Pelea* Guelf. 3.

46. *fraenato — pisce*] Delphine. vid. Ouid. Met. XI, 239. Gronou. Obff. 1, c. 17. malebat etiam hic, *priste*. Sed eum iam refellit Broukh. cf. Valer. Argon. I, 130. fqq.

47. *Haec nocuere mihi, quod adest h.*] Ita malui distinguere, quam cum Broukh. distinctionem maiorem ante *quod* ponere, vnde durissima verborum iunctura exsisteret: etsi nec altera ratio satis expedita est. Sensus est: Mihi hoc nocuit, et animum Deliae abalienauit a me, quod diues amator et lena pessima illam obsederunt. Altero versu particula connectendi subintelligenda; nisi malis reponere: *Venit et exitium, callida lena, meum;* quod et Ayrmanno placuisse video, in Vita Tibulli §. 70.

53. *herbasque sepulcris Quaerat*] Muretus inuexit *escas*, vt de silicernio intelligeretur. Sed hoc dabatur ad rogum, non ad sepulcrum: ait Gebhard. h. l yltima forte non satis accurate; etsi religio in his valde variauit. Dapes appositas fuisse rogo aut in rogum nemo dubitet; sepulcrum quoque latius dici, nemo inficietur; vel sic tamen non ausim in contextum *escas* e coniectura Mureti repositas admittere, quamdiu apparet, poëtam aliud voluisse, quod et ipsum bene se habet. Docte de h. l. disputantem v. Döring. ad Catull. p. 173.

55. *Currat et*] Cod. Pal. *quaerat* quod non temerarium iudicat Gebhardi: quo sensu non dixit. Est indocta repetitio voc. e superiore versu.

56. *e triuiis aspera turba canum*] In Romana et aliis antiquis Edd. erat *post agat hanc t.* Scaliger e suo reponebat, *post agat a triuiis.* Sed Broukh. in plerisque inuenit: *e*, et sic Regius.

57. *Euenient*] Ita Broukh. ex antiquis Edd. et Libris quibusdam: vti iam Heinsius coniecerat, quem v. ad Ouid. III. Met. 424. IV. Fast. 775. cf. inf. I, 8, 5. II, 1, 25. 5, 11. III, 4, 48. vulgo *Eueniet*.

60. *nam*] Alii *non* perperam. *omnis amans* duo Broukh. *ipsa Venus* duo alii.

61. *Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit Primus*] *praesto esse* praecipue seruulis conuenire, recte

docet Vulpius; Sed *praesto adire* qua ratione dicatur, nemo docet, nec simile exemplum memini. Varia quidem substitui possint: (v. c. *Pauper erit praesto: si prodis, pauper adibit Primus et* etc.) sed quae praestare nemo ausit. In Mureti edit. versus ita legitur: *Pauper erit praesto semper tibi; pauper a.* In Exc. Scalig. autem sic: *Pauper erit praesto semper, te pauper adibit Primus;* quod satis probabile est; sic Ouid. I. Art. 488. *Lecticam dominae dissimulanter adi.* ex *per te* fieri potuit *praesto;* forte etiam ex prima syllaba vocis *semper* natum est illud *nam*, quod in vno Statii pro *tibi* erat. Sed, ne ab interpolatrice manu sit, vt verear, facit alter versiculus, qui in iisdem ita exhibetur: — *et in duro limine fixus erit:* quod sine dubio ab eo est, qui pentametrum trisyllabo claudi aegre ferebat. v. inf. II, 6, 20. Vt vulgo legitur, etiam Ouidius dixit III. Am. 11, 17.

Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi.

Adde Propert. III, 12, 22.

Et licet in triuiis ad latus esse suae.

64. *Subiicietque manus*] intelligendum esset, subter brachia puellae. Id enim est *subiicere.* Ouid. III. Met. 167.

Altera depositae subiecit brachia pallae.

Accommodatius forte: *obiiciet* h. opponet, vt Horatius: *extrahe turba oppositis humeris. Efficiet viam* ex praecepto Ouidii II. Art. 209.

Ipse face in turba, qua venit illa, locum.

65. *Pauper ad occultos furtim deducit amicos*] videtur pauperi perductori: et lenonis partes dare; quas quis, nisi forte in aula po[illegible]m versetur, sustineat? Aliter inf. I, 9, 42. res se habet. [illegible]errem, si esset *ad occultas — amicas.* Ouid. II. Am. 2, 21.

Ibit ad adfectam, quae non langu[illegible]t, amicam Visere.

In Coruin. et in binis Angl. erat *amictus;* est quoque *et — amictus* pro var. lect. in Guelf. 2. et *ad excultos f. d. amantes* in aliis esse audierat Statius; et hoc etiam inuenisse videtur Corradus; nam in Quaestura p. 328. tum ex coniectura, tum ex libro suo legere se profitetur: *Pauper et excultos furtim deducet amictus:* nec tamen video quo sensu. *Et* etiam in Guelf. 4. et in Ed. Rom. est. *amictus* valde arrident propter versum sequentem. „Sed quid erit *deducet amictus? deducere vestem* est a summa parte trahere vel scindere. v. Heins. ad Ouid. III. Met. 480. I. Am. 7, 48. hoc vero huc non facit. an *conducet?*“ Ita olim ad h. l. commen-

commentabar: in quo prorſus coecutii. Vix enim nunc dubito veram lectionem eſſe: *Pauper et excuſſos furtim deducit amictus.* Inter officia amantium hoc quoque eſt, pallam, quae male ſedeat, aut rugas duxerit, aut motu aliquo adducta fuerit, excutere et ad talos ac pedes demittere ſeu deducere, deorſum tractam, vt contra ex Naſone praecipitur Art. I, 153. *Pallia ſi terra nimium demiſſa iacebunt, Collige* etc. *Excuſſos* autem facile deprauatum fuit in *excultos.* Porro futurum tempus *deducet* et mox, *detrahet*, in aliis eſt, etiam in Regio, Guelf. 1. 2. 3. et Coruin. vt conueniat τῷ *ſubiiciet;* ſed id non ſemper obſeruatur. vide ſup. v. 27. 29. 31. 33.

67. *nec verbis victa fatiſcit Ianua*] Ita Broukh. ex aliquot libris poſt Gebhardum; in aliis, etiam Regio, et Ed. Rom. ac Coruin. *pateſcit*, quod iſtius interpretamentum.

69. ſqq. Haud dubie hoc eſt fragmentum alterius carminis, ex quo lacinia ſeruata et ſuperioribus attexta eſt: forte propter argumenti ſimilitudinem aliquam; etſi diuerſa res eſt. Scaliger vſſ. 69. 70. relinquebat et ſequentes ſex verſus in Elegiam proximam poſt v. 32. reiiciebat, nec parum ſe in hoc auſu confirmatum credebat Ouidii loco Triſt. II, 459. vbi, cum Naſo alios iſtius Elegiae verſus recitaſſet, ſubiicit etiam hoc diſtichon:

Scit cui latretur, quum ſolus obambulet ipſe,
Cur toties clauſas exſcreet ante fores.

Nec diffiteor, primo intuitu praeſidium hic non exiguum Scaligeranae tranſpoſitioni ineſſe videri: quod tamen re accuratius excuſſa intellexi eſſe nullum. Nam vt alias rationes ad El. ſequ. v. 32. commemorandas nunc taceam, primum, nec ceteros verſus Albianos nullo cum ordine recitat Naſo. Tum omnino dubitandum videtur, an diſtichon hoc a Naſonis manu profectum ſit. Adeo enim male cohaeret cum ceteris, et ſententiarum ordinem turbat, vt a male ſedulo homine in Naſonis codice aliquo appictum eſſe ſuſpicer. Nam poſt ea, quae anteceſſerant, ſequebatur:

Denique ab incauto nimium petit ille marito,
Se quoque vti ſeruet, peccet vt illa minus.
Scit cui latretur, quum ſolus obambulet ipſe,
Cur toties clauſas exſcreet ante fores.
Multaque dat talis furti praecepta docetque
Qua nuptae poſſint fallere ab arte viros.

Quam alienum ſit medium illud diſtichon, tria potiſſimum

docento: primum, quod *Denique* finitas sententias superiores arguit; alterum, quod inter *furti praecepta*, quae commemorasse videri vult, nullum in eo disticho est; tertium, quod de fraudibus maritorum egisse se significat Naso: At in illis: *Scit cui latretur* etc. si cum nostro Tibulli loco conferas, intelliges de riualibus agi, non de marito Deliae. Meliore itaque iure fragmentum hoc relinqui eo loco videtur, quo in codd. illud collocatum est; asteriscos tamen praefigendos curaui, vt a superiore elegia seiungerem.

69. *mea fata timeto*] Erat *furta*. Reduxi lectionem, quam Plant. et aliae quaedam Edd. inde a Mureto habent, qui primus induxit. Quod si codicum auctoritas defuerit: ratio tamen et sententia *fata* postulat, non *furta*, quae ex seqq. interpolatione facta illata sunt. *timeto* Broukhus. recepit e pluribus vt ait, libris; pro vulg. *caueto*. E Guelf. 1. 4. *furta caueto* 2. 3. *furta timeto* exhibent. *Fata timeto:* nempe, ne eodem modo aliquando, vt nunc ego, deferaris ab ea: nam inconstans et incerta est fortuna: *Versatur celeri Fors leuis orbe rotae.* Sic quoque Horat. V. Carm. 15, 17.

At tu, quicunque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo: —
Eheu translatos alio maerebis amores:
Ast ego vicissim risero.

Vt *furta* aliquis defendenda suscipiat, statuere necesse est, ipsum Tibullum nouas insidias riuali suo parare. Sed absurdae sunt ita sententiae omnium trium distichorum, si de se poëta illa monet; et satis lepidum est, praemonere eum, cui insidias aliquis facturus est, inprimis in amore, eumque hortari, vt fruatur puella, dum liceat. Praesidium tamen huius et lectionis et interpretationis peti possit ex Ouidii loco paullo ante laudato Trist. II, 459. inde enim intelligi, nec Nasonem versus aliter, quam de Tibullo ipso accepisse:

Scit cui latretur, cum solus obambulet ipse,
Cur toties clausas excreet ante fores.

Sed primum in suspicionem adductum est a nobis totum distichon. Tum meliorum librorum lectio est: *obambulet ille.* Latet quoque vitium in *quum* vel *cum*, pro quo scribendum *cur*. *Scit cui latretur: cur solus obambulet ille: Cur* etc. vt sit: Scit cur ille (sc. cui latratur) solus obambulet. Nec adeo de se poëtam haec dicere voluisse seu Naso seu quisquis auctor distichi est existimasse videtur. Ceterum

rum *qui potior vinces* vn. Stat. et vn. Heinſ. perperam.

70. *Verſatur celeri Fors leuis orbe rotae*] Fortunam antiqui interdum globo, alias (v. c. Cic. in Piſon. 10.) rotae, inſiſtentem exhibebant, vt late docet Broukh. contra Scaligerum, qui, cum id non meminiſſet, ex ſuis repoſuerat: *orbe cito.* Pro *fors* fere in libris, vt ſolet, *ſors;* in Reg. *ſors breuis.* Vti h. l. *orbis rotae*, ſic contra *orbis rotam* dixit Virgilius in noto illo: *vento rota conſtitit orbis.* Abſolute *rotam* Propert. II, 7, 32. dixit in hunc modum:

Vinceris aut vincis; haec in amore rota eſt.

71. *Nam fruſtra q.* Guelf. 2.

72. *ac refugit*] al. *atque fugit:* cum Guelf. 4.

74. *exſcreat vsque*] Regius, Guelf. 3. cum aliis, ſollenni permutatione, *ipſe.* v. inf. El. 9, 36. *atque* Guelf. 4.

75. *Neſcis* Colot. nec alio adſtipulante. *vtere quaeſo*] Verſus ſententia vix digna eſt, vt multum de ea labores; nec tamen ſatis intelligo, quorſum ſpectet. Videtur eſſe: vtere fortuna, dum ea potiri licet. Nec tamen *vtere* abſolute a poëta videtur poni potuiſſe. Subſtitui τῷ *quaeſo*, quod per ſe friget, poſſunt multa: *vtere vento*, ſeu *velis*, ſeu *remis.* Haec ex ipſa re petita eſſent; at e litterarum ductu ductum eſt, quod Wakefield pro certa emendatione appoſuit Silu. crit. P. IV. p. 63. *vtere quaeſtu* commodis tuis et exerce mercaturam. Quae neſcio an multis ſit probaturus.

76. *in liquida nat tibi linter aqua*] pro *nat* alii *iam* vel, vt Reg. et Guelf. 3. *nam.* Tum ſcribendum foret: *it liquida nam tibi linter aqua.* pro *linter* gloſſam exhibet Ed. Rom. *nauis.*

ELEGIA VI.

1. *vt inducar*] Sic Reg. et Coruin. Guelf. 1. 2. 3. ſicque editi ante Scal. et Broukh. qui *inducas* e paucis intulerant.

3. *ſaeue puer*] haec lectio ſecundum Muretum a Broukh. recepta: Nec tamen alia eius auctoritas, quam quod Muretus alios ſic legere ait; quod et de virorum doctorum emendatione pronuntiari ſolet. Vulgo *ſaeuitiae* legitur. Vix dixeris, quomodo haec corruptela oriri inde potuerit: niſi forte ex ſcripturae compendio: Non quidem prorſus alienum illud: *quid ſaeuitiae tibi eſt mecum,* in me;

quare

quare tam saeuus es in me! parum tamen commodum. In fine versus multi addunt: *est*.

5. *Iam mihi t.*] Ita inde ab Ald. fec. editur. Alii *nam*, sicque Reg. cum Coruin. Guelf. 3.

7. sqq. Totum locum ad verbum fere reddidit Ouidius Trist. II, 447. sqq. Adscribam versus poëtae nostri:

Credere iuranti durum putat esse Tibullus;
Sic etiam de se quod neget illa viro.
(vs. 7. 8.)
Fallere custodem demens docuisse fatetur,
Seque sua miserum nunc ait arte premi.
(v. 9. 10.)
Saepe, velut gemmam dominae signumue probaret,
Per caussam meminit se tetigisse manum.
(v. 25. 26.)
Vtque refert, digitis saepe est nutuque locutus,
Et tacitam mensae duxit in orbe notam.
(v. 19. 20.)
Et quibus e succis abeat de corpore liuor,
Impresso fieri qui solet ore, docet.
(v. 13. 14.)
Denique ab incauto nimium petit illa marito,
Se quoque vti seruet: peccet vt illa minus.
(v. 15. 16.)
Scit, cui latretur, cum solus obambulet ille; (v. 32.)
Cur toties clausas exscreet ante fores.
(ex Eleg. sup. v. 74.)
Multaque dat talis furti praecepta: docetque
Qua nuptae possint fallere ab arte viros.

7. *Illa quidem tam multa negat*] *Tam multa* Latini quidem dicere solent pro *tot*. vid. Burman. ad Lucan. I, 399. IV, 579. hic tamen sententiam parum commodam reddit. Vulpius ita explicat: Vt concedat, se cum riuali meo fuisse, tamen negat grauiora illa, n. concubitum. Sed et hoc a Tibulli facilitate abest. Facile in animum venire potest, legendum esse: *iam* pro *tam*, vt et Scaliger voluit, vt *multa* sit pro *multum*. Ouidius l. c. (II. Trist. 447.) hunc locum ante oculos habens:

Credere iuranti durum putat esse Tibullus;
Sic etiam de se quod neget illa viro.

vnde coniicere possis, eum legisse: *Illa quidem iurata negat*. Propert. I, 8, 27.

Hic erit, hic iurata manet.

Ouid. III. Am. 3, 3.

Quam

Quam longos habuit nondum iurata capillos.
vbi v. Burm. Fuit, qui vellet: *Illa quidem infimulata negat.* Poteft quoque fic refingi: *Illa quidem fua furta negat:* quod expeditiffimum foret. In Ed. Baf. expreffum: *Illa quidem tam multa negat fe credere. Durum eft.*

8. *vsque*] *ipfa* vnus Gebh. *quod neget illa* vn. Broukh. petitum ex Nafone. Etfi *pernegat illa* pro *vsque* lenius ac mollius effet. Vnus Statii etiam: *Nam fic et de me p.*

9. *ludere*] Guelf. 2. *laedere.*

11. *Fingere tunc didicit cauffas, cur fola cubaret; Cardine tunc tacito vertere poffe fores*] Repofui e codd. in quibus Guelf. 1. 4. vtroque verfu *tunc* pro *nunc;* ita erat in antiquis Edd. etiam Rom. et Lipf. et in vulgg. inde ab Ald. fec. male iterum mutatum in Scaligerana; et fenfus ita exigebat, ftructuraeque et totius loci ratio. Omnia enim praeterito tempore efferuntur, et fi *nunc* ftare deberet, requireretur *cubet.* fed eft etiam in feq. *abiret.* Viderat hoc etiam Ayrman. in Vita Tibulli §. 68. Porro pro *cur*, quod per Aldinas receptum, in Ed. Rom. et Lipf. aliisque vett. edd. vt et in Guelf. 1. 2. 4. eft *vt.* in Coruin. autem: *queis.* Tum in Vicent. *forem;* a qua totum fequens diftichon abeft.

13. *Tum fuccos h.*] etiam hic Rom. et Lipf. cum aliis Guelf. 2. a pr. m. 3. 4. *Tunc*, quod maiorem vim orationi conciliat. Nouatum in Scaligerana *tum.* Etiam Coruin. *abeffet.*

16. *peccet vt illa minus*] Seruaui hanc lectionem, quia non multum referebat, vtro modo legeretur, quanquam pro vera non habeo. Verius eft, quod in omnibus legitur: *peccet vt illa nihil,* nifi quod Venetae: *peccet vt ipfa nihil* habent. Broukh. in duobus Italis inuenerat *minus,* quod probabat, quia ita etiam Onid. in illo loco II. Trift. 459. Mihi vero ex hoc ipfo Ifta lectio in duos illos libros veniffe videtur.

17. 18. *neu iuuenes celebret*] Reg. cum aliis, *ne.* mox *laxo* — *finu*, vett. edd eft lectio: quod male mutarunt Aldinae Edd. *laffo*, in Thuan. *lapfo*, vtrumque vitiofe. Sed erratum ex more. Apud Rutil. I, 371. recte contra libros receptum.

Laxatum cohibet vicina Faleria curfum.

Vulgatam quam iterum reftituit Muretus in noftro, tuetur Ouid. Epift. 16, 247.

Prodita funt, memini, tunica tua pectora laxa.

et in Faft. IV, 436.

Haec

Haec gremium, laxos degrauat illa finus.
vbi Neapolis item ex aliis laudat *lapsos.*

20. *detrahat* Guelf. 1. *ducat in orbe notas*] Ouid. l. l. v. 454. *notam.*

21. *Exibit quam saepe, time, seu visere d.* etc.) *quum* Coruin. et sic male Statius corrigebat. Admonitio istis temporibus valde vilis. v. Propert. II, 15, 20. Iuuen. VI, 489. Lucian. de Amor. c. 42. vbi verba: πᾶς θεατὴς ἐπιτρίβων, corrupta esse omnes clamant; forte leg. πᾶς θεὸς θεατὴς ἐπιτρίβων. et Lucilius iam ab aliis laudatus:

Aut cum iter est aliquo et caussam commenta vidi —
Aut apud aurificem, ad, matrem, cognatam ad amicam,
Aut operatum aliquo in celebri cum aequalibus fano.

23. *illam sequar vnus ad aras*] Scaliger reposuerat *ad aram*, ea ratione commotus, quod vna tantum esset, in eius Consulis domo posita, cuius eo mense fasces erant. Sed cum in hoc operto non nisi primariae feminae adfuisse videantur, non vero libertinae, qualis Delia erat; cum porro, nisi semel, istud sacrum in anno non fieret: Broukh. recte reuocauit *aras*, vt intelligantur publica Bonae Deae templa, ad quae quotidie adibat promiscua feminarum multitudo. Duas autem fuisse eius aedes Romae, idem docte ostendit.

25. *signumue*] Broukh. ex vno: et sic Ouid. II. Trist. 451. vulgo *signumque.* Tum *eius* obseruandum, quod, vt nimis tenue et exile, in elegis ferebat, in Oda vero reiiciebat Bentlei. ad Horat. III, 11, 18. Laudauit quidem plura loca Burm. ad Ouid. Met. VIII, 16. quibus adiice Grat. Cyneg. 224. Nec tamen efficere potuit, quo minus etiam h. l. ieiunam faciat orationem τὸ *eius*, quod facile euitare poterat poëta v. c. *gemmam digiti signumue.* Naso Trist. II. l. c. *gemmam dominae.* mox Reg. *manu.* et v. 31. *nec me nunc d.*

32. *Instabat t.*] hinc, vt alia huius Elegiae, efficti versus 459. 460. ap. Ouid. II. Trist. quos tamen ab aliena manu accessisse existimo; male. enim cum ceteris cohaerent.

33. Ante hunc versum inserti sunt a Scaligero versus sex nouissimi ex superiore Elegia: *At tu qui potior nunc es.* Disputatum est de hac transpositione copiose ad e. l. Nunc vero etiam illud monendum: vix alium tam parum commodum locum illis reperiri potuisse. Exponit poëta Deliae

Deliae marito ea quae facta sint; fraudes superiorum temporum; quibus excitet eum et exasperet in moechum, quicum nunc consuescit Delia:

Ille ego sum, nec me iam dicere vera pigebit,
Instabat tota cui tua nocte canis.

Quam male nunc subiicitur:

Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
Sedulus ac crebro prospicit ac refugit.

etc. inprimis illa: *vtere quaeso Dum licet.*

34. *Seruare? ah fr.*] Reduxi hoc, quod male in priore editione eliseram, Vulpium sequutus, qui Scaligero nimium obtemperauerat; ab hoc enim extrusum *ah*, quoniam ex eius codice, vti ex aliis, exciderat. Atqui id facile fieri potuit, inprimis cum scribi fere soleat *a.* Et versus parum numerosus est eo sublato; habent quoque *a* vel *ah* codd. et edd. fere omnes: alii vt Guelf. 1. 4. *ac* vel *heu.* Guelf. 3. *et.* Cum Scaligero tamen Regius faciebat.

35. *absentes alios suspirat amores*] Broukh. maluit: *absentis*, vt genitiuus esset. Sed si vel sic scriberem, nolim ita accipere, quia durum est: *amores alios absentis suspirat*, elegantia autem poëtis sollennis est *amores absentes* pro amatore absente. *amores suspirare* est desiderare absentem amantem. Inf. IV, 5, 11.

Quod si forte alios iam nunc suspirat amores.

Sic Galli *soupirer;* in quo illustrando multus est Broukhusius, qui, vt aliquid efficeret, in hunc saltem modum notata dispescere debebat: Vulgari modo loquendi *suspirare* dicimur *aliqua re*, vel, *propter aliquam rem.* Adeoque recte Lucret. IV, 1188.

Nec mulier semper ficto suspirat amore.

Vt vero tot alia similia in actionem deflexa sunt a poëtis, v. c. *sonare cantus, olere myrrham;* sic dici coepit: *suspirare amorem.* Mox paullo doctius deflexum est in eum sensum, vt sit, *suspirando desiderare;* vt in illo Iuven. XI, 153.

Suspirat longo non visam tempore matrem.

37. *At mihi*] Guelf. 2. *Hanc mihi.*

38. *detrecto*] Broukh. ex vna Ed. Reg. Lep. archaismum captabat: *detracto.*

39. *quisquis colis a.*] ita e ratione sermonis Broukh. recte. Vbique *colit.*

40. *Effluit effuso cui toga laxa sinu*] Regius, Ed. Rom. cum aliis *et fluit*, vt saepe in libris et variatur et peccatur.

peccatur. Sic apud Ouid. II. Met. 144. *effulget* vnus, vbi reliqui *et fulget.* Simplex *fluere* in hac re vſitatius. Sed v. Gronou. II. Obſſ. c. 7. Hoc tamen loco copula ſuauiorem verſum reddit: *Et fluit e.* Albinou. II, 26. tales ſinus *ventoſos* vocat. pro *laxa* male Aldinae inuexerant *lapſa*, quod iterum Scaliger eiecit. In libb. etiam *laſſa.* v. ad v. 18.

42. *Stet procul, atque alia ſtet procul ante via*] Ex aliquot libris, adde Guelf. 2. ita verſum concinnauit Broukh. parum concinne, me quidem iudice. In Libris et Edd. eſt *aut alia* forte leg. ex vſu et genio poëtarum:

Stet procul ante, alia ſtet procul ante via.

et ſic iam Statium conieciſſe nunc reperio. In longiori verſu mollior in aliis iunctura: *ne crimen poſſit habere.* mox v. 44. in Regio vitioſe *ſinu.*

46. *non amens v. l. timet*] Ita iam emendatum in Ald. ſec. et hinc vulgata lectio facta quam firmauit Broukh. e melioribus libris: in quibus Guelf. 3. in aliis fere, *non et amans* vel *non et amens.* Nempe ferre non poterant ſagaces homines, poſt *nec* in altero membro eſſe *non*, hinc inſerebant copulam; alius, vt metrum ne laederetur, ſcribebat *amans.*

47. *ſuos caedit violenta lacertos*] Ita emendatum in Ald. ſec. at in pr. *violata*, quod et in aliis vett. edd. et codd. erat; vt contra factum inf. IV, 1, 76. cf. ib. v. 73. *violenta* h. l. eſt ſaeua, trux. v. IV, 2, 3.

48. *Sanguineque effuſo ſpargit inulta Deam*] quorſum *inulta?* Vulpius eo interpretatur, *quod nemo ea vulnera vlciſcebatur.* Ita vero friget illud vocabulum. In Ed. Rom. *Sanguine et e. s. inepta D.* et ſic etiam habebat Liber Commelini. Sed hoc pro reliquo carmine nimis tenue. Enimuero vide notam ad h. v. *Sanguine et* eſt quoque in Guelf. 1. 2. 4.

49. *praefixa*] Coruin. *perfixa.*

53. *Attigeris*] Broukh. e melioribus, vt iam coniecerant Auratus, Fruter. Douſa. vulgo: *Attigerit.* mox Ed. Lipſ. cum quibusdam: *vt hinc v.* nempe ex ara.

58. *me mouet*] al. *monet.* male.

59. *Haec mihi te adducit*] Sic pars codd. etiam Guelf. 2. 3. Bene quidem *adduci* de lenonia perductione diceretur, neque illud inſolens olim, puellas ad iuuenes venire. v. inf. I, 8, 65. Sequentes tamen verſus 61. 62. vbi anus venientem excepiſſe ad fores dicitur, eum ſenſum non admittunt. Forte malis: *Haec tibi me adducit.*

Sed

Sed res ita tenenda: anus eum ad fores praeſtolatur, et, vbi venit, puellam e cubiculo furtim ad eum adducit. Lectio vero haec, in Aldina ſec. primum illata, eſt illa quidem in multis et bonis libris, etiam in Regio, et Coruin. ſed non in omnibus. Alii habent: *Haec mihi te adiungit*, et permulti cum Guelf. 1. 4. *Haec me deducit*, et ita repoſuerat Broukh. idque lectum in antiquis edd. etiam Ald. pr. Quam lectionem ſi teneas, neque ea aliter interpretanda erit, quam eum ab anu, quae ad fores ſedebat, ad cubiculum dominae perduci. Ceterum v. 60. Regius *moras* pro *manus*, et v. 62. *ſtrepitum* habet.

63. *Viue diu mihi, dulcis anus*] Scaliger archaiſmum hic fuiſſe putabat *mi dulcis anus* pro *mea* et ita reſinxerat. Sane et ita apud Ouidium Epiſt. 19, 17.

— — — *teque, o mea ſola voluptas,*
Plus quoque, quam reddi, quod mihi poſſit, amo.

in prima Editione et tribus Libris *mi ſola* legitur. Sed recte Broukh. *mihi* reduxit, quod conſtanter Libri ſeruant. Quin et τὸ *mi*, ſi recipiatur, aliter accipi nolim quam pro *mihi*. Propert. I, 12, 29.

Mi neque amare aliam, neque ab hac diſcedere, fas eſt.

64. *proprios ego tecum, ſit modo fas, annos contribuiſſe velim*] Jta quidem omnes Libri et Edd. Dura tamen oratio; debebat ſaltem: *contribuiſſe velim tibi p. annos* h. de mea vita tibi largiri. Nam haec eſt ſollennis optandi forma. Itaque Broukh. coniecturam Nic. Heinſii recepit: *conteruiſſe*, quae forma verbi ſupra fuit El. 4, 48. Et ſic Propert. I, 7, 9.

Hic mihi conteritur vitae modus.

cf. Cort. ad Sall. Catil. 4, 1. ſed nec in hac lectione acquieſcit doctus Britannus (Jortin *Tracts* To. II. p. 451.) in Miſc. Obſſ. Vol. II. p. 242. et aliena eſt verbi vis ab h. l. Non enim Tibullus cum ea viuere velle optare poterat, ſed de ſua vita eius annos augere. Si autem hoc volebat, doctius dictum erat, quod vulgo legitur. *contribuere* eſſet impendere et conſumere annos vna cum altero. Ferenda itaque et notanda eſt illa ratio: *tecum contribuiſſe*, non mutanda. Si tamen mutatur, admittenda Burmanni emendatio: *tibi, dulcis anus, proprios ego vitae, Sit modo fas, annos contribuiſſe velim.* Porro pro *ſit* Reg. *ſi.* v. ſup. ad II, 71.

66. *quicquid agat*] Broukh. e Libris. Alii cum Regio et Ed. Rom. et Lipſ. Guelf. 1. 2. 3. *agit*, quod magis

 placet.

placet. Mox v. 69. Reg. et alii et vtraque Edd. *cum aliis sunt*, et v. 70. *possunt*, vt et alii ap. Broukh. cum Ald. vtraque; in altera etiam *ego* omissum. At Muret. *possim quin*.

67. *quamuis non vitta — impediat crines nec stola longa pedes.* De *stola* remisi ad Broukhus. e quo tamen haud facile discas, quae stola fuerit. Etsi rem nondum omnino expeditam esse video, fueritne eadem cum tunica, an diversa; nam tunicae iniectam videmus in signis matronarum aliam vestem cui superinduitur *palla*; vestis illa potest pro stola haberi; licet tamen tenere alterum, stolam fuisse eandem cum tunica matronarum ad pedes demissa; eidem *institam* subsutam, fasciam purpuream: quod Ferrarius docuit de re vestiar. III, 17. etsi nullam disertam auctoritatem veteris scriptoris afferre potuit; nam ex Horat. I. Serm. 2, 29. et ex locis Ouidianis res in aperto non est. Pro *quamuis non* est *q. nec* in Guelf. 1. 4.

71. *puter, ducerque*] *puter* est a Broukh. e libris: ante erat e Plantin. *putor*, vt etiam in Regio, vel *putat*, vt in Edd. Rom. Lipf. et Aldinis, vel *putem*. *Ducter* a Scaligero immutatum: nam Libri et ant. Edd. *ducor*, vt Rom. et Lipf. vel *ducar*, vt Regius, quod seruari debebat, et Coruin. etiam *ducit*. In Guelf. 2. emendatum: *Ac si — putet*, *ducar* in 3. *puter*, superscripto *o* et *putat*.

72. *pronas proripiarque vias*] Non dubitaui reponere, quod temere mutatum erat. In antiquis Edd. et Codd. legitur fere: *proprias proripiarque*, vel, vt in Ald. vtraque et cett. *proripiorque*, quia *ducor* eas insedit. *proprias vias* Scaliger ex ingenio mutauerat in *properas*, quae essent, per quas quis propere praecepsque ducitur. Ex Coruin. expressum: *propria proripiarque manu;* in quo haereo, an ab interpolatrice manu sit. Sed in bonis aliquot libris Broukh. post Statium inuenit *pronas*, vt iam Fruterius coniecerat, et recte recepit; quamuis difficile dictu sit, quomodo hoc in *proprias* deprauari potuerit, nisi incerto et fugienti librarii oculo, dum proximum vocabulum arriperet, imputemus: vt in ed. Vicent. corruptum video: *proriprias propriarque vias*. Et in Guelf. 2. *properans* erat, cum var. lect. *properas* vel *pronas*. Guelf. 3. *proprias — manus*. Paullo audentius aliquando legebam, — *ducterque capillis*, *Immerito*, *prensis:* Ouid. XII. Met. 223.

Raptaturque comis per vim noua nupta prehensis.

cf. Burm. ad IV. Met. 476. *Proripiar* in *per rapiar* mutauerat

verat Heinfius, et repofuere Broukh. et Vulpius. temere tamen: fiue enim fimpliciter dictum putes, fiue, vt ex aedibus protractum intelligas, recte fe habet *proripiar*. Docte autem *per* omiffum, poëtarum more, vt in illo: *ire redire viam*. Vitia reliqua 71. 72. etiam Guelferbytanis infident.

73. *venerit ipfe* Guelf. 3.

75. *Nec faeuo fis*] Scal. ex fuo *ne*. paullo ante v. 73. Regius *pulfaffe*, et 74. Coruin. *manum*.

77. *At quae fida fuit nulli* —] Broukh. transitionem non probabat et reponebat e libris aliquot, paucis tamen, *Nam*. Et fic in Ald. fec. immutatum erat. At Muret. *at* reuocauerat, abeffe aliquot verfus arbitratus, quibus caftarum mulierum praemia expofita erant. Scaliger tamen deeffe aliquid negabat: cui affentiendum puto. Ed. Rom. *Aft*.

80. *Tractaque de niueo vellere ducta putat*] Sic maxima pars librorum: inque his Guelf. 2. 3. quidam apud Stat. et Broukh. pro *ducta*, *dente*, *fila*, vel *texta*, et pro *putat*, *parat*. Scilicet *ducta putat* recte ed. Reg. Vicent. At Venetae *ducta parat*. Mutatum in Ald. pr. *fila parat*. Ald. fec. *dente putat*. Muretus retraxit prioris lectionem. Plantin. *dente parat*. tandem Scaliger retraxit: *ducta putat*: fecundum Codicem fuum.

83. *Hanc Venus ex alto f. — fpectat*] Hinc forte Ouid. III. Art. 451.

Has Venus e templis multo radiantibus auro
Lenta vides lites.

84. *infidis quam fit acerba, monet*] Ita Muretus correxerat; et Broukh. e melioribus retraxit, cum in Scaligerano iterum mutatum effet in *quod*, id quod antea legebatur in Aldinis et iis, quae inde fluxere. Atqui *quod* dictum parum latine, etfi fic etiam Reg. cum Ed. Rom. Sed Lipf. *que*, ex *quae*, quod in Vicent. eft. *quod* vel *quo* Guelf. 2. pro *infidis* Broukh. in Ed. Veneta a 1487. et in vno Anglic. vetuftiffimo inuenerat, *infelix*, vt eft quoque in Edd. 1500. et 1520. *et infelix quod fit, a. m.* hoc et in Guelf. 1. Etiam Ed. Bafil. a. 1569. in margine habet: *infelix cur fit, acerba monet.* ex correctione.

86. *ftemus*] Reuocaui lectionem, quam receperat Broukh. e bonis aliquot libris. Et fic Ed. Rom. cum Venetis et Guelf. 4. Vulgo: *fimus*; inde ab Aldina pr. *Stare* eleganter pro *effe* ponitur, inprimis cum durationis ratio fubeft. v. Broukh. h. l.

ELEGIA VII.

1. *Hunc c. diem*] Ed. Lipſ. *Hanc*, vt aliae quaedam ap. Broukh.

3. *Hunc fore, A. p.*] intelligendum, *diem*, h. eum, qui eo die natus fuerit, fore illum, qui Aquitanos vinceret. Sed hoc paullo durius eſſe, negari non poteſt. Heinſ. primo verſu coniiciebat *ducem* pro *diem*. Putabam aliquando legendum: *Nunc fore*. Scriptum quoque ſic in Guelf. 3. Sed elegans eſt Ayrmanni coniectura: *Hoc fore* h. naſciturum eſſe; in Vita Tibulli §. 42. vt tamen ea ſatis appoſita ſit, legendum erat etiam primo verſu: *Hoc cecinere die — Hoc fore, qui*. Moneri tamen aduerſus haec omnia poteſt hoc: eſſe hoc Parcae vaticinium, adeoque aſſurgere poëtae orationem. Pro *fundere* eſt *frangere* in Guelf. 2.

4. *Atur*] in libris legitur *Atax*, (vnde corrupte alii *Arax*, etiam Coruin. in Guelf. 1. em. *Atrax*) qui eſt fluvius Galliae Narbonenſis. Sed cum Meſſala triumphum egerit ex Aquitania, Scaliger, in cuius libro erat *Attas*, emendauit *Atur;* quod tamen non puto omnino neceſſarium eſſe: nam et v. 11. Arar et Rhodanus, fluuii Narbonenſis Galliae memorantur, quia vicini Aquitanis; et Narbonenſis prouinciae res et ipſae a Meſſala potuere conſtitui.

6. *et euinctos*] *euictos*, *inuictos*, *inuinctos*, aberrationes librariorum; item *euntes et;* hoc etiam Coruin.

7. *lauros*. emendatum *laurus* in Guelf. 2. quod frequentant alii poëtae.

8. *Portabat niueis currus eburnus equis*] Scaliger e ſuo malebat: *portabit*, tanquam ex Parcarum praedicentium futura perſona; quod etiam eſt in Reg. et in Ed. Lipſ. natum, puto, ex *portauit*. *Niueis* Broukh. e libris, quibus accedit Regius, repoſuit pro *nitidis*. Saepe permutantur haec verba. v. inf. III, 6, 8. Burm. ad Ouid. III. Art. 74. Triumphantium currus equis albis iungebantur. *ferentem* etiam Coruin.

9. *Tarbella Pyrene*] Eſt et hoc ex ingenioſa Scaligeri emendatione. In libris, *tua bella*, vel in paucis, *per bella*, in Rom. Ed. etiam *pirenes*.

11. *Teſtis Arar R.*] hoc et in Guelf. 2. al. *Arax*, vt Ed. Rom. vel *Atax*, qui vel nunc ferri poterat.

12. *Carnuti et flaui caerula lympha Liger*] In libris etiam Coruin. fere ſcribitur *Carnoti*. at Guelf. 3. diſerte *Carnuti*. pro *flaui* repoſuerat Scal. *fluuii*, permutatione quidem

quidem etiam alias obuia, v. Propert. II, 7, 50. sed non ad hunc locum faciente: debebat enim tum aut abesse *Liger*, aut est *Ligeris*.

13. *An te, C.*] Ita Broukh. ex vnó Colot. et Exc. Pocchi, vti Nic. Heinf. quoque emendauerat. **Vulgo:** *At. An te*, et in marg. *Et te* Guelf. 3.

14. *Caeruleis placidus per vada serpis aquis*] Ita ex Statii emendatione reposuere Bronkh. et Vulpius, quos ego deferere nolui. In libris et Edd. est: *Caeruleus placidis — aquis*. hoc aiunt naturae huius fluuii repugnare, qui albo aquarum colore esse proditur: (vnde etiam Ouidio III. Art. 204. *lucidus* dicitur:) melius itaque iungi *vada caeruleis aquis*, h. vada caerulea, vt saepe Virgilio. v. Aen. VII, 198. poni, vt sint sinus Issici, in quem *serpit*, h. euoluitur Cydnus. Non tamen video, cur is fluuius non possit communi epitheto *caeruleus* appellari, multo magis *tum*, *cum in mare se immittit*; vt Hebrus per se tardissimus. tamen sollenni fluuiorum nomine, a Virgil. Aen. I. 321. *celer*, et Ladon contra, rapidissimum flumen, ab Ouidio I. Met. 702. *placidum* appellatur, vtrumque ex natura fluuiorum vniuersum spectata. Synonymorum vero et Epithetorum similis coaceruatio est inf. III, 3. extr. Propert. I, 11, 11. 12. in Culice 146. 147. Pro *vada* Regius vitiose *prata*; an voluit *freta*?

15. *contingens*] Pal. *consurgens*. Reg. *aerio*, permutatione sollenni v. Burman. ad Ouid. II. Met. 533.

16. *Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas*] De hoc versu nondum liquet. Cyllenius et Scaliger per hypallagen explicant, quae tamen Elegiae parum conuenit, pro eo, quod sit: *Cilices arant Taurum*. Sane Taurus, etsi in nonnullis locis male habitatur (v. Strabo XIV. p. 984. B.) in paucis tamen partibus conualles habet messibus faciendis idoneas, v. Strabo XII. p. 854. C. Statius ex illis Ouidii:

Iamque meos vultus ruga senilis arat,

accipit de rugis, quas frigus inducit: Atqui sic saltem *rugis* adiectum esse debebat. Turnebus Aduers. XVI, 4. cum aliis legit, *alat*; seu quatenus agri in conuallibus sunt, qui seri et arari possunt, seu respectu pascuorum, herbarum etc. adde, venatu: Est tamen hoc ipso Tauro frigidius, inprimis in poëta: non minus quam *amat*, *habet*, et alia, quae viri docti extuderunt. Broukh. *arat* exponit secat, diuidit, dirimit, sc. Ciliciam a Pamphylia et Isauria: idque probat Vulpius. Saltem sic statuas, *ipsam Ciliciam*

 per

per montes dirimi, montis iuga per Ciliciam protendi. Vt enim *arare aequor* non est secernere illud ab littore et excludere a terra, sed per medium mare facere nauigio quasi sulcos aliquos: ita neque si vel maxime *arare* esset dirimere, alia, quam *terrae* ipsius, diuisio intelligi posset, vt montis iugis, tanquam sulcis, distincta sit et diffissa Cilicia. Attamen sic duo sunt insolenter dicta: primum, *arare* nude dictum pro *diuidere, dirimere.* Fac tamen *arare terras* esse, *secare* iugis montium, *arare Ciliciam* dicendum erat, non, *Cilices:* quo dictio multo sit durior. Libri nil mutant. In vno Italico est *alat;* verum non codex est ille, sed editio Gryph. cum var. lect. inter quas adeo tanquam varia lectio relata est emendatio Turnebi ac Mureti. In Ed. Lips. *intonsas.* Etsi ad sententiam nonnulla coniectari possunt, nihil tamen vidi, quod iudicio recto satisfaciat. Inter haec relinquitur, lectionem esse veram et ab ipso poëta profectam, etsi parum probandam: vt alluserit ad nomen Tauri, tanquam bouis, qui aret; et vt ille aret Ciliciam, quatenus per eam quasi sulcos ducit, et iugis convallibusque dirimit. Frigidum et puerile hoc, et quod a Tibullo abesse velim: diuque repugnaui, etiam nuper, cum a Wernsdorfio ad Auienum p. 998. versum sic expositum legerem, qui etiam, eleganter ita *arat* positum esse, aiebat. Saltem vt ne repugnet, afferri possunt haec: tauri formam monti tribuerunt veteres: v. Priscian. Perieg. 633. 4. 5. forte et Auien. 844. *nunc directa solo tentus vestigia figit*, vbi in Dionys. 642. est ἰθύνει. Etiam in numis tauri forma mons Taurus adumbratur: v. Eckhel Doctr. num, Vol. VI. p. 99.

17. *vt volucres* Guelf. 1.

18. *Palaestino — Syro*] Scal. in priori edit. e libro legebat *suo*, quod Syrum Palaestinum non dici putabat. Sed etiam Ouidius ita Art. I, 416. cf. Heins. eo loc. et ad v. 76. et Neapol. ad Fast., II, 464.

21. *cum findit Sirius agros*] in duobus Statianis, non insolenti errore *scindit.* v. Burman. ad Ouid. Ep. XII, 94. ad II. Met. 159. in Reg. *confundit.* Notum Virgilii:

Ergo vbi hiulca siti findit canis aestifer arua,

Etiam Ouid. III. Met. 152. II. Am. 16, 3.

23. *quanam possum te dicere caussa*] in Reg. Ed. Rom. et multis ap. Broukh. Guelf. 1. 4. *possim*, idque rectius. Nam omisso hoc verbo sine dubio diceres: *qua caussa dicam* non *dico.* mox v. 25. Ed. Lips. *te* pro *tua.*

27.

27. Verſum hunc Ouidii nomine laudat Seneca Qu. N. IV, 2. memoriae lapſu. *pubem* iam Ald. pr. dederat, et codices tuentur. At Ald. ſec. *proles* receperat; minus bene. *pubes barbara*, ſunt Aegyptii.

28. *Memphiten plangere docta bouem*] *Memphiten* reuocaui, tanquam doctius et h. l. ad aurem iucundius, ex vett. edd. etiam Aldinis: male mutatum in Muretina. Eſt enim Μεμφίτης. quidam, *plaudere*, male. Apis quaerebatur cum luctu et planctu. *Plangere bouem* eſt *plangere ſe propter bouem*, vt, *plangere mortuum*, *ſe propter m.* Rem declarat alterum, quod dici ſolet, *plangere alicui* v. c. apud Senecam Troad. 117. cf. Perizon. ad Sanct. Min. p. 369. In Epitaphio apud Boiſſard. P. III, 48. Gruter. p. 655.

Qui colitis Cybelen, et qui Phryga plangitis Atyn;

vnde *plangere* dici coepit pro ſimplici, lugere. Mela I, 9. l. 81. *mortuos obliti limo plangunt.* In Epitaphio quodam:

Te genetrix, fratresque ſimul, te compare luctu
Perpetuis lacrimis plangit amata domus.

Dictum vero, vt Graecis κόπτεσθαι, τύπτεσθαι, quod minus recte in Herodoto accipiunt; (nunc meliora v. in ed. Weſſeling.) ſic II. c. 42. τύπτονται οἱ περὶ ἱρὸν ἅπαντες τὸν κριόν, male vertitur: *cuncti, qui circa templum ſunt, arietem verberant*, immo ſe, ſua pectora tundunt, *propter*, in honorem arietis, quod cultus religioſi genus erat, quo certos deos proſequebantur. Expreſſit ipſa pectora Auctor Epigr. a Reiskio olim Miſc. Lipſ. nou. Vol. IX. p. 457. vulgati: Τῇ σῇ (n. Adonidis) κοψαμένη ςήθεα παννυχίδι. Forte etiam ἱρὸν eſt victima, et οἱ περὶ ἱρὸν, qui ſacrificant: nam c. 40. καιομένων τῶν ἱρῶν τύπτοντες πάντες. Vis reciproca in hoc verbo obſeruanda erat etiam in aliis locis, v. c. II, 61. (vbi recte Gronou. reponit ὃν δὲ τύπτονται pro ᾧ cf. c. 132.) it. II, 85. VI, 58. ap. Luc. de Dea Syria c. 6. Dial. Meretr. 9. c. 4 Euang. Luc. 8, 52. apud LXX. 1 Sam. 25. 1. Gen. 23, 2. Ioſeph. Ant. VIII, 11, 1. XIII, 15, 5. vbi Spanhemius laudat LXX. Geneſ. L, 10. ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν, et mallet κόπτον, neſcio quare; nam eadem vox legitur in Act. Apoſt. VIII. 2. Dionyſ. Halic. p. 90. I, 42. Eurip. Troad. 623. κἀπεκοψάμην νεκρόν. Et ipſe Homerus τίλλεσθαί τινα dixit Il. ω, 710 Similis error notandus Schol. Callimachi in Del. 321. vbi nautae memorantur in curſu Delum adire:

— — — καὶ οὐ πάλιν αὖθις ἔβησαν,
Πρὶν μέγαν ἢ σέο βωμὸν ὑπὸ πληγῇσιν ἑλίξαι,

Ῥησσόμενον καὶ πρέμνον ἀδακτάσαι ἀγνὸν ἐλαίης,
Χεῖρας ἀποστρέψαντας.

Ita interpungi is locus debet, non post ῥησσόμενον. (nunc ibi vide Ven. Virum, Ernesti) Scholiastes male obseruat, aram pulsatam fuisse; quomodo enim, si manus post tergum reuinctas habebant? Immo ipsi saltantes vapulabant, vt recte Hesychius in Δήλου κακὸς βωμός. Quanquam non ignoro, interdum ipsa deorum simulacra a stolidis hominibus pulsata fuisse. v. Theocr. Idyll. VII, 106. Est etiam Tryphiodori versus male vulgo acceptus de luctu Amazonum in Penthesileae morte 33. Αἱ δὲ — Κοπτόμεναι περὶ κύκλον ἀθηλέας ὄμφακα μαζοῦ, h. e. in orbem stantes pulsabant mammam excisam, papilla carentem. Ceterum in nostro, *docta plangere* dictum, vt in Fragm. Callimachi CLXXVI. vbi de eodem Api: feminam Εἰδυῖαν Φάλιον ταῦρον ἰηλεμίσαι. De re cf. Spanhem. ad Callim. p. 479.

32. *legit in arboribus* Guelf. 2.

35. *iucundos — sapores*] Reg. *sopores*. v. ad IV, 4, 9. *iocundos* scribit Guelf. 3.

40. *pectora tristitiae dissoluenda dedit*] Muretus, Passerat. Guietus, Heinsius, omnes malebant: *laetitiae*, quod etiam Statius in vno Colotii libro, quanquam vano forte rumore, esse audierat. Sane τὸ *dedit* videtur datiuum eo significatu positum requirere; licet enim eo, quo feci in notis, modo explices, semper tamen durum illud et ingratum esse deprehendas, si *tristitiae dissoluenda* iungendum dixeris. Vt saltem ambiguitas iuncturae tolleretur, poëta debebat *tristitia* ponere, quod recte Statius maluit, vt illud Virgilii: *Soluite corda metu.* Similiter etiam *pectora* bene posse dici puto *laetitia solui*, vt ablatiuus sit agentis, quicquid Burman. ad Ouid. Ep. XIII, 116. contra dicat; neque etiam illud insolens, haec duo verba *laetitiae* et *tristitiae* permutari. v. Ouid. l. l. In superiori versu pro *confecta* Heinsius malebat *constricta*, vt exactius responderet τῷ *dissolui*. Vs. 39-42. ex alio carmine illatos suspicor: nimis aliena est Bacchi commemoratio.

42. *Crura licet dura compede pulsa sonant*] Lectionem hanc, quae fuerat Editionum plerarumque ante Broukhusium, inde ab Aldinis bene reduxit Vulpius. Libri fere omnes exceptis paucis, in his Guelf. 2. cum antiquis Editionibus *cuspide* exhibent, quod Broukh. cum Salmasio in Tertull. de pallio 5. qui *cuspite* scribebat, cupide arripuit, tanquam verum et genuinum. Non me adeo mouet, quanquam mouet, ista dubitatio, vocem hanc nusquam ea significa-

significatione inueniri, vt *compes* sit, nisi quod in recentissimis *cuspus* occurrit. v. Cangium Glossar. h. v. nam Gesnerus plane praetermisit in suo Thes. L. L. sed videtur nimis manifesto errore ex compendiosa scriptura alterius vocabuli ortum esse, quod scriptum erat *cuzpede*, vt vidi in Ed. Rom. inf. II, 6, 25. in simili loco: *Spes etiam valida solatur compede vinctum.* sed ibi nulla variatio, vt nec ap. Ouid. IV. Trist. 1, 5. I. ex P. 6, 31. Etiam Horat. V. Carm. 4, 4. *Et crura dura compede. Pulsa*, quod vbique editur, est in plerisque, etiam nostris libris, et bene exprimit catenarum inter eundum fluctuantem ad pedes allapsum et strepitum: in quibusdam tamen Statii et Broukhusii *pressa*, in vno Scaligeri, quod ille probabat, et in tribus Broukhusii *multa*, vnde hic fecit *inulta*, nullo vindice, impune, quod tamen merito Vulpio displicet, vt et docto Britanno (Jortin *Tracts* ,To. II. p. 852. 3.) in Obss. Misc. Vol. II. p. 242. qui malebat *inusta*. Medebach vir doctiss. in Obss. p. 70. effingit *vincta*, quia in vno Eboracensi legitur: *pulsa* vel *victa*. Sed quorsum in vna variante, quae omnino ex correctione orta videtur, haeremus, vbi vera lectio codd. auctoritate et sensus ratione se probat satis?

43. *Non tibi sunt tristes curae, nec luctus Osiri*] *vultus* ex vno Statii receptum erat a Broukh. reliqui omnes scripti et impressi *luctus*, quod Vir doctus minus convenire putabat, quia omnino cum luctu quaerebatur Osiris. Sed cum hic ei Bacchi plane persona induatur, *luctus* non minus ex ea positus intelligendus est, quam mox *chorus, serta, palla crocea, cista*. Omnino quoque dii ἀπενθεῖς, et luctus expertes, vt toties apud poëtas. Verum etiam si *vultum* retineas, non tamen pro fronte adducta ac torua accipi poterit, nisi ex antecedentibus *tristis* repetas; nam vt simpliciter, *tibi vultus est*, eo sensu dicatur, fieri vix potest, et in tanta copia exemplorum a Broukhusio allatorum nullum est, vbi non aliquid adiectum sit, vnde, qui vultus habitus intelligendus sit, appareat. v. c. in illo Cicer. *Si in repulsa Domitii vultum vidisses.* facile rei natura indicat, eum parum hilarem fuisse. *Vultus* etiam displicebat docto Britanno (Jortin *Tracts* p. 453. To. II.) in Obss. Misc. II. p. 245.

44. *Sed chorus*] Coruin. *torus*, vt ex vno Angl. notatum video. Idem Coruin. sic legit et distinguit:

Non tibi sint tristes c. l. Osiri: Sed — amor. sc. tibi est. *et leuis aptus Amor*] Ed. Rom. cum Guelf. 1. 4. *leuis et a* forte pro *lenis et a.* Sic quoque emendare volebat Cl. Medebach p. 71. Mox v. 46. *quoque* pro *sed* Ed. Vicent. Lips. cum aliis vitiose.

47. *dulcis tibia cantu*] Edd. Reg. Lep. et Lipf. *dulcia* quod merum vitium est. Fruterius, Dousa pater, et Guyetus corrigebant, *dulci tibia cantu.* Videri potest in vulgata casus ad proximum vocabulum accommodatus esse, quod saepissime factum. Sic in Lucan. I, 151.

Qualiter expressum ventis per nubila fulmen
Aetheris impulsi sonitu, mundique fragore
Emicuit.

In libris nonnullis erat, *impulsu sonitu*, quod non debebat inducere Virum doctum, vt nuper emendaret, *Aetheris impulsu sonuit.* Quis enim tam argutas aures habeat, vt fulmen *sonare* audiuerit? Ipse Lucanus *sonitu* explicat, *mundi fragore.*

48. *leuis — cista*] Broukh. mallet *breuis;* sed *leuis* esse debuit, cum vitilis seu viminea esset, et a virginibus, quas *κανηφόρους* vocabant, portaretur. Sic Ouid. V. Fast. 218. *leues calathos* dixit.

49. *centum ludis Geniumque choreis Concelebra*] ita Broukh. e coniectura Statii reposuit: vbique legitur *ludos.* in Guelf. 1. *ludes.* Sed illud *centum* parum placet. Guyetus coniiciebat: *et junctum ludo G.* Forte fuit: *et Genium ludo Geniumque choreis Concelebra*, figura inprimis Ouidio sollenni. *Ludus* vero singulari numero recte: Valer. Argon. I, 251.

Dulcibus alloquiis ludoque educite noctem.

et v. 294.

Iamque mero ludoque modus.

Virg. Ge. III, 379.

Hic noctem ludo ducunt.

50. *et multo tempora funde mero*] Mira loquendi ratio, de qua Obss. ad Eleg. 2, 3. disputatum est. Retuli hoc ad Osirin, vt is ludis choreisque Genium concelebrando sua ipse tempora multo vino fundat, h. e. perfundat, vt adeo vino incalescat; rationemque formulae loquendi in hoc quaesiui, quod vinum diffusum per venas perfundere dici potest corpus et inprimis caput, adeoque tempora, quibus vini calor ac vis maxime sentitur. Nec necesse est, post illa quae supra disputata sunt, aliquid addere. Analogia autem sermonis in promtu est, qua primo, *funditur vinum*

vinum per vasa, tum *vino perfundi vas*, et poëtice *fundi vino vas* dici folet. Auctor doctiff. Obff. in Anacreont. p. 187. interpretationem meam vix vfu loquendi probari obferuat, monetque, ad Genii tempora haec fpectare et de ipfo facro, quod Genio fit, effe accipienda. Genio vino libari nemo dubitet: fed vir doctus docere debebat, quomodo de vino libato hoc dici poffit: *multo tempora funde mero* Genii. Vinum aut apponitur aut libatur in ara, feu foco infunditur, inftillatur in ignem. Vngi Genii comam et corollis ornari fatis conftat; an vero etiam hoc: fuiffe eius caput vino adfperfum vel perfufum? Hic mos aliquo exemplo, feu moris analogia doceri debebat. Vt ipfe Genius, multo feu libato feu appofito cum epulis vino tanquam inebriari dicatur: per fe non male dictum effet; fed hoc alienum a verborum fenfu et iunctura; nam Ofiris is eft, quem compellat poëta: *concelebra Genium et multo tempora funde mero:* quae fane Ofiridis effe neceffe eft, non Genii, nifi contortiffima ratione, vt fit: *tempora Genii funde*, perfunde, *mero*, larga manu ei vina appone, vt eius caput vino perfundatur. Alioqui, quandoquidem ille epulis vinoque excipitur, non abfonum eft, fi ille largins fe vino inuitare dicatur: igitur et vino perfundi tempora. Atque ad hoc ipfum ducit alter locus inf. II, 2, 8. *Ipfe fuos Genius adfit vifurus honores — atque fatur libo fit madeatque mero.* Neque enim hoc de honore Genio habito aliter accipi poteft, quam vt nimio appofito vinó ille lautius fe excipiat: fic *madere, vuefcere, βρέχεσθαι*, de ebriis. De vino Genio largiter appolito etiam Horatium agere III. Od. 17, 15. *cras Genium mero curabis* dubitari nequit.

51. *Illius e nitido*] *e* Broukh. relicta Scaligerana editione tacite repofuit; in qua erat *et*, vt in multis, quae ex Aldinis fluxere. Muretiana et Plantiniana iam *e* refinxerant, et habet *e* Guelf. 1. 4. In Ven. excidit. etiam Regio. conf. inf. II, 2, 7. Idem poffis fequenti verfu putare accidiffe, vt fuerit: *E capite et c.* nam pendebant e collo, vnde *fufae per colla coronae*. Ouid. II, Faft. 739. Durum autem ad meum fenfum, quod nunc de Genio agitur, et tamen mox iterum ad Ofirin redit oratio: *Sic venias hodierne.* Infuaue etiam τὸ *Illius*. Quid fi itaque legatur:

Et Syria e nitido ftillent vnguenta capillo,
Et capite et collo mollia ferta geras.
Sic venias hodierne.

Ita omnia de vno Ofiride agunt.

53.

53. *Sic venias hodierne*] Primum *Sic veniat hodierne* Venetae cum nonnullis apud Broukh. *Sic venies hodierne.* Vicent. *Sic venias, hodierna tibi dum t. h. Liba* vtraque Aldina: quod mutauit Muretus: *Sic venias hodierne, tibi dum t. h. tibi dem t.*] ita Statius e suis corrigebat, et ex suo libro tandem reposuit Scaliger; etsi iam idem excusum video in Ed. Vicent. et in Coruin. adde Guelf. 3. In plerisque Edd. a Romana inde, *dum.* quod multo suauius est. In Guelf. 1. et 4. *Sic veniat hodierne tibi: dum.* Ed. Lipf. *dum t. h. Libo, et M.* Quod vulgatum est, simile est ei, quod in Ouid. III. Trist. 13, 17.

Micaque sollenni turis in igne sonet:
Libaque dem pro me genitale notantia tempus.

54. *Liba et Mopsopio dulcia melle feram*] Sic etiam Regius. Broukh. e libris reposuerat: *Libaque.* Heinsius corrigebat: *tibi dum turis honores Libem et Mopsopio dulcia melle fauo*, quia in vno inuenerat *dulcia mellis auo.* *Mella* est in plerisque, sed ex culpa librarii propter vicinum *dulcia.* vide modo ad v. 47. Passeratius tamen inde faciebat: *Mopsopiae dulcia mella.* h. Atticae. Si quid mutandum, *τὸ dum* reducendum esse arbitror. Durum enim *τὸ dem*, etiamsi ita iungas: dem. dabo, tibi turis honores, sic venias hodie: vt sit obtestationis formula. Verum nouam et elegantem lectionem offert Guelf. 2. *tibi dem turis honorem, Libem et Mopsopio dulcia mella fauo.*

56. *circa stet veneranda senem*] reduxi hanc lectionem, ad quam etiam Vulpium procliuiorem esse videbam, quod ea in editis scriptisque fere omnibus, etiam Regio, Guelff. et vtraque Edd. esset, praeter vnum Statii, tresque parum vetustos apud Broukh. quibus adde Coruin. in quibus *venerata*, quod primum praetulit Statius, et receptum tacite in Scaligerana. Sic quidem etiam sup. Eleg. 5, 33. *et tantum venerata virum;* hic tamen parum aptum videtur. tum ex structura verborum, tum ex sententiae ratione; sit enim senis maiestas natorum et numero et specie et dignitate augustior. Occupauit vero istos Codices hoc, quia in libris fere haec duo participia permutari solent: vti mox v. 63. pro *celebrande* duo Statiani, *celebrate.* At *veneranda*, modo non cum Dousa Praecid. c. 18. pro *venerans* accipias, peregregium h. l. est. v. Not.

57. *Nec taceat monumenta viae, quem Tusula tellus, Candida quem antiquo detinet Alba Lare*] *Nec taceant* e suo libro intulit Scaliger, vt nonnullos habere Statius narrauerat, sicque bini Anglicani cum Coruiniano. Editum fuerat

fuerat inde ab Aldinis: *Non taceam.* At in vett. edd. Ven. Vicent. et aliis, et in fcriptis fere omnibus legitur *Nec taceat*, haud dubie melius, ne ad *monumenta* referas, quod et Ayrman. §. 54. l. l. obferuaffe videtur; et ortum *taceant* ex vicino plurali *monumenta*. *Quem* bis a Broukh. repofitum ex vetuftis Edd. priore loco haud dubie recte, nefcio an altero, in quo *que* ferri poterat, et vbique legitur. vulgo, *quae T. t. Candidaque.* Sed error ortus ex compendio litterarum: fcriptum enim erat q̄ et q; in Ed. Lipf. *que* et altero loco q̄;.

61. *Te canet a.*] ita Broukh. ex vno Statii: alii *canit*. mox *e* a plerisque abeft.

ELEGIA VIII.

1. *Non ego celari poffim*] Ita in Scaligerana excufum, nefcio vnde: Nam Aldina fec. et vulgatae inde edd. *poffum* habebant. Sic et Coruin. Reg. et vtraque Edd. cum multis codicibus, minus eleganter. Quidàm vt et Vicentina *celare*. Edd. Ald. prima, et quae inde expreffae, *Non ego celarim, poffit.* perperam. In Guelf. 1. ab al. manu: *Nunc ego celare haud poffum.*

ib. *nutus amantis*], vnus Statii et Broukh. quidam, *amoris*. v. ad fequ. Eleg. v. 1. mox Reg. *leuia* cum aliis facili errore, et pro *cantus*, *carmen*.

4. *Praecinit*] vnus Gebh. *premit et*, vnde ille faciebat: *Promit et.* Sed *praecinit* bene adftruxit Broukh.

5. *Perdocuit*] *praedocuit* Guelf. 3.

6. *non fine verberibus*] Ed. Reg. Lep. cum duobus aliis apud Broukh. *vulneribus*. minus commode. Sed fic faepe. v. ad Ouid. Met. IV, 726.

7. *disfimulare*] Ed. Lipf. *disfimilare*. v. Burman. ad Ouid. III. Met. 158. Mox *vrget* Coruin. folus: etfi perpetua varietate.

9. *Quid tibi nunc m.*] Pueri hi delicati, qualis Marathus erat, v. fup. 4, 81. comam alebant, neque eam ponebant, aut togam virilem fumebant, vt ciues Romani; nam erant peregre aduecti ex Afia fere aut Syria. Quae adleci propter ea, quae Vulpius notauit ad h. l.

10. *mutatas dispofuiffe comas*] *Dispofuiffe* recte. v. ad Ouid. I. Am. 14, 35.

Quid male dispofitos quaeris periiffe capillos?

cf. inf. I, 9, 64. *depofuiffe* Guelf. 3. pro *mutatas* quidam *turbatas*, fed hoc alio modo dicitur. v. Faft. III, 15. 16. vbi eft,

eſt, *turbatas reſtituitque comas.* illud eſt, aliter atque aliter compoſitas, *poſitu variatas*, vt idem dicit II. Met. 412.

11. *Quid ſucco ſplendente genas oneraſſe*] Ita concinnata haec ſunt a Scaligero. Ante legebatur: *Quid fuco ſplendente genas ornaſſe.* Ita primum expreſſum video in Mureti editione, etſi nihil ab hoc monitum; petitum forte ex Pocchi vel Colotii varietate. Antea vtraque Ald. cum aliis vett. *Quid fuco ſ. comas ornare:* Sic quoque Coruin. Guelf. 1. 3. 4. et *ſucco* 2. *Succo* eſt quoque in Exc. Scalig. vno Palat. et vno Broukh. doctius quam *fuco*, et ſaepe cum iſto permutatur. v. Heinſ. ad Claudian. in Rufin. I, 208. Ouid. I. Triſt. 1, 8. Apud Albinou. II, 110.

Aeëtis ſuccis omniperita ſuis.

Sed iam alia quaeſtio eſt, quidnam ſententia verſus ex hac innouatione lucretur. Scaliger *ſuccum* de cruſta, ſputum ille appellat, ex madido pane exponit, cuius illitu genis ſplendorem conciliabant, ſcilicet partim facie noctu vel dum domi eſſent, ſiligineo hoc tectorio inducta, partim cute hoc ſmegmate attrita, emundata et polita. Laudat Iuuenal. VI, 472. vbi v. inde a v. 461. cf. de Othone ibid. Sat. II, 107. et Sueton. Oth. 12. vnde apparet, etiam pro pſilothro illud fuiſſe et ad pilos tollendos valuiſſe. Fac haec omnia bene ſe habere: Eo tamen non ducit epitheton *Succi ſplendentis:* quod multo magis ad fucum ducit, quo illito facies ſplendet. Calidius adeo recepta videtur Scaligerana immutatio, quam par erat. *Succus* recte ſe habet, ſed pro fuco ipſo docte poſitum. Reliqua legenda: *Quid ſucco ſplendente genas ornaſſe? Oneraſſe* eſt ex emendatione Scaligeri, ſed valde probabili; in libris *ornaſſe* vel *ornare*, quod cum *onerare* ſaepe variat. v. ad Ouid. Epiſt. 9, 103. Snakenb. ad Curt. VI, 6, 7. Pro *genas* quosdam libros, etiam Regium cum vtraque Edd., frequentiſſima permutatione, v. Heinſ. ad Ouid. Epiſt. XI, 92. occupauit *comas*, haud dubie ex ſuperiori verſu; alias acciperem de more tingendi et inficiendi capillos. v. Propert. II, 14, 27. Lucian. Amor. c. 40.

12. *docta ſubſecuiſſe manu*] pauci *ſuppoſuiſſe*, ſed tum eſſe deberet *doctae — manu.* Regius *ſuccubuiſſe* ex v. 8. Nil muta. Ouid. VI. Faſt. 230.

Non vngues ferro ſubſecuiſſe licet.

deinde, vt hic *vngues*, ſic barba *docta manu* reſecta dicitur Ouid. I. Art. 518.

14. *Anſaque compreſſos colligit arta pedes*] *Colligit* Broukh. e libris, in quibus Guelf. 3. ſuperſcripto tamen *a*, tanquam

tanquam elegantius, praetulit; quod tamen iam in Vicentina expressum video; etiam in Coruin. Vulgo. etiam in Regio. *colligat;* legitur etiam *alligat*, vt in Ed. Rom. et in Venetis. Guelf. 1. 4. *Colligere* est contrahere, coërcere, in angustum cogere. v. Broukh. Regius etiam *comprensos* et *sinus* pro *pedes*, male; nam molles pueri sinus habebant laxos. v. ad El. 6, 40. In multis etiam in Coruin. *arte* pro *arta*. In Edd. Ald. pr. et Colinaea aliisque ex Ald. pr. deductis adeo interpolatum est:

Arctaque constrictos cogit aluta pedes.

Mutauit altera Aldina: *Ansaque c. colligat arcta p.* et sic vulgatae ceterae.

15. *Ipsa placet*] Ita Broukh. e duobus libris, et sic Ed. Lips. et Ald. pr. cum iis, quae inde ductae. vulgo, *illa.*

17. *Num te pollentibus herbis*] Ita Broukh. ex doctorum Virorum et antiqui vsus auctoritate, quod herbae maleficae perpetuo epitheto *pollentes* et *potentes* dicuntur, h. e. efficaces. In libris et Edd. *pallentibus*, quod ab effectu esset explicandum, vt *venena pallentia* dici solent. In Guelf. 1. erat emendatum *pollentibus* in 4. *pellentibus*. Apud Ouid. II. Art. 105. *pollentia* philtra, in vno est *pallentia*, ad quem loc. Burman. hanc Broukh. lectionem probat.

19. *Cantus vicinis fruges traducit ab agris*] In nonnullis, etiam Coruin. *deducit;* sed illud verius, et tuentur Scaliger et Broukh. est enim, quod *fruges excantare* dicebatur. In XII. Tabb. *Qui fruges excantassit* h. incantamentis ex aliis in alios agros transtulerit, pellexerit. Ita legerat etiam Strozza pater, qui hunc locum ita expressit Erot. l. p. 110.

Carmine longinquos messem traducit in agros,
Et cantata suum deserit herba solum.

Fruges est in plerisque: in quibusdam *segetes* vel *messes*. *ab aruis* Guelf. 3. pro var. lect.

20. *Cantus et iratae detinet anguis iter*] *irati* Coruin. sed *iratae* ipse Carisius tuetur I. Inst. Gr. Lipsius et Dousa malebant *irati — amnis*, sed sine libro. Defigere adeo credebantur magae angues, quo minus se loco mouere et dentem venenatum infigere possent.

21. *Cantus et e curru Lunam deducere tentat*] Regius, *a curru*. vnus Palat. *e cursu*. Romana Ed. et quae hinc fluxere, *e coelo*. porro *deducere lumina* h. sidera, multi, etiam Cyllenius in notis, habent, vnde in Edd. 1487. 1500.

1500. et 1520. venit; factum forte ad illa Eleg. 2, 43. huius libri. etiam Guelf. 1. *e caelo deducere lumina.*

22. *Et faceret, si non aera repulsa sonent*] ex sermonis ratione debebat esse *sonarent:* sed videtur *faceret* in mendo esse. Regius exhibet: *et faciet*, rectius leges: *Et faciat.* Pro *repulsa* in vno Perreii erat *recurua*, et sic in suo habebat Cyllenius, qui quaecunque vasa conuexa intelligebat: rectius accepisset de lituis aut tibia Phrygia: sed pulsabantur in lunae deliquio cymbala inprimis, de quibus etiam Ouid. III. Met. 532.

— aerane tantum
Aere repulsa valent?

vbi conf. Burman. Manil. I, 227.

Seraque in extremis quatiuntur gentibus aera.

26. *femori conseruisse femur*] Statius ex Carisio *femini* legebat; nam laudat ille ex Tibullo binis locis: *Implicuit femini;* atqui, inquit, Grammaticos alia Tibulli carmina, quae nunc deperdita sint, habuisse, aliunde non constat. Memoriae vitio tribuit Carisianam memorationem Broukh. At enim cum tot Tibulli elegias mancas et mutilas habeamus, potuit illud in loco tali legi, qui in libris extritus fuit. De *femine* cf. Heins. ad Aen. X, 788. Libri in Tibullo nil mutant. Sollenne autem illud *femur femori:* Ouid. III. Am. 7, 10. *supponere*, III. Am. 14, 22. *femori impositum sustinuisse femur;* et inter leuiores nequitias accumbentium ad mensam I. Am. 4, 43.

Nec femori committe femur, nec crure cohaere,
Nec tenerum duro cum pede iunge pedem.

Et sic h. l. accipio. In Ed. Lips. pro *sed* erat *te.*

28. *Persequitur poenis tristia facta Venus*] Regius, Ed. Lips. et Vicent. cum aliis libris ap. Broukh. *prosequitur.* Sed dicimur aliquem *prosequi* amore, beneuolentia, laudibus, praemiis etc. poenis vero *persequi*, h. vltum ire, vindicare. Permutatio alioqui est fere sollennis. v. ad Ouid. Met. IV, 151. vbi *persequar extinctum* nimis atrox et vehemens pro amantis persona. Vnus habebat *prosequar*, quod recte placebat Burmanno; nam et sequitur: *leti caussa comesque tui.*

29. *Munera ne poscas*] *neu* Guelf. 3. bene.

30. *Vt foueas m.*] Ita Broukh. quod sententia postulabat, ex vno antiquissimo libro post Heinsii emendationem Aduers. II, 15. reposuit; vulgo, *foueat.*

31. *cui laeuia fulgent ora*] Ed. Rom. cum Venetis et aliis *mollia*, vt Graecis μαλακὸν γένειον, ἁπαλὴ ὑπήνη, et forte placere poſſit, quia opponitur *aſpera barba*. Adiectum tamen *fulgent* vulgatum tuetur. In iisdem mox eſt *hiſpida barba*, a Mureto receptum, vt Ouidius *hirſutum* dixit.

35. *At Venus inueniet puero ſuccumbere furtim*] *inueniet* Scaliger e ſuo praeclare emendauit: in aliis, etiam in noſtris, *inuenit*. Idem *ſuccumbere* e libro ſuo, vt et alii habent, repoſuit: noſtri cum multis apud Broukh. *concumbere*, frequenti lapſu. v. ad Ouid. V. Faſt. 86.

36. *Dum tumet et teneros conſerit vsque ſinus*] pro *tumet*, quod et ipſum Scaligero debetur, libri fere *timet* noto errore; lib. Sfort. *tenet*. pro *vsque* quidam *ipſe*. v. ad Eleg. 5, 74. Ed. Lipſ. *ipſa*, pro *ſinus* Ed. Rom. *ſimul* vitioſe. *conſerit* ſuſpicor ex proximo *tumet* natum ac fuiſſe veterem lectionem *conſerere*, quo haud dubie aſperitas iuncturae tolli poteſt.

37. *humida — Oſcula*] recte reuocauit antiquam lectionem Vulpius, cum Broukh. ex coniectura Heinſii *vuida* repoſuiſſet, quia illud ſaepe pro hoc in libris ſcribitur. Sed h. l. in omnibus eſt *humida*. Pro *anhelanti* Lipſ. Ed. cum Ed. principe Broukh. *anhelantim*, et vnus Heinſii cum Ed. Reg. Lep. *anhelatim*. Ed. Rom. etiam *notam* habet. Duo haec diſticha a v. 35-38. parum cum argumento et ſententia ceterorum cohaerent, vt dubitem an ſedem ſibi debitam teneant.

39. *Non lapis hanc gemmaeque iuuent, quae frigore ſola Dormiat; et nulli ſit cupienda viro*] *iuuent* eſt ex Scaligeri emendatione: vulgo vbique legitur *iuuant*. *Dormiat* Scaliger mutarat in *Dormiet;* ſed illud conſtanter libri exhibent, et eſt *dormire ſuſtinet*. Deinde illa commutatio caſus: *Hanc non iuuent gemmae, et* (ſc. haec) *ſit cupienda nulli viro*, eſt ea quidem paullo durior, ſed obuia etiam in optimis auctoribus. De ſententiarum nexu v. ad v. 39. notam. *capienda* eſt in Sfort. et vno Gebhard. quod arripit vir doctus in Bibl. crit. I. I. p. 80.

41. *Cum vetus infecit cana ſenecta caput*] Ed. Rom. cum aliis apud Broukh. et cum Guelf. 1. 4. *caruа*, male hoc quidem loco. *Iuuentas* recte repoſuit Broukh. e libris; vulgo *iuuenta* vel *iuuentus*. v. ad I, 4, 38. pro *vetus* Heinſ. Aduerſ. III, 8. coniiciebat *vietum*.

43. *Tum ſtudium formae*] *Nunc ſt. — coma nunc — tollere nunc* Guelf. 2. eleganter. in pleriſque etiam noſtris

 adiectum

adiectum *est*, quod Broukh. paucorum auctoritate omisit, quia iterum redit v. 45. Mox Ed. Rom. *coma cum mutatur* cum Guelf. 1. 4. Non *comam* mutari, sed colorem, aiebat Pierson ad Moeridem p. 263. et emendabat *fucatur:* non meminerat, se in poëta versari.

45. *Tollere tunc cura est albos a stirpe capillos*] Broukh. hoc ordine, quem elegantiorem putabat, expressit: *Tollere tunc albos cura est.* Nil refert: sed vulgatum tuetur Propert. III. extr. 33.

Vellere tum cupies albos a stirpe capillos.

Porro *tunc* miror nunc vbique edi ac legi, tribus scriptis exceptis, in quibus *tum:* idque Coruin. quoque tenet; melius vtique. At Edit. Lips. et alii aliquot apud Broukh. *nunc*, quod elegans esset h. l. v. Burman. ad Ouid. I. Met. 321. nisi *tum* iam praecessisset.

46. *demta — pelle.* v. notam. Hoeufft Peric. p. 220. legit *sumta.* quid igitur est: *sumere pellem!*

48. *non tardo l.*] Ed. Lips. *nam*, male v. notam. nisi scribas: *nam tacito labitur illa pede:* Ouid. II. Art. 670.

Iam veniet tacito curua senecta pede.

49. *Neu Marathum torque*] Ita iam correxerat Statius, sed in editis primum emendauit Scaliger, cum librorum nonnullorum suffragiis. v. inf. IV, 4, 11. vulgo: *Heu* vel *Seu M. torques.* In fine Regius cum Coruin. et al. addit: *est.*

ib. *puero quae gloria victo*] Ouid. III. Met. 655.

— — — quae gloria vestra est,
Si puerum iuuenes, si multi fallitis vnum.

51. *non illi fontica caussa est*] ita diserte vbique legitur editum. Sed Cod. Reg. *rustica* et in margine *fontica* vel *sentica*, vt fere alii ap. Broukh. et Stat. cum Guelf. 3.

52. *Sed nimius luto corpora tingit amor*] *luto* est ex emendatione Scaligeri, nullis, vt videtur, libris subnixa; (nisi quod Muretus sic e quibusdam veteribus iam maluerat) in scriptis fere legitur *luteo* vel *latheo.* Sed et apud Nemesian. Cyneget. 319.

— — — suauique rubescere luto.

ita emendatum est, cum esset *luteo.* pro *tingit* in duobus Palat. et vno Broukh. *tangit*, quod Dousa maluit et recepit Broukh. tanquam exquisitius. *Tangere* v. c. *oleo*, *fimo*, dictum a veteribus esse eleganter pro *tingere*, docuere Viri docti laudati a Broukh. h. l. et a Burmanno ad Ouid. Epist. 19, 41. et sic etiam *pulsare* pro *tingere* reperiri, docuit Gronou. Obss. I, 13. cf. eund. III, 18. Dispar tamen

huius loci ratio esse videtur; et cum saepe ea duo verba temere permutari sciam, cum Vulpio, lectionem plurium librorum seruani. Regius etiam *corpore* habebat, item Guelf. 1. 2. a pr. m.

53. *Vel miser a.*] *Vel* reuocauit Broukh. vt habent plerique, etiam nostri, et editi vsque ad Muretum, qui dedit *Veh*, quod Plantin. Scalig. et reliquae retinent; in aliis *Vah* vel *Va*. Mihi optimum videtur cum Heinsio legere *Ah*.

54. *querelas Coniicit, et lacrimis omnia plena madent*] Collat. Colot. et vnus Passeratii (nisi eadem intelligenda est) *Concinit*. Sed v. notam. *Conicit* etiam h. l. codd. scribunt, et vett. edd. vt Vicentina. Verum est, eam veterem esse scripturam, quam etiam in Virgilio nonnullis in locis Heinsius inferre volebat. Sed quorsum hoc? inprimis si eam non vbique recipimus nec recipere possumus! *omnia* languet. Pro *et* malim *vt*.

55. *Quid me spernit? ait*] *spernit* Broukh. ex tribus bonae notae libris, vulgo: *spernis:* nec multum refert. Mox pro *vinci* vnus cum quibusdam Edd. quae ex Ald. altera fluxere, *falli;* sed hoc sequenti versu recurrit.

58. *vt nec dent*] Regius: *et*.

59. *Et possim m.*] recte ita Broukh. e melioribus; Sic quoque aliquot vett. edd. vt Ven. 1475. Vicent. Vulgo editum, quod Regius cum aliis et Guelff. habent, *possum*, et mox *abrepere:* ferrem, si haberet, *adrepere*.

61. *Quid prosunt artes*] Ita editum inde ab Ald. sec. At prima cum multis ap. Broukh. quibus adde Regium, *possunt*. pro *spernit* idem Regius vitiose *premit*.

64. *Est mihi nox multis euigilanda modis*] ita in Aldinis excusum est; pro quo Muretus et Plantin. iterum reduxerant, quod in libris et ant. Edd. fere legitur *multis malis*, inter multas aerumnas, dolores, suspiria, curarum aestus. Scaligerana recensio iterum ad Aldinum exemplar concinnata, *modis* reduxit: idque tuetur Broukh. Sed ea, quae ille profuse magis quam copiose congessit, probant quidem amantium vigilias; non vero, quomodo quis aut vno aut pluribus aut omnibus modis vigilare possit. Adiuui tamen lectionem, quantum potui, in nota; etsi praefero *malis*. Ceterum lenius fluent hi versus, si ita refinxeris nouissimum:

Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem,
Et fugit ex ipso saeua puella toro!

Vel quum promittit, subito sed perfida fallit,
Et mihi nox multis est vigilanda malis!

66. *tunc sonuisse pedem*] hoc Scaliger recte reposuit e vetere scriptura: nostri cum ceteris *pedes*; pro *fingo* Regius habebat: *fugio*, vitiose. Post v. 66. quatuor versus ex Lib. II. El. 3, 75-78. huc reuocauerat Scaliger, miro ausu, quem vt cuiquam probaret, vix expectare poterat.

68. *Et tua iam fletu lumina fessa tument*] bene *tument*, vt saepe genae *tumidae*, oculi *tumidi* ex fletu dicuntur. v. Heins. ad Ouid. III. Am. 6, 79. et sic apud Propert. I, 5, 16. reponendum puto:

Et tumor informem ducet in ora notam:

timori enim nullus locus est, dum sodali suos casus narrat. Male in nostro duo Anglicani exhibebant: *tepent*. Mox 69. in Ed. Lips. erat: *moueo fastidia Diuis*.

71. *miseros ludebat amantes*] vnus Schefferi *amores*; forte ex El. 2, 89. vel seq. El. v. 1. Eadem varietas ap. Propert. II, 25, 1. De voc. *ludebat a.* cf. Obss. ad I, 2, 89.

73. *lacrimas f. risisse dolentis*] Ed. Rom. cum aliis ant. Edd. ap. Broukh. et duobus libris, item Guelf. 1. 4. *lacrimis*, quod possit ferri, siue pro tertio casu accipias, vt Virg. Aen. V, 358.

— — — *risit pater optimus olli.*

vel pro sexto habeas, vt Hor. II. Sat. 3, 72. *malis ridentem alienis*.

76. *Quaecunque apposita est ianua dura sera*] *apposita* bene e duobus libris emendatum a Broukh. vulgo *opposita*, sollenni errore, de quo passim Heinsius ad Ouid. v. ad III. Am. 14, 10. Pro *dura* Ald. sec. *firma* sicque Regius cum paucis ap. Broukh. forte ex El. 2, 6. Mox *ni* Broukh. e libb. consensu pro *nisi*.

ELEGIA IX.

1. *Miseros laesurus amores*] ita editum fuit inde ab Aldina sec. Retractum tamen in Scaligerana editione *amantes*, quod Ald. pr. cum aliis habebat: idque recte iterum eiecit Broukh. paruitque libris, quibus nostri accedunt. cf. sup. El. v. 71. pro *miseros* Ed. Rom. cum Brix. Vicent. etiam Venets. Guelf. 1. 4. *teneros* epitheto, quod Tibullus inprimis in deliciis habet, et Coruin. suauius etiam: *si teneros fueras*. *laesurus* vero recte se habet, et defenditur a Broukh. v. ad I, 2, 89. et inf. v. 19. *violare* dixit.

2. *Foe-*

2. *Foedera per diuos clam violanda dabas*] ita omnes libri, praeter vnum Scaligeri, in quo erat *iam*, ab ipso receptum. Sed recte a Broukh. spretum; est enim a socordia librarii, vt inf. IV, 6, 16. et tuetur vulgatam τὸ *celat* in sequenti versu. In Ed. Lipf. erat, *non violanda*, quod placere possit; et permutantur saepe inter se istae particulae.

3. Scriptum passim: *A miseret*, *si q.*

6. *Numina — laedere vestra*] cum var. lect. *ludere* Guelf. 3. Dan. Heinf. ad Silium I, 9. *ludere* reponit: sed iam defendit vulgatam Broukh. ad h. l. adde Burman. ad Ouid. III. Am. 3, 4.

9. *Lucra petituras*] ita tandem emendatum in Ald. sec. At Ald. pr. *petiturus*. Venetae: *perituras*. Vicent. *petituros*. Sic et Coruin. Similes *corruptelae* in libb. scriptis Broukh. et in nostris aliae in seqq. Ald. pr. *per freta patentia*, et sic scripti vel *per freta parentia*, quod interpolatum in vno Angl. et aliis Statii, *per vela patentia*. Sed iam Corradus in Quaestura p. 325. nou. ed. emendaverat, *freta per parentia*, quod in Ald. sec. receptum. In Regio litura erat: sed in Ed. Lipf. excusum est: *parentia per freta ventis*, vt et in aliis apud Broukh. nonnullis quoque editis, vt Colin. vltima, deprehendimus. Sic *freta* in penultimo pede positum IV, 1, 194. Mox Regius alio ordine: *Muneribus captus meus est puer*.

12. *vertat*] *vertet* Guelf. 1. 4.

13. *Iam mihi persoluet p.*] Ita legitur ex Ald. sec. cui accinunt veteres edd. et libri; Ald. pr. cum aliis etiam Guelf. 3. habebat: *persolues*, quod Scaliger retraxerat, sed iterum eiecit Broukh. Praeferam tamen hoc, tanquam omnino Tibulli genio consentaneum, vt alloquatur alios; etiam mutata subinde persona. Paullo ante Ed. Rom. *vertet*.

17. *ne pollue formam*] *fidem* male Coruin.

23. *Nec tibi celandi spes sit peccare paranti. Est Deus, occultos qui vetat esse dolos*] Prior versus tam inconcinnus est, vt vix Tibulli esse contenderem, nisi gratam hanc eius et isto molliori carminis genere dignam negligentiam ex aliis locis satis cognitam haberem, et in aliis, etiam multo diligentioribus, eiusmodi rhythmos deprehenderem. v. Propert. I, 17, 5. I, 20, 3. Ouid. II. Met. 398. VI. Fast. 553. Virgil. IX. Aen. 634. et Aen. X, 554 qui nostro simillimus:

Tum caput orantis nequicquam et multa parantis.

Alioqui facilis erat ſtructura: *Celandi nec ſpes tibi ſit peccare paranti.* Leguntur autem hi verſus ita, vt excuſi ſunt, ex Scaligeri emendatione, in qua ille ſibi admodum placebat. Fundum habebat eclogarium ſeu excerpta e Tibullo loca, quae magnae vetuſtatis aiebat eſſe. *celandi* etiam in Palatinis legitur; ſed *ſpes ſit* in ſolo Scalig. *eſt deus* etiam in Statianis. Vulgo in libris et edd. etiam noſtris et Guelf. legebatur: *Nec tibi celanti fas ſit peccare: paranti Sit deus, occultos qui vetet eſſe dolos.* Niſi quod *vetat* legebatur vsque ad Aldinam ſec. minus ſcite; nam ſermonis ratio poſtulat: *Eſt deus, qui vetet:* etſi epicos poëtas ab eo receſſiſſe paſſim obſerues. Iam ſi ex criticis praeceptis arbitrium feras, antiqua illa lectio, tanquam difficilior et plurium librorum, verior erit. At ſenſum commodum non habet? Enim vero, ſic ſatis; modo, *Nec fas ſit* h. l. teneas eſſe, *nec liceat, nec poſſis*, vt in illo Horatii IV. Od. 4. *Nec ſcire fas eſt omnia.* cf. Burm. Ouid. II. Met. 57. Eleganter quoque dictum: *celanti fas ſit peccare*, pro, *peccare celantem*, ita vt celet. Et tum ſenſus ſit: Nec puta, te vllo modo clam fallere poſſe: ſi vel tentes, at erit deus, qui fraudem retegat. Hac vetere lectione tollitur quoque magna pars moleſti numeri ex hoc carmine, modo ſcite pronunties. Tollitur illa omnino lectione Guelf. 3. *Nec tibi celari fas ſit peccare paranti. Sit deus, occultos qui vetet eſſe dolos.*

25. *Ipſe deus tacito permiſit lena miniſtro Ederet vt multo libera verba mero*] Ita reponere, aliquot quidem libris addicentibus, auſi ſumus, cum ea lectio, ſi vel minus vera, tamen tolerabilior ſit, quam illa a Scaligero, e coniectura, repoſita. Quid enim eſt: *Ipſe deus tacito permiſit vela miniſtro?* Ipſe Scaliger parum diſerte explicare potuit: dicit eſſe, *tradere libidini ac voluntati.* Broukhuſius adhuc acutius *tacitum deum miniſtrum* intelligit vinum, cuius vapore, tanquam velo quodam, acies mentis obnubitur. Nimis argute: verum ita centies ſolent critici, inprimis ſi emendationis luſui, aut pruritui, arroſis vnguibus, indulgent! Vulpius vero *permittere vela miniſtro tacito* eſſe dicit, flagitii conſcio et adiutori, qui ſobrius os obſignatum habebat, ebrietatis opera poteſtatem loquendi facere. Metaphora illa *vela dare* ſatis quidem nota, fed alio poſitu, alio ſenſu. *Vela dare ingenio*, dixit Ouidius: *deſideriis addere vela* Rutilius I, 34. h. ea acuere, augere. Nemeſian. Cyneget. 58.

— — *talique placet dare lintea curae.*

Sed

Sed quis dicat: *vela permittere alicui* pro instigare? Propertius quidem III, 15, 1.

Nunc, o Bacche, tuis humiles aduoluimur aris:
Da mihi bacchato vela secunda, pater.

Sed ibi est dictum pro, *da furori meo vela*, pro quo, *mihi bacchanti*, s. bacchato, estque adeo nihil aliud, quam quod Ouid. ita extulit III. Fast. 790.

Mite, pater, caput huc placataque cornua vertas:
Et des ingenio vela secunda meo.

Vulgata lectio inde ab Aldinis erat: *permisit lene ministro.* In Codicibus mira varietas deprehenditur: Legitur enim in plerisque, etiam in Coruin. *leua* (vt in Scaligeri libro, vnde ille *vela* faciebat, et in aliis multis, etiam Regio et Ed. Rom.) *leue, lene, lena, seua, saepe.* Ita Guelf. 1. 2. 4. *lene.* 3. *laeua.* hoc tueri possis, *laeua libera verba:* sinistra, infausta. *Saepe*, quod Muretus malebat, satis commodum esset, nisi langueret sententia, et, vnde ortum illud sit, appareret. Verissimum videtur *lena*, quod diserte expressum est in vno Statiano et Lipsii Exc. probatum etiam Statio; sed non bene instituta verborum interpretatione; ex quo reliquae aberrationes facile deduci possunt; *n* enim et *v* permutari saepissime, vel ex vocabulis *lenis* et *leuis* notum est. Deus itaque (siue Numen diuinum omnino, vt v. 11.) ipse permisit, vt, etiamsi minister amoris obstinate de perfidia domini taceret, tamen vel lena, dominae ministra, per ebrietatem illam vulgaret. Quae cum ad manum sint, e libris petita, et sententiis verbisque probabilia: quorsum tandem ad remota et multo minus probabilia aberramus! Quam longe remota et abhorrentia sunt a leni elegiae spiritu et mollitie coniecturae: *permisit lora! permisit frena!* In Statio te versari putes. *Minister*: vel simpliciter de puero, vt saepe. v. inf. III, 6, 57. vel de arbitro et lenone, cuius ministerio vtitur alter in negotiis hisce. Vnus Stat. *magistro.* male. *Lenarum* quam frequens in talibus rebus vsus fuerit, satis notum: eae autem anus erant multibibae, quo nomine saepissime apud veteres male audiunt. vid. Ouid. I. Am. 8, 1. sqq. III. Fast. 765. *tacito ministro* h. tacente, vulgare est. Ouid. III. ex P. I, 47.

— — — *tacito me fama queretur.*

libera verba tandem sunt, quum non amplius fide et prudentia, vel metu domini lingua vincta tenetur, ne quid euulget. Male Cyllen. explicabat.

26. *Ederet vt*] Reg. cum Coruin. *et.*

30. *Nunc pudet*] Ed. Lipf. *Non.*

31. *Tunc mihi iurabas, nullo te d.*] Sic Guelf. 2. reliqui, cum libb. ap. Broukh. *tu mihi*, et mox, *nullo tibi:* fed Regius cum duobus Anglicanis Heinfii et Guelf. 3. pro var. lect. *nullius diuitis auri pondere.* Sequenti verfu pro *vendere*, Edit. Lipf. cum Vicent. et Reg. Lep. *frangere;* et fic multi ap. Broukh. Male.

33. *Campania terra*] *tota* Coruin. cum Exc. Perreii ap. Broukh. et Guelf. 2. cum altero pro var. lect. 3.

35. *Illis eriperes verbis mihi, fidera coelo lucere*] Reg. *eriperet. Coelo* Broukh. repofuit ex vno Vaticano Statii; vulgo legitur, *coeli.*

eod. *et puras fulminis effe vias*] hanc tanquam verifimillimam lectionem, Regii Codicis, Guelf. 2. vtriusque Edit. item Vicent. et maximae partis librorum apud Broukh. olim iam Statio probatam repofui, idque eo confidentius, quod τὸ *fulminis* etiam Vulpio probari viderem, quanquam diuerfam interpretandi viam ingreditur. Poft *fidera* bene poterat *fulmen* memorari. *Fulminis vias* etiam Seneca dixit Thyefte. v. 360.

Quem non concutiet cadens
Obliqui via fulminis.

et Boethius in loco inde expreffo, de Confol. Metr. 4.

Aut celfas foliti ferire turres
Ardentis via fulminis mouebit.

fulmen purum h. clarum, lucidum, bene dicitur, perpetuo ignis, flammae et luminis epitheto. Senfus igitur: mihi perfuaderes iis verbis, fulmen nullo igne lucere, fed effe meram caliginem: fiue, qua fulminis impetus eft, aethera non illuftrari, fed tenebris obduci. Similibus verbis Lucanus dixit V, 630.

— — — nec fulgura currunt
Clara, fed obfcurum nimbofus disfilit aether.

quod noftro: *fulminis viae funt purae:* hoc illi, *fulgura currunt clara.* In Ed. Scalig. et aliis ante eum, inde ab Aldinis, etiam in libris, vt in eo, quo Cyllenius vtebatur, in Guelf. 1. et pro var. lect. in 2. 3. legitur, *fluminis,* follenni permutatione. v. fup. ad El. 2, 44. Verum ita perit τὸ ἀδύνατον, quod his verfibus exprimi debet; non enim omnia flumina pura, clara et pellucida funt, fed multa turbida et lutulenta. Nemo tamen Interpretum in eo haefit. Gallus ita vertit, vt fibi ipfe repugnet. Coniiciebam quidem aliquando: *Illis eriperes verbis mihi — pronas fluminis effe vias* h. prono alueo labi flumina; quod etiam

etiam prouerbio apud noftrates tritum eft, vt dicamus alicui perfuadere, *flumina verfus fontes fuos recurrere.* *Pronus* de fluuiis frequens. Confol. ad Liu. 250. vbi Tiberim adfatur, qui aquas retroegerat:

Vade age, et admiffis labere pronus aquis.

et *viae pronae aquarum* ap. Ouid. XVIII. Ep. 121.

Hoc quoque fi credas: ad te via prona videtur;
A te cum redeo, cliuus inertis aquae.

Broukhufius ex vno Statii Codice pro *effe*, *ire* notatum viderat, quod ftatim cupide recepit, vt effet, *et puras fluminis ire vias:* fed primum, quod de fuperiori lectione monebamus, quodque etiam Vulpius vidit, *purae viae fluminis*, quae faepe etiam turbidae funt, offendunt; deinde operofe quidem oftendit, *flumina ire* dici, non vero id docuit, quomodo *viae fluminis ire* dicantur. Flumina *eunt vias*, *currunt vias*, vt Propert. I, 2, 12.

Et fciat indociles currere lympha vias.

Sed viae ipfae ire non poffunt. Neque in hac re probaffe Broukhufii acumen videtur amiciffimus ei Burman. qui ad Lucan. V, 630. hunc locum fic, vt nos fcripfimus, laudat. Nihil vero nouum *ire* et *effe* inter fe permutari. Sic factum inf. III, 4, 54. v. ad Ouid. II. Met. 78.

39. *Quid faceres*] h. audes fidem fallere, cum tibi metuendum fit, ne idem puella, quam amas, in te ftatuat. Quid faceres, fi puellam non amares, illoque adeo a Nemefi metu vacares? Ita recte legitur in ed. Muret. et Plantin. recteque reduxit Broukhufius. Scaliger ex fuo probabat: *Quid facerem?* vti et alii apud Broukh. et noftri tres cum Guelf. 1. habent, vtque editum erat in Ald. fec. minus commode. Quidam apud eundem: *Quid faciam?* quod et in Ald. pr. vel *facias?* vt Ouid. III. Met. 204.

Quid faciat? repetatne domum?

Virg. Aen. XI, 399.

Quid faciat? qua vi iuuenem, quibus audeat armis
Eripere?

III. Met. 465.

Quid faciam? roger, anne rogem?

Sed *τὸ foret*, requirit alterum: *Quid faceret?* Legitur etiam: *Quid dicam, quod vt ipfe f.* praue.

40. *Sit, precor, exemplo, fit leuis illa tuo*] Ita Broukh. ex emendatione Canteri repofuit, cum etiam in Commelini libro effet: *Sic p. e. fit.* In reliquis eft, *Sed — fit*, vt etiam in Ed. Rom. et Lipf. vel *Sit — fed*, vt ha-

bet Regius, et vt editum vulgo inde ab Aldo. *Sed — sed — leuis ipsa* Guelf. 3. Ouid. IV. ex P. I, 8.

Sit, precor, officio non grauis ira pio.

44. *Et latuit clausas post adoperta fores*] *Et* Broukh. e libris, Vulpio lubente, reposuit; sicque Guelf. 2. pro var. lect. vulgo, etiam in nostris, *sed.* Verum in interpretatione in diuersa abeunt Viri docti. Broukh. ita explicat: *Latuit, tanquam quae nollet reperiri, quum tamen id vel maxime cuperet*, et laudat notum locum Horatii I. Od. 9, 21. *Nunc et latentis* etc. Vulpius id non probat, *quia puellae, ita iocantes, non latent clausis foribus.* Ipse hoc modo intelligit: *Venit quidem ad colloquium puella me conciliante; sed quum periculosum esset reserare fores et nos intro recipere, stetit ad fores clausas, iisque adoperta, per aliquam rimam tecum sermones miscuit; quod loco magni muneris retulisti acceptum, quum praeter spem euenisset.* Haec quidem egregie Vir eloquentissimus. Verum, si poëta ita sensit, male posuit *τὸ latuit*, male etiam *τὸ venit:* quomodo enim puella alicui *venire* potest dici, quae *post fores stat*, aut potius *latet*. In Horatio *latendi* verbum omnino iocum et lusum puellae, quae insperantem et iam desperantem amatorem subito gaudio obstupefacere volebat, inuoluere videtur: potest hoc, si placet, ad Tibullum transferri; ideoque etiam ea adoperta h. pallio caput velata *latebat;* vt Liu. I, 26. *transmisso per viam tigillo, capite adoperto velut sub iugum misit iuuenem.* Nolim enim *foribus adopertam* intelligere, quod mihi pro Tibulli simplicitate nimis tragicum videtur. Suboritur tamen hic eadem difficultas, quomodo, si venit ad iuuenem, post fores latere potuit, quae eius aedes ingrediebatur, cum forium valuas intro vertisse sciamus, adeoque, qui post fores latere voluit, intra aedes esse debuit. Viri docti non viderunt, de tali deductione puellae in aliam domum non esse cogitandum: de puellae domo intelligenda haec sunt, ad quam venerat puer, recipiendus a puella: quae e cubiculo per aedes progressa, puero veniente, post fores clausas latebat tantisper, vt eius dolorem et questus, cum exclusum se esse putaret, cognosceret. Hactenus accommodata esse possunt verba Horatii: *latentis proditor intimo puellae risus ab angulo.* Etsi nec necesse est hoc inferre: *adoperta* est voc. ornans; *et illa latet post fores clausas*, expectans amatorem, vt eum recipiat. Nihil in his est, quod difficultatem

tem habere possit. *Venisse* itaque dicitur *ei munere* Tibulli, quod is eam permouisset, vt ad fores procederet, vnde amatorem in cubiculum perduceret. Eodem modo supra explicuimus locum alioqui obscurum El. 6, 59. 60. Et confer Virgil. Catal. I. In Biblioth. crit. vir doctus emendat *valuas* — *foris*. Velim adiectum esset: qua necessitate, et quo fructu: nam qui *post valuas foris* latet, et qui *post clausas fores* latet, latet vterque eodem modo. Nec in eo difficultas vlla erat; sed in ipsa re quam poëta exponit.

46. *Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos*] Reuocauit lectionem hanc Vulpius, cum Broukhusius et ante eum (non enim is primus mutauit) Scaliger edidissent: *Non poteram* cum interrogationis nota: quam lectionem etiam Codices, sed pauciores, confirmant. Plures, etiam nostri tuentur *Nam*, quod Vulpius ad τὸ *stulte* praecedentis versus referri vult. Ego malim ita accipere, vt cum indignatione dictum sit pro *scilicet, nempe, enimuero.* vt in noto illo: *Nam quis te iuuenum confidentissime nostras Iussit adire domos!* Paullo ante in Regio *amare:* frustra.

48. *At me*] Nostri cum pluribus: *Et*, sicque Aldinae; at Muret. *Vt me* eleganter. *At* primus dedit Plantin.

51. *Tu procul hinc absis*] Recte Vulpius antiquam lectionem, quae est omnium librorum et editionum, reuocauit: cum Scaliger, sequente eum Broukh. ex Eclogariis suis recepisset: *Sit procul a nobis.* Sed v. de ea re ad II, 6, 19. Iidem etiam exhibent: *formam cui.* Mox ante Statium quaedam Edd. *curae est.* Sed fatendum est, totum distichon nec sententia nec loco, quem obtinet, satis se probare; resecto contra egregie procedunt omnia. Assutum arbitror ex margine.

55. *iuuenem lassauerit*] Coruin. et Ed. Rom. cum aliis *laxauerit.* v. sup. ad El. 6, 17.

57. *Semper sint externa tuo vestigia lecto*] Hunc ordinem (quem et Coruin. et Vicent. seruant, et Muretus cum Plantin. habebant,) reduxit secundum libros Broukh. cum ante esset: *Sint externa tuo semper v.* vt etiam in Ed. Rom. cum Venetis, vtque Aldinae dederant, cum Scaligero; sicque Guelf. 1. Eadem ed. Rom. exhibet *hesterna vestigia.* Sed v. not. et Broukh. ad h. l. cf. ad II, 1, 12. Ed. Lips. vero *extrema* cum multis aliis, sollenni lapsu.

60.

60. *vel plures emeruisse viros*] haec est antiqua lectio Aldinarum, quam male Muretus et Plantinus eiecerant, veterum editionum lectione substituta *quam plures* cum Bronkh. ex vno Scaligeri recepisset: *nec plures*, recte e poëtarum vsu, qui amant altero membro *vel* pro *nec*. Vulpius reuocauit veterem lectionem, quam seruauimus: etsi et haec in paucis libris, adde his Guelf. 2. 3. est: plerique, cum nostris, et Guelf. 1. 4. habent *quam plures*, quod et contra grammaticam et contra sensum peccat: nam haec adhuc de sorore accipienda esse, ostendunt tum sequentia, in quibus iterum ebrietas et lasciuia ei exprobrantur; tum epitheton *lasciua*; et vt *quam* locum haberet, debebat esse *multos*, non *plures*. Sed volebant male seduli comparationem inferre, quia *plura* praecesserat; quare etiam alii, quos Muretus et Plantinus sequuti sunt, *haec meruisse* scripserunt.

61. *Illam saepe ferunt conuiuia ducere Baccho*] Ita etiam Edit. Roman. Sed Lips. ac Vicent. cum plurimis ap. Broukh. *ferant*, nempe quia sequitur *queat*, etiam in optandi modo positum. Sed Regius vitiosius etiam: *Illa ferunt semper c.* Versum sequentem Ed. Rom. ita exhibet: *Dum rota Luciferum prouocat orta diem.* Miror nemini in animum venisse, vt *Luciferum* de Sole ipso acciperet, vt Homericum Φαέθων Ἥλιος dictus est.

63. *Illa nulla queat m.*] Sic Regius cum potioribus, et Guelf. 2. vt recte reposuit Scaliger. Sed Edd. Rom. Lips. cum ceteris editis omnibus *Illa queat nullam m.* vitiose, quod etiam Dan. Heinsius ad Flacc. XI, 42. viderat. Mox Regius, *nocte*.

64. *Aut operum varias disposuisse vices*] *Aut*, quod iam Muretus et Plantin. ediderant, reuocauit Broukh. Regio et vtraque editione et Vicent. cum Coruin. suffragantibus. Scaliger reduxerat *atque*, quod in Aldinis erat. *Operum* vocabulum Broukh. ab re castrensi petitum putat, vbi opera varie disponuntur. Non bene tamen laudat locum Ouidii Art. II, 675. vbi de serioris aetatis puellis:

Adde quod est illis operum prudentia maior.

Nam de nequitiae artibus versu abhinc quinto agitur 679. Burm. ad e. l., forte nimis timide, dubitat, *opera* plurali numero recte de Venere dici, et malit legere: *rerum prudentia maior.* atqui *opera*, ἔργα, sunt πράγματα, negotia, res v. c. Ouid. Met. XII, 187. — *inter bellique domique Acta tot: ac si quem potuit spatiosa senectus*

nectus Spectatorem operum multorum reddere. Est sane *multarum rerum.* quorsum ergo mutabimus! Attamen h. l. vt alibi saepe, *opera* omnino pro singulari *opere* dicuntur, maxime, cum eius variae partes sunt. Sic et Graeci plurali numero ἔργα. Homer. saepe, v. c. Odyss. λ, 250.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐτέλεσσε θεὸς φιλοτήσια ἔργα.

65. *At tua*] Reg. *aut.* Ferrem si *Et*, *Haec*, alicubi legeretur: Etiam tua coniux haec didicit.

67. *Tune putas*] Ed. Rom. et Ven. cum aliis Guelf. 2. *putes.* mox cum Broukh. malim *componere*, quia *disponere* versu abhinc tertio modo praecessit, et ad cultum illud alterum euidentius ac disertius est.

68. *Et tenues*] Broukh. recepit ex vno Florentino; vulgo: *Aut.*

69. *Ista haec persuadet facies. auroque lacertos Vinciat et Tyrio prodeat apta sinu*] Per ironiam haec dicta esse cum Vulpio existimo. Scilicet isthaec facies viri, (quam turpissimam fuisse necesse est) mouebit ipsam, vt se ornet! Nempe supplendum: *vt vinciat* etc. Possunt etiam per interrogationem efferri, vt Scaliger fecit. At duriorem iuncturam effecit Broukh. noua distinctione: *Ista haec persuadet facies? — sinu?* vt sit: *Ista facies persuadet haec? n. τὰ disponere crines et pectere.* Ita saltem lenius esset si scripseris: *aurone lacertos vinciat!* sc. talis mariti gratia? In Guelf. 2. pro var. lect. vel emend. *Quum vincit tyrio prodit et apta sinu.*

72. *remque domumque tuam*] Lipsius adsentiente Broukh. emendat: *teque d.* ex Propert. II, 7, 38. nullo cum fructu ad Tibullum. Versu proximo *Nec* Broukh. reuocauit e melioribus, pro *Non*, quod Ald. pr. habebat et Scalig. iterum inuexerat: nam Ald. sec. cum sequacibus *Nec* dudum habebat.

75. *Huic tamen accubuit*] Regius male *Nunc:* mox pro *hunc* Ed. Rom. *hinc.* praue Muret. ed. *Hinc t. occubuit.*

77. Hoc et sequenti versu pro *aliis* Dousa Praecid. 4. malebat *alii;* non male: nam de vno mentio facta. Et ita expressum in Edit. Graeuiana et in Basil.

79. *Tunc flebis*] Reg. et Ed. Rom. *Tum.* Ed. Lips. *Tu.*

80. *Et geret in gremio regna superba tuo*] Sic vtraque editio Ven. Vicent. Coruin. et sic vulgg. at Regius *in regno regna* cum plerisque ap. Broukh. vnde ille et

ante

ante eum iam Nic. Heinſius, et Guyetus, ambigue quidem, ingenioſe tamen faciebant: *in regno ſceptra:* nam *ſceptra* et *regna* interdum permutata videas. Apud Ouid. IV. Faſt. 594. *te coeli ſceptra tenente* Heinſius e libris repoſuit pro *regna*. Pro *regna* in tribus eſt *bella* a mala manu, et pro *geret* in duobus *reget*, ſollenni lapſu. Vulgata recte ſe habet. *regna ſuperba* etiam inf. IV, 5, 4. cf. Propert. IV, 7, 6. 50. et omnino *regna*, ac *regnare*, *potentia*, res vulgata in re amatoria. *gerere regnum*, *imperium*, ſaepe dicitur.

81. *At tua tum me*] male noſtri cum plerisque: *dum*. emendatum eſt in Aldinis. At Coruin. etiam *dum — iuuat*.

82. *aurea palma*] Sic conſtanter ſcribitur pro *parma*, qui eſt clypeolus breuis, in quo hi verſus ſignari, ex more, debebant. Sic etiam ſcriptum in Propertio. v. Broukh. ad h. l. et ad Propert. IV, 10, 40. Vulpius de manus aurea effigie accipit. Scaliger vero *lamna* emendat. In vno Broukh. interpolatum *picta tabella*.

ELEGIA X.

Pocchus et Perreius in ſuis codicibus ſecundi libri principium ab hac Elegia conſtitui viderant, referrique haec ad Nemeſis amorem. Etiam nos in vetere editione Vicentina a docto viro adſcriptum hoc vidimus; atque in Guelf. 2. eſt: *Albii Tibulli poëtae ill.* (illuſtris) *de amoribus Nemeſis liber II.* Elegia prima.

1. *Protulit enſes*] Heinſ. coniecerat *protudit:* vt *extundere* in illo Virgilii:

Quis Deus hanc, Muſae, quis nobis extudit artem.

Sed vulgata recte ſe habet. v. Broukh. et Vulp. Porro *qui fuit* Coruin.

3. *Tunc c.*] Regius hoc et ſequente verſu *tum*, bis quoque Coruin.

5. *At nihil ille miſer meruit*] Regius *An* cum aliis ap. Broukh. Guelf. 3. Scaligeri Eclogaria habebant: *Forſan et ille nihil meruit.* Sed v. inf. ad II, 6. 19.

8. *Faginus adſtabat cum ſcyphus ante dapes*] Regius *dum ſ.* In Coruin. Guelf. 3. et paucis apud Broukh. *Fagineus ſtabat.* Sed et alterum bene dicitur: Virg. Ecl. 3, 35.

— pocula ponam
Fagina —

v. Broukh.

v. Broukh. pro *dapes* in vno Colbert. *pedes;* forte ex v. 10. Suauiter Ouid. V. Fast. 522. in reliqua simplicitate mensae

Terra rubens crater, pocula fagus erant.

9. *Non arces, non vallus erat*] Statius et Guyetus malebant: *Non acies* ex El. 3, 47. male: cum *vallus* (h. munitio ex vallis, siue singulis stipitibus. v. Gronou. Obss. III, 18.) adiectus sit; meliusque adeo duo munimentorum genera iungantur. Alia correctio est Antonii de Rooy in Coniecturis criticis p. 94. *Non rabies, non ira fuit.* Varie sententiam ornari posse, Ouidii exemplum declarat Met. I, 99.

Non tuba directi, non aeris cornua flexi,
Non galeae, non ensis erant; sine militis vsu
Mollia securae peragebant otia mentes.

10. — *somnumque petebat Securus varias dux gregis inter oues*] albas puta, nigras, et maculosas, inquit Vulpius, vt iam Cyllenius sensisse videtur. Sed vereor, vt *varius* ita accipi possit. *Variae oues* debent esse versicolores. At hoc lanae vitium est habitum, vt ex veterum locis docuit Broukh. adeoque tale vocabulum a poëta pro epitheto poni nequiit: cui praestantius genus commemorandum erat. Itaque ad emendationem se conuertit Vir doctissimus, et reiecto *niueas, vacuas,* (et quot non alia ouium epitheta tentari poterant?) tandem Heinsii coniecturam amplexus est, qui legebat *saturas.* Esse hoc frequens in re pastoria vocabulum, copiose probat, et nemo negat; (addam aliud: videri fere Petrarcham ita legisse in loco hinc expresso Ecloga II. Argus: *passim saturata iacebant Armenta et lenis pastores somnus habebat.* Et eadem fere ratione iuncta video in Calpurn. Ecl. 4, 37. *Per te secura saturi recubamus in vmbra.*) sed quam valde id a vulgata scriptura abeat, et quam multa alia minus a vulgata recedentia excogitari possint, vnusquisque videt. Cur non coniecit *Securus tutas dux gregis inter oues!* Hoc esset consentaneum carminis indoli et poëtico mori: esset quoque probabilis ratio, quomodo excidere potuerit vox, dum pro ea *securus securas* scriberetur, et ex his ductibus *varias* eliceretur. Videri tamen sibi potest aliquis τὸ *varias*, quod deterius genus est ouium, tueri posse altero loco sup. El. 5, 24. vbi *musta candida* posuit, quae tamen etiam deteriora sunt. Sed non deterius modo, verum et otiosum atque etiam alienum ab h. l. colo-

coloris nomen eſt. Tum me aliud quid in hoc verſu moratur. Omnes Interpretes *ducem gregis* de paſtore intelligunt: at is eſt *magiſter, cuſtos pecoris;* alterum vero, *dux gregis*, apud poëtas eſt perpetuum arietis vel hirci vel tauri epitheton Ouid. I. Art. 326.

Hanc tamen impleuit, vacca deceptus acerna,
Dux gregis.

V. Met. 327.

Duxque gregis, dixit, fit Iupiter.

III. Am. 13, 17. de hirco:

Duxque gregis cornu per tempora dura recuruo.

IV. Faſt. 715.

E duce lanigeri pecoris, qui prodidit Hellen,
Sol abit.

ib. 786. de igne:

— idcirco cum duce purgat oues.

VII. Met. 310.

— — qui veſtras maximus aeuo
Dux gregis inter oues, agnus medicamine fiet.

Propert. III, 11, 39.

Corniger Idaei vacuam paſtoris in aulam
Dux aries ſaturas ipſe reduxit oues.

(Adde Statium Theb. V, 330. VII, 438. 9. Alia exempla v. apud Cerdam ad Georg. II, 125. Martyn. ad Virg. Ecl. 2, 23.) et ipſe noſter inf. II, 1, 57.

Huic datus a pleno memorabile munus ouili,
Dux pecoris hircus.

Nonne itaque veriſimile et h. l. *ducem gregis* eſſe arietem? Vnde mihi iuuenili impetu valde arridebat, fuiſſe:

Securas aries dux gregis inter oues.

Cum enim ſemel ſcriptum eſſet *arias*, facile inde fieri potuit *varias*, et tum, ne bina eiusdem vocabuli eſſent epitheta, ſcribi *ſecurus*. Nempe inter aetatis primae, aureae dictae, munera et hoc erat, quod armenta, ſine metu a feris, libera vagabantur, vnde Virgil. Ecl. 3, 21.

Ipſae lacte domum referent diſtenta capellae
Vbera: nec magnos metuent armenta leones.

quod ex Theocr. XXIV, 85. expreſſit. Ipſe noſter ſup. El. 3, 45.

— — — vltroque ferebant
Obuia ſecuris vbera lactis oues.

Eadem vero aetas praecipue a *ſecuritate* notatur Ouid. I. Met. 100.

Mollia

Mollia securae peragebant otia mentes.
Seuerus in Aetna. v 9.
Aurea securi quis nescit saecula regis.
Est tamen quod in mea emendatione nunc displicet: primum quod *aries* otiose abundat; tum quod poëta dignius erat phantasma: *recubare pastorem inter gregem*, quam *recubare arietem cum grege.* Calpurnius quoque, qui locum expressisse videtur, Ecl. I, 37. dixit:
— — — *licet omne vagetur*
Securo custode pecus.
Et deprehendi interea vnum locum, in quo *dux gregis* de pastore dictum, in Culice 173.
— — — *cum videt ingens* (serpens)
Aduersum recubare ducem gregis.
Aliud exemplum indicauit Nodell Not. crit. p. 73. ex Ouid. Fast. IV, 786. *cum duce purgat oues.* Add. Auien. Perieg. 1185. *Aut qui corugeri ductor gregis arua pererrat,* — *Spreuerit hos saltus.* Manet itaque hoc, corruptelam versus huius constare; medelae rationem fluctuare et esse incertam; vt saepissime in re critica factum videas et fieri necesse est.

11. *Tunc mihi vita foret: vulgi nec tristia nossem Arma*] Sic omnes libri, nisi quod Reg. *non* pro *nec*. *Vulgi arma* tamen, quae sint, vix commode dicas. Vulgus castrorum (vt apud Lucan. IX, 217.) alienum est. Explicat ea Vulpius, quibus vulgus vtitur, vel quae vulgaribus hominibus, non sapientibus, conueniunt. Ad bella ciuilia refert Ayrman. in Vita Tibulli §. 7. Sed neutrum satisfacit, et haud dubie locus corruptus est. Broukh. ex Heinsii emendatione, admodum elegante, in quam tamen statim incidas, si de vulgari lectione dubitare coeperis, reposuit: *Tunc mihi vita foret dulcis; nec* — *c.* et *g.* fere in libris permutantur. v. Gronou. Obss. II, 22. Mihi visum est, nomen amici nostri poëtae, (v. IV, 1, 180.) cui forte Elegia inscripta erat, in eo vocabulo latere, et fuisse: *Tunc mihi vita foret! Valgi; nec tristia n.* siue subintelligas *vtinam*, siue particulam *si*.

12. *corde micante*] quidam *tremente*, quae vt Broukh. docet, istius glossa est: occupauit tamen edd. nonnullas ex Ald. sec. mox pro *tubam* Ed. Lips. *comam:* quod vitium forte ex frequenti vocum *coma* et *iuba* permutatione natum.

15. *aluistis et iidem, Cursarem v.*] Regius *idem* (pro *Idem*) cum aliis: mox *Cursantem*. Ceterum ex his verbis,

Scaliger vitiosam veterem lectionem reduxerat, *futurus*; quod paullo immodestius dictum videbatur Broukhusio, quasi maiores, tam illustris gentis, laudibus suis obscurare Messala posset. Sed sunt eiusmodi plura in laudem inurbane et inclementer dicta in hoc carmine. In Palatin. *in auis* pro *maius*.

33. *At tua non titulus capiet sub nomine facta*] Sic vulgo: nisi quod Reg. et Ed. Lips. et aliae *titulis*. Correxit Ald. sec. Deinde Pocchi et Lipsii Exc. cum duobus Italicis: *sub stemmate*, quo alludebat Passeratii liber, in quo *temmate*. Est haec haud dubie vera lectio. In imaginum vicem subierant *stemmata*, de quibus v. Lipsium Elect. I, 29. Post *aeterno* a multis interpungitur, vt iungatur cum *nomine*.

36. *vincto pede*] alii *iuncto*. Male. v. ad I, 1, 64.

37. *Quis potior, certamen erit*] *Potior* sc. in carmine. Sic Broukh. e libris: sic et Regius Guelf. 3. cum Ed. Rom. Vulgo: *Quis potius*. at Ald. sec. *Queis potius*; sicque Scaliger. Itaque etiam Coruin. Deinde Ed. Rom. cum vno Broukh. et vno Gebh. *certamen eris*. Ferri posset, si esset: *Queis magnum certamen eris*. Paullo aliter ac in illo Virgilii:

Et certamen erat Corydon cum Thyrside magnum.

Paullo post pro *victor* eruditus Britannus (Jortin) in Miscell. Obs. Vol. II. p. 247. malebat *victus*, recte reprehensus a Batauis.

39. *Nam quis te maiora gerit castrisue foroue*] Ita vniuerse de gente Valeria auctor panegyrici in Messalam, in Catalect. p. 91. Ed. Scalig.

Castra foro solitos, vrbi praeponere castra etc.

Nam quis te Scaliger ex Cuiac. reposuit; vulgo legitur: *Quisque tibi*. In nonnullis, vt in Regio, *Quis tibi nam*, vel *iam*, *Quis* vel *Qui te nam*, (*Quis te iam* Coruin.) Ed. Rom. *Nec quisquam*, vt Dousa emendabat. Quae omnia inde nata, quod prima vox, *nam*, exciderat, vt non raro in libris factum. Sic sup. I, 1, 63. cum *flebis* omissa esset, Regius interpolarat: *Non tua sunt in me duro p.* cf. I, 2, 63. 9, 63. 10, 26. inf. v. 91. IV, 5, 1. et 13. Et in Ouid. I. Met. 15. vera lectio haud dubie est:

Vtque erat et tellus illic, qua pontus et aër,
Sic erat instabilis tellus —

Cum primum vocabulum excidisset, tum putidae illae lectiones, quae vulgo circumferuntur, correctoribus vel

 librariis

librariis subnatae sunt. Eod. lib. v. 441. de Apolline Pythonem interimente:

Hanc Deus arcitenens et nunquam talibus armis
Ante, nisi in damis capreisque fugacibus, vsus,
Mille grauem telis —
Perdidit.

Hic vero illa, *Deus arcitenens et nunquam talibus armis vsus*, parum bene cohaerent. Fuisse puto:

Hanc Deus arcitenens, non vnquam t.

Scriptum erat *n̄ unquam*, cum virgula transuersa, quod cum pro vna voce accepisset librarius, versui fulciendo supposuit particulam. Sed vt ad nostrum redeamus, in omnibus libris aiunt esse *chartisue sorore*. Et sic nostri quoque habent, cum Guelff. 2. 3. Vnde itaque vulgatam *castris* natam dicemus? Puto eam Cyllenio deberi, qui in commentariis suis ita praefixum habet, vnde in Edd. Venetas venit. Vera tamen haud dubie est lectio *castris* eamque Coruin. et Guelf. 1. 4. quoque firmat. Eadem varietas in Culice v. 24.

In Guelf. 2. post vs. 38. sequuntur vss. 45. 46. 47. *Nam seu diuersi — Non alius — Sit placanda* — Nunc sequuntur: *Nec quisquam maiora gerit* — vss. 39. 40 sqq. Et post 44. *Instabilis* — sequitur 48. *Non Pylos.*

40. *Nec tamen hinc aut hinc*] Ita et Rom. Sed plerique, etiam Cuiac. *hic aut hic;* nempe omissa erat virgula. Nonnulli *haec aut haec*, forte pro *hac aut hac.* Ed. Col. *Nec tamen hinc veniet.*

41. *Iusta pari premitur veluti cum pondere libra*] Prudent. Peristeph. IV, 11.

Quum Deus, dextram quatiens coruscam,
Nube subnixus veniet rubente,
Gentibus iustam *positurus* aequo Pondere libram.

44. *Instabilis natat alterno depressior orbe*] Ed. Vicent. Lips. cum aliis *compressior;* alii corrupte, *deprensior.* Deinde ex vno notatum viderat Broukh. *nutat*, vnde malebat: *Alterno instabilis nutat.* Male. Elegans enim de omni motu incerto, fluctuante et tremulo, vocabulum est *natare;* et est ea sollennis permutatio, vt *nutare* librarii substituant. Sic in Curt. IV, 9, 20. *obstrepebat hinc metus; praeter hunc inuicem natantium clamor;* in libris est *mutantium*, *nutantium;* hoc Snakenb. et Heusing. P. in Emendat. p. 218. probant, nescio quam bene; modo *natantium* explices fluctuantium.

45.

vulgatam, post Broukh. et Vulpium, retinui. Nam *porcus* esset *victima mystica* propterea, quia eius vsus in sacris Cereris fuit: vt *mystica vannus* Virgilio, cuius instar in sacris Bacchi portabatur; et inf. III, 6, 1. *mystica vitis.* Sed neque ex alio Romano poëta id epitheton defendi potest: ex vno Aristophane Acharn. v. 747. laudant *χοιρία μυστηρικὰ* et 764. *χοίρους μυστηρικὰς*, vbi Schol. subiicit: *ὅτι ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς Δήμητρος χοῖρος θύεται.* Sed id et graecum et in alia re. Et quid quaeso Cereris sacra ad Lares rusticos? At Sellius l. l. *mysticam hostiam* esse ait pinguem, et qualem antiqui mortales diis suis offerre consueverant: nam *mystica* dici, quae sint antiquissima. Id vero nouum est, et ab vsu alienum; neque, quia Cereris sacra, quae *mysteria* dicuntur, sunt antiquissima, idcirco *mysticus* est antiquus. In Guelf. 2. locus interpolatus erat explendis sententiis:

At nobis aerata, lares, depellite tela,
Neu petat hostili missa sagitta manu:
Neu gladio celer instet eques; prosit mihi et, aris
Quaeque tuli supplex munera, quaeque feram.
Thure pio caleantque foci, pinguisque trahatur
Hostia de plena rustica porcus hara.

27. *Hanc p.*] *Hanc*, monentibus iam Statio et Scaligero, reposuit e libris Broukhusius. et sic Reg. cum vtraque Ed. vulgo erat *Hunc.*

35. *Non seges est infra*] dictum vt Graecis *κάτω, τὰ κάτω, ἔνερθε, τἄνερθε.* In Philopatride, qui Luciano vulgo tribuitur: *Σίγα τἄνερθε καὶ τὰ σιγῆς ἄξια*, quae tamen ibi sensum non faciunt commodum. Iambicum hoc forte leg. *Σίγα, τὰν, ἔρδε καὶ τὰ σ.* *Tace amice et perfice arcana haec.*

36. *Stygiae nauita turpis aquae*] pertinaci errore omnes obtinent *puppis* pro *turpis*, praeter Exc. Colotii et vnum Vatic. ex quo recepit Muret. adde nunc Guelf. 3. et mox iterum extrusum reduxit Broukh. In Exc. Lips. erat *nauita pullus. nauita tristis* Burman. substituebat ex Aen. VI, 315. Quo tamen iure Tibullum cogimus Virgilianis vti!

37. *exesisque genis*] est hoc ex emendatione Heinsii, quae tamen nimis a scriptura vulgata abire videtur, quae erat *percussis*, quod et nostri seruant; Scaliger e suo mutabat in *perscissis* et coniiciebat *percisis*; sed de luctus signo hoc nunc non agitur. *perculsisque* vnus Palat. *percissisque*, vn-

vn. Broukh. *pertusisque* coni. Liuineii. Similis fere varietas ap. Horat. Epod. 5, 37.

39. *Quam potius laudandus hic est*] *hic* correptum fecit locum mutationi in *et est* vel *et hic*. v. Stat. in Italicis, *enim est*.

40. *occulit* pro *occupat* Vincent. Speculo morali, non vno loco. Sed *occupat*, est superuenit non sentienti.

41. *sectatur oues*] Reg. *sectatus* et v. 43. *sum*. Corvin. *et f.* Guelf. 2. *aut f.*

43. *candescere*] *canescere* Guelf. 2. cum altero pro var. lect.

46. *Duxit araturos sub iuga curua boues*] Broukh. quorundam, nec malorum, librorum lectionem *aratores*, tanquam elegantiorem, et iam Dousis probatam, praetulit, sed Vulpius, forte nimio cum fastidio, reiecit. Equidem hoc habeo, quod moneam, epico potius carmini conuenire videri *aratores boues*. Deinde in tribus *iuga panda*, vt ap. Ouid. I. Am. 13, 16.

49. *Pace bidens vomerque nitent*] *nitent* Broukh. reposuit, cum in Exc. Scaligeri inuenisset *nitet*: vulgo *vigent* legitur. Sed Guarneri liber: *Pace nitens vomer viderit*. *Nitent* recte se habet. Ouid. IV. Fast. 927.

Sarcula nunc durusque bidens et vomer aduncus,
Ruris opes, niteant.

Sed et hic Cyllenius, qui locum laudat. *vigeant*, exhibet, forte memoriae lapsu. Ceterum in sententiarum quae sequuntur, nexu est quod desideres. Vidit hoc vir doctus qui transponere malebat disticha 51. 52. ante 49. 50. Ne tamen sic quidem omnis molestia tollitur.

50. *in tenebris*] Reg. *in triuiis*. Guelf. 2. *occupet*.

51. *Rusticus e lucoque vehit, male sobrius ipse*] *ipse* Broukh. recepit e libris: vulgo, etiam nostri, *ipso*: in duobus *vno*, quae forte istius est interpretatio, cum *ipso plaustro* accipiendum sit pro *eodem plaustro* vxorem ac liberos vehi, nisi alterum hoc *vno* natum putes ex *vdam* h. madidam, ebriam, cum scriptum esset *vda* cum lineola. Porro Viri docti quidam, vt Carrio ad Flacc. III, 293. Barth. ad Statii Theb. IX, 587. malebant *e luco reuehit*: sed frustra; est enim ille particulae vsus, etiam vbi abesse poterat, grata cum negligentia, Tibullo frequens. Regius cum Ed. Lips. etiam *luto* exhibet. et *e lutoque* fere legitur in vett. edd. vt Vicent. etiam Aldinis, donec in Muret. *e lucoque* receptum. In Vicent. etiam: *progeniemque domus*.

53.

53. *sciffosque capillos*] Ed. Lipf. *fiffos*. v. ad El. 7, 21. At Coruin. h. l. memorabilem nec tamen alibi obuiam lectionem habet: *sciffisque capillis Femina perfractas esse fores queritur*. Maior quidem in vulgari et orationis nitor et numerorum laeuor eft; fed vfu docti nouimus, pentametros eiusmodi faepe a male fedulis Grammaticis ad vulgarem modulum effe reuocatos; cum tamen Tibullus et Propert. eos non refpuant.

55. *fubtufa genas*] fubuerberata. Scaliger repofuerat *fuffufa*, quod nonnulli fcripti et Guelf. 3. pro var. lect. et edd. vett. vt Vicent. etiam Ed. Lipf. habent: fed tum ablatiuus adiectus effe debebat *lacrimis*.

58. *lentus*] *laetus* duo Gebh. et duo alii ap. Broukh. perpetua aberratio. tum *vtrinque* Coruin.

59. *Ah lapis*] *at* Guelf. 2.

60. *e caelo*] Reg. *et* cum aliis: mox *diripit*. v. Heinf. ad III. Met. 52. hoc primus correxit Scaliger.

61. *e membris tenuem refcindere veftem*] ita repofuit Broukh. ex emendatione Heinfii: vulgo eft *perfcindere*, quod nimis violentum videbatur Broukhufio, vel *praefcindere*, quod etiam in Venetis Guelf. 1. 3. legitur, quae varietas e fcripturae compendio oritur; alterum quidem *praefcindere* feruari et poterat et debebat, vt veftis in pectore fciffa intelligatur, vt ap. Ouid. I. Am. 7, 47.

62. *ornatus disfoluiffe comae*] ita Scaliger e libro fuo, aliis apud Statium et Broukh. fuffragantibus, repofuit. *Ornatus* proprie dicitur comae pexae et difpofitae. v. Virgil. Aen. VII, 74. Vulgo, vt etiam in noftris, et Guelf. 1. 4. *ornatas — comas*, vt Ouid. IV. Faft. 309.

Cultus, et ornatis varie prodiffe capillis,
Obfuit.

et Propert. I, 2, 1.

Quid iuuat, ornato procedere, vita, capillo?

in parte Statianorum, vno Wittiano et Palatino, Guelf. 3. pro var. lect. erat *ornatus disfoluiffe comis*, quod elegantius adhuc videri poteft; at eleganti fimplicitati Elegorum conuenientiffimum erat vulgatum: *ornatas comas*.

64. *Quoi tenera irato flere puella poteft*] *Quoi* pro *cui*, eft ex emendatione Doufae receptum a Broukh. vulgo, *Quo*: et fic Ed. Rom. cum Coruin. Guelf. 1. nec hoc in tali carmine erat fpernendum. Sed Reg. cum Ed. Lipf. *Quod*. *Flere* cum datiuo, vt ap. Propert. I, 12. 15. et fic *plorare* etiam infra legitur II, 5, 103.

68. *Perpluat et pomis candidus ante sinus*] *Perpluat* ex Heinsii emendatione receperant Broukh. et Vulp. neque ego itaque mutare sustinui. In Ed. Scalig. legebatur *praefluat*, et sic Reg. et alii apud Statium, cum Guelf. 3. In aliis etiam in Coruin. Guelf. 1. 4. *perfluat*, vt vtraque editio: et ea vulgata inde ab Aldinis erat lectio, in quibusdam vt quoque in Guelf. 2. etiam *profluat*. Iam *pluere* et *fluere* saepe permutata videbis ap. Heinf. ad Ouid. I. Met. 572. Broukh. ad Propert. I, 16, 8. Drakenb. ad Silium XII, 53. cf. Obss. Misc. Vol. VIII. p. 263. nec aliter esset iudicium in Tibullo quoque instituendum, si lectionis vlla esset varietas. Nunc verendum est, ne poëtam elegantia aliqua, quam aut noluit aut non recordatus est, onerauerimus. Et ita centies passim in poëtis Graecis et Romanis factum suspicor. At alterum illud miror nemini displicuisse, cum tam ieiune et otiose dictum sit: *veni, spicamque teneto*. Vt adesse iubeatur dea, formula sollenni fit; at reputa illud: *veni ac tene spicam*. Illustrari tamen potest e lib. II. El. 1. pr. *Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus vua Pendeat, et spicis tempora cinge, Ceres:* Sunt haec adiuncta pro epithetis, et eam vim habent, vt tanquam praesentes videas deos, attributis suis insignes.

IN

IN LIBR. II.

ELEGIA I.

In Guelf. 2. haec inscripta est Elegia II. vide ad Eleg. X. lib. I. pr. in Guelf. 3. et 4. *de agri lustratione.*

1. *Quisquis ades, faueas*] ex emendatione Dousae fil. Not. c. 4. reposuit Broukh. cum a Scaligero emendatum leger tur: *Quisquis adest, faueat.* Ante eum edd. omnes: *Quisquis adest valeat:* et sic Reg. Guelff. omnes cum Corvin. nec *faueat* legitur nisi in quinque Anglic. Dousae correctionem firmat vsus elegantior, et mox Eleg. 2, 2. *Quisquis ades, lingua vir mulierque faue.* cf. Ouid. XV. Met. 677. Sic porro *es* in Reg. *est* inf. El. 3, 33. et saepe alibi.

5. *Luce sacra*] vnus Matii: *Luce tua.*

8. *stare boues capite*] In Exc. Scalig. *vertice stare boves:* interpolatum a sciolo, qui versum reddere volebat molliorem scilicet. v. ad II, 6, 30. Etsi idem e membrana recitat Neap. ad Ouid. I. Fast. 663.

10. *Lanificam pensis imposuisse manum*] Reg. *apposuisse.* Sed vulgata recte se habet. Ouid. Epist. IX, 76. de Hercule nente:

Rasilibus calathis imposuisse manum.

11. *Discedite ab aris Quis tulit*] Ita primum emendari coepit in Ed. Mureti. Nam Ald. sec. et hinc profectae: *discedat — cui.* Sic quoque Reg. Coruin. et Ed. Lips. ac Vicent. et Reg. Lep. cum magna parte librorum ap. Broukh. Guelf. 1. e correctione. 2. 3. 4. At Aldina pr. *discedite ab aris Cui* habebat: sic quoque Venetae cum aliquot codd. *Cui* quoque Guelff. omnes.

12. *hesterna*] In parte codd. et in vtraque Ald. *externa.* perpetua aberratione cf. inf. III, 4, 2. Etiam in Guelf. 1. 3. 4.

14. *Et manibus puris sumite fontis aquam*] *purae manus* non tantum a sordibus et illuuie, sed etiam a caede et sanguine intelligi debent. Facile, quod et Broukhusio, in animum venire potest *puri fontis*, quia fere *pura aqua, purus fons*, dici solet. Sed libri nil mutant, et tuetur vulgatam Ouid. V. Fast. 435.

Terque manus puras fontana perluit vnda.
et ipse Tibull. inf. III, 2, 16.

Perfusaque pias ante liquore manus.
et conf. Burman. Sec. Anthol. Lat. lib. I. ep. 63, 6. p. 36.

15. *vt eat.* Vir doctus Misc. Obss. Vol. II. p. 246. (Jortin est, *Tracts* T. II. p. 454.) comparat Virgil. Ge. I, 345. *Terque nouas circum felix eat hostia fruges.* Cum dilectu vocem esse positam, boni ominis caussa.

18. *Vos mala de nostris pellite limitibus*] Reg. Guelf. 1. 4. et Ed. Rom. cum aliis *liminibus*. Quidam etiam *tollite*. v. Burm. ad Ouid. Remed. 115. *tollite* Guelf. 2.

20. *segnior agna*] Nostri et Guelff. omnes cum aliis *tardior:* hoc bouis et tauri epitheton est. *segnior* primum receptum a Scaligero.

21. *Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris*] *nitidus* bene pastus et saginatus. Notum Horatii:

Me pinguem et nitidum bene curata cute vises.

Plenos agros intelligunt semente facta veluti grauidos. Ouid. IV. Fast. 634.

Telluri plenae victima plena datur.

vt sit: tunc, cum fient sacra pro frugibus, confisus rusticus nouis frugibus plenis et magnam spem ostendentibus ingeret etc. Sic Torrent. ad Horat. Epod. 2, 43. Salmas. ad Vopisc. p. 361. Broukh. et Vulp. ad h. l. Sed primum Ambarualia fiebant vere, non multo post sementem factam tempore, cum iam in herbis seges esset. vid. Virg. Ge. I, 338. adeoque non futurum demum esse poterat, vt agri semente pleni essent: Itaque etiam fiebant Sementalia ante veris initia. v. Ouid. I. Fast. 662. sqq. Tum poëta tempus debet intelligere post factam iam benignam messem; ait enim: *Tunc*, quando vero? nempe, *cum seges non eluserit messem*, cum messis segeti responderit. Quomodo praeterea sementi *confisus* rusticus dici possit, rei, quae non raro fallit? Scaliger, quo acumine erat, has difficultates sensisse videtur. *Profecto*, inquit, *hic est spurium, nescio quid, in voce*, agris. Ipse censet legendum *areis*. Ouid. V. Fast. 263.

Si bene floruerint segetes, erit area diues.

In Lusib. liberis: Carm. 53.

Magnaque fecundis cum messibus area desit.

Heinsius vero cum Guyeto *horreis* corrigebat; quod placere potest propter τὸ *plenis* et *confisus*, et mox *saturi*, idque Horatianum illud confirmare videtur: II. Ep. 1, 140.

Agrico-

Agricolae prisci, fortes, paruoque beati,
Condita post frumenta, leuantes tempore festo
Corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
Cum sociis operum pueris et coniuge fida,
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus ac vino Genium, memorem breuis aeui.

Sed habet auris in hac lectione quod vix ferat, inprimis in nitido hoc et elaboratiore carmine. Tum vero, quod grauissimum est, eodem sensu accipi *plenos agros* et dici posse putem tum, cum matura seges est, aut cum iam demessa in agris relinquitur, vt arescat: et tum agricola habebat, quod Diis gratias ageret. Omnino vero totius loci dilucidatio in eo consistit, vt intelligatur, pertinere haec adhuc ad preces, quas poëta facit, pro eo, quod vulgo dicendum erat: O Dii, date bonam messem et bonam feturam: Sic messe facta agricola vobis sollenne sacrum ludosque agrestes magna cum laetitia instituet. Precibus finitis subiicit laetum euentus omen v. 25.

22. *Ingeret a. g. ligna*] Ita iam Muretus ediderat et ex eo Plantin. idque retraxit Broukh. e libris: alii, et Guelf. 1. 2. 4. cum vtraque editione: *Ingerat*, quod Scaligerana iterum recoxerat.

24. *extruet ante casas*] *ante* puta, ante focum seu aram. Ita enim ante aram in herba solebat herus cum liberis et famulis discumbere et genio indulgere extructis aduersus aestus vim vmbraculis. inf. II, 5, 95.

Tunc operata Deo pubes discumbet in herba,
Arboris antiquae qua leuis vmbra cadit.
Aut e veste sua tendent vmbracula sertis
Vincta, coronatus stabit et ante calix.
At sibi quisque dapes et festas extruet alte
Cespitibus mensas cespitibusque torum.

Virgil. II. Ge. 527.

Ipse dies agitat festos: fessusque per herbam,
Ignis vbi in medio, et socii cratera coronant,
Te libans, Lenaee, vocat.

Neque aliter fieri solitum domi circa focum et Lares. Columella XI, 1, 19. inter villici futuri praecepta: *consuescat rusticos circa Lares domini focumque familiarem semper epulari, atque ipse in conspectu eorum similiter epuletur.* Hinc poëtae. Martial. III. Epigr. 58.

Cingunt serenum lactei focum vernae
Et larga festos lucet ad Lares silua.

Horat. III, Od. 17, 12.

 — *Cras*

— Cras Genium mero
Curabis et porco bimestri
Cum famulis operum solutis.

Idem Epod. 2, 65.

Positosque vernas, ditis examen domus,
Circa renidentes Lares.

Propert. III, 5, 69. simpliciter dixit:

Viueret ante suos dulcis conuiua penates.

Ceterum *ante* primum receptum a Scaligero e codd. Vulgo lectum vbique etiam in Guelf. 1. 2. et e correct. in 3. *arte*. quod tuetur Burmann. ad Propert. II, 25, 50. v. sup. ad I, 1, 14.

25. *felicibus extis*] Lipf. Exc.' *coelestibus*. Sed v. Broukh.

27. *fumosos veteris proferte Falernos Consulis*] Notabile vtique est hoc genere dictos *Falernos*, non *Falerna* vina. Supplere solent h. l. *cados* ex sequ. versu; notauimus idem genus masculinum apud Virgil. Ge. II, 98 in V. L. *Tmolius* et *Phanaeus* sc. οἶνος. Scaliger in prima editione exprimi curauerat:

Nunc mihi, nunc fumos veteris proferte Falernos
Consulis.

In altera autem Statii correctionem recepit: *fumosum — Falernum*. Libri in vulgata consentiunt: de qua v. Not. etiam vett. edd. sed in Aldinis erat *veteres*. Muret. refinxerat *veterisque*, inde Plantin. emendate *veteris p.* vt Statius in libris esse monuerat.

31. *Sed, bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat*] Ita recte distinxit Broukh. Vulpius distinctione sublata nouam τῷ *bene dicite* cum quarto casu structuram intulit. Scaliger mallet, *Bene Messalae*, Sed vtrumque dicitur: modo ellipsin recte expleas. v. Ouid. II, Fast. 637. In Coruin. mira varietas est: *Sed b. M. vocet ad sua pocula quisque.*

32. *Nomen et absentis singula verba sonent*. Vir doctus in Actis Soc. Trai. p. 194. malit *absenti*. Scilicet et hoc locum haberet: at nec minus alterum.

34. *Et magna intonsis gloria victor auis*] Ita Scaliger restituit, cum in Excerptis haberet, *abis:* vulgo vbique *ades* legitur.

35. *Huc ades*] Ed. Lipf. cum aliis *Nunc*.

37. *his v. magistris*] Coruin. *queis v.* quod mollius ad meam aurem.

38. *Desuevit q. pellere glande famem*] *Desueuit* Broukh. e melioribus recte, vel Burmanno ad Lucan. V, 404. iudice, nec tamen reposuit, sed retraxit iterum, cum Scaliger veterem lectionem *destituit* rursus intulisset: nam Ald. pr. habebat: *destituit*. At seq. cum ceteris *desueuit*. Sic et nostri, et Guelff.

39. *primum*] *primi* vnus Broukh.

40. *Exiguam viridi fronde operire domum*] *casam* Broukh. e libris nonnullis intulerat, vt iam Dousa pater et Gebhardus maluerant, tanquam quod magis conueniret, quam *domum*, quod vulgo legitur inde ab Aldinis, etiam in Reg. et Coruin. Guelff. Edit. Rom. ac Vicent. et Venetis. Hoc tamen verius, et eius interpretamentum *casa* esse potuit; non vice versa. Etiam poëta dignius. Itaque nec in simili loco Horatio displicuit III. Od. 1, 22.

— *somnus agrestium*
Lenis virorum non humiles domos
Fastidit.

41. *primum d. feruntur*] Regius cum vtraque editione et multi ap. Broukh. *primi*. Nec aliter Ald. sec. cum sua secta. Sic et ante v. 39. quidam exhibebant. Mox Reg. *plaustris*.

43. *tunc insita pomus*] Sic Broukh. ex Exc. Lipſ. Erant enim iam tum, inquit, arbores pomiferae, sed ferae, quae insitionis cura mitiores reddebantur. Perperam vero hoc a viro docto disputatum, si quid vnquam. Nec enim ad prima vitae mitioris initia insitio retrahi potest, sed exquisitiorem vitae cultum expectare id inuentum debuit; tum vero ignorare non poterat, quod ex vitae communis vsu tenemus, arbores etiam siluestres satione et cura in mitium arborum censum primum venisse. Reuocaui itaque vulgatam lectionem omnium scriptorum et editorum: *consita*.

45. *Aurea tunc p.*] Reg. *Antea* quod vitium et alii habent. Coruin. tum Ed. Lips. *nunc*.

46. *Mistaque securo sobria lympha mero est*] Versus mire concinnus. Expectabam tamen aliud vini epitheton, quam quod *securum* sit: quippe quod τῷ *sobria* non respondet. *Est* a Broukh. tacente in finem versus reiectum; vulgo in medio legitur; idque suauius.

48. *annua terra*] Guelf. 1. Ed. Rom. cum Brix. et Venetis *aurea*. Legitur etiam in libris *arida*: sicque Corvin. Guelf. 3.

49. *apis ingerit alueo*] Ed. Lipſ. et Coruin. cum aliis *ingerat*, et *aluo*. *vernos flores* coni. olim Fruterius. *rure verno* iungere mauult Döring.

51. *Agricola aſſiduo primum ſatiatus aratro*] *Satiatus* h. l. eſſe dicunt taedio laboris et operis confectum. Vulpius etiam metaphoram appellat ſatis vſitatam. Sed *ſatiari* dicimur rebus, quae nobis gratae iucundaeque vel ſunt vel videntur, quas ante cupide appetiueramus, quibus expleti ſumus, et quarum copia vel nimio vſu faſtidium contraximus: Non autem *miſeriis*, *laboribus* et *aerumnis*, niſi de iis ita diſſeritur, tanquam aliquam voluptatem afferant. v. c. Stat. II. Silu. I, 14.

Nemo vetat: ſatiare malis, aegrumque dolorem
Libertate doma: iam flendi expleta voluptas?

Si itaque *ſatiatus* h. l. a Tibullo eſt, noue illud pro *feſſus*, *laſſatus*, dixit: forte ad graecam formam: nam et hic ἄδειν, ἄσαι, eſt *ſatiare*; ἀδεῖν autem aut taedio aut aerumna confici; vt toties apud Homerum, καμάτῳ ἀδδηκότες, ἠδὲ καὶ ὕπνῳ, *oppreſſi*. Dicas, *aratro* ablatiuum eſſe inſtrumenti, cuius ope et adminiculo ſe ſatiarit, vt cibis potuque replere ſe potuerit, quia aſſiduus in agri cultura fuerat: Sed hoc multo durius foret. Scaliger coniiciebat *laſſatus:* in duobus ap. Broukh. erat *defeſſus*, ſed vereor, ne ex gloſſa ſit.

53. *Et ſatur arenti primum eſt modulatus auena Carmen*, *vt ornatos diceret ante deos*] Vulpius coniectura admodum elegante mallet *meditatus:* vult enim Tibullus ſignificare, eum diu exercuiſſe carmen, quod in frequenti ſacro poſtea caneret. Sic ipſe Tibullus inf. III, 4, 71.

Sed perlucenti cantus meditabar auena.

Et eſt iſta frequens variatio. v. ad Virgil. Ecl. 10, 51. vbi duo: *meditabor* exhibent, et Burman. ad Ouid. Met. XI, 154. Pro *diceret*, quod primum correctum a Mureto, eſtque in Guelf. 2. vulgaris lectio erat *duceret*, quod et Scaliger tuebatur. Verum eſt hoc grauius, et carminis heroici, vt late docet Broukh. atque etiam de poëtis fere adhibetur, qui componunt, non de iis, qui recitant; tum etiam verſu tertio *duxit* recurrit, quo nomine ea lectio diſplicebat Heinſio Aduerſ. II, 15.

56. *Primus inexperta duxit ab arte choros*] Scaliger legebat *ab arce*, vt ἄστυ Athenienſium intelligeretur: ſed nimis docte, et recte a Broukh. reprehenſus. In edd. inde ab Aldinis vulgo legebatur *ab vrbe*, quod ex Venetis cum Cyllenii Commento excuſis profectum eſt; caſu putabam

bam factum; sed video *ab vrbe* etiam legi in Gnelf. 1. Nam nec Romana, vnde illas ductas deprehendi, illud habet. nec alius vllus liber: omnes enim consentiunt in: *ab arte*, quod Muretus recte reduxit.

57. *a pleno*] Correctum *e* in Guelf. 2.

58. *Dux pecoris, hircus: duxerat hircus oues*] datus hircus tanquam praemium. Vltima addita debent intelligi, quod animal ἡγεμονικὸν iure datum fuerit ei, qui reliquis praestaret. Si tamen dicendum, quod res est, hoc hemistichium vix genuinum, certe Tibullo parum dignum est. Nisi totum distichon, quod censeo factum, ex margine irrepsit: meminerat aliquis Horatianum:

Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum.

Heinsius emendarat, *hirtas duxerat hircus oues;* quod cupide amplexus est Broukh. Sed neque sic res conficitur. *Duxerat* est ex Mureti et Scaligeri emendatione. In libris et Edd. antiquis legitur *auxerat;* quod esset accipiendum de fetura hirco admisso. in Guelf. 2. *hauserat*. In Guelf. 1. emendauerat aliquis *dux erat hircus ouis*.

59. *primam — coronam* Broukh. dedit, nec apparet, qua auctoritate. Itaque reuocaui lectionem Edd. et codd. *primum*.

64. *et a. p. versat*] *vt — versēt* Coruin. cum binis Anglic.

65. *Atque aliqua assiduae textis operata Mineruae Cantat*] Ita hunc versum constituit Broukh. cum legeretur: *assidue textrix operata, Mineruam Cantat:* quae lectio nescio an mutari debuerit. *Textis* iam Fruterius et Guyetus coniecerant. *Mineruae* erat in tribus libris. De interpretatione v. Not. nam Broukh. eam parum commode expedit.

66. *applauso tela sonat latere*] Male Scaliger *sonant*, quod aliquot libri vt Guelf. 2. a pr. m. habent, vt *tela* instrumenta textoria essent. *Applauso* Heinsio commendante Broukhusius ex codd. et antiquis Edd. reposuit; et sic Lips. At Rom. cum Regio Guelf. 1. 2. 4. et Coruin. *appulso*, quod vulgo in edd. legitur, varietate sollenni. Sic *pectora plausa* ap. Virg. XII. Aen. 86. vbi etiam in aliis *pulsa*. cf. Heins. e. l. et ad Ouid. II. Met. 867. Scaliger inde fecerat *applusu*. Muretus ediderat *a pulso t. s. latere*. In vno Angl. legebatur: *pectine tela sonat*, vt Virgil. Ciri. 179.

Non Libyco molles plauduntur pectine telae.

et Vossius ad Cat. p. 249. ex vno laudat: *pectine lana sonat.*

Vtrum-

45. *diuersi fremat inconstantia vulgi*] Vnus Stat. *diuisi.* v. Heins. ad Ouid. III. Met. 381. *diuersum* est dissentiens, in diuersas partes tractum. cf. Broukh. qui multipliciter variari lectionem in hoc versu ait. Nec tamen alia nobis occurrit, quam in Ed. Lips. *fremit* et *diues si*, mox: *sitque placanda.*

48. *aut Ithace*] Rom. et Venetae Guelf. 1. *atque.*

51. *fertilibus — horis*] Barth. Aduers. XVII, 4. *vertilibus* emendabat. perperam. v. not. Mox malo *decurreret.* et est hoc in Guelf. 2. 3.

52. *errauerit*] Basil. *decurrerit* ex sup. versu.

53. *Qua maris extremis tellus excluditur vndis*] *Excluditur* tacite recepit Broukh. ex Exc. Pocchi et Colotii, editionibusque Ven. et Reg. Lep. Et sic Ed. Lips. ac Vicent. Vulgo, etiam Guelff. omnes *includitur*, quod hic praetulerim; nam fere *ambiri*, *cingi*, *coërceri*, *contineri*, mari dicitur tellus. At *excluditur*, nisi pro simplici, *clauditur*, accipias, sensum vix habet. *Extremae vndae*, sunt vltra quas nil est, quae ὁρίζουσι. Seuer. Aetn. 94.

Quacunque immensus terrae se porrigit orbis,
Extremique maris curuis incingitur vndis.

vbi *curuae vndae* eleganter dictae, quia orbis in ea parte inclinatur; nisi de Oceano curuum littus ambiente accipere praestat; vt sup. v. 20. *pontus in curuum orbem* confluxisse dicebatur. In Fragm. de Nauig. German. ap. Sen. Suasor. I.

— — — *extremaque littora mundi.*

versus septentrionem. Eleg. in Obit. Maecenat. II, 20.

— — — — — — *arenas*
Littore in extremo — quas simul vnda mouet.

de Erythraeo loquitur; et est etiam in libris. *Littore Erythraeo*, sed illud vere. Forte etiam legendum, *quas tremula vnda mouet.*

55. *Nec valuit Lotos coeptos auertere cursus*] *Nec* Broukh. e libris; vt respondeant sibi copulae: *Ciconumque — Nec.* Vulgo, *Non.* *Lotos* deprompsit Scaliger ex diuite penu, Cuiaciano libro, cui Colotii collationes et vnus Heinsii accedunt. Vulgo, *Cyclops;* de quo demum v. seq. agitur. Duo Statii: *tempus;* eiusdem vnus, *conuertere cursus.* vt Guelf. 2. *Non valuit Cyclops tempus conuertere cursus.* quam corrupte! Cuiacianus etiam *captos — cursus,* minus bene; etsi ferri potest.

56. *Cessit*] valde languet hoc vocabulum, quanquam de eius veritate non dubito: est enim, *Nec is valuit auertere cursum.*

57. *Victa Maroneo foedatus lumina vino*] *Victa* etiam Regius, Guelff. 1. 2. 4. Liber Laudi et vnus Anglic. *Vincta*, quod hic non placet. v. ad I, 2, 2. Cyllenii liber *Iuncta*. v. ad I, 1, 64. Ed. Lipf. Guelf. 3. cum aliis *Vncta*, forte *Vsta*. Sed hoc locum habere nequit, cum *victa Baccho lumina* iungi necesse sit. *Vna lumina* multo minus bene coniiciebat Barth. ap. Broukh.

58. *Vexit vt Aeolios* corr. Burmann. ad Propert. p. 610. Ita vero putares, statim ab Aeoli insula tendisse Vlyssem ad Laestrygones.

59. *Incultos adiit.* Forte excidit copula *que*. *Incultosque adiit L.*

60. *Nobilis Artacie gelida quos irrigat vnda*] Ed. Rom. *Attracie*, Lipf. *Artatie*, Regius, *Athracie*, Guelf. 2. a m. sec. *Arsacie*. At Ἀρτακίη apud Homerum est; et sic iam emendatum in Aldd. Tum vulgo legitur *gelidos; gelidae* Muretus, *gelida* Broukh. reposuit ex Scaligeri emendatione et tribus libris; qui etiam emendarat sic, vt e libro Mattii notauit Broukh. *mobilis Artacie*, quod esset rapidus, celer, vt Horat. I, 7, 14. cf. Burman. in Misc. Obss. Vol. VIII. p. 405. Variat quoque in libris *Artacie* et *Artaciae* vtrumque bene: vt *vnda* sit vel sextus vel primus casus. Broukh. cum in Cuiacii libro inuenisset *erigit*, hinc faciebat:

Mobilis Artacie gelida quo se exigit vnda.

Heinsius vero in eo quaerebat: *egerit.* Sed natum puto illud ex scriptura *irigat*.

62. *Quamuis illa foret Solis genus*] Edd. Ven. 1475. et Reg. Lep. quibus accedit Lipsiensis, *illa ceres*, vnde Barthius Aduerf. IX, 19. fecit, *illaceret*, et Broukh. recepit, *inliceret*. Sed aliud quid in ista scriptura latere videtur; nisi ea mera librarii aberratio, in certo scripturae charactere est.

63. *Aptaque*] Placuit igitur hoc poëtae? non: *Doctaque*. Sed et vs. 82. *quis te tenet aptius artes?*

64. *Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces*] *Cimmeriorum* emendauit Broukh. cum esset *Cimmerion* vel *Cimmerion;* ceteras deprauationes memorare piget. Forte tamen noster affectauit graecam flexionem. *Cimmeriûm* verum putabat Pierius ad Aen. I, 34. quo offensi nonnulli censuerunt legendum: *Cimmerium obscuras etiam concessit.*

Arces

83. *Vos celebrem cantate deum*] olim in Aldina pr. atque hinc in Edd. inde ductis lectum fuit: *Vos celebrem cantate deum, p. v. voce Palem.* Sed iam emendauit P. Bembus *celerem* deum emendauit Burmann. At sensus docere legentem potest, accommodatius esse inuocanti ad laudes, si sint eius, qui iam clarus, insignis, multis carminibus celebratus est. Sic iterum IV, 4, 23. Ambiguum quoque esse potest, sitne interpungendum: *pecorique* vocate; *Voce palam pecori, clam s.*

86. *Obstrepit*] Edd. vett. e Ven. 1475. ductae, Brix. Reg. Vic. Lipf. *obstrepet.* In eadem distichon excidit; et sic continuatur: *et Phr- gio sidera fulua choro.*

87. *iam Nox iung..*] Reg. cum quibusdam aliis *nam.* In Coruin. *Ludite iam: Nox.*

88. *Matris lasciuo sidera fulua choro*] Codd. pars Ed. Rom. cum Vicent. it. Ald. pr. *Martis.* v. Stat. et Muret. et *toro*, sollenni errore.

89. *fuscis circumdatus alis*] Ita reposuit Broukh. e libris. v. inf. III, 4, 55. Vulgo legitur *fuluis*, quod et nostri tenent, etiam Guelf. 1. 3. 4. at Guelf. 2. vt iam alii, et Heinf. ad Silium III, 682. et ad Ouid. III. Met. 273. coniecerant, *furuis*, et hoc equidem praeferam: ex quo natum quoque vitiosum *fuluis*. Vnus Statii, *nigris.*

90. *incerto somnia nigra pede*] haec lectio est in permultis antiquis libris adde Guelf. 2. 3. et Edd. inde ab Aldinis. Bis tamen, aiunt, idem dicitur, h. e. idem epitheton bis adhibetur, si non verbo, attamen vi verbi: *fuscis circumdatus alis somnus*, et *nigra somnia.* Heinfius itaque in Aduerfar. et ad Ouid. III. Met. 273. emendabat *somnia pigra.* Jacobs Animaduerf. p. 35. *nixa.* In multis, vt etiam in nostris et Guelf. 1. 4. et in tota secta edit. Venetae 1475. sunt *somnia vana*, in vno *mera*, vnde Broukh. ingeniose et eleganter reposuit *vara*, quia dixerat: *incerto pede* ferri. Vulpius tamen pro Tibulli simplicitate nimis hoc reconditum esse arbitratur. Nimirum merae argutiae sunt, quicquid viri docti commenti sunt. Decebat elegos, repeti idem epitheton quod rei proprium est, niger Somnus, nigra Somnia. Variauit tamen poëta: quid praeterea desideramus? *Somnia vara* sane propius accedere videntur ad priscam symbolicam doctrinam veterum, etiam in anaglyphis arcae Cypseliae adumbratam, qua Nox duo puellos amplexu tenet, *διεστραμμένους (κατὰ) τοὺς πόδας.* Satis liquido, arbitror, demonstratum est alio loco (*Ueber den Kasten des Cypselus* etc. p. 24. sqq. Gotting. 1770.)

1770.) esse hos pedes distortos, non vero transuersim sibi implexos, et quidem extrorsum; adeoque valgos; non *varos*, qui incurui sunt; quo ipso tota subtilitas Broukhusianae emendationis et Lessingianae disputationis corruit. Sed omne hoc quicquid est symbolici neglexit aetas serior eademque elegantior; et Somnia alata, rectis pedibus iuvenes, praetulit. De commentis nostratium super face inversa, quam Somnus aut Mors tenere dicitur, nihil attinet h. l. dicere. Si Heliotropium gemma in Regio Museo Gall. apud Mariett. n. LX. a vetere artifice profectum est, de quo tamen dubito, Morpheus et reliqui Ὄνειροι iuuenili et venusta forma sunt. Vulgari tamen vsu Morpheus est senex barbatus: quod docent anaglypha in Mus. Capit. To. III. tab. 24. Winckelm. Mon. ined. tab. 110. Additae capiti alae papilionis: qua de re multa disputata sunt a doct. Visconti: ad To. I. p. 59. et al.

ELEGIA II.

1. *Dicamus bona verba, venit natalis, ad aras*] Ita distinxit Broukh. praeeunte Gronouio ad Liu. 28, 43. et iam ante eum Muretus in Scholiis ad h. l. Vulgo erat: *Dicamus bona verba: venit natalis ad aras;* quod ferri posset, siquidem *Natalis* siue Genius siue alius deus est, pro natali die poëtae dictus. v. IV, 5, 19.

At tu, Natalis, quoniam, deus, omnia sentis.

Adeunt autem dii et accedunt ad aras et sacra sua apud poëtas saepissime. Et Ouid. V. Trist. 5, 13.

Optime Natalis, quamuis procul absumus, opto
Candidus huc venias.

De ara structa dixerat. Coruin. distinxit, vt iam Torrentius fecerat: — *venit natalis: ad aras Quisquis ades.* forte hoc vnice verum; adesse ad aram, sacro interesse. In Ed. Rom. est, *ad aram.* Ceterum elegantem huius Elegiae imitationem videre potes apud Sannazar. II. Eleg. 3.

5. *Genius adsit*] Sic legitur constanter; praeter tres scriptos, et Guelf. 3. in quibus *adsit Genius*, interpolate.

6. *mollia serta*] Ed. Rom. cum aliis etiam Aldinis *florea;* forte ex I, 1, 12. *Mollia* reduxit Muretus: idque se tuetur ex I, 7, 52.

7. *Illius puro destillent tempora nardo*] *destillent* recte emendauit Broukh. vulgo (exceptis Venetis Guelf. 1.) est, *distillent.* Heins. ad Ouid. Ep. XV, 76. et in Aduersariis ex Horat. II. Od. 11, 16. legebat: *Illius Assyria* vel *et Syria.*

Syria. In duobus libris ap. Broukh. *pura — nardo*, quo genere extulit Horat. l. l. v. ad Ouid. III. Art. 443. In aliquot libris ap. eundem *et* inferitur: *Illius et puro d.* forte ex I, 7, 51. In vno: *Illius e puro;* ficque Ed. Vicent. cum vtraque Aldina.

9. *Cerinthe*] nomen adolefcentis delicati et pulcri. cf. Schol. Horat. I. Sat. 2, 81. v. Vulp. ad IV, 2. Ita editum eft inde a Venetis et Aldinis, etfi vitiofe fcriptum *Cherinte*, cum Κήρινϑος fit. In aliis fcriptis etiam Guelf. 2. et in fecta a Ven. 1475. ducta eft *Cornute*, quod fuit cognomen Sulpitiae et Caeciliae gentis; et hoc receperat hic et fequente Elegia Broukh. quem v. h. l. Sed fatis manifefta ea deprauatio vocis *Cerinthe* eft. Nam multi habent *Cherinthe*, *Cherynte*, *Chorinthe*, *Cherime*. cf. Bentl. ad Horat. l. c. In Reg. et Ed. Lipf. infcriptio eft: ad *Cherinthum*, et tamen in Poëtae verbis, *Cornute*. At fequ. Eleg. in Reg. et infcriptio et primus verfus *Cornutum* praefert. Mox pro *rogabis* forte cum Guyeto legendum, *rogaris*. Ouid. II. Met. 102.

Ne dubita, dabitur, Stygias iurauimus vndas,
Quodcunque optaris.

10. *adnuet*] ita Broukh. ex Exc. Lipfii, et emendatione Heinfii. vulgo *adnuit.*

15. *felicibus Indis*] Ita Broukh. e libris, adde Guelf. 1. vt iam coniecerat Fruterius I. Verif. 13. Vulgo, etiam in noftris, *vndis.* Editum tamen iam in Brix. et Venetis cum Cyllenii Commento erat *Indis.* Conf. Burman. Sec. Anthol. Lat. To. I. p. 256.

17. *Viden' vt trepidantibus aduolet alis*] *Viden' vt* eft ex emendatione Guyeti et Heinfii, cui locum videntur dediffe verba II, 1, 25.

Euentura precor: viden' vt felicibus extis
Significet placidos nuntia fibra deos.

Certe inde firmari poteft. Vulgo vbique legitur *Vtinam*, contra fenfum. *Trepidantibus* Broukh. e libris quibusdam, tanquam conuenientius volatui tam parui dei, recepit: cum effet vulgo, *ftrepitantibus*, quod et noftri habent. Cauffa parum iufta; bona tamen emendatio: eft enim hoc poëtis frequentatum. *Trepidare* eft verbum motus celeris et magnae agilitatis ac feftinationis. v. Broukh. et Gronou. ad Liu. XXVII, 1. *Trepidante penna* dixerat Ouidius I. Met. 506.

21. *Hac venias, Natalis, aui, prolemque miniftres*] haec eft emendatio Heinfii a Broukh. primum recepta:

cum ante legeretur: *Huc veniat natalis auis, p. ministret,* quod libri habent, vt Guelf. 1. 3. 4. quodque Scaliger de cornice, reprehensus ob id a Broukhusio, at Vulpius de Cupidine explicat. *floremque m.* lapsus est Guelf. 4. Pro *Huc* in multis legitur *hic*, vel *haec*, vt in Ed. Lipf. et Guelf. 2. *Veniat* in plerisque, praeter paucos, in quibus *veniet*, vt in eadem editione; sed *venias* et *ministres* ab Heinsio est. *Auis* vero constanter legitur. Suspicabar latere *auos*, vt esset: *Sic venias, Natalis, auis.* aut

Hic veniat natalis auis, prolemque ministret.

h. magnis natu vobis etiam prole parata, vt auorum nomine appellemini, hic natalis redeat: ita vt *ante tuos pedes* sint Cerinthi. *Aui* complectuntur auum et auiam, vt *Reges* regem et reginam. cf. Bentl. ad Horat. I. Sat. 5, 100. *Venire* pro redire, vt sup. I, 7, 64. Ouid. V. Trist. 5, 14. In Coruin. legitur:

Hic veniat natalis: auus prolemque ministret:

sensu parum expedito. Vt nunc se res habet, totum distichum pro panno assuto habendum esse videtur: aut melior medicina est expectanda. Videas quidem, quid auctor dicere voluerit, at oratio nimis salebrosa est, nec minus in Heinsiana correctione. Sane, non dissimile est Ouidii illud Met. VI, 433. vbi de bubone:

Hac aue sunt iuncti Procne Tereusque: parentes
Hac aue sunt facti.

sed h. l. quid est *Hac aue venias Natalis?* quo augurio? et venerat iam Natalis v. 1. et quomodo is *nunc* veniens prolem ministret?

22. *Ludat et*] malim *Ludat vt:* Veni, o Natalis, et coniugium fausta prole fecunda, quae ante focum tuum discurrat: vt sup. I, 10, 10.

Cursarem vestros cum tener ante pedes.

ELEGIA III.

Carmina plura diuersa in vnam Elegiam confluxisse dubitari vix potest. A principio vsque ad v. 32. mollissimi procedunt versus, argumenti quoque et sententiarum vinculo coniuncti. Quae hinc sequuntur aliena sunt, temere quidem a Scaligero in Eleg. sextam huius libri reiecta: nam ibi locum suum non magis tuentur, quam hic; seiungenda tamen vt fecimus a ceteris, statuendumque, esse hoc fragmentum alterius elegiae, quod male hoc loco insertum est seu casu seu quod simile initium versus *At tibi dura*

dura Ceres v. 61. fraudem fecit. Quae hinc v. 61. sequuntur, commode illa quidem cum prioribus illis iungi possunt, vt tamen nolim praestare lacunam nullam factam, nec altero carmine hoc idem tractatum argumentum, cuius reliquiae isti versus sint: *At tibi dura Ceres.*

1. *Cerinthe*] Eadem varietas h. l. quae supra: vt in aliis *Cornute* sit, quod Broukh. retinuit. v. ad sup. Eleg. v. 9. Ordinem verborum Broukh. e libris refinxit: eumque habebant edd. vett. a Veneta 1475. profectae. At vulgata per Aldinas lectio inde ab Ed. Rom. *Rura tenent, C. meam;* erat. Ceterum eleganti imitatione hunc locum, vt alia, nostri Poëtae, expressit Strozza F. I. Amor. 2.

2. *eheu*] nostri, cum aliis: *heu heu.*

3. *laetos — agros*] *laetos* Muretus emendauit, Scaliger recepit: est quoque in Guelf. 2. Vulgo lectum quod habent nostri cum aliis, *latos*, sollenni errore. v. Burm. ad Ouid. Epist. XII, 46. At Vicent. *notos — agros.* Tum vnus Statii: *Miscet Amor.*

5. *quum dominam adspicerem*] nostri cum aliis hoc ordine: *quum adspicerem dominam.* Est is etiam in vett. Edd. etiam Vicent. et sic numeri melius variantur: ne semper idem tenor et eadem incisio redeat. Pro *quum* autem sollennius est *dum* h. dummodo.

6. *valido — bidente*] Cyllenius in suo legerat *calido,* et sic in aliis quibusdam ap. Broukh. *Valido* recte tuetur Broukh. quia in opere faciundo firma ac ponderosa instrumenta requiruntur. v. Plin. XVIII, 6. cf. Ouid. I. Am. 13, 15. Eadem varietas apud Lucret. VI, 748. Lucan. IV, 511. vbi v. Burm.

7. *curuum sectarer aratrum*] Cyllen. in suo habebat *curuus.* Sed *curuum, incuruum, vncum, aduncum,* perpetuum vomeris et aratri epitheton est. v. h. l. Broukh. et Burm. ad Ouid. II. Met. 286.

9. *quod Sol*] *quum* Coruin. ex compendio litterarum. *quam* Guelf. 2.

10. *Laederet aut t.*] *aut* quod Guelf. 3. habet, legitur inde ab Aldina sec. alii cum nostris *et.* Ed. Rom. etiam *Luderet.* v. ad I, 2, 89. mox v. 12. Ed. Lipf. *profuerint.* Guelf. 3. *profuerantue.*

14. *Quicquid erat medicae, vicerat, artis, Amor*] Post hunc versum in Edd. ante Scalig. et in libris, inter hos in Guelf. 1. 2. 3. duo disticha inferuntur:

Ipse deus solitus stabulis expellere vaccas,
Et potum pastas ducere fluminibus.

Et miscere nouo docuisse coagula lacte,
Lacteus et mistus obriguisse liquor.

Est in iis magna lectionis varietas: pro *expellere* duo Statiani *depellere* habebant. Sed illud bene: nam et Graeci ἐξελαύνειν. v. c. Lucian. Disſ. cum Hesiodo c. 4. et Ouid. II. Met. 843.

— expulsi iam dudum monte iuuenci
Littora iussa petunt.

vbi in vno *excussi*, cuius vulgata lectio glossa esse potest. Nam *excuti* pro expelli. Virg. Aen. VII, 299.

Quin etiam patria excussos infesta per vndas
Ausa sequi.

Ad eundem Nasonis locum Dousa hunc Tibulli versum laudat, quem se in eo non reperisse mirabatur Burmannus. Virgilius in Culice v. 44. *propellere* dixit:

Propulit e stabulis ad pabula laeta capellas
Pastor.

In minori versu pro *pastas*, quod vulgo legitur, et Ed. Rom. cum Venetis seruat, aliae Edd. Vicent. Lipſ. item libri apud Statium, *fessas* habent. In Guelf. 3. est quoque *mixtis*. Versum hunc minorem Aurispae esse, in vetere libro ad marginem adscriptum viderat Muretus. De homine hoc v. praef. In Statianis et in Regio et Guelf. 3. hic pentameter ita exhibetur:

Creditur ad mulctram constituisse prius.

leg. *pecus*, quod et vnus Palat. exhibebat. In Regii margine adscriptum erat, *Seneca*, de quo v. Praef. In Guelf. 3. adscriptus erat in margine alter: *Et potum fessas ducere fluminibus.* Ordo etiam versuum perturbatus erat in Statianis. In aliis libris, quos Muretus viderat, alia ex interpolatione ita legebatur:

In nemora, et pastas inde referre domum.

in Guarneriano vero:

Ipse ad vmbrosas ducere fertur aquas.

Tandem versum alibi non visum offert Coruin.

Cogere cum paruum matre simul vitulum.

In tertio versu *miscere coagula lacte* dictum, vt apud Gallum suppositium Eleg. 5, 38.

Non sic lac tenerum permixta coagula reddunt.

Nempe *coagulum*, siue id, quo ad lac densandum vtimur, cum lacte miscetur. In vltimo *mixtus* vel *mistus*, Muretus emendabat *mistis*; alius vir doctus *mustis e* at Auratus *e mistis* inde faciebat. v. Dousa Praecid. c. 6. Quatuor hos versus, vt barbaros et spurios primus eiecit Scaliger, cum

cum in Ald. fec. et a Mureto tantum de pentametro: *Et potum paftas* monitum effet, eum pro fpurio haberi. Et in libris vacare eius locum, notatum video a viro docto ad marginem edit. Vicent. quam in manibus habeo. Ab eadem manu nouam Pontani interpolationem adfcriptam video: *Ipje deus — vaccas In nemora; et paftas inde referre domum.*

Ipfe et fpumanti fertur mulctralia fucco
Impleffe expreffis primus ab abietibus.

Et mifcere etc. Vltima non fatis intelligo: forte voluit mulctralia abiegna: excifis ab abietibus. Nifi corrupta ea funt, Idque ipfa res probat. Nam in Guelf. 2. haec ipfa interpolatio occurrit; prior pentameter *In nemus et paftas inde referre domum* in ipfo carmine, reliqui duo verfus in margine; omnes ita, vt ferius acceffiffe intelligas. Vltimus verfus eft: *Impleffe expreffis fertur ab vberibus.* Mihi videtur primus: *Ipfe deus folitus ftabulis expellere vaccas*, antiquior et ab ipfa Tibulli manu effe, fed, minor verfus, cum ille excidiffet, ab aliis aliter fuppletus effe; et libidine latius graffante, cum quis duo pentametros in fuo libro haberet, alius hexameter, atque adeo aliud etiam diftichon adiectum effe. cf. fup. ad I, 2, 24.

15. *detexta eft*] vnus Broukh. cum Guelf. 4. in marg. *texta eft de v.*

17. *O quoties illo*] in multis, *Ah.* Ouid. IV, ex P. I, 9.

O quoties ego fum libris mihi vifus in iftis
Impius, in nullo quod legerere loco.
O quoties, aliud vellem cum fcribere, nomen
Rettulit in ceras infcia dextra tuum.

18. *erubuiffe caput.* mirum vitium Guelf. 4.

19. *caneret dum.* Si accurate fcribitur, debet effe *cum.* Oudendorp ad Frontin. I, 5, 2. ferendum *dum* effe putabat, fi effet, *quam diu.*

22. *e templis*] Ita legitur inde ab Ald. fec. At prima, cum aliis vett. edd. et codd. inter quos Reg. et Coruin. cum Ed. Lipf. et Vicent. *a templis.*

26. *ille*] *ipfe* Guelf. 1.

27. *Pytho*] Noftri cum aliis, et vett. edd. *Phiton.* ex more. Eft Πυθὼ vel Πυθὼν, v. ad Apollod. Not. p. 44. fq. De *Delo* vide Exerc. de Delo in Mifc. Obff. Vol. VII. p. 89. In verfu fup. Ed. Rom. *ipfe* pro *ille.*

31. *cui fua cura puella*] Ita inde ab Aldo legitur. a Scaligero additum *eft.* Ed. Rom. et Lipf. cum aliis, etiam

Venetis, Guelf. 1 et 4. *cui nunc cura puellae.* Ouid. I. Am. 9, 43.

Impulit ignauum formosae cura puellae.

et saepe alibi; cf. sup. I, 9, 41. In Thuan. *sed si cui cura puellae.* Guyetus et Broukh. coniiciebant: *cui sua cara puella est*, ex III, 2, 1. Sed *cura* recte se habet; est enim amor, vt persaepe. Virgil. Ge. IV, 354.

— — *ipse tibi, tua maxima cura,*
Tristis Aristaeus.

Idem vocabulum loco suo exulat ap. Ouid. III. Met. 156. vbi nunc *sacra Dianae vallis* legitur.

33. *At tu, quisquis is es, cui tristi fronte Cupido Imperitat, n.*] In Reg. *tu* deest. In eodem *est tristi cui f.* et mox *Imperat. vt n.* quod Aldinae retinebant cum Ed. Lipf. Vicent. et aliis vt Guelf. 2. Etiam Cornin. Ed. Rom. *Imperat, at:* alii, cum Guelf. 3. *Imperat in*, quod Broukhusio placebat: quae merae sunt aberrationes ex *Imperitat*, quod Muretus reduxit.

36. *Praeda tamen multis est operata malis*] *adoperta* tres libri habent apud Broukh. Guelf. 2. quod Dousa probabat Praecid. c. 6. perperam: nam fere confuderunt librarii haec duo verba. Sic inf. El. 5, 95. pro *operata*, liber Broukh. *adoperta*, liber Guarner. *et operta.* Eadem varietas in insigni loco Ouidii III. Fast. 261. Etiam Vulpius de veritate vulgatae lectionis dubitabat; sed v. Not.

37. *Praeda feras acies cinxit discordibus armis*] recte Vulpius reuocauit antiquam lectionem. Broukh. e duobus libris et Heinsii auctoritate Aduerf. II. 9. receperat *acuit crudelibus armis.* Quod ad *acuit* attinet, illud sane saepe eleganter dicitur, vt ipse Broukh. multis exemplis docet; sed hic locum non habet, propter adiectum *armis discordibus.* Verbis, dictis, et similibus, *acuere* dicimur, non *armis;* hoc Broukhusium ipsa illa exempla docere poterant. *Armis* melius conuenit τὸ *cinxit*, Virg. Aen. XI, 536.

— *nostris nequicquam cingitur armis.*

cingit Muretina ed. *tinxit* vn. Statii; alius *finxit.* Porro pro *discordibus* ab eodem Broukhusio repositum erat e quibusdam, quod et Regius cum Coruin. exhibet, *crudelibus;* illud tamen haud dubie et pulcrius h. l. et exquisitius.

38. *Hinc cruor, hinc caedes, mors propiorque venit*] Reuocaui antiquam lectionem, *cruor*, qui fere cum caede iungitur: Ouid. VI. Fast. 599.

Hinc cruor, hinc caedes.

Trist.

Trist. I, 10, 32.

Quam cruor et caedes, bellaque semper habent.

cf. et nostrum I, 3, 49. Broukh. non bene *caedem* post *cruorem* memorari putabat, nisi illam pro *vulnere* positam acciperes, et hinc lectionem quorumdam librorum, quae et Regii est, *furor* recipiebat. Ed. Lips. cum iis, quae ex Ven. 1475. fluxere, etiam aliquot scripti, *amor:* forte deprauatum ex *cruor:* nisi putes fuisse: *Hinc amor, heu, caedis.* Virgil. Aen. VII, 461.

Saeuit amor ferri et scelerata insania belli.

Ouid. XIII. Met. 768.

Caedis amor, feritasque, sitisque immensa cruoris
Cessant —

Deinde pro *mors propiorque venit* Exc. Scalig. habebant *morsque propinqua venit:* male. sup. I, 10, 4.

Tunc breuior dirae mortis aperta via est.

venit, vt Asclepiades in Anthol. III, 25, 66. in Erinnam:

— ἁ δ' Ἀΐδας μοι
Μή ταχὺς ἦλθε, τίς ἂν ταλίκον ἔσχ' ὄνομα;

40. *Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus*] In Exc. Scal. hic versus sic legitur: *Cum tribuit dubiae bellica rostra rati.* Sed v. ad II, 6, 20. At Ed. Lips. cum Vicent. et Guelf. 4. *tum.* quod longe praeferendum arbitror.

41. *Praedator cupit immensos obsidere campos*] recte reuocauit Broukhus. antiquam lectionem, iam Statio probatam, et a Mureto repositam, cum Scaliger ex suo reposuisset *obsistere*, quod iam in Aldinis fuerat. Nostri vulgatam tuentur. Virgil. Aen. VII, 334.

— *nec connubiis ambire Latinum*
Aeneadae possint, Italosue obsidere fines.

Eadem varietas inter *consistere* et *considere* inf. IV, 1, 151. Notabile autem *campos*, non *saltus* hic memorari, cum de pascuis agatur.

42. *Vt multo innumeram iugere pascat ouem*] hanc scripturam Broukh. ex anterioribus Edd. et Codd. reuocauit; et conuenit ea elegorum simplicitati. Supplendum vero, *in iugere*, vt *pastae monte capellae* ap. Ouid. III. Met. 408. vbi v. Burman. At Scaliger ex Exc. suis et libro reposuit: *Vt multa innumera iugera pascat oue.* Hanc Heinsius Aduers. II, 14. probat, et fere meliores libri, omnes Statiani, etiam Regius cum Coruin. Guelf. 3. apposita altera pro var. lect. tuentur: et videri potest exquisitior; est enim *pascere* tum *depascere*, vt inf. 5, 25. Facile tamen

(H 4) apparet,

apparet, cum, vt librariorum in his verbis mos est, (v. II, 4. 12. III, 3, 9. 4, 78.) pro *iugere* scriptum esset *iugera*, exinde reliqua mutata esse. Nec numeri versus ad aurem grati sunt. De casu *iugere* v. Graeu. ad Cic. Verr. III, 47.

43. *Cui lapis externus curae est; vrbique tumultus Portatur validis mille columna iugis*] Broukh. haec post Gebbardum, cum interrogatione extulerat, et idcirco *Quid lapis e.* reposuerat e libris aliquot; et sic Ed. Lips. Sed intempestiua est illa h. l. et sensum abruptum facit, vt iam notauit Markland. ad Stat. Silu. I, 4. 53. Dicuntur haec omnia adhuc de *praedatore*. Paullo duriorem facere iuncturam τὸ *Cui*, fatendum est. Puta pro eo *Huic* positum esse. Tum *vrbique tumultus* Broukh. ex aliquot ant. Edd. inter quas et Lips. est reposuit, tanquam exquisitius; epico tamen carmini accommodatius, quam elegis. Ante ex Ald. sec. legebatur, quod et Coruin. et Guelf. 2. 3. habet: *vrbisque tumultu Portatur;* in Ald. pr. et in pluribus veteribus, etiam Ed. Rom. Vicent. Ven. adde Guelf. 1. 4. est *vrbisque tumultus;* in Reg. *vrbisque tumulti.* Porro, *validis mille columna iugis* est a Statio et Scaligero ex ant. libris et edd. emendatum, cum inde ab Aldina pr. esset editum: *multa columna;* ne scilicet *mille columna* esset dictum. Heins. in Aduers. I, 4. inde faciebat *fulta.* pro *validis* in Ed. Rom. *variis.*

45. *lentus vt intra Negligat*] h. e. non curet. Reg. *inter.* Ed. Lips. cum aliquot ap. Broukh. *et.* Tum *intus* Guelf. 3. pro var. lect.

47. *At tibi l.*] Scaliger ex Exc. suis: *At mihi.* Sed v. Not. cf. Broukh. h. l.

53. *Illa gerat v.*] Nostri cum aliis *gerit.* male, et mox Ed. Rom. *sunt.* Tum *f. Cea* vnus Broukh. *Caea* Vicent. quod Muretus adeo defendebat et in sua recensione recepit. vide mox ad El. 4. 29.

54. *auratas disposuitque vias*] Ayrman. in Vit. Tib. § 14. legebat, *auratis — viis;* sed sic deberet *distinxit, discreuit*, vel simile verbum esse.

55. *comites fusci*] *fuscae quas* Guelf. 2. ex emendatione.

59. *Regnum ipse tenet.* Luculentius esset *ille*, *iste.* *quem saepe coëgit Barbara gypsatos ferre catasta pedes*] *quem* Statio e suis monente reposuit Muretus; ante legebatur *quo;* inde ab Aldina pr. nam veteres edd. *quem* exhibent. Ed. Lips. *qui.* Guelf. 3. *ipsa — quoi.* Tum *gypsatos*

tos diserte cum ceteris Ed. Rom. et Lipf. fed Regius cum Coruin. *luxatos*, vt alii, vitiofe.

61. *At tibi, dura Ceres, Nemefin quae abducis ab vrbe*] *Ceres* ex emendatione Heinfii certiffima recepit Broukh. vulgo vbique legitur *dura feges*, aberratione follenni, v. Ouid. I. Am. 15, 12. et ibi Burm. l. Faft. 688. et in e. l. Heinf. quae tamen variis Virorum doctorum coniecturis locum dedit. *Nemefim* fere omnes habent. *Nemefin* intulit Scaliger et Broukh. Porro *quae ducis* vtraque Aldina. At Muretus iterum inuexit e vett. edd. vt Vicent. Lipf. *qui abducis:* ortum illud ex *quia ducis*, quod in Rom. et Venetis et Guelf. 1. 4. eft. Eadem aberratio in fcriptis apud Stat. et Broukh. Porro *quae abducis* Scaliger e vet. libro recepit: quod firmant Guelf. 2. 3. Mox pro *terra* aliquot *certa*, et v. 63. Ed. Rom. Guelf. 1. 4. *Et tibi B. t.* perperam.

64. *deuotos*] Reg. *deuotis.*

66. *abdere*] al. *addere. non tanti fint* Guelf. 2. *tua dona* Guelf. 3. pro V. L.

67. Vim addes fi interpunxeris: *O valeant fruges! ne fint modo rure puellae, Glans alat.*

69. *et paffim.femper amarunt*] Ed. Rom. *vt p. f. amarent;* vt habet quoque Guelf. 1. 4. mox vnus Stat. *Quis docuit, fulcos nos habuiffe fatos*, male.

71. *Tum q.*] Reg. *Tunc* cum aliis. Mox *aperta* Colbert. fed *aperte*, palam, iam vidimus v. 29.

72. *valle*] Coruin. *nocte.*

73. *nulla exclufura volentes Ianua*] *volentes* explicant *amantes;* fed hi fimpliciter ita appellari vix poffunt, quanquam *velle* amatorium vocabulum effe concedo. Meliori iure ftare poteft ap. Propert. III, 22, 17. ex Broukh. emendatione. Ait Broukh., in nonnullis effe *dolentes.* Immo vero nullum librum fcriptum vel excufum vidi et audiui, qui aliter legeret: nec in alia praeterquam in Scaligerana, exaratum eft *volentes:* nec vero fatis fedulo curata eft ea editio; vt adeo omnino dubitem in vllo libro ita legi. At enim *dolentes* de amatore exclufo optime dicitur, cum omnino amoris vocabulum fit. Propert. III, 6, 23.

Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem.

cf. Burm. ad Ouid. I. Am. 3, 18. fup. l. 8, 73.

Saepe etiam lacrimas fertur rififfe dolentis,

76. *** *Horrida villofa corpora vefte tegant*] Valde hic turbant libri: Hexametrum enim alii alium exhibent. Plerique, quibus adde Coruin. Guelf. 1. 3. ita legunt:

 Ah

Ah pereant artes, et mollia iura colendi.
alii vero:

O vtinam veteri peragrantes more puellae.

Multi cum Guelf. 3. habent vtrumque, vnde putarunt Interpretes, pentametrum medium excidisse, atque ita videas factum in Ald. sec. et quae hinc ductae sunt, et hos secutus est Vulpius. Scaliger, quem Aldus iam in pr. edit. anteuerterat, posteriori sublato primum retinuit: *Ah pereant a.* et mox pro *tegant* posuit *tegam*. Hunc sequitur, vt semper fere, Broukh. et pro ista sententia stat Ed. Rom. et quae inde fluxere. In Ed. Lips. Reg. Lep. et in Cod. Guarn. et Exc. Lipsii et Guelf. 4. loco vtriusque alius hexameter legitur:

Mos, precor, ille redi; patientur rursus vt olim.

saltem, vt in Guarn., *patienter*, in Exc. Lips. *patientes;* interpolatorem prodit barbara dictio; nisi forte a prima manu fuit, *spatientur*. v. Ouid. II. Am. 2. 3. Haec diuersitas suspicionem iniicere poterat, verum hexametrum excidisse, et eius loco illos tres importune inculcatos esse. cf. sup. ad I, 2, 24. Et sunt sane isti insititii ita comparati, vt facile se prodant, cuiates sint. *peragrare* enim, nullo nomine adiecto, barbare pro rusticari, ruri degere, dictum. *mollia iura colendi* etiam insolentius dicta: licet accipias pro legibus, h. modis in instruendo cultu et ornatu. *Lex* enim ita dici solet: Ouid. Epist. XV, 73.

Ecce iacent collo sparsi sine lege capilli.

cf. Broukh. ad h. l. sed quid *mollia iura* sunt? an vt opponantur horrido et aspero cultui? In Ed. Rom. et Venetis, adde Guelf. 1. *mollia rura* leguntur; et Heinsius coni. *m. rura colenti;* lenius esset: *mollis cura colendi*, nam *cura* de ornatu proprium. v. Gronou. Obs. I, 23. Omnem vero dubitationem eximit Regius, qui vtrumque versum exhibet, et illum: *Ah pereant a.* et alterum: *O vtinam v.* sed priori in margine adscriptum est: *Seneca suppleuit sic*, et posteriori: *Philelfus vero sic.* Reliqui itaque vacuum locum hexametro, quippe qui dudum ante eos, quos habemus, libros scriptos periit. Addam nunc porro aliam interpolationem ex Vicentina editione:

Ha pereant artes et mollia iura colendi,
Abditur in solis si qua puella locis.
O vtinam veteri peragrantes more puellae
Horrida villosa corpora veste tegant.

In margine adscripserat vir doctus aliam concinnationem Pontani:

O valeant

O valeant cultus et tinctae murice lanae!

Atque ea legitur in ipso carmine in Guelf. 2. Ceterum duo haec disticha a Scaligero in L. I. El. 8. post v. 66. relecti fuerant. Versus 77. 78. alienos et a me haberi iam professus sum. Saltem prior: *Nunc si clausa mea est, si copia nulla videndi*, a mala manu venit.

77. *si copia nulla videndi*] Nostri cum aliis ap. Broukh. *copia rara:* et haec est omnium librorum et edd. lectio. *nulla* ex Scaligeri correctione profectum: quod et ipse in tali sententia requiro.

78. *in laxa quid iuuat esse toga*] haec sunt ex emendatione Heinsii recepta a Broukh. *esse in toga*, vt *esse in Tyriis*, *in Cois*, quae saepe apud poëtas occurrunt, et passim illustrata sunt a viris doctis: v. c. ad Silium II, 131. Vulgo legitur: *laxam q. i. esse togam?*

ELEGIA IV.

1. *Hic mihi f.*] Reg. et Coruin. Guelf. 1. 2. 3. cum aliis *Sic*. Ed. Lipf. *Dic*, vt solet in vocabulis initialibus. In vulgg. scriptum erat *Sic*, vsque ad Scalig. et habet illud subitaneum impetum, qui non ingratus sit, vt dolore tacito victus poëta tandem in verba erumpat. Tum *d. parari* vnus Broukh. alius *d. perastam.*

4. *vincla remittit Amor*] *remittit* repositum a Vulpio, vt vulgatum erat vsque ad Scaligerum. Et sic antt. Edd. etiam Rom. et aliquot libri, in his Guelf. 1. Recte vtique; quia et reliqua verba hoc numero posita. Scaliger *remittet* inuexerat, vt habent libri nonnulli, etiam Coruin.

5. *Et, seu quid merui, seu quid peccauimus, vrit*] Ita vulgo legitur, neque quicquam in illis Interpretes offensi sunt, cum tamen neque sensus, neque mos loquendi sibi constet. Ex orationis lege post *seu merui quid* esse debet, *seu bene, recte feci;* sed *merere* simpliciter positum potius in peiorem partem sumitur. Propert. I, 18, 9.

Quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant?

Noster I, 2, 83.

Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,

Ouid. Epist. VII, 71.

Quicquid id est, totum merui.

Fast. IV, 239.

Voxque fuit, Merui: meritas dem sanguine poenas,

Met. II, 279.

Si placet hoc, meruique, quid o tua fulmina cessant?

merui

merui quid et *quid peccauimus* erunt itaque idem: quod non viderat Dousa Praecid. c. 7. sed videbat Heinsius, qui emendabat, *seu nil peccauimus*. Melius tamen priori loco poneretur: *seu nil merui, seu quid peccauimus*. vt I, 10, 5. *At nihil ille miser meruit; Non* etc. Offendit tamen adhuc subita ista numeri mutatio: *seu merui, seu peccauimus*. quamuis eius exempla forte reperiri possint. Dubito itaque, an legi debeat:

Et seu quid metuit, seu quid peccauimus, vrit.

h. Amor in me saeuit, tanquam nexum, seu quid vere commisi, deliqui, seu quid suspicatur tantum et metuit de me, ne forte vinculis ruptis aufugere et me ipsius imperio subducere tentem. Vides, ita nihil purius esse illo versu. Sed in Ed. Rom. plane alia lectio conspicitur; pro *merui* enim exhibet *Veneri*. Ita vero multa sunt mutanda, vt sententia eliciatur. An forte scriptum erat:

Et saeuit Veneris, si quid peccauimus, ira.

ira saeuit, vt Ouid. XIV. Met. 193.

— O si quis referat mihi casus Vlixen,
Aut aliquem e sociis, in quem mea saeuiat ira,

ib. *seu quid peccauimus, vrit*] vltima vox, iam Statio e scriptis probata, a Scaligero reposita fuit, cum in vulgg. esset *vror*, quod etiam Ed. Rom. praefert. At Vicent. et Reg. Lep. cum Ven. 1475. et aliis *vrit*: hoc et in Coruin.

7. *dolores*] Coruin. *labores*.

10. *Naufraga quam vasti tunderet vnda maris*] Tuebatur hanc lectionem Vulpius propter sonum maris mugitum exprimentem, quod admodum leue argumentum esse arbitror, cum Broukhusius ex aliquot libris posuisset *ira maris*, quod elegantius dici, et saepe ab altero pulsum esse loco, vel ex Ouidio constat, Epist. XVIII, 2. vbi v. Burm. et Met. XI, 729. vbi v. Heins. cf. etiam ad I. Met. 330. et Misc. Obss. Vol. II. p. 246. (est is Jortin *Tracts* Vol. II. p. 456.) Seruaui tamen *vnda*, quia ea mihi melius *cautem tundere* dici videbatur, quam *ira*, et inprimis quia pro elegorum humilitate nimis grauis et epica vox: *iram maris naufragam tundere cautes*. Porro pro *vasti maris* Exc. Lipsii et Codex Guarner. *vitrei* exhibent, male, inprimis cum de irato et turbato mari sermo sit.

11. *et noctis amarior vmbra est*] cf. Propert. IV, 3, 29. Docte imitatus est M. Anton. Flaminius ad Hieron. Fracastorium:

Ipsa

Ipsa sed mihi lux amara, et atrae
Noctis tempora sunt amariora
Felle, et Thessaliae malis venenis.

Haec forte viro docto in Actis Soc. Traj. p. 192. obiecerunt coniecturam parum probam: *Lux et amara die; sed noctis amarior vmbra est.*

12. *Omnia iam t.*] *iam* Broukh. ex libro Italico et Exc. Lipsii: adde Guelf. 3. a m. sec. vulgo *nam.* deinde Ed. Lips. *tempore* sollenni lapsu librariorum in his casibus: exemplum v. ad II, 3. 42.

15. *si nil prodestis*] Broukh. ex vno Florentino; et a m. sec. in Guelf. 3. vulgo *si non p.*

17. *et, qualis, vbi orbem Compleuit, versis Luna recurrit equis*] Ed. Rom. vitiose, *equalis*, vt erat in Statii libris. In Venetis et Guelf. 1. *nec q.* deinde Reg. cum aliis quibusdam codd. etiam Guelf. 1. *vt orbem C.* Sic quoque Venetae et Aldinae nec mutatum nisi a Scaligero. Idem Regius mox elegantius *recurrat* cum quatuor aliis apud Broukhusium, et Coruin. Sicque iam editum fuerat in Ald. sec. et inde expressis, male a Scaligero iterum desertum; itaque reuocaui, pro altero *recurrit.* Ed. Basil. *recurret,* vitio typogr.

21. *At mihi*] *aut* Guelf. 3.

23. *Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis*] Scaliger e suis Exc. reposuerat, *suspensa focis insignia sacris,* et sic etiam alii libri apud Broukhusium. Sed *insignia* h. donaria, reponebantur in fanis, non in locis priuatis. cf. I, 2, 82. Heinsius pro *focis* coniiciebat *tholis,* vt Virgil. Aen. IX. 406.

Si qua tuis vnquam pro me pater Hyrtacus aris
Dona tulit, si qua ipse meis venatibus auxi,
Suspendiue tholo, aut sacra ad fastigia fixi.

Nostri vulgatam seruant, quam recte reuocauit Broukh. quem vide.

24. *Sed Venus ante alios est violanda mihi*] ante alios sc. deos. Sic codd. et Guelf. 2. iam editum erat in Aldina vtraque, sicque e libro suo emendabat Muretus pro eo, quod in Venetis erat, etiam in Ed. Basil. et in libris Guarner. et Regio, Guelf. 1. *ante alias.* cf. III, 4, 93. et 6, 32. Sic ap. Terent. *illarum quisquam.* v. Ciofan. ad Ouid. I. Met. 507. Mox v. 27. de scriptura *zmaragdos* vide sup. ad I, 1, 51.

29. *Hic dat auaritiae caussas et Coa puellis Vestis*] Valde turbauerat hunc locum et interpunctione, et mutato

to τῷ et *Coa* in *hinc Coa*, (quod duo Anglic. habebant: adde nunc Coruin.) Broukhusius; quanquam fatendum est, neque vulgatam lectionem esse satis expeditam. Dousa Praecid. c. 7. legebat: *Hinc dat a. caussas et C. p. V. et a.* hocque habet Guelf. 3. Heinsius vero, *Sic dat.* Possis et: *Nunc dat.* Pro *caussas* vero, quod et in nostris est, Broukh. e Statianis, Colbertino, vno Palatino et vno suo receperat *stimulos*. At id ab interpolatore est profectum; et recte Vulpius vulgatam reuocauit; *caussas* intelligebat προφάσεις, excusationes. Mihi etiam haec vera lectio videtur, sed *caussas* accipio semina, siue eas res, vnde aliquid suboritur; vt sit, hinc oritur, mouetur, alitur, auaritia. Ouid. II. Am. 17, extr.

Ingenio caussas tu dabis vna meo.

IV. Fast. 96. de Venere:

Illa satis caussas arboribusque dedit.

Huius interpretamentum est *stimulos*, quod tamen omnem vim vocabuli non exhaurit: Non enim modo incendunt et acuunt cupiditatem puellarum ista luxus instrumenta, sed vnica auaritiae caussa et origo sunt. Propert. III, 11, 3.

Certa quidem tantis caussa et manifesta ruinis:
Luxuriae nimium libera facta via est.

Pro *Coa* ed. Vicentina *Cea*, sollenni errore, quem Muretus defendere volebat: alii *Choa*. Sed est Κῶς ex Κόος, (quae et Κόως est et Κόωος) vnde Κῷος etiam Κώϊος. At ἡ Κέως, et ἡ Κέα *Ceos* et *Cea*, diuersa insula est, vt dudum docuere viri docti. Apud Vincent. in Speculo doctrin. VI. c. 73. versus sic excitatur:

Praebet auaritiae caussas pretiosa potentum
Vestis et —

Primum voc. *Pra bet* non male, ad duritiem tollendam.

30. *a rubro lucida concha mari*] *a* Broukh. ex codd. (adde Guelf. 2.) antt. Edd. et sic Lips. ac Venetae. At e Romana plane excidit. In principe tamen Ed. 1472. Vicent. et in Aldinis ceterisque vulgg. extat altera lectio *e rubro*, quam et Regius seruat, et Coruin.

31. *hinc clauim ianua sensit*] *clauim* Scaliger e Charisio: in libris est *clauem*. cf. Heins. ad Aen. I, 120. *sensit* Statius recte tuebatur e libris; in Ald. sec. mutatum erat in *sentit*. Sic Regius.

33. *Sed pretium si g.*] ad verbum fere reddidit versum Antipater, vt Muretus indicauit, Anthol. VII, 161. (in Brunck. Analect. II. p. 109. II.)

Hν

Ἢν μὲν γὰρ τὸ χάραγμα φέρῃς, φίλος. οὔτε θυρωρὸς
Ἐν ποσὶν, οὔτε κύων ἐν προθύροις δέδεται.
Ἢν δ' ἑτέρως ἔλθῃς, καὶ ὁ Κέρβερος.

cf. in hanc fententiam Propert. III, 11, 1. fqq. 9. fq. Ouid. III. Am. 8, 63. 64.

34. *canis ipfe*] Coruin. *ipfa* follenni poëtarum elegantia.

36. *multis addidit ille malis*] vulgo legebatur: *attulit ipfe*, vt etiam Ed. Lipf. exhibet; Rom. cum Guelf. 1. 2. *attulit ille*, et habent *ille* etiam alii nonnulli. In Exc. Lipfii erat *abdidit*, quod et vnus Broukhufii et Colbertinus habebant: hinc Doufa faciebat *addidit*, quod integrum in Excerptis Italicis Heinfii inuenerat Broukh. et recepit. Praefert etiam Regius, fed fupra adfcriptum *abdidit*, quod probarem, nifi de forma, quae latere nequit, ageretur. In Guelf. 3. in marg. *abdidit* vel *addidit*.

37. *Hinc fletus rixaeque fonant*] Ed. Rom. cum aliis, Guelf. 1. *hinc rixae fletusque f.*

38. *vt infamis hic deus effet Amor*] parum fuauiter haec dicta: nam *hic deus* prorfus otiofum vacat; quanquam fimilia fere illa inf. III, 4, 50.

Quodque deus vero Cynthius ore feram.

Lectio haec vulgata eft ab Aldo; Edd. antiquae omnes habent *hinc*, nec hoc fatis comte; feram tamen tanquam Elegorum negligenti orationi confentaneum: vt hinc Amor effet infamis, male audiret propterea. Procederet lenior oratio, fi *fic* fcriptum effet: Fecit vt fic Amor effet deus infamis. Broukh. coniiciebat: *vt infamis nunc deus erret Amor*. Poteft in *hic deus* latere aliquod Amoris epitheton, quod tamen non inuenio.

39. *quae pretio victos excludis amantes*] Ed. Lipf. *qua*. Ed. Rom. cum Brix. et Venetis Guelf. 1. *abducis*, ex El. 3, 61.

40. *Diripiant*] repofuit Broukh. e libris: quibus adde Coruin. Guelf. 3. in marg. v. fup. I, 6, 54. Vulgo legitur *Eripiant*. In Rom. Brix. et Venetis Guelf. 1. pro *partas* legitur *pofitas*. cf. Broukh. Mox v. 42. *Neu g.* Ed. Brix. cum Venetis.

43. *Seu veniet tibi mors, nec erit, qui l.*] *veniet* recte reuocauit olim vulgatum Vulpius, et fic noftri cum melioribus, pro *veniat*, quod nouauit Scaliger, e codice puto, nam fic et eft in Guelf. 2. Ceterum parum concinnus hic verfus videbatur Broukh. itaque refingebat: *Seu tibi mors*

mors veniat. Elegantius erat aurium iudicium Vulpio, qui iure tuetur vulgatam: placent enim tales horriduli modi antiquis Poëtis. cf. inf. ad El. 6. 20. et, in quo rei cardo versatur, valent ii ad variandos numeros, qui alias in Elegis sunt vno eodemque tenore molesti. Pro *nec erit* idem Broukh. ex Dousae et Scaligeri coniectura reposuerat. *neque sit*, quia fuerat *diripiant*, *spectent*, *addat.* Sed obseruandum erat, sequi statim *flebitur*, *dabit*, *dicet:* et *neque erit* esse pro *non erit*.

44. *moestas munus in exequias*] In Exc. Lipsii et Pocchi et in vno Heinsii erat, *m. Manibus exequias*, non male, siquidem, inhumatum iacere, infaustissimum; potest quoque sic erroris ratio facilius perspici, quam ex altero hoc.

45. *At bona quae, nec auara, fuit*] Distinctio est a Dousa P. et praetulit eam vulgari Broukh. quae erat: *At bona, quae n.*

49. *dicet*] *dicat* Guelf. 2.

55. *Quicquid haiet Circe*] Videntur haec abrupta et hiulca esse, neque satis inter se nexa et coniuncta cohaerere: itaque tria haec disticha aliquando fragmentum alterius elegiae esse arbitrabar: atque etiamnum ita arbitror. Non enim nisi fidiculis adhibitis extorqueas aliquem sententiarum nexum, vt dicere velle videatur Tibullus: non modo bona mea vendere et disperdere puellae caussa in animum inducam, sed etiam extrema quaeque mala perferre; hoc scilicet prouerbialiter vt exprimat: se vel teterrima venena esse epoturum si modo Nemesis amorem sibi conciliare possit, fere vt Propertius, cum aemulo suo Gallo vltima a puella sua mala minatur, dixit I. El. 5, 5.

Infelix, properas vltima nosse mala,
Et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
Et bibere e tota toxica Thessalia.

Idem II, 1, 53.

Seu mihi sint tangenda nouercae pocula Phaedrae,
Pocula priuigno non nocitura suo:
Seu mihi Circaeo pereundum gramine: siue
Colchis Iolciacis vrat ahena focis:
Vna meos quoniam praedata est femina sensus,
Ex hac ducentur funera nostra domo.

cf. alium locum II, 19, 9. sqq.

56. *Quicquid et herbarum Thessala terra gerit*] *gerere* est *ferre*, vt Virgil. Ge. II, 122. adde Ouid. XI. Met. 615.

615. Scaliger tamen malebat *genit.* In multis est *dedit,* et sic vtraque editio, cum aliis ante Aldum.

57. *vbi indomitis gregibus Venus afflat amores*] ne putes, melius esse *indomitos* — *amores*, quanquam et hoc bene dicitur: *equorum* illud est perpetuum epitheton. v. Ouid. V. Trist. 4, 16.

60. *Mille alias herbas misceat illa, bibam*] Ieiunum hoc, si quid aliud: *Mille* alias *herbas*. Cui forte putes facile succurri posse, si legas: *malas herbas* sollenni epitheto, vt sup. I, 2, 51. Sed multo magis displicent *herbae* post v. 56. *quicquid et herbarum*. Deberent itaque saltem *mali succi* sequi, qui latius patent: *Mille malos succos misceat illa, bibam.* Inf. III, 5, 9. *Nec mea mortiferis infecit pocula succis Dextera.*

ELEGIA V.

1. *nouus* — *sacerdos*] Colligebat ex nomine hoc, satis tenui et infirmo argumento, Ayrman. in Vit. Tib. §. 61. Quindecimuiros quaedam sacra Apollini Palatino fecisse. Augures etiam *sacerdotes* erant, neque tamen peculiaris sacra quaedam sollennia faciendi cura eis incumbebat. Illud tamen verum, Quindecimuiros sacrum aliquod Apollinare publice fecisse, vnde etiam *Quindecimuiri sacris faciundis* appellati. v. Liu. X, 8.

3. *impellere pollice chordas*] Ed. Lips. cum aliquot antt. Edd. ap. Broukh. *conchas*, male. Ouid. X. Met. 145.

Vt satis impulsas tentauit pollice chordas.

In Regio hic cum tribus proximis versibus exulabat, incuria librarii, quem repetitum τὸ *veni* deceperat.

4. *Nunc precor ad laudes flectere verba meas*] Habent haec difficultatem, quam non animaduerterunt Interpretes. *Laudes* intelligendae haud dubie Messalini non Apollinis: *meas*, quia a Tibullo celebrantur. *Flectere verba*, recte de cantu exposuit Statius: vt Ouidius dixit *flectere vocem* II. Am. 4, 25. Seneca in loco, quem Broukh. ex nostro expressum putat Agamemn. 330. *leviore lyra flectere carmen simplex*. et supra I, 7, 37. *voces inflectere cantu*, vbi v. Broukh. et sic Graeci κάμπτειν dicunt. v. Salmas. Exerc. Plin. p. 85. Sed quid erit, *flectere verba ad laudes meas?* ad verbum debet esse, canere ad carmen Tibulli, quod in laudes Messalae scribit. Sed in hoc commodus sensus non est; non enim dignum deo, vt ipse carmine celebret Messalinum; si di-

cas esse, pro canere laudes Messalae, quas et ipse paro, simul me canente; vt Ouid. V. Trist. 3, 4.

Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Statius ita exposuit: *Orat Phoebum, vt ad laudes suas, quas Messalino dicet, cantum flectat, id est, vt eius carmen sit hoc tempore:* quod non satis intelligo. Vulpius aliam viam ingressus est, et ita interpretatur: *nempe mihi te laudaturo verba, quae poëtam deceant, suppeditare; verba flexilia et metro accommodata*, vt adeo *verba flectere* sit ea temperare, redigere ad numeros: et, *ad laudes meas*, vt hinc illud carmen existat, quod animo agito. Sed etiam in his aliquid impediti et iniucundi est: etsi illud melius se habet, quod deus adiuuat poëtam laudes Messalini parantem; non ipse eas canit. In multis libris pro *verba* legitur *plectra;* sed *plectra moueri, duci*, non *flecti* dicuntur: et ferrem vtique si libri haberent: *Nunc precor ad laudes plectra mouere meas*. tum iam dixerat, *impellere pollice chordas*, et in hoc versu de cantu et voce dici aliquid debet; nam Phoebum cum *cithara* et *carminibus* venire rogauerat: Et decorum erat deo, regere poëtae cantum modis citharae suae s. accinendo fidibus. Duo Italici, ad *laudes — tuas;* accommodatius foret, *suas* h. quae ex istis verbis compositis existant, vel debitas. v. Heins. ad Ouid. Epist. VII, 152. Sic etiam peccatum videtur in Eleg. in Maecen. Obit. (vulgo Albinou. Eleg. II,) 142.

— — tellus leuis ossa teneto,

Pendula librato pondus et ipsa suum.

h. sustineat suspensum, ne te premat; vulgo, *tuum.* In libro Martii et Guelf. 3. sed cum var. lect. *laudes — tuas. ad laudes flectere verba modos* erat, et *modos* etiam exhibebant Exc. Lipsii. *Ad modos verba flectere* h. canere, optime dictum esset. Ouid. III. Fast. 388.

Iam dederat Saliis —

Armaque et ad certos verba canenda modos.

VI. Fast. 692.

Et canere ad veteres verba iocosa modos.

Sed tum pro *laudes* reponendum foret epitheton *Latios* vel *laetos* aut aliud simile. Quomodo vulgata expedienda sit, vide nunc in Nota.

6. *ad sacra veni*] Ed. Ven. 1475. Reg. Lep. Vicent. Lips. cum aliquot codd. *templa*, forte ex v. 1.

8. *vestem Sepositam*] Ita legitur inde ab Ald. sec. Edd. Lips. et Rom. Reg. Lep. Vicent. cum Ald. pr. et codd.

codd. aliquot *Depositam*, male. v. not. Eadem varietas ap. Ouid. II. Met. 41. III. Met. 310. Tum *et longas* Coruin. cum aliquot apud Broukh. et vf. 9. *Q. te referunt*, etiam cum aliis nonnullis.

11. *tibi debitus augur*] *debitus* Scaliger e fuo libro repofuerat: in ceteris omnibus legitur *deditus*, quod Vulpius reuocauit, me quidem inuito. Eft enim hoc pedeftri orationi confentaneum; alterum vero elegans, quia ars auguralis atque adeo augures Apollini *debentur*. Similis varietas eft fup. I, 2, 97. vbi v. Stat. cf. ad Ouid. Ibin 184.

15. *fruftrata Sibylla eft*] *eft* etiam a noftris abeft.

16. *fenis pedibus*] Nefcio in quas editiones Fabricius Bibl. Gr. T. I. p. 193. inciderit, cum vulgo *faeuis* perperam legi dicat: ipfe *facris* corrigat: et *fenis* pro emendatione Scaligeri habeat, quae tamen vulgata lectio eft. *Abdita facris pedibus* referebat ad Apollinis ftatuam.

18. *ipfe, precor, quid canat illa, doce*] *quid* eft ex emendatione Heinfii receptum a Broukhufio; vulgo, *quod*. Guelf. 2. *quos canit*. Corruptio orta ex compendio fcripturae *qd*. Malim tamen vel fic legi: *quae canat illa*. In Regio a prima manu *ille* erat, et in fequenti pro *haec*, *hic*, in Ed. Lipf. vero *Nec*. (Oblitus eram in Nota ad v. 19. expungere vitium quod reliqueram e prima editione: „ab Erythris, Aeolidis" Immo *Ioniae* fcribendum eft. Copiofe actum eft de his a Salmafio Inf. iam ad v. 67. laudato. Omnino tota nota erat retractanda: quod nunc feci in tertia hac editione.)

20. *raptos — Lares*] ita emendauit, ex hiftoriae ratione, Scaliger, vno et altero libro fuccinente. Secundum illud Virg. Aen. I, 378.

> *Sum pius Aeneas, raptos qui ex hofte Penates*
> *Claffe veho mecum.*

vulgo, *captos*. Erant tamen *capti* tum Penates, cum Aeneas eos deportandos capiebat. Verum et apud Virgil. funt *rapti ex hofte*.

21. *Nec fore cr.*] Ita Broukh. e libris, iam Statio monente, repofuit, et fic noftri cum Guelf. 4. et tota vett. edd. fecta a Ven. 1475. ducta exhibent. In paucis codd. et in editionibus vulgatis inde a Venetis et Aldinis erat *Haec*, ortum ex fcriptura *Hec*. Ceterum notanda eft ftructura verborum, *poftquam dicitur fuftinuiffe* (pro *fuftinuerat*) *nec credebat*, h. et cum non crederet.

23. sqq. Iam ab hoc inde loco episodium sequitur ἐν παρενθέσει a nobis nunc inclusum: quo multum lucis huic loco affundi putamus: vt subsequatur v. 39. Sibyllae vaticinium, cuius narrationem praestruxerat vsque ad v. 22.

23. *nondum formauerat vrbis Moenia*] *formauerat* reuocauit Scaliger, vt plerique libri habent, vtque etiam ante eum in Aldina fec. et ductis hinc editionibus legebatur. Sic quoque Vicent. et Rom. et Lips. Muretus pro hoc reposuerat id, quod alii legunt, etiam Regius cum Coruin. et Guelf. 3. pro var. lect. *fundauerat*, quod quidem et ipsum bonum Virg. Aen. VII, 410.

— —. *quam dicitur vrbem*
Acrisionaeis Danae fundasse colonis.

Vtrumque bene se habet. Ergo retinere praestat, quod semel tenemus. In Venetis et Ald. pr. erat *firmauerat*.

27. *suberat Pan ilicis vmbrae*] Guelf. 1. Ed. Rom. cum aliis ante Muretum *vmbram*, quod exquisitius. quidam *vmbra*, nec id male. *vmbrae* praeter codd. tuentur profectae edd. ex Ven. 1475.

30. *siluestri fistula sacra deo*] quidam *facta*, quod Passeratius tuebatur, et deprauatius in Florentino, *farta*.

32. *Nam calamus cera iungitur vsque minor*] Hinc Statius supra I, 1, 64. in Virgilio Ecl. 3, 27. tuetur *iuncta*, cum in aliis sit *vincta*. v. ib. Heins. cf. Ecl. 2, 32. Sed *Nam* parum opportunum est h. l. Heinsius malebat *Dum*. Mollius est ac melius: *Et calamus*. Sic quoque correxisse video virum doctum in vet. Ed. Vicent. Sicque lego in Guelf. 2.

34. *pulsa — aqua*] Ita emendauit; post alios, Scaliger; et libri quidam cum Coruin. tuentur; tamen eorum maior pars *pulla*. *Pulsam*, intellige, remis. v. Propert. IV, 2, 8. Ouid. IV. ex P. 10, 33. cf. Broukh. h. l.

35. *gregis ditis placitura magistro*] Vulpius, offensus sono, reuocauerat *diti*, vt etiam Heinsius maluerat, et est in Ed. Plant. et Dousae: a Mureto repositum; id quod primo loco memorandum erat; nec aliter Coruin. etsi in nullo alio scripto eam occurrere Broukh. viderat. Sed vulgatam lectionem retineo, quae et elegantior est. Pro *placitura* Ed. Rom. *pharitura*; et probauerat Passerat. ex libris *paritura*: adde edd. Ven. et Guelf. 1. male. nam ad celebranda sollennia, non ad partum edendum, venerat. vid. v. 36. Regius tamen in eandem sententiam mox v. 37. *cum qua foecunda*. Idem

h. l.

h. l. cum vno Statii, *magistris.* Poterat contenta esse *vno.*

36. *festa v. p. die est*] *est* tacite in finem reiecit Broukh. Vulgo vbique ponitur post *festa.* v. II, 1, 46.

37. *fecundi r. munera ruris*] Ludicrum est, quod Vicent. exhibet: *facundi munera iuris Caseus.* Caseis pasci ICtis nostris vix sollenne est: forte, nec alterum illud, vt facundi homines sint.

39. Ab hoc versu libri et editiones veteres cum Ald. pr. (nam secunda asteriscos tantum apposuit) et Plantin. nouae elegiae initium faciunt, improbante Scaligero, et iam pridem Cyllenio. In Guelf. 2. est *Elegia septima* Sibyllae vaticinium. (v. sup. ad lib. 1, 10. pr.) Primus iunxit superioribus Muretus. Ignoscendum vero erat veteri errori, cum non statim in oculos incurreret, redire orationem ad v. 22.

40. *Troïa — sacra*] ita reposuit, tanquam emendatius, et doctius, quia graecum est, Broukh. ex vno Bodleiano pro *Troïca.* v. Heins. ad Ouid. Epist. I, 28. Bentlei. ad Horat. III. Od. 3, 32.

41. *Iupiter*] Scribasne *Iuppiter*, an non, nil refert. Ipso tono duplicanda est littera.

42. *Lares*] Exc. Lipsii *deos.* Malim hoc: sed Lares pro Penatibus etiam v. 20. vidimus.

47. *lucent Rutulis*] Reg. *Rutulis lucent.* Miror vero, a nemine Interpretum notatum esse, haec ab reliquorum vel Poëtarum vel Historicorum fide paullum discedere. Non enim Rutulorum castra ab Troianis, sed horum ab istis oppugnata fuere. v. Aen. IX. Nisi Ardeam intelligas, quam ab Aenea incendio deletam memorat Ouid. Met. XIV, 573. cf. Dionys. I. p. 51. f. (Vide notam.)

49. *murusque Lauini*] Si a Lauinia, et non a Lauino aliquo, dicta esse debet ista vrbs, *Lauini* casus secundus erit a *Lauinium* contractus; vt scribendum sit *Lauinî;* nisi etiam *Lauinum* dixere veteres. Iuuen. Sat. XII, 71. de Alba:

— nouercali sedes praelata Lauino.

vnde forte Aen. 1, 2. *Lauina littora* defendas. Et ipsa Latini filia Λαυῖνα est ap. Dionys. Sunt tamen *Lauinia littora* consensu virorum doctorum probata; vnde et scribitur Aen. I, 258.

— promissa Lauinî
Moenia —

Ouid. XV. Met. 727.

Sacrasque LauinI — sedes.

Sic *Numicus* et *Numicius*. In Exc. Perreii et Pocchi duobusque Italicis legitur:

Ante oculos Laurens castris murisque Latini est.

Cum vitiose scriptum esset *muris*; etiam *castris* interpolasse videntur, pro *castrum murusque L.* Ita *murus Latini* per appositionem esset *Laurens castrum*. Similis varietas inter *Lauinus* et *Latinus* ap. Virgil. I. Aen. 270. VI, 84. Alia seu varietas seu corruptela occurrit in permutatis: *Lauinium* et *Lanuuium*; in doctis quoque scriptoribus, vt in Aeliano H. N. XI, 16.

56. *hic magnae iam locus vrbis erit*] Regius *nam*, sed in litura, et Guelf. 3. pro var. lect. Legebat ita Muretus et editiones ex eo ductae, vt Plantin.

57. *terris f. regendis*] Guelf. 3. *rebus f.* alterum in marg.

58. *prospicit*] Guelf. 2. *respicit.*

61. *tum se*] Nostri, *tunc*. Sicque ante Scalig. vbique, nisi quod Ald. pr. *nunc*. hoc et Guelf. 3. superscr. *tunc*.

62. *sibi dicet Vos bene tam longa consuluisse via*] *longa via* est ex emendatione Scaligeri, vulgo *longam — viam* legitur. Idem hoc distichon ante v. 43. posuerat.

63. *laurus*] Broukh. e libris; sic et in nostris, et Guelf. 1. 3. 4. vulgo, *lauros*, quod Aldinae intulere. Eadem varietas inf. v. 117. III, 4, 23. Mox corrupte *noscat* pro vescar Guelf. 2.

66. *Iactauit fusa sed caput ante coma*] Ita Scaliger emendauerat, et sic in Exc. Perreii. vulgo, *fusas et caput ante comas*. errori locum dedisse videri potest τὸ *ante*, quod non videbant hic absolute poni, vt mos Tibullo. v. sup. ad 1, 14. Enimuero τὸ *sed* parum opportunum est ad sententiam; tum τὸ *ante* non minus alienum, et molestum. Itaque reuocaui communem lectionem, quae tantum interpretatione commoda eget: sunt comae fusae ante caput: quae orationis tenuitas in Elegis bene ferri potest.

67. *Quicquid Amalthea — dixit*] Non facile apparet, vnde haec pendeant. Muretus, quem Vulpius sequitur, ad v. 18. refert: *ipse, precor, quid canat illa, doce*, vt nunc addat, non tantum doce eum, quid Cumana dicat, verum etiam, quid Amalthea et reliquae Sibyllae. Sed id elumbe est, et nimis contorte sit et coacte; nec minus

nus molestum est, quod olim putabam factu opus esse, iungere proxima: *Haec vates, ea Sibylla, cecinit, quicquid Amalthea et reliquae dixerunt:* et distinguere:

Haec cecinit vates, (sed te sibi, Phoebe, vocauit,
Iactauit fusa sed caput ante coma,)
Quicquid Amalthea, quicquid Mermessia dixit etc.

Enimuero manifesta res est, excidisse hic nonnulla, quibus aditus parabatur ad ea, quae sequuntur. Cum a versu inde 71. recitet ostenta ac prodigia a Sibyllis praedicta, et vere sub poëtae aetatem obseruata, quae deinde (v. 79.) sublata et eliminata vt sint precatur, melioraque omina arcessit: suspicor poëtam progressum esse ad eam Sibyllinorum librorum partem, qua prodigia eorumque procurationes exponebantur; quae vt inde discerentur, quoties prodigia et ostenta nuntiata erant, plerumque caussa erat, cur Decemuiri iuberentur a Senatu inspicere libros, si quid in iis occurreret, praesentibus casibus simile aut quod iis medendis adhiberi posset. Nam deorum placandorum rationes et ritus constituebant potiorem disciplinae religionum partem v. Plutarch. Fab. Max. p. 176. B. Sed praeter illos libros erant illo tempore adhuc multa alia oracula Sibyllina, eaque, vt ex h. l. apparet, ceteris Sibyllis attribui solita, quae et ipsa in prodigiis praedicendis versarentur: cuius generis etiam multa sunt in suppostitiis nostris libris Sibyll. Orac. III. et IV. et al. Incredibile enim est, quantopere humanum genus per totum terrarum orbem attonitum fuerit et captum vaticiniis per haec tempora. Itaque Augustus, cum Lepido mortuo Pontificatum maximum susciperet, supra duo millia volumina fatidicorum librorum Graeci Latinique generis contracta vndique cremauit, ac solos retinuit Sibyllinos: vt apud Sueton. c. 31. narratur: adde Tacit. VI, 12. cf. ad argumentum Ecl. IV. Virgilii. Tibullus igitur et illa prodigia, quae in libris Sibyllinis exposita et sub belli ciuilis initia vulgata fuerant, (Lucan. I, 564.) et quae a ceteris Sibyllis praedicta ferebantur, et sub illa quoque tempora hominum oculis oblata fuerant, deprecatur et auerruncat: *Haec fuerint olim* etc. v. 79. Sunt adeo illa a v. 71-79. in parenthesi accipienda; quam etiam appinxissem: nisi obscurum foret, quo ordine superiora cum iis, quae exciderunt, coniuncta fuerint. Potuit enim in iis hoc commemorare, libros illos praeter Cumanam aliarum Sibyllarum oracula continere: quod

Varro olim docuerat. v. Lactant. I, 6, 7. Ceterum in *Amalthea* vltima recte produci poterat. Alioqui suspicari liceret, fuisse: *Amalthee*, ex Ἀμαλθείη, ionice scripto nomine. Eam alibi memoratam non memini; praeterquam a Lactantio I, 6, 10. *Septimam Cumanam nomine Amaltheam, quae ab aliis Demophile vel Herophile nominatur; eamque nouem libros attulisse ad Tarquinium Priscum* etc. Similia sunt ap. Ioannem Lydum nuper a Nic. Schow editum p. 79. At Tibullus diuersas facit *Amaltheam* et *Herophilen*. — Porro *Mermessia* scriptum est Salmasii auctoritate Exerc. Plin. p. 78. (alt. ed. To. I. p. 55.) a Broukhusio ex Μερμησσός, quae Stephano Byz. Troadis vrbs est, et apud Suidam κώμη Μαρμισσὸς, περὶ τὴν πολίχνην Γεργίτιον, adeoque sub Ida monte. Tradit de ea accurate Pausan. X, 12. vbi de hac Sibylla agit, sed ille bis terne *Marpesum* scribit vel *Marpessum*: vti etiam in codicum parte apud Lactant. I, 6, 12. Nec aliter h. l. res se habet: vbique legitur: *Marpesia*. Necdum adeo exploratum satis, an Salmasii auctoritati cedendum et h. l. *Mermessia* rescribendum sit. Etsi enim procliue est, potuisse Marpessum, nobilem in Paro insula montem, obscuriori nomini substitui: potuit tamen nec minus ipso pronuntiandi vsu Marmessus in Marpessus deflexa esse. Ait quidem Statius in quibusdam veteribus libris esse *Marmesia*, et cum fuerit in Marinesso, agri Troiani vico, nata Sibylla, legendum esse *Marinesia* vel *Marinessia*; sed videtur bonus homo Lactantii codices respexisse, non suos: nam ibi res ita prorsus se habet. v. ib. Iutpp.

68. *Herophile Phoebo grataque quod monuit*] *Herophile* primum video expressum in Plantin.; quod verum est: Ἡροφίλη v. Pausan. X, 12. qui omnino de ea videndus. Ante legebatur a Mureto *Eryphile*, Ald. vtraque *Heryphile*: Venetae: *Heriphile*, vt quoque Rom. Lips. et ceterae; Vicent. *Eriphyle*. Nec minor discrepantia in scriptis. In Regio *Eriphile*, in Coruin. *Heriphile*. Similia v. in Var. Lect. ap. Broukh. in Guelf. et in Var. Lect. ad Lactant. l. l. Porro reduxi veterem lectionem *grataque quod monuit*, tanquam suauiorem, quae non modo in parte scriptorum, etiam Guelf. 1. 3. verum etiam in plerisque vett. edd. erat, et in ipsa Ald. pr. nec mutata fuit nisi in Ald. sec. Caussa varietatis in promtu est ex compendio scripturae *qa.* et extrito *q.*

69.

69. *Quasque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes Portarit sicco perlueritque sinu*] *Albuna* siue *Albunea* fuit vna Sibyllarum. Horum versuum commentarius, ut in nota dixi, est Lactantii locus I, 6, 12. *Decimam, Tiburtem, nomine Albuneam, quae Tiburi colitur, vt Dea, iuxta ripas amnis Anienis: cuius in gurgite simulacrum eius inuentum esse dicitur, tenens in manu librum, cuius sortes Senatus in Capitolium transtulerit.* Conuenit fere cum Tibullo, (ex quo recte *sortes* defendebat Bunemannus, cum vulgo, *sacra* legatur,) nisi quod *Anienem* pro *Tiberi* ponat, quorum tamen ille in hunc se immittit, et de Sibyllae imagine ea commemorat, quae de ipsa Albunea per fluuium ingressa Tibullus meminit. Scaliger quidem haec refert ad Sibyllam, quae libros fatidicos ad Tarquinium detulit: at ista Cumana fuit, quae et Amalthea vocatur, non Albunea. *Quasque*, quod est in multis libris etiam Guelff. et editionibus, non modo vulgatis ab Aldo inde, verum etiam Rom. et Lips. ac Venetis, recte reuocauit Vulpius: cum Scaliger e suo reposuisset *Quodque*, quod etsi in binis aliis libris est, et in ed. Vicent. forte et aliis, nullum sensum hic efficit, nisi cum Heinsio et vno Florentino in *quotque* mutes. *Albuna* est ex emendatione Scaligeri, ad quam iam deuenerant Pontanus et Statius; vbique vulgo, etiam in nostris, *Albana*. I. Lud. Brassicanus legebat:

Quasque Albana sacras Tiburs per flumina sortes Portarit.

et Anienem intelligebat: at Turnebus ipsam Sibyllam, vt *Albana* ea esset. Lipsii Exc. habebant:

Quasque Aniena sacras Tiburs per flumina sortes Portarit.

quod sunt amplexi Gyraldus To. II. Opp. p. 113. et Guilielmius: et hoc ipse verum arbitror, maxime Lactantii verbis, quibus ad Anienem, non ad Tiberim, illa fabula refertur, commotus. Saltem *Tiburs*, Tiburtina, vaice verum esse censeo, tanquam nomen Sibyllae gentile, vt modo *Mermessia*. Hoc exhibent praeterea duo Italici cum Ald. pr. facile autem in *Tibris*, *Thybris*, vel *Tiberis* mutari potuit. *Aniena flumina*, vt Propert. I, 20, 8. *vnda Aniena* et III, 14, 4. *Nympha Aniena:* hoc deprauatum primum in *Aniana*, quod in tribus est, *Anlena*, *Albana*, quae aberrationes in variantibus Broukh. videri possunt. In Reg. etiam vitio *sacris* scriptum erat. Ceterum de *Sibylla Tiburtina* legi potest Franc. Martii Historia Tiburtina

(I 5) Lib.

Lib. V. p. 62. ed. Hauerk. et recusa in Thes. Ital. Graec. T. VIII. P. IV. Sed mirabere viri credulitatem. Quod *Albuneam Nympham* pro eadem cum ea habent viri docti, nescio an alia auctoritate nitatur, praeterquam Lactantii loco laudato, I. Inst. 6, 12. et Suidae in Σίβυλλαι. Virgilius Fauni oraculum sub Albuneae fontem et lucum in Tiburtino agro memorauit lib. VII. Aen. 81. sqq. vbi vide notam. Sumit hoc vir doctus, Ios. Roccus Vulpius in vet. Lat. prof. T. X. P. I. p. 183. et praeterea comminiscitur, Albuneae Sibyllae oraculum illo in luco fuisse, et per sortes proprie dictas iaci solitas consulentibus responsa data. Inde miro modo versus hos concinnauit:

Quotque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
Portauit sicco prouoluitque sinu.

quae ita interpretatur: Albuneam seu Albunam oracula sortibus iactis edidisse iuxta Anienis ripas, qui in Tiberim decurrit; eo quasi flumine Romam deuectas ac deportatas fuisse sortes, hoc est Romam nuntiatas: *prouoluisse* eam sortes, quippe sinu suo comprehensas indeque in humum deuolutas. Quae omnia quam longe a criticis rationibus recedant, facile quisque videt. cf. Exc. VI. ad lib. VII. Aen. In minori versu *perluerit* erat superiorum edd. lectio; in quibusdam est *pertulerit;* quod et Muretus malebat cum Statio. Docet ipsa res intelligendum esse, librum, in quo sortes, siue vaticinia, conscripta essent, quemque sinu, vt mos erat, illa portaret, siccum permansisse; *sicco sinu* igitur, quo sicci libri seruarentur, vt El. 6, 46. *occulto sinu,* quo tabellae occultantur. Iam si *perluerit* legitur: dicendum esset, fuisse quidem librum *aqua perlutum,* nec tamen maduisse, sed siccum mansisse: ita vt res inter prodigia et miracula referri posset. Ceterum *portarit* et *perluerit* pro indicatiuis modis posita videntur: Nam ordo: *Haec vates cecinit, quicquid — admonuit, quasque sortes Albuna portarit.* Nisi rectius crit legere: *portarat. sicco perlueratque sinu,* vel *portauit sicco perluit atque sinu.* Secundum haec omnia, qui locus sit τῷ *perluere* in re sicca, non satis assequor. Maneoque adeo in hoc, vt perlatas sicco sinu sortes accipiam; nec idem esse *portari perferrique;* nam non omnia quae portantur, gestanturque, etiam perferuntur: potuit adeo poëta synonyma cumulare. In Lactantii loco est, *sortes eius a Senatu in Capitolium* translatas *fuisse.* Ceterum nullus dubito, requiri h. l. *portauit* et *pertulit,* vti *monuit* et *dixit* antecesserat: adeoque versum ita constituendum puto:

Quas-

Quasque Aniena sacras Tiburs per flumina sortes
Portauit, sicco pertulit inque sinu.

71. *Hae f. d.*] ita Guelf. 3. editum inde ab Aldo: at vett. edd. vna cum codd. *Haec*, vitiose: etiam *cometem.*

72. *Multus vt*] ita correctum in Guelf. 2. sicque emendatum in Muret. quod Statius e libris (adde Guelf. 3. 4.) probauerat: pro eo quod vulgatum erat *Multus et.* In vno Statii: *Plurimus.* Mox *in terris* et *in terra* vnus et alter. *deplueret* est ex Scaligeri emendatione; et ex correctione in Guelf. 1. in libris et Edd. *depluerit.*

73. *arma — crepitantia*] Ita reposuit, iam Heinsio emendante, Broukhusius e libris, adde Guelf. 3. pro var. lect. vett. edd. a Ven. 1475. profectas, etiam Vicent quia *crepare* et *crepitare* armorum proprium est. cf. Burm. ad Ouid. XV. Met. 784. ante erat *strepitantia*, quod et in Ed. Rom. visitur; et Guelff.

75. *Solem defectum lumine*] *lumina* tanquam exquisitius dictum, ex vno libro receperat Broukh.

76. *nubilus annus*] Ed. Lips. cum aliis apud Broukh. etiam Coruin. *amnis* exhibent. Possis Tiberim intelligere, vt inf. IV, 4, 6.

In pelagus rapidis deuehat amnis aquis.
et dicitur ille *nubilus* etiam Ouidio XIV. Met. 447.
— — — — *nubilus umbra*
In mare cum flaua prorumpit Thybris arena.
Sed *equi* obstant, et ipsa ratio: *annus* recte se habet; nam *totius paene anni pallore continuo* iste defectus Solis post mortem Caesaris notabilis erat. Plin. II, 30. Eadem varietas inf. IV, 8, 4. et Propert. I, 15, 30.

77. *lacrimas fudisse tepentes*] vnus Heinsii et Guarner. *repentes.* Pendent vero haec adhuc a voce *ferunt* in v. 73. Nam continuare orationem *annus vidit* fudisse importunum esset. Itaque incommode distichon interiectum structuram et sensum dirimit. Enimuero disticha haec duo inter se loco mutata sunt, et ita collocari debent:

Atque tubas atque arma ferunt crepitantia caelo
Audita, et lucos praecinuisse fugam:
Et simulacra deum lacrimas fudisse tepentes,
Fataque vocales praecinuisse boues.
Ipsum etiam Solem defectum lumine vidit
Iungere pallentes nubilus annus equos.

78. *vocales — boues*] Vnus Statii, *deos.* Sed frequentes sunt boues vocales, vt in re litteraria, sic inter prodigia veterum. *facta* Guelf. 4.

79. *Haec*

79. *Haec fuerint olim*] est ex emendatione Broukh. cum esset in Scalig. ed. *fuerunt*, in ceteris autem edd. et in scriptis *fuerant*.

81. *Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis*] *et* reposuit e libris, post Muretum et Statium, Broukhusius. Vulgo, *vt*, quod et Ed. Rom. exhibet: *et* adscriptum in marg. Guelf. 3. Tum Edd. Venetae et Guelf. 1. *at*. Romana etiam *trepidet*, male. Ouid. IV. Fast. 742.

Et crepet in mediis laurus adusta focis.

In Guelf. 2. superscriptum est *En — crepitat*. eleganter.

82. *Omine quo felix et sacer annus erit*] *erit* reposuit Broukh. e libris et edd. Vicent. et ceteris huius sectae, pro *eat*, quod vulgo legitur, et in Regio, Coruin. et Guelff. extat, idem sine dubio mutaturus illud in hoc, si alterum reperisset vulgatum; nam est *eat* poëtis sollenne et exquisitius: vt statim initio Fast. I, 26.

Auspice te felix totus vt annus eat.

Similis variatio ap. Ouid. II. Met. 703. Idem tamen IV. ex P. 4. 17.

Consule Pompeio, quo non tibi carior alter,
Candidus et felix proximus annus erit.

Porro pro *Omine* Ed. Lips. *Nomine*, at Regius: *Omnis quo felix et sacer omnis eat:* ferrem, si esset, *annus eat*.

83. *Laurus, iö, bona signa dedit*] *Iö* ex Heinsii emendatione recepit Broukh. cum in vulgg. inde ab Aldina sec. et in antt. Edd. e Ven. 1475. profectis, it. in codd. parte, vt Coruin. esset, *Laurus vbi*. In Ed. Rom. et quae hinc fluxere, *Vt laurus:* in Ed. Aldi pr. *At laurus*, erat: quod Scaligerana repetiit, nec adeo verum, Colinaeanam solam sic exhibere; expressit ea solummodo Ald. pr. vt et Scaligeranae Ald. prima substrata fuit pro exemplo. Hoc ferri poterat; nil enim obest, *at* mox iterum sequi. v. sup. I, 9, 53. 65. 81. Est tamen *io* haud dubie venustius: etsi verius esse statuere licet *Vt laurus*, quod et habent Guelf. 1. et 4.

84. *Distendet spicis horrea plena Ceres*] sic e codd. in quibus Guelff. omnes, recte legitur inde ab Ald. sec. Regius, *Descendet;* Ed. Lips. *Discendet;* liber Guarner. *Disjentet*, quasi velit, *distentet;* quod libri quidam exhibent, cum Edd. Rom. Lips. Venetis et Ald. pr. eaedem cum aliis et Guelf. 1. in sequ. versu *feriat*. Sed vulgata recte. Notum ex Aen. I. de apibus:

— — *dulci distendunt nectare cellas.*

Manil.

Manil. I, 845. *dolia procero distenta vtero* dixit. Seuer. Aetn. 266. cum noſtro comparandus:

Horrea vti ſaturent, tumeant et dolia muſto,
Plenaque defecto ſurgant foenilia campo.

Inde etiam *tumere, turgere,* dicuntur res, quae multa intra ſe continent; tandem etiam *rumpi.* vt Ge. I, 49.

Illius immenſae ruperunt horrea meſſes.

Confirmat voc. *distendere* etiam Heinſ. ad Ecl. 9, 31. Virgilii:

Sic cytiſo paſtae distentent vbera vaccae.

85. *feriet*] Guelf. 1. 4. *feriat.*

86. *deficiantque*] tacite recepit Broukh. e libris: ade edd. vett. vt Ven. pr. Vicent. Vulgo, *deficiunt,* ſic quoque Guelf. 1. 4. nec debebat hoc deferi. Calcat ruſticus vuas dum dolia expreſſo muſto vix ſufficiunt. Regius cum Ed. Lipſ. et aliis *deficient.*

87. *At m.*] Regius et Coruin. cum aliis *ac.* Guelf. 3. in marg. *Et.* Mox Ed. Rom. *palida.* *Palilia* ſcripſit Muret. ante erat in Aldinis, etiam in Venetis, *Parilia.* Vtraque ſcriptura occurrit: vtraque vſu firmata. cf. Heinſ. ad Ouid. Faſt. IV, 721. Neminem in vſ. minore maluiſſe miror: *a ſtabulis hinc procul eſte lupi.*

89. *ſtipulae ſollemnis* Guelf. 1. et 3. ſic erit: *leues aceruos* iungendum. ſed *ſollennis* malo eſſe pro — *es.*

91. *natus parenti Oſcula comprenſis auribus eripiet*] *comprenſis* Gyraldus, Liuineius aliique emendarant: primus recepit Scaliger; e codd. iam Statius praetulerat: accedunt alii apud Broukh. et Guelf. 2. Vulgo vbique legitur *compreſſis*, quam Scaliger antiquam ſcribendi rationem eſſe dicit. *auribus* in Regio in litura ſcriptum erat: nempe legebatur olim abſurde, *naribus*, ex Aldina pr. Ceterum putet quis potius *parentem nato comprenſis auribus oſcula eripere debere*, quam hunc illi; ne tamen aliquid noues, cogitandum eſt de oſculi genere, quo alter alterius aurem apprehenderet. Plutarchus de audiendo: Πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδία καταφιλοῦντες αὐτοί τε τῶν ὤτων ἅπτονται, καὶ τούτοις τοῦτο ποιεῖν κελεύουσι. Pollux X, 100. εἰδέναι δὲ ὁ Φαῦλον, ὅτι χύτρα καὶ φιλήματος εἶδος ἦν, ὁπότε τὰ παιδία φιλοίη τῶν ὤτων ἐπιλαμβανόμενα: vltima male accipiebantur. verte: *quando pueri, prehenſis alterius auribus, oſculantur;* v. Intpp. ad e. l. it. ad Ariſtaen. I. Epiſt. 24. Lucian. D. Meretr. 3. et qui laudantur a Kempio de Oſculis Diſſ. 25. Sect. 35. et a Stat. Broukh. et Vulpio ad h. l. Nam ipſam rem

rem copiose illustrarunt: quid difficultatis in verbis sit, non curant.

93. *paruo aduigilare nepoti*] haec perquam dulcia et iucunda. Broukh. e tribus libris malebat *vigilare:* sed id verbum cum tertio casu iunctum paullo aliter dicitur; nempe, assiduam operam et curam alicui rei impendere, vt *studiis*, *famae vigilare.* Mox pro *balba* Regius *bella.* Forte etiam leg. *discere verba*, v. II, 3, 4.

95. *pubes discumbet in herba*, *Arboris antiquae qua leuis vmbra cadit*] *cadit* e codd. in quibus Guelf. 2. 3. recte Broukh. post Statium, restituit pro *cadet*, quod et in Ed. Rom. Vicent. et aliis etiam in Coruin. erat. Sed insignior adhuc altera varietas in his verbis est. Pocchi et Perreii ac Colot. Exc. var. lect. exhibebant:

— — — discumbet in vmbra

Arboris antiquae; qua leuis vnda cadit.

Nihil in hac lectione reprehendendum: neque tamen minus vulgata elegans est. *Leuis vmbra* perpetuo epitheto dicitur, puto, quia foliis et fronde arborum leuiter ab aura motis ipsa vmbra micat et contremiscit. Est etiam pro vulgata, praeter Virgil. I. Ge. 339.

— — — — — annua magnae

Sacra refer Cereri, laetis operatus in herbis.

Ouidius III. Fast. 525. qui totum hunc nostri locum illustrat in festo Annae Perennae:

Plebs venit, ac, virides passim disiecta per herbas,
Potat; et accumbit cum pare quisque sua.
Sub Ioue pars durat: pauci tentoria ponunt:
Sunt, quibus e ramo frondea facta casa est.
Pars ibi pro rigidis calamos statuere columnis:
Desuper extentas imposuere togas.

Forte illa altera lectio nata ex I, 1, 27.

Sed Canis aestiuos ortus vitare sub vmbra
Arboris, ad riuos praetereuntis aquae.

aut scripserat aliquis primum bis *vmbra*, et tunc alter, vt nunc est, refinxit.

97. *Aut e veste sua tendent vmbracula sertis Vincta*] Haec est Scaligeri correctio ex eius libro: adde Guelf. 2. Sic tamen iam excusum video in Ed. Vicent. Ven. pr. forte et aliis huius sectae. At in Romana: *Aut cum veste sua.* quod et est in codd. vt Guelf. 1. 4. Iam Cyllenius in suo habuerat: *Aut cum veste sacris tendent vmbracula sertis Vincta*, vnde in Edd. Venetas, quae cum eius Commento excusae sunt, inde in Ald. *e veste sacris* venit: quae etiam in Guelf.

Guelf. 3. marg. obuia vulgata erat lectio ante Scaligerum; et videtur haec verior lectio esse, dum intelligas *sacras* h. festas. Itaque et v. seq. placet vulgata, quae plerorumque librorum est, lectio, *ipse; coronatus stabit et ipse calix.* vltima sunt quoque in Guelff. Broukh. e quatuor libris reposuit, quod nunc est, *stabit et ante.* Regius praeterea legit: *tendet vmbracula*, vt ante est, *pubes discumbet.* Mutatum forte dicas ab iis, qui caesuram non viderant. Sed est alterum poëtico sermone dignius.

99. *exstruet*] Ed. Rom. *exstruat*, cum aliis, quae inde fluxere, et codd. pars; vt Guelf. 1. 2. (cum altero adscripto) 4. Mox pro *alte* in scriptis quibusdam esse *ante* Scaliger testatur.

101. *Ingeret — maledicta puellae*] Vulpius mallet *mala multa*, quia ita Plautus aliquoties dixit. Libri nil mutant, nisi quod in vno cui accedit Guelf. 3. *mala dicta.* Miror virum doctum in hoc haesisse: Catull. 102. *Credis me potuisse meae maledicere vitae?* h. puellae. Ouid. II. Art. 533. *Nec male dicta puta nec verbera ferre puellae, Turpe* h. conuicia. Sunc haec *mala verba* sup. I, 10, 57. Horatius quoque *ingerere conuicia* dixit I. Sat. 5, 12. Mox *votis velle*, vt sup. I, 8. extr. *votis cupere.*

102. *velit*] Broukh. ait vulgatas habere *volet.* ego nusquam vidi. Mox pro *suae* Regius *seuae.*

105. *pereantque arcus*] particulam inseruit Broukh. ex vno Sfortiano. Habebat et Regius.

108. *ars — illa*] *ista* Guelf. 2. 3.

109. *iaceo cum saucius annum*] ita Scaliger emendavit pro eo quod erat, *taceo.* Superscriptum tamen in Guelf. 3. *iaceo.* *Annum* vero intelligo *per totum annum*, vt Propert. I, 1, 7.

Et mihi iam toto furor hic non deficit anno.

Est tamen in eo aliquid, quod minus iuuat. Forte leg. *iaceo cum saucius arcu.* nam de telis Cupidinis egerat. Ouid. II. Am. 1, 7.

Atque aliquis iuuenum, quo nunc ego, saucius arcu.

110. *Et faueo morbo, tam iuuat ipse dolor*] *tam* est ex emendatione Broukh. vulgo *cum;* in vno Statii erat *tum.* Praestet *dum iuuat ipse dolor.* Guelf. 2. *cum iuuet* pro var. lect. vel correctione. Guarner. *cum dedit ipse dolor*, forte ex v. 108.

111. *Vixque cano Nemesim, sine qua versus mihi nullus V.*] Priora verba tum per se languida sunt, tum veritati repugnant, cum amanti poëtae nihil prius sit, amatae puellae

puellae laudibus; tum vero etiam cum sequentibus verbis non satis conueniunt. Tò *vixque* an in libris sit, inuenire nequeo: primum apparuit in Ald. sec. In libris et ant. Edd. etiam Rom. et Lips. legitur *Vsque*, quod sententiae vtrique accommodatius est; tamen et ipsum habet, quod minus placet. Nec magis placet coniectura longius repetita: *Vrit amor Nemesis* in Biblioth. crit. P. III. p. 86. Omnino totum distichon versificatoris lucernam redolet. Post v. 112. Scal. ex sequ. Elegia v. 15-18. huc migrare iusserat.

112. *iustos pedes*] Colbert. *iunctos*. Guelf. 2. *reperisse*.

115. *Vt M. celebrem*] In multis, etiam Ald., pr. Guelf. 3. *Et M. celebrem*. Emendatum in Ald. sec. *Vt M. celebres* Guelf. 1. *Et M. celebres* Guelf. 4.

116. *oppida victa feret*] Coruin. Reg. et Ed. Lips. *ferent*. Rom. cum Guelf. 1. 4. *ferant*; in al. *geret*, *gerent*.

117. *Ipse gerens laurus*] Pighius ad a. 758. ita laudat: *Ipse parens lauros*. *laurum* in Ven. *lauros* in aliis, et Guelf. 2. mox pro *canet* Scaliger *canam* e coniectura reposuerat: in quod et ipse incidi, quodque et nunc verum esse arbitror; si modo illa: *Ipse gerens* aliquam vim habere debent. Alioqui interpunctionem muto: *cum — victa feret Ipse gerens laurus: Lauro d. a. Miles — canet.* Habet tamen prius illud aliquid suauius et Tibulli genio accommodatum: dummodo animo teneas, Tibullum ipsum militiae comitem esse velle: *Ipse*, *miles*, *canam*. Ita forte conueniat poëtae rus amanti *laurus agrestis:* cuius epitheti dilectum alioqui non habeo vnde ducam. Potest vero etiam poëta, etsi is carmine quoque victorem celebrare possit, Io Triumphe! clamare: quod docebit Horat. IV. Carm. 2, 49. 50. Et Tibullus iam interfuerat pompae Messalae triumphantis sup. I, 7, 7. 9. *At te victrices lauros — Nec sine me est tibi partus honos*. Iam merus lusus est, mutare haec velle, vt scribatur: *Ipse geret laurus* scilicet Messalinus. Possit sane et hoc scribi: sed de hoc, quod in animum venire possit, non quaeritur in recensione poëtae; tenendum est, quod aut carminis lex aut sententia et orationis genus et proprietas, aut criticum iudicium postulat.

119. *pia det spectacula turbae*] Eleg. ad Liu. 31.

Iam veniet: iam me gratantem turba videbit.

quod minus bene Vir doctus mutare nuper volebat in *gratantum turba*: nam ipse poëta explicat *gratantem* versu sequenti;

Iam

Iam mihi pro Druso dona ferenda meo.

120. Noluit ergo poëta id, quod alicui in mentem veniat: *Et plaudat* (f. *plaudant* fc. turba) *c. p. patri.*

ELEGIA VI.

1. *Caſtra Macer ſequitur*] Colb. et Colot. *Venus*, deprauatio ex corruptela *mater*, quae in aliis eſt, nata. Ed. Lipſ. *mr.*

2. *Sit comes et collo fortiter arma gerat? Et — cum telis ad latus ire volet*] Tutiſſimum eſſe putaui, librorum omnium lectionem, ſuſpectam licet, exhibere, cum in nulla Virorum doctorum emendatione acquieſcere liceret; tantum interrogationis notam addidi eo ſenſu: *an comes eſſe debet? et calo Macri?* In hoc vno variant libri, quod pro *gerat* exhibent *ferat*, vt in Reg. et Ed. Rom. eſt. Turbat quidem permutatio Modorum, cum poſt *ſit* et *gerat*, ſequatur *ire volet;* cui facile mederi poſſis, ſi legas, *velit:* nec tamen ea aut per ſe adeo inſolens aut in h. l. ingrata ac dura eſſe videtur. Ceterum duplex huius loci emendatio eſt, alia Scaligeri, alia Mureti. Ille legit: *Si comes, et c. f. a. geret, Et — ire volet: Vre quaeſo* etc. continuato ſenſu vsque ad *otia liquit*, et ad Macrum omnia refert, contorta et impedita ratione. Melius Broukh. ſeruauit quidem Scaligeranam emendationem, de puero tamen Amore intelligit, tenero illo et ad viae laborem perferendum minus idoneo. *Si* et *ſit* permutari, nil nouum v. IV, 1, 16. et extat etiam illud in vno Broukh. Tò *erit* tamen ἀποσιωπηθὲν in prioribus verbis: *Si comes*, minus gratum eſt; forte lenius: *Si comes e collo fortiter arma geret.* v. ſup. ad I, 7, 52. Muretus contra vitium ineſſe putabat τῷ *ire*, et reponebat, *ad latus ille volet*, vt adeo *volet* ſit a *volare*. *Ille* in *ire* degenerare potuit, cum vno lambda *ile* ſcriberetur, (vt ex *illa*, *ira* effictum eſt in Propert. III, 21, 22.

Nam quantum ferro, tantum pietate, potentes
Stamus, victrices temperat illa manus.

illa fc. pietas, quod aperte ſenſus loci redarguit.) Hanc emendationem ſecutae ſunt Edd. Paſſeratii, Traiectina et Vulpii. Sed primum ſententia abrupta et minus commoda eſt; poſt interrogationem: quid fiet tenero Amori? parum vrbane ſubiicitur: *Sit comes* etc. Deinde vocabulum *ille* plane otioſum eſt et importune repetitum. Tandem, quod grauiſſimum eſt, ſi collo arma gerit fortiter, parum

 accom-

accommodatum est alterum, vt ad latus volet. Heinsius coniiciebat: *ad latus vsque volet.* Hisce omnibus Broukhusiana lectio praeferenda esset: nisi vulgatam satis bene expedire liceret. v. not.

3. *seu longa virum terrae via* — In Guelf. 2. *terret.*

6. *Atque iterum erronem sub tua signa voco*] pro *iterum* vnus Statii *verum*, vnde Passeratius *veterem* faciebat; pro *erronem* vnus Palat. cum Ed. Rom. *extorrem* vitiose, sed natum ex *errorem*, quod et Ed. Lipf. habet; tres Gebh. *heroem* inde finxerant. Ouid. Epist. XV, 53.

At vos erronem tellure remittite nostrum.

Heinf. porro et Broukh. eleganti coniectura malebant, *sub sua signa;* pro *signa* Regius *iuga.* Guelf. 2. *lustra.*

7. *parces*] vnus Florent. Statii, *parcis*, forte verius. male hinc Passerat. fecerat: *parsis* h. peperceris. Guelf. 3. *parcas* cum altero *es* superscripto. mox Ed. Rom. cum Venetis *eris.*

8. *Ipse leuem galea qui sibi portet aquam*] Reuocaui lectionem omnium fere librorum et Edd. quae e Ven. 1475. fluxere, quae et versum concinniorem reddit. *Aquae* epitheton *leuis* conuenire h. l. negat Broukh. quia *leues aquae* sint *celeres:* At debebat Vir doctus reputare, saepe addi nominibus epitheta, quae eis propria et perpetua sint, quanquam non adeo magnam vim in eo positu, quem occupant, habeant. Etiam Ouid. l. Art. 761. celeritatem aquarum non praecipue exprimere voluit, cum ait:

Vtque leues Proteus modo se tenuabit in vndas.

Statius *leuem aquam* interpretatur vilem: et sic Propertio conueniret III, 13, 17.

Vilem ieiunae saepe negauit aquam.

Vnus Statii cum Guelf. 2. habebat *leui galea;* hoc receperat Broukh. et explicabat *gregariam, nulla crista insignem,* quae tamen non satis bene ita dici videtur. Porro, quod in Guelf. 1. 4. est, Cyllenius in suo libro habuerat *potet,* quod inde Edd. Venetas cum Cyllenii commento et reliquas ante Scaligerum obsedit, cumque illud a Scaligero eiectum esset, iterum Broukhus. reduxerat. Laudabant Propert. III, 10, 8.

Potabis galea fessus Araxis aquam.

et iterum *potet* defendebat Burman. ad Propert. Non animaduertebant viri docti, *qui sibi potet* esse ieiunum et barbarum. Propertium imitatus esse videtur Auctor Elegiae in Maecenat. obitum editae vulgo sub nomine Albinou. II, 58. vbi Bacchum alloquitur:

Potasti

Potasti galea dulce leuante merum.
quid *leuante* hic sit, non habeo dicere. *iuuante* arguit poëtam sollicitum de versu explendo. Lego *leuate* h. recreate, refecte, vel *leuande.* Praestat tamen Rutgersii emendatio apud Burman. Sec. in Antholog. Lat. To. I. p. 265. quo loco vir doctissimus iuueniles meos conatus in Tibullum magna cum humanitate excepit, (et ad Propert. I. 1.) *galea — iubante.* Ceterum *portet* cum adscripto *portat,* est in Guelf. 2.

10. *et mihi facta tuba est*] Laudant Ouidii I. Trist. III, 83.

Et mihi facta via est, et me capit vltima tellus.
In nonnullis est *grata tuba,* a Mureto receptum, quod tamen minus commodum videtur. Sed volebat ac debebat dicere, etiam ego militiae idoneus sum: etiam mihi castra, et labores castrenses, accommodati sunt. Posuit pro his signum vigiliarum, pugnae, profectionis.

11. *magna locuto*] in nonnullis erat, *loquenti.*

12. *fortia verba*] in Italicis Heinsii *grandia* ex interpretatione.

14. *pes tamen ipse redit*] Post hunc versum Scaliger ex Eleg. III. huius libri XIV. disticha, a v. 33. ad v. 60. retraxerat: satis pro lubitu et imperio. Nihil enim est, quod eorum vinculum aliquod efficiat, quam quod Macer *castra* sequitur, et nunc in his insertis *castra* sint in poëtae domo. De auaritia puellae in superioribus ne vestigium quidem erat.

15. *tua tela, sagittas*] etiam Ouidius hoc σχῆμα habet II. Met 616.

— — — temeraria tela, sagittas.

16. *Ilicet*] Broukh. ex emendatione Heinsii et vno libro reposuit. Vulgo, *Si licet,* vel *Scilicet.*

17. *dira precari*] Reg. et Coruin. cum aliis *dura* sollenni permutatione. Vulgata recte se habet. v. inf. v. 53.

19. *Iam mala finissem leto: sed*] Scaliger in Excerptis suis inuenerat: *Finirent multi leto mala:* quod ille cupide amplexus est, atque adeo nouae inde elegiae initium fecit. Sed Excerpta ista, vt sunt alias egregia, imponere ei non debebant in hac parte, cum non vno loco vulgatae lectioni *gnomen substituant,* vt solemus facere in iis, quae vel memoriae vel vsus caussa ex libris excerpimus et in sententias absolutas conuertere malumus. Sic III, 3, 11. vbi vulgo:

Nam graue quid prodest pondus mihi diuitis auri?

in illis:

Quid prodesse potest pondus mihi diuitis auri?

Supra I, 9, 51. in vulgatis erat:

Tu procul hinc absis, formam cui vendere cura est.

Scaliger ex iisdem Eclogis reposuerat:

Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est.

Similia v. I, 10, 5. III, 3, 11. 6, 45. 46. Hoc antem loco, etiamsi omnes ad vnum codd. praeferrent illam vnius libri lectionem, praeferrem vulgatam, quippe poëta digniorem, cui sui animi sensus exponendi erant, non vulgaris sententia protrudenda. Vitae sic taedium etiam infra profitetur El. 2. lib. III. v. 7. 8. Pro *finissem* in vno Heinsii *fouissem*, et in Guarneriano lectum *data fuissem*; quae aberrationes sunt manus librariae.

20. *et fore cras semper ait melius*] Forte non omnium cum pace ita reposui, cum nunc quidem pueris nobis regula illa inculcetur, pentametrum dissyllaba voce claudi debere: esse tamen hos numeros, hunc verborum ordinem ab ipso Tibullo, quouis pignore ausim contendere, si vel nulli libri exhibe[illegible]. Sunt enim hi modi, qui, si inprimis ad Nasonianos exigas, horridiores videntur, ipsi in deliciis: idque merito, vt varientur modi pentametri, qui alias taedium facit et aurem male habet, cum semper eodem casu sonoque redeat. Statim hac ipsa elegia v. 32.

Et madefacta meis serta feram lacrimis.

III, 6, 10.

Neue neget quisquam me duce se comitem.

et v. 48.

Iunonemque suam, perque suam Vener[illegible].

Atqui poterat: *per Veneremque suam; me duce neue neget.* Alia exempla congessit Broukh. ad II, 3, 40. (ipsi II, 6, 22.) vbi recte vulgatam defendit.

Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus.

cum Scaliger e suis Excerptis laudaret:

Cum tribuit dubiae bellica rostra rati.

Et tamen idem Broukh. III, 6, 48. vbi est, *perque suam Venerem*, malebat, *per Veneremque suam.* Eadem Excerpta interpolarant pentametrum II, 1, 8. quem exhibent:

Plena coronato vertice stare boues.

cum in vulgatis sit: *stare boues capite.* Libro I. eleg. 1, 50. vbi legitur;

Qui maris et tristes ferre potest pluuias.

eadem supposuerant:

Qui maris et caeli nubila ferre potest.

Porro I, 5, 62.

Primus, et in tenero fixus erit latere.

interpolarant:

Primus, et in duro limine fixus erit.

Etiam hic editiones vulgatae omnes a Romana inde et Cyllenianis, quas vocant, ita hunc versum struxerant:

Spes fouet, et melius cras fore, semper ait.

At in libris, vt etiam in Regio et Exc. Guarnerianis etiam in Coruin. item in Guelf. 2. (adscripto pro var. lect. altero) ii, quos posuimus, numeri sunt. Duo Statiani propiorem vero ordinem exhibebant:

— et semper cras fore ait melius.

24. *Quum tenues hamos abdidit ante cibus*] Mireris Heinsium tentasse:

Cum tenues hamis subdidit ante cibos.

Cum Ouid. Remed. 210. etiam dixerit:

Abdere supremis aera recurua cibis.

Met. XV, 476.

Nec celate cibis vncos fallacibus hamos.

Burmann. ad Propert. II, 25, 50. et hic ingerit suum *arte.*

26. *sed canit*] Regius, *et*. Pro *crura* in Venetis *cornua* est: in aliis *arma:* in Guelf. 1. *cornua.*

28. *dura puella*] Guelf. 2. et vnus Statii: *bella*. Laudi liber, *lenta* ex v. 36. Eodem modo mox pro *parua* vnus *sancta*, ex v. 31.

29. *sub tenera humo*] Guelf. 1. *sub terra*, inscite. In Biblioth. crit. P. III. p. 87. coni. *sub tenui.* quod sane et ipsum ferri potest. Sed quorsum per lusum mutamus quod bonum esse ipsi fatemur! Centies *tener* pro *mollis* ponitur: sunt *teneri capilli, medullae, vuae* — et quae propiora sunt ei de quo agitur: Ouid. II. Am. 16, 6. *in tenero fertilis herba solo*, III, 10, 10. *teneri cespitis herba*, Art. I, 299. *prata tenerrima.* In *tenero gramine* ludunt greges apud Horat. et saepe ap. alios. Quodsi in his inesse simul notionem dicas recentis herbae ac verni prati, laudabo Amor. III, 5, 16. *Cumque sua teneram coniuge pressit humum.* Ferri possunt haec per se nude posita; at in stricturis criticis inuidiosi aliquid habent.

30. *Sic — quiescat*] Reg. *quiescit*, male.

32. *feram*] Ed. Lips. cum Ven. pr. et Reg. Lep. *gerat;* Vicentina *geram.* Sed *ferre* sollenne.

34. *Et mea cum muto fata querar cinere*] Sic in Epigr. Anytae XI. Collect. Wolf.

Πολλάκι τῷ δ' ὀλοφυδνὰ κόρας ἐπὶ σάματι κλεινὰ
Μάτηρ ὠκυμόρον παῖδ' ἐβόησε, φίλαν
Ψυχὰν ἀγκαλέουσα Φιλαινίδος.

quae male de euocatione interpretatur Wolfius.

36. *fis mihi lenta*] Ald. fec. et hinc aliae *dura*, ex interpretatione. Poteft vero hic verfus dupliciter conftrui: *Illius verbis veto, vt fis mihi lenta:* quod exemplum effet ftructurae huius verbi, quale fe inueniffe vllum negabat Perizon. ad Sanctii Mineru. p. 813. vel etiam: *Illius vt verbis* h. tanquam eius verbis. *veto fis*, pro *ne fis*.

37. *Ne tibi neglecti mittant mala fomnia Manes*] Broukh. e duobus repofuerat *noua fomnia*, quia *nouum* interdum eft, quod forma ac modo inufitato metum atque horrorem incutit. Sed fenfus virum doctum monere debebat, effe id h. l. infuaue, et *mala fomnia* funt triftia, infaufta, vt *malum omen;* et *mittere Manes* dicuntur *fomnia*, vt ap. Virgil. Aen. VI, 896. vbi de altera porta *falfa ad caelum mittunt infomnia Manes* h. dii inferi. Pro *ne* Reg. cum Ed. Lipf. *non*, Rom. *nunc*. Guelf. 1. 4. *nam*.

41. *Defino*] quidam fcripti: *define*, male. v. Heinf. ad Ouid. Ep. XVIII, 203.

42. *Non ego fum tanti ploret vt illa femel*] Hoc vero molliffimum, et animi ad exquifitum humanitatis fenfum facti. Formula quidem ipfa etiam alibi obuia. Ouid. II, Trift. 209.

Nam non fum tanti, vt renouem tua vulnera, Caefar,

et IV. ex P. 6, 12.

— — *cauffamque ego, Maxime, mortis,*
Nec fueram tanti, me reor effe tuae.

Quae fequuntur 43. 44. funt negligenter fcripta; fed affectul dicentis accommodata.

45. *Lena necat miferum Phryne*] *necat* Broukh. repofuit ex coniectura Pontani, Fruterii et aliquot libris Heinfii Italicis; nifi in his ipfa Pontani emendatio recepta fuerat; vulgo *vetat*, et interpolatius adhuc Exc. Perreii et Pocchi, *Lena vetat miferum recipi*. Forte idem mendum eft in Propert. II, 18, 46.

Quanta illum toto verfant fufpiria lecto?
Cum recipi, quem non nouerit illa, vetat?

nullo vel exiguo fenfu: Legebam; *Quam recipi, quem non nouerit ille, necat!* h. Quam necat, vrit, recipi forte a puella, quae venire negauit, alium non notum fibi. *ille* etiam in Regio erat. Ceterum h. l. *Phryne* eft ex Mureti emendatione: libri fcribunt *phirne*, *phyrne*, *furne*.

47. a

47. *a limine duro*] hoc Broukh. e melioribus: et fic vett. edd. at e parte codd. in quibus Guelf. 2. ab Aldo receptum *diro* vulgg. obfedit; donec Broukh. alterum reduxit. *e duro* Guelf. 1.

49. *Saepe vbi nox promiffa mihi eft*] quidam fcripti, et cum iis Coruin. hoc ordine: *nox mihi promiffa eft.* In Regio *permiffa*, male. Ouid. II. Art. 523.

Claufa tibi fuerit promiffa ianua nocte,

50. *extimuiffe*] tres *pertimuiffe.*

51. *tunc mens mihi p.*] multi cum edd. vett. Vicent. Reg. Lep. et fimilibus, *fed mens*, vnde Heinfius *et* faciebat. Rom. Ed. cum ceteris vsque ad Scaligerum, quod et Guelff. 1. 4. habent, *meus mea*, quod iam Statius e libb. correxit.

52. *teneatue*] *teneatque* Reg. cum vno Broukh. *tenere* quo fenfu accipiendum fit, facile affequare: cf. I, 5, 39. et ibi Broukh. Nefcio an *modos* neceffe fit ad figuras ac σχήματα referre. v. Ouid. II. Art. 680. et Vulp. ad h. l.

53. *precor diras*] Ed. Lipf. et Reg. Lep. cum Vicent. *dure*. Guelf. 3. *dirae* fed adfcriptum *as*. mox Heinf. coni. *fati anxia*, vt Silius IX, 350. parum bene. v. notam. *vives* malunt Hoeufft Peric. p. 222. et Wyngarden Act. Soc. Trai. p. 193.

IN LIBR. III.

ELEGIA I.

1. In Guelf. 2. adſcriptum: Hic liber eſt de amoribus Lygdami et Neaerae. Etenim Tibullus amauit ſolam Deliam et Nemeſin: quod Ouidius oſtendit. Et hic ipſe facit Lygdami mentionem. De his v. Vitam poëtae.

2. *Exoriens noſtris hinc fuit annus auis*] Seruaui merito *τὸ hinc*, quod Scaliger, ſequente eius auctoritatem Broukhuſio, ex ſuo repoſuerat, licet Vulpius vulgatam retinuerit *hic fuit*. Mox Ed. Rom. cum Guelf. 1. 4. *Vt vaga.*

6. *Neaera*] Fuiſſe commune perfidarum puellarum nomen Romae, poſt alios opinabatur Ayrmann. Vit. Tib. §. 79. quod iam ex parte refellit Broukh. ad h. l. Potuit Prudentius, ad quem prouocat, nomine hoc pro quacunque amica vel puella vti; nec tamen propterea communi vſu hoc obtinuit. Amicam Neaeram etiam Horatius habuit. *ſeu fallor.* ſi accurate agas, eſt, *fallor*, pro *ſi fallor:* Eſt enim: *ſeu mea, ſeu tamen cara.*

8. *verſibus — meis*] Muretus correxit et edidit: *tuis.* Scilicet commentus ille erat dialogum hunc eſſe poëtae cum Muſis: quaerere poëtam ex iis, quid mittere pro munere Neaerae debeat? reſpondere illas vſſ. 7-15. Tum poëtam hortari Muſas, vt ipſae librum perferant pro munere miſſum. Sane commento elegantia ſua non deeſt. Sed quaeritur: an Tibullus talem dialogum inſtituere voluerit? an debuerit? Dicam quid Muretus ſequutus ſit: In vſ. 12. vulgo legitur: *Indicet vt nomen littera facta tuum.* Explicatu difficile erat, cuius nomen hoc eſſet. Si *puellae*, debebat eſſe *eius*, ſaltem *ſuum*, vt et vnus liber habet; ſi *Tibulli*, tum ſuperiora ita erant accommodanda, vt Muretus fecit, vt et altero loco *tuis* reponeret. Iam ſi de tota cauſſa conſtituendum eſt: videtur mihi Mureti ratio in Elegiae genium non cadere, ſaltem a ſimplicitate et munditie Tibulli eſſe alienior.

10. *Pumex et c. tondeat*] Ita bene correxere Muret. et Statius: firmat illud Guelf. 2. In libris fere *Pumicet* vel *Punicet*, in Guelf. 1. *pumiceque et* ortum ex ſcriptura *Pumix. Pumex* tamen diſerte in multis antiquis viſitur. Deinde

inde etiam hic nonnulli *arte* pro *ante*. (v. ad II, 1, 24.) quod et Ald. fec. intulerat, iterum eiecit Muretus; idque habet Guelf. 3. e correctione.

12. *Indicet vt nomen littera facta meum*] Ed. Baf. *et*. Edd. quaedam *pacta*, quod tuetur Doufa Praecid. c. 10. Schwarzius, vt iam Liuineius, coniicit, *picta*. Guelf. 4. *sancta*. Sed vulgata recte. v. Ouid. Epist. V, 2. *Non est Ista Mycenaea littera facta manu*. cf. Broukh. *Meum*, quod pro var. lect. Guelf. 3. habet, Broukh. e nonnullis repofuit: vulgo legebatur, id quod plerique, etiam noftri, cum Guelff. habent, *tuum;* quod fi ita intelligitur, vt infcriptus liber fit Neaerae, ex inchoata ftructura debebat effe *eius;* nam poëta Mufas allocutus erat, et de puella, tanquam tertia perfona, agit. Sed vide paullo ante ad v. 8. Mox v. 13. legerem *geminae:* nam frontes libri mediae inter bacilli cornua funt: v. not. iunctura tamen admodum ingrata fic exiftit. Verbo, locum non expedio.

14. *Sic etenim*] Broukh. e libris reuocauit, cum iam in Ald. fec. ita correctum effet; fed retractum erat in Scaligerana, *etiam*, quod eft in Rom. et Cyllenianis et Ald. pr. Guelf. 1. 4.

15. *Caftaliamque vmbram*] Guelf. 2. adfcr. ab alia manu *vndam*.

18. *Sicut erit*] ante Statium et Muretum etiam legebatur, *Sicut erat*. Habent tamen alterum vett. edd. ante Aldum. — *defluit* Guelf. 1.

19. *Illa mihi referet*] Hoc Scaliger edidit, et fic libri plerique, etiam Regius cum Coruin. At alii, in his Guelf. 1. et 4. cum antiquis Edd. inde a Romana, licet Cyllenius aliter in notis habeat, et Aldinae ceteraeque vsque ad Scaligerum, *referat*, et hoc mihi magis placet: adeoque nunc reduxi.

20. *An minor an toto pectore deciderim*] Viri docti ad emendanda haec certatim operam fuam contulere. Habuere igitur fenfum aliquem corruptelae? fed qua in re? At Broukh. nihil fubodoratur: tres, inquit, in amore gradus egregie vides conftitui. Scilicet puerile hoc eft et ab affectus veritate alienum, ludere in gradibus his conftituendis: et huius rei fenfum aliquem habuiffe videntur viri docti qui emendarunt. Pontanus olim legebat: *An maneam, an;* frigida fententia. Heinfius: *anne amer*. Ayrmann. in Vita Tibulli §. 86. *Aut minor, an*. Statius in Vatic. viderat *e toto* et hinc coniectabat: *et t*. Immo vero ratio ita fcribere iubet: *An minor, et* (vel *ac*) *toto pectore decide-*

deciderim? Hactenus bene. Verum superest altera quaestio: an Tibullus vere ita scripserit? Quid? si ei ludere placuit? reprehendendus forte in eo est: verum tamen de scripturae veritate nunc quaeritur. Iam autem probabile adeo sit, eum lusisse: nam si scripserat: *An minor et*, male sequitur *toto* pectore. Multo putidius est illud inf. IV, 1, 201, 2,

Quod tibi si versus noster totusue minusue
Vel bene sit notus, summo vel inerret in ore.

An vero plaudemus Catullo in illo:

Virginitas non tota tua est: ex parte parentum est:
Tertia pars matri etc.

Post ista omnia memorabilis se offert lectio in Guelf. 2. *An maneam.* vt sit: *An maneam; an toto pectore deciderim.*

21. *Sed primum nympham longa donate salute*] Mira hic scripturae varietas. *Nympham*, praeter nonnullos libros, multae veteres editiones habent, inter has Veneta Broukh. princeps, et quas hinc profectas saepe dixi, Reg. Lep. Lips. Vicent. inde Aldinae et ceterae vulgg. At Romana, et quae hinc venere, tum magna pars librorum cum Coruin. *meritam:* quod Scaliger ex suo primum recepit, et defendit Broukhusius. Difficile est dicere, quomodo alterum ex altero ortum sit. Sed sunt alia monstra lectionis: In libro Laudi, et vno Angl. *marathum*, in Exc. Lipsii *myrtum*, Thuan. *myrcum*, in Regio, *myrthum*, quae forte ex *meritam* deprauata esse vix suspicer, nisi et sup. I, 6, 82. pro *merito* Regius haberet *myrtho*. *Meritam* tamen mihi quidem hic sine vlla vi esse videtur; itaque cum Vulpio *nympham* amplector, vt sit pro nupta, sponsa, ex Graecorum more, quanquam Broukh. id aegre pati videtur. Sed v. Burman. ad Ouid. Epist. I, 27. Meziriac. in Comment. gall. ad e. l. p. 59. Spanhem. ad Iuliani Impp. p. 736. et alios, quos laudat Wolf. ad Praxillae Carm. p. 76.

Παρθένε τὰν κεφαλὰν, τάδ' ἔνερθε νύμφα.

cf. Spanhem. ad Callim. p. 104. 105. nec adeo improbabilis corruptelae caussa ex *nymfam*, *myrtum* et sic porro. Sollennius nomen erat *domina.* Pro *Sed primum*] Santen. ad Propert. p. 917. malit *Et p. longa salute* Scaliger restituit e libris. Vulgg. alii cum nostris *larga*.

22. *submisso — sono*] est tenui et exili, qualis verecundiae et pudoris, vel etiam reuerentiae signum est: v. Ouid. VII. Met. 90. IV. ex P. 4, 42. neque tamen propterea

ea *submissus* Latinis idem notat, quod nobis in nostro Galloteutonico sermone, vt contendit Vir doctus in Obss. Misc. T. II. p. 35. Vetus poëta in Catalect. Scalig. p. 202.

Delia non aliter secreta silentia noctis
Submissa ac tenui rumpere voce solet.

23. *Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera*] Τὸ *quondam* de futuro tempore recte accipiunt Lipsius, II. Var. Lect. 1. Statius ad h. l. et Vulpius; exigunt id etiam sequentia. Sperabat ei aliquando matrimonio iungi et maritum fore, cum nunc amator eius et concubinus esset, qui honesto vocabulo *fratres* dicebantur, vt constat e Martiale (v. c. II, 4. X, 64.) et Petronio. cf. Intpp. ad Minuc. Felic. c. 9. Contarenus Var. Lect. c. 23. *quondam* contra de praeterito explicabat, et *fratrem* de pudico amore, alias *castam* dici non posse. Piget argutiarum, quasi non amica amatoris saltem respectu casta esse nequeat et casta dici. cf. sup. I, 6, 67. Videtur tamen in eam sententiam discedere Broukh. qui operose probat *fratrem* pro *amico* dici; sed ex exemplis apparet quidem, illud vocabulum fuisse in compellationibus blandientium et in affectus testificatione. cf. Pricaeum ad Apulei. I. p. 44. non vero simpliciter poni pro *amico*, vt possim dicere: *Misi hoc fratri meo* pro *amico meo*.

24. *et accipias*] Ed. Rom. et hinc ortae cum Ald. pr. Guelf. 1. 4. *vt*.

25. *caram magis esse*] Reg. *magis caram*, deberet saltem, *mage caram*.

28. *pallida Ditis aqua*] Regius, *dulcis*. Guelf. 3. 4. *aufert*.

ELEGIA II.

1. *Qui primus*] ita Broukh. cum potioribus, etiam vett. edd. Vulgo inde ab Ald. lectum *primum:* mox pro *carumque* nonnulli *carumue*, vt et Guelf. 1. e correct. 3, alii cum edd. Ven. pr. Reg. Lep. Vicent. *caraeque puellae*.

2. *Durus et ille fuit*] boni aliquot libri repetunt, *Ferreus ille fuit*. Nec tamen hoc poëtae *vbique* sequuntur. nec bene carebimus τῷ *et*. *Durior ille fuit* coni. Heeufft Peric. p. 222.

4. *erepta coniuge*] Regius, *exempta*, quod ex compendio scripturae natum. Sic ap. Cic. Verr. II, 55. pro *empta* libros innaserat *erepta*, cum esset scriptum *epta*. cf. Gronou. Obss. I, 12. *Erepta* recte se habet, siue a riuali,

vali, cui se dederat, *praerepta*, sic enim fere dicitur. Propert. II, 25, 2.

Cur quisquam faciem dominae iam credat Amori?
Sic erepta mihi pene puella fuit.

II, 7, 1.

Eripitur nobis iam pridem cara puella.

siue quocunque alio discidio; putem tamen peregre abiisse, nam proxima Elegia v. 25. 26. 27. *reditus* mentionem facit. Nolim enim haec cum Vulpio de reditu in gratiam accipere.

5. *Non ego firmus in hoc*] Exc. Pocchi antiqua et duo Italici, *fortis*, quod quidem bene constantiam in quacunque re et proposito exprimit, et sollenne est: (Sulpicia Sat. v. 6.

— — *nec qui pede fractus eodem*
Fortiter irasci didicit duce Clazomenio.

quae non dubito de Iambo Scazonte intelligere; *pede fractus* est debilitatus, claudus;) sed in nostro *fortis* est interpretatio vulgatae. *Firmus* est fortis, qui discessum puellae aequo animo ferre potest. Ea varietas satis frequens est. v. Heins. ad Ouid. III. Fast. 279. Burman. ad Met. VII, 457. Gronou. ad Liu. XXIII, 27. Non autem *firmus in hoc* est, ea in re; sed *ad hoc*.

eod. *non haec patientia nostro Ingenio*] haec lectio antiquissimarum editionum a Romana inde est. Est etiam in Regio et Coruin. At Pocchus et Perreius in Exc. suis notauerant, deberi eam Iou. Pontano: nam in libris antiquis legi: *non hoc patiemur et aequo Ingenio.* Videtur tamen vulgata vera esse, siue ex libris, siue ex ingeniosa emendatione profecta sit. Fuerat enim *patiencia* corrupta forte in hunc modum:

— — *non hoc patiemur nro.*

vnde in vno Broukh. est *non haec patiemur e nostro.* inde e correctione inuasit libros et Edd. Ven. pr. eiusque sectam: *patiemur et aequo Ingenio.* In vno Statii alia ratione mederi voluerant vulneri, scribendo: *non hoc nostro patiemur I.*

7. *Nec mihi vera loqui pudor est*] Ita emendatum in Ald. sec. et a Broukh. ex libris repetitum firmatumque, cum Scaliger ex Ald. pr. retraxisset: *Haec mihi verba loqui.* Hoc edd. vett. habebant ex Ven. pr. alterum edd. e Rom. deductae. *Haec* etiam Reg. et pro *vera* habet *nunc.* Error ortus ex scriptura *hec*, quae et in nonnullis est.

7. vitae-

7. *vitaeque fateri Tot mala perpessae taedia nata meae*] Ita Broukh. post Muretum e potioribus restituit, cum Scaliger e suo *taedia nota* posuisset: quod et in Guelf. 2. est. In Edd. inde ab Aldinis vulgatum erat *perpessae tot superesse meae.* Sic in vno Statii, etiam in Regio. At *taedia nata* in Coruin. et sic in vett. edd. ante Aldum vbique legebatur.

9. *Ergo quum*] Rom. et inde aliae Edd. cum Guelf. 1. 2. et al. codd. *Ergo ego*, quod, ne in re tristi tot dactylis decurrat versus, post Statium sustulit Broukh.

10. *super — teget*] Reg. et Coruin. Guelf. 3. cum Ed. Lips. Vicent. et aliis *supra.*

13. *carae matris comitata dolore*] hinc Ouid. in nostri epicedio, III. Am. 9, 51.

Hinc soror in partem misera cum matre doloris
Venit.

quem locum Cyllen. sup. ad I. Eleg. 3. sic laudat: *mixti cum matre doloris.*

15. *Praefatae ante meos manes animamque precatae Perfusaeque*] Iam superioribus temporibus de hoc loco disceptatum fuit. Libri fere exhibent *animamque rogatae* vel *rogate;* sic et in vett. edd. et in Aldd. donec Muretus *precatae* substituit. Hoc *rogatae* ἀρχαϊκῶς pro actiuo extulisse Tibullum volebat I. Is. Pontan. ad Macrob. V. Saturn. 7. Cyllenius id inusitato modo fieri videns inclinat in alteram lectionem *precatae:* addit tamen, alios imperandi modo accepisse, *animamque rogate.* Statius, qui *rogatae* in omnibus suis inuenerat, hinc faciebat *togatae,* perquam infeliciter prostituens amicam Tibulli (etsi sic legitur in Guelf. 2. *togatae,* superscr. *rogate*); at Scaliger et coniecit et recepit *rigatae*, vt cum sequentibus coniungatur, *rigatae perfusaeque — manus;* ita tamen duo eandem plane rem significantia verba coniunguntur. Recte itaque ab eo discessit Broukh. et recepit *animamque precatae*, quod sane inter cetera minimam reprehensionem habet: vt tamen nec in eo acquiescere liceat: nam primum post, *praefatae manes*, quid est, et quomodo differt: *animam precatae?* an est saluere iubere animam? et alterum: Manes praefari, h. e. affari, nomine compellare mortuum Tibullum? vt in illo: *ter magna voce ciemus.* Optime sic locum expedias. Sed manet difficultas, quomodo notum hoc vocabulum *precatae* in *rogatae* in maiore codicum numero abire potuerit. Itaque *precatae* ex interpretatione vel

vel correctione esse videtur, quanquam et Heins. ad Ouid. Fast. VI, 303.

— *inde precando*
Affamur Vestam.

ita legi debere contendat. Si illud ab initio fuisset, nemo profecto in id incidisset, vt *rogatae* reponeret. *Precatae* adeo non minus ab emendatrice manu prouenisse videtur ac *rogantes*, quod in Colbertino, duobus Palat. et in Ed. Rom. est. In Regio et Coruin. etiam *rogate*, vnde suspicari possis fuisse *animaque rogata*. Haec tamen omnia corrupta esse olim putabam ex

Praefatae ante meos Manes animamque vagantem.

Distingueret ita *Manes*, qui in inferis sunt, ab *anima vagante*. Erat enim antiqua superstitio, non modo, donec corpus compositum et sepultum esset iustorumque honorem accepisset, animam ad loca infera non admitti, nec quieti dari; quae nota res est; verum etiam, variis de caussis idolum aliquod, ab vmbra et Manibus diuersum, quod tamen et vmbram et animam crassius vocabant, (vid. Heins. Aduers. I, 2.) aliquantum temporis circa tumulum suum vagari; id esse, quod interdum visum obiiciat, *Larvarum* et *Lemurum* nomine etiam notatum, quodque inferiis datis laetetur. v. Fast. II, 565. qui ipse inferiarum ferendarum mos eam opinionem aut gignere aut alere debuit: nisi enim adesset anima, quae honore inferiarum gauderet, quorsum in eo laborandum erat? etsi mox ipsa Platonicorum aliorumque philosophorum placita ad eandem superstitionem fulciendam arcessita sunt: v. Macrob. in S. Scip. I, 9. cf. Dauis. ad Cic. Tusc. I, 12. Inprimis vero immatura morte raptorum animas circa funera sua oberrare, neque discidium suum ferre posse opinati sunt. Statius II. Silu. 1, 22. de pueri Glauciae funere:

Plorantemque animam supra sua funera vidi.

vbi v. Geuart. et Barth. *Vagari* vero de anima dictum ob leuitatem, vt *volare*. v. Ouid. III. Trist. 3, 63.

Inter Sarmaticas Romana vagabitur vmbras.

VII. Met. 611.

Qui lacriment, desunt: indeflectaeque vagantur
Natarum matrumque animae iuuenumque senumque.

Hactenus igitur correctio *animamque vagantem* arridere poterat: fateor tamen mihi nunc eam minus probari; cum versus numeri et orationis structura vix eo ducant, et ipsa notio illa vagantis animae longius petita esse videatur. Manendum itaque in lectione seu emendatione: *animamque*

que precatae; vt in nota explicuimus, et dicendum *rogatae* l. *rogate* ortum esse ex compendio scripturae *animamq.precate.* Initio versus *praefatae* superscriptum est *ertae* in Guelf. 1.

17. *Pars, quae sola mei superabit corporis, ossa*] Bernart. ad Stat. II. Silu. 6, 90. *superabunt.* Ed. Rom. *Pars quoque.*

18. 19. *legant — spargant*] Nostri cum Guelff. aliis, *legent, spargent* male, nam sequitur *parent.* Procedit autem iunctura verborum: *Praefatae, precatae et perfusae legant, et spargant, mox etiam parent fundere, posthaec tollere.*

21. *Posthaec carbaseis humorem tollere velis*] Est hoc tantum in Edd. aliquot ex emendatione Mureti: libri et Edd. ant. fere *carbaseis — ventis.* Hi tamen qui sint, difficile dictu est. Scaliger post Cyllenium intelligit ventos carbaseae vestis agitatione excitatos. Broukh. potius *ventos* vela tenuissima explicari debere contendit. Sed cum hoc in tenui carmine fieri nequeat, recte cum Heinsio retinuit *velis*, quod et in vno Italico est, et pro quo saepe alterum libros inuasit. v. Burman. ad Ouid. VII. Met. 491. Epist. X, 149. In vno Colb. est *vittis*, quomodo et Statius ab aliis lectum fuisse notat, vt forte hinc *ventis* ortum fuerit. In Vicent. video esse *vinclis.* Regius etiam, *Posthac.*

23. *Illuc*] Broukh. recte reposuit post Passeratium pro vulgato *illic.* Tum Coruin. *mittet.*

eod. *diues Panchaïa — pinguis et Assyria*] Ante Broukh. vtroque loco legebatur *diues; diues Panchaïa* et *diues et Assyria,* ingrata repetitione. Sic vett. etiam edd. et codd. pars. Libri aliquot, duo Statiani, tres Italici, cum vno Wittiano, quibus accedit Regius, Guelf. 3. pro var. lect. exhibent *pinguis et Assyria:* quod iam Muretus ediderat. Broukh. tamen epitheton hoc *Panchaïae* potius conuenire iudicabat, propter myrrham et alia vnguenta, quae hinc mittuntur, et quia etiam Virgil. Ge. II, 139. *pinguem Panchaiam* dixit: idcirco commutatis epithetis, *pinguis Panchaia et diues Assyria* reposuit. In quo eum temere a libris discessisse arbitror. Quid ni enim et *Assyria* h. e. Syria aeque pinguis dici possit, quum amomum, balsamum et mille vnguentorum genera inde mitterentur, partim in ea nata, partim in mercatum eo adducta, et *Panchaia diues,* ob copiosum prouentum talium rerum? Ipse noster sup. I, 3. *Assyrios — odores* memorauerat, et

ex

ex altera parte *Panchaia diues amomo* ap. Ouid. X. Met. 307. Ipse noster infra IV, 2, 18. *diues Arabs* et Horat. II. Od. 12, 24. *plenas Arabum domos.*

26. *componi versus in ossa*] in duobus Statii *componi carmen*, cum ridiculo errore *versus* accepisset librarius pro στίχους.

27. *Sed tr.*] Ed. Basil. *Sic.* Mox Rom. Ed. cum Brix. ac Venetis et Guelf. 1. 2. 4. et vno Statii *casum.*

29. *dolor huic et cura Neaerae*] h. amor, desiderium Neaerae. Hoc iam Muretus reposuerat. Vulgo legebatur: *dolor huic et caussa Neaera.* Scaliger male captato archaismo refingebat: *caussa Neaerae*, vt esset pro ipsa *Neaera* dictum: sed iam a Gronou. Obss. II, 9. reprehensus. Nata est haec lectio ex scripturae compendio *ca*, vt videas in Edd. Lips. et Rom. Sic etiam factum inf. IV, 10, 6. cf. Lips. ad Senec. III. de Ira c. 10. Extat quoque *cura* diserte in aliquot Italicis apud Broukh. Regius etiam *hunc* vitiose. in Guelf. 2. *cara neaera* supersc. *cura.* Sunt similia verba illis matris Vlyssis apud Homer. Odyss. λ, 201.

Ἀλλά με σός τε πόθος, σά τε μήδεα, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ,
Σή τ' ἀγανοφροσύνη μελιηδέα θυμὸν ἀπηύρα.

ELEGIA III.

1. *caelum votis implesse*] Regius *flammis*, sicque ed. Vicent. Ceterum in his continuanda erat sententia a v. 1. ad v. 10. Itaque sic interpunxi.

3. *marmorei prodirem e limine tecti*] Dousa Praecid. c. 11. ex vno libro et ant. Edd. quae quales fuerint, reperire nequeo, *templi;* sed recte reiecit Broukh. Ita Burman. spreuit *templa* in Ouid. I. Met. 170. Regius *a limine.* a Coruin. praepositio abest, me volente.

7. *Sed tecum vt longae sociarem gaudia vitae*] h. communibus vitae gaudiis tecum fruerer. Scaliger e suo nimis argute reposuerat *satiarem.* quod etiam erat in Thuan. et vett. edd. Brix. ac Venetis, Guelf. 1. 4. etiam ed. Commelin. Ald. pr. cum aliis vitiose, *sociarent:* quod et in Regio erat.

9. *praemensae defunctus tempora lucis*] Ita in Aldinis et hinc expressis editum erat; idque recte retraxit Broukh. secutus libros et Edd. vett. quarum tamen multae, etiam Romana, *permensae*, ex scripturae compendio scilicet. In scriptis quoque *tempore*, quasi *defunctus* cum quarto casu iungi

iungi non posset. Scaliger vero post Muretum et Plantin. id, quod in aliis v. c. Regio, Coruin. vt *permense — tempore* est in Guelf. 3. et 4. sed in isto superscriptum *o* est, tuebatur: *permenso defunctus tempore lucis. permensum esse vitae tempora, spatia:* per se eleganter dici non neges: Nemesian. Ecl. I, 2c.

Quem nunc emeritae permensum tempora vitae
Secreti pars orbis habet mundusque piorum.

cf. Broukh. Sed et *permensum* passiue dici, et *defunctum* adeo addi, iuxta durum est. Tale autem erat doctissimi viri ingenium, vt vel silices concoqueret, modo recondita aliqua doctrina adspersi essent.

10. *cogerer ire rate*] Ed. Lips. cum aliis *cogeret.* Broukhusius litterae caninae frequentia offendebatur. Ceterum ex h. l. confirmari potest Scaligeri emendatio in Seuer. Aetna v. 79.

Mentitique rates Stygias, vndasque canesque.

vulgo legitur: *Mentiti vates.*

11. *Nam graue quid prodest pondus*] Scaligeri Exc. et Vincent. in Speculo doctrin. VI, 73. *Quid prodesse potest, p.* v. ad II, 6, 19.

12. *Aruaque si findant*] Vnus Angl. *scindant*, perpetua variatione. Basil. Ed. *fundant*, et Vincent. l. c. *Prataque si fundant.* v. I, 7, 21.

13. *domus — Phrygiis innixa columnis*] vnus Colbert. *subnixa*, Ouid. III. ex P. 2, 49.

Templa manent hodie, vastis innixa columnis.

Sed et ibi vnus *subnixa.*

16. *marmoreumque solum*] Hunc locum ob oculos habuit Auctor Epigrammatis in Catal. Ed. Scalig. p. 191.

Quod tua mille domus solidas habet alta columnas,
Quod tua marmoreo ianua poste nitet;
Aurea quod summo splendent laquearia tecto,
Imum crusta tegit quod pretiosa locum.

vbi legendum *solum* pro *locum:* quod etiam repositum est a Burm. Sec. in Anthol. Lat. lib. III. ep. 70.

19. *Et quae p.*] Scaliger in prima editione leg. putabat, *Est quae.*

eod. *in illis Inuidia est: falso p.*] Ita Scaliger restituit ex Exc. suis, quibus alii libri Italici cum his Guelf. 2. accedunt: nisi hi ex Pontani correctione ita habent; nam eum sic emendasse, in margine vet. ed. manu notatum video. Plerique, vt etiam Regius et Coruin. Guelf. 1. 3. 4. *in illis Inuida quae*, sicque Edd. veteres et Aldinae et hinc

vulgatae: in ed. Lipf. *que.* Poteft adeo haćtenus vulgata orta videri ex omiffo *eſt:* et legitur quoque *in illis Inuidia: falſo*, in vno Gebhardi, et Ed. Rom. vnde olim putabam, eam veram effe lećtionem; produćtionem fyllabae autem infolentem omni deprauationi locum dediffe. Solent enim *que* inferere librarii cum fyllaba vacat. v. mox El. 4, 10. Nec tamen fatis placet: inuidiam effe aliqua in re. Etfi alioqui lapfus procliuis. Itaque ad id redeo, quod olim propofui: *Et quae p. populus miratur, et illis Inuidet: heu falſo plurima vulgus amat!*

21. *Non opibus mentes hominum curaeque leuantur*] quatuor Gebh. duo Broukh. *homini.*

22. *Nam fortuna ſua tempora lege gerit*] *gerit* Broukh. e libris, h. e. miniftrat. In aliis, etiam in Regio, Guelf. 2. *regit;* quod mihi magis placet: vt etiam hoc in illud mutarem, vbi libri alterum folum haberent. Vulgatum etiam illud dudum eft in edd. Mureti et Scalig. Itaque reduxi. Salluft. Iug. 109. iam a Vulpio laudatus, *Humanarum rerum Fortuna pleraque regit.* Res humanae in poëta funt *tempora* cafus. Ceterum follennis eft variatio. v. fup. ad I, 9, 80. et Heinf. in Claudian. II. in Eutrop. 562.

24. *At ſine te*] plures, *Et.* Heinfius: *Si ſine te, regum m.*

25. *quae te poterit mihi reddere*] Regius, *poterit quae nunc mihi r.*

28. *auerſa — aure*] male vtraque Ed. cum codd. parte, vt Guelf. 2. *aduerſa.* v. Heinf. ad Ouid. Epp. VII, 4.

29. *Nec me regna iuuent, nec*] Regius, *Non — non L. iuuent*, quod exquifitius, dudum dederat Ald. fec. cum ceteris: Antea legebatur *iuuant*, quod Scaliger iterauit ex Ald. pr. In libb. fcriptis vtrumque legitur.

31. *Haec alii cupiant*] libri nonnulli cum Regio *capiant*, vnde Vir dośtus ap. Broukh. faciebat: *Haec alios capiant.* Vincent. Spec. dośtrin. l. l. *Hoc alii cupiunt*, et mox

32. *ſecuro vitae munere.*

34. *Cypria*] Regius, *Cyprida.*

35. *Aut ſi fata negant reditum*] nonnulli in his Guelf. 2. e correćt. *At*, et hoc praeferam. At fi illa non redierit, mori praeftat. Deinde Regius cum Ed. Rom. et Brix. *reditus*, quo numero amant efferre Latini. v. ad I, 3, 13.

eod. — *triſtesque ſorores*] Heinfius coniiciebat, *Stygiaeque.* cf. Burman. ad Grat. Cyneg. 477. vel *trinae*, quod etiam

etiam in mentem venerat Ayrmanno, vel etiam *vitaeque f. Stamina*. v. in Vit. Tib. §. 84. At v. not.

36. *quaeque futura canunt*] v. ſup. I, 7, 1. In omnibus libris et Edd. eſt *futura neunt*, quod Scaliger pro *nent* dictum eſſe contendit. *neent* Guelf. 3. *Canunt* emendauit Heinſ. ad Ouid. Epiſt. XVII, 194. vt, errore ex ſimilitudine inter vltimam praecedentis et primam proxime ſequentis vocis ſyllabam orto, primum ſcriptum fuerit, *futura nunt*.

38. *Diues in ignaua luridus Orcus aqua*] pro *Diues* in nonnullis *Ditis*, *Dius*, *Diuis*. Ayrman. Vit. Tib. §. 84. legebat: *Me vocet in v. — paludem Dis et in ignauam l. O. aquam*. quod neruo caret. in Ed. Venet. 1475. *ignaram*. Deinde Ed. Rom. *ortus* et Regius *Orchus;* ſcribebant enim olim ſeriores hoc et ſimilia, vt *pulcher*, cum adſpiratione; ſono gutturalia barbaris populis adſcito: v. Broukh. h. l. et Salmaſ. in notis ad Euſeb. Chron. editis ab Henr. Leonh. Schurzfleiſch. in Biblioth. Vinar. p. 140.

ELEGIA IV.

Multa ſunt in hoc carmine, quae ſeueriori iudici displicere poſſint. In exordio nonnulla ſunt perplexe dicta et iterum iterumque retractata. Si forte haec librariorum fraudi debentur, in Apollinis tamen deſcriptione copiam earum rerum, quas breuius narratas malis, poëtae vix pro egregio inuento annumeres: vti nec illud ipſum, quod Apolline res digna eſt viſa, a quo poëtae nuntiaretur puellae perfidia, et quidem tam operoſe ac copioſe. Quod ſub fin. dicere poëtico more volebat, Neaeram non eſſe puellam ſine humanitatis ſenſu natam, vide, quo cum faſtidio legentis, et in ipſo ornatu ieiune, extulit vſſ. 85-93. cum vſ. 85. 86. ſatis ſuperque eſſent. Verbo, otioſa rerum ac verborum copia laborare videtur totum carmen; etſi ſint alia in eo Tibullo digna, nec dubitare liceat, Tibullum eius eſſe auctorem.

1. *nec ſint inſomnia vera*] in Coruin. Guelf. 3. a pr. m. ac multis, etiam in Edd. ant. Ven. pr. et reliquis, Lipſ. *mihi ſomnia*, in Rom. et eius ſecta et in Guelf. 4. *mea ſomnia*, orta ex ſcripturae compendio, quale eſt in Regio *m'* facto ex *in*. *ferant* Guelf. 1. a pr. m.

2. *extrema — nocte*] Ita Scal. ex ſuo correxit, et ſic Regius; vulgo *heſterna*, natum ex *eſterna* vel *externa*, quod etiam alii habent; aberrationes ſollennes. v. I, 9, 57.

II, 1, 12. Catull. ad Manlium 99. vbi v. Santen. Propert. I, 15, 5. II, extr. 59. et III, 6, 1. vbi non e mera Beroaldi coniectura est in vulgatis *hesterna;* nam et Regius hoc exhibet. item Ouid. V. Fast. 506. cf. Heins. Aduers. II, 15. *extrema* recte se habet, si cogites inf. v. 21. sub orientem diem somnium oblatum. Ouid. Epist. XIX, 195.

— *sub auroram, iam dormitante lucerna,*
Somnia quo cerni tempore vera solent.

Pro *pessima* in Scal. Ed. vt et in Guelf. 3. *proxima*, quod ortum esse videtur ex scriptura, qualis est in Guarner. *pexima.*

3. 4. *Ite procul, vanum falsumque auertite visum: Desinite in vobis quaerere velle fidem*] Haec nisi omnino a mala manu profecta sunt, vera vt sint et incorrupta, vehementer dubito: certe sententiam commodam inde non efficias. Primum illud satis contortum et durum est, quod nunc *insomnia* alloqui Poëta intelligendus est. *Auertere visum, omen*, est, illud auerruncare, depellere; id vero insomnia non faciunt. Minoris versus faciunt hunc ordinem: *Desinite velle me quaerere fidem in vobis*, vt sit, *Ne exigite, vt vobis fidem habeam.* Sed omnia haec dura et ieiuna sunt. Verum quidem est, nos haec ita concinnata habere ex correctione Scaligeri, qui *vanum* ex vno libro, cui aliquot alii adstipulantur, etiam Coruin. *vobis* vero sine libro refinxit: sed correctio tanti non erat, vt reciperetur. Nec tamen vulgata lectio habet in quo expoliendo operae pretium facias. Editum vbique erat id, quod in maiore parte librorum etiam Guelff. legitur: *Ite procul, vani:* erunt adeo hi coniectores, somniorum interpretes, arioli: enimuero hos tam absolute *vanos* appellari qua ratione et exemplo, dicas? Tum *auertite visum* an esse potest, auferte, tollite, ne mihi tam multa de eo memorate? Verum etiamsi haec licere putes; etiamsi pro *vani* rescribas *vates;* tamen totius versus sententia ieiuna et Tibullo indigna est. Nec minus in altero versu: *In vobis* est ex correctione Scaligeri; nam libri et Edd. *in votis* habent, vtrumque inconcinne, et nullo sensu idoneo. *desine et in votis* Guelf. 1. Statius coniiciebat *inuentis*, vel *inuitis*, Muretus, *in vanis*, vnus Italicus, *in somnis*, Guyetus, *in nobis*, Heinsius, *in veris.* Ego malo silere, quam afferre, quae nec mihi ipsi satisfaciunt. Quod Broukh. ait docuisse Schottum Obss. II, 13. desumta haec esse e Sophoclis Electra, vanum est. Nam verba forte nonnulla conueniunt, senten-

ſententia diuerſa eſt: aut nulla veritas ineſt ſomniis vaticiniisque, aut hoc ſomnium exitum habebit.

> Ἦτοι μαντεῖαι βροτῶν
> Οὐκ εἰσὶν ἐν δεινοῖς ὀνείροις,
> Οὐδ' ἐν θεσφάτοις,
> Εἰ μὴ τόδε φάσμα νυ-
> κτὸς εὖ κατασχήσει.

Verſus ſunt ex Electra 501. ſqq. Poſſunt ſententiae Tibullianae propiores videri apud Petron. 104. et Claudian. XXVII. ſed nihil inde in rem noſtram conuertere licet; et conſultius eſt, verſus ab indocto interpolatore profectos relinquere intactos.

5. *venturae nuntia ſortis*] Regius, *mortis*.

6. *vera manent* Guelf. 2. at emendat alia manus *monent*.

9. *Et vanum ventura hominum genus omina noctis*] Ita reſinxit Scaliger ex ſuo: accedentibus tamen aliquot aliis in Var. Lect. ap. Broukh. Guelf. 2. a m. pr. probauere Broukh. et Vulp. Vellem ſenſum quoque expoſuiſſent viri docti. Scaliger quidem, qui contortiſſima amabat, modo docta eſſent, Somnia, inquit, iubent pauidas mentes falſa timere, et vani homines noctis omina mola ſalſa deuenerantur. Sed quam ieiuna ſententia haec ſit, docere opus non eſt. Quid autem *ventura omina noctis* ſint, plane praeteriit. Voluitne eſſe euentura? quaſi, certum euentum habitura? id vero latine vix dicitur. *omina ventura* non eſſe poſſunt, niſi futura, quae aliquando exiſtent, vt v. 5. *fors ventura*, quae aliquando homini eueniet, continget. At illa nemo expiat, neque futura omina quisquam curat, contentus expiare praeſentia. Tum omnino ſic nemo loquitur: verum *ominibus* dicimus *ventura ſignificari*, vt Claudian. II. Laud. Stilic. 216.

Ominibus ventura notant.

Varietas lectionis hic plane mira eſt. Ante Scaligerum in Edd. erat, *natum in curas*, quod a Mureto erat receptum; et ſic Coruin. ſic Regius, Guelf. 3. et aliquot libri ap. Broukh. cum edd. ant. ex Ven. pr. profectis. Ed. Lipſ. cum paucis, *natum in curam*, vnus Vatic. *nata in curas hominum gens*. Exc. Lipſii, Perreii, cum aliquot aliis: *vanum in curas*, quod placeret, ſi ita quenquam loqui ſcirem; hinc deterius vnus et alter, *vatum*, *varium*, *tantum*. Ante Muretum Edd. Ald. dederant *vanum metuens*, quod et Venetae et ipſa Romana habet, cum Guelf. 1. 4.

 et

et ex emend. 2. E ceteris libris vnus Stat. *tantum metuens*, vnus Broukh. *natum metuens*, vnus Heinfii, *vatum metuens*. E quibus id, quod primo loco pofuimus, *natum in curas*, probabiliffimum videtur, etiam Heinfii et nuper Nodelli (Not. crit. p. 74.) iudicio, neque id cum Vulpio pro Tibulli fimplicitate nimis argutum putem, cum fit ex medio petita fententia. Coniiciebam aliquando: *nauum in curas*, vt Ouid. *Inque meas poenas ingeniofus eram.* Sed quorfum argutamur in loco, qui nunquam habebit quod fatis placeat? *Omnia* pro *omina* paffim legi, vix opus eft, vt moneam; quoniam follennis lapfus eft. Pro *Et* aliquot libri et Guelf. 2. ex emendatione, *At*, recte. Itaque reuocaui iterum lectionem a Mureto olim repofitam.

10. *Farre pio placant*] Ed. Lipf. *pioque placent.*

11. *Et tamen, vtcunque eft, fiue illi vera moneri, Mendaci fomno credere fiue volent*] Ita locus conftitutus erat in Aldinis, hinc in Scalig. et ceteris: funt tamen codices, quibus auctoribus id factum; accedit Coruin. Etiam in his aliqnid ambigui et obfcuri eft: *fiue illi* n. hominum genus, *volunt vera moneri* n. a Diis, per exta, vid. v. 5. vel, vt Vulpius explicat, a me, qui vanam dico rem effe fomnia. Quid tamen haec omnia ad rem, de qua agitur? Etiam hic per Scaligeranam recenfionem melior lectio iterum ex editis loco eft depulfa, in quam coniectando ipfe incideram et facile alius quisque: non *moneri* vt fcribas, fed *monenti*. Ita Muretus ediderat; ita legitur in edd. vett. et quidem vtriusque fectae; adde libros aliquot apud Statium et Broukh. et Guelff. omnes. Hoc itaque reduxi: *fiue illi vera monenti, Mendaci fomno c.* Opponuntur, quod obuium eft, *mendax fomnus*, et *vera monens* feu deus feu arufpex. Reg. et Ed. Rom. etiam *vtrumque*; et in hac *eft* abeft.

12. *volent*] in Guelf. 3. fuperfcr. *velint.*

14. *praetimuiffe velit*] ex emendatione Gebhardi recepit Broukh. et confirmat Regius cum Coruin. vulgo *pertimuiffe*. Sic modo fup. Eleg. v, 9. *permenfae* et *praemenfae*. Orta vitia e compendiis litterarum.

15. *Si m.*] Ed. Lipf. *Sic*, cum aliis.

17. *Iam Nox aetherium nigris emenfa quadrigis Mundum*] *emenfa* reftituit Muretus; firmatur per Guelf. 3. Ed. Lipf. et Rom. cum Venetis et Aldd. corrupte, *emerfa*; quod et codd. habent, vt Guelf. 1, 4. *dimenfa* 2.

18. *caeruleo lauerat amne rotas*] Scaliger tacite e fuo, et poft eum Broukh. receperant *caeruleas*, non male, fi libri

ibri alterum non tuerentur. Praestat tamen, *caeruleo amne* hactenus, vt *amnis* habeat aliquid adiunctum, quod Oceani notionem propius adducat. In Guelf. 3. *lethaeo* pro var. lect. quod ex superiore carmine obuersatum erat librario.

20. *sollicitas deficit ante domos*] Heins. ad Ouid. II. Met. 382. malit *deficit ille domos*, sed hoc esset *deserit*. v. Broukh. Tentauerat quoque *desit is ante domos*. Sed nil est, quod displiceat in vulgata.

21. *cum summo Phoebus prospexit ab ortu*] Olim me male habuerat *summus ortus* in hoc versu: Nam si, aiebam, idem, qui *primus ortus*, esse debet, inde Sol non *prospicere* tanquam ex alto, dici potest. Si vero de Sole iam altum tenente accipias, tum *ortus* non amplius est. Libri nil mutant; in nonnullis etiam Guelf. 1. 4. est *somno*, natum ex scriptura, quae in Ed. Rom. est *somo*, vnde Venetae *soño*. Nunc video, Markland. ad Stat. II. Silu. 2, 45. ingeniosam coniecturam proposuisse: *cum summo Phoebus prospexit ab Oeta*. Veteres poëtae, ex antiquiore aliquo carmine, quod in tractibus illis, qui sub Oeta sunt, scriptum erat, retinuerunt hanc formulam, vt ab Oeta ortum Hesperi (habebatur autem is a Locris in praecipuo cultu, et in numis Locrorum frequenter visitur) mox etiam Solis repeterent. cf. Virgil. Ecl. VIII, 30. Culex 202. et ibi not. Senec. Herc. fur. 132.

Iam caeruleis euectus equis
Titan summo prospicit Oeta.

vbi etiam ante Gronouium legebatur *summum prospicit Oetam*. cf. Vossius ad Catull. p. 151. Quod si itaque Tibullus etiam h. l. *ab Oeta* posuit, eleganter haud dubie loquutus est. Sed an tam eleganter loqui voluerit, aut debuerit, alia est quaestio. Nam *ab ortu* bonum et ipsum est. Vid. not.

22. *Pressit languentis lumina sera quies*] In nonnullis scriptis, etiam Regio, *lumina fessa*. et pro var. lect. Guelf. 3. *festa*. Ouid. Epist. XIX, 56.

— *subit furtim lumina fessa sopor.*

etiam sup. I, 8, 72. *lumina fessa*, sed in alia re. Propert. I, 3, 45.

Dum me iucundis lassam sopor impulit alis.

Sic Vaticanus et alii cum Regio. Broukh. post Heinsium probauit *lapsam*. Sed *labi* dicuntur oculi, non is, qui somno opprimitur. Verum in nostri loco *sera quies* vera est

 lectio,

lectio, quia cum sole oriente demum veniebat. Valer. Flacc. I, 48

— serus fessos sopor alligat artus.

25. 26. *Non illo quicquam formosius vlla priorum Aetas, humanum nec videt illud opus*] Versus haud dubie corrupti; tacent tamen Scaliger et Broukhusius. Sed Vulpius vulnus vidit et indicauit. Secundum eum Iac. Grainger, doctus Britannus, transpositum locum putabat, et referebat ad lyrae descriptionem post v. 37. 38. *Artis opus rarae.* Nec minus tamen ibi languet et friget. Quoquo versum te vertas, nihil efficis, nec libri iuuant; vnus Stat. *nec fuit*, et vnus Broukh. *nec valet.* Heinsius coniiciebat, *nec dedit.* An forte:

Non vidit quicquam formosius vlla priorum
Aetas: humanum nec fuit illud opus.

Opus humanum h. homine natus, vt *opus* saepe. *illud* pro *ille* propter *opus. Vidit* vero primo versu extrusum erat a glossa *illo.* Forte etiam *formosius vlla priusue.* vt saepe. Ouid. Epist. XIX, 69.

A Veneris facie non est prior vlla tuaue.

Sed videtur loqui de heroum illa aetate. Propert. I, 4, 7.

Et quascunque tulit formosi temporis aetas;
Cynthia non illas nomen habere sinet.

Etsi autem sic satis commode legi possit; melius etiam:

Non illo quicquam formosius vlla priorum
Aetas, humanum aut vidit habetue genus;

tamen operam parum in loco impensam nunc arbitror; est enim satis probabile, distichon hoc esse suppostitium.

28. *Stillabat Syrio myrtea rore coma*] Cui non in animum veniat *myrrhea* legere vel ex Horatio! Inhibui tamen impetum. *Myrtea coma* edita erat ab Aldo: eam Scaliger tuetur: et sic magna pars librorum, etiam nostri; cum edd. vett. Vicent. Ven. pr. moneri tamen potest illud, Apollini fere *flauum* et *aureum* tribui capillum, non facile fuscum et nigricantem; in aliis, etiam Guelf. 1. 3. 4. et a m. sec. 2. *myrrhea*, quod Muretus recepit, et olim Cyllen. tuebatur. Eadem diuersitas in Horat. III. Od. 14, 22. *myrrheum nodo cohibente crinem.* vbi v. Intpp. Esset myrrhea coma, *myrrha perfusa, myrrha madida,* vt Ouid. III. Met. 555. *madidus myrrha crinis*, sed tum paullo insuauius insuper adderetur *Syrio rore.* Cum igitur *myrteus* s. *murteus* color alibi quoque occurrat, quod Scaliger ad h. l. docuit, praeferenda haec lectio videtur. *Syrio* ex emendatione doctorum virorum reposuit Broukh. vulgo, *Tyrio.*

Tyrio. cf. inf. Eleg. 6, 63. quoniam in vnguentis Syriae mentio frequens et Aſſyriae (vt ſup. I, 3, 7.) occurrit, non Tyri. Pro *Stillabat* vnus Broukh. *Spirabat:* legebat etiam ita e ſcriptis Ge. Fabricius ad Terent. I. Adelph. 2. vnde in edit. Plantin. fuit receptum. Caſus tamen ſextus ſic forte non bene additus eſſet; quanquam et ſic Graeci in *πνέειν*. In Epigr. edit. olim a Reiskio Miſc. Lipſ. nou. Vol. IX. p. 461. *μύροισιν ἔτι πνείοντες — ςέφανοι*. Vulgatam operoſe defendit Heinſ. ad Ouid. Epiſt. XV, 76.

32. *ore rubente*] coni. vir doctus in Actis Soc. Trai. p. 193. *flore* rubente. quis hoc probet! aut ſi probet, quae neceſſitas mutationem ſuadere poteſt!

34. *vt autumno*] Broukh. emendauit *vt;* cum in ſcriptis et editis eſſet *et*. Etiam ante, *et quum c.* edd. vett. Lipſ. Venetae: it. Coruin. et al. Alii *Aut cum*, quod praeferam, ſequente *et autumno*.

35. *talis illudere palma*] Cyllenius *alludere* in ſuo habuerat, quod explicat talos percutere ſpiris criſpuloſis. Eſt ſane hoc magis frequentatum in hac re. Statius Theb. IX, 334.

— extremis alludunt aequora plantis.

Propertius *ferire* dixit III, 15, 32. cf. Heinſ. Aduerſ. II, 10. Dicendum adeo, Tibullum exquiſitius vocabulum maluiſſe *illudere* aut nouaſſe hoc. Pro *Ima* aberratum in Guelf. 2. *Iamque.*

39. *Hanc — plectro modulatus eburno*] Nemo, puto, dixit, *modulari lyram*, ſed carmen, ſonos, verba; eſt enim *modulari*, modos componere, exercere. Itaque legendum: *Hac — modulatus* ſc. lyra. vt *arundine* Ouid. XI. Met. 154.

Et leue cerata modulatur arundine carmen.

Et tendit eo Regius, in quo *Ac*. Niſi malis *moderatus;* dicimus enim *moderari lyram*. Horat. I. Od. 24, 13.

Quodſi Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem.

40. *ore ſonante*] Ed. Rom. cum Venetis et ſcriptis nonnullis, in quibus Guelf. 1. 4. *ore canente*. Eſt hoc quod Propert. II, 31, 5. in ſigno Apollinis Palatini: *viſus marmoreus tacita carmen hiare lyra.*

42. *dulci triſtia verba modo*] Sunt haec a Broukh. Vulgo, *triſti dulcia*, ſcripti et excuſi, contra loci ſenſum: non enim valde iucunda erat verborum Phoebi ſententia. In nonnullis, *dulci dulcia*. Pro *modo* Regius cum aliquot

 aliis

aliis fcriptis *fono*, follenni varietate. v. Burm. ad Ouid. XIV. Met. 429.

45. *proles Semelae*] Ita Broukh. e libris; et fic Regius. Vulgo, *proles Semeles*.

47. *aeuique futuri*] *cuiusq*. f. Guelf. 2.

50. *Quodque Deus vero Cynthius ore feram*] Recte ita ex ingenio emendauit Broukh. cum vulgo parum latine effet, *ferat;* Deus enim illa ex fua perfona loquitur. Saepe fic in libris peccatum, et a viris doctis correctum: v. c. Aen. V, 355. vbi v. Burm. Porro Regius, *quidue*, Gnarner. cum aliis et edd. vett. Ven. pr. Vicent. Lipf. *quidque*.

55. *quum te fufco Somnus velauit amictu*] Somni alas, *amictus* vocabulo, poft Cyllenium intelligit Vulpius. Alis quidem amplecti Somnus dicitur, quos opprimit. Silius X, 355.

> — — — — *quatit inde foporas*
> *Deuexo capiti pennas, oculisque quietem*
> *Irrorat*.

et ante v. 345.

> — *nec pofco, vt mollibus alis*
> *Des victum mihi, Somne, Iouem*.

Propert. I, 3, 45.

> *Dum me iucundis laffam fopor impulit alis*.

et fic faepe apud poëtas. *Alae* tamen *amictus* Somni dici vix poffunt. Quare noua imagine Somnus hic amictu fuo obnubere dicitur, quorum oculos vincit. cf. not.

56. *fallit imaginibus*] nonnulli fcripti: et pro var. lect. Guelf. 3. *ludit*, forte ex v. 7.

59. *Diuerfasque tuis agitat mens impia curas*] *tuis* ex emendatione Lipfii repofuit Broukh. Vulgo legitur: *Diuerfasque fuas*, vbi τὸ *fuas* otiofum eft, licet exponas; *agitat curas fuas diuerfas*, n. a tuis. Muretus et Doufa Praecid. c. 11. legebant: *Diuerfasque fuis* h. propinquis. Deinde Guelf. 1. 4. Ed. Rom. et hinc aliae, *mens anxia*. Ayrman. Vit. Tib. §. 85. legebat:

> *Diuerfasque tuis agitat minus anxia curas*.

vt fit, *promiffi mutui, perpetuique amoris, et iureiurando pacti, immemor? minus de feruanda fide folicita*. quod parum placere poteft.

63. *mens eft mutabilis illis*] *illis* poft Scaligerum Broukh. e libris, quibus accedunt Regius Guelf. 2. a pr. m. et 3. et Ed. Rom. vt ad vniuerfum fexum referatur. Monuerat iam Ge. Fabricius e tribus libris. Vulgo *illi*.

64.

64. *cum multa brachia tende prece*] *prece* Broukh. ex aliquot bonis libris etiam Guelf. 2. repoſuit. cf. v. 76. vulgo, etiam in noſtris, *fide* legitur, quaſi dici poſſet *cum multa fide* h. multum implorando eius fidem. Eadem varietas III, 6, 46. *Cum prece* dixit etiam Ouid. Epiſt. II, 18. et ſup. III, 3, 2. *cum multa prece.*

65. *Saeuus Amor docuit validos tentare labores, Saeuus Amor docuit verbera ſaeua pati*] Ita reſtituit Scaliger ex libro Cuiacii peruetuſto, quod hic incipit, cui accedebant Pocchi et Perreii Exc. vetuſta. et nunc Coruin. *Tentare labores* eſt experiri, *tolerare*, nam quae ſubimus, aggredimur, adeoque mox experimur, dicimur *tentare;* neo malim iungere: *tentare pati labores.* At *validi labores* fere vt *validus bidens* II, 3, 6. *validae habenae* IV, 1, 115. quae validas vires et robur exigunt. *Verbera ſaeua*, quanquam bene dicuntur v. I, 6, 37. hic tamen offendunt propter triplicem eiusdem nominis repetitionem. Forte leg. *verbera lenta.* Ante Scaligerum legebatur: *dominae fera verba minantis, Saeuus Amor docuit verbera poſſe pati.* Sic etiam noſtri et Guelf. 1. 3. 4. cum plerisque: duo Statiani et duo Anglicani, *fera bella minantis.* Eius loco duo Broukhuſii, alter quidem pro varia lectione, hunc verſum exhibebant:

Te victum placidumque tuae monſtrato puellae,

at duo Heinſii cum Guelf. 2.

Flere nec ante pedes pudeat, dominamque vocare.

quod tamen iam Perreius a Pontano eſſe efflctum monuerat. Ex his intelligitur, defuiſſe ei exemplari, vnde manu ſcripti fluxere, hemiſtichium hexametri et varie eſſe ſuppletum. In minori verſu autem nihil mutari debebat; *verbera poſſe pati* prorſus Tibullianum eſt; itaque nunc reſtitui.

67. *niueos — iuuencos*] hos maluit Broukh. ex aliquot libris, quibus Regius Guelf. 1. 3. e corr. 4. et Ed. Rom. cum Venetis accedunt, quam *niueas — iuuencas*, quia etiam II, 3, 11. *tauros* pauiſſe Apollo memoratur; quod ſane leue eſt. Paullo pluris refert in Eleg. in Maecen. Obit. 88. emendare:

Fudit Aloïdas poſtquam dominator Olympi,
Dicitur in nitidum procubuiſſe bouem.

vulgo, *in nitidam — bouem:* at ſic male bono Ioui fuiſſet, Europam aggreſſuro. *procubuiſſe* eſt mutatum fuiſſe, et exprimit ſimul actum. Ita quoque nunc edidit Burman. Sec. Anthol. To. I. p. 271,

68,

68. *f. ficta*] duo *facta*, ap. Broukh.

71. *cantus*] multi et Guelf. 2. *cantum*. Istud ama noster. vid. vers. 40.

74. *Immitem dominum*] ita Broukh. ex vno Bodleiano, vt sit ipse Amor. vulgo legitur *dominam*, sed sic idem bis credebat dici; nimis forte argute. Nam *immitem dominam* bene interpretari poterat per abstractum *coniugium ferum*, amorem aerumnosum puellae ferae ac superbae. Contra vero qui *immitem dominum* dixerat, debebat *seruitium* subiungere, non coniugium. Itaque Broukh. lectionem iterum expuli. Paullo ante pro *ferre* Ed. Rom. *forte* cum vno Palatino Guelf. 1. 4.; et *nescit* vitiose Ald.

78. *nostro nomine*] Regius *tempore*, Ed. Lipf. cum aliis ant. Edd. nomina, sollenni lapsu. v. ad II, 3, 42.

80. *Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse. Felix hoc, alium desine velle virum*] *Felix hoc* primus Muretus ex ant. libro restituit: et sic liber Cuiacii cum aliis. Vulgo, etiam in Guelff. *ac*, in nonnullis *ergo*, in Regio *ast*. Sed diuerso modo interpungitur. Muretus cum Vossio de constract. libro vlt. c. 14. p. 56. *Hoc t. — ipse Felix. hoc alium d.* h. alium ab hoc, quam hunc. vt Horat. I. Epist. 16, 20.

Neue putes alium sapiente bonoque beatum.

Scaliger vero: — *ipse, Felix hoc. alium d.* vt ad formulam veterem in conditione conuenta nuptiarum alludatur: *Feliciter! felix hoc sit!* Broukh. et Vulpius, vt praefiximus, distinguunt, vt sit: *Felix hoc* scil. coniugio vel viro. Ouid. IV. ex P. 11, 22.

Coniugio felix iam potes esse nouo.

Possit et ita explicari: *Hoc tibi coniugium p. D. ipse, Felix hoc; alium d. v. v.* vt sit *Felix hoc* sc. coniugium, non aliud itidem; repetitione non ingrata. Propert. II, 2, 35.

Haec tibi contulerunt caelestia munera diui;
Haec tibi; ne matrem forte dedisse putes.

Placeat licet alii aliud; mihi maxime probatur Mureti ratio, nam non coniugium simpliciter cum Tibullo, sed cum hoc vno felix, cum aliis non item, promittit.

81. *defluxit pectore somnus*] Aliquot codd. cum Reg. et Coruin. Guelf. 2. 3. item vett. edd. Ven. pr. Lipf. Vicent. et aliae *corpore*, perpetua fere varietate. v. ad Ouid. II. Met. 362. 604. 663. III, 178. XIII, 664. et saepe alibi. Propert. IV, 7, 64. et sup. III, 1, 20. Sed hic *pectore*, quod ex Ald. pr. retraxerat Scaliger, cum in sec. *corpore* corre-

correctum esset, quod ceterae edd. sequuti erant, tuetur Broukh. Virgil. Aen. IX, 326.

— — *toto proflabat pectore somnum.*

Culic. 159.

Stratus humi dulcem capiebat corde quietem.

ibid. 205.

Cuius vt intrauit leuior per corpora somnus,

Languidaque effuso requierunt membra sopore.

vbi dubites, an *pectora* reponendum sit: altero tamen versu haud dubie legendum *infuso*. In nostro etiam *deflexit* Ed. Lips. cum aliis, vitiose.

82. *Ah, ego non possum*] Regius et Ed. Rom. cum nonnullis aliis, item Guelf. 1. 3. *ne possim*, non male. (immo vero haud dubie vere. Est enim Tibullianum hoc: *ne possim videre*, pro, *ne videam*. Est et haec lectio iam in Ald. sec. recepta, et male iterum a Scaligero expulsa. Eandem tuetur codd. pars apud Broukh. it. Coruin. In Vicent. *non possim.*)

83. *Nec tibi crediderim votis contraria vota*] esse scil. ex v. sequ. ne *nec tua* malis. *Votis* vero intelligendum vel meis, de optato amore, vel istis tuis pristinis. Forte tamen repetitio haec, parum suauis, a Poëta nostro non est, sed fuit olim: *nostris contraria vota*. Duo Statiani, cum vno Angl. et Thuaneo, *Non ego crediderim*, non male.

84. *pectore inesse tuo*] In Scaligerana et Broukhusiana *pectori*, quod et Regius cum Guelf. 1. habet. Sed illud et lenius, et exquisitioris structurae; itaque recte reuocatum a Vulpio, cum iam ante in omnibus edd. vulgatum esset.

87. *Nec consanguinea redimitus terga caterua*] Captauit hanc lectionem tanquam magis reconditam et exquisitam Broukh. quam offerebant duo Statiani, duo Broukh. recentiores, Liber Laudi, tres Anglicani, adde Guelf. 1. 2. et Cyllenius in notis, ac Venetae hinc correctae; (nam Ed. Rom. vulgatam exhibet.) Mihi tamen hoc in ea minus placet, quod nullum subiectum expressum est, sed ἔξωθεν intelligendus *canis* vel *Cerberus;* quanquam fatendum est, *cateruam consanguineam* eleganter dici de serpentibus centum, vno satu cum ipso editis, qui eius collo inhaerebant. Potiores editiones et libri etiam Guelf. 2. 3. exhibent: *Nec canis anguinea;* et videri debet ex compendio scripturae *ca̅* natum esse *co̅.* Certe

Certe in ea lectione nihil est, quod displicere debeat: Ita *anguineas comas* Medusae dixit Ouid. IV. Trist. 7, 12. et de Cerbero auctor Culic. 220.

Anguibus hinc atque hinc horrent cui colla reflexis.

89. *Scyllaue virgineam canibus subcincta figuram*] ita post Statium e libris reposuit Scaliger, cum legeretur vulgo *submixta*, *submista*, *summista*, vt etiam est in Corvin. Guelff. omnes tum in Ed. Rom. et Lips. et Vicent. aliisque cum Ven. pr. In caeteris magna varietas, quae tamen ex illo orta videtur. Legitur enim, *submicta*, *submixa*, *subnixa*, vt in Regio, et sic Cyllen. legerat, vnde illud in Venetas venit, *commixta*, (vnde Heinsius faciebat, *commissa*) *comitata*, *redimita*. Sed *succinctam* et alii dixere. v. Broukh. Notum Virgilii Ecl. 6, 75.

Candida succinctam latrantibus inguina monstris.

Vnde habet auctor Ciris v. 59. ad quae loca vide. *Scyllaque* vulgo male.

91. *Syrtis*] Regius *Syrtes*.

92. *duris*] hoc Scaliger reduxit, quod iam erat in Ald. sec. In pr. et Muret. ac Plant. legebatur *diris*, quod est in Guelf. 1. 4.

93. *ante alias omnes mitissima mater*] Sic Muret. emendauit, male desertus a Scaligero; cum vulgo legeretur in Aldinis, quod et Vicent. habet, et Lips. forte et aliae, *ante alios*. v. sup. II, 4, 24. *alias* tamen iam Rom. et Venetae habuere.

95. *crudelia somnia*] Lips. *crudelis*.

96. *Et iubeat tepidos irrita ferre notos*] Edd. vett. Ven. pr. Vicent. et sic libri scripti. cf. inf. III, 6, 33. At Lips. cum maiori parte librorum *impia*. cf. mox Eleg. 6, 50. et v. Broukh.

ELEGIA V.

1. *Vos t.*] Ita demum emendatum a Mureto, vt diserte in Guelf. 4. et in Guelf. 2. a manu docta cum interpretatione: *Dum vos loca plena voluptatum frequentatis, ego interim aegroto.* Vulgo edebatur et passim legitur, *Nos*, quoniam male suppletum erat spatium vacuum, vt solet in libris, in fronte relictum. Mox Ed. Rom. *que e fontibus*. Vnus Statii et vnus Broukh. pro varia lectione *montibus*, quod Broukhusio et Mariano de Etruria metropoli c. X. probabatur, qui aquas has Tibul-

Tibulli in isto tractu a Vlterbio ad Faliscos vsque, qui thermarum plenus est, ad montem Ciminum, quaerebat. Fuere viri docti, qui Tibullum de ipsis Campaniae Baiis loqui contenderent, et quidem iam Statii tempore nescio quis, nuper autem Marcellus de Venutis (*Descrizzione delle prime scoperte dell' Ercolano* p. 24.) Ant. Cocchius (*de' Bagni di Pisa*) et alii, cum ipso Vulpio. Hi adeo *fontes Etruscos* inde dictos poëtae arbitrati sunt, quod Etrusci olim omnem istam oram Campaniae tenuisse feruntur, vt ex Dionys. Halic. aliisque satis constat. Enimuero vix ea sententia commode defendi potest: nam nimis longe petita ea esset Baiarum in Campania designatio, eaque obscura et incerta, cum multo magis ad Etruriam animum reuocaret, et redit infra *Tusca lympha;* tandem et illud quis ferat: Baias dici *maximam Baiarum*, aut maximam vndam lymphis Baiarum? cum Campaniae illae Baiae vno et proprio nomine Baiae sint, non communi et appellatiuo. Laudarunt pro sua sententia locum Lucretii VI, 747. vbi de Auernis agit:

Is lacus est Cumas apud Etruscos et montes.

Sed qui bonam Lucretii editionem inspexerit, non lectionem, sed interpolationem eam esse, totumque versum graui suspicione fraudis laborare videbit. (Egeram in priore editione de h. l. copiosius quam consentaneum erat; rescidi itaque nunc ea, quae aliena a loci interpretatione seu crisi erant, adieci alia magis consilio nostro respondentia, et emendaui cetera foedis typographicis vitiis obscurata.)

3. *Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis*] Quid interpretando in h. l. effici possit, in notis expertus sum, declarauique, rationem esse ineundam saltem hanc, vt *vnda* dicatur esse *maxima lymphis* (per lymphas) *sacris Baiarum;* praestantissimam esse eam aut clarissimam propter lymphas Baiarum h. fontes salubres. Qui sensum habet morosiorem, videbit etiam haec languere, et ieiunam esse vndam maximam lymphis etc. In libris nulla est varietas, praeterquam in *maxima*, quod, vt alibi quoque, *munia*, *moenia*, *numina*, scribitur. Scioppius et Heinsius ad emendationem loci confugerunt, legeruntque: *sacris Baiarum proxima lymphis.* Verum est, hoc Latinum magis esse; esse emendationem propterea probabilem, quoniam *maximus* et *proximus* saepe permutantur: (v. Burman. ad Lucan. X, 408. ad Ouid. II. Met. 323. ad Paterc. II, 36. 127. Iustin. XIV, 4. et

4. et al.) *vnda proxima lymphis Baiarum* bene diceretur proxima dignitate, conditione et praestantia: vt inf. IV, 1, 80. *propior non alter Homero*, Ouid. Met. XII, 398. *Pectoraque artificum laudatis proxima signis*, Propert. I, 20, 6. *proximus ardor Hylae*, pro puero, qui forma non inferior esset Hyla, Virgil. Ecl. VII, 22. *proxima Phoebi Versibus ille facit.* Etiam Cic. ad Attic. II, 6. *proxima est illi municipio haec Antiatium ciuitas.* Hactenus bene. Nec comparatio aquarum salubrium cum Baiis Campanis infrequens. v. Freher. ad Ausonii Mosellam 212. At illud si subiunxero, iacere sententiam, et orationem esse pedestri propiorem: habebone et sic, qui mecum faciant? Ita tamen res se habet; ad meum saltem sensum. Ferrem si *Baiarum illa aemula* esset.

Aliam emendationem Franc. Marianus (de Etruria metropoli Ro. 1728. 4. cap. X.) propofuerat, vt non *Baiarum*, sed *Caiarum* legendum esse contenderet; eas esse aquas calidas in agro Viterbiensi, non procul a celebribus thermis, *Bullicano* dictis, nunc *delle Donne* appellari, adiacere vallem *delle Caie* dictam. Affirmare hoc idem vidi alios Italos scriptores, Caias veterum thermas in iis locis fuisse. Quae res primum mirationem fecit; cum similem in vetere scriptore memorationem non meminissem; tandem intellexi, ex Annianis fraudibus (fol. 81. ed. Ascens. 1515.) totum hoc commentum et hanc totam de Caiis thermis doctrinam manasse. Marianus quidem ad Strabonis veterem editionem 1472. prouocat, in qua *Caias* aquas diserte legerit expressas, vbi nunc *Baiae* leguntur. (locus est lib. V. p. 347. supra laudatus) Est ea versio vetus latina saepius recusa, in qua vitio typothetae factum videtur, vt Caiae excuderentur. Sunt porro tot alia perperam a Mariano, parum accurate docto homine, in hac disputatione tradita: vt ea sigillatim persequi pigeat. Verbo: abiicienda tota est Caiarum aquarum memoratio.

Nunc si secundum haec disputata adiiciendum aliquid de meo est, primum totum locum interpolatum et duo versus a mala manu insertos esse censeo. Nam et per se inepta et absurda est illa interposita sententia: *Vnda sub aestiuum non adeunda Canem*, et a loco aliena, et multo magis a poëtae affectu: illa porro: *Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis* indoctum interpolatorem ex feriore aeuo manifeste produnt. Locum inter-

interpolationi fecit procul dubio interpretamentum, versui: *Quum se purpureo vere remittit humus* adscriptum: *Vnda sub aestiuum non adeunda Canem.* Reliqua attemperata ex vss. 29. 30. Iam duobus his versibus eiectis nihil amplius est, quod in loco nos teneat:

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus vnda,
Dum se purpureo vere remittit hiems.
At mihi etc.

Quae cum ita se habeant, nolo otium consumere in ariolationibus, quae in v. 3. emaculando afferri possent. Ceterum respexisse Tibullum videtur ciuis noster Ge. Fabricius in Itin. Patau. p. 36.

Non dicam calidos fontes et olentia sulfur
Balnea; Baianis *hic* certat Tuscia thermis.

et Martialis IV. epigr. 57.

Dum nos blanda tenent lasciui stagna Lucrini,
Et quae pumiceis fontibus antra calent.

Est etiam aliquid simile in Propertii lib. III. eleg. 18. (Scalig. 16. pr.)

4. *Cum se purpureo vere remittit hiems*] Nostri cum maiori parte librorum *humus*, et haec fere *remitti*, laxari, vere dicitur. v. quos Broukh. laudat. adde Ouid. IV. Fast. 126.

Vere nitent terrae, vere remissus ager.

Epist. 2, 123.

Siue die laxatur humus, seu frigida lucent
Sidera.

vbi v. Heins. et Burman. Sed vt noster, etiam Lucanus I, 17. iam Statio laudatus:

— bruma rigens ac nescia vere remitti.

Sicque χειμῶνος ἀνέντος ap. Theocr. XVIII, 27. ex illustratione Eichstadtii in Quaestion. philol. Spec. p. 26. Ausus quoque Io. Secundus Basior. carm. 16.

Cum se dura remittit
Primis bruma fauoniis.

verbo, vtrumque bene se habet; teneat itaque locum, quod semel eum occupauit.

5. *At*] in scriptis et vett. edd. *Ah.*

7. *nulli emeranda virorum Audax laudandae sacra docere deae*] Proserpinae sacra, quae ei cum matre Cerere communia erant, intelligunt Muretus, Scaliger et Vulpius. Eam *laudandam* appellari epitheto, quod Graecorum ἐπαινὴν exprimat; vti etiam veteres grammatici ex parte vocem hanc exponunt; perperam, cum ab αἰ-

νὸς ductum, adeoque dea terribilis, *δεινή*, fit. Enimuero haec mysteria Cereris non tam maribus, quam omnino non initiatis inspicere interdictum erat. Broukhusius ex eo, quod *temerare sacra* potissimum ii, *qui irrumpunt, quo iis ire nefas, et vident, quae non licet*, dicuntur: (de quo conf. Heinf. ad Ouid. II. ex P. 2, 27.) hinc, inquam, colligit, sacra potius alia quaedam Cereris, viris penitus interdicta, debere intelligi. Eiusmodi tamen, praeterquam apud Catanenses, in Cic. Verr. V, 45. inuenire nulla potuit. At debent hic sacra, quae apud Romanos in vsu fuere, et omnino aliquid notae religionis notari; itaque de sacris siue Vestae, *non adeundis viro*, vt Ouid. VI. Fast. 450. ait, siue Bonae Deae. quae *maribus non adeunda* sup. I, 6, 22. vocabat, accipienda haec sunt, quae qui violasset, non modo oculis orbabatur, sed etiam, vt omnino sacrilegi, aliis corporis animique poenis afficiebatur. v. Cic. de Harusp. Resp. c. 11. *Laudandam* vocat *deam*, quia bona; vt contra *illaudatus Busiris*, quia crudelis et saeuus. In Exc. Perreii et vno Vatic. legitur *celandae — deae*, quod probabat Broukh. nescio an iure. Verendum enim, ne a docta interpolatione illud sit. Porro *virorum* a Scaligero ex vnius libri litura emendatum est: vulgo vbique legitur *deorum*, varietate eadem, quae ap. Ouid. XV. Met. 104. reperitur, quod vitium non nuper demum Tibullum obsedit, cum iam sit in Cuiaciano; in Exc. Colotii *piorum* legebatur, quod a manu non indocta esse potest. Porro Regius *sacra nocere*, vitio etiam alibi obuio: nisi forte olim fuit, *noscere sacra*: certe hoc, vel *discere sacra*, magis videtur conuenire ei, qui *sacra perurget*, vt Seuerus Aetn. 226. loquitur, siue ad sacra, quae videri nefas erat, irrumpit. Heinsius coniiciebat, *sacra subire*. Sed *sacra docere* de eo intelligendum, qui, quae impie vidit, mox etiam euulgat.

10. *tetra venena*] vulgo legebatur *certa venena*, vt etiam est in nostris, et Guelff. Scaliger in antiquo Cuiacii libro inuenerat *trita*, probatum Heinsio: ipse tamen reposuit *tetra*, quod est etiam in vno Statii, Sfortiano et binis aliis: et pro var. lect. in Guelf. 2. Eadem varietas videri potest apud Propert. II, 13, 70. Porro *dedi* editum erat in Ald. sec. et hinc profectis.

11. *Nec nos sacrilegos templis admouimus ignes*] Hanc lectionem, quae fuit ante Scaligerum, et in quam magna pars librorum etiam Coruin. Guelf. 2. ex emendat.

dat. et Ed. Vicent. conſpirat, recte reduxit Broukh. Proxime ab ea abit Ed. Rom. in qua, *Nec nos ſacrilegi — ignes.* In permultis *ſacrilegi templis admouimus aegros,* etiam in Cuiaciano, legebatur; quod Vulpius qualicunque modo vt interpretetur allaborat. At Scaliger inde miram concinnauerat lectionem: *Nec nos ſacrilegi templis admouimus ergo.* In Guelf. 4. et Venetis edd. *ſacrilegos aegros* legitur; in libro Cyllenii vero praeterea erat *ſacrilegis templis*, quod e Guarneriano Vulpius, et e duobus notauit Statius. At ea variatio, *ignes* et *aegros*, turbare adeo Interpretes non debebat; vide Heinſ. ad Ouid. II. Met. 392. et VII, 555. vbi acutiſſimus vir pro *igni* repoſuit *aegre.* Vitioſa pronuntiatio et ſcriptio *egnes* facile fraudem facere potuit. Pro *admouimus* alii, etiam Regius et Guelf. 2. cum Ed. Lipſienſi, in qua praeterea *agros* quod et Guelf. 1. habet et 2. exaratum erat, *amouimus;* duo adeo *damnauimus.* Vulgatum recte ſe habet. Petron. c. 133.

— — — non ſanguine triſti
Perfuſus venio; non templis impius hoſtis
Admoui dextram.

In vocabulo *ſacrilegus* argutantur omnes fere Interpretes. *Sacrilegium*, inprimis Poëtis, dicitur id omne, quo ſacra, quocunque modo, dicto factoue, violantur.

13. *inſanae meditantes iurgia linguae*] Haec erat vulgata lectio inde ab Aldinis; et ſic vett. edd. vtriusque ſectae cum codd. parte; nec quicquam in ea eſt, quod ſperni aut diſplicere poſſit; omnia proprie ſic dicuntur; iurgia, lingua in iurgiis, inſana iurgia. Propert. III, 6, 2.

Vocis et inſanae tot maledicta meae.

Broukhuſ. tamen ſubſtituerat emendationem Lipſii *inſana mente;* ex loco ſup. II, 6, 18. *inſana mente nefanda loqui,* captatam; quandoquidem in multis libris *inſanae mentis* legitur, et in Coruin. Guelf. 2. 3. (cum *linguae* in marg.) etiam in Ed. Lipſ. vetere, forte et Ven. pr. Scilicet aberratio haec erat; quam emendatione corrigere, et veram alteram librorum lectionem negligere bonus criticus non debet. Legitur quoque vulgo in ſcriptis et edd. *meditantis;* correxit Ald. ſec.

14. *Impia in aduerſos ſoluimus ora deos*] Regius a prima manu, *mouimus:* ſed hoc alio modo dicitur. *Soluere* et *reſoluere ora* frequens de loquentibus. Ouid. IX. Met. 426.

— — *donec sua Iupiter ora*
Soluit.

cf. Vulp. ad h. l. Porro *auersos* h. *iratos* Broukhusius ex emendatione temere intulerat: Loquitur poëta de impio furore deos conuiciandi; faciunt id ira insani; at quando? quamobrem? quando aduersam fortunam, adversos casus experti sunt, adeoque *deos* habuere *aduersos*, infestos. Qui *auersos deos* habuit, vt preces non exauditas, vota non rata esse sentiat, is contristatur.

15. *Saepe quidem cani* Vincent. Specul. doctrin. VI, 100. et mox

16. *Saepe venit tacito.* —

16. *tardo — pede*] Vnus Broukh. *tacito*, quod interpolatum ex Ouid. II. Art. 670.

Iam veniet tacito curua senecta pede.

17. *Natalem nostri primum v.*] Ita Broukh. e libris. Vulgo, etiam Guelff. a Romana inde, *primo nostrum*. Regius cum aliis, *primo nostri*. Ed. Basil. *prima — nostrum.*

18. *Cum cecidit fato Consul vterque pari*] Ex hoc versu olim viri docti docuerant, Tibullum natum esse A. V. C. 711. quo Hirtius et Pansa Coss. in praelio ad Mutinam ceciderunt, adeoque eodem anno cum Ouidio, qui IV. Trist. 10, 6. iisdem verbis de se testatur:

Editus hic ego sum; nec non, vt tempora noris,
Cum cecidit fato Consul vterque pari.

Cum tamen hic ipse Tibullum, *se maiorem*, appellet alio loco, (IV. Tr. 10. 51. 52.) cumque etiam ex aliis argumentis doceri possit, nostrum multo ante natum fuisse, Dousa et Broukh. id quod etiam subolebat Scaligero, ex Ouidio pentametrum in hunc locum venisse censuerunt, cum eum aliquis, quod verus exciderat, in marginem appinxisset. Mihi probabilius fit, totum distichon a mala manu venisse, quippe quod importune sententiam interrumpit. In eam sententiam iam cessere Guyetus et Vulpius. Ayrmannus in Vita Tibulli §. 97. 98. pentametrum ex Ouidio tantum immutatum esse contendebat, et a Tibullo scriptum:

Cum cessit fato Consul vterque pari.

vt indicetur annus V. C. 705. in quem ipse nostri natales collocat, et in quo Claudius Marcellus et Cornelius Lentulus Coss. cum Pompeio ex vrbe Italiaque cedere, aduentu Caesaris, coacti sunt. Sed *cedere* absolute ita dictum obscuram faceret orationem, et languent illa: *fato*

fato — pari. Omnino vir ille doctus parum felix est in emendando poëta.

19. *crescentibus vuis*] Alius forte doctius epitheton posuisset: v. c. *variantibus*, aut simile. At Tibullus illud maluit; quod et apud Ouidium occurrit loco hinc, vt videtur, expresso II. Am. 14, 23.

Quid plenam fraudas vitem crescentibus vuis?
Pomaque crudeli vellis acerba manu?

21. *pallentes vndas*] Ita Broukh. retraxit, quod iam Muretus ediderat, et ex antiquis edd. Ven. pr. Vicent. et al. cum potiori parte librorum, vt sup. III, 1. extr. *pallida Ditis aqua.* In vulgg. erat *vmbras*, quod a Romana inde propagatum est, et etiam in Regio Guelf. 1. 4. visitur; varietate satis frequenti. v. inf. IV, 1, 68. Ouid. III. Met. 272. 665. *stygias vndas*, vbi in aliis *vmbras*. Doctius vero *vndae* ponebantur in his quam *vmbrae.*

24. *Lethaeam*] male scribebatur *Letheam:* Est Ληθαῖος. Callimach. in Del. 234. ὅτε οἱ Ληθαῖον ἐπὶ πτερὸν ὕπνος ἐρείδει.

27. *vano nequicquam terrear aestu*] alii, vt Ed. Lipf. Guelf. 1. 4. *terreat* sollenni lapsu in his passiuis. Vnus Stat. cum Guelf. 3. *torrear*, quod arridere possit, cum de febri proprie dicatur. Ouid. Ep. XX, 169.

— — — *torrentur febribus artus.*

Sed noster *terretur aestu*, quod is ipsi *nigram denuntiat horam.* Itaque vult *aestum vanum* esse, h. eius minas vanas, irritas. cf. El. 4, 13.

28. *ter quinos sed — dies*] Regius *bis quinos.* pro *sed* aliqui et Guelf. 3. cum altero in marg. *iam.*

29. *At vobis Tuscae celebrantur numina lymphae*] Reuocaui antiquam lectionem, quam et Guelf. 2. habet, veriorem ea, quam supposuerant. *Numina* est in omnibus fere Codd. et Edd. praeterquam quod in Regio *munera*, lapsu sollenni: v. Heins. ad Ouid. I. Met. 411. etsi per se non male dicta essent *munera lymphae.* In Colbertino erat *carmine*, et in Thuaneo *carmina;* in quo latere veram lectionem putauit Broukh. et reposuit *gramina;* et sane *carmina* et *gramina* haud raro permutantur. v. Heins. ad Claudian. I. in Rufin. 151. Sed primum vulgata non habebat, cur immutaretur vnius vel alterius libri vitiosa scriptura; deinde, si de exercitiis ante lauationem interpreteris, (in quam rem male Broukh. loca affert, quae de campo Martio, non de balneis valetudinis tuendae caussa frequentatis agunt) in ea re Poëtae libentius singulari numero

 mero

mero *gramen* vtuntur. Horat. III, 7, 26. *gramine Martio.* Ouid. VI. Met. 237. *ludos in gramine Campi.* Tandem insolens et ingratum est, vbi de *aquarum virtute* quaeritur, vt fit in fontibus salubribus, *gramina* memorari. Vnde tamen *carmine* in illum librum venisse dicemus? nempe est illud interpolatoris, cui in animum illud veniebat propter τὸ *celebrantur*. Similem errorem notauimus sup. ad III, 2, 26. Sed et permutantur interdum *numen*, *nomen* et *carmen*. cf. inf. IV, 1, 27. Heinsius pro *numina* coniiciebat *flumina*. Porro pro *lymphae*, quod est in nostris et in plerisque aliorum, Broukh. ex vno suo, vno Anglicano et aliquot Edd. *nymphae* receperat. Pro *At vobis*, quod Muretus correxit, et libri habent, vulgatae ante eum edd. inde a vett. Edd. Rom. et Ven. pr. legebant *atque mihi*, interpolatum, vt vitiosae scripturae *Nos tenet*, conueniret. In Reg. erat *At nobis;* idem in Guelf. 1. in litura. *Et nobis* in Guelf. 2.

32. *seu nos f. f. volent*] Tacite hoc reposuit Broukh. ex vno Statii; vulgo *velint*. Cyllenius in suo legerat *non — velint*.

34. *mixta*] a Broukh. vulgo *mista*, praeter Ald. pr.

ELEGIA VI.

Hac Elegia agitatio ista et aestus animi amore saucii, ab affectu taedioque in diuersas partes distracti, et inter consilium furoremque fluctuantis mira arte expressa est. Et hinc est, quod saepe sententia abrupta esse et parum cum ceteris cohaerere videtur. Imitatus est Sannazar. II. Eleg. 5. Recte autem Muretus hanc elegiam continuauit cum altera, quae in vett. edd. et in libris a v. 33. orditur; idem probauit Scaliger, qui tamen miro iudicio Saturam quandam συμποσιακῶν ἀστεισμάτων in hoc carmine agnoscebat.

1. *mystica*] duo scripti ap. Broukh. *rustica* vt sup. variatum vidimus I, 10, 26. In ed. Vicent. est *candida vitis.*

2. *Semper; sic hedera tempora vincta geras*] Ante Scaligerum vulgo lectum, quod pauciores tamen libri habent: *Sic hedera semper. Geras* Broukh. reposuit e tribus libris; his adde Guelf. 2. in ceteris *feras*, quod vulgo vbique editum erat. Deinde Statius in suis habuisse videtur *cornua*, quod Broukh. propterea improbat, quia cornua

Bacchi

Bacchi fere vuis, at crines hedera reuincti fuerint: de quo tamen dubito. Certe Ouid. III. Met. 666.

Ipse racemiferis frontem circumdatus vuis.

Statius V. Theb. 269.

— — non ille quidem turgentia sertis
Tempora, nec flaua crinem distinxerat vua.

vbi meliores *distrinxerat*. Sed *tempora* seruabimus propter librorum consensum.

3. *pariter medicande dolorem*] *Medicande* Broukh. ex emendatione Ach. Statii recepit; vbique vulgo *medicando*. Male olim credebant Gerundia in o corripi posse. v. Broukh. h. l. Perizon. ad Sanct. Heins. ad Ouid. Ep. IX, 125. et nuper nouis exemplis declarauit Burman. Sec. Anthol. To. I. p. 298. To. II. p. 722. Ceterum in hoc versu facilitatem Tibulli desidero, quin ne sensum quidem idoneum verbis inesse video; et quod de Ariadne huc aduocant, nimis longe petitum est. Corruptum et male ex litura restitutum versum esse manifestum fit. Ad sensum debet hoc:

Aufer et indomitum succo medicante dolorem,

aut simile quid legi. Sin propius insistendum est verborum ac litterarum vestigiis, legere praestat:

Aufer et ipse meum, pater, et medicare dolorem.

Wacker Medebach. in Amoen. p. 72. nuper emendare vidimus:

Adfer et ipse merum, pater, et medicare dolorem.

4. *tuo cecidit munere victus amor*] *numine* Guelf. 3. cum altero in marg. *Cadere* dicuntur *victi*. Broukhusius tamen malebat *cessit* h. victus abiit, vt saepe poëtae de amore. Heinsius, *cedit*.

6. *I, nobis prona funde Falerna manu*] *I* est ex emendatione Scaligeri, quam Exc. Perreii confirmant. vulgo *et*. *prona manus* exprimit τὸ *vergere*. Male Statius probabat vnius sui *plena*.

7. *durum, curae, genus*] Regius, *curae, durum genus*, et vn. Statii cum Guelf. 2: *dirum*.

8. *Fulserit hic niueis*] Regius c. Guelf. 2. 3. *fulxerit*, vnus Statii *fluxerit*, quod ille male cum Horat. IV. Od. 1, 10. comparat. Pro *hic* Regius *et*. Porro Exc. Lipsii *nitidis*. v. sup. ad I, 7, 8.

10. *Neue neget quisquam me duce se comitem*] Hinc tuearis illa Ouidii I. Art. 127.

Si qua repugnarat nimium, comitemque negarat,
Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.

Heinsius malebat: *nimiumque negarat*.

11. *Aut si quis vini certamen mite recusat*] *Recusat* tacite, relicto Scaligero qui ex Ald. pr. *recuset*, quod et nonnulli scripti et edd. vett. Ven. pr. Vicent. Reg. Lep. habebant, repetierat, recepit Broukh. cum iam in Ald. sec. et inde ductis ita esset emendatum: Etiam libri firmant id, et inter hos Regius ac Coruin. Guelf. 1. 2. 4. et vett. edd. ex Romana ductae. Nonnulli etiam scripti cum edd. Ald. sec. et quae hinc fluxere, *At si quis*, quod ipse praefero; et pro *mite* duo *dulce*, minus bene; nam *mite* appellat illud certamen, vt ab illo feroci cum scyphis, quod Thracum est, distinguat.

13. *Ille facit dites animos deus*] Nihil est in antecedentibus, vnde appareat, quem *deum* hic significet. Intelligunt fere Interpretes Bacchum. Enimuero, vt huic egregie conuenit illud, *facere eum dites animos*. v. Horat. I. Epist. 15, 19. III. Od. 21, 18. I. Od. 18, 5. atque etiam sic fatis illud, *domare* eum *tigres* et *leones*; ita reliqua vix in Bacchum, vel eius munus, vinum, cadunt: vt sub dominae arbitrium mittat, vt mollia corda det; et subiicitur v. 17. *Haec Amor et maiora valet*, quae quorsum referas, non est; nec illud durius παρένθετον interpretatione sua lenire potuit Vulpius. Commodius haec dicta accipies de Amore: *Is ferocem contudit et dominae sub arbitrium misit; Is etiam indomitas feras, leones et tigres, mansuetas reddidit.* Auctor Ciris 135.

— ille etiam Poenos domitare leones,
Et validas docuit victas mansuescere tigres.

Idem iis mollia corda dedit: hoc enim proprium de amore. v. Burman. ad Sulpic. Sat. v. 7. vbi in verbis:

Cetera quin etiam, quot denique millia lusi,

emendat *mollia*. Sed legendum praeterea videtur, *quondam quae mollia lusi*. Scriptum erat *que* et pro *quot* in Aldina est *quo*. ex litterarum compendiis. At Amor *dites animos non facit.* Forte itaque legendum, *mites animos*, quod reliquorum versuum sententia postulare videtur, et Lipsii Exc. olim exhibebant. Nisi haec admittas, et amantis aestum, quo nihil fatis diserte eloquitur, cogites: dicendum, aliquot disticha in medio excidisse.

15. *Armeniae tigres et fuluas ille leaenas Vicit*] *Armeniae* est ex emendatione Broukh. pro *Armenias*, ne sola, inquit, tigrium feritas a patria notetur. Et sic notaui ex Ed. Lips. Sed mihi nulla ex parte placet ista lectio, nam et sic alterum vocabulum sine epitheto relinquitur, et istam aequalitatem, quam Vir doctissimus exigit, nemo in Poëta

Poëta desiderat. Nam et Ouidius in eundem modum dixit XV. Met. 86.

Armeniaeque tigres iracundique leones.

Amant vero doctiores Poëtae adiectiue efferre *Armeniam tigrim.* v. Met. VIII, 121, Propert. I, 9, 19. Itaque etiam h. l. *Armenias tigres* restitui; in vett. edd. Ven. pr. Vicent. et al. *Armeniasque* erat. Porro nonnulli: *fuluos — leones.*

17. *Haec Amor et maiora valet*] Tacite hoc Broukh. ex vno Statiano reposuit, pro *volet*, quod nullum sensum habet. In Sfortiae libro, *dedit.*

19. *nec toruus Liber in illis*] *In illis* recepit Broukh. quia sic maxima pars librorum. Accedunt Regius et Ed. Rom. Vulgo *in illos* vbique editum: sic quoque Coruin. Guelf. 1. 4. Sed nota est ista casuum cum hac praepositione iunctorum varietas et inconstantia. Porro Ed. Rom. *non toruus* cum duobus Italicis. Distichon hoc 19. 20. ab interpolatore profectum, qui, quae sentiebat, rite verbis reddere haud pollebat. Dicere voluit: Amori et Libero bene inter se conuenire. *qui se*, debet amorem spectare. Vt nunc legitur sententia est: Liber propitius est illis qui se et vina colunt; Hiatque sententia in istis: *Conuenit ex aequo:* inter vtrumque deum.

20. *quique vna*] Regius, *quisque* cum aliis ap. Stat. at Ed. Rom. *qui se cunque vna.*

21. *Iam venit iratus nimium nimiumque seueris*] vltimam vocem ex elegantissima emendatione Liuineii et Guilielmi recepit Broukh. Vulgo *seuerus.* Iungenda vero, *iratus nimium nimiumque.* Ad sententiam faciunt ista Horatii I. Od. 18, 3.

Siccis omnia nam dura Deus propesuit.

Pro *iam* in Statianis *nam* et *non venit:* hoc et aberrat Guelf. 2. 3. Hoc etiam in Coruin. Ferrem si codices darent: *At venit.*

22. *Qui timet irati numina magna, bibat*] *numina magna* perpetuo deorum epitheto, v. I, 2, 79. III, 4, 16. Broukh. nimis docte eo refert, quod deos iratos maiores solito apparere crediderunt veteres. Deorum species semper erat magna, augusta et veneranda, quaeque metum horroremque incutere mortalibus posset. Eam deponebant, si inter homines degere; resumebant, si maiestatem suam qualicunque ex caussa, non modo ad terrorem iniiciendum, ostendere volebant. Ita apud Virgil. Aen. II, 589. Venus se Aeneae ea specie offert, *qualis videri*

 Caelico-

Caelicolis et quanta solet: an vt terreret? vt iram minis ostenderet? Non, sed vt tum animum eius confirmaret, tum iis, quae ei praecep ura erat, dignitatem conciliaret. cf. ad Virg. Aen. I. Exc. XIII.

23. *Quales his poenas qualis quantusque minetur*] Ita egregie e Cuiacii libro optimo restituit Scaliger; sic enim de deorum forma augusta Poëtae. v. Virg. Aen. II, 589. modo laudatum; Ouid. III. Met. 284. de Ioue:

— — *quantusque et qualis ab alta*
Iunone excipitur.

alia loca v. ap. Vulpium. Ante Scaligerum ex Ald. sec. legebatur: *Quales h. p. deus hic quantumque*, et sic Corvin. sic quoque Ven. pr. et ceterae; *quales — quaecunque* in Guelf. 2. in aliis, vt in Regio, Guelf. 1. 3. *quantasque*, et sic Heinsius emendabat, quod iam Ald. pr. exhibuit, adstipulante scriptorum parte. Ed. Romana cum Brix. et Cyllenianis, quas vocant, *Quales his poenas quantas deus hisce minetur:* hoc est in Guelf. 4.

24. *Cadmeae matris praeda cruenta*] In libro Schefferi, *turba cruenta*. *Cadmeae*, Καδμείας.

25. *Illaque, si qua est, Q.*] Nolo referre varias Interpretum hariolationes. Statius et Dousa cum Scaligero ad Agauen referebant: Broukh. recte ad Neaeram; sed *si qua est* videtur accipere: si modo illa mortalis est, non dea; Quibus nihil alienius a loco dici poterat. Omitto alias interpretationes: nulla est, cui non aliquid coacti adspersum sit. Hoc idem monerem in alia ratione, si quis eam proponeret, vt *si qua est*, sc. ira Bacchi, suppleretur. Sed simplicissimum est dicere: *Si qua est* h. si quidem viuit Neaera, si modo superat et vescitur aura: vt contra, *nulla est* pro *periit*. Nempe Neaera, Tibullo deserto, cum alio amatore degebat, vt ex Eleg. 4, 57. et inf. hac Eleg. v. 60. apparet; atque adeo cum eo peregre abierat, vt ex Eleg. 3, 25. sqq. potest probari. Hinc inf. v. 53., quod nunc riuali licebat, longos dies et longas noctes cum ea consumere optat. Ed. Rom. cum Cylleniauis it. in mss. Guelf. 1. *si qua*, omisso *est*. Muretus in vett. inuenerat *sic qua:* et legebat, *sicca*.

25. *hic sit*] *hinc* Guelf. 1. 4.

26. *sentiat*] *sentiet* Guelf. 1. 2.

27. *temeraria vota*] Cyllenius in suo videtur habuisse *contraria vota*, forte ex Eleg. 4, 83.

30.

30. *sint candida fata tua*] Ed. Rom. cum aliis, perpetuo errore, *facta*. Nonnullae *vota*. cf. Burman. ad Ouid. II. ex P. 11, 26.

31. *securae reddamus tempora mensae*] Duo Anglic. *corpora*, quod natum ex compendio *tpa*. Vnus Colb. *pocula*.

32. *Venit post multos vna serena dies*] *post multos* n. tristes, nubilos, quod assumendum ex epitheto *serena*. Porro codd. pars in his Guelf. 1. 2. 3. et in litura 4. et edd. vett. cum a Ven. pr. profectae tum Lipf. Cyllen. *post multas*, quod et Muretus retraxit. Accedit Cyllen. Sed Grammatici obseruant, plurale vocis *dies* esse masculini generis; quamuis contra illud disputet Io. Schulzius Florum Sparsion. p. 35. Similiter, etsi forte diuerso modo, cum ὁ θεὸς absolute pro numine vtriusque sexus dici soleat, diversa genera iungebantur sup. II, 4, 24.

Sed Venus ante alios est violanda mihi.

At III, 4, 93. librariorum errore scriptum et male editum erat:

Et longe ante alios omnes mitissima mater.

33. *Hei mihi d.*] Vincent. Specul. doctrin. I. l. *Heu quam* et mox 35. 36. *Non non*. Libri et edd. ante Muretum et Scaligerum hic septimae Elegiae initium faciebant, cum tamen ipso sententiarum ordine haec iuncturam mutuo desiderarent. In Coruin. hic est initium Elegiae XXIV.

41. *Sic cecinit pro te*] Broukh. malit, *haec*. Regius, *Sed*, et mox *portae*, vitiose.

43. *felix, quicunque*] Lipf. Ed. cum Ed. Venet. 1475. *quaecunque*. Paullo ante pro *nunc* Florent. Statii cum Guelf. 2. *sic*.

44. *posse carere tuo*] Guilielmius malebat *cauere*, vt in nonnullis quoque legitur. Sed v. Not. *didicit posse carere suo*, sententiae more, extulit Vincent. Specul. doctrin. VI, 37. et de eruditione regali I, 32.

45. 46. *Nec vos aut capiant — Aut fallat blanda*] Hic iterum Scaliger excerptis suis nimis facilem aurem praebebat, in quibus idem, quod in Vincentii Speculo doctrin. VI, 92. erat: *Non vos decipiant — Nec capiat blanda*. v. sup. ad II, 6, 19. Regius, *Nec vos*. Guarner. *Nec vox*. Sed expectabam, vt in scriptis legeretur *Ne vos*. Scilicet durum est nihil subiici illis: *Vos ego nunc moneo:* quid igitur mones? Quanto melius procedit oratio sic:

Vos

Vos ego nunc moneo: (felix quicunque dolore
Alterius disces posse carere tuo.)
Ne vos aut capiant etc.

Nunc videas, quid illud sit, quod monet.

45. *pendentia brachia collo*] illustrat Burman. ad Ouid. I. Met. 485.

46. *Aut fallat blanda sordida lingua prece*] *prece* Scal. ex Exc. suis bene reposuit; vulgo, etiam in Guelff. *fide*. cf. sup. Eleg. 4. 64. Deinde Heinsius, applaudente Broukh. malebat *subdola lingua*. Quod et ipse malim. Locum tamen habet et alterum. v. Not.

47. *Etsi — iurarit*] ex coniectura Douzae et vno Passeratii adde Guelf. 3. in cuius marg. erat, recepit Broukh. Vulgo legitur *iurauit*, quod ferri poterat in poëta. In Colbert. et Coruin. *iurabit*.

48. *perque suam Venerem*] Broukh. malebat: *per Veneremque suam*. Sed v. sup. ad II, 6, 30.

49. *Nulla fides inerit*] Ed. Rom. et Brixiana cum Venetis, Guelf. 1. et vnus Eboracensis vetustissimus a manu sec. *Nulla fides Veneri*. cf. sup. I, 4, 21. et Intpp. ad Callim. Epigr. 26.

51. *Ergo quid toties*] Sic dudum editum in Ald. sec. et reliquis. Et sic Ed. Rom. cum sequacibus. Male Scaliger retraxerat ex Ald. pr. *qui*.

52. *ite a me, seria verba, procul*] Est et hoc repositum a Broukh. e Pocchi Exc. et Italicis Heinsii. Vulgo *precor*. Eadem varietas erat sup. II, 1, 82. Porro liber Vrsini *sobria verba*, vt v. 36. *ebria*. Sed vulgatum recte. Sunt enim *seria* hic tristia.

53. In Guelf. 1. 2. hinc initium fit; *Elegia VIII. longas — noctes, longos — dies*] Possis hinc defendere Horatium I. Epist. 1, 21.

Vt nox longa, quibus mentitur amica; diesque
Longa videtur opus debentibus; vt piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum.

contra Bentleii emendationem, qui reposuit; *diesque Lenta videtur*, ne bis *longa* esset. Ceterum Vicent. forte cum aliis: *Quam mallem*. tum Coruin. *tecum longas*.

55. *Perfida nec merito nobis, nec amica merenti*] Ita restitui nunc locum. Vulgata, quam vocabant, codicum lectio erat: *Perfida, nec merito nobis inimica: merenti Perfida.* Ita praeiuerant Ald. pr. tum Muret. Plantin. Cum sensu idoneo haec carerent, mox: *Perfida, nec merito nobis inimica merenti*, Scaliger, et post Scaligerum distinxit

diſtinxit Broukh. et hunc ſequutus Vulpius, vt ſit per archaiſmum *nobis merenti* pró *merentibus:* de quo cf. Heinſ. ad Aen. VI, 209. Sed primum hoc pro Tibulli elegantia nimis horridum; deinde non viderunt viri docti vocem *merito* ſic non habere, quo referatur; niſi ſit *merenti merito*, quod putidum eſt. Ald. pr. et Statius diſtinguebant poſt *inimica, Perfida, nec merito nobis inimica, merenti Perfida:* vt et ex Coruin. expreſſum; vt *illam merenti atque immerito* aeque perfidam ſignificet; quod non minus durum. In Edd. Venet. 1475. Reg. Lep. Vicent. et noſtra Lipſ. legitur, *nec amica*, vt etiam notatum fuerat in Exc. Pocchi; vnde longe meliorem lectionem efficies, ſi ita diſtinguas:

Perfida, nec merito, nobis; nec amica merenti;

h. mihi, haud ex merito, perfida, alteri viro, non merenti, amica; nam deſerto Tibullo alii ſe iunxit. Nunc *nec amica* iam in Ald. ſec. expreſſum video: etſi iterum Muretus ab ea diſceſſit. Cur non inſpiciebant eam viri docti?

57. *o lente miniſter*] Venetae et Ald. pr. *laete;* lapſu ſollenni. Poteſt autem hoc et cum et ſine interrogatione, ſaltem cum indignatione efferri.

58. *Marcia lympha*] Scriptura quam ratio et vſus poſtulabant, eſt ex Codd. Wittianis Broukh. Vulgo, *Martia*. v. eund. ad Propert. III, 1, 52.

59. *Non ego, ſi fugiat noſtrae conuiuia menſae*] Regius, *Num*, forte, *Numne ego*. Ed. Rom. *Nonne ego;* vt cum interrogatione efferas. Deinde Broukh. vult, puellam ſe e conuiuio fuga proripere, quaſi itura ſit ad potiorem. Sed ex tota Elegia et ex ſuperioribus apparet, iras et diſcidium inter vtrumque amantem, aliquo iam inde tempore, interceſſiſſe, et Neaeram peregre abiiſſe, et eſt adeo accipiendum, ſi non vult intereſſe meo conuiuio, ſed cum alio potius viuere. Porro vnus Broukh. cum Coruin. *fugiet:* duo, *noſtrae fugiat*, vnus Anglic. *noſtrae fugit*, et ſic noſter Regius; nec male, puto. *conuiuia menſae*, vt Ouid. I. Met. 165.

Foeda Lycaoniae referens conuiuia menſae.

vide ibi Heinſium; nam in aliis eſt *coenae*.

61. *Sollicitus repetam — ſuſpiria*] Ouid. II. Met. 125.

Pectore ſollicito repetens ſuſpiria.

cf. XIII. Met. 139.

62. *Tu puer i.*] *i.* Scal. ex Exc. ſuis, etiam Statius ex coniectura; vulgo, *et.* v. ſup. v. 6. Liuineius et Muretus

retus emendarant: *Tu puer huc.* Heinf. *Huc, puer, huc.* alius mallet: *I puer i.*

63. *Syrio — nardo*] Ita Broukh. ex nonnullis Statianis, Exc. Lipfii et Heinfii: vulgo. *Tyrio.* Sed *Syrium nardum* eft a Syriis mercatoribus aduectum; Plin. XII. f. 26. *In noftro orbe proxime laudatur Syriacum.* An cum foliis et fpicis ipfe frutex allatus fuerit, dubito. Vnguentum ex eo confectum (cuius rationem vide ap. Plin. XIII. f. 2.) dictum et ipfum *Nardum.* Horat. II. Od. 11, 16. *Affyriam nardum* dixit.

64. *implicuiffe comas*] Ad finem huius Elegiae libri multi, in his Guelf. 1. 4. et ant. Edd. attexunt diftichon: *Ne tibi fim mea lux* etc. quod infra legitur IV, 12, 1. Primus eiecit Muretus. Statius etiam alterum diftichon v. 63. 64. pro alieno habebat. Sed vt illud poëmation fub finem libri attexi potuerit: neceffe eft olim codices fuiffe, qui quartum librum non haberent: cuiusmodi libri memorantur quoque v. c. in bibliotheca Medicea. Eadem res fidem facit, omnes, quos habemus, libros fcriptos ex vno apographo fluxiffe; nam omnes, quos vidimus vel audiuimus, illud exemplum fequuntur.

IN

IN LIBR. IV.

Haec inſcriptio in libris et Edd. ant. quotquot vidimus, non eſt: ſed ſtatim ſuperioribus Carmen ſequens attexitur. *Panegyricus Meſſalae* inſcribitur in Cuiac. et aliis. *de laudibus Meſſalae* in Guelf. 2. At in 3. *Albii Tibulli, poëtae excellentiſſ. liber quartus incipit: Laudes Meſſalae;* et in 4. *Albii Tibulli liber quartus.* In Coruiniano continuatur Elegiarum numerus, et ſequitur nunc Elegia XXV. inſcite admodum. Titulis his nullam auctoritatem eſſe poſſe ſatis conſtat.

CARMEN I.

Ieiunitas et exilitas huius Panegyrici in Meſſalam dubitare fecit viros doctos, an Tibulli eſſet. Poëtae tam elegantis et ingenioſi. A libris conſtanter ipſi tribuitur: accuſanda itaque anguſta ſors naturae humanae, quod homo in Elegia princeps, ad carmen heroicum non aeque idoneus fuit. Hoc eſt, quod veteres tam diligenter monebant, id ſibi quemque ſcriptionis genus, eam materiam, ſumere debere, quam ſuo ingenio conuenientem, ſuis viribus aequam, maxime iudicaret. Huic praecepto cum non obtemperarent, multi viri caeteroquin ſummi turpiter ſe dederunt. Cicero, oratorum princeps, infimum inter poëtas locum vix tuetur; et quot vidimus ex noſtris poëtis; qui, quam certo aliquo carminum genere comparaſſent famam, deſtructum iuerunt ipſi, quod ſe intempeſtiue immiſcerent aliis, quibus minus pares eſſent? Si haec attendas, non plane eſt incredibile, ab ipſo Tibullo hoc carmen profectum eſſe; inprimis, ſi adoleſcens illud ſcripſit, vt poſt Scaligerum Vulpius recte exiſtimat; nam ex v. 121. apparet, in ipſo conſulatu Meſſalae, qui incidit in annum V. C. 723. hoc Carmen ſcriptum eſſe, et quidem in ipſo anni initio: ſi quidem in media anni parte ad bellum Actiacum cum Caeſare Meſſala profectus eſt. Hinc cum eius res geſtas infra memorat, non vltra haec tempora deſcendere potuit. Si tamen altera ex parte hoc perpendas: ea aetate, et iis temporibus ſcriptum putari Carmen illud, quibus, propter exquiſitam hominum in litteris elegantiam, nihil niſi, quod cultiſſimum et ingenioſiſſimum

fimum effet, placere poffet; infcriptum effe porro homini eloquentiffimo et doctiffimo, qualis Meffala fuit, cuius beneuolentiam tali carmine fibi quenquam conciliare potuiffe vix probabile fit: fieri non poteft quin vehementer addubites de auctore eius. Inprimis cum nouum non fit, tribui alicui ea, quae tantum aliquam cum ipfius oratione et fcriptionis genere fimilitudinem habent: vt in Luciano faepe factum effe, aliquando, fi meliori otio reddemur, docebimus; faepe etiam ea affingi, quae plane nihil cum ipfo commune habent. Id quod fere ea ex cauffa factum eft, quod, cum librarius aliquis libri exarati paginas aliquot adhuc vacuas haberet, particulam aliquam ex alio poëta vel fcriptore defcriptam, ne fpatium vacaret, appingeret. Iam vero, qui ex eo exemplari illa defcribebant, vt fere erant homines indocti, ea raro, tanquam aliena, fecernebant: aut faltem vacuum tituli fpatium minio explendum relinquebant; quo factum eft, vt fenfim eiusdem auctoris ifta affinta haberentur. Hoc idem contigit Virgilio; (v. To. IV. noftrae edit.) et contigiffe potuit Tibullo; inprimis cum in fine libri alii codices plura, alii pauciora adlecta habeant carmina, vt deinde videbimus. Accedit aliud, quod plura habemus eiusmodi carmina, ferioris aetatis fetus, quibus poëtica ars ad rhetoricas praeceptiunculas reuocari coepit, ita vt carmina ad locos rhetoricos defcripta conderentur. Quod autem in declamationibus facere folebant, vt nobile ex vetere hiftoria nomen et factum proponerent, in quo iuuenile ingenium controuerfiis forenfibus praeluderet, cum vel accufaret, vel defenderet, fuaderet, vel disfuaderet; idem inftituiffe videntur magiftri poëtices, vt ex vetere, Augufteo inprimis faeculo, materiem exercitationis peterent, fuaeque praeceptionis exempla ipfi proponerent. In Anthologia Latina Burmanni Secundi carmina occurrunt plura, quae in hunc cenfum referenda funt; vt iam ad Catalecta Virgilii monuimus. Sunt nonnulla ex iis, in quibus ingenii vena eft non obfcura; alia orationis ornatu ac dignitate, inprimisque Latinitate, eminent; in omnibus fere lectionis bonorum poëtarum, et imitationis, etfi plerumque permoleftae et ieiunae, veftigia extant plurima. Ita in Maecenatis obitum habemus elegiam, male olim Albinouano adfcriptam. Nec elegiam ad Valerium Meffalam, quae Virgilio perperam tribuitur, nifi inter Scholafticorum fubfellia natam effe arbitror. In laudatione autem et commendatione magnorum virorum inprimis fe iactare debuerunt illorum homi-

hominum ingenia; et ex hoc genere habendum esse arbitror Tibullo perperam tributum hoc carmen panegyricum in Messalam. Est aliud in Pisonem, Lucano vulgo adscriptum, nuper Saleio Basso a Wernsdorf. P. L. M. To. IV. p. 236. quod si quis lecto illo altero perlegat, et, vt perlegat ac comparet, quisquis in his studiis otium collocat, auctor sum, adeo simile istius et sententiis et orationis colore deprehendet, vt ab eodem auctore vtrumque profectum esse sibi facile persuadeat. Quicquid est, illud certe negari nequit, nimis tenue et ieiunum, sterile et parum ingeniosum, magis rhetoricum, quam poëticum, saepe puerile esse hoc Carmen. Auctor, cum illud rhetorices praeceptum teneret, laudationem comparatione institui debere, iuuenili more, ea praeceptione vsus, digressionem taedii plenam de Vlyssis itineribus instituit, quasi ea quicquam laudi Messalae amplificandae inseruirent. Latinitas sane satis pura: et hac vna laus carminis huius continetur: sed poëtam facit ingenium. Versus vero plures asperi et duri intexti sunt. cf. Scalig. Hypercrit. p. 796. Barthius ad Statii Theb. II, 847. haec habet: — *panegyricus, quem vocant, quum tamen humilitatem affectet id carmen, et sit oppido quam simile Maniliano charatteri, vnde suspiciones nostras alibi proponimus;* quod vtrum, et vbi praestiterit, ignoro. Ceterum lectio librorum est corruptissima; et constituta sunt pleraque e Scaligeri aliorumve correctione, morosa saepe et aspera.

1. *quanquam me cognita virtus Terret*] Tres Anglicani *viuida virtus*, vt de Messala accipiendum sit; quae lectio ex librarii errore nasci non potuit. Sic Virgil. V. Aen. 754. *bello viuida virtus.* Horat. IV. Od. 4, 10. *viuidus impetus. Me* Scaliger ex Cuiac. reposuit; vulgo vbique, *mea.* alii ex interpolatione, *tua.*

2. *virtus Terret, vt i. nequeant subsistere vires*] Rom. Ed. *et.* *Nequeant* debetur Cuiaciano; sed et exhibent libri Scaligeri et Colbertinus: vulgo vbique *valeant*, quod videtur latini sermonis naturae conuenientius esse. Horat. I. Od. 2.

Terruit gentes, graue ne rediret
Saeculum Pyrrhae.

Dauisius ad Cic. Tusc. II, 19. hoc exemplo probabat, posse latine dici, *vereor, vt id iam non ferat quisquam*, pro eo, quod dicimus, *vereor, vt id ferat.* Sed Perizon. ad Sanct. Min. p. 816. id negabat, et nostri locum ita explicandum esse censebat: *terreor adeo, eo vsque, vt.* Mihi valde

 proba-

probabile sit, in hoc carmine cuius nulla satis antiqua habemus exemplaria, *nequeant* barbaro librario deberi. In Guelf. 4. *et valeant* etiam testatur librariorum stuporem in assequendo sensu.

3. *At meritas si carmina laudes deficiant*] *At* Scaliger reposuit: cum a Mureto vulgatum esset, *Ac meritas si*, quod et duo Italici cum Pocchi Exc. exhibent; et in marg. Guelf. 2. Vulgo legitur: *Incipiam tamen a meritis; si carmina laudes Deficiant humiles, t.* vel *Deficiant, humilis t.*

5. *Nec tua praeter te*] Vtraque Ed. cum aliis, Guelf. 1. 3. 4. *te praeter.* Ed. Basil. etiam, *ne.*

6. *Facta queat*] Ed. Rom. *queant.* Cyllenius legerat, *velit.*

7. *nec munera parua respueris*] Reuocauit Broukh. plurium lectionem. Scaligerana: *carmina*, vt in vno Statii et Scaligeri libro erat. cf. ad III, 5, 29. Pro *nec* alii *ne.* Vnus Statii etiam *despueris.*

8. *Cres tulit*] Lips. Reg. Lep. *Chres.* In aliis, *Res, Tres, Tros, Cras tulit, Transtulit, Detulit.*

10. *puro*] *primo* Guelf. 2.

13. *Molorcheis — tectis*] *tectis* est ex certa Mureti emendatione, quam Ed. Lips. confirmat: et subierat Hercules casam siue tuguriolum Molorchi, cui forte vix exiguus agellus, nedum terrae erant. Nam vulgo legitur *terris*, vnde Scaliger in prima editione faciebat *cerris* vel *gerris*, quae sunt crates, quibus parietes tenuiorum agricolarum contexti erant.

14. *Paruaque caelestes pacauit mica*] Exemplo Heinsii et aliorum, qui quoties parua occurrit coniiciunt *parca:* licet h. l. quoque coniicere *parca — mica.* Porro *pacauit:* quod et Guelf. 1. 2. a pr. m. item 3. habent. At Broukh. ex ant. Edd. malebat, *placauit*, quod saepe cum illo variat. v. Heins. ad Claudian. II. de Raptu Proserp. 147. ad Ouid. IV. Met. 31. Et sic Regius, Guelf. 4. Etiam et Ed. Rom. cum Veneta 1487. At Ed. anni 1500. *pacauit saepe*, 1491 et 1520. *pauit mica saepe*, quod ex commentario Cyllenii, qui ita in suo habuisse videtur, interpolarunt. Vulpius reuocauit *pacauit*, nec multum refert. Quod tamen idem vir doctus ex Horat. II. Od. 14, 6. *Non si trecenis — places illacrimabilem Plutona tauris*, de voce *placare* obseruat, posita de sacrificio, quamuis dii illo non exorentur, id eo pertinet, quod saepe verba, actum notantia, tantum de conatu accipienda sunt.

16.

16. 17. Hi duo verſus tam ieiuni ſunt, vt vix videantur a vetere poëta proficiſci potuiſſe.

18. *Alter dicat opus*] *dicat*, quod iam Ald. ſec. intulerat, reuocauit Broukh. e libris, in his eſt Guelf. 3. cum a Scaligero ex Ald. pr. retractum eſſet *dictet*, quod tamen nec ipſum habebat, cur ſperneret. Manil. II, 124.

Et tantum dictaſſet opus.

In aliis, vt Guelf. 1. 4. Vicent. Ed. Lipſ. et Venetis (cum tamen in Rom. eſſet, *dicat*) legitur *dictat*. Regius, *ducat*. v. ad II, 1, 51. cf. Salmaſ. ad Simmiae ouum v. 166. In nonnullis vt Guelf. 2. hoc ordine exhibetur: *Alter opus dicat*.

eod. *opus magni mirabile mundi*] Ed. Rom. et Venetae *memorabile*, vt alios libros legere teſtatur Paſſeratius: cum his Guelf. 1. 4. Varietas non infrequens. v. Burm. ad Ouid. IV. Met. 614.

19. *Qualis in immenſum deſcenderit aëra tellus*] Varie haec leguntur; id, quod modo poſuimus, Broukh. repoſuit aut potius reuocauit, cum iam Ald. pr. ſic haberet, ex multorum librorum auctoritate. In Guelf. 1. 3. 4. antiquis Edd. Romana, et quae hinc propagatae, item in Vicent. et Lipſ. erat id, quod Ald. ſec. retraxit:

Qualis in immenſo deſcenderit aëre tellus.

in aliis, vt in Scalig.

Qualis in immenſum deſederit aëra tellus.

vel, quod Muretus repoſuerat ante Scaligerum:

Qualis in immenſo deſederit aëre tellus.

et ſic etiam Regius, cum Guelf. 2. quae lectio mihi prae reliquis placet, quanquam iſta Scaligeri exquiſitior videri poteſt. Seuer. Aetn. 103.

— — — — *ſors data caelo*

Prima, ſequuta maris, deſeditque infima tellus.

Ouid. V. Faſt. 13. in eadem re:

Pondere terra ſuo ſubſedit, et aequora traxit.

I. Met. 30. dixerat *terram preſſam grauitate ſui*. MS. Schefferi habebat *deſiderit*. Sic pro illo alterum, *deſcendere*, occupauit libros ap. Virgil. Aen. III, 565. Ita olim dubitanter ſcripſi. Nunc nullus dubito, veram lectionem eſſe:

Qualis in immenſo deſederit aëre tellus.

Eſt enim perpetua fere illa librariorum in hac voce aberratio, vt *deſcendere* ſubſtituant: v. Heinſ. ad Aen. III, 565. et quos laudat ibid. Burm. Proprium autem eſt, vt ea, quae pondere ſuo deorſum feruntur, *ſubſidere*, *deſidere*, dicantur;

dicantur; adeoque etiam, vt tellus *desidat in aëre*, quo circumfusa subsidit infimo loco. Sic inf. v. 151.

Nam circumfuso considit in aëre tellus.

Scaligerana quidem lectio videri potest elegantior: *in immensum desederit aëra.* Sed ambiguam habet sententiam hoc; et in alterum consentit praeter Regium etiam Coruinianus; in promtu quoque est, intelligere, vnde illa lectio orta sit; cum enim semel substitutum esset *descenderit*, mutare etiam necesse visum est alterum *in aëra.*

20. *Qualis et in curuum pontus confluxerit orbem*] Sic quoque Guelf. 2. 3. Multi, etiam Regius, *defluxerit;* forte fuit, *refluxerit*, vt *refluum mare* dicitur. Ed. Rom. *conflixerit*, Ven. 1500. *deflexerit*, interpolatum ex Cyllenii scriptura; Ven. 1491. *conflexerit*, Ed. 1520. *confluxerit.* Similia in codd.

21. *Et vagus a terris qua surgere nititur aër*] vt vulgo haec leguntur, nec bonum sensum efficiunt, nec satis latine dicta sunt. Praecesserant: *descenderit, confluxerit,* sequitur *fluat, claudantur*, et nunc in medio positum *nititur*, indicatiuo modo. Verum distinctione iuuandus est locus:

Qualis et in curuum pontus confluxerit orbem,
Et, vagus a terris qua surgere nititur, aër.

vterque, aër et pontus, in orbem confluxere. *qua*, qua parte; nisi verius, *qui. a terris* est receptum a Broukh. ex Barthii Adu. III, 6. emendatione; vulgo, *e terris. vagus aër* est mobilis. *surgere* dixit etiam Minuc. Octau. c. 5. *Sic exhalatis terrae vaporibus, nebulas semper adolescere; quibus densatis coactisque nubes altius surgere.*

22. *Huic vt contextus passim fluat igneus aether*] Reuocauimus lectionem, quae fuit ante Broukh. quae et in Guelf. 2. Edd. vett. conspicitur, nisi quod *vt* pro *et* ex Pocchii et Colotianis Exc. reposuimus. *Huic*, n. aëri, *contextus* dicitur aether, quia ei est proximus. Ouid. I. Met. 28.

Proximus est aër illi leuitate locoque.

ante de aethere dixerat. Lucan. IX, 7.

Qua niger astriferis connectitur axibus aër.

Aether igneus vt Ouid. eod. loc. v. 26. *ignea conuexi vis caeli. fluere* vero liquidae aetheris naturae accommodatum. v. Broukh. *passim fluere* est temere ferri, adeoque quaqua versus, in omnes partes: ita vt ad copiam interdum referri possit. Broukhusius tamen aliam lectionem concinnauit:

Hinc vt contextis passim fluat ignibus aether.

Hinc

Hinc ex quinque libris repetiit. *contextis* e duobus tantum Italis; reliqui, etiam qui *ignibus* legunt, vt Rom. Cylleniaпae, Liber Guarner. Guelf. 1. 3. 4. *contextus* vnanimi consensu tuentur: at Regius plane ita, vt vir doctus posuit, exhibet, praeterquam quod *et* retinet. *Ignes* tum essent sidera, quae eleganter *contexta* dicerentur, quibus aether distinctus sit. An Broukhus. ita *ignes* acceperit, ex eius verbis non liquet; omnino enim in interpretatione parum disertus esse solet. Sed in toto loco constituendo melior suppetit alia ratio: retinenda est copula, *et*, quam maior librorum pars tuetur, et ita interpungendum:

Qualis et in curuum pontus refluxerit orbem;
Et, vagus a terris qui surgere nititur, aër
Huic et contextus passim fluat igneus aether;

Vt ordo verborum sit: et qualis (quomodo) aër et contextus huic aether fluat passim. Atmosphaeram nostrae terrae bene illud exprimit: *aër, qui a terris surgere nititur*, qui altum petit. Ita omnia expeditissima sunt. Ambit autem caelum, tanquam deorum sedes, omnia, ipsumque aetherem, vt et alibi factum videas: v. c. apud Lucret. I, 1088 et 1094.

23. *claudantur vt omnia caelo*] Ouid. I. Met. 5.
— — *et, quot tegit omnia, caelum.*

24. *At, q.*] alii, *et*. Sic nostri.

25. *Seu, quod spes abnuit, vltra*] Reuocaueram hanc lectionem, quae est in Scaligerana, Broukhusiana, et omnibus anterioribus. Vulpius receperat lectionem quorundam librorum: *sed quod spes abnuit vltro*, quasi esset, statim, protinus. Sed *vltra* esse putabam, vltra virtutem tuam. At hoc adulatoris est, inquit Vulpius. Sed et laudationis est, exsurgere, et verbis ornare res. Posuisse nostrum aiebam tria momenta, quae fere in omnibus rebus sunt, vt vel ad modum, vel vltra modum, vel intra modum aliquid fit. cf. Gronou. Obss. I, 10. Frigida haec esse fatebar. *seu quod spes abnuit vltro* Guelf. 1. et pro *abnuit*, *annuit* Guelf. 4. Ed. Rom. *Seu quod spes annuat, vltra.* Sic et Ven. 1500. at 1520. *vltra* mutauit in *vltro*, quod et in Vicent. expressum est. cf. inf. v. 201. 202. vbi sane similis verborum lusus occurrit:

Quod tibi si versus noster totus ve minus ve
Vel bene sit notus, summo vel inerret in ore.

Nimis tamen ieiunum vel sic est illud: *seu, quod spes abnuit, vltra.* Praetuli itaque in altera recensione omnino alteram lectionem: *sed quod spes abnuit vltro.* Ita duo

 membra

Arces est in omnibus libris. Editiones tamen ante Statium *oras* exhibent, quod non tam ex Brixiana transiit, vt Broukh. existimat, sed ex Cyllenii commentariis, qui illud in suo habuisse videtur. et est quoque in Guelf. 1. 4. Homerus Odyss. λ, 14. etiam πόλιν memorat.

65. *Quis nunquam candente dies apparuit ortu*] duo Italici, vnus Gebbardi cum Ed. Rom. *aestu.*

66. *Siue supra terras Phoebus, seu curreret infra*] Sic Ed. Lips. At plures libri, (cum Coruin.) *Seu supra* Reg. Lep. et Vicent. *Siue super*, eaque vulgata erat lectio ante Scalig.

67. *Vidit vt inferno Plutonis subdita regno M.*] Ita Broukh. ex Fruterii et Heinsii emendatione, iam Passeratio probata, restituit; et sic diserte Guelf. 3. etiam *vt*, porro cum aliis Regius, Guelf. 4. et Rom. Ed. nisi quod *et* habent. Sed et id mendum sublatum in Edd. Venetis ex Cyllenii commentariis, qui veram lectionem praefixerat; quae et in Vicent. erat. At 1520. *regna* exhibet. Vulgo inde ab Aldo legebatur:

Vidit vt inferno Plutoni subdita regna.

Sed et in libris, qui hoc tuentur, vt in Guelf. 1. est vel *et* vel *Plutonis.* Tentat quoque locum Columb. ad Anonym. de Vlyx. Error. p. 117. sed parum scite.

68. *Magna deum proles leuibus discurreret vmbris*] Quorsum *leuibus vmbris* pertineat, non dixerim, et Broukhusium cum Burmanno Sec. ad Propert. III, 11, 33. in his acquiescere potuisse miror. Scilicet neuter interpretationem adiecit. Passeratius videtur accipere, *in forma vmbrarum:* forte hoc modo: vt ipsi heroes sint leues vmbrae: adeoque habitum et formam vmbrarum habent: atque sic *discurrunt leuibus vmbris:* vt diceres aliquem *incedere forma humana.* Hoc si latine dici posset, conueniret Homero, Odyss. λ, 218. apud quem mater Vlyssem edocet, in inferis tantum εἴδωλα corporum esse. Dicas omissum *in*, vt sit, *in vmbris*, h. *inter vmbras*, inter animas; ad quam rationem propius vnus Statii: *mediis — vmbris.* Atqui etiam hoc durissimum est: *discurrere vmbris*, pro, in vmbris, et hoc, inter vmbras. Poterat sic saltem scribi: *Vidit vt — leuibus discurrit in vmbris.* Alia ratio, nam omnes inibimus vias, quas ingredi licet, esset haec, vt *vmbris* sit casus seu instrumenti seu partis: heroës discurrere in locis inferis, *vmbris*, quoad vmbras; cum φρὴν, diuinior pars (φρένες Il. ψ, 104.) in caelo sit, Od. λ, 600. sqq. (Inuenta sequentium aetatum sunt Elysius campus, Hadi confinis,

confinis, multoque magis descensus et ascensus in eum ex caelo: v. c. Quintus Cal. XIV, 223. sqq. cf. Exc. VIII. ad Aen. VI.) ψυχή autem, animam animalem dicas, in Haden descendat: vt Hesiod. Scut. 151. Τῶν καὶ ψυχαὶ μὲν χθόνα δύνουσ' Ἄϊδος εἴσω. Hic autem illa εἴδωλον, corporis pristini simulacrum, est, vmbrae simile. cf. Il. ψ, 65. sqq. 72. Odyss. λ, 217. sqq. et al. Nostri cum multis aliis (etiam Coruin. Guelf. 1. et adscripto altero 2. 3.) et vett. edd. ante Aldum *vndis* habent, varietate, quae supra fuit III, 5, 21. Sed eae in locis inferis *pigrae* sunt, nec *leues* dici possunt, quod *vmbrarum* est epitheton, v. c. Senec. Oedip. 552. Vnus Broukh. habet, *magnis vndis*; neque tamen in iis currunt vmbrae. An legendum esse dicemus: *vt — Magna deûm proles leuibus par curreret vmbris.* σκιῇ εἴκελοι, vt Odyss. λ, 206. ταὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι. κ, 495. Praestat hoc quam si *Mixta deum proles leuibus discurreret vmbris* coniicias: vt sit: proles deum mixta vmbris. Nam *magna deum proles* manifestum est Homericum illud θεῶν ἐρικύδεα τέκνα. cf. not. Ceterum ex h. l. constitui posse videtur alius locus Seueri Aetn. 76. de poëtis:

Sub terris nigros viderunt, carmine Manes,
Atque inter cineres Ditis pallentia regna.

Forte legendum, *viderunt currere Manes;* nam *carmine*, licet de incantatione accipias, v. Senec. Oedip. 561. parum aptum est; nisi dicas *viderunt carmine* esse: narrant in suis carminibus, Manes et loca infera tanquam a se visa. *Inter cineres* dicere videtur, quia, mactata pecude nigra, fiebat euocatio. v. Aen. VI, 253. Nisi Homerum Odyss. λ. respexit Seuerus, et legendum:

Atque in Cimmeriis Ditis pallentia regna.

69. *Praeteriitque cita Sirenum littora puppi*] Ed. Lips. *Praetereunt*, et Guarner. *erta* pro *cita*, puto librarii vitio.

70. *Illum inter geminae nantem confinia mortis*] Ita Scaliger ex Cuiaciano correxit, vt ante eum fecerant viri docti. Accedunt duo Anglicani, Guelf. 3. Vulgo: *Illum tergeminae.* Ed. Colin. 1530. corruptior: *Illum per geminae.* At Edd. Rom. Brix. et Venetae cum duobus Italis: adde Guelf. 1. 4. *tergemini — montis;* quod non spernendum; nam erant duo scopuli, in quibus Scylla et Charybdis antra tenebant. v. Homer. Odyss. μ, 73. et inter hos πετρωπός. ibid. 234. adeoque: *inter gemini confinia montis.*

71. *Nec Scyllae saeuo conterruit impetus ore*] Rom. Ed. et Cyllen. *sceuo.* *Ore* Scaliger ex Cuiac. reposuit: cui

cui suffragantur Pocchi et Lipsii Exc. cum duobus Italis. In ceteris legitur *orbe*, variatione sollenni. v. Heins. ad Ouid. XV. Met. 274. Explicabant hoc de vorticibus maris. Sed recte *ore saeuo*, quia homines sex ex naui abreptos comedebat.

72. *Quum canibus rabidas inter freta sorberet vndas*] Posueram in prima editione verba, vt sunt in editione Broukh. quamquam in iis offendebant illa: *inter freta*, et, *rabidas canibus vndas*. *rabidas* ex libris, et Guelf. 2. v. Burm. ad Ouid. I. Met. 36. at *sorberet* ex Heinsii et Guyeti emendatione recte receptum censebam; nam ante eum a Romana inde, vt est in Regio quoque, et Guelff. legebatur:

Quum canibus rapidas inter freta serperet vndas.

quod et Vulpius reuocauit. Sed, vt serpere dici possit Scylla, quod duodecim pedes habuit, ita horum verborum ne constructio quidem idonea institui potest. Hinc certatim viri docti emendatione iuuare locum studuerunt. Passeratius legebat:

Quum canibus rabida subter freta serperet vnda.

vel:

Quum canibus rapidas inter fera serperet vndas.

Heinsius:

Quum canibus rabidas intorta resorberet vndas.

vel *intortis ferueret vndas;* et in notis ad Ouid. II. Am. 16, 26. *raptas inter freta sorberet vndas.*. In Aduers. vero I. c. 13.

Quum canibus rabidas inter freta ferueret vndas.

Broukhusius autem:

Quum canibus rabidas inter fera ferueret vndas.

fera est in duobus Italicis, item in libro Schefferi et Guelf. 2. pro var. lect. Sic variatur inf. v. 124. Apud Valer. I, 74.

—. — *superet magis et freta iussa capessat?*

malim *fera iussa;* vt nunc video, etiam coniecisse Crusium in Probab. Crit. p. 48. Quantum equidem assequor, latet fraus in vocibus: *inter freta.* In Edit. Ven. 1475. Reg. Lep. Vicent. et Lips. legitur: *sic in freta serperet:* vnde, puto, optime legemus:

Quum canibus rabidas succincta resorberet vndas.

Probauit emendationem Burmann. Sec. ad Propert. p. 611. firmatque locis Ouid. Met. XIII, 730. sq. Epist. XII, 123 sq. *Canibus succincta Scylla* vt sup. III, 4, 89. perpetuo fere epitheto. *resorbere* proprie de vorticibus istis et fluctibus, vt

vt Homerus ἀναῤῥοιβδεῖν. Minuc. Octau. c. 3. *nunc relabens ac vestigia retrahens in sese resorberet fluctus.* Horat. II. Od. 7, 15.

Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit aestuosis.

cf. Heins. ad Ouid. II. Am. 16, 26. vide etiam Ouid. Epist. XII, 125. Drakenb. ad Silium II, 307. Crusius aliam emendationem proposuit in Probab. Crit. c. 26.

Nec Scyllae saeuo conterruit impete turbo,
Quae canibus rabidis infesta reuerberat vndas.

Haec aliquantum a vulgata scriptura recedunt. Priorem versum mutatum nolim. Poeta Scyllam hic tanquam monstrum, Homero auctore, non tanquam turbinem et vorticosam voraginem describit. Hinc ei os bene tribuere poterat. Versum 72. reliqui vt olim editus legitur: quandoquidem nulla est certa emendatio, etsi recte fieri potest non vno modo.

73. *suo consumsit more*] h. vt ingenium ipsius erat. Regius, Ed. Rom. cum permultis etiam Guelff. *in ore*, errore procliui et frequenti: v. Heins. ad Ouid. Epist. X, 137. Similiter apud Propert. II, 1, 46.

Qua pote quisque, in ea conterat arte diem.

in Regio *mea*. Crusius in Prob. Crit. l. l. legebat:

Nec violenta sua consumsit morte Charybdis.

Heinsius iuuenis: *sua c. mole*. Neutrum feliciter; etsi fatendum est otiosum esse versus fulcrum τὸ *suo more*.

75. *Vel si interrupto nudaret gurgite pontum*] Anglicani tres, *aequore*. Virgil. Aen. III, 421. de eadem Charybdi:

— *atque imo barathri ter gurgite vastos*
Sorbet in abruptum fluctus.

76. *violata — pascua*] Rom. et quae inde propagatae, cum vno Anglic, Guelf. 1. 4. *violenta*. Correxit Muret. Eadem varietas erat I, 6, 47.

78. *Finis et erroris miseri*] Ita dicendum, epitheton a misero Vlysse translatum esse ad errores. Sed lectio haec a mera oscitatione in Ed. Scalig. profecta, cum secundum codd. (in his est Guelf. 3. 4.) ex Ald. pr. repeti deberet *errorum miseri*. Hoc Ald. sec. emendatius dederat: *errorum misero;* hoc quoque Exc. Pocchi, et vnus Broukh. cum Guelf. 1. et e corr. 2. tuentur.

79. *seu nostras inter sunt cognita terras*] Ed. Reg. Lep. Rom. cum Venetis, *intersunt*. Basil. *sint*. Ed. Lips. *nostris — terris*. Vtrum ἐν τῇ ἔσω θαλάσσῃ Vlixes erraverit

verit κατὰ Ἀρίσταρχον, an ἐν τῇ ἔξω κατὰ Κράτητα est inter vanas grammaticorum quaestiones ap. Gellium XIV, 6. vix satis docte ita statuentem.

81. *Sit labor illius, tua dum facundia maior*] *Sit labor illius* sc. maior. Ayrman. Vita Tibulli §. 25. corrigebat: *Sint*. Rutil. I. 274.

Hic et Praefecti nutu praetoria rexit;
Sed menti et linguae gloria maior inest.

82 *Iam te non alius belli tenet aptius artes*] Recte (etiam Burmanni Sec. ad Anthol. To. I. p. 297. iudicio) Broukh. ex Exc. Pocchi et duobus Anglic. *Iam;* vulgo *Nam.* porro Ed. Rom. cum aliis apud Broukh. adde Guelf. 3. *belli — artem.*

83. *tutam castris praeducere fossam*] *praeducere* emendatum a Mureto et Statio e libb. quibus accedit Guelf. 2. 3. Antea edebatur *deducere:* sic vulgo codd. In aliis, *producere, perducere;* sic inf. v. 89. variatur et 92. Regius, *praeponere.* Sed *praeducere* proprium in ea re. v. Obss. Misc. Vol. VIII. p. 333.

84. *aduersos hosti defigere ceruos*] vulgo in libris et Edd. ant. legitur *neruos*, quod de machinis bellicis acciebant; in vno Statii *vernos.* Sed *ceruos* ex Guellii ad Virgil. Ecl. 2, 29. emendatione recepit Scaliger; et sic in vno Ital. et in Ed. Rom. quanquam Cyllenius *neruos* praefixum habet; adde Coruin. *Ceruos* legendum esse vidit etiam Marc. Donat. ad Liu. XLIV, 11. Regius porro *desingere* vitio sollenni. v. Heins. ad Ouid. IV. Met. 141. Epist. XI, 117.

85. *ducto — vallo*] Heinsius mallet *structo*, quia modo *praeducere.* Sed *ducere vallum* proprie dicitur.

88. *Laudis et assiduo vigeat certamine miles*] Broukh. ad laudationem castrensem refert. v. ad I, 1, 75. Verum id coactum et angustum est, vt iam Vulpius vidit, nec cum antecedente sermone conuenit. Sed, vt fere Cyllenius olim explicuit, Messalam dicit optime nosse, qui locus castris ponendis maxime idoneus sit, vt et aquarum copia, et securitas ab hoste sit, vtque miles exercitationi campestri, in qua alter alteri praestare, laudis cupiditate accensus, annititur, optime operam dare possit, cuius mox varia genera enumerat: *Quis tardamue sudem* etc. Ad milites autem, non ad ipsum Messalam, quod vulgo faciunt Intpp. sequentia quoque referenda: *Quis* sc. inter milites. Ita v. 92. et 95. Heinsii emendatione carebimus, et totum locum sic legemus, vt fere in libris est:

Laudis

Laudis et assiduo vigeat certamine miles,
Quis tardamue sudem melius, celeremue sagittam
Iecerit, aut lento perfregerit obuia pilo;
Aut quis equum celeremque arcto compescere freno
Possit, et effusas tardo permittere habenas;
Inque vicem modo directo contendere cursu,
Seu libeat curuo breuius contendere gyro;
Quis, parma seu dextra velit seu laeua tueri,
Amplior, aut signata cita loca tangere funda.

Quod in his, quae breuiter dicenda erant, tam copiosus est Tibullus, equidem haud laudabo, verum quaeritur nunc, quid poëta scripserit. Ayrmannus in Vita Tibulli §. 29. totum locum aliter constituit, στιγμῇ τελείᾳ post v. 87. posita, et noua sententia a verbis: *Laudis vt* (sic legit pro *et*) *assiduo vigeat c. miles, Quis t.* — ad v. 98. perducta: ita vt quaerat, *vt laudem militaris peritiae appetendo semper in armis actuque sint milites, quis Messala, eorum imperatore, laude illa, castrensis scilicet exercitationis, prior sit.* Mihi tamen ea ratio valde coacta esse videtur.

90. *aut lento*] Regius, *et*.

91. *Aut quis equum celerem arctato compescere freno Possit*] pro *Aut*, alii *At*, *Et*, *Vt*. In Guelf. 2. *Ecquis. arctato* Broukh. ex duobus Italicis et Ed. Brix. reposuit: vulgo *celeremue arcto*; Ita *celeremue* — *et tardo* vix bene sibi respondent: pro *aut tardo*. Idcirco *ue* vel *ne* vt est in Guelf. 2. metri fulciendi caussa, ex v. 89. interpositum esse videtur, cum primum erratum esset: *celerem arcto*, vt est in Ed. Rom. Ven. anni 1500. et 1520. et Guelf. 1. 4. de quo genere vid. ad v. 39. Ayrman. tamen l. l. praefert: *Et quis equum celeremque arcto c.* (et hoc quidem omnino verum esse arbitror: *celeremque* — *et tardo*.) In Regio erat: *celeremue arrepto*. Supra I, 4, 11. *angustis compescere equum habenis* vidimus. Burmannus, vt Valerii Flacci *angi* II, 386. explicaret, haec laudans, ita effert *armato compescere freno*. In quo Valerii Flacci loco iungendum est, *Terra iuuat breuis*, h. exigui campi pascua. Sic nulla emendatione egebimus. *In laeuos orbes* ibidem, *piger* equus *angitur*, h. e. longa desidia fractus si quis insederit, vix ad naturalem flexum ei ille obtemperet. Alio consilio, vt ipse laeuam tectam haberet, Mezentius obequitat Aeneam X, 885.

Ter circum adstantem laeuos equitauit in orbes.

Deinde pro *Possit* Broukh. ex Heinsii emendatione recepe-

rat

rat *Par sit*. Sed repetendum est in hoc et reliquis versibus *melius* ex v. 89. Quanto vero elegantius eandem sententiam expressit Ouid. Epist. 4, 79.

Siue ferocis equi luctantia colla recuruas;
Exiguo flexos miror in orbe pedes.

93. *directo contendere cursu*] *cursu*, quod et in Regio et Guelf. 3. est, ex vndecim libris recepit Broukh. vulgo vt in Guelf. 1. 2. 4. *passu*, frequenti aberratione. v. ad Ouid. I. Met. 532.

94. *Seu libeat curuo melius contendere gyro*] Haec erat vulgata lectio. Quatuor Italici, *Nunc libeat*, non male, si *libeat* ἐν παρενθέσει positum, et *si* omissum dicas. *Compellere* Broukh. ex coniectura reposuit, ne bis *contendere*, quod vulgo legitur, esset. An itaque veram lectionem habeamus, dubitare licet. Ex omnibus tamen, quae proprie in hac re dici solent: *flectere*, *ducere*, *agere*, *in gyrum*, nulla alia vox accommodatior est. Ayrman. l. l. vt eadem repetitio euitetur, legebat: *directo concurrere cursu*, et, *curuo leuius contendere gyro*, vt certamen equestre grauius leuiusque describatur; sed id parum apte. Porro *breuius* secundum Muretum, quem Scaliger iterum male deseruit, idem Broukh. e libris: et Guelf. 2. 3. sic Ed. Lips. Vicent. et aliae: vulgo *melius*, in nonnullis *leuius*, quod Ayrman. praeferebat, qui etiam malebat *paruo gyro*. Cic. III. de Orat. c. 19. a Broukh. laudatus: *ex ingenti quodam oratorem immensoque campo in exiguum sane gyrum compellitis*. Seneca Thyest. 842. de Luna:

Vincetque sui fratris habenas.
Curuo breuius *limite currens.*

Ouid. Fast. VI, 586. *adductos intus agere equos* dixit. *Gyrus* proprie in equitatione. Virgil. Aen. X, 884.

— — *volatque*
Ingenti gyro.

Angustissimum gyrum dixit Plin. IX. ep. 26. cf. Broukh. inf. ad v. 207. (Nec aliter accipiendus, idemque hinc illustrandus est locus Carminis in Pison. 53. 54. — *et nunc ceruice rotata Incipit effusos in gyrum carpere cursus:* h. ex effuso cursu equum reuocare ad sedatiorem illum, saltem breuiorem, qui fit in gyrum. vbi nunc conf. Wernsdorf. P. L. M. To. IV. p. 247. at in Propert. III, 12. 11. *Gyrum pulsat equis* bene emendat Schrader Emendatt. p. 179. *Circum pulsat equis.* vt: solum. campum. *Orbem* dixit Varius in fragm. apud Macrob. VI, 2.

Quem non ille sinit lentae moderator habenae,
Qua velit, ire; sed, angusto prius orbe coërcens,
Insultare docet campis, fingitque morando.)

Crusius in Prob. Crit. 26. legebat:

Seu libeat cursum medio conuertere gyro.

95. *Quid? parma seu dextra velis, seu laeua tueri — An prior?*] Ita ex Heinsii emendatione Broukh. reposuerat, cum Scaliger ex scriptis, quibus Regius et Guelf. 2. 3. succinit, et alii apud Broukh. cum Ed. Rom. (nisi quod in hac vitiose *parmam* est) edidisset: *Quis p. s. d. velit.* Atqui haec antiquior haud dubie vera est lectio, quam reduxi. Ante Scalig. vulgo eum scriptis legebatur: *Parma seu quos* vel *quis*. Corruptioni locum dederat omissum in principio versus pronomen *quis*, quod deinde parum commodo loco inserciebant: *Parma seu quis*, vel *quos*. Heinsii lectio plane inutilis est, si haec, vt debent, ad milites referuntur, qui certant, *quis* eorum *amplior sit*, h. praestantior, potior, quis melius teneat artem latus parma tuendi aut funda scopum feriendi. Nam et hoc legebatur in Scaligerana, vt est etiam in Regio, Edd. Vett. Vicent. Venetis et prima Aldina, (adde Coruin.) At Broukh. post Heinsium correxit: *An prior*, n. est? In Edd. ex Ald. sec. profectis ante Scaligerum a Romana inde *amplius* legebatur. Pro *parma* Lips. cum nonnullis corrupte *peruia*. Lectio, quam restitui, etiam in Coruin. diserte expressa est.

96. *veniat grauis impetus hastae*] Ita Scaliger ex suis reposuit. Vulgo vbique legitur, *grandis venit*. Ed. Rom. etiam *hoste*.

97. *aut signata cita loca tangere funda*] Regius *seu s.* velit: hoc et alii habent. Ed. Lips. *cito*. Ayrmann. in Vita Tib. §. 29. totum locum ita refingebat:

Quis parma seu dextra velit, seu laeua tueri,
Siue hac, siue illac grandem vehat impetus hastam,
Eminus aut signata cita loca tangere funda?

vt ad *Quis* ex superioribus subintelligatur, *melius te possit*; nam referebat ille cum aliis Intpp. haec ad Messalam.

98. *simul a. veniunt — parant*] Reuocauit Broukh. tacite lectionem ant. Edd. a Romana inde, et codd. Statius e suis *venient*, maluerat; hoc etiam Guelf. 2. 3. cum Ed. Lips. Scaliger *veniant*. vterque *parent*; nec aliter Corvin. et Guelf. 2. 3.

100. *Tunc tibi non desit*] h. in promtu sit. At Broukh. ex coniectura Heinsii et tribus libris *desit*. Regius etiam *Tum*.

101. *Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen etc.*] Locus difficilis interpretatu, inprimis ex vetere lectione; v. 103.

Seu libeat duplicem seu iunctum cernere Martem.

Scaliger hic tria genera aciei instruendae, quadratum, duplex, pilatum, describi putabat. Sed confundit Vir summus *agmen* et *aciem*. Neque Lipsius de Milit. Rom. IV. Dial. 6. se extricare potuit. Salmas. de Re milit. Roman. c. 7. et 10. *aciem simplicem* et *bipartitam* h. l. exprimi censebat; hanc duobus cornibus, nulla vt media acies sit, constare, quae non aequaliter dirigantur in hostem, sed quorum alterum, vt hosti propius, ita prius manus conferat: hinc v. 103. *duplici seiunctim cernere* h. decernere *Marte*, emendabat; et dum *dexter*, siue qui in dextro cornu est, finistrum hostium cornu, et vice versa aggreditur, *tenet*. *Simplicem* vero esse eandem cum *quadrata*, cuius aequatae frontes sint, vt omnes, qui in primo ordine stent, vno tempore se in hostem moueant: hoc in nostro:

Rectus vt aequatis decurrat frontibus ordo,

h. vt ordines sint aequali fronte. Schelius in Diss. Polyb. c. 11. Salmasium confudisse vult *aciem simplicem*, *aciem quadratam*, et *agmen quadratum*. *Agmine quadrato* duci exercitum, cum frons et tergum in latum extensa sint, inter quae intermisceri possint iumenta; opponi autem *agmini pilato*, quod oblongum sit, fronte angustiori: hoc vsos esse in anfractibus, siluis et aliis locis iniquis; illo in campo lato et plano. *Aciem* porro *simplicem* a *quadrata* distinguere Vegetium. Locus est I, 28. — *vt primâ simplex extensa sit acies, ne quos sinus, quas curuaturas habeat, vt aequali legitimoque spatio miles distet a milite; Tunc praecipiendum, vt subito duplicent aciem, ita vt in ipso impetu is, ad quem respondere solent, ordo seruetur. Tertio praecipiendum, vt quadratam aciem repente constituant.* Ex quibus verbis omnes fere superiores interpretandi rationes euertuntur. Enimuero an Vegetii haec praecepta ad veterem Romanorum tacticen pertineant, quis docuit? Tum versamur in poëta, non in tactico scriptore, cui omnes aciei formae deinceps accurate enarrandae erant. Sed posuit ille e pluribus duas, alteram, quam *agminis quadrati* appellat, alteram, *qua binis cornibus in hostem ducitur:* adeoque prior non binis modo cornibus, sed etiam media acie constare debuit. Atque sic in Notis loci sententiam constitutam videbis. — Tandem *agmen* est in Regio in litura, et videtur fuisse eius loco *orbem*, quod diserte in

 Guelf.

Guelf. 1. et 4. Ed. Rom. legitur. Schelius l. l. ita haec laudat:

Seu sit opus, acies quadratum sistat in agmen.

102. *Rectus vt aequatis decurrat frontibus ordo*] In vulgg. inde ab Aldina sec. et libris plurimis *inaequatis*, vt sup. v. 43. quod Passeratius idem cum *aequatis* esse contendit. Edd. Rom. Reg. Lep. Vicent. cum Guelf. 1. 4. *in aequatis* diuisim; vnde Ald. pr. fecit: *an aequatis*. Sed *vt aequatis* correxerat Statius, et sic Ed. Scalig. et collat. Colot. dictum pro singulari, *fronte aequata*, h. e. recta, vnde *acies recta, quadrata*, nascitur. Pro *decurrat* (v. not.) Regius cum Rom. et aliis *concurrat*, nonnulli, *seu currat*, *consistat*.

103. *Seu libeat duplici seiunctim cernere Marte*] Ita emendauit Salmas. de Re milit. Rom. c. 7. et Heinsius, qui et alias coniecturas afferebat; et iterum ad Virgil. Aen. XII, 709. *duplici seu iuncto*. Verum haec turbant sententiam loci, non constituunt. Vulgo: *duplicem seu iunctum cernere Martem.* Nempe ex *seiunctim* factum primum *seiunctum*, quod in vno Wittiano et Eboracensi est, hinc ortum *seu iunctum*; et hoc dedit locum mutando ablatiuo reliquorum nominum. Ed. Lips. etiam *seu victum*, Vicent. et aliae *seu vinctum*, v. ad I, 1, 64. Regius *seu iunctim*, quod ad veram lectionem propius ducit. Si opposita acies est vna acie, et fronte aequata, necesse est, vt vi oppositi altera sit acies, qua seiunctis cornibus pugnetur. Crusius in Probab. Crit. c. 26. emendabat:

Seu libeat, duplicent, seu iungant cornua Martem.

Sed mentem viri docti assequi non possum.

104. *Dexter vti laeuum teneat dextrumque sinister*] Ita ex Cuiaciano et Exc. restituit Scaliger; vulgo:

Dextraque vt laeuum teneat, dextrumque sinistra.

Statiani, vnus Angl. cum Ed. Rom. et Guelf. 2. 3. *Dexterque vt l.* Regius cum Ed. Lips. et Ald. pr. *Dexteraque vt.* Ed. Rom. mox: *dexteramque sinister*. Regius etiam cum Guelf. 2. 3. *sinister*. Tum pro *teneat* Salmas. l. l. malebat *tentet*, h. aggrediatur: quod vtique praeferendum censeo.

105. *sitque duplex geminis victoria castris*] Ita pro eo, quod vulgo est, *gemini v. casus*, Heinsius coniecerat Adu. III, 10. et ex vno Statiano, Colbertino, et Exc. Colotii reposuit Broukh. Consentit Ed. Rom. at expressae hinc Venet. 1500. *gemini v. casus*, et 1491. 1520.

1520. *gemmis v. casus.* At Guelf. 1. 4. *geminis v. casus. Gemina castra* h. l. sunt cornua bina eiusdem exercitus, quatenus ille bipartita acie pugnauit. Crusius l. l. legebat:

Sitque duplex geminis victoria caussis.

Sane *caussa* et *casus* permutantur. v. Gronou. Obss. III, 14. sed tota sententia et ratio ab h. l. aliena. In votis habebam, vt peritissimus rei militaris Romanorum auctor, Nast, in suis antiqq. milit. Rom. hunc locum attigisset: qui praeclare de agmine quadrato egit p. 233. sqq.

107. *Iapydiae*] Haec vera scriptura est. v. Drakenb. ad Liu. XLIII, 5, 3. Reimar. ad Dion. XLIX, 34. etsi et *Iapodes* et *Iapides* vulgo legantur. Primum Scaliger ex suis quibus accedunt Guelff. 1. 2. 4. legit: *Iapidiae:* vulgo circumferebatur *Iapygiae*, quae in Italia quaerenda erat. Regius: *hiapigliae*, monstrose. Ed. Rom. *Iapides*, at Cyllen. *Iapidiae*, et sic reliqui. *Iazygiae* Guelf. 3.

109. *Pannonius gelidas passim disiectus in Alpes*] Etiam Auctor Eleg. ad Liuiam 390.

Summaque dispersi per iuga Pannonii.

quanquam ab Augusto in deditionem receptos memorat Dio; quod tamen vtrumque locum habere potest. Videntur vero hic paullo latius accipiendi Pannonii. Nam Pannonii proprie iuxta Danubium, a Norico vsque ad Mysiam, habitabant. v. Dio XLIX, 36. adeoque ab Alpibus paullo remotiores erant. Ayrman. in Vit. Tib. §. 35. ei rei occurrere putabat, si insereretur *et* post *passim*, vt per eos, qui *gelidas passim disiecti in Alpes fuerint, scilicet a natura, id est, qui passim Alpes, incoluerint, intelligantur Salassi, vicinique et in Alpibus pariter habitantes populi, quos vno alteroue post anno Messala proprio Marte deuicit, Legatus ad eos Propraetore missus a Caesare.* Sed obscure ita Salassos a poëta declarari, multo magis mirationem faceret, quam quod eos omnino sileri videmus. Nec vero iis inter Iapydes, Pannonios et Arupinos locus bene esset, cum nimis remotae ab his eorum sedes fuerint: etsi verum est, eiusdem belli contagium ad vtrosque pertinuisse. v. Dio l. c. 34.

110. *Testis Arupinas et pauper natus in armis*] In libb. et edd. ante Scaligerum legebatur *Arupinus:* a Romana inde, quam sequuntur Venetae et Aldinae. Sic quoque Guelf. 1. 4. At Scaliger ex Cuiac. *Arupinis* receperat, coniiciebat tamen legendum esse: *Arupinas,*

 vt

vt gentile esset, quod reposuit Broukh. In libris mira varietas. Inuenitur enim, *et Alpinis*, *et Arpinis*, *et Aprinis*, *et Hirpinis*, *Harapinus*, *et Hyrpinas*, *et Arpinas:* Ed. Lipf. cum Vicent. forte et aliis, *in alpinis;* Regius, *et alpinis;* sed in margine *hirpinis* vel *arpinis*. Porro Ed. Rom. *in aruis* cum nonnullis aliis: quod Ayrman. §. 36. probabat, vt legeretur *Arupinis — in aruis*. Certe nondum satis certa fides singulis versus verbis esse videtur.

112. *Pyliae miretur saecula famae*] In Edd. vett. post hunc alium legi versum notat Heinsius:

Namque senex longae peragit dum secula vitae.

et miratur, cur omiserint recentiores. Equidem non nisi in Ald. sec. et hinc deductis Statiana, Muret. Gryph. Bas. inueni; ab reliquis, quas vidi, etiam Rom. Venetis, Reg. Lep. Vicent. Ald. pr. et hinc profectis, abest, vt adeo is reposuerit, qui Aldinam sec. correxit. Potest quidem in aliis omissus esse propter repetitionem verborum, *secula famae*, et *secula vitae*. Verum haud dubie est pro insititio habendus. In Coruin. sic expressus est:

Namque senex longe spargit dum secula famae.

113. *reuocauerit*] intell. vt, quamuis. In libris vt in Guelf. 3. fere *renouauerat*. nonnulli cum Guelf. 2. *reuocauerat*. Guelf. 1. 4. *renouauerit* non male. v. ad Ouid. I. Met. 11.

115. *Gaudet*] Broukh. reposuit ex emendatione Heinsii parum necessaria; vulgo *Audet*.

eod. *validisque sedet moderator habenis*] h. fortibus et firmis, quae equum moderantur, domant. Broukh. ex quinque libris, adde Guelf. 3. ex emendat. *validusque:* quod mihi arridebat in prima editione. Memineram sane illa Cic. de Orat. III. c. 41.

Erras, erras: nam te exultantem et praefidentem tibi
Repriment validae legum habenae, atque imperii insistent iugo.

vbi vim habet epitheton eximiam, verum ex re et sententiarum nexu. Attamen etiam h. l. *validae habenae* elegantius dictae sunt epitheto a valido sessore ita translato. cf. sup. ad v. 78. Intelligitur etiam per se, validas habenas indigere valido sessore, et esse equum validum regendum.

116. *non alias conuersus terga domator*] Vocabulum *domator* suspectum erat Scaligero, sagacissimo viro: sed non, vt Broukh. putat, propter formam: nam et *domitor*

tor et *domator* dixere veteres; fed primum, fi debet effe πωλοδάμνης, et ἱπποδάμας, non ita nude poni, verum *equorum domator* adiiciendum erat, vt Virgil. Aen. VII, 189. *Picus equûm domitor*, et v. 691. *Messapus equûm domitor*. Deinde adhuc de Arupinate haec effent accipienda; et tamen videtur Poëta de alio populo nunc loqui velle. Pocchi Exc. habebant, *terga domata*, quafi, quae nunc perdomita funt: duo Italici, *comata*, vnde olim de Gallis hic agi volebant. Forte transpofitio facta, et legendum:

— non alias conuerfus Dalmata tergum.

Dalmatae enim V. C. 720. cum rebellaffent, primum ab Agrippa, deinde ab ipfo Augufto perdomiti funt, multis et magnis tamen acceptis incommodis. v. praeter Appiani Illyrica, Dio XLIX, 38. et triumphauit poftea de iis Caefar ib. LI, 27. Vellei. II, 90. *Dalmatia, XX. et CC. annos rebellis, ad confeffionem pacata eft imperii.* Liuius Epit. 131. *Iapydas et Dalmatas et Pannonios fubegit.* Ex quibus patet, eum aegre perdomari potuiffe, hincque adeo *non alias conuerfum terga* dici, quod non ad viuum refecandum. cf. v. 194. Confol. ad Liu. 389.

— — et tandem Dalmata fupplex.

Sic etiam de Iapydibus loquitur Appian. Illyr. p. 1205. *Iapodes, qui vltra Alpes incolunt, tunc primum Romanorum tulere iugum.* Ayrman. Vit. Tib. §. 36. fic legebat:

Te duce non alias conuerfus terga domatur,
Libera Romanae et fubiecit colla catenae.

Verum ita ad eundem Arupinatem referendum, et temporum infuauis commutatio infertur.

118. *Nec tamen his contentus eris*] Heinf. in Adverf. I, 2. malebat: *eas;* vti volebat *ire*, tanquam elegantius vbique inferre pro *effe*.

121. *Tyrio fubtemine*] Noftri cum multis minus accurata fcriptura, *fubtegmine*. v. ad Ouid. VI. Met. 56. Colbert. cum vno Broukh. *velamine*.

122. *oriente die, duce fertilis anni*] Ed. Rom. *vertilis anni*, vt Barth. fupra v. 51. pro *fertilibus horis* malebat *vertilibus*. Vnus Stat. *artis* pro *anni*.

124. *Et fera discordes t. flamina venti*] pro *fera* Bafil. *freta*, v. ad v. 72. Heinfius et hic *disfortes* malebat.

125. *egerunt flumina*] Regius, *tenuerunt* ex fup. verfu.

126. *Quin rapidum p. — vndis*] In Regio vltima vox in litura erat fcripta, et pro *Quin* idem *Cum*.

127. *Nulla nec a.*] Ita Broukh. e libris, inter quos et Regius, vt iam emendarat Pafferat. Vulgo *Vlla nec.* Statii vnus, *nulla haec*, vnde ille faciebat, *nulla hic.* Duplex haec negatio locum habet in repetitione alterius particulae; eft enim quafi diftinguendum, *Nulla, nec auis, nec quadrupes.* Vnde valde dubito de veritate lectionis loci v. 164.

129. *Quin largita tuis funt muta filentia votis*] Emendauit Broukh. *quum.* Eft *cum* in vno Anglic. nec non in Regio et Ed. Lipf. Sane parum placet vulgatum nec magis tamen *cum.* — Porro vulgg. *multa filentia* parum commode. At *muta*, quod iam Heinf. coniecerat ad Ouid. II. Met. 66. et Exc. Perreii et vnus Anglic. habent, non raro ab altero pulfum eft loco. v. ad Ouid. IV. Met. 433. *Muta filentia* ap. eund. VII. Met. 184. X, 53. *taciturna* II. Art. 505. *largita funt* vel paffiue poteft accipi, vel vt neutro ea comprehendantur, quae anteceffere, *flamina, flumina, mare, volucris, quadrupes.*

130. *Iupiter ipfe l.*] Miror neminem hic contactum pruritu corrigendi: *Iupiter ille.* v. ad I, 4, 23.

eod. *leui — curru*] propter celeritatem curfus: vt ἐλαφρὸς pro ὠκὺς, ταχύς. Doufa in Not. c. 7. fuffragante Broukh. propterea, dictum vult, quia Iouis currus alatus fuerit: et affert locum Macrob. Sat. I, 23. fed iftud fuiffe peculiare Platonis commentum, non commune antiquitatis, facile e loco apparet. Horatius quidem I. Od. 35, 8. et alii *volucrem* Iouis currum dixere, fed hoc eft celerem; adeoque idem ac *leuem.* Alio refpectu idem I. Od. 12, 58. *grauem* dixit:

Tu graui curru quaties Olympum.

ob maieftatem infidentis. cf. Pafferat. et Broukh.

131. *Iupiter ipfe — Affuit*] Vnus Ital. et Ed. Reg. Lep. *Affluit*, quod probabat Burman. Diff. de Ioue Fulg. c. 9. p. 72. Nimis docte. etfi ita Deorum greffum (defcendiffe enim Iouem hic intelligere oportet) exprimebant. Sed potius id librarii vitium effe arbitror, cum et reliqua, *liquit, praebuit*, praeteriti fint temporis.

132. *tuis precibus*] Reg. *fuis.*

134. *additus aris Laetior eluxit ftructos fuper ignis aceruos*] *additus* eft appofitus, repofitum a Broukh. ex fuperioribus Edd. nam Scaliger cum aliis, etiam Rom.

Cunctaque veraci capite annuit abditus aris.

legit et ad Iouem retulit. At fic debuiffet faltem fcribi: *abditus*

abditus auris. Pro *laetior*, quod inde ab Aldinis legitur, et ante eas in Vicent. exhibent Ed. Rom. cum Venetis et multis aliis item fcripti, in his Regius, Guelf. 1. 4. et a m. fec. 2. *purior*, quod illi recte Broukh. pofthabuit, vt et illud, quod Mattius e fuo libro probabat:

'urior elufit fubftratos ignis aceruos.

ftratos etiam vnus Heinfii exhibebat, frequenti permutatione. v. Heinf. ad Ouid. III. Met. 570.

136. *non iidem tibi fint aliisque triumphi*] Diferte ita Guelf. 3. *fint* eft in Scaligerana, ex Ald. pr. in aliis *funt.* Permulti, etiam Regius, *Incipe nunc: iidem tibi funt.* vel *Incipe: nunc iidem*, vt Ed. Rom. et Ven. 1491. 1500. at 1520. *non iidem*, Vicent. *Incipe nunc idem: tibi funt aliique tr.* Sic quoque variant mff. Ita Guelf. 1. *Incipe! nunc idem tibi fint aliisque.* et *Incipe: nunc iidem tibi funt aliique tr.* Eadem Rom. cum Lipf. *triumphis*, propter vicinum *aliis.*

139. *Nec fera te Tyrio tellus obfeffa colono*] Ita Scaliger pro eo, quod vulgo erat, *Rhoeteo*, vel *Rhetaco*, emendauit, cum in Cuiac. effet, *te tereo.* Sed varietas fcripturae nimis infolens eft, quam vt a noto vocabulo *Tyrius* proficifci potuerit. Vnus Statii, *terreno*, alius cum Guelf. 2. *Threïcio*, vnus Broukh. *tyreno*, vnus Heinfii *tartareo*, (fic quoque Coruin.) fed plerique, vt in Cuiaciano, et Guelf. 3. *tetereo:* Reg. cum Ed. Lipf. *te terio*, Ed. Rom. Brix. cum Guelf. 4. *Nec fera tereo.* Vicent. Venetae cum Exc. Pocchi Guelf. 1. *thereo.* Ex quibus veram lectionem effe cenfeo, *Theraeo tellus obfeffa colono:* vt Africa et inprimis Cyrene intelligatur, cuius conditores ex infula Thera, Θήρῃ, duce Batto, profecti funt, vt late Herodot. IV, 1, 47. fqq. perfequitur. A vero non multum aberat Cyllenius, interpres non contemnendus. Pro *obfeffa* in Ed. Rom. et Ven. et Guelf. 1. 4. *poffeffa*, vt legebat Heinfius. Sed v. ad II, 3, 41.

140. *Choafpes*] Ita repofuit Scaliger, quamuis in fuis haberet *Diafpes*, quod et in aliis, etiam Regio, eft. Nonnulli adeo, vt Ed. Lipf. *Dryafpes*, Guelf. 3. *Deiafpes.* Sed habent *Choafpes* boni libri, in his Guelf. 1. 2. Rom. Ed. *Cohafpes.* Cyllenius in fuo legerat, quod Guelf. 4. habet, *Coafpes.* Vicent. *Coafpis.* Ald. pr. *Choafpes*, quod mutauit Ald. fec. *Diafpes*, et hinc aliae. Salmaf. Polyh. p. 492. B. de h. l. differens, *Diafpes corruptum*

ruptum ex Chuaſpes, nam et Coaſpes et Cuaſpes in noſtris libris h. l. reperi ſcriptum. Factum Diaſpes diuaricatis cruribus τῦ υ.

141. *Cyri dementia Gyndes*] *Gyndes* diſerte in Ed. Vicent. haud dubie et in aliis. *Gindes* in aliis vt et in Guelf. 1. 4. tum Ed. Rom. et hinc Venetae, etiam Aldinae et hinc vulgatae. Correxerat tamen hoc ex Herodoteo Γύνδης (v. 1. c. lib. I, 189.) iam Cyllenius; tandem emendauit Scaliger. At in libris fere legitur *Cydnus*, in vno et Guelf. 3. *Cyrus;* perperam.

141. *Radit Arecteos haud vna per hoſtia campos*] Ita ex Heinſii emendatione repoſuit Broukh. contentus inutili illuſtratione vocis *radere;* de ceteris tacet; vt ſaepe indigneris in difficultatibus ab eo te deſtitui ad ea autem auocari, quae in phraſi et voce illuſtranda inutili copia effundit. In vulgg. Edd. legebatur: *Cretaeis ardens aut vnda Cayſtria* et inde a Mureto (id quod et vett. edd. et ſcripti habent) *Caryſtia campis*, quod intelligebant de aquis ad *Caryſtum* Euboeae vrbem. Sed dicere non poterant, quorſum *Cretaeis campis* pertineret, et quomodo a Perſide in Euboeam transiiſſet vno ſaltu Poëta. Itaque Scaliger ex Cuiaciano reponebat:

Ardet Arectaeis aut vnda perhoſpita campis.

hos in Babylonia a Strabone (lib. XVI. p. 1072. B. poſt Arbela eſt *Artacene*, aut potius *Aractene*) memorari, inque iis lacum ardentem; (ἔνθ' ἡ τοῦ Νάφθα πηγὴ καὶ τὰ πυρὰ, de eodem loqui Plinium L. II. c. 110. *Campus Babyloniae flagrans quadam veluti piſcina iugeri magnitudine.* Fuere tamen et ſunt plura in his terris loca bitumine liquido ſeu naphtha notabilia: de quibus narrant paſſim, qui ea loca adiere: vt in antiquae quoque Mediae terris, et nuper Reineggs in locis circa Baku; ille autem Plinii lacus Straboni XVI. p. 1078. B. memoratur tanquam vrbi propinquus. Probabilius eſt, eſſe lacus noſtro homini memoratos eosdem, quos in Adiabene commemorat Anonym. Antiqq. Cpolit. lib. VI. n. 356. in Banduri Imp. Orient. To. I. P. III. p. 124. *perhoſpitam* explicat ξενίζουσαν, miram, inſolentis naturae, dum Gallicum, *étrange*, in animo haberet: nam latine *vnda hoſpita* eſt, vel quae intrari, nari, nauigari etc. poteſt, vel quae aliunde aduenit, vt Seuer. Aetn. 128. *hoſpites fluuios* dixit, vbi v. Scaliger. Heinſius principio emendabat, vt etiam Scaliger maluerat,

Ardet Arecteos aut vnda per hoſpita campos.

vt

vt iungerentur, *per campos*. In quibus quidem *qua* commode fubintelligi poteft ex v. 140. contra quam Broukh. exiftimat, fed manet difficultas in *τῷ hofpita*, quae forte tolli poffit, fi legas, *vnda parum hofpita*, quia omnia comburit iniecta. Itaque cum varie tentaffet, (nam et *tardet*, et *ter hofpita* coniiciebat) tandem probabiliorem propofuit alteram illam emendationem Heinfius, quam recepit Broukh.

Radit Arectaeos haud vna per oftia campos.

(Nam cur antiquatam fcripturam, *hoftia*, nunc inducat, non video. malim repofitum effe *Aractaeis* e Strabonis veftigiis.) Sane quidem Gyndem per Artacenam decurriffe nemo, quantum memini, docuit. Eft tamen haec correctio Heinfii feliciffima. Parum feliciter cum Scaligero certans Aufonius Popma ad Vellei. II, 19. legebat:

Ardet Arectaeis vnda par hofpita campis:

vt effet *vnda par campis*, bituminofis et ipfis. Salmaf. ad Solin. p. 840. Ed. Trai. ita emendabat:

Ardet Areccaeis aut vnda perhofpita campis.

ab *Arecca*, vel *Aracca*, Sufianae oppido; in ea autem regione erant naphthae fontes. v. Strabo XVI. p. 1078. *Ardet Arectaeis* corruptum fuiffe in *Cretaeis ardens* quod eft quoque in Guelf. 1. 2. 3. 4. vel *ardet*, fiue *Cretheis*, vt in Rom. et Ven. non miror: fed ab eo nondum abduci me patiar, quo minus latere aliud quid credam in *vnda Cariftia*, *Caryfia*, *Caiftria*, *Chariftia*, *Cariftina*, vt varie legitur in omnibus aliis praeter Cuiacianum; *Caryftia* in Guelf. 1. *Chariftia* 2. et 3. in quo emend. *cayftria*. 4. *cariftia*. Dicerem fuiffe: *vnda Acherufia:* modo conftaret, ardentes fontes effe dictos vel habitos Acherufios.

143. *Tomyris*] Regius, *Tamyris*, vt alii ap. Broukh. Tum Schefferi liber, *Nec quae*.

144. *Impia nec f.*] Carrion. ad Valer. Flacc. VI, 750. *Nec pia qui f.* vt fit: Et qui non pia.

145. *Padaeus*] Ita et Regius. In aliis *Pachaeus*, *Phareus*, *Padetus*. Ed. Vicent. *bacchaeus*. Guelf. 3. *pacheus*.

146. *Hiftrus*] eft ex emendatione Broukh. vulgo, *Hebrus*, ad quem tamen nulli Getae habitant. Repofui *Iftrus;* nam afpiratio ex feriorum librariorum more adhaefit.

eod. *Mofynos*] e libris et anterioribus edd. in quibus *Mofinos* exaratum, reuocauit Broukh. Scaliger e fuis repofuerat *Magynos*, qui et, tum in aliis, tum in Regio funt. *maginos* habet Guelf. 1. 2. 4. *mufinos* 3. et in marg. *maginos*

maginos. Valer. Flacc. V, 152. *Mossynos* duplici sibilo extulit, ad quem l. vide Intpp. (In *Mosynis* et in *Tanai* nemo haesit. Atqui in eorum finibus nullus Tanais fuit: vti nec Getarum sedes ad eum fuere, quos Ouidius adhuc infra Istrum colentes reperiebat. Haberet forte locum *Hypanis* pro *Tanai*. Ita tamen *Mosyni* non magis expediuntur. Itaque suspicor poëtam aut Scythas ἀμαξοβίους per *Mosynoecos* h. e. *ligneis domibus vtentes* declarare, aut omnino latius eo vocabulo pro barbaris Sarmatis vel Scythis vti voluisse.)

151. *Et circumfuso considit in aëre tellus*] *Considit* ex emendatione Heinsii recepit Broukh. Omnes vulgo Codd. et Edd. *consistit*, quod damnatum nolim, cum de situ et loco, qui terrae assignatus est, bene accipi possit, vt Ouid. I. Met. 54.

Illic et nebulas, illic consistere nubes
Iussit.

n. in aëre. Sed et ibi Heinsius malebat *considere*; et est sane aberratio librariorum in his vocibus satis frequens. v. Heins. ad Ouid. I. Met. 307. II, 59. 632. verum intrudere vbique elegantiam aliquam quam forte animo teneas, non est emendare corrupta, sed mutare ea, quae et ipsa bona ac recta sunt.

152. *toto disponitur orbe*] Ita Scaliger cum melioribus, vt iam legendum e suis monuerat Statius. Sic et Regius Guelf. 2. 3. ac Coruin. cum Ed. Lips. ac Vicent. Antea ex Ald. sec. legebatur *totos orbes:* ex Ald. pr. autem, *totus d. orbis*, non male, quod et Muretus seruauit. Idem Ed. Rom. cum Venetis, et Guelf. 1.

155. *incepto — liquore*] Guyetus mallet *incerto*, Heinsius *inferto*, vt ap. Auienum. Etiam in Regio *incepto* notatum erat tanquam suspectum. Sed v. Not.

156. *durata riget densam in glaciemque niuemque*] Regius *densa*. Felicius haec expressit Fracastor. Syphill. I, 137.

Aspice, vt, hibernus rapidos vbi flexit in Austrum
Phoebus equos, nostrumque videt depressior orbem,
Bruma riget, duratque gelu, spargitque pruina
Tellurem, et gelida glacie vaga flumina sistit.

157. *Quippe vbi non vnquam Titan superingerit ortus*] h. infert, infundit superne. Scaliger e suis (adde Coruin. Guelf. 2. 3.) legit: *superegerit*, quod et ipsum placere potest: quasi sol versus polos non ascendere et eniti possit, quippe cum ibi mundus *consurgat*. Ge. I, 241. Et sic Regius

gius cum Ed. Rom. Pafferatius hinc faciebat, *fuperexerit*. Pro *vbi* codd. vt Guelf. 1. 4. Ed. Rom. cum fuis traducibus *ibi:* mutauit Statius e libris. Etiam *nonnunquam* erat ante Muretum.

159. *propior terris*] vnus Angl. *terras*, quod exquifitius. v. Gronou. ad Liu. XXII, 40. et paffim. *proprior* perpetuo vfu librariorum multi et h. l. vt Guelf. 1.

160. *Seu celer hibernas properat decurrere luces*] Ita inde ab Aldo editur: fic et Vicent. Guelf. 2. 3. At Ed. Rom. cum Brix. et Venetis it. Guelf. 1. 4. *properet deducere noctes.* Sic etiam liber Sfortiae ap. Statium, cum Exc. Colot. Et *noctes* etiam ex Eboracenfi notauit Heinfius. cf. fup. I, 2, 29. Sed eas, quippe tam longas et tardas hiberno tempore, non *properat celer* nec decurrere nec *deducere*, h. adducere, Sol. Itaque praeftat alterum. *Decurrere* etiam recte fe habet. v. fup. v. 51. *dum terna — faecula fertilibus Titan decurrerit horis.*

161. *preffo tellus confurgit aratro*] Ita Regius et Guelf. 1. 2. 3. cum Ed. Lipf. et Rom. vnde videtur in vulgatas veniffe: quanquam Cyllenius legerat *exurgit*, quod in libris ceteris fere eft omnibus, et in ed. Vicent.

162. *praebent nec*] *neque* Coruin. Guelf. 2.

164. *Nulla nec ex*] Vnus Colbertinus habet *Vlla*. Et fic inf. Carm. 13, 3. 4. Sed Graecum loquendi morem h. l. fequutus effe nofter dicendus eft. cf. fup. ad v. 127. Sic Cic. II. Verr. 24. *Debebat Epicrates nullum nummum nemini*, vbi v. Graeu. et ad Attic. III, 7. Propert. II, 15, 32.

Abfenti nemo ne nocuiffe velit.

cf. inf. Carm. 7, 8.

eod. *exuftas — partes*] Nonnulli ap. Broukh. *terras* ex interpretatione.

165. *interque rigentes*] Regius, Guarner. cum multis aliis *rigentem*, male. vid. v. 13. Illa autem forma, vt *inter*, *inter* repetatur, vbi follennis vfus et ipfa ratio vnum tantum *inter* admittunt, paffim iam a viris doctis obferuata eft: inprimis Horatiana exempla Serm. I, 7, 11. 12. et Ep. 1, 2, 11. 12. vbi v. Bentl. ad quae loca tuenda hic ipfe verfus e Tibullo affertur.

167. *Quas vtrinque tenens fimilis vicinia caeli*] Ex tribus libris temere ordinem mutauit Broukh. qui in omnibus reliquis eft: *Quas fimilis vtrinque tenens.* Deinde Colbert. cum Ed. Mureti, Bafil. Plant. *fimiles*, ex Ald. fec.

168. *vires necat aër*] follenni errore in omnibus fere libris et Edd. *negat*. Emendauit iam Statius poft Muretum.

169.

169. *per tempora vertitur annus*] *vertitur* post Muretum Scaliger reposuit e Cuiac. et sic Ed. Rom. cum Ven. 1491. 1500. Codd. Guelf. 1. 2. At in reliquis omnibus *labitur*, quod tamen h. l. minus accommodatum. Contra recte *labitur* praetulerunt ap. Ouid. III. Art. 65.

— — — Cito pede labitur aetas.

vbi liber Vossii *voluitur*. Nam *tempus labitur*, celeriter praeterit, at mutatae anni vicissitudines *vertuntur*. vt sup. I, 8, 48. aetas — *non tardo labitur illa pede.*

170. *Hinc et c.*] *Hinc* (propter temperatum aërem, puta) Broukh. tacite e libris reposuit, vulgo *hic:* quod stare posset, si idem superiori versui redderes, vt est in Ed. Rom. et Venetis. Paullo post pro *didicit* Regius *dedit.*

171. *lenta — vitis*] Eborac. vetustissimus liber *laeta*, perpetua variatione. Sed *lenta* verum, quia complectitur arborem capreolis, palmitibus, et per ramos ascendit.

172. *Tondeturque seges maturos annua partus*] Duas metaphoras, nescio, an satis bene, confundit. Quanto simplicius illa II, 1, 48.

Deponit flauas annua terra comas.

173. *pontus confinditur aere*] Multi *confunditur*, etiam *contunditur*, vt sup. I, 7, 21. erratum. Guelf. 2. pro var. lect. *conscinditur*. Cum de aratione ferro facta iam egisset, suspicari possis fuisse: *Vt ferro tellus*, subint. ita, *pontus confinditur aere.*

174. *structis exurgunt oppida muris*] Vnus Statii, Colb. duo Broukh. *consurgunt*. vt variabant v. 161. hoc tamen h. l. malim. Ouid. XV. Met. 431.

Nunc quoque Dardaniam fama est consurgere Romam.

vbi vnus Basil. *assurgere*. Regius exhibebat *exurgitat*, vt duo Statiani habebant, forte pro *exsuscitat:* nisi a stupore librarii profectum est.

175. *per claros ierint tua facta triumphos*] Ita reposuit Scaliger, cum in suo inuenisset *praeclaros ierint*. Vulgo vbique legitur: *praeclaros poscent* (in Guelf. 1. corrupte *possent*) *tua facta triumphos*, sententia plana et facili, quasi sibi debitos. Sed illa Cuiaciana lectio non aeque planum sensum habet. Broukh. quidem laudat similia loca, nec tamen interpretatur; alioqui vidisset, parum accommodata illa esse; alterum Ouidii III. Art. 87.

Ite per exemplum, genus o mortale, dearum.

Sed ibi est, *sequi exemplum;* alterum Statii Achill. I, 4.

— *nos*

— nos ire per omnem,
Sic amor eſt, heroa velis.

Verum hic eſt omnem hiſtoriam de Achille perſequi, non aliquam particulam inde decerpere. Poſſint et alia loca afferri ſimilia. Ouid. I. Faſt. 15.

Adnue conanti per laudes ire tuorum.

h. recenſere dies feſtos in honorem tuorum inſtitutos. V. Triſt. 9, 22.

Sic mea, lege data vincta atque incluſa, Thalia
Per titulum vetiti nominis ire cupit.

h. nomen tuum commemorare, (*titulus nominis* eſt ſimpliciter nomen. II. ex P. I, 50.

Oppida ſub titulo nominis iſſe tui.)

II. Triſt. 168.

Vtque tui faciunt, ſidus iuuenile, nepotes,
Per tua, perque ſui facta parentis eant.

h. imitentur. Conſol. ad Liuiam 413.

Perque annos diuturnus eas fratrisque tuosque.

Ad nullum vero horum modum explicare poſſis hoc noſtri: *facta tua ierunt per claros triumphos*, niſi forte vt ſit, *habuerunt triumphos*, egiſti tu non vnum triumphum. *fata*, quod in Regio et aliis eſt, commodiorem ſenſum habere putes: vt ſit: cum tu omnes victorias conſequutus ſis fato tibi debitas. Forte *ierint* ortum ex *mereant*, quod gloſſema fuit τοῦ *poſcent*. Si vero *facta* cum *triumphis* bene iunguntur, vt ex h. l. apparet, cur non et *acta* putemus iungi poſſe? Secus viſum viro docto, qui nuper in Probab. Crit. p. 8. apud Lucan. I, 121.

Tu noua ne veteres obſcurent acta triumphi.

parum opportune reponere voluit *arma;* Poëta enim vult: res a Caeſare recenter geſtas, reportatas ab eo victorias et triumphos, officere poſſe veterum Pompeii triumphorum ſplendori et gloriae.

176. *diceris magnus in orbe*] Regius, Ed. Rom. cum ſeptem ap. Broukh. Guelf. 3. *maximus orbe.*

177. *Non ego ſum ſatis* —] Similiter Auctor Panegyrici in Meſſalam in Catal. Scal. p. 92. (v. 55. Anthol. Burm. To. I. Ep. CXXII.)

Non noſtrum eſt, inquam, tantas attingere laudes.

178. *Ipſe mihi non ſi praeſcribat carmina Phoebus*] h. praecipiat, dictet. Rom. ed. cum aliis *perſcribat.* duo *praeſtabit.*

181. *Languida non noſter peragit labor otia, q.*] Sic omnes libri, ſcripti et editi, praeterquam quod in quatuor apud

apud Broukh. et in Lipf. Ed. eft *pergit*. Broukh. tamen ex Exc. Lipfii repofuerat: *Languida nam nofter p.* idque hoc modo interpretatur: *ideo Valgii humeros illi oneri fubiicit, quod ipfe laborem refugiat, confcius fibi virium exiguarum, atque otium potius fectetur, quamuis in re non lautiffima;* quafi vero bonus Tibullus alicui typographo operam addixiffet, et panegyricum Meffalae, vt panem lucraretur, fcribendum fufcepiffet. Apparere debebat Interpreti doctiffimo, illud *quamuis* plane fubfilientem et hiantem facere fententiam; cui naeuo etfi forte ita mederi poffis, vt pro *quamuis* legatur *cum vis;* vt fit: *cum vis Fortunae — me aduerfa fatiget;* manet tamen hoc, *laborem* non poffe dici *agere otia:* nifi velis interpretatione adiuuare lectionem, hactenus, vt *otia* accipias de lufibus, ludicris carminibus. Sed nec hoc bene fieri poteft. Itaque potius duxi reuocare antiquam lectionem: *Non labor nofter peragit otia languida* in quibus tantum copula defit: h. non tamen interea ceffo canere laudes tuas, quamuis fortuna aduerfa me auocare ab omni ftudio debere videtur; Haec paullo melior, puto, interpretatio, quam illa, quam Achilles Statius in Not. ad h. l. propofuit. Effet tamen fententia apertior, fi legeres:

Languida nec nofter —

vt *nec* fit, *non tamen.* (et fic in Coruin. legitur. Alias etiam praeftaret: *nec — peraget.* vt v. 191. fequitur: *deficient.*)

182. *me aduerfa fatiget*] Ed. Lipf. cum vno Angl. et Ed. Ven. 1475. ac Vicent. *fatigat. me* a Regio abeft. Inferta vero illa, *vt mos eft illi*, non parum languent: fiue fit, vt folet *me* fatigare, vexare, fiue refpectu aliorum: Nam et eidem fortunae mos eft aliquos fouere: fi addidiffet, *vt mos eft illi affligere bonos*, aut fimile, tum demum conftaret fententia.

184. *flaui ditantes ordine fulci Horrea*] Ayrman. Vit. Tib. §. 7. et nuper Crufius in Probab. Crit. c. 26. corrigebant *diftantes ordine fulci*, et fic memini, nefcio quem, antiquorum Interpretum legere. Et procliuis vtique ea eft corruptio, viderique poteft eo alludere *dictantes*, quod in duobus Gebhardi, Exc. Lipfii, vno Angl. et Regio eft; fed nondum video, quid in vulgata reprehendi poffit, et quantum illi correctio illa praeftet: (in qua otiofum eft ornamentum: *diftantes ordine fulci:* inprimis cum iam potentius epitheton adfit: *flaui.*) Heinfius etiam *fulcos* tentabat: temere. Rutil. I, 199.

Interea

Interea Latiis consurgant horrea sulcis.

vbi *horrea* Burmanno minus bene in fulcis consurgere videntur. Ipse coniicit, *turgescant horrea.* Vir doctus in Misc. Obss. Vol. III. p. 369. *consurgant hordea*, vel *consurgat adorea.* Sed recte se habet vulgata. *horrea consurgere*, impleri dicuntur *sulcis* h. e. fulcorum prouentu. Seuerus in Aetna 266.

Plenaque defecto surgant foenilia campo.

Scilicet *horrea* apud Rutilium sunt messes, segetes, ipsae fruges, quae in horreis conduntur, vt solent poëtae illas voces promiscue adhibere; eae surgunt, *consurgunt*, h. e. cumulantur, dum conduntur in horreis. In Tibullo si quid tentandum putarem, refingerem τὸ *ordine* in *horrea*, vt repetatur idem vocabulum: *ditantes horrea sulci, Horrea*, *f.*)

185. *Horrea fecundas ad deficientia messes*] ita emendatum est a Scaligero, cum vulgo in omnibus legatur: *fecundis indeficientia mensis. Messis*, quod nimis facile in *mensis* deprauari potuit, cf. sup. ad I, 1, 43. erat in Cuiaciano. Sed neque *ad* necesse est reponere, modo distinguas: *fecundas in deficientia messes* h. deficientia in messes, vt dicimus, *deficit pecunia in sumtus.* Praepositionis sic transmotae exempla v. ap. Gronou. Obss. III, 19. Heinsius varie tentabat locum, vt videndum apud Broukh. Ayrman. Vita Tib. §. 7. legit:

Horrea fecundas et deficientia messes.

Quod etiam elegantius videri possit. vid. Heins. ad Ouid. I. Am. 8, 93. Crusius vero sic tentabat:

Horrea fecundas nec deficientia messes.

Si tamen reputes, in quo carmine verseris, in vulgata nil est, cur posthabeatur. Regius praeferebat:

Ordea fecundis indeficientia mensis.

Quod arridere possit, modo non constaret, *hordeum* in Italia fere quadrupedum fuisse cibum. v. Plin. XVIII, 14. *fecundae messes* bene dictae, vt sup. II, 5, 37. *fecundum rus.* In Lusib. liberis Carm. 53.

Magnaque fecundis cum messibus area desit.

vbi *horrea* reponi non debent. v. sup. ad I, 5, 22. (cf. Burman. Sec. Anthol. Lat. To. I. p. 513 II. p. 527.) Rutilius in loco, quo nostrum expressisse videtur I, 147.

Quin et fecundas tibi conferat Africa messes.

vbi forte legendum *congerat*, vt noster I, 1, 1. Lucan. VI, 521.

Semina fecundae segetis calcata perussit.

Seuerus in Aetna v. 13. *saturas messes* dixit:

Annua sed saturae complerent horrea messes.

186. *Cuique pecus denso pascebant agmine colles*] In multis excusis esse *agmina* notat Passerat. et notaui ipse e Reg. Lep. Vicent. Venetis, Lips. et Basil. Inde ille faciebat:

Cuique pecu denso pascebant agmina colles.

Sed inducere ea aberratio, quae haud infrequens in his neutris est, (vid. ad II, 3, 42.) eum non debebat, vt aliquid mutaret. Heinsius etiam corrigebat: *Cui pecoris*, vt esset *satis pecoris*. Sed *pecus*, *satis*, hic est per appositionem dictum; *pecus*, quantum satis esset, vt saepissime fit.

188. *nam cura nouatur, Cum*] Iunctura et copularum vsus parum opportunus esse videtur. Forte repetebatur a poëta τὸ *nunc: Nunc cura nouatur.*

189. *Quum memor anteactos semper dolor admonet annos*] Magna est lectionis varietas: in plerisque legitur: *Cum memor accitos semper dolor admonet annos.* Iam *admouet* Broukh. e quindecim libris, quibus accenseas Ed. Lips. Vicent. Venetas cum Coruin. Guelf. 1. 4. et pro var. lect. 3. vt *admouere* sit *ante oculos ponere*, *atque ita in memoriam reuocare*, *imagine viuidissima*. Vulgo legebatur *admonet*, quod et ipsum bene dicitur de iis, quorum recordatio animum nostrum pungit. Ouid. XIV. Met. 465.

Admonitu quamquam luctus renouantur amaro.

Rutil. I, 26.

Prodest admonitus saepe dolore labor.

Anteactos Scaliger reposuit e suis: legebatur vulgo, etiam in vett. edd. et parte codd. *accitos*, quod etiam in Regio est et Guelf. 1. 3. (cum Coruin.) at *anni acciti* sensum commodum non habent. Ed. Rom. cum vno Gebh. et duobus Italicis *attritos*: Reg. Lep. *accisos* — *annos*, vt olim Dousa Praecid. c. 12. emendabat, quod non displiceat, si *annum* accipias, de prouentu annuo ex agris, vt saepe. Notum illud Lucani III, 452.

Agricolae raptis annum flevere iuuencis.

Conueniret hoc ei, quod Poëta, sibi tantum paterni agri esse ademtum, queritur. Sic *opes accisae* apud Horat. II. Sat. 2, 113.

— puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui non latius vsum
Quam nunc accisis.

res accisae apud Liuium III, 10. vbi vide Intpp. et passim alibi: VIII, 11. *Latinorum etsi pariter adcisae copiae sint.*

vbi

vbi vnus *abcitae*. Modo conftaret, *annos* plurali numero eo fenfu poni. Res in vado effet, fi *accifos agros* legeres. Apud Silium aeque importnne libros occupauit *accitus*. II, 392.

Accitis velox populis, quis aegra lababat
Ambiguo fub Marte fides.

vbi ex fenfus ratione *accifis* vel *attritis* poft Barthium coniiciebat Heinfius. Ibid. VIII, 590.

Vos etiam accifae defolataeque virorum
Eridani gentes.

In libro Sfortiae erat: *Accito cum me*, interpolatum propter compendiofam fcripturam τοῦ *memor*, quod in litura fcriptum erat etiam in Regio. In duobus Statianis, vno Broukh. vnoque Heinfii etiam Guelf. 2. *accitus*, quorfum alludunt tres alii, in quibus *attritus*. Vnde legi poffit:

Cum memori accitus femper dolor admonet annos.

accitus dolor h. arceffitus, quia eius recordationi immoratur animo, vnde *memori* addidit, is *admouet annos* h. fenectutem accelerat. *Memori* Heinfius etiam fcribere malebat in vulgata: fed in ea *memor dolor* eleganter dictus, quia confiftit in acerba recordatione iniuriarum militarium et rapinarum. v. Broukh. Pro *cum* malim *dum.*

190. *Spolierque relictis*] Regius *fpolitae. relictus* Edd. Venetae cum multis ap. Broukh. etiam Guelff. omnes. At recte fe habet *relictis*. Cerda ad Aen. VI, 168. fupplet: annis; perperam. Sunt τὰ *relicta* ex facultatibus priftir s.

192. *Nec tibi Pierii folum*] Ordo eft a Broukh. ex vno Mattii. In ceteris omnibus: *Nec folum tibi Pierii.*

195. *Pro te vel folus denfis fubfiftere turmis*] In aliis ordo: *denfis folus*, in Guarner. *pro te denfis vel folus. Subfiftere* eft fuftinere, excipere; et vel cum tertio vel cum quarto cafu iungitur. Graecum eft ὑποστῆναι. Regius Guelf. 1. 4. cum Ed. Rom. et aliis Broukh. *obfiftere*, quod illius interpretamentum. v. Gronou. ad Liu. XXVII, 7.

196. *Vel paruum Aetnaeae corpus committere flammae*] Dictum debet effe, vt, *fe committere mari, tenebris* etc. vnus Statii, *fubmittere*, forte leg. *immittere flammae*, pro in flammam. Catalect. Scalig. p. 91.

Saepe etiam denfos immittere corpus in hoftes.

et faepe apud optimum quemque. (Proprie dictum hoc quidem effet; fed vulgare, et alterum doctius. Propter productam breuem reiecit eandem coniecturam Burmannus Sec. in Anthol. To. I. p. 299. qui in Broukhufiana lectione acquiefcit.) Sed *paruum corpus* non ferebat Bronkh. cum

(P 2) Horatius

Horatius *ei formam a Diis datam* memoret. Itaque reposuit *pauidum corpus*, et explicat de palpitatione cordis ad tam ingens periculum. Verum ita *cor pauidum* debebat dici, non *corpus. Paruum corpus* poteſt etiam eſſe gracile ac tenue, quale eſt adoleſcentium etiam elegantioris formae. v. Vulp. vel dicere potuit *paruum* ad eleuandam rem, cuius iacturam facere velle ſe ſignificat. Sed ſunt tot alia in hoc carmine exiliter et putide dicta, vt in hoc praecipue offendi non debeamus.

197. *Sum quodcunque*] Broukh. e libris: et ſic Regius cum Ed. Rom. vulgo: *Dum q.* in libris Statii: *Sum quodcunque, tuus.* Coruin. *Sum quodcunque, tuum. N.* Mox *noſtri ſit* idem ex Heinſii emendatione repoſuit, quam cum alii libri, tum noſtri et Guelf. 1. 4. confirmant: vulgo, *ſi*, inde ab Ald. ſec.

198. *ſi ſit modo*] Ed. Lipſ. cum aliis, *ſi ſint.* Rom. cum Venetis, *ſic ſit.*

199. *fama Gylippi*] Hunc potiſſimum a Poëta memorari, eſt, quod mireris, cum neque eius virtus vel felicitas prae ceteris inſignis fuerit, neque ſatis ab aliis celebrata, neque etiam iuſta cum poëta ducis comparatio inſtituatur. Non enim cum Meſſala comparat *Gylippum*, vt vir doctus putabat. Cyllenius quosdam *Philippi* legere obſeruat: quod et pro var. lect. in Guelf. 2. eſt.

200. *Poſſe Meleteas nec mallem vincere chartas*] *non mallem* Coruin. *vincere* Scaliger e Cuiac. repoſuit. In reliquis fere omnibus *mittere* legitur, quod non poſſum adduci, vt credam ex lapſu vel correctione librarii eſſe, immo potius (etſi minus ſuaue eſt) pro vera lectione habeo, eſt enim *emittere*, in vulgus edere. Senſus: Nec malim, id quod poëtae ſummam votorum explere poſſet, libros, qui cum Homericis certent, ſeu mittere ad te, ſeu publicare. Alias fere additur, *in turbam, in vulgus*, vide Gronou. Obſſ. I, 15. Sed et ſimpliciter dixit Auctor Ciris v. 92.

— — *cantus meditanti mittere certos.*

de ſuo poëmate loquitur. Sic dicimus, *vocem mittere*, et Graeci ἱέναι φωνήν. cf. Miſc. Obſſ. Vol. IV, 312. In duobus Italicis eſt *emittere*, quod vſitatius. Plin. I. Epiſt. 2. *Libelli, quos emiſimus, dicuntur in manibus eſſe.* In Guarner. *dimittere.* Abit in diuerſa Guelf. 3. *tangere* in marg. neſcio an pro *attingere.* Porro Ed. Lipſ. *Meleſigenas.* Μελήτειοι χάριτες etiam apud Graecos poëtas occurrunt.

201.

201. *Quod tibi si*] Rom. Ed. *sit.* mox Guelf. 1. 4. *notus ue.*

202. *Vel bene sit notus*] Ita Broukh. e libris potioribus, vt et in Regio. Vulgo inde a Mureto: *vel bene si totus;* et in Aldinis, Rom. et Lipf. ac Vicent. *si notus.* Ceterum hi duo versus omnium in toto hoc carmine ineptissimi sunt. cf. sup. ad III, 1, 19. 20.

eod. *summo vel inerret in ore*] Ita emendauit Muretus pro vulgari: *moeret.* Rom. et Lipf. cum aliis Guelf. 1. 4. *meret,* Reg. *moeret,* in quo explicando frustra sudat Guell. ad Aen. I, 737. tres Angl. *inhaeret,* Exc. Colot. et pro var. lect. Guelf. 2. cum 3. *inhaereat.* In libris Venetis excussis Passerat. esse ait, *vel haeret.* Coruin. *vel haereat ore.* Vicent. *inheret,* quae omnes sunt aberrationes librarii. Regius etiam *in orbe.* v. 71.

203. *statuent*] Guelf. 2. 3. *statuunt.* adscripto tamen *e.*

204. *Quin etiam mea quum tumulus contexerit ossa*] Ita Broukh. reposuit e libris nonnullis, nescio quibus; secutus Muretum, qui ita iam ediderat; ante legebatur: *mea tunc tumulus cum texerit ossa,* et sic in Regio est, et in Coruin. Guelf. omnes. In duobus Italis:

Quin etiam tumulus mea cum contexerit ossa.

At Reg. Lep. cum Lipf. edit. *mea tunc t. contexerit.* Rom. *mea p9 tumulus cum t.* an *mea post?* Cyllenius in notis praefixit: *Quin etiam cum tumulus pertexerit.*

205. *Seu matura dies celerem properat mihi mortem*] *celerem* Scaliger tacite ex Cuiaciano reposuit; vulgo in omnibus legitur *fato,* quod ex librarii ingenio venire non potuit, nec loco pelli debebat. *Celerem* irrepsit interpretatione vocis *properare,* quae h. l. actiue posita. Regius etiam, *properet.* Mox pro *manet* Ed. Rom. *tamen.*

206. *tamen mutata figura*] Sic reposuit Broukh. iam olim illud probante Scaligero e suis, quibus Regius Guelf. 1. 3. 4. cum Ed. Rom. et multis aliis suffragantur, et sic etiam emendarat Statius. Vulgo *figuram* legebatur. Haec ex Pythagorae disciplina petita esse recte obseruatum est ab Interpretibus: sed quomodo haec cum ceteris vel ex structurae vel sensus ratione cohaereant, nemo indicauit. Passeratius, qui adhuc *figuram* legebat, sic explicat: *equi vitam mihi tribuet vita altera et longa aetas.* Sed *longa vita* non nisi de vita praesentis aeui, qua vtebatur, accipi potest. Scaliger, dum *figura* legit, addit, *seu figura finget me.* Rem plane expedire non audeo, sed tamen mihi videtur locus ita constituendus esse, vt illa: *Seu matura*

 dies

dies — *Longa manet seu vita* παρενθέτως dicta sint: sequentia vero iungenda cum superioribus hoc sensu: *Quin etiam tum, cum mortuus et sepultus ero, (siue acerba siue matura morte raptus) et (licet mortui) tamen figura mutata fuerit, (siue ea me finget equum* h. *fingar equus vel taurus, vel volucris,) quandocunque humanae formae reddar, tuas laudes canere pergam.* Putide haec magis, quam argute dicta esse, negari nequit: et bene factum, quod poëta talis in hominem non rediit, et plura, quod minabatur, carmina condidit. Modestius certe Albinou. Eleg. 3, 21. vel quisquis auctor fuit,

Ipse ego, quicquid ero cineres interque fauillas,
Tunc quoque non potero non memor esse tui.

(Melius puto nunc locum esse constitutum sola interpunctione mutata: *tamen, mutata figura Seu me.* vt sit: tamen — subtexam carmina: seu figura mutata finget me etc.)

207. *Seu me finget equum rigidos percurrere campos Doctum*] *rigidi campi* hic parum apte memorari crediti sunt; quidni tamen pro solo duro, solido, quo incedit equus, dicantur? Nihilominus tamen Statius coniecerat, *riguos*, quod et Heinsio aliquando placebat; qui *gyro* castigandum postea existimauit, quod tanquam praeclarum aliquod emblema, cupide inseruit textui Broukhusius. Sane a viro docto egregie demonstratum est, *gyrum* esse proprium in disciplina equestri vocabulum, sed docere debuerat, quomodo *gyro* campum *percurrere* equus possit, alterum enim alteri repugnat, et cum in gyrum circumago equum, non percurro campum, multo minus hippodromum. Videtur quidem in eundem modum dixisse Statius III. Silu. 2, 125.

Iam tamen et turmas facili praeuertere gyro
Fortis.

Sed est ibi de eo equitandi genere intelligendum, cum in orbem ire cogitur equus, quo reliquos ille excellebat. cf. Horat. III. Od. 7, 25. Cum itaque emendatione nihil profectum viderem, malui reuocare lectionem vulgatam, toto hoc loco non indignam. *Campum* de hippodromo accipere, necesse non est. Ouid. II. Met. 663.

— — — *Iam latis currere campis*
Impetus est, in equam cognataque corpora vertor.

208. *tardi pecoris sim gloria taurus*] vnus Stat. *tardus.* Ed. Lips. *sum*, sed praesens coniunctiui hic vim futuri habet.

209.

209. *volucri vehar aëra penna*] Sic Broukh. tanquam concinnius, refinxit ex Heinſii emendatione. Vulgo *volucris — pennis*. Sed quis quaeſo in hoc carmine exquiſitas elegantias venari ſuſtineat? Verum talis eſt pruritus ille, elegantiolas quas quis ex recenti lectione animo teneat, vbique inſerendi, vt nullo cum iudicio, an opportune ſatis fiat, diſpici ſoleat.

210. *Quandocunque hominem me longa receperit aetas*] Primum vocabulum ex Cuiaciano et vno Italico recepit Broukh. Vulgo legitur, *In quemcunque hominem*. In nonnullis *Quodcunque*. Nempe primum compendioſa ſcriptura errori locum dabat, vt ſcriberent, *quodcunque*, mox praepoſitionem praefigebant, vt verſus conſtaret, vid. ſup. ad v. 39. Tunc propter *hominem* fecerunt *quemcunque*. Ed. Baſil. cum duobus Statii, et Guelf. 3. *In quaecunque*. Regius *In quodcunque hominum* cum multis aliis ap. Broukh, Porro pro *receperit* Broukh. ex Paſſeratii et Heinſii coniectura repoſuerat *refecerit*. Quid ſi alius malit: *refinxerit?* Sed cur vulgatam non patiemur? *Longa aetas me recipiet, me habebit iterum, me videbit hominem*, nil habet, quo offendaris. *Habuit ea aetas praeclarum Imperatorem*, optimi auctores dixere. *Recipere* de μετεμψυχώσει etiam dixit Ouid. XV. Met. 159.

Morte carent animae, ſemperque priore relicta
Sede nouis habitant domibus viuuntque receptae.

Scil. aliis corporibus, in quae transiere. Palatinus ſextus Gebhardi exhibebat *retexerit*, non male, h. inſtaurarit, refecerit; niſi forte: *reuexerit* lectum fuit.

211. *Subtexam carmina*] vnus Statii cum Guelf. 2. *nomina*. v. ad v. 27. Ceterum locum hunc propterea notandum puto, quod, ſi quidem, ſi non Tibulli, antiqui tamen poëtae, carmen eſt, monumenti loco eſſe poteſt, philoſophiae Pythagoricae dogmata non plane illo tempore incelebrata Romae fuiſſe. Quanquam alioquin poſt Nigidium Figulum, qui philoſophiam Pythagoricam renovaſſe videbatur, nemo, qui ei ſe dederit, memoratur.

CARMEN II.

In Aldinis et aliis hinc edd. praeſcriptum eſt: *Laus Sulpiciae ad Martem*. Nec aliter fere vett. edd. In margine Vicentinae, quam habeo, adſcriptum eſt a vetere manu: *Hic liber de amoribus Sulpiciae et Cherinthi inſcribitur*. quod et Exc. Pocchi et Perreii habebant.

2. *si sapis*] Ed. Ven. 1475. cum Reg. Lep. *si satis.* Rom. *se sapis. ipse venit.*

3. *at tu*] Rom. *ignosce: ac tu.* In promtu erat scribere: *ignoscet, sed.* Verum in fine produci caesura brevem, obuia res est.

5. *exurere diuos*] Rom. *exureret diues.* Cyllen. *Illius est o. quem vult* Guelf. 4. sic saltem *quem — diuûm* esset. Lepidissimos hos versus cum aliorum locis comparat Broukh. Est etiam carmen similis elegantiae Nic. Archii adiectum Carminibus Fracastorii.

6. *geminas — lampadas*] Reg. cum aliis *lampades.* Rom. *gemmas* vt supra IV, 1, 115.

7. *Illam, quicquid agit, quoquo vestigia mouit*] Versus hi propter insignem elegantiam laudati sunt ab Huetio, viro etsi iudicii non semper satis subtilis, tamen exquisitae et copiosae eruditionis, in Huetianis. Regius, *Iamiam q.* Ed. Lips. cum nonnullis ap. Broukh. *quicquid vestigia,* male. Tum liber Witt. Laudi cum Exc. Lips. (et Coruin.) *vestigia flectit.* vt Ouid. I. Met. 370.

— — — *flectunt vestigia sanctae*
Ad delubra deae.

Forte etiam tempus hoc melius conueniret alteri τῷ *agit.* (nisi quod temporum permutatio doctiorem rationem redolet: vt passim ad Virgilium notatum est) Vrsini liber: *tendit*, vnus Anglic. *monstrat.* Sed *vestigia mouere* aeque bene dictum ac *pedes mouere*, quod passim ap. Ouidium.

8. *subsequiturque decor*] Regius, *consequitur.* Respexit haec Fabius Inst. I, 11, extr. *Neque enim gestum oratoris componi ad similitudinem saltationis volo, sed subesse aliquid ex hac exercitatione puerili, vnde nos non id agentes furtim decor ille discentibus traditus prosequatur.*

9. *Seu soluit crines, fusis decet esse capillis*] Ed. Rom. corrupte: *carnes: fusit decet etiam c.*

10. *seu comsit*] Ed. Rom. *se.* tum *comtisque est* Coruin.

11. *seu Tyria v. procedere palla*] Vulpius eleganter obseruat, in similibus exemplis fere addi praepositionem, vt Catull. 67, 233.

Fulgebat crocea candidus in tunica.

Cic. de Diuin. I, 52. *Caesar cum purpurea veste processit.* Sed tamen et idem ille Or. in Pis. 92. *Nocte intempesta, crepidatus, veste seruili, nauem conscendit.* Quod autem dictum: *voluit procedere*, pro, procedit, ita accipe, si placuit procedere. *praecedere* male Coruin.

13.

13. *aeterno — Olympo*] *externo* alii; vulgari lapsu. vnus Broukh. vnus Heinsii cum alio libro, *aetherio*, vt ap. Virgil. Aen. VI, 579. quod non displicet Heinsio et Vulpio; et sic iam emendabat Statius. Supra III, 4, 17. *aetherius mundus* erat. Nec tamen cur vni et alteri codici hic plus quam ceterorum consensui tribuendum sit, idonea caussa est. Olympus bene *aeternus*, seu propter durationem suam, seu, quem dii aeterni inhabitant. Ita eodem fere modo *Olympus aeternus* dictus, quo *Olympus omnipotens*, qui nos tantopere exercuit, apud Virgil. Aen. X, 1. *οὐρανὸς χαλκοῦς* conuenit. Porro in Ed. Rom. excusum *Vertimus.*

14. *mille decenter habet*] Ed. Rom. *decentis.* Dousa Praecid. c. 13. comparat illud Ouid. II. Am. 5, 44.

Spectabat terram: terram spectare decebat.
Moesta erat in vultu: moesta decenter erat.

Burman. ad Propert. IV. 2, 47. emendat *Mille habitus, formas mille decenter habet.* Hoc est variare versum, non emendare.

15. *digna est, cui*] a Regio abest *est.*

16. *Vellera det fucis bis madefacta Tyros*] *fucis* pro *succis*, post Heinsii coniecturam, Broukh. Sed Vulpius reuocauerat *succis*, quia illi tribuuntur conchyliis et ceteris piscibus, praesertim testa munitis. At idem ille *succus*, si imbuendo et tingendo inseruit, *fucus* appellatur; et pro hoc, exquisitiori vocabulo, fere semper in libris illud refinxere librarii facili lapsu, cum fere *fucus* scribatur, vt et h. l. in Rom. est. v. Heins. ad Claud. I. in Rufin. 208. ad Ouid. VI. Met. 208. I. Trist. 1, 5. cf. sup. ad I, 8, 11. *bis madefacta*, dibapha. Male Guelf. 3. *ter* a pr. m.

17. *felicibus aruis*] vnus Heinsii et alius Broukh. *herbis.* Ed. Rom. pro *metit*, *anetit*, mox *adoratae — segetis*, et, *rubror de l.* Venetae *rubor.*

19. *rubro de littore conchas*] Ita in vulgatis Edd. inde ab Aldina, et iam in Lips. legitur, et recte hoc susceptum est. Nam in libris, praeter vnum Wittianum Broukhusii, et in vetustis Edd. Veneta 1475. Reg. Lep. Vicent. Romana, et Venetis hinc exscriptis, vbique *gemmas* conspicitur, male. Nam in mari margaritae, non gemmae leguntur. Noster supra II, 4, 30.

— a rubro lucida concha mari.

cf. Broukh. Pulcre imitatus est hos versus Sannazar. I. Eleg. 1, 53.

20. *Proximus Eois — Indus equis*] *equis* Scaliger emendauit, cum vulgo fit *aquis*. Sup. II, 3, 56.

Solis et admotis inficit ignis equis.

vbi conftanter *equis* legitur, praeter vnum Broukh. in quo, *aquis*. In Propertio IV, 3, 20.

Vftus et Eoo decolor Indus equo.

ex Broukh. emendatione excuditur; in Edd. fuperioribus erat, *Eoa — aqua*. Sic et apud Senec. Herc. fur. 132. de Sole

caeruleis euectus equis,

duo MSS. habent *aquis*, quod Gronou. pater mallet.

21. *feftis — Kalendis*] Ed. Rom. *veftris*. mox Reg. Lep. et Lipf. *fuperba*, vitiofe. *fuperbus* pro fimplici, qui habet lyram.

23. *Hoc follenne facrum multos celebretur in annos*] Verfus Sulpiciae elegantia haud dignus, cum fententia, quae e triuio petita eft, tum verborum iunctura. *Hoc facrum, hae Kalendae Martiae, faepe celebrentur!* a puella? an a Mufis? Disiungitur quoque verfus vltimus a fuperioribus: *Hanc vos — Dignior eft veftro:* dum alia fententia interponitur: *Hoc follenne facrum multos celebretur in annos.* Iam hic ipfe verfus varie legitur, vt interpolationem arguat. *celebretur* eft vulgatarum Edd. inde ab Aldo lectio, quatuor faltem librorum, vnius Gebhard. Witt. Vrfin. et Anglicani, (quibus adde Guelf. 3.) auctoritate fubnixa: quam reuocatam effe a Broukhufio miror. Nam in libris fere, etiam in optimo Cuiaciano eft, *hoc fumet*, in nonnullis *haec fumet*, *haec fumit*, *hoc fumat*. Vnus Wittianus cum antiquiffimo Eboracenfi, *hoc fumet*, quod arridet, primo auditu, Regius, *hac fumet*, tres alii, *fumabit*, Ed. Ven. pr. et ceterae vt Vicent. *hoc fummet*, Ed. Rom. *firmabit*, (fed Venetae *hoc fumet*) Exc. Lipfii *hic feruet;* ex quibus illud manifeftum eft, *celebrentur*, veram lectionem effe non poffe, vnde enim iftae variantes profectae effent? fed ad fummum verae lectionis gloffema. Salmaf. ad Spartian. c. 13. p. 117. *multos hoc fumet* probabat, vt *facra fumere* effet *fufcipere*, *μυεῖσθαι*, quod recte improbat Broukh. Poteft placere Scaligeri emendatio, *multos confumet*, vel *confummet*, *in annos.* *Con* quod fcribebatur inuerfo circulo ⁔ facile mutari potuit in *hoc.* *Confummare facrum* eft quidem proprie perficere. Seneca Herc. fur. 1039.

Nondum litafti, nate, confumma facrum.

fed tamen, vt *litare*, vniuerfe pro, *facrum facere*, poni poteft. Huius interpretamentum appofitum erat *celebret:* quod

quod alius, ita tamen, vt metro accommodaret, tanquam sibi notius, in textum recepit. Nec tamen vel sic expeditus locus, cum ex emendatione hac non minus quam ex vulgata, non nisi ieiuna sententia exeat. Nisi totum distichon abiiciendum est tanquam ab inepto homine adiectum; vt sententia saltem esset idonea et carmini accommodata, dicendum erat: diem sollennem eiusmodi carmine celebrate, quod per multos annos memoretur et in laude sit: Nec enim alia puella vestris carminibus dignior est. Ita leg. *multos celebrate per annos. Hoc fumet* arridere quidem possit, si illa Virgilii Ecl. 7, 44. reputes:

Bis senos cui nostra dies altaria fumant.

sed *fumare in multos annos* non bene diceretur. Neque placent Heinsii coniecturae: *Huic s. s. multos o duret in annos*, vel *Haec s. s. m. consummet in annos.*

24. *vestro — choro*] Ita correxit Ed. Ald. sec. pro eo, quod erat in pr. et quod vett. edd. et codd. fere habent, *nostro toro*, varietate frequenti. v. II, 1, 88. at h. l. aberratione: Nam superbum esset poëtam de se dicere:

Dignior est nostro nulla puella toro.

CARMEN III.

1. *Parce meo iuueni, seu quis bona pascua campi*] Eadem verborum iunctura erat supra I, 2, 33. Ed. Rom. *iuuenis. Seu qui* est in vno Italico, et sic emendabat Ayrman. Vit. Tib. §. 81. et praeferendum puto. Deinde vnus Stat. et Angl. *campis*, vnus Broukh. *carpis*, Ed. Rom. *capis.*

3. *acuisse in praelia dentes*] Ita Scaliger ex Cuiaciano reposuit. Vulgo, sicque etiam Coruin. *in pectora*, vel *in pectore*. Ita aprum illa obtestatur, ne in puerum irruat. *Ne tibi sit.* In Guelf. 2. adscriptum: *ne velis.* Saltem *Neue velis.*

5. *Sed procul abducit venandi Delia cura*] Haec est librorum et Edd. antiquarum lectio, satis commoda, modo non per appositionem dictum accipias, sed *cura* sexto casu positum malis; vt iniquo animo ferat, Dianam iuuenem abducere a se studio venandi. Scaliger legebat *deuia cura*, quia in deuiis saltibus venatur. Melius Heinsius *in deuia:* quod Scaligerana lectione praestat, iuncturam tamen verborum habet molestam. Alterum idem vir ingeniosissimus proposuit: *abducit venanti Delia curas* h. puellae amorem animo excutit, quod etiam Broukh. recepit. Ita recte sequitur

quitur imprecatio in siluas; et ne putes, id minus latinum esse, ipse Heinsius locum III. Rapt. Proserp. 19. laudat:

Abduxere meas iterum mortalia curas.

vbi similia attulere Intpp. otiosum tamen sic τὸ *procul.*

6. *O pereant siluae*] vnus Italicus, *O valeant*, vt sup. II, 3, 67.

O valeant fruges, ne sint modo rure puellae.

conf. II, 6, 9. Sed et alterum nostro frequens I, 1, 51.

O quantum est auri, pereat potiusque zmaragdi.

II, 4, 27.

O pereat, quicunque legit viridesque zmaragdos!

III, 4, 62.

Ah pereat, didicit fallere si qua virum!

II, 3, 75.

Ah pereant artes et mollia iura colendi!

7. *Quis furor est, quae mens*] Ita I, 10, 33.

Quis furor est, atram bellis arcessere mortem?

et Ouid. III. Art. 172.

Quis furor est, census corpore ferre suo?

Broukh. ex Dousae not. c. 7. et Heinsii Adu. I, 13. emendatione reposuerat, *Quis furor est, demens*, quod recte, vnde venerat, abire iussit Vulpius. *quae mens* vi iuncturae cum altero: *Quis furor*, est h. l. quae insania, et exprimit Graecorum θυμός. Ouid. III. Art. 713.

Quid tibi mentis erat, cum sic malesana lateres,
Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?

Horat. I. Epist. 2, 60.

— — — *qui non moderabitur irae,*
Infectum volet esse, dolor quod suaserit et mens.

Vbi egregie scripturam receptam contra Stephanum, qui *exmens* legebat, tuetur Bentleius. Porro Regius cum duobus Wittianis, vno Broukh. et Anglic. *Quis furor ô quae mens*, elegantius vulgata lectione. Colbert. vero, *Quis furor, aut quae mens.* Sed tamen et I, 10, 33. *Quis furor est atram bellis arcessere mortem!*

8. *teneras laedere velle manus.* Vir doctus in Actis Soc. Trai. p. 192. coni. *vepre* ingeniose quidem; nec tamen probabiliter, nam vsus τοῦ velle Tibullo est sollennis, et manus indaginem tendentis multis modis laedi possunt, non modo vepre.

10. *hamatis — rubis*] Ed. Rom. cum nonnullis scriptis, *armatis*, recte prae illo spretum a Broukh. Ouid. II. Met. 799.

Tangit, et hamatis praecordia sentibus implet.

12. *geram* a pr. m. Guelph. 2.

13. *ceruae*] Broukh. ex ingenio, pro vulgato *cerui*, repofuit, ne fibilus τοῦ ι ingratus offenderet; aut potius, e more poëtarum. *Quaerere* veftigia, vt Callim. Epigr. 33. διφῶν ἴχνια δορκαλίδος.

14. *et demum celeri ferrea vincla cani*] Ouid. VII. Met. 769.

Copula detrahitur canibus.

et VIII. Met. 331. qui locus a Vulpio laudatus eft: — *pars retia tendunt, Vincula pars adimunt canibus.* Propert. II, 15, 20. loco cum hoc comparando:

Incipiam captare feras, et reddere pinu
Cornua, et audaces ipfe monere canes.
Non tamen vt vaftos aufim tentare leones.

Vbi non video, quid fibi eruditiffimus Broukh. cum fua lectione vnius Groningani libri, *temerare leones* velit. *Temerare* femper notionem religionis habet: fic *temeramus facra, thalamos*, et alia, quae non licita aggredimur. Contra *tentare feras* pro laceffere, aggredi, bene dictum. Ortum autem *temerare* ex fcriptura *temptare.*

15. *Sic, l.*] Ex Heinfii emendatione repofuit Broukh. vulgo, *Si.* quod non fpernendum erat. Mox Rom. *arguat.*

17. In Coruin. turbatus ordo verfuum: nam 19. 20. funt ante 17. et 18. retracti.

19. *Nunc*] Sic recte Broukh. e libb. pro vulgari: *Tunc.*

20. *Cafte puer, cafta retia tende manu*] Hanc lectionem reuocauit Broukh. ex antiquis Edd. et ex vno Colbertino, adde nunc et Regium et Guelf. 2. Scaliger repofuerat *tange*, quod eft in plerisque et optimis libris, etiam in Ed. Ven. pr. Vicent. Rom. Lipf. et Venetis: adde Coruin. et habet hoc quod placeat: cum caftum effe velit puerum, dicere potuit: more ipfius deae caftus maneas; et pro hoc: caftus tange, tracta, retia. Cum tamen *retia* nulla res facra fint, quam caftis et puris manibus attingere fas fit, vix locum habet; quanquam illud ex *tende* factum effe credere non poffum. Forte vtrumque corruptum ex voc. *pange*, quod iam viris doctis in mentem venit. *Pangere retia* eft figere. Heinfius coniiciebat *pande*, quod cum *tendere* permutatum ap. Ouid. IV. Met. 512.

— — — *his retia pandite filuis.*

Porro Regius, *Cafta, puer, c. retia t.*

21. *Et quaecunque meo furtim fubrepet amori*] *fubrepet* Broukh. ex vno Statii tacitus recepit, vt et in Regio eft,

est, et iam Heinsius ex Schefferi libro emendabat; vulgo, *subrepit*. Ed. Rom. male, *quicunque*. Porro Scaliger e suis laudat *At quaecunque*. In nonnullis *Aut;* quod et Vicent. ed. habet, et praeferendum videtur; nisi *At* praestat scribere.

22. *Incidat in saeuas diripienda feras*] Palat.] quintus Gebh. *et saeuis — feris.*

eod. *concede parenti*] Broukhusii librorum vnus, *parumper.*

23. *et celer in nostros ipse recurre sinus*] Iam notarunt viri docti, hinc esse effictum illud Ouidii Epist. 15, 93.

Huc ades, inque sinus formose relabere nostros.

CARMEN IV.

1. *Huc ades et tenerae morbos expelle puellae*] Ed. Lips. cum Reg. Lep. et Exc. Perreii ac Colotii, *Huc ades o*, non male. Deinde Liuineius et Guyetus corrigebant, *depelle*, vt etiam est in vno Broukh. et Thuaneo. Hoc quidem vsitatius Ouid. Epist. 21, 175.

Turpe tibi est, illum caussas depellere leti.

et alibi. Sed et Horat. iam a Broukh. laudatus II. Epist. 2, 137.

Expulit helleboro morbum, bilemque meraco.

3. *nec te iam*] Nescio vnde *nec iam te* admissum fuerit. Est tamen in Guelf. 3.

5. *ne macies pallentes occupet artus*] *tabentes* ex emendatione Heinsii recepit Broukhusius. cf. Horat. III. Od. 27, 53. quia mox versu proximo *pallida membra* in vulgatis edd. memorantur. Sed vide ad vs. sequ. Pro *ne* in nonnullis *neu*, quod commodiorem locum habet versu sequ.

6. *Neu notet informis pallida membra color*] Broukh. malit *squalida* h. illuuie et paedore obsita, vt in morbis fieri solet. Sed hoc nimis graue et horridum pro culta puella. Tum *pallor* in morbis et febribus proprie dicitur. Ouid. Epist. 21, 15.

Quam tibi, nunc gracilem vix haec rescribere, quamque
Pallida vix cubito membra leuare putas.

et v. 215.

Concidimus macie: color est sine sanguine.

In Ed. Rom. legitur, *candida membra:* cui egregie opponitur *informis color*. Hoc si sequamur, in superiori versu aliena

aliena emendatione haud indigebimus. *infirmus* male Coruin.

8. *deuehat amnis*] est ex Heinsii emendatione a Broukh. receptum. Vulgo legitur, *euehat*.

9. *quicunque sopores, Quicunque et cantus corpora fessa leuant*] *sopores*, ὑπνωτικὰ, Broukh. ex optimo Wittiano, vno Angl. et Commel. reposuit. In Ed. Rom. sic, vt in vno Gebh. et Colot. Exc. *sopore* et mox *cantu*. Reliqui omnes cum praestantissimo Cuiaciano, etiam Coruin. tuentur, *sapores*, quos vocant medici succos expressim collectos, τοὺς χυλοὺς. cf. Scalig. ad h. l. Hos quidem ego hic conuenientiores iudico; *succi* enim *herbarum*, et *herbae* adeo ipsae, cum *cantu* fere coniunctim memorari solent tum in morbis leuandis, tum omnino in re magica, vt modo IV, 1, 62. vidimus, ex qua fere peti solebant auxilia in morbis grauioribus. Praeterea Poëta hic remedium potius, quo morbus tollatur, quam, quo somnus, quod alias nec difficile factu esset, ad tempus adducatur, Phoebum rogare debere videtur. *Sapor* et *sopor* etiam permutata sup. I, 7, 35. In Guelf. 2. correctum *lepores*.

13. *Interdum vouet*] In libro Laudi, sollenni errore, *fouet*, quod miror, Broukh. placere potuisse, cum hic oppositionis lex illud plane non ferat.

14. *Dicit in aeternos aspera verba Deos*] Ed. Rom. *Vicit*. Eadem cum Venetis Brix. et vno Gebh. *impia verba*, vt I, 3, 52.

Non dicta in sanctos impia verba Deos.

et II, 5, 14.

Impia in aduersos soluimus ora Deos.

cf. I, 2, 80. III, 4, 15. ex quibus locis aliquis illud effinxisse videtur.

15. Quatuor sequentia disticha alii alio ordine exhibent. Vulpius eum, quo posuimus, obseruat, secundum edd. ex Ald. sec. ductas, etiam Plantin. Scaligerana vero turbato ordine Aldinam pr. sequuta cum Rom. Venetis, Reg. Lep. et Vicent. ac Coruin. (sic codd. Guelf. omnes) in hunc modum:

Pone metum
At nunc tota
Phoebe faue
Nil opus est.

Broukhusius Statium et eius libros sequutus ita:

Pone metum
At nunc tota

Nil

Nil opus est
Phoebe faue.

15. *non laedit.* Guelf. 4. *non laesit.*

16. *Tu modo semper ama*] Videtur τὸ *semper* ad nostrum sensum paullo ieiunius positum esse: pro constanter.

19. *At nunc.* Malim *Et nunc.* Etiam nunc illa tota tua est, aut *Ac nunc*, quod et in Guelf. 3. legitur. Pro *candida* Heins. coniiciebat *languida*, satis languide. Pro *secum* Laud. *semper.*

20. *et frustra credula turba sedet*] Cyllenius ita commentatur: *ante torum stat vel ante fores aedium.* Broukhusius. Statium sequutus, de amantibus fores ac limen obsidentibus accipit, vt I, 1, 56.

Et sedeo duras ianitor ante fores.

Et solet ita id hominum genus inprimis aegrotante domina. Ouid. Epist. 20, 129.

Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc dissimulanter eo.

Sed durum est *ante fores* extra orationem poëtae assumere. Vulpius de amantibus in deorum aedibus sedentibus et pro domina vota facientibus intelligit, vt sup. I, 3, 30. Mihi videbatur conuenientissimum esse de turba amatorum accipere, qui aegrae puellae assiduo praesto sunt. Ouid. Epist. 21, 191. de sponso Cydippes:

Assidet ille quidem, quantum permittitur ipsi.

cf. Epist. 20, 134. Solent enim sub officii nomine inuisere aegrotantes amatores et lecto assidere. *credula turba* est, quae se credit amari a puella; sed ex omni parte placet, quod est in optimo Wittiano, duobus Anglic. et vno Statii, *sedula turba*, quod belle exprimit officiosam operam, sollicitam et saepe ineptam curam, discursitationem, varia molimina amantium, dum ministrant medicamina, stragula admouent, effingunt manus vel digitos, tentant salientem pollice venam, et alia. In Ed. Rom. *garrula turba* expressa est. Potest et hoc locum habere in vera hominum vita; non vero in poëta. Pro *sedet* Eboracensis cum alio *canit.*

22. *In vno Corpore seruato restituisse duos*] Regius cum duobus Italicis *seruatos*, et hoc adeo suauius dictum videtur. Duxit hinc colorem Ouid. II. Am. 13, 15. iam a Broukh. laudatus:

Huc adhibe vultus, et in vna parce duobus.

Sed et sic Propert. II, 21, 41.

Si

Si non vnius, quaeso, miserere duorum:
Viuam, si viuet: si cadet illa, cadam.

23. 24. *Iam celeber, iam laetus eris, cum debita reddet Certatim sanctis laetus vterque focis*] In libris etiam in altero versu *laetus vterque* legitur; e coniectura *lotus* emendarat Broukh. quod Vulpius seruauit: ad meum tamen sensum dilutum illud et vapidum est. Melius Heinsius coniiciebat: *sospes vterque.* Sed viri praestantissimi vocem *laetus* loco, vnde non debebat, expulisse, quo non conueniebat, reliquisse videntur. *Vota soluimus laeti*, vnde in monumentis frequens occurrit V. S. L. M. Igitur recte dictum erat in nostro: — *cum debita reddet laetus vterque focis.* Contra *celeber* (vt *celeber deus*, κλυτὸς, Il, 1, 83.) *laetusque* non bene iunguntur h. l. vbi de fama et celebritate, quam sit sibi comparaturus Deus, puella seruata, agitur. Forte leg.

Iam celeber, iam clarus eris.

lapsus ab hoc ad illud facilis fuit et procliuis. Praestaret tamen: *Iam celeber, iam magnus eris.* Cyllenius in suo habuerat *tutus*, et addit: *quantum ad amorem riualium procorumque.* Nempe ad Cerinthum haec referebat.

25. *dicent pia turba*] Broukh. ita reposuit pro *dicet*, quia sic optimi scriptores, sed contra libros eiusmodi loquendi rationes mutare non ausim.

26. *artes — tuas*] Rom. cum Venetis *suas:* vt et Guelf. 4. Suauiter vero ad deos translatum videmus id, quod inter medicos forte locum habeat: inprimis si opiparum sostrum accesserit.

CARMEN V.

1. *Qui mihi te, C. dies dedit, hic*] Ita Scaliger e Cuiac. restituit. Vulgo vbique legitur: *Est qui te, Ch. d.* vt iungendum foret: *Est hic dies mihi sanctus.* Sed corruptio nata inde, quod voc. *mihi* excidisset. cf. sup. ad IV, 1, 39.

4. *dederunt*] Nostri et Guelf. omnes cum aliis *dederant.* paullo ante Ed. Rom. cum Guarner. *puelle* h. *puellae.*

6. *de nobis*] Frustra quaesiui id, quod malim, *de nostro* sc. igni. Aut: *si tibi, qui nobis, mutuus ignis adest.*

7. *per te d.*] Ed. Lips. cum aliis *te per*, nonnulli *tua per.* Male.

9. *Magne Geni, cape*] Commune omnium deorum epitheton, Genii etiam, esse in lapidibus, docet Broukh.

 ad

ad h. l. Est vero *Magne* ex correctione Scaligeri, quanquam iam in Gryph. 1546. ita inueni exaratum; vulgo *Mane Geni* in libris et Edd. etiam Coruin. legitur, quod ab antiquo voc. *Manus*, h. sanctus, bonus, (v. Varr. de LL. V, 2.) ductum putandum; habetque hoc doctrinae speciem, modo in eo carmine nunc versaremur, vbi eruditae orationis aliqua laus esse posset. In Regio in margine appinxerat aliquis ἀμφιβραχύς. Nempe is ἀπὸ τοῦ *manere* esse crediderat, vt *mane Ge* eiusmodi pedem constitueret. At τὸ *manum* primam longam habere debet, vt *Manes*, quod inde deductum. Deinde quatuor Stat. Colb. Bodlei. Thuan. Rom. cum Ald. pr. *Mane veni.* quod in Venetis statim mutatum. Tres Italici cum Pocchi et Perreii Exc. *Alme Geni*, quo Lips. Exc. cum alio libro alludunt, in quibus *Alme veni*. Videri potest adhuc aliquid latere, quod non assequor. *Alme Geni* tamen pro vera lectione habeo: nam et consentaneum hoc verbum Genio Natali, et in principio versus in corruptelam procliue fuit: *Alme* in *Mane*. Arguit autem haec duplex lectio ex binis saltem fontibus nostros scriptos huius quarti libri fluxisse.

eod. *cape dona libens*] recte quidem Genio tura dantur. vide I, 7, 53. II, 2, 3. probarique adeo hactenus vulgaris lectio poterat: *tura*, vt sit: *cape tura libens*. At libri aliud suadent; nam Exc. Lipsii *vota*. Vterque Wittianus, vnus Heinsii, cum duobus Anglic. bonae notae libri, *cape dona*, quam veram esse lectionem, *tura* vero eius interpretamentum, dubitari vix potest, itaque reuocandam esse duxi. cf. Burman. ad Ouid. Epist. 6, 77. Mox liber Heinsii, *donisque faueto*.

10. *Si modo, cum de me cogitat ille, calet*] extremum vocabulum est in multis vulgatis Edd. tribus Ital. et Exc. Pocchi; reliquos omnes occupauit *valet;* vt sup. II, 3, 6. *calidus* et *validus* in libris variabat. Scaliger in Cuiacii libro inuenerat *volet:* hoc ille probat, hoc recipit; parum venuste, vt iam Broukh. docuit. Tum *velle*, si amoris vocabulum est, paullo incestius et impurius ponitur, vt passim in Lusibus liberis. *Calet* vera scriptura est, quae exprimit subitos illos sanguinis animique motus, quotiescunque amatae puellae recordatio animum subit, aut repente mentio fit; adiectum autem est: *cum de me cogitat.*

11. *Quod si — suspirat*] in multis apud Broukh. Guelf. 2. a m. pr. *suspiret*.

12. *Tu precor*] ex vno Italico emendauit Heinsius, recepit Broukh. vulgo, *Tunc*. Supra II, 3, 64.

Tu

Tu quoque deuotos, Bacche, relinque lacus.

13. *Nec tu sis*] Sic etiam Regius et Guelf. 2. 3. cum Ed. Rom. in multis libris et in vulgg. Edd. ante Scalig. etiam in ant. edd. legitur: *Nec sis nunc.* Vnus Colb. *Vel tu sis*, vnus Broukh. *Nec tu sis:* nempe omissum *tu* istas turbas dedit, vt toties euenit. v. Obss. ad IV, 1, 39.

16. *Nulla queat posthac nos soluisse dies*] Hoc placebat Statio e libris, et sic Scaliger rescripsit: nec aliter vett. edd. Regius, vt liber Laud. cum duobus Anglic. apud Broukh. *dissoluisse;* nonnulli, *vos soluisse;* vnus Stat. *quae soluisse;* Colbertinus *quam soluisse;* et sic fuit in vulgg. Edd. inde ab Ald. pr. etiam in Romana; nunc et in Guelf. 3. haud dubie vere; ideoque reuocauimus.

17. *sed tectius optat*] non tam inuidiae et fascinationis metu tacite vota concipit, de quo more supra ad II, 1, 84. aliquid monitum est, sed prae pudore, vt v. sequ. ipse interpretatur. Nisi hoc mirum videatur, iuuenem verecundiorem esse puella. Sed apparet, Sulpiciam eum aetate, adeoque vsu et experientia, antecessisse, et, mitis Veneris sacris initiatam, iam pudorem tenerae istius aetatis ineptum deposuisse. (nisi quoque nobilitate generis eum longe praecessit. cf. ad pr. Eleg. II.) *Tectius* vero olim Muretus et iterum Broukh. e septem bonis libris reposuit: vulgo *tutius* legitur.

19. *quoniam deus omnia sentis*] Ita cum scribitur, accipi necesse est: quoniam omnia sentis, tanquam deus. Praestat tamen iungere *Natalis deus*, adeoque interpungere: *At tu, Natalis, quoniam, deus, omnia sentis.* Vt sit: At tu, Natalis deus, q.

20. *clamue palamue*] duo Broukh. *clamne palamne*, quod ille recepit. Sic Ouid. III. Met. 256.

Sola Iouis coniux non tam, culpetne probetne,
Eloquitur.

Sed et ibi in libris, *culpetue, probetue.*

CARMEN VI.

1. *Natalis Iuno*] Ed. Rom. *Natali.*

eod. *sanctos cape turis honores*] hos ex duobus, altero suo, altero Heinsii, admodum recentibus, reposuit Broukh. Vulgo *turis aceruos*, vt IV, 1, 34. cf. II, 5, 6. Sed tamen epitheton *sanctus* videtur accommodatius esse *honoribus*. *Turis honores* Iam supra memorati, I, 7, 53. quia tus in Deorum honorem accenditur, et *honos* omne

 dicitur,

dicitur, quo mortales Deum veneramur. vide Broukh. ad h. l. *Capere* vero modo fuit Carm. V, 9.

2. *docta puella*] Epitheton hoc in puellis semper refertur ad studium artis poëticae, v. c. Ouid. II. Am. 4. 17. inquit Broukhusius. Sed ea ipsa exempla, quae affert, probant, illud interdum latius patere. Sic in Iuuenale Sat. 6, 444. *docta*, quam describit, *mulier enthymemata torquet*, et *historias scit omnes*, Grammaticam etiam intelligit. Et illa Sempronia apud Salluft. Catil. 25. *litteris Graecis et Latinis docta fuit;* id vero ad philosophiam, historiam, et omnia, quae lectione addiscuntur, referendum; de poëtica arte ille demum subiungit: *ingenium eius haud absurdum; posse versus facere.* Sed h. l. ad poëtices studium, a quo puella non aliena fuisse videtur, referre et ipse malim, quam cum Vulpio ad sacrorum disciplinam, qua imbuta fuerit puella. *Doctus* enim simpliciter pro sacrarum rerum perito vix dici potest. Nec in hoc carmine de religionum studio agitur.

3. *Tota tibi est hodie*] Canterus et Demsterus ad Rosin. vt Vulpius notauit, *Lota* emendarunt, quod languere recte ille dicit. Guyetus cum Liuineio et Ayrmanno in Vita Tibulli §. 81. legunt: *Tota tua est hodie.* Sed hi exquisitiora in trita et vulgaria mutant. Nam *tibi* eodem sensu dictum est. Mox Guarner. *ter se l.*

5. *ornandi caussas*] Reg. Ed. Lipf. cum plerisque etiam Ald. pr. *orandi*, male.

6. *cui placuisse*] Ven. 1500. *qui.*

7. *ne nox diuellat amantes*] Ita Broukh. reposuit ex aliquot libris: et sic iam Muretus ediderat. In multis aliis, etiam in Ed. Lipf. et Coruin. est, *ne nos*, quod eo alludit. Guelf. 3. *ne nos* emendatum *nox*. Scaliger, nescio vnde, legebat *ne quis*. Regius cum Ed. Rom. et octo libris ap. Broukh. etiam in Guelf. 1. 4. exhibent, *neue id;* Colot. Exc. *ne quid.* In Guelf. 2. *ne nos* cum var. lect. *neu quis. nec nox.* Ad sensum hoc accommodatissimum; sed est elumbe et exile. Latet forte aliquid, nam vulgata satis sibi non constat.

8. *Sed iuueni q.*] Aduersatiua hic videtur parum commoda esse. Melius *Et* legeris.

9. *vlli — puellae*] Sic Ed. Rom. Venetae, Aldinae et hinc ceterae cum libro Vrsin. et Colbert. adde Guelf. 4. Ceteri maiore numero, etiam Coruin. *nulle* vel *nullae*. quod Scaliger reposuerat. Nec dixeris, vtrum hoc ex librarii inscitia,

inscitia, an poëtae affectatione venerit. Certe rhythmum ingratum auribus versui inferret.

10. *cuiquam*] in nonnullis *cuidam*, male.

11. *vigilans — custos*] *Neu* vtique malim. *At tu, sancta, faue, ne — Neu possit.* Porro *vigilans* Broukh. sine vlla librorum auctoritate mutarat in *vigilax*. Concedo, saepe hanc voculam in poëtis corruptam, et praeferendam esse, vbi libri variant. Sic ap. Ouid. II. Met. 779. vbi *vigilacibus excita curis* ex potioribus optime restituit Heinsius, quem vide. Sic et in similibus non raro factum. In iisdem Metamorph. I, 333. *conchaeque sonaci* haud dubie melius cum melioribus legitur, quam cum aliis *sonanti*. Sed eiusmodi delicias contra omnium librorum consensum nec vlla alia idonea de caussa inferre parum tutum duco.

12. *ministret*] Venetae *minister*.

14. *ter tibi fit*] in plerisque ex more corruptum in *sit* vel *sic*.

15. *Praecipit en natae mater studiosa, quid optet*] *en* ex emendatione Heinsii reposuit Broukh. pro *et*. Guelf. 2. *at* pro var. lect. Possit et legi *vt* pro *vtut:* de quo vsu cf. Gronou. Obs. III, 6. sed alterum longe praestat. *quid optet* ex Lips. Exc. et vno Heinsii recepit Broukh. vulgo, *quod optat*, in nonnullis *optet*. Ayrmannus in Vita Tib. §. 76. ita legendum esse putat:

Praecinat et gnatae mater studiosa quod optat,

et hanc vnam ex praecipuis emendationibus suis esse sibi persuadet. Equidem, quam commodum sensum efficiat, non video.

16. *Illa aliud tacita clam sibi mente rogat*] Ita ex Heinsii emendatione reposuit Broukh. cum in permultis, etiam Guelf. 2. et Ed. Lips. esset, *iam sibi*. Scaliger ex Cuiaciano, cui Regius cum Ed. Rom. et non pauci alii in his Guelf. 1. 3. 4. accedunt, Vulpio vehementer probante, receperat *iam sua*, vt esset, *iam sui iuris, non ex praescripto matris:* hoc tamen a lepore natiuo et ab omni simplicitate alienum est. Heinsiana lectio optime congruit cum superstitione illa nota clam vota suscipiendi. vid. ad II, 1, 84. et modo Carm. 5, 17. hinc et additum *tacita mente*. *Iam* vero et *clam* haud raro permutata. vid. sup. ad I, 9, 2. *rogat* pro, vouet.

17. *Vritur, vt — vrunt*] Broukhusius Menagium (in Anti-Baillet To. II. p. 214.) memorat notasse nostrum, quod passiuo actiuum subiecerit. Rectius Ouidium dixisse Epist. 7, 23.

Vror vt inducto ceratae sulfure taedae,
scil. *vruntur.* Ad grammaticam subtilitatem hoc accommodate monitum. Sed talium carminum leporem et suavitatem interdum haec ipsa grata negligentia cumulat.

19. *Sic iuueni gratis, veniet cum p. a.*] Sunt haec ex Heinsii emendatione: cum in vulgg. Edd. etiam Rom. sit: *Sit iuueni grata, adueniet.* Scaliger in suis inuenerat *veniet*, vnde legit: *Sic iuueni grata, veniet*, vt *grata* sit pro *grata re*, et sequ. versu pro *adsit* e Cuiac. reponit *esset.* Sed ex ea lectione sensus commodus vix elici potest: nec multo commodior ex Heinsiana: tum in hac et epitheton *gratis iuueni* duram iuncturam habet, et corruptionis caussa et ratio nulla apparet. In Exc. Lipsii erat: *Sic i. grata ac veniet*, in Florent. Statii: *grata est veniet*, vnde ille faciebat: *Sic iuueni gratum, veniet — iam vetus vt sit amor.* Particula *ac* vel sequenti verbo adhaesit, vt fieret, *adueniet*, vel excidit, vt in Scaligeri libris et aliis veteribus teste Statio, item in Reg. Lep. Lipf. et Regio. (adde Coruin.) At in Vicent. inde factum est: *Sic iuueni grata eueniet cum.* In iisdem *sit*, *sic*, *si* legitur. Guelf. 1. 4. *Sic iuueni grata adueniet — iam vetus adsit amor.* 2. *Si iuueni grata veniet — vetus esset amor.* cum var. lect. *sit iuueni grata adueniet — vt sit.* 3. *Si iuueni grata est, veniet cum — adsit amor.* Licet multa comminisci. Mihi probabile fit, superiora duo disticha sedem suam mutasse; praecesserat *Vritur* — tum *Praecipit — rogat.* Nunc subiiciuntur ipsae preces puellae: hoc optat vt *sit iuueni grata, ac, veniet cum proximus annus Hic idem votis iam vetus adsit amor.* Ita omnia sint expedita nec lepore carent. *Vota* versu vltimo intellige, quae puella proximo anno eadem die conceptura est: quibus *Amor* eleganter *adesse* fingitur. (Transmissa haec iam erant ad librarium, cum arguta et elegans emendatio mihi impertita est ab docto et sollerti critico, Prof. *Herel;* nam suspicatur in var. lect. *Sit iuueni grata est.* latere veram lectionem: *Sternuit illa: ratum est.* petitum a superstitione satis nota.)

CARMEN VII.

1. 2. *Tandem venit Amor, qualem texisse pudore, Quam nudasse alicui, sit mihi fama minor*] Ita Broukh. refinxit: et *pudore* quidem, h. cum pudore, pudice, e decem libris, vt iam legebatur ante Scalig. et Statium. *minor* ex Exc. Colot. vt sensus sit: *maiori sibi honori fore, si furta sua*

sua palam fateatur, quam si, ore ad pudorem composito, dissimulet; fuisse enim dignam cum digno. Vulgo legebatur: — *qualem texisse, pudori, Quam nudasse alicui sit mihi fama magis;* quae forte, contra quam Broukh. putabat, aliquo modo explicari possint: Sit mihi magis pudori, talem amorem tegere velle, quam quanta mihi gloria est, eum palam prae me ferre. vt ordo verborum sit: *fama, me eum amorem texisse, sit mihi magis pudori, quam, me eum nudasse alicui.* Neutram tamen lectionem satis esse commodam fatendum est; at nec multum praestare Broukhusianam. *pudori* est in potioribus numero, etiam in Reg. Coruin. Ed. Lips. et Rom. Cyllenius in Commentariis praefixum quidem habet *pudore*, sed et is *pudori* in suo habuisse videtur, nam explicat: *ne sodalibus exponens miphamissim*, quod operae corruperunt ex *inphamis sim*. Variat *pudore* et *pudori* etiam in Guelff. Pro *magis* in vno Broukh. erat *maior*, in Exc. Lipsii *prior*. Deinde quinque libri cum Regio, *Et nudasse*, Colb. *Aut*, Scalig. *At*, forte *Ac nudasse* eodem sensu. Sed iam olim subodoratus sum vitium latere in *fama*. Ipsa res postulat *cura*, vt sit: *qualem texisse pudore, Quam nudasse alicui, sit mihi cura minor.* Minus sibi curae fore ait vt amorem tegat quam vt palam praedicet. Nam peccasse iuuat. In *alicui* nulla est varietas; etsi expectabam: *palam.*

3. *meis Camenis*] Quis locus illis hic esset, miror neminem dubitasse. Cytherea non carminibus, sed precibus ac votis exorari debuit. Et poterat proprie loqui puella:

Exorata meis illum Cytherea votis.

Sed v. not.

4. *in nostrum d. sinum*] Cum modo *meis C.* praecesserit, *in nostrum* parum commode subiunctum videri potest. Et pronum erat substituere: *in tenerum — sinum*, vel simile quid. Verum nihil est mouendum. Spectat enim hoc ad gratam negligentiam, qua totum hoc epigramma placet. Ita et v. 2. τὸ *alicui* paullo exilius dictum est. Sed conveniunt haec lusibus inter rerum iucundarum sensum acriorem effusis.

6. *non habuisse suam*] Scaliger ex Cuiac. (adde Guelf. 2. a sec. m.) posuerat *sua* n. gaudia. A puella expectabas: *si qua — suum.*

8. *Ne legat id nemo, quam meus, ante, velim*] Ita vulgatae Edd. etiam veteres Vicent. Brix. Venetae, vt duplex negatio sit, more Graecorum. v. sup. ad IV, 1, 164. Sed libri valde variant. Duo Witt. duo Broukh. Laud.

vnus Angl. cum Regio: *Me legat id nemo.* Tres Ital. Colbert. Thuan. cum Ed. Rom. *Me legat vt nemo*, quod non inelegans esset; Exc. Perreii, *Me vt legat id nemo*, dum librarius vtramque lectionem ante oculos haberet. Vnus Heinsii et vnus Angl. *Me legat id venio.* Quatuor Statiani, Wall. vnus Broukh. vnus Angl. Ed. Ven. 1475. Reg. Lep. *Me legat aduenio.* Vides, quomodo aberratio alia aliam exceperit: omnes ostendunt, *id* verum esse. *Venio* factum ex *nemo*. *Me* ex *ne*. *Ne — nemo* pro ne quis, iam alibi notatum est. Porrò in vno Angl. *esse* pro *ante*, et in Ed. Rom. *velint*. Molestum vtique est *τὸ ante*, quod tamen facilem mutationem admittebat: *quam meus ille.*

9. *Sic peccasse iuuat*] *Sic* ex Heinsii emendatione reposuit Broukh. Vulgo *Sed* quod ferri poterat eo sensu: *Non clam agere et celare quicquam homines velim: Sed* etc. Immo vero ex propofita nostra interpretatione *Sed* requiritur.

eod. *vultus componere famae Taedet*] Regius *cultus*, sollenni aberratione. vid. Burman. ad Ouid. II. Met. 425.

10. *Cum digno digna fuisse ferar*] Hanc sententiam ita expressit Ouid. Epist. XVII, 49. iam a Vulpio laudatus:

Illa bene errauit, vitiumque auctore redemit.

cf. similem locum in Catalect. Poët. Ed. Scalig. p. 201. *Nec pudeat quicquam* etc.

CARMEN VIII.

1. *qui r.*] Regius, *quid.*

3. *an villa sit apta puellae*] hoc e libris reposuit, iam ex Scaligeri sententia, Broukh. Sic etiam in Ed. Rom. Lips. et Vicent. Vulgo inde ab Ald. legitur *puellis*. Atqui de se tantum loquitur Sulpicia. Sed alter mos loquendi familiaris vtique poëtis, vt indiuiduum et singularem numerum in pluralem docte mutent.

4. *Atque Eretino frigidus annus agro*] *Eretino* Exc. Pocchi cum duobus Italis, Guelf. 1. 4. et pro var. lect. 2. Ed. Rom. cum Venetis et Gryph. (adde Coruin.) et sic iam correxerat Cyllenius, recepit primum Scaliger, qui etiam *annus* emendauit. Vulgo *Aretino frigidus amnis agro* legebatur: quod Salmasius olim defendebat, etsi Broukhusio aegre ferente. Argumentantur autem viri docti in hunc modum: *Aretium* nimis longinquum esse, quam vt puella ab vrbe eo, animi caussa, deduci possit; *Amnem*, quamuis frigidissimum, nil nocere. At *Eretum* fuisse vicum

vicum Sabinorum, in via Salaria, haud procul Tiberis ripa, in colle edito: totum autem illum tractum gelidissimum, vtpote qui inter montes porrectus sit. v. Martial. V. Epigr. 72. Puellam itaque conqueri, se in frigidissimum agrum abduci, idque hiberno tempore. Etsi haec in sententiam adsciscere necesse non est. Sufficit enim aërem illius tractus minus clementem esse. *Amnis* legitur eadem varietate, ac sup. II, 5, 76. *Annus* diserte expressus in duobus Anglicanis. Heinsius ex Thuaneo legebat: *frigidus Arnus*, et tum *Aretino* verum foret. Strabo V. p. 10. ὁ Ἄρνος ποταμὸς ἐξ Ἀῤῥητίου φέρεται. cf. Cluuer. Ital. p. 461. Et haec lectio vtique praeferenda. Est enim admodum docta. Solent quippe flumina ad locorum denotationem a poëtis poni. Etsi amnis quoque eodem modo ac villa, res alias iucundissima, amatore absente, ingrata esse potest.

5. *nimium M. mei studiose*] duo Ital. *minimum*, falso. plus, quam puella vellet, officiosus erat, *empressé*. Regius hunc versum faciebat noui carminis initium, et inscribebat: *Questio ad Messalam*. Hoc adeo possit pro epistola (*Billet*) haberi, ceratis tabellis scripta et ad Messalam missa.

6. *Non tempestiuae saepe propinque viae*] *qui saepe te accingis itineri intempestiuo; est enim anni tempus asperrimum*, inquit Scaliger. Qua interpretatione nihil contortius vidi. Tum quid esse debet *propinque viae?* Saltem erat refingendum:

Non tempestiua saepe propinque via,

h. itinere intempestiue suscepto, saepe praeter spem votumque ades. Verum et sic *propinque* friget. Si saltem esset *moleste*. In vno Statii erat *tuae*, vnde ille faciebat *fugae*. Videtur inde legi posse:

Non tempestiue saepe propinque tuae,

nimis puellae tuae molestus assiduitate tua. *tempestiue* erat antiqua scriptura, quae etiam *tempestiuae* esse poterat. *tuae* in *viae* facile mutatum. Apud Seuer. in Aetna v. 135.

— — — *certis tibi pignora rebus*

Atque oculis haesura vias dabit ordine tellus.

recte Scaliger corrigebat, *oculis haesura tuis*, et in Lucretio e *suis* facit *viis* Gronou. Obs. III, 19. At Ayrman. Vit. Tib. §. 82. scribendum putabat:

Non tempestiuae simque propinqua viae.

quod non intelligo. Pro *non* vnus Broukh. *nec*, Colbert. *heu*, Guelf. 2. *neu*. Ed. Lips. *propinquo*. Nihil horum

(Q 5) omnium

omnium ſatisfacit; nec tamen quicquam tuto nunc conſtitui poteſt, cum ignoremus omnia acta inter hos homines et geſta, vnde verborum ſententia pendet. Alioqui plura coniectari poſſunt. Quid enim, ſi legamus: *quieſcas Non tempeſtiuam ſic properare viam.* h. e. Deſine iter importunum vrgere. Totum iter intermiſſum eſſe, ex ſequentibus Elegis intelligitur.

8. *Arbitrii quoniam non finis eſſe mei*] Ita Broukh. repoſuit e libris, *quoniam* quidem e pluribus, *arbitrii mei* ex vno Italico. Vulgo legitur:

Arbitrio quamuis non finis eſſe meo.

In vno Statii erat *finit*, vnde faciebat: *Arbitrio quamuis non finit eſſe meo*, Guyetus vero *ſuo*. Si quid mutare volebant, hac eundum erat, vt aut: *Arbitrii quum me*, aut doctius: *A. quin tu me finis eſſe mei* ſcriberent. Nam *quoniam*, *quamuis* ex compendio ſcripturae nata ſunt.

CARMEN IX.

Tibullum ad Meſſalam, qui Sulpiciam Romae commorari permiſerat, ſcribere volunt Interpretes. Malim ipſi Sulpiciae tribuere, et legere v. 4. *iam mihi:* quanquam ne ſic quidem omnia in eo Carmine plana et intellectu facilia ſunt. Nam et ignoramus cauſſas, quae ei ſcribendo locum dederint, tum videtur paruum maioris carminis fragmentum eſſe. Eſto igitur ſcriptum ab amico Sulpiciae ad alium amicum. v. Not. In libris *fere* inſcribitur Carmen hoc, ad *Toſtratum*, *Theoſtratum*, *Theſtratum*, *Theoratum*, *de eius natali die*, quod corruptum eſſe puto ex: *Tetraſtichon.* In Coruin. *Ad Voratum de natali die.*

2. *Natali Romae iam finis eſſe tuo*] Ita editum erat antea. Libri valde diſcrepant. Editi cum maiori parte, *non finit eſſe ſuo*; ſic quoque noſtri; nonnulli, in quibus Guelf. 2. *non ſinet*, Colb. Lipſii Exc. et vnus Anglic. *finis*, duo Ital. *non ſinere*, duo alii, *nunc finit.* Praefero *nunc*, e quo *non* natum; et *finit eſſe ſuo:* vt ſubint. is qui puellam rus abduxerat. Cuiac. et Var. Lect. Wallii, *iam licet eſſe tuo*, quod Scaliger recepit. Broukh. reliquorum veſtigia ſequi maluit, et repoſuit, *iam finis.* Ayrman. Vita Tib. §. 82. tuetur, *iam finit* n. Meſſala. Porro alii *tuo*, alii *ſuo*, vnus *ſuae.* Regius, *non eſſe tuae.* Hoc diſtichon alio modo expedit Coruiniana lectio, quam et Guelf. 3. agnoſcit, et 2. pro var. lect.

Scis,

Scis, iter ex animo sublatum triste puellae
Natali Romae nos sinet esse tuo.

Erit adeo ad ipsum Cerinthum exarata cera haec, et natalis Cerinthi; sed is non poterat dici *inuisus*. Carm. 8. 1.

3. *natalis*] alios legere *genialis* video adscriptum in marg. ed. Vicent. quam in manibus habeo. Languet versus, inprimis in *omnibus*. Sententia esse debet: laetius et hilarius, nunc quam ante, diem celebratum iri.

4. *Qui nec opinanti nunc tibi forte venit*] Frigent haec; forte quia ignoramus caussas carminis. Regius legit, *nec tibi forte*. Iam in multis, etiam Coruin. est *forte*, quae sollennis est permutatio. Ferrem si esset: *nec opinata — forte*. nam ad vrbem se diem celebraturos esse non sperauerant. In vno Anglic. *forme*. Liber Vrsini: *candidus vsque venit*. Hinc refingi posset:

Cum nec opinanti candidus ille venit.

h. e. cum praeter omnem spem ille laetus faustusque aduenerit. Verum hoc longius recedit a vulgatis, et probabile fit, cum lacuna esset, ab indocto homine distichon esse assutum.

CARMEN X.

Obscurum hoc Epigramma, et in eo tum exponendo, tum emendando non, nisi coniecturis, rem egerunt Interpretes. Conqueritur autem Sulpicia de tepore et securitate Cerinthi.

1. *securus multum quod iam tibi de me Promittis*] Ita ex Heinsii sententia locum constituit Broukh. vt iam Ayrman. in Vita Tib. §. 77. se conieeisse affirmat. *Tibi* erat in vno Angl. *Promittas*, quod proxime ad verum, vidi in Regio et Ed. Lipf. Si *iam*, quod friget, in *tam* praeterea mutari posset, forte lectionis poenitendum esse non dicerem; vt sit *tam multum*. Vulgo legitur, *mihi de me Permittis*, quod non omnino spreuerim: per te mihi licet, quiduis agere, cum quolibet viuere, cum alias amatores de puellarum moribus et consuetudine valde solliciti et curiosi sint; et tum *de me* iungendum cum *securus*, vt Cyllenius fecit. Ouid. II. Am. 19, 37.

— — *Formosae nimium secure puellae,*

Ita puella tantum id queritur, quod amator paullo remissior sit in amore parumque de eius fide sollicitus. In multis est, *permittas*, in vno Angl. *permutas*. Pro *de me* in vno Angl. *crede*. Guelf. 1. *securis*. 2. *mulctam*.

2. *ne*

2. *ne male i.*] vnus Stat. *nec.* Ed. Lipf. *mala.*

3. *Si tibi cura toga eft potior*] ex emendatione Heinfii Broukh. refinxit; *Si* eft in Guelf. 3. vulgo: *Sit tibi cura togae potior;* quod Ayrman. Vita Tib. §. 77. tuetur: et ferri poteft, fi ea verba feparatim confideres: *Sit vtique tibi cura fcorti togati.* Melius tamen fic fequeretur *preffique quafillo fcorti:* verum obftat, quod fubilcitur mox *filia,* nec locum habet *filiae.* Itaque praefero Heinfianam lectionem. Nempe *eft* per compendium fcriptum *ē* adhaefit vltimae fyllabae praecedenti. Et erat in vno Vrfin. *toga* fine *eft.*

4. *Serui filia Sulpicia.* Miror nusquam legi *Sulpicii.*

5. 6. *quibus illa dolori eft, Ne cedam ignoto maxima cura toro*] Legebatur inde ab Aldo: *Nec credam i. m. cura toro.* Sic et codd. nifi quod *cauffa* in nonnullis, vt Guelf. 1. 2. 4. Emendauit Scalig. *Ne.* At *cedam* Broukh. e coniectura Statii repofuit, vulgo *credam. Nec cedam* tamen in Coruin. et Guelf. 4. legitur. Eadem varietas Carm. 13, 17. fup. I, 4, 40. et ap. Propert. I, 10, 11. *Cura* idem ex anterioribus Edd. reuocauit, et ex duobus fcriptis. Scaliger receperat id, quod in ceteris omnibus, etiam in noftris, Rom. Ven. Reg. Lep. Vicent. (Coruin. adde) legitur, *cauffa,* vid. fup. III, 2, 29. Sed neque fic omnia fibi conftant: quid enim eft, *curam eam effe dolori?* Emolliuimus quidem hoc interpretatione in notis. Melius tamen dicatur: *eam effe cauffam maximam dolori,* nempe metui, ne puella alium amatorem fequatur. Ieiunum tamen et hoc eft. Si *ignoto toro* oppofita videri debet *maxima cura,* de Ipfa Sulpicia id accipiendum eft, quae *cura,* amor, tot adolefcentum nobiliffimorum eft, vt Horat. II. Carm. 8, 8. *Pulcrior multo iuuenumque prodis Publica cura.* Sed reliqua oratio huic conatui non fatis refpondet. Obfcura funt verba: *quibus illa dolori eft;* poffunt ea trahi ad *folliciti funt:* nec modo vt, quod vulgo faciunt, *illa maxima cura* iungatur, verum etiam vt *illa* ad ignobile fcortum referatur, quod dolori hactenus effe poterat iuvenibus Sulpiciae ftudiofis, quod huic illud praeferri a Cerintho videbant. Poffunt quoque verba: *quibus illa dolori eft* cum voc. *nobis* iungi: pro nobis, pro me, quibus illa togata puella dolori eft, tanquam quae amori meo infidiatur. Et hoc puto melius faciam. Tum *cura* corruptum effe fufpicari poffis, et latere in eo *turba:* maxima turba fc.

sc. amatorum iuuenum: ii solliciti sunt pro nobis, ne posthabear ignoto toro seu puellae. Enallage numeri, non insolens, locum corruptelae dare potuit. Sin cui lubet vulgatae propius adhaerescere, ille *nec* reuocet, et locum sic interpungat:

Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est.
Nec cedam ignoto maxima cura toro.

Spreta a te habeor; at pro me solliciti sunt iidem, qui dolent illam mihi a te praeferri. Nec ego, quae ipsis maxima cura sum, posthabita videbor vulgari puellae. Est vir elegantis sensus, mihique amicissimus, qui sic accipiebat: Ne tibi, obscuro homini nubam. Ita *cedere toro* dictum esset pro, *in torum.* Quicquid est, illud apparet, velle eam amatorem suum pungere suspicione, et sollicitum reddere, vt metuat aliquid a riualibus. Potest tamen et hoc distichon a seriore manu adiectum esse ad explendam lacunam.

CARMEN XI.

1. *tuae pia cura puellae*] Ita Broukh. reposuit ex Vrsini libro: vt iam Heins. emendauerat ad Ouid. II. Trist. 5, 14. Vulgo a Romana inde *placiture* legebatur: vt est in libb. nonnullis; etiam Guelf. 1. 2. pro var. lect. 4. *placitura* erat in Reg. Guelf. 3. et Ven. pr. Vicent. Lips. Edd. Deinde in quinque Italicis: *Morsne tibi Ch.* quod, vnde sit, non assequor, nisi ex praua emendatione est.

2. *Dum m.*] Heinsii et haec emendatio est; vulgo, *Qui.* Regius, *Quod.*

4. *si quoque v. putem*] *sic* vulgg. vsque ad Scalig. qui *si* e libris petiit: adde Guelf. 2.

5. *nam mihi quid prosit*] *nam* Broukh. ex duobus libris et superioribus Edd. reuocauit. Scaliger, post Statium reposuerat e suis *Ah*, quod etiam in nostris etiam Guelf. est. Porro Rom. *prodest.*

eod. *vbi tu n.*] Ita Broukh. nescio vnde; vulgo *quid tu.* In vno Witt. et Guelf. 1. 3. 4. *quod tu*, vt Scaliger emendabat. In vno Heinsii *quam tu*, in Vrsin. *nam tu,* in Coruin. *quid tu.* quatuor, *si tu*, vt Dousa Praec. 13. et Heinsius etiam coniecerant: sicque Guelf. 2. pro var. lect. et hoc vtique praestabat.

6, *lento*

6. *lento pectore*] Ita recte Scaliger emendauit e suis, pro *laeto*. cf. Heinf. ad Ouid. II. Trist. 5, 14. vid. sup. I, 10, 58.

CARMEN XII.

Carmen hoc in libris et antiquis Edd. annexum fere superiori est, nec seiunctum video ante Scaligerum. Idem, vel eius prius distichon, repetitum erat supra et adiectum Elegiae sextae Libri III.

1. *Ne tibi sim, mea lux, aeque iam feruida cura*] *sim* Muret. primus dedit. Vulgg. cum nostris, *sit*. *Nec sit* Ed. Vicent. Lips. cum aliis ap. Broukh. et Guelf. 2. *Nec tibi sim* 3. *Nec tibi sis. iam* Broukh. e libris et ant. Edd. repetiit; sic etiam Lipf. adde Guelf. 2. 3. plures, *tam feruida*.

2. *Ac videor*] Ita Broukh. e libris: adde Guelf. 2. *Vt video* Guelf. 1. 4. Antea, *Vt videor*. Guarner. et Reg. cum aliis, *Ac videas*. *Ac videar* Guelf. 3. Ed. Lips. cum quatuor libris ap. Broukh. *At videas*, forte pro *videar*.

3. *iuuenta*] Reg. *senecta*, male.

4. *fatear*] vnus Heinsii, Angl. cum Ed. Basil. *fateor*. Ed. Rom. *cuius ire fatear*.

5. *quod nocte*] duo Angl. *sub nocte*. Similis error ap. Ouid. IV. Met. 84. nisi putes fuisse:

Quam quod te hesterna solum sub nocte reliqui.

CARMEN XIII.

Hoc Carmen vere Albianum; quod tum mira elegantia, tum versus 13. persuadent. Loco suo excidisse, et ad pauculas illas libri tertii elegias referendum esse contendit Broukh. neque enim plures, quam tres, libros nostrum vulgasse; si tamen veteribus criticis fides habenda est.

1. *Nulla tuum nobis s.*] *nobis* emendarunt Muretus et Scaliger e suis; et sic omnes fere libri, etiam nostri, ipsa quoque Ed. Rom. et Coruin. In vulgatis tamen ante eos Edd. erat *titulis*, quod Cyllenium fontem et originem habet, qui id in Commentariis suis praefixum habet. Inde enim

enim propagatum eſt in Brix. Venetas omnes, Aldinas et reliquas. Vnde vero ille illud hauſerit, nulla ratione aſſequi poſſum.

2. *hoc p. iuncta eſt foedere*] Regius, *pacta eſt*. Sed v. Not.

3. *Tu mihi ſola places*] Maxima pars librorum, etiam edd. vett. *Tu modo;* et ſic repoſuit Scaliger. Broukh. tamen maluit, et recte, reuocare *Tu mihi*, quod eſt in vno Scalig. vno Broukh. Ed. Rom. Venetis. adde Guelf. 1. et 4. ortus error ex compendio *mī*. Ouid. I. Art. 42.

Elige, cui dicas: Tu mihi ſola places.

eod. — *nec iam te p.*] in aliis ordo, *nec te iam p.* Sententia vero eadem Terentii Eun. III, 3, 5.

Faciem pulcram! deleo omnes dehinc ex animo mulieres.

5. *vtinam poſſis*] hoc Broukh. ex emendatione Heinſii et libris correxit: ſic et Ed. Rom. cum Ven. et Guelf. 1. 4. Vulgo, *poſſes*. Exprimit vero hic belliſſime ingenium amatoris meticuloſum et ſuſpicioſum, qui vritur riualium inuidioſis laudibus puellae ſuae. Verſatile autem et varium horum hominum ingenium eſt, maxime in votis quae faciunt. Adeoque hoc non alienum eſt, quod puellam ſolus habere, et, ne alius ſuo amori inſidietur, eam ſibi ſoli placere cupit; etſi idem puellae formam omnibus probatam eſſe velit. Broukh. cum aliis in his reprehendendis videtur paullo moroſior. Sententiam etiam aliis poëtis frequentatam paſſim memini. Vulpius laudabat Epigr. Callimachi 31.

Καλὸς ὁ παῖς, Ἀχελῶε, λίην καλὸς· οὐδέ τις οὐχὶ
Φησίν· ἐπισταίμην μοῦνος ἐγὼ τὰ καλά.

Sed in ea lectio emendatior aliter ſe habet: *εἰ δέ τις οὐχὶ φησίν*, quod ſi quis neget hoc; habeat ſibi: et ego ſolus fruar eo quod pulcrum eſt.

7. *Nil opus inuidia eſt*] *eſt* exulat e Regio.

8. *gaudeat ille*] Ed. Lipſ. cum multis aliis, etiam Coruin. Guelf. 2. 3. *ipſe*.

9. *Sic ego ſecretis poſſim bene viuere ſiluis*] *poſſim* Broukh. ex vno, cui nunc Ed. Lipſ. addo, repoſuit. Supra I, 2, 71. *Ipſe boues — poſſim iungere*. Vulgo, *poſſum*. *Sic* non facile videas, quicum commode coniungendum ſit.

ſit. Sententia poſtulat: *ſi tecum eſſe liceat.* Forte leg. *Tecum ego ſ.* vt Horat. in illo:

Tecum viuere amem: tecum obeam libens.

Scriptum erat omiſſa, vt ſolet, prima littera, *ecu*, hinc factum *Sic*. Nolim vero cum *ſecretis ſiluis* h. l. comparare illa Horatii ad Albium I. Epiſt. 4, 4.

An tacitum ſiluas inter reptare ſalubres,

quae ſane non poſſunt de amantium ſolitudine intelligi.

12. *et in ſolis tu mihi turba locis*] pari elegantia Martialis a Vulpio laudatus XII, 21.

— — *Romam tu mihi ſola facis.*

in a Lipſ. abeſt. forte: *et es ſolis.*

13. *mittatur*] Ed. Rom. *mutatur*, vt modo Carm. 10, 2. pro *permittas* nonnulli *permutas.*

15. *Haec tibi ſancta tuae Iunonis numina teſtor*] Ita Scaliger edidit; ſic ed. Vicent. et ipſa Ven. pr. In Exc. Pocchi et Perreii, tribus Ital. et vno Broukh. adde Corvin. *Per tibi*, vt Heinſius emendabat ad Ouid. III. Am. 2, 61. et hoc praeferendum arbitror. Sed Broukh. vulgatae a Scaligero aliquam maieſtatem ineſſe putabat, cum deam, quaſi praeſentem, teſtetur. Ante Scaligerum inde ab Aldo edebatur *Haec per ſ.* In multis, *Hoc tibi*, vnus Broukh. interpolatius: *Hoc tibi, per ſanctae;* duo, *Nec tibi*, quod natum ex *Haec.* Ed. Rom. totum verſum corrupte exhibet:

Hoc tibi ſancta tua iuuenis minima iura.

16. *Quae ſola ante alios eſt mihi magna Deos*] *mihi* Scaliger repoſuit e ſuis, quibus multi alii, etiam vett. edd. Ven. pr. Vicent. Lipſ. ſuffragantur, vt Genium puellae ſuae dicat ſibi omnium Deorum eſſe maximum. Vulgo in aliis codd. et inde a Venetis et Aldd. legunt *tibi.*

17. *heu heu mea pignora cedo*] Ita Scaliger repoſuit e ſuis et potiſſima librorum parte: adde Guelf. 2. cum var. lect. *cui*, et 4. In aliis et vulgg. ante eum legebatur: *heu cui mea pignora credo;* quod commode quidem exponi poteſt: quam verendum, ne tantum amoris mei pignus et argumentum (iuſiurandum illud v. 15.) eiusmodi puellae crediderim, quae eo abutatur ad cruciandum me, cum me ſibi,

sibi sciat illigatum nodis irresolubilibus. Tuebatur eam etiam Heinsius, qui laudabat illud Ouid. III. Art. 486.

Pignora nec iuueni credite vestra nouo.

quanquam hoc in re paullo diuersa. *Pignora credi* et *cedi* aeque bene dicuntur: et vtrumque h. l. fere pari librorum auctoritate nititur. *Cedo* tamen videtur accommodatius esse, cum ea dimittat amator, quibus puellam contineri posse videbat. Nisi forte vtrique praestat: *mea pignora prodo.* Hoc saltem poëtici sermonis elegantia postulabat. *heu heu* in omnibus libris est, etiam in Edd. Rom. Venetis, Vicent. Lips. vt adeo non, nisi cum alterum *heu* omissum esset, ad explendum eius locum *heu cui* in Aldinam et hinc vulgatas venerit. In Coruin. est, *seu cui m. p. seruo?* Ceterum Scaliger nimis docte *pignora cedere* accipiebat, vt esset *caedere, concidere sibi sua pignora;* quasi ductum foret ab isto capiendorum et concidendorum pignorum iure, de quo Cic. de Orat. III, 4, 1.

18. *proderat iste timor*] Praeclare Vulpius reuocauit lectionem nonnullorum librorum, quae etiam est in Reg. et Ed. Lips. quamque sensus ratio exigit: ille timor, et metus de mea fide et constantia, proderat, cum te in officio contineret, cum te in ordinem redigeret et coërceret, ne immoderate mea facilitate vtereris. Scaliger id mutarat in *proderit*, quod sensum impeditum, vel nullum, reddit; et tamen Broukh. retinebat. In plerisque libris, etiam in Edd. vett. et vulgatis inde ab Aldd. *prodeat* legebatur. *prodeat iste tumor* Guelf. 3.

19. *nunc tu me audacius vres*] In Rom. Ed. *nunc tu vis auditus vres*, quae corrupta putarem ex: *nunc tu miserum acrius vres;* nisi esse natum appareret ex scriptura, *audatius.* In Vicent. est *nunc me tu.*

21. *tuus vsque manebo*] Rom. *mando.*

22. *Nec fugiam notae seruitium dominae*] *notae* est vel meae, vel cuius seruitio assuetus sum. Colb. *nostrae.* Edd. Brix. et Venetae, cum Guelf. 1. 4. *nocte*, quod est ex Rom. in qua corruptus hic versus in hunc modum:

Heu fugiam nocte seruicium prie.

Prie ortum ex compendio *dne* pro *dominae.*

23. *Sed V. s. confidam vinctus a. a.*] Reg. *Si V. Confidam* et *victus* multi vitiose habent. cf. sup. I, 2, 2.

24. *Haec n.*] Ed. Rom. *Nec*, mox omittit *que.* Poſſis quoque *iniuſtas* puellas h. l. deſiderare: non *iniuſtos*; etſi hoc genus alterum complecti ſolet.

CARMEN XIV.

2. *ſurdis auribus eſſe velim*] Etiam Propert. II, 16, 13.

De te quodcunque, ad ſurdas mihi dicitur aures.

3. *Crimina non haec ſunt noſtro ſine iacta dolore*] Regius cum aliis male *carmina*, quod Cyllenius de hoc tetraſticho intelligebat. Nota varietas haec: v. Propert. I, 12, 1. In Catal. Vet. Poët. Ed. Scalig. p. 201.

Eſſe tibi videor demens, quod crimina nolim
Scribere patricio digna ſupercilio.

facile apparet, *carmina* legendum eſſe. (Reſtituit quoque Burman. Anthol. Lat. lib. III. ep. 193.) *iacta* ex coniectura Pontani et Heinſii repoſuit Broukh. cum in libris vbique ſit *facta:* cui lectioni locum dederat ſcriptura *Carmina.* Muretus et hinc vulgg. Edd. habent *ficta*, vt Propert. I, 12, 1.

Quid mihi deſidiae non ceſſas fingere crimen.

Firmat id Statius e Florentino; cui accedit etiam vnus Ital. Heinſii et, vt nunc video, Ed. Vicent. et haec lectio praeferenda eſt. Amator hic, qui tam mitem in modum iraſcitur, fictum eſſe crimen puellae ſibi ipſe perſuadet. et *non ſine dolore noſtro*, eſt pro, in dolorem noſtrum tantum, vt ego inde doleam.

4. *Quid miſerum torques?*] Paullo audentius ex Barthii coniectura repoſuerat Broukh. *Quid ſurdum torques?*

Caeterum in nonnullis libris ſcriptis Carmen e Priapeis:

Villicus, aerari quondam, nunc cultor agelli.

ſubiicitur; ſed id Tibulli non eſſe, verum ab antiquo lapide Pataui deſcriptum, erudite docuit Broukh. Addunt

dunt huic praeterea libri quidam ſcripti et editi, aliud Carmen Iambicum ex iisdem Luſibus liberis:

Quid hoc noui eſt? quid ira nuntiat Deum?

In Edit. Reg. Lep. poſt Carmen XIV. *Summa Vitae Albii Tibulli*, quae in Guarner. libro epitaphio Tibulli poſterior eſt, et poſt Domitii Epigramma Epicedium Ouidii in Tibullum adnexum erat. Hoc et in multis aliis conſpicitur. In Ed. Rom. item in Coruin. etiam *Summa Vitae Tibulli* Carmen XIV. ſequebatur; ab hac Domitii Tetraſtichon locum habebat: et tum hoc diſtichon:

Sub teneris annis tenerorum ſcriptor amorum
Decedens dura hac ecce Tibullus humo.

atque hoc alterum ex Ouidio:

Donec erunt ignes arcusque, Cupidinis arma,
Diſcentur numeri, culte Tibulle, tui.

(quae duo diſticha abſoluunt Guelf. mſ. 1.)

His ſubiecta erat Elegia Naſonis in Tibulli mortem ex III. Am. 9. quam excipiebat aliud Carmen:

(Hic) *iuuenis, quam pauper erat, tamen ecce Tibullus*
Viuit, et aeterno carmine nomen habet.
Quis numeret populos, vrbes, regesque ſepultos
Interea, quorum mortua fama iacet?
Felices igitur, tales quicunque per artes
Victurum toto ducitis orbe diem!
Huius ab exemplo, pueri iuuenesque Latini,
Serta coronatis nectite temporibus;
Atque opibus lucroque omni praeferte decorem,
Quem modo perpetuo Caſtalis vnda dabit.
Et canere ardentes non turpe putetis amores;
Conſulat aetati quisque animoque ſuis.

At aberat illud a Venetis. Etiam Guelf. 2. in carmine XIV. ſubſiſtit. At Guelf. 3. carmini XV. ſubiungit Vitam breuem: *Albius Tibullus eques R.* — In fine: *Albii Tib. liber quartus et vltimus finit.* Guelf. 4. ſub finem Carm. XV. ſubtexit: *Sub teneris* — *Donec erunt* — *Memnona ſi mater* — *Iuuenis quam pauper erat* — In eodem *Caſtalis vmbra* v. 10. In Regio carmini XIV. addita

*) ΑΛΒΙΟΥ ΤΙΒΥΛΛΟΥ

ἐλεγιακὸν περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης Φεδ. Μορέλλου
Δ. Β. ἑρμηνεύσαντος.

Οἱ πρῶτοι κακόεργον ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν,
Νηλεὲς· ἠδ᾽ ἀτρεκὲς χάλκεον ἦτορ ἔχον.
Ἢ τότ᾽ ἐπιχθονίοισι φόνος, πόλεμοί τε μάχαι τε
Κἄτραπος ἐς θάνατον λευγαλέον γέγονε.
Οἵ δ᾽ οὐκ ἦσαν γ᾽ αἴτιοι· ἡμεῖς δ᾽ ἐς κακὸν αὐτοῖς
Ἐτράπομεν πρὸς τοὺς θῆρας ἕτοιμον ὅπλον.
Ἦν δ᾽ ἄτη χρυσοῖο μεγάνορος· οὐ πόλεμος γὰρ
Ἦν ὅτ᾽ ἐν εἰλαπίναις φήγινος ἦε κάλυξ.
Οὐ τάφρος, οὐ πύργος γένεθ᾽· ὕπνου δῶρον ἕκηλος
Ποιμὴν εἰροπόκοις ἐν ὀΐεσσι λάβε.
Ζῆν τότε μοι φίλον ἦν· λαοῦ δ᾽ οὐκ ἔντεα γνοίην
Μέρμερα, σάλπιγγος δ᾽ οὐκ ἀΐοιμι τρέμων.

(R 3) Νῦν

*) Iuuat hic fubiicere Elegiam X. lib. I. a Fed. Morello graece verfam et fingulari plagula excufam, adeoque raram. Recufam vidi in edit. trium poëtarum, Catulli, Tibulli et Propertii, a Claudio Morello cum commentariis variorum curata Parif. 1604. fol. Poteft ea faltem adolefcentibus, qui Graeca tentant, ad comparationem inftituendam vtilis effe.

Νῦν πρὸς Φυλόπιδ' αὐνὴν ἕλκομαι· ἢ τάχα δή τις
　Δήϊος ἐν δόρυ μοι πηξόμενος Φορέει.
Σώζετ' ἀτάρ με, θεοὶ πατρῷοι, θρεψάμενοί περ
　Ὅππότε παῖς γονάτων προὔδραμον ὑμετέρων.
Οὐκ αἰδὼς, πολιοῖο τετύχθαι ἐκ ςελέχους· ὡς
　Ναίετε ἀρχαίους μου προγόνοιο δόμους.
Ἔσχον δὴ τότε πίςιν ἀμείνω, εὖτε σεβασθεὶς
　Ἱδρύσθη ξύλινος πᾶς θεὸς ἐν τεμένει.
Ἔνθα θεῷ ςαφυλὴν λείβων κεχαρισμένος ἦεν,
　Δούς τε κόμῃ ςεφάνους ἀςαχύων ἱερῇ,
Εὐχωλῶν τε τυχὼν, ψαιςὸν Φορέεσκε μὲν αὐτὸς,
　Κύτταρον εἶτα δ' ἔχουσ' ἦλθεν ὄπισθε κόρη.
Χάλκεα δ', ὦ μάκαρες πατρῷοι, ἀπείργετε κῆλα,
　Θῦμα δ' ἄγροικον σῦς ἐκ συφεοῖο καλοῦ.
Σὺν καθαρᾷ δ' ἐσθῆθ' ἕπομαι, κοφίνους τε δεθέντας
　Μυρσίνῃ Φορέω, κακκεφαλήν τε δεθείς.
Ὧδ' ὑμῖν ἀδέοιμ'· αἰχμητὴς δὲ κρατερός τις,
　Ἐχθρῶν ἡγεμόνας δόντος Ἄρηος ἕλοι.
Ὄφρα ἐμοὶ πίνονθ' ἑὰ Φαίδιμα ἔργα κατειπὼν
　Ὁπλοφόρος ςρατὸν ἐν δαιτὶ πότῳ τε γράφῃ.
Πορφύρεον πότμον προκαλεῖν πολέμῳ, μανί' ἄκρα,
　Οὗτος ἐπισκήπτει σιγαλέῳ πόδ' ἰών.

Οὐ

Οὐ καλὰ λῆϊ' ἔνερθε πέλει, οὐ γουνὸς ἀλωῆς·
　Κέρβερος ἄρ, ναύτης τε Στυγός ἐςιν ἐκεῖ.
Ἔνθάδε δρυπτοπάρειος καὶ τριχόκαυςος ἀλᾶται
　Τειρόμενος δνοφερῷ χλωρὸς ὄχλος παρ' ἕλει.
Ζηλωτὸς δὲ πλέον κεῖνος, τόν γ' ἀγλαόπαιδα
　Λυσιμελὲς φθάνει γῆρας ἐν οἰκιδίῳ.
Ἕσπεται οὗτος ἑοῖς μήλοισιν, καὶ παῖς ἀμνοῖς,
　Θερμὴν δ' ἐντύνει κοπτομένῳ ἄλοχος.
Τοῖος ἐγὼν εἴην, πολιοκρόταφός τε γενοίμην,
　Ὡς ἀρχαῖ' εἰδὼς ἔργα λαλοῖμι γέρων.
Εἰρήνη δ' ἐν ἀγροῖς ναίοι. Εἰρήνη ἀγαστὴ
　Ἦγεν ἀρωσόμενον ζευγάριον βοϊκόν.
Ἄμπελον εἰρήνη ἔθρεψε, χυλὸν δ' ἐνέθηκε
　Βότρυϊ, ὄφρ' ἀσκὸς υἱέϊ ῥεῦσε πατρός.
Εἰρήνη σκαπάνη χ' ὕνις θάλλουσι, τὰ δ' ὅπλα
　Αἰχμητοῦ εὐρὼς ἐν σκοτίᾳ κατέχει.
Οἰνοβαρὴς δ' ἀγρότης ἐξ ἄλσεος ἐννοσιφύλλου
　Οἴκαδ' ἁμαξοφορεῖ τέκνα, δάμαρτά θ' ἑήν.
Θερμάνθη δὲ τότ' ἔργ' Ἀφροδίτης, μέμφετο κούρη
　Κοφθεῖσάν τε κόμην, ῥηγνυμένας τε θύρας.
Κλαίει δ' ἤδε γ' ἐρυθροπάρῃος. παρθενοπίπης
　Αὐτὸς ὀδύρεθ' ἑὰς τόσσα σθένειν παλάμας.

Ἀγκυλότοξος ἔρως ἔριδος μεμαὼς κακοχάρτου
Ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἕζεται, ἀτρέμας ὤν.
Ἦ λίθος ἠδὲ σίδηρος, ὃς ἣν ἔπληξε κορίσκην,
Οὐρανόθεν κεῖνος ἀθανάτους ἐρύει.
Ἀρκεῖ δ' ἐκ μελέων μαλακὴν ἐσθῆτ' ἀποτμῆξαι,
Ἀρκεῖ κρήδεμνον ἐκ κεφαλῆς ἀφελεῖν.
Δακρυχέουσαν ὁρᾶν ἅλις· ὃς γὰρ τρὶς μάκαρ, οὗπερ
Ἁβρὰ χολωσαμένου δάκρυα χεῦσε κόρη.
Ὃς δ' ἀδικοῦσιν χερσὶν ἐπαίρεται, ἀσπίδ' ἴδ' αἰχμὴν
Σχὼν, ἑκὰς ἔστω δὴ μειλιχίης Παφίης.
Δεῦρ' ἴθι πότνια Εἰρήνη· στάχυν ἐλθὲ δ' ἔχουσα,
Καὶ μήλοις ἐρατοῖς κόλπος ἴδοιτο γέμων.

INDEX

INDEX

IN CARMINA ET VERSVS DIVERSARVM EDITIONVM

NVMERORVM DIVERSITAS ILLATA PER SCALIGERI ET BROVKHVSII TRANSPOSITAS CARMINVM PARTES.

Edd. vulgatae et codd.	*Scalig. et Broukhus.*
Lib. I.	
Eleg. I, 1. 2. 3. 4. Quem labor	Eleg. I, 1. 2. 45. 46.
5. 6.	3. 4.
7. 8. 9. 10.	9. 10. 7. 8.
11. 12.	15. 15.
13. 14.	17. 18.
15. 16.	19. 20.
17. 18.	21. 22.
19. 20.	23. 24.
21. 22.	25. 26.
23. 24.	27. 28.
25. 26. 27. 28.	47. 48. 49. 50.
29. 30. 31. 32.	9. 10. 11. 12.
33. 34.	33. 34.
35. 36.	13. 14.
37. 38. 39. 40.	29. 30. 31. 32.
41—50.	35—44.
51—58.	51—58.
59—78 f.	73—92 f.
El. II, 1—64.	El. II, 1—64.
65—70.	El. I, 67—72.
71—78.	59—66.
79—98 f.	El. V, 37 ad f.
El. III, 1—94 f.	El. III, 1—94 f.
El. IV, 1—8.	El. IV, 1—8.
9—14.	69—74.
15—38.	11—34.
39—40.	9. 10.

INDEX IN NVMEROS ELEGIARVM TIBVLLI ET VERSVVM EX EDITIONIBVS SCALIGERI ET BROVKHVSII COMPARATIONE CVM NVMERIS CODD. ET EDD. EX IIS FACTARVM.

Edd. ex Scalig. et Broukhus. interpolatione.	*Edd. ad fidem codd.*
Lib. I.	
El. I, 1. 2.	1. 2.
3. 4.	5. 6.
5. 6.	9. 10.
7. 8.	7. 8.
9. 10. 11. 12.	29. 30. 31. 32.
13. 14.	35. 36.
15—28.	11—24.
29—32.	37—44.
33. 34.	33. 34.
35—44.	41—50.
45—46.	3. 4.
47—50.	25—28.
51—58.	51—58.
59—66.	El. II, 71—78.
67—72.	65—70.
73—92 f.	59—78 f.
El. II, 1—64.	El. II, 1—64.
III, 1—94 f.	III, 1—94 f.
IV, 1—8.	IV, 1—8.
9—10.	39. 40.
11—34.	15—38.
35—68.	41—74.
69—74.	9—14.
75—84 f.	75—84 f.
V, 1—36.	V, 1—36.
37—56 ad f.	[El. II, 79—98.]
VI, 1—32.	V, 37—68.
33. 34.	69. 70.
VII, 1—32.	VI, 1—32.

33—

INDEX

INDEX VERBORVM IN TIBVLLVM. *)

*) Confectus opera et industria Langeri, Luneburgensis, iuuenis bonae spei et indolis; fortunam industria emendantis.

agros

angues

C.

Noctis

deponit

E.

efficere

F.

(T 4)

Gnosia

I.

K.

L.

M.

multo

nomine

O.

orbem

P.

caedem

quis

plangere

pretium

Q.

R.

radit

specta-

ſubiecta

T. Tabel-

T.

terna

vices

Z.